

КАРЛ МАЙ

КЕРВАНЪТ НА РОБИТЕ

Превод от немски: Веселин Радков, 1992

chitanka.info

1. ЕДИН ДЖАЛАБИ

— Хай ас сала — извика благочестивият шейх ал джамали, водачът на кервана, — да се помолим! Настъпи ал Аср, времето да коленичим, три часа след пладне!

Мъжете се приближиха, хвърлиха се върху нажежената от слънцето земя, загребаха с шепи пясък и използвайки го вместо липсващата за предписаното измиване вода, леко потъркаха с него бузите си. Същевременно на висок глас подеха думите на Фатиха, първата сура от корана:

— В името на всемилостивия Аллах! Хвала и слава на господаря на вселената, всемилостивия, който ще властва на Съдния ден. На теб искаме да служим и на теб искаме горещо да се помолим, да ни поведеш по правия път, пътят на онези, които са огрени от милосърдието ти, а не по пътя на онези, на които си разгневен, нито по пътя на заблудените!

При това молещите се бяха коленичили в тъй наречената поза „кибла“, тоест с лице, обърнато по посока на Мека. Без да прекъсват поклоните си, те продължиха да се „мият“ с пясък, докато шейхът се изправи и така им даде знак, че молитвата е свършила. В безводната пустиня законът разрешава на пътниците при ежедневните си молитви символично да извършват предписаното измиване с пясък и тази снизходителна отстъпка съвсем не е в противоречие с разбиранията на обитателите на пустинята. Те наричат пустинята „bahr bala moiје lakin miļjan nukat er gami“ — море без вода, но пълно с пясъчни капки, сравнявайки така пясъка на безкрайната пустош с водата на морето, което си го представят също тъй безбрежно.

Наистина мястото, където се намираще малкият керван, не беше огромната Сахара, не бе и Хамада, която с вълнообразните си пясъчни хълмове и дюни много прилича на развълнувано море, но все пак бе истинска пустиня, ширнала се около тях навсякъде, докъдето им стигаше погледът. Пясъци, пясъци и само пясъци! Не се виждаше никакво дърво, никакъв храст, нито дори тревичка. На всичко отгоре

слънцето безмилостно печеше и никъде другаде нямаше сянка освен зад насечените скалисти зъбери, които се издигаха от пясъчната равнина и много приличаха на развалини от стара крепост.

Един час преди пладне керванът беше спрял да лагерува в тази сянка, където бе и останал, за да даде възможност на камилите да отпочинат, докато трае най-нетърпимата жега на деня. Ето че времето на Аср отмина и хората се канеха да потеглят. Мюсюлманите и особено обитателите на пустинята обикновено тръгват да пътуват почти винаги щом отmine часът на Аср. Само голяма нужда или беда може да ги накара да направят изключение и ако тогава начинанието им не завърши с очаквания успех, те хвърлят вината върху обстоятелството, че не са тръгнали в щастлив час.

Керванът не беше голям. Състоеше се само от шестима души, от също толкова ездитни камили и пет товарни животни. Петима от мъжете бяха араби от племето хомр, които са известни като извънредно фанатизирани мюсюлмани. Веднага след молитвата пролича, че напълно заслужено се ползваха с тази слава, защото, когато петимата се изправиха и тръгнаха към камилите си, водачът тихо промърмори към другите:

— Allah jenahl el kelb, el nusrani — дано Аллах погуби това куче християнина!

Същевременно той хвърли скрит и зъл поглед към шестия човек, който седеше до самата скала и подготвяше кожата на някаква дребна птица за препариране.

Този мъж нямаше остро изрязаните черти на арабите, нито техните огнени очи. Нямаше и тяхното сухо и мършаво телосложение.

Щом видя, че те се канят да тръгват, той също стана и тогава пролича, че фигурата му е висока, яка и широкоплещеста като на пруски гвардейски кюрасир. Косата му бе руса, също както и голямата му гъста брада, скрила голяма част от лицето му. Очите му бяха сини, а чертите му излъчваха такава кротост, която бе съвсем необичайна за мъжката половина на семитите.

Мъжът беше облечен досущ като своите арабски придружители, което ще рече, че носеше бял бурнус с наметната на главата горна част. Но в момента, когато се качваше върху камилата си и бурнусът му се отвори отпред, можеше да се види, че носи високи непромокаеми ботуши, които несъмнено бяха голяма рядкост за тукашните места. От

колана му стърчаха дръжките на два револвера и един нож, а на седлото висяха две пушки. По-леката беше за птици, а по-тежката за убиване на едри животни, но и двете бяха със задно зареждане. Мъжът носеше и защитни очила.

— Продължаваме ли ездата? — обърна се той към шейха ал джамали на обичайния за Кахира (Кайро) говор.

— Да, ако е угодно на Абу 'л арба аюн — отговори арабинът. Думите му бяха учтиви, но той напразно полагаше усилия да придаде на лицето си дружелюбен израз. Абу 'л арба аюн означава Баща на четирите очи. На другите хора, още повече ако са чужденци, чиито имена не може да изговори или лесно да запомни, арабинът обича да дава прозвища, свързани с някакъв отличителен белег или набиващо се в очи качество на въпросното лице. В случая това бяха очилата, на които този пътешественик дължеше странното си име.

Обикновено подобни имена започват с Абу, Бен или Ибн, с Ом или Бент, което ще рече с „баща“ или „син“, с „майка“ или „дъщеря“. Така например съществуват имена като Баща на сабята — за някой храбър мъж, Син на разума — за умен младеж, Майка на кускуса — за жена, която добре умее да приготвя това ядене, Дъщеря на приказките — за бърлива девойка. Също и в някои неориенталски страни има подобен обичай, какъвто е например случаят в Съединените щати с думичката „Олд“, поставяна пред имената. Там Олд Файерхенд, Олд Шетърхенд, Олд Кун са известни имена на прославени прерийни ловци.

— Кога ще достигнем Бар ал абиад^[1]? — осведоми се чужденецът.

— Утре, преди още да се свечери.

— А Фашода?

— По същото време, защото ако пожелае Аллах, ще излезем на реката точно на онова място, където е разположен градът.

— Чудесно! Не познавам добре тази местност. Надявам се, че вие я знаете по-добре от мен и няма да се объркате!

— Арабите бени-хомр никога не се объркват. Познават всички земи между Джазира^[2], Санар и областта Вадаи. Бащата на четирите очи няма защо да се безпокои.

Шейхът изрече тези думи много самоуверено, но същевременно тайно хвърли на другарите си подигравателен поглед, който, ако беше

забелязан от чужденеца, навярно щеше да му се стори подозрителен. Този поглед показваше съвсем недвусмислено, че пътешественикът няма да стигне нито до Нил, нито до Фашода.

— А къде ще пренощуваме довечера? — продължи да пита чужденецът.

— Край Бир Аслан^[3], където ще стигнем един час след Могреб^[4].

— Това име не звучи много успокоително. Няма ли опасност да срещнем лъвове при извора?

— Вече не. Но преди много години там се бил заселил Господарят с голямата глава^[5] заедно с жената и децата си. Много хора и животни станали негови жертви, а всички воители и ловци, тръгнали да го убият, се връщали или с разкъсани крайници, или дори били изядени от него. Аллах да прокълне душата му, както и душите на всичките му прадеди и на цялото му потомство! Тогава дошъл някакъв чужденец от Франкистан, скрил отрова в къс месо и го отнесъл близо до извора. На следващия ден лакомият хищник лежал мъртъв край водата. Жена му така се изплашила, че избягала с децата си, но накъде, това никой не разбрал, ала Аллах го знае. Дано заедно с дъщерите и синовете си да е загинала най-мизерно! Оттогава край онзи извор никога вече не са се мяркали лъвове, но името му останало.

Живеещите в пустинята араби се изразяват така лошо за някой лъв само когато той е вече мъртъв и следователно не може да им стори никакво зло. Но по адрес на живия лъв всеки много се пази да използва подобни обидни изрази, а да не говорим за проклетия. Хората дори избягват да употребяват думата „саба“, лъв, и ако някога все пак си послужат с нея, то я произнасят само шепнешком, за да не я чуе хищникът. Арабинът си мисли, че лъвът ще я долови дори и да се намира на много километри и ще се появи, щом бъде изговорена.

Също като негърското население на Судан и много араби са на мнение, че във всеки лъв се е вселила душата на някой умрял шейх и затова дълги години търпят разбойничествата му, докато най-сетне броят на жертвите стане твърде голям. Едва тогава тръгват на тълпи, за да го погубят, при което преди да започне борбата, те държат гръмки високопарни речи.

Докато смелият европейски ловец не се бои да се изправи пред лъва съвсем сам и дори предпочита да потърси страшния хищник през

нощта на мястото, където ходи на водопой, за да го убие с безпогрешния си куршум, арабинът смята подобна постъпка не само за изключително дръзка, а и направо за чисто безумие. Когато стадата на някой арабски дуар^[6] оредят от нападенията на лъва дотолкова, че най-сетне хората изгубят търпение, тогава се вдигат на крак всички мъже, годни да носят оръжие, за да го убият. Но естествено това става посред бял ден. Въръжават се с всичко каквото им падне, дори с камъни, после изговарят молитвата на свещената Фатиха и се отправят към леговището на лъва, което обикновено се намира сред скали, обрасли с трънливи храсталаци.

Товага някой от арабите, който се отличава с особена речовитост, най-учтиво известява на животното желанието им то да напусне местността и да отиде да яде говедата, камилите и овцете на някое друго село. Естествено няма успех. После на лъва настоятелно и сериозно се прави достояние решението на старейшините от селото — също напразно. Товага говорителят заявява, че в такъв случай са принудени да прибегнат до насилствени мерки и мъжете започват да хвърлят камъни по гъсталака, докато пробуден от дневната си дрямка, гордо и величествено лъвът се измъкне от трънаците и се покаже иззад скалата. В този миг изсвистяват всички стрели, из въздуха профучават всички копия, всички пушки изгърмяват. При това проехтяват такива кръсъци и викове, че ако лъвът притежаваше поне отчасти музикален слух, незабавно би избягал.

Никой не си губи времето да се прицелва старателно. Повечето куршуми пропускат целта. Единствено няколко улучват, но само леко нараняват лъва. Товага очите му започват да мятат мълнии. Един скок и някой от ловците остава да лежи под него. Отново изтрещяват изстрели. Лъвът, вече по-тежко ранен, докопва втора и трета жертва, докато най-сетне целият направен на решето, рухва мъртъв под многобройните куршуми, от които нито един не го е улучил смъртоносно.

След това обаче не остава и следа от респекта, с който преди са му говорили арабите, защото той е мъртъв и вече не може да си отмъсти за обидите. Нахвърлят се върху него, започват да го ритат и да го удрят с юмруци. Заплюват го и сквернят неговата памет, прадедите и роднините му с такива ругатни и обидни прякори, които са направо неизчерпаеми в арабския език.

Чужденецът се поусмихна на думите на шейха. Усмивката му показваше, че той сигурно няма току-така да се остави да бъде изяден от Господаря с голямата глава и семейството му.

Този кратък разговор се състоя, докато се готвеха за път. А това не става тъй лесно, както може би си представя европейецът. Е, ако животните за езда са коне, тогава човек просто се мята на седлото и потегля. Но с камилите нещата стоят другояче, особено с товарните камили. Те съвсем не са онези търпеливи животни, описвани в безброй много книги. Напротив, те са лениви, коварни и със зъл нрав, изобщо да не говорим за природната им грозота и неприятната миризма, която издават. Тя е толкова противна, че конете отказват да нощуват близо до тях. Корабът на пустинята е добиче, което хапе. Рита и с предните, и със задните крака, привързаността му е нещо чуждо и проявява равнодушие, надминавано единствено от отмъстителността му. Има и животни, до които не може да се приближи нито един европейец, без да се изложи на опасността да бъде ухапан или стъпкан под краката им.

Истина е обаче, че камилата е много непретенциозна и издръжлива, ала изключителните ѝ качества, за които се приказват небивалици, са силно преувеличени. Никоя камила не може да стои жадна повече от три дни. Само за толкова време ѝ стигат запасите от вода в стомаха. Не за по-дълго. Ако след този срок не ѝ се даде възможност да пие, тя ляга на земята и дори най-големите жестокости не са в състояние отново да я изправят на крака. Остава да лежи на мястото си, където загива от жажда.

Също така е лъжа, че когато му се свърши водата, за да си спаси живота, бедуинът убивал камилата си и изпивал намиращата се в стомаха ѝ вода. Стомахът на закланата камила съдържа не вода, а топла рядка като течен тор каша, примесена с остатъци от храна, воняща на различни амониеви соли още по-лошо и от купчина говежди испражнения, която напомня съдържанието на отходните ни ями. Дори човек, загиващ от жажда, сигурно няма да може да изпие и една глътка от тази ужасна гнусотия.

Опакият характер на камилата се проявява по време на пътуване особено след почивка, когато пак трябва да ѝ сложат товара. Тогава тя се съпротивлява с все сила, служейки си със зъби и с крака, започва да пъшка и стене, да сумти и реве. Към това се прибавят разправиите, виковете и проклятията на мъжете, които се мъчат да я натоварят и я

дърпат насам-натам. От тази суматоха винаги произлизат такива сцени, че на човек направо му се иска да избяга.

Ездитните камили, наричани „хеджин“, имат по-благороден характер. Между тях се намират и животни, които струват извънредно скъпо. За една сива бишаринхеджин се заплащат и по десет хиляди марки. Седлото на товарната камила доста прилича на покрив на къща, който в предната и задната си част е извит и източен малко нагоре. Наричат го „хауаха“. А седлото на високата стройна хеджин носи името „махлуфа“. То е направено по такъв начин, че ездачът се настанява в удобна вдлъбнатина, и то така, че да може да кръстоса крака пред седлото, върху врата на животното. Когато ездачът се качва на камилата, тя непременно трябва да лежи на земята. Но щом допре седлото, камилата бързо изправя първо задните си крака, а после и предните, тъй че той полита първо напред, а после и назад. Трябва да умее добре да балансира, за да не бъде хвърлен на земята.

Но тръгне ли веднъж камилата да върви, дори и товарните животни постоянно поддържат толкова едра крачка, че изминават сравнително големи разстояния.

На арабите бени-хомр им се отвори доста работа, докато отново успеят да закрепят товарите върху камилите. През това време чужденецът се качи на своята хеджин и бавно потегли напред. Макар да не познаваше местността, той знаеше посоката, в която трябваше да поеме.

— Докато се молехме, това куче изобщо не помръдна — обади се водачът на кервана. — Нито склучи ръце за молитва, нито раздвижи устни. Дано се пече на огъня в най-дълбоката дупка на геената!

— Защо ли отдавна вече не си го изпратил там! — промърмори един от хората му.

— Ако още не си го схванал, значи Аллах не ти е дал мозък. Нима не виждаш оръжията на този християнин? Не забеляза ли че с всеки от двата си малки пистолета може да стреля шест пъти, без да зарежда? А в пушките му има четири куршума. Всичко на всичко това прави шестнайсет изстрела, а ние сме само петима.

— Тогава трябва да го убием, докато спи.

— Не, аз съм воин, а не подъл страхливец. Не убивам спящи хора. Срещу шестнайсет куршума нищо не можем да направим и

затова казах на Абу ал Мот^[7] че днес ще стигнем до Бир Аслан. Нека той постъпи там както си иска, а после ние ще делим с него.

— Ако изобщо намерим нещо, което си заслужава да се дели! Че какво толкоз има този християнин? Кожи на животни и птици, които иска да натъпче със слама, шишета пълни със змии, гущери и скорпиони — дано Аллах го изпече заедно с тях! Освен това има цветя, листа и треви, които е смачкал между листове хартия. Струва ми се, че от време на време му идва на гости шейтанът, когото той гощава с тези неща.

— А на мен ми се струва, че ти наистина си загубил ума си. Или изобщо никога не си го имал! Глух ли беше, когато неверникът ни обясни какво ще прави с тези неща?

— Тъй като нищо от тях не мога да използвам, не обърнах внимание на думите му.

— Но знаеш какво означава думата медресе^[8], нали?

— Да, чувал съм.

— Е, той е учител в един такъв медресе. Преподава за всички растения и животни на земята и е дошъл при нас, за да вземе от нашите растения и животни и да ги занесе у дома си, където ще ги показва на учениците си. Също така се кани да напълни с тях големи сандъци и кошове и да ги подари на своя султан, който притежава специални къщи^[9], където се съхраняват подобни неща.

— Но каква ни е ползата от всичко това?

— Много голяма! Далеч по-голяма, отколкото си мислиш. Нали на един султан могат да се правят само скъпоценни подаръци. Следователно растенията и животните, които този гяур събира при нас, сигурно имат извънредно голяма стойност в неговата страна. Нима не го проумяваш?

— Да, Аллах и ти, вие двамата ме просветлихте — отвърна подигравателно човекът.

— Затова реших да му ги вземем и после да ги продадем в Хартум. Там можем да получим добра цена. А забеляза ли още какви други неща носи със себе си?

— Да, цял товар платове и инструменти, стъклени мъниста и разни други предмети, срещу които можеш да получиш от негрите големи количества слонова кост и много роби.

— И друго какво?

— Нищо повече не знам.

— Защото очите ти нищо не виждат. Нима оръжията, пръстените и часовникът му нямат никаква стойност? Имат, и то каква. Освен това под жилетката си носи кожено портмоне. Веднъж, когато го отвори, съзрях в него големи листове хартия с някакви чужди букви и печат. Като бях в Хартум, видях подобна хартия у един богат търговец и тогава научих, че щом я дадеш на онзи, чието име е написано върху нея, ще получиш страшно много пари. При подялбата ще поискам за нас тези хартии, освен това оръжията му, часовника и всичко каквото носи със себе си, както и товара на камилите заедно с инструментите и стоките за размяна. Така ще станем богати. А всичко останало, камилите и събраните животни и растения ще получи Абу ал Мот.

— Дали ще е съгласен с такава подялба?

— Да, той вече прие тези условия и ми даде думата си.

— А сигурно ли е, че ще дойде? Днес е последният ден. Гяурът ни нае, за да го закараме с нашите камили до Фашода. Щом утре пристигнем в града, край на нашите планове, защото нататък ще продължи без нас.

— Той няма да пристигне там. Убеден съм, че Абу ал Мот ни следва по петите. Тази нощ малко преди разсъмване ще ни нападне. Уговорихме се два часа преди полунощ да отида на шестстотин крачки право на запад от извора и там да се срещна с него.

— Досега нищо не си ни казал за това. Щом имате такава уговорка, значи той сигурно ще дойде и плячката няма да ни се изплъзне. Ние, бени-арабите, живеем в пустинята и се прехранваме от нея. Всичко, каквото има в нея, е наша собственост, следователно също и този крастав гяур, който дори не се покланя, докато се молим на Аллаха.

С тези думи бе изразено всеобщото схващане на обитателите на пустинята за грабежа, които те смятат за рицарско занимание и дори най-открито се хвалят с подобно нещо.

По време на този разговор техните животни бяха вече тръгнали подир чужденеца. Когато го догониха, той изобщо не подозираше, че убийството му вече е твърдо решено. Вниманието му беше насочено не към тях, а към съвсем друг обект. Внезапно той подвикна на камилата си едно силно „хе, хе!“, което е знак за животното да спре и да

коленичи. То се подчини. Чужденецът слезе от седлото и посегна към пушката си.

— Аллах! — възкликна водачът. — Врагове ли има?

При това той се огледа страхливо на всички страни.

— Не — отговори му пътешественикът, като посочи нагоре във въздуха. — Става дума само за една от тези птици.

Погледите на арабите се обърнаха натам, накъдето той им сочеше.

— Това е един хадж заедно с жена си — каза водачът. — Не се ли среща и в твоята страна?

— Е да, има го, но е друга разновидност. При нас го наричат блатар, *corvus*. А искам да имам и един хадж.

— Ще го застреляш ли?

— Да.

— Невъзможно е, никой не може да го направи, дори да има и най-хубавата пушка!

— Ще видим! — усмихна се чужденецът.

Двата хаджа следваха кервана по маниера на грабливите птици — непрекъснато се рееха точно над него. Но в момента, когато ездачите спряха, те започнаха бавно да се спускат един след друг, описвайки равномерно спирала. Чужденецът понамести очилата си, застана с гръб към слънцето, за да не го заслепяват лъчите му, цели се няколко секунди, при което дулото на пушката му неотклонно следеше полета на птиците, и после натисна спусъка.

Летящият начело мъжкар трепна, сви криле, отново ги изпъна, но само за няколко мига, и после, като не можеше вече да се задържи във въздуха, падна на земята. Чужденецът се завтече към мястото, където лежеше птицата, вдигна я и започна да я разглежда. Арабите се приближиха, издърпаха от ръцете му хаджа и го заобръщаха насам-натам.

— Аллах акбар — Аллах е велик! — учудено възкликна водачът. — С куршум ли беше заредил пушката си?

— Да, с малък патрон, а не със сачми.

— И въпреки това улучи!

— Както виждаш! — кимна добрият стрелец. — Куршумът е пронизал гърдите, попаднал е право в сърцето, което, разбира се, е случайност, но все пак се бях прицелил в тялото. Радвам се, че

изстрелът бе толкова сполучлив, защото така кожата и перата останаха невредими.

— Да свалиш с куршум един хадж, при това от такава височина! И на всичко отгоре да го улучиш на такова място! Ефенди, ти си отличен стрелец, при нас учителите от медресетата не умеят да стрелят. Ти къде си се учил?

— Като съм ходил на лов.

— Значи и по-рано си ловувал такива птици?

— Птици, мечки, диви коне, диви бизони и много други животни.

— Нима всички тези животни се намират в твоята родина?

— Там има само птици и мечки. Другите, за които споменах, живеят на един друг континент, който се нарича Америка.

— Никога не съм чувал за тази страна. Да сложим ли хаджа при другия товар?

— Да. Още тази вечер край лагерния огън ще му одера кожата, в случай че изобщо можем да запалим огън.

— Ще запалим, защото край Бир Аслан растат колкото щещ гъсти храсталаци.

— Тогава прибери птицата! Мъжка е, а те са по-ценни от женските.

— Да, мъжка е. Аз също ги разпознавам. Неговата вдовица отлетя. Ще тъгува за него и ще го оплаква, докато някой друг хадж я утеши. Аллах се грижи за всички живи същества, дори за най-дребната птичка, но най-много за диюр ал джина^[10], които след като ни напуснат, той всяка година приема в рая.

Това поверие е много разпространено в Египет. Обикновените хора не знаят, че истинската родина на лястовиците, наричани от тях „снунут“, е в Европа и те отлитат на юг само по време на нашата зима. Тъй като през пролетта тези птици изчезват, без хората да разберат къде, навярно най-вече заради техния весел и човеколюбив нрав египтянинът си обяснява това явление с предположението, че те отлитат в рая, за да свият гнездата си при Аллах и с чуруликането си да му предадат молитвите на правоверните.

Известно време след като бяха продължили прекъснатата си езда пътниците видяха единични голи планински възвишения, издигащи се

на юг и на север от посоката, в която бяха поели. Това даде повод на чужденеца да се огледа назад. Погледът му бе привлечен от няколко съвсем малки точки, които сякаш неподвижно висяха във въздуха. Той извади далекогледа си от кобура на седлото и две-три минути внимателно оглежда точките. После прибра бинокъла си обратно и попита:

— Пътят, по който яздим, оживен търговски път ли е?

— Не — отвърна водачът. — Ако бяхме тръгнали по пътя на керваните, щеше да се наложи доста да заобикаляме и щяхме да загубим два дни.

— Значи не можем да очакваме оттук да мине някой керван?

— Не, защото през сухото годишно време по пътя, по който яздим, никъде не се среща вода. А и запасите ни за пиене са вече на свършване. Кожените мехове са празни.

— Но при Бир Аслан ще намерим вода, нали?

— Съвсем сигурно, ефенди.

— Хм-м! Странно!

При тези думи лицето му придоби толкова замислен израз, че водачът на кервана го попита:

— Защо се замисли, господарю? Има ли нещо, което не ти харесва?

— Да.

— Какво е то?

— Ти твърдиш, че не се намираме на пътя на керваните и все пак зад нас яздят някакви хора.

— Зад нас ли? Невъзможно! Та нали тогава би трябвало да ги видим!

— Не е необходимо да ги виждаме.

— А как тогава можеш да си толкоз сигурен?

— Защото, ако не самите тях, виждам следите им.

— Ефенди, ти се шегуваш! — заяви водачът с чувство на превъзходство.

— О, не. Напротив, съвсем сериозен съм.

— Как е възможно човек да вижда следите, дарб или атар^[11] на хора, които яздят след него?!

— Ти мислиш само за дирите, които остават в пясъка от краката на хората или от копитата на животните. Но има и следи, намиращи се

във въздуха.

— Във въздуха ли? Аллах акбар — Аллах е велик, той може всичко, понеже за него няма нищо невъзможно, но досега все още не съм чувал да ни е позволявал да оставяме следи във въздуха.

Той огледа чужденеца с такъв поглед, сякаш го смяташе за побъркан.

— И въпреки всичко е така. Следите са налице. Човек трябва само да има око за тях. Спомни си за онзи хадж, който застрелях!

— Че какво общо има той с тези дарб или атар?

— Има дори много общо, защото при определени обстоятелства самият той може да бъде оставената от нас следа. Ти беше ли го забелязал преди да го застрелям?

— Да. Двойката птици летяха подир нас от сутринта. И докато почивахме край скалите, те непрекъснато се рееха над главите ни. Ако не намери друга храна, хаджът следва камилите и изядва всичко, каквото ездачите изхвърлят, след като се нахранят. А той дебне и птиците личинкоеди, които придружават керваните, за да кълват различни насекоми и паразити от телата на животните.

— Значи признаваш, че на онова място, над което се рее хаджът, има керван?

— Да.

— Е, добре, ей там зад нас лети друга двойка от тези птици, към която сега сигурно се е присъединила и нашата овдовяла женска. Виждаш ли ги?

Водачът погледна назад. Птиците не можеха да се изплъзнат от остроото му добре тренирано зрение.

— Да, виждам ги — отговори той.

— Там трябва да се намира някой керван, нали?

— Вероятно.

— Но ние не яздим по нито един от пътищата на керваните. Ти самият го каза. Значи онези хора следват дирите ни.

— Сигурно не знаят пътя и затова се придържат към следите ни.

— Всеки керван си има шейх ал джамали, а с него обикновено пътуват и други мъже, които много добре знаят пътя.

— Но понякога и най-добрият кабир^[12] може да се обърка!

— В необятната Сахара, да, но не и в тази местност, южно от Дар Фур, където, строго погледнато, за истинска пустиня и дума не може

да става. Водачът на кервана, който идва след нас, познава тези места не по-зле от теб. Трябва да ги знае. И щом въпреки това се е отклонил от пътя на керваните, за да тръгне подир нас, тогава сигурно ни е хвърлил око.

— Хвърлил ни с око! Ефенди, що за мисъл! Да не би да си въобразяваш, че тези хора са от някой...

Той не се доизказа. Трудно му беше да скрие смущението си.

— Че са от някой джум^[13], искаше да кажеш, нали? — продължи чужденецът. — Да, така мисля.

— Аллах корим — Аллах е милостив! Що за хрумване, ефенди! Тук в тази местност няма да се натъкнеш на нито един джум. Срещат се само на север от Дар Фур.

— Ами! Нямам им доверие на тези хора! Защо ни следват?

— Следват ни, но не ни преследват. Не могат ли да имат същата цел като нас?

— Да си съкратят пътя ли? Наистина е възможно.

— Не само че е възможно, а сигурно е така. Далеч съм от мисълта да тая в сърцето си опасения. Познавам тези места и знам, че тук сме в такава безопасност, сякаш се намираме в лоното на пророка, нека Аллах го благослови.

Чужденецът му хвърли изпитателен поглед, който изглежда не се хареса на водача, понеже той го попита:

— Защо ме гледаш така?

— Погледнах те в очите, за да надникна в душата ти.

— И какво откри там? Истината, нали?

— Не.

— Аллах! Ами какво? Да не би да си видял лъжа?

— Да.

След този отговор водачът посегна към ножа, затъкнат в пояса му и извика:

— Знаеш ли, че току-що изрече обида? Никой смел и доблестен бен-араб не може да понесе подобно нещо!

Лицето на чужденеца внезапно придоби съвсем друго изражение. Чертите му се изостриха, издавайки вътрешно напрежение.

По мъжественото красиво лице се плъзна горда усмивка и почти пренебрежително той каза:

— Не пипай ножа? Ти не ме познаваш. Не мога да търпя някой да ми говори за обида с ръка на дръжката на ножа. Извадиш ли острието, ще ви застрелям всички за по-малко от минута!

Водачът на кервана отдръпна ръката си от пояса. Той бе колкото разгневен, толкова и смутен, затова отговори:

— Нима трябва да преглътна обвинението ти в лъжа?

— Трябва, защото казах истината. Отначало само следващият ни по петите керван ме разтревожи, но вече и на теб ти нямам доверие.

— Защо?

— Защото защитавах джума, ако онзи керван наистина е такъв, и полагах усилия да приспиш бдителността ми.

— Allah yah fedak — Аллах да те закриля, ефенди, защото мислите ти са съвсем объркани. Какво ли ме засягат онези хора, дето идват подир нас?!

— Изглежда твърде много те засягат, иначе не би се опитал с измама да разсееш подозренията ми към тях.

— Но аз ти казвам, изобщо не виждам да съм излъгал нещо!

— Така ли? А не твърдеше ли, че в този край било тъй безопасно като в лоното на пророка?

— Да, и това е истина.

— Казваш го, защото знаеш, че съм чужденец. Убеден си, че не съм запознат с живота и порядките в страната. Да, не знам пътищата ѝ, макар че с помощта на моите карти вероятно и без твоя помощ ще съумея да ги намеря, но всичко останало сигурно ми е известно по-добре, отколкото на теб. В моята родина има книги и картини на всички страни и народи по света. Чрез книгите понякога човек може да опознае народите по-добре от самите хора, които принадлежат към тях. Тъй например аз знам с абсолютна увереност, че тук съвсем не е толкова безопасно, както в лоното на пророка. Наоколо е пролята прекалено много кръв. По тези места, където се намираме, са воювали помежду си племената нухр, шилюк и денка. Тук са се сблъскали доури, лъохи, туихи, бахри, елиаби и хиеджи, абгаланги, агехри, абуго и дон-гиоли, за да се избиват и съсичат, а може би дори и да се... изяждат.

Водачът се бе вкаменил от смайване.

— Ефенди — подвикна той от гърба на камилата си, — ти познаваш всички тези народи! Знаеш всичко това!

— Да, несъмнено по-добре от теб! Но знам и още нещо. Знам, че точно из тези места, където сега яздим, през нощта се влачат ужасните робски кервани, наречени „газуах“, дело на разбойници, за да се изплъзнат от пашата, който от Фашода държи под око ловците на роби. Тук не един клет чернокож е рухвал изтощен на земята и от удар на нож или куршум завинаги е онемявал. Долу на брега край Мокран ал Бохур разтоварват тези нещастници от корабите, влачат ги през цялата страна, за да ги натоварят отново горе над Фашода и да ги разпродадат пред Хартум. По пътя не един и двама са издъхвали. Предсмъртните викове на не един и двама са проехтявали тук в тъмната нощ. И ти можеш да сравняваш тези местности с лоното на пророка? Нима е възможно човек да изрече някоя по-голяма лъжа?

Водачът гледаше мрачно пред себе си. Той чувстваше поражението си и все пак не биваше да го признае. Ето защо след минута-две отговори:

— Не съм и помислял за керваните газуах, ефенди. Мислех само за теб и за това, че тук си в безопасност. Ти се намираш под наша закрила и много ми се иска да видя онзи, който ще дръзне да посегне на теб!

— Не се горещи толкова! Аз виждам ясно нещата и знам много добре какво да мисля. Не ми говори за закрила! Наех ви, за да пренесете вещите ми с камилите си до Фашода. Не съм разчитал на вашата закрила. Може би самите вие се нуждаете от закрила повече, отколкото аз.

— Ние ли?

— Да. Известен ли ти е броят на негрите от племето шилюк, които хората от твоето племе са ограбили тук и са откарали като роби към Дар Фур? Нима това не поражда между тях и вас ненаситна омраза и жажда за кръвно отмъщение? Не се ли намираме сега в земята на шилюките, които стига само да ви видят, незабавно ще се нахвърлят върху вас? Защо изоставихте обичайния керванджийски път и ме поведохте през самотни и безлюдни местности? За да скъсите пътя ли, както каза преди малко? Не, а за да не се натъкнете на шилюките. А може би имате и друга причина.

— Коя е тя? — попита доста смутено водачът, който разбра, че помислите им са прозрени.

— Искате да ме убиеете.

— Аллах, Уаллах, Таллах! Само какви мисли ти идват в главата!

— Самият ти си виновен за това? Спомни си за кервана, който ни следва! Може би той е някой джум и се кани да ме нападне. Вие копнеете за имуществото ми, но докато съм жив, то няма да попадне в ръцете ви. Заради наказанието, което сигурно ще трябва да понесете, не можете да ме убиеете във вашите земи. Ето защо ме поведохте през трудно проходими местности към самотния Бир Аслан, където ще бъде извършено престъплението, без някакъв свидетел да може да издаде убийците. Намерят ли после трупа ми, убийството ще е станало на територията на шилюките и обвинението ще падне върху тях. Така с един куршум ще ударите два заека — ще заграбите имуществото ми и ще си отмъстите на шилюките.

Тонът на чужденеца беше толкова безразличен, та дори и дружелюбен, сякаш ставаше въпрос за нещо съвсем ежедневно и приятно. Думите му направиха изключително голямо впечатление на арабите. Те не посмяха да посегнат към оръжията си. Та какво ли представляваха дългите им кремъклийки в сравнение с неговите оръжия! В това отношение, макар да беше сам, той ги превъзхождаше. Но все пак те трябваше да предприемат нещо, с което да си придадат вид, че обвинението му ги е обидило, понеже се чувстват уж напълно невинни. Ето защо спряха камилите си и заявиха, че няма да направят нито крачка напред, а ще свалят товара и ще се завърнат у дома си.

Чужденецът се изсмя.

— Няма да го направите — обади се той. — Как ще се върнете без вода? Непременно трябва да стигнете до Извора на лъва. Впрочем аз нарочно не ви платих предварително. Ще си получите парите едва след пристигането ни във Фашода, а ако не ме заведете до там, няма да ви дам нито една пиастра. Що се отнася до подозрението ми, аз го изказах най-честно, за да ви докажа, че не се страхувам от вас. Имал съм си работа с къде-къде по-опасни типове. Човек изобщо не може да ви упрекне в нещо друго, освен в малкия ви недостатък, че не ме познавате. Ако предположението ми не излезе вярно, ще ви помоля за извинение. В такъв случай от признателност ще накарам във Фашода да заколят един вол и ще го разделя между вас. А към вече уговореното за услугите ви възнаграждение ще добавя и по един бакшиш, с който жените и дъщерите ви да си купят някои украшения.

Според тамошните представи това предложение бе твърде привлекателно, но то съвсем не смекчи гнева на арабите, макар да се престориха, че обещанието му ги е накарало да се примирят. Те знаеха много добре — чужденецът нямаше да доживее следващото утро. За да приспят бдителността му, заявиха, че ще продължат пътя си с него, ако забрави подозренията си и ако наистина има намерение да удържи даденото обещание. Той се съгласи с условията им, но още следващите минути доказаха, че както и преди им нямаше доверие, понеже от този момент нататък яздеше вече последен, докато дотогава заедно с водача бе винаги начело на кервана.

Арабите се престориха, че не забелязват тази промяна, но известно време след като керванът отново пое по своя път, водачът си даде вид, сякаш обяснява нещо на яздещите до него хомри за местностите, през които минаваха. С вдигната ръка той сочеше ту напред, ту надясно или наляво, обаче същевременно със злобен тон им каза следното:

— Този пес е далеч по-умен, отколкото изглежда. Познава цялата страна, жителите ѝ, а също и всички събития, които са се разиграли тук.

— И съвсем точно е отгатнал всичките ни намерения — добави един друг. — Дано Шейтанът го сграбчи за гърлото!

— Много ми се иска аз самият да го направя!

— Че кой ти пречи?

— Оръжията му.

— Не може ли някой от нас да поизостане и отзад да пониже сърцето му с куршум?

— Опитай се! Това ще е най-доброто. Не е необходимо да чакаме до сутринта — така няма да делим плячката с Абу ал Мот. Ще оставим трупа на чужденеца да лежи където си е, ще отидем до извора, ще напълним меховете с вода и още през нощта ще тръгнем обратно. Утре ще сме далеч оттук и никой няма да знае чий куршум е убил това куче.

— Да го застрелям ли аз?

— Не ми се искаше да бъде убит от нас, но тъй като ни накара да се червим от срам, нека умре от твоя куршум.

— Какво ще получи в замяна?

— Златната верижка от часовника му.

— Разбира се, плюс онази част от плячката, която изобщо ми се полага, нали?

— Естествено.

— Тогава тъй да бъде. Ще стрелям с пушката си тъй близо зад гърба му, че куршумът ще излезе отпред през гърдите му.

Той спря камилата си и слезе на земята. После взе да оправя нещо по ремъка на седлото, сякаш се беше разхлабил. Другите го подминаха, но чужденецът спря при него и с дружелюбно-предупредителен тон му каза:

— Трябва да запомниш, че тази работа се върши винаги преди тръгване. Със слизането си от седлото забавяш пътуването ни. Щом свършиш, незабавно ни последвай. Твоята тюфенк^[14] се е смъкнала и кажи-речи е попаднала под краката на камилата. Така лесно може да се счупи и затова по-добре ще е временно да я взема.

Той се присегна надолу с метрека^[15], пъкна го под ремъка на окачената за седлото пушка, вдигна я и я прибра. После с усмивка продължи да язди напред.

Арабинът направи неописуемо разочарована физиономия. Пушката му вече не бе у него, а и нямаше пистолет. Съвършено невъзможно беше да нападне с нож чужденеца от високото камилско седло.

— Дали този син и внук на сатаната подозира намеренията ми! — скръцна със зъби той. — Опитът ми не успя, но скоро ще настъпи нощта. Тогава няма да може да види, че се прицелвам в него и така ще го застрелям, преди да сме достигнали извора.

Арабинът се качи на седлото и последва избързалите напред ездачи. Когато минаваше край чужденеца, мъжът му върна пушката с думите:

— Кремъчето се е счупило и изпаднало, тъй че днес няма да можеш да стреляш. Утре ще ти дам ново. В багажа си имам резервни кремъчета.

Беше ясно, че той е извадил камъчето. Водачът разбра, че намеренията им отново са прозрени и вече буквално изгаряше от нетърпение да нареди да застрелят гяура или самият той да свърши тази работа. А чужденецът продължаваше да язди със съвършено безразличие, обаче едната от пушките, която допреди малко бе висяла

окачена на седлото, се намираще вече готова за стрелба в ръката му и той много внимателно следеше всяко движение на спътниците си.

Времето минаваше и местността стана хълмиста. Появи се и верига от възвишения, макар и незначителни по височина, която се простираше от север на юг и внасяше известно разнообразие в пейзажа. След като я пресякоха, ездачите отново навлязоха в равнината, където, както видяха, имаше оскъдна тревица, напълно изгоряла от жаркото слънце. А то все повече и повече се спускаше към хоризонта. Скоро водачът на кервана спря камилата си и наподобявайки гласа на мюезина^[16], извика:

— Хай ас сала — да се помолим! Слънцето се потапя в пясъчното море и настъпва време за Могреб!

Всички слязоха от животните и започнаха да се молят по вече описания начин. Пет пъти дневно мюсюлманинът е длъжен да отправя смирените си молитви към Аллаха, като при това се мие, независимо дали се намира у дома си или на друго място. Тези пет молитви са: ал Фаджр — рано при изгрев слънце, ал Даджри — по обед, ал Аср — три часа по-късно, по времето когато всички истински правоверни тръгват на път, ал Могреб — при залез слънце и най-накрая един час по-късно следва ал Ашия.

Разбира се, тези часове не се спазват строго винаги и навсякъде и колкото по-далеч на изток прониква западноевропейската култура, толкова по-трудно става за мюсюлманите да изпълняват своите религиозни задължения.

След като изрекоха Фатихата, всички отново възседнаха животните и ездата продължи. Чужденецът изобщо не слезе от седлото. Не можеше да се очаква от него да участва в молитвата им, нито пък по европейски обичай да даде израз на благоговението си, като в случая свалеше бурнуса от главата си. Така той само би се опозорил, понеже мохамеданинът смята, че е срамно човек да се показва гологлав. Единствено берберинът има привилегията да се наслаждава на гледката на благочестивите обръснати до голо глави, върху които може да бъде оставен само един кичур по средата. Този кичур коса е много необходим на мюсюлманина, за да може в случай, че след смъртта си се препъне по пътеката, която води към рая и е не по-широка от острието на бръснач, ангел Гавраил да го хване за кичура, да го задържи да не падне надолу в ада.

Когато в южните страни слънцето изчезне зад хоризонта, нощта настъпва много бързо. Там нашето здрачаване е непознато. Ето защо Абу 'л арба аюн, Бащата на четирите очи, подкани арабите да препуснат по-бързо, но не бяха стигнали още кой знае колко далеч, когато от север видяха да се задава малобройна върволица ездачи, която се приближаваше под остър ъгъл към тяхната досегашна посока. Това беше търговски керван, наричан „джалаба“, и то един от най-непретенциозните и най-бедните кервани.

Осемте мъже, от които се състоеше, не седяха да речем върху горди жребци, върху високи дългокраки хеджини или поне върху най-обикновени прости товарни камили, о не, в най-различни съвсем неелегантни пози те се кривяха насам-натам върху гърбовете на онзи вид животни, чието изображение, изрисувано върху дъсчици, по-рано се окачаше на врата на мързеливите ученици за назидание — тези мъже яздеха магарета.

Следователно колоната им с нищо не приличаше на онези огромни търговски кервани от неколкостотин камили, които свързват средиземноморските страни с големите оазиси на Сахара. Напротив, това беше един истински Судански джалаба, чийто вид най-често е способен да събуди състрадание. Тези малки търговски кервани се образуват по следния начин:

Суданецът не е голям привърженик на напрегнатия и усилен труд. Щом спечели няколко талера с лика на Мария Тереза, главявайки се като моряк, слуга, или от някаква друга по-лека и временна работа, той става самостоятелен търговец, която хубава професия най-много му допада. За тази цел преди всичко е необходима покупката на едно магаре. То поглъща само част от капитала му. После трябва да си набави два гураб, кожени чували, които побират стоките му и по време на пътуването висят от двете страни на магарето, закачени за седлото. И на трето място се закупуват най-търсените в страната стоки, с които търговецът се кани да стане милионер. А те предимно са: хол, известният въглен за очи, малки късчета говежда лой за мазане, за да поддържат контетата на Судан във великолепна форма телата си, на които би могъл да завиди и Адонис, както и дребни кубчета каменна сол — много търсена и добре заплатена стока, особено в областите, където солта не се намира. Освен това търговците носят и по няколко шепи топлийки, най-скъпоценното съкровище за негърките, а също и

някои благоуханни нещица, от чийто „аромат“ ние сигурно бихме си запушили носа, както и други подобни дреболии, но преди всичко няколко метра памучен плат, тъй като в Судан той изпълнява ролята на пари. Колкото по-малко трябва да платиш, толкова по-тясно е парчето, което бива отрязвано от „монетата“.

За закрилата на този „магазин“ за дрогерийни и други стоки, както и за закрилата на неговия, изпълнен с надежди, собственик накрая се закупува някакво страшно оръжие — било много дълга сабя без ножница, било стар пищов с фитил и ужасно широка цев, който в килера на вехтошаря е бил обитаван от мишки и плъхове, подавали любопитно нослета през отвора на възпламенителния канал, било то някакъв убийствен инструмент подобен на пушкало, който редом с безбройните си превъзходни качества притежава и качеството да не може да гръмне даже и когато е натъпкан с барут и е поставен в нажежена печка. Впрочем, голяма част от това завидно постижение се пада както на самата убийствена машина, така и на барута. Естествено всички тези оръжия се смятат от притежателя им за неизказано скъпоценни, но никога не виждат сериозна употреба. Собственикът е привърженик на теорията за сплашване и желанието му е при вида на тези животоопасни предмети евентуалният неприятел да си плюе на петите. Ако това не стане, е, тогава просто самият търговец офейква, което действително става в деветдесет и девет процента от случаите и то извънредно енергично.

Ето че вече цялото съоръжаване е приключило и джалаби, търговецът, е напълно готов. Би могъл да започне търговията. Но и през ум не му минава мисълта да рискува сам да поеме по широкия лош свят. Започва да търси сродни души и съмишленици, които намира твърде лесно. Скоро се събират седмина, осмина, десетина подобни бъдещи „търговски пътници“. Всеки от тях си има магаре и то какво! Животните едва ли са стрували кой знае колко пари и затова всичките са повече, или по-малко очукани и огрухани. На едното му липсва ухо, на другото опашката, третото изглежда сякаш са го ръфали плъхове, а четвъртото е сляпо по рождение. Но тези външни недостатъци пребогато се компенсират от вътрешни душевни качества, както и от други черти на характера, които са в състояние да докарат собственика на магарето до отчаяние. Въпреки това той се гордее с

ездитното си животно и го обсипва с най-ласкави имена и удари с пръчка.

За да могат да започнат пътуването си, новоизпечените търговци посещават най-прочутите фукара^[17], от които си изпросват чудодейни талисмани. Светът е лош, на всяка крачка го обитават зли духове, тъй че човек трябва да накичи гърдите и ръцете си с талисмани, за да може спокойно да посрещне всички опасности и в подходящия миг храбро да им покаже гърба си.

Настъпва моментът, когато двата гураб биват натоварени на магарето. Джалабито взема в ръка една здрава тояга, за да може с нея от време на време да дава насърчителни знаци на дългоухия си приятел, а после и той се качва на него. Огромната сабя се препасва с помощта на камилски поводи, затъква се в пояса и пистолета-гаубица, след което импозантната колона потегля, изпроводена от всички приятели и роднини чак извън селището.

Леят се сълзи, кършат се ръце. „Be ism lillahi“ — „в името на Аллаха!“ — разнасят се, сподавени от сълзи, благословии. Керванът се спира десет, не, сто пъти, защото на едно място някое магаре хвърля къч и запокитва товара и ездача си на земята, друго започва да се въргала в най-дълбоката кал, за да се освободи от чувалите, а трето пък се инати, запъвайки се и с четирите си крака, реве като набито на кол и нито нежности, нито удари са в състояние да го помръднат, докато най-сетне десетина роднини се впрягат отпред и го теглят за юздите, а десетина приятели с пот на чело помагат с бутане отзад. Така най-накрая джалабата щастливо успява да излезе извън селището и с къчове, спъване, галоп, рев, вой, ругатни и проклетия потегля да търси щастието си.

От време на време керванът се разделя, за да се събере отново на определени места. Правят се блестящи сделки, преживяват се знаменити приключения. Едни загиват, но други благодарение на своята хитрост, находчивост и упорство бързо увеличават многократно основния си капитал и действително забогатяват.

Някои джалаби дръзват да навлязат далеч навътре в Судан и се завръщат едва след години като преуспели и заможни търговци. Други пък, по-рано може би видни чиновници на държавна служба, са се видели принудени да се захванат с магарето, за да загинат от треска в мочурищата или пък да умрат от глад. Никой не научава къде се белеят

техните кости, нито костите на магаретата им. А може дори преди смъртта си да са изяли своите ездитни животни.

Точно на такъв джалаба се натъкна и нашият керван. За арабите той се появи съвсем не навреме и водачът промърмори едва чуто едно проклятие. Но за чужденеца тези хора бяха добре дошли. Той насочи камилата си към тях, подвижна им приятелски думи за поздрав и попита:

— Накъде сте тръгнали? Слънцето залезе. Няма ли скоро да спрете да нощувате?

Облеклото на хората беше много оскъдно. Повечето от тях носеха само нещо като престилка около хълбоците, но всички бяха в бодро настроение. Изглежда бяха направили добри сделки. Не бяха от една и съща раса. Сред тях имаше неколцина чернокожи. Начело яздеше дребно и сухо човече. Доколкото можеше да се различи на гаснещата дневна светлина, мустаците му се състояха само от няколко косъма, а лицето му бе покрито с белези от едра шарка. Този мъж имаше панталони, но от кръста нагоре беше гол. През рамо бе праметнал ремъка на една грамадна пушка. Изглежда смяташе всяко покривало на главата си за излишно — гъстата му дълга коса падаше чак върху плещите му, а видът и прическата ѝ напомняха за скитащите се из Германия словаци, които търгуват с железарски стоки. Именно той се нае да отговори:

— Идваме от Дар Такала и сме се запътили към Фашода.

— Но нямате намерение да стигнете до града още днес, нали?

— Не, утре. Днес ще спрем край Бир Аслан.

— Същото сме решили и ние. Значи можем да си правим компания.

— Господарю, как с възможно бедни джалабита като нас да се осмелят да дишат един и същ въздух с теб? Ще се установим на лагер далеч от вас. Само ни позволи да вземем малко вода за нас и нашите животни!

— Всички хора са равни пред Аллаха. Вие ще спите при нас. Такова е желанието ми.

Тези думи бяха изречени с настоятелен тон. Въпреки това дребничкият джалаби попита:

— Шегуваш се, господарю, нали?

— Не, говоря сериозно. Вие сте ми добре дошли.

— Също и на твоите хора ли?

— Защо не?

— Те са бени-араб. Ще ми кажеш ли от кое племе са?

— Хомри са.

— Аллах керим — Аллах е милостив, но не и хомрите! Позволи ни да стоим по-надалеч от вас.

— Защо?

— Защото не можем да ви имаме доверие.

Той смяташе и чужденеца за арабин от племето хомри, дори го мислеше за техен предводител. Затова бе толкова по-смело от негова страна, че говореше тъй откровено. Европеецът отвърна:

— Да не ни вземаш за крадци?

— Хомрите са врагове на шилюките, в чиито земи се намираме в момента — уклончиво отвърна дребничкият джалаби. — Колко лесно може да се стигне до схватка, а в такъв случай предпочитаме да стоим по-далеч.

— Изглежда сърцето ти не е кой знае колко смело. Как се казваш?

Дребосъкът се изпъчи на седлото и отговори:

— Изобщо не те засяга дали съм страхлив или не. Ако искат да научиш името ми, слез от камилата и ще разбереш!

Той скочи от магарето, захвърли пушката и извади ножа си. Хомрите бяха продължили да яздят. Затова пък джалаба не се бе помръднал от мястото си. Зад мъжа, с който разговаряше чужденецът, се намираше едно друго също тъй дребно човече и то навярно се опасяваше, че тази сцена може да завърши зле. За да предотврати подобно нещо, дребният мъж се обади:

— Прощавай, господарю, но моят приятел винаги говори на едро, а си е всъщност един незначителен човечец, който нищо не разбира. Наричаме го Ibn el dschidri^[18], а също и Abu el hadascht scharin^[19].

— Защо сте му дали второто име? — осведоми се чужденецът.

— Защото мустаците му се състоят само от единайсет косъма — отдясно шест и отляво пет. Но въпреки това той изключително много се гордее с мустаците си и полага за тях толкова грижи и старание, колкото полага и негърката за нивата си, засята с дура^[20]. Дребният мъж се мъчеше да даде весела насока на зараждащото се спречкване,

обаче опитът му бе посрещнат зле от неговия „колега“, който гневно му извика:

— Ти мълчи. Баща на безразсъдството! Моите мустаци са сто пъти по-ценни от цялата ти глава. Самият ти говориш на едро. Хвалиш се с родословното си дърво, но никой не вярва в него!

Това беше такава обида, която разгневи и другия. Той отвърна:

— Какво знаеш ти за родословното ми дърво! Сравни само как звучи моето име и как — твоето!

И обръщайки се към чужденеца, той продължи:

— Господарю, разреши ми да ти кажа кой съм аз! Казвам се Хаджи Али бен Хаджи Исхак ал Фарези ибн Хаджи Отайба Абу'л Ошар бен Хаджи Марван Омар ал Гандези Хафид Якуб Абд' Аллах ал Санджаки.

Колкото е по-дълго името на арабина, толкова по-почитан е той. Затова той прикача едно към друго имената на рода си до трето и четвърто коляно и по този начин се образува такава безкрайна върволица от имена, която кара европейца тайно да се подсмивва.

Хаджи Али отправи към чужденеца очаквателен поглед, за да види какво ще каже за това толкова прочуто име.

— Значи ти си Хаджи Али? — попита го Бащата на четирите очи. — А баща ти е бил Хаджи Исхак ал Фарези?

— Да. Чувал ли си за него?

— Не. И дядо ти се е казвал Хаджи Отайба Абу'л Ошар?

— Така е. Познаваш ли го?

— Също не. А прадядо ти е бил Хаджи Марван Омар ал Гандези?

— Тъй е. За него сигурно си слушал да говорят, нали?

— За съжаление не съм! И за да довърша, той е бил правнук и потомък на Якуб Абд' Аллах ал Санджаки, значи на знаменосеца?

— Да, той е носил санджака^[21] на пророка в борбата.

— За това име вече наистина съм чел. Якуб Абд' Аллах трябва да е бил храбър воин.

— Той е бил герой, за когото и до ден днешен се пеят песни! — кимна гордо в знак на съгласие Али.

— Но не е твой прародител! — намеси се първият джалаби. — Съвсем незаконно си присвоил името му!

— Остави ме намира с този твой вечен упрек! Сигурно знам по-добре от теб какъв ми е произходът.

— И също тъй без никакво право се наричаш Хаджи Али. Който твърди, че е хаджия, трябва да е посетил Мека като поклонник. А ти никога не си бил там!

— Ами ти да не би да си бил?

— Не съм. И не се хваля с подобно нещо, защото не лъжа.

— Изобщо не можеш да се похвалиш с това, понеже си християнин, а християните ги заплашва смъртно наказание, ако си позволят да пристъпят в Мека.

— Какво? Ти християнин ли си? — попита чужденецът първия джалаби.

— Да, господарю — отвърна му той, — и не го крия, защото е грях да отричаш вярата си. Наистина съм християнин и такъв ще остана до края на живота си.

До този момент Бащата на четирите очи бе наблюдавал и слушал спречкването между двамата, изпитвайки скрито удоволствие. Те като че бяха готови да се хванат за гушите, а изглежда бяха най-добри приятели. Но ето че сега европейецът изведнъж стана сериозен и силно наблягайки на думите си, каза следното:

— Съвсем правилно постъпваш. Никой християнин по каквато и да било причина не бива да отстъпва от вярата си. Това е такъв грях спрямо Светия дух, за който в Kitab el rrukkadas^[22] се казва, че никога не може да бъде опростен.

— Грях към Светия дух? — попита учудено дребничкият джалаби. — И ти си чувал за това?

— Разбира се.

— Значи ти е известно и Светото писание?

— Малко.

— И като мюсюлманин ме съветваш крепко да пазя вярата си!

— Не съм мюсюлманин, а също съм християнин.

— Също си християнин? Навярно си от коптите?

— Не.

— Ами какъв си тогава? Никога не бих и помислил, че е възможно един бени-хомр да е християнин.

— Не съм никакъв хомр, не съм и арабин, изобщо не съм ориенталец, а съм европеец.

— Боже мой, нима е възможно! Аз също! Аз също!

— От коя страна си?

— От Унгария. Маджарин съм. И...

— После ще ми разкажеш. Моите спътници избързаха доста напред, а аз имам всички основания да не им се доверявам. Трябва бързо да ги догоня. След като разбра, че и аз съм европеец, навярно си съгласен да лагеруваш при мен, а?

— От все сърце! Каква радост, какво удоволствие е за мен, че те срещнах тук! Ще можем ли да си поговорим за нашите отечества? Нека препуснем да догоним хомрите и по-бързо да стигнем до извора!

Продължиха напред с цялата бързина, на която бяха способни магаретата, а те можеха да тичат много добре. В южните страни тези животни се различават доста от нашите. Египетското магаре може да носи на гърба си и най-едрите хора и да галопира с тях дълго, сякаш няма никакъв товар. След четвърт час керванът настигна яздещите напред араби. Те не казаха нито дума на новодошлите, дори не ги поздравиха. С присъединяването на осмината, за хомрите вече бе невъзможно да застрелят чужденеца, както бяха решили.

Безмълвно продължиха пътя си. Дребничкият унгарец не направи опит да разговаря с Бащата на четирите очи. А и нямаше да му бъде лесно, тъй като единият седеше на високата хеджин, а другият върху ниското магаре.

Звездите на екватора бяха изгрели и силната им светлина почти не отстъпваше на светлината на луната, която в този момент не се виждаше, защото се намираще във фазата на новолуние.

След известно време забелязаха някакъв хълм, чийто стръмни склонове някак изведнъж се изпречиха пред тях. Звездната светлина му придаваше призрачен вид.

— Ей там е Бир Аслан — обади се унгарецът. — След пет минути ще пристигнем.

— Мълчи джалаби! — сопна му се водачът. — Кога ще пристигнеш там, зависи единствено от нас. Все още не сме те поканили да се присъединиш към кервана ни!

— Изобщо нямам нужда от покана. И без нея ще стигнем там.

— Ако ви разрешим!

— Няма какво да ни разрешавате. Изворът е за всички, а вие впрочем се намирате в земите на враговете си.

— Allah iharkilik — Аллах да те изгори! — промърмори хомрът, но не каза нищо друго.

Изглежда дребничкият джалаби поначало не беше страхливец, а откакто разбра, че смятаният от него за мохамедански шейх чужденец всъщност е европейски християнин, още по-малко бе склонен да позволява на арабите да се държат към него настойнически.

Скоро стигнаха до скалата, в чиято основа се намираше Бир Аслан. Това не бе течаща вода, а представляваше малко езерце, заобиколено от мимозови храсталаци. Не се виждаше и никакъв поток, който да го подхранва. Слязоха от седлата. Докато неколцина мъже отведоха на водопой освободените от товарите животни, другите насъбраха сухи клони, за да запалят огън. Когато пламъците лумнаха, хомрите насядаха около тях така, че за другите керванджии не остана място. Унгарецът не каза нито дума. Той занесе малко клони на срещния бряг на езерцето, запали там втори огън и подвикна на Бащата на четирите очи:

— Сега ще трябва да решиш при кого да останеш, при тях или при нас.

— При вас — отвърна той. — Вземете ей оттам дисагите, в които са моите провизии! Вие сте мои гости. Можем да изядем всичко, тъй като утре ще бъдем във Фашода.

— Много се лъже — прошепна водачът на своите хора. — Той ни презира и предпочете тези плъхове. Ще се престорим, че това не ни засяга. Но още призори неверникът ще вие от болки в геената. Нека сега се нахрани за последен път в живота си!

Той извади собствените си запаси от сушено месо и сухи питки от дура, като за пиене направо черпеше с шепи вода от езерцето.

Междувременно чужденецът изследваше околността на Бир Аслан. Възвишението се издигаше съвсем самотно сред равнината. В резултат на водните изпарения от езерото, хълмът беше обрасъл с трева. Откъм северната и западната му страна нямаше храсталаци, но по източното и южното му подножие, там където се простираше езерцето, до определена височина изветрелите ерозирани скали бяха покрити с мимози, които навлизаха доста навътре в равнината. Никъде не се виждаха човешки същества. Местността изглеждаше напълно

безопасна, също що се отнася и до дивите животни, стига през нощта наоколо да не бродеше духът на отравения на това място Господар с голямата глава.

Когато европейецът се завърна при извора, камилите и магаретата се бяха напили с вода и вече се хранеха с младите клонки на мимозите. Той нареди да отнесат целия му багаж близо до втория огън и да го оставят там съвсем близо до скалата така, че да може да го наблюдава.

Унгарецът бе отворил дисагите и беше разпрострял пред себе си съдържанието им. А то се състоеше от питки от дура, смокини и няколко токачки, които рано сутринта на миналия ден Бащата на четирите очи бе застрелял още преди да навлязат сред пясъците. В Судан има цели племена, които не ядат птици. Но новопристигналите джалаби не спадаха към тези презиращи хубавото пилешко хора. Те оскубаха токачките, изкормиха ги и нарязаха месото им на малки четириъгълни парченца, които нанизаха на пръчки със заострени краища и изпекоха на огъня. Печеното в този вид и по този начин месо се нарича кебап.

Докато траеха приготовленията за вечеря, унгарецът започна да събира най-силно интересуващите го сведения. По време на ездата той бе принуден да мълчи, но щом чужденецът седна до него край огъня, дребничкият джалаби го попита както и преди все още на арабски:

— Господарю, мога ли да науча от коя страна идваш? Моля те!

— Първо ми кажи ти от кой край на Унгария си!

— Аз съм от Пати Михай край Унгвар.

— От там ли си? Тогава навярно не си унгарец, а словак. Няма защо да се срамуваш от това.

— Но аз не се срамувам. Понеже съм роден в Унгария, смятам все пак, че съм унгарец. Ти познаваш родното ми място? Бил ли си там?

— Да.

— Говориш ли унгарски? Аз владеея и словашки език.

— Не знам нито единия, нито другия, тъй че за съжаление няма да можем да разговаряме на родния ти език. Но я ми кажи как си попаднал в Африка, в Египет, та чак и в Судан?

— Чрез моя господар.

— Кой с той?

— Матиаш Вагнер, също унгарец от графство Айзенщет.

— Чувал съм за него, макар и да не го познавам лично. Много е видял и патил през живота си. Той предприе пътешествия до Египет, Арабия и Абисиния, беше спътник на херцог фон Гота^[23], а после пропътува надлъж и нашир целия Източен Судан и преди около година умря струва ми се в Хартум. Нали?

— Да, господарю, така е. Ти знаеш всичките му преживявания. Накрая се отправихме заедно с него към Кордофан, за да направим една сделка с щраусови пера. След завръщането ни трябваше да се разделим. Той умря, а върху мен започнаха да се сипят нещастие подир нещастие, тъй че най-сетне се видях принуден да подхвана живота на беден джалаби.

— Имаше ли късмет в търговията?

— Какво наричаш късмет? Преди шест месеца започнах с пет галера, а всичко което притежавам в момента струва може би трийсетина. Така не се става велик везир.

— Но и Аллах не ги е дал нужния акъл, за да станеш везир — намеси се в този момент другият джалаби.

— Мълчи, Abu Dikh^[24]! — сопна му се унгарецът — Всъщност Аллах ме е дарил с качествата за такъв висок пост, докато ти въпреки фалшивото си родословно дърво не би могъл да станеш дори и хамалин.

— То е истинско, а не фалшиво. В жилите ми тече кръвта на знаменосеца на пророка. Чуй само името ми! Искаш ли да ти го кажа?

— В името на Аллаха, недей! Непрекъснато го разтръбяваш, тъй че вече всички птички в целия Судан могат да ти го изчуруликат.

— Сигурно имам това право, защото името ми е извънредно прочуто. Изслушай го, а чуй също и какви подвизи са извършили прадедите ми! Ами ти как се казваше? Забравих!

— Ускар^[25].

— А как е на арабски?

— Келб.

— Що за име? Как е възможно човек да бъде наречен на тези презрени животни! Как се е казвал баща ти?

— Също Ускар или Келб.

— А дядо ти?

— Пак така.

— Ами другите ти прадеди?

— Не по-различно.

— Аллах, що за родословно дърво! Келб бен Келб ибн Келб Хафид Келб, Келб и нищо друго освен Келб! Цяло чудо е, че все още не си започнал да лаеш, а говориш. А моето име гласи: Хаджи Али бен Хаджи Исхак ал Фарези ибн Отайба Абу...

— Стига, стига, стига! — извика словакът, като замаха и с двете си ръце, сякаш се опитваше да се защити от това безкрайно дълго име. — Не искам да слушам повече. Ако го вдишам и попадне в мен, ще се лепне за червата ми като тения и отвърре ще ме разяде. Нима може името ти да се мери с моя опит и моите познания! Ти си го получил съвсем незаслужено от твоите прадеди, а аз сам съм придобил моите познания и опит. Знай, че владее дори езика на най-голямата мъдрост, латинския! Научих го от моя господар.

— А ти знай — извика другият, който сериозно се беше разпалил, — че са ми известни имената на всички страни и народи по земята, на всички градове и села във вселената.

— Това е география, твоята страст. И къде казваш си я учил?

— От моя чичо, който отначало живееше в Истанбул, а после замина за Лишик^[26] в страната на немзи^[27], където на един ъгъл дълги години продава asal 'I abiad^[28]. Там стана заможен човек, а щом се върна, се залови да ме обучава. Когато се изучих, тръгнах за Египет като аскери^[29] и тъй лека-полека стигнах чак до Судан.

— О, ти, Баща на смеха — засмя се словакът, — да не би да си въобразяваш, че чичо ти наистина е продавал халва? Да не би в Лайпциг да е изучил и латинския?

— Всичко, всичко, каквото има за учене. А после аз го усвоих от него. Единствено Аллах знае милионите страни и села, които съм наблъскал в главата си. А ти хич нищо не знаеш. Ти си Син на едрата шарка и Баща на единайсетте косъма. Ти чу името ми. Как можеш тогава да ме наричаш Баща на смеха?

Двамата се бяха разлютили и взаимно се нападаха, споменавайки телесните си недъзи. Прякорите, дадени им от хората, бяха много подходящи и изразителни. Лицето на словака бе страшно обезобразено от белезите на шарката и беше направо цяло чудо, че разрушителната болест му бе оставила поне малкото косми. Наистина мустаците му имаха повече от единайсет косъма, ала броят им сигурно не надхвърляше трийсет. Дребосъкът толкова много обичаше това

пръснато и неравномерно разпределено по горната си устна доказателство за мъжественост, че всяка свободна секунда ръцете му се мъчеха да съберат и засучат оскъдната растителност, като ѝ придадат онази форма, която се получава при употреба на истинска унгарска помада за мустаци.

Що се отнася до Бащата на смеха, той страдаше от една болест, която на почти равномерни интервали, особено когато говореше и беше развълнуван, обезобразяваше лицето му, като го караше да прави ужасяващи гримаси — всичко това се дължеше на спазми на лицевите му мускули. Разкривяването на чертите му пречеше на лицето му да бъде сериозно и го правеше винаги такова, щото хората мислеха, че Али всеки момент ще си умре от смях. Несъмнено съвсем осъдително е да се присмиваме на телесните недъзи на хората, но физиономиите на мъжа, натъпкал главата си с имената на милиони страни и села, имаха такова неотразимо въздействие, че дори и най-непоправимият меланхолик, и най-внимателният и тактичен човек направо се виждаше принуден да избухне в смях. Впрочем това ни най-малко не смуцаваше Бащата на смеха. Напротив, изглежда той се чувстваше много щастлив винаги да вижда около себе си само развеселени лица.

— Дори да си наблъскал в главата си имената на всички народи и острови на земята, ти сигурно не знаеш нито една дума латински! — настоя на своето словакът. — Господарю, ти случайно знаеш ли латински?

— Да, малко — усмихнато кимна Бащата на четирите очи.

— Ами къде го изучи?

— Също в Лайпциг.

— Но не на някой ъгъл край сандъчето с бяла халва, нали?

— Не, а от моите професори.

— Професори ли? Ти да не си следвал?

— Да.

— Какво?

— Медицина.

— Значи си доктор?

— Разбира се. А също и три години преподавах в един немски медресе.

При тези думи дребосъкът скочи и извика:

— Тогава си немец, а?

— Да. Ако разбираш немски, можем да си служим с този език.

— Естествено че го разбирам и то отлично!

— Аллах! Значи си *ga-is et tibb*^[30]! А аз ти говоря на „ти“! Къде са ми били очите и акълът! Веднага ще поправа грешката си — ще бъда по-учтив. Мога ли да ти приказвам на немски?

— Разбира се! — отговори ученият, обзет от любопитство да види как ли щеше да се изразява на немски словакът, който владееше унгарски, словашки, и дори твърдеше, че знае латински, а говореше и арабски наистина съвсем не лошо. — Опитай се и още сега ми кажи на немски какъв беше баща ти!

С грейнало от радост лице словакът отговори:

— Баща мой занимавал музика. Правил диледиледиледи, диледиледилидай!

— На какъв инструмент? — попита лекарят, който с голяма мъка съдържаше смеха си.

— Свирил кларнет — фифифифи-фифифифа! — Той вдигна ръце пред устата си и много сполучливо имитира звуците на кларнета.

— Тогава и ти навярно си се научил да свириш на някой духов инструмент, а?

— Не. Уста моя не бил съвсем подходящ за туй.

— А как е истинското ти име?

— Се казва Ускар Ищван.

— Тъй като случайно думата „пудел“ на унгарски ми е известна, ако не се лъжа, преведено на немски, това име означава Шефан Пудел. За тази мохамеданска страна звучи твърде зле, защото тук думата „куче“ минава за голяма обида. Не биваше да обясняваш на спътниците си какво означава името Ускар.

— Много право! Ами как се казвате вие, пане доктор?

— Казвам се Емил Шварц и дойдох тук, за да изуча фауната и флората на тази страна и да отнеса у дома си колкото е възможно повече препарирани животни и растения.

— Фауна и флора! О, туй хубав е латински! И аз разбира латински. Латински мой бях учил при пане Вагнер. Фауна значат растение, а флора значат добичета.

— Или обратното — засмя се Шварц.

— Обратен също верен, и двете верен! Аз бил много в Судан. Аз бил видял цяла флора и фауна. Ако вие нуждаеш слуга, аз много с

удоволствие бъдеш ваш слуга.

— Наистина ли?

— Да, пане доктор. Аз не искам вече търгува в Судан и не с желание бъдел вече джалаби. Вие мен можел използва съвсем добре. Аз вас щял подпомагат с латински моят и лепват етикетите на всички препарати вашите.

— Това предложение ми е добре дошло и аз ще...

Той млъкна. Неиде в далечината се разнесоха такива звуци, които веднага привлякоха вниманието на всички.

— Какво беше това? — попита Шварц, обръщайки се отново на арабски към седящия до него джалаби. — Не е възможно да е гръм! Сега през сефа^[31] едва ли има гръмотевични бури.

— Не, не беше гръм — отвърна словакът също на арабски, на който той не говореше толкова ужасно завалено като на немски.^[32]

— Но какво друго може да беше?

— Беше аслан, Господарят на стадата.

— Лъв? Значи тук все пак има такива животни!

— Така изглежда и Господарят с голямата глава сигурно ще дойде тук, защото е видял нашите огньовете.

— Толкова рано? Мислех, че напуска леговището си едва в полунощ или дори още по-късно.

— Ако е гладен излиза и по-рано.

Тези въпроси и отговори бяха разменени на висок глас. И ето че откъм другия огън при тях дотича водачът и с тих и изплашен глас им каза:

— В името на Аллаха, не разговаряйте толкова гръмогласно, иначе той ще ни чуе и ще дойде. А тогава всички сме загубени! Я слушайте!

Отново се разнесоха същите звуци. Много приличаха на шума от тежка каруца, преминаваща по дървен мост. Камилите се разтрепериха, а магаретата се скупчиха на едно място.

— Това, това значи е лъвът! — продума Шварц повече на себе си, отколкото на другите. — Най-сетне, най-сетне чувам гласа му, когато е на свобода!

— О, това все още съвсем не е истинският му глас — обади се словакът. — Отначало само го опитва. Гладен е и е в лошо настроение. Засега ръмжи.

— А ти чувал ли си го вече?

— Чувал съм го и съм го виждал и при това много често.

— Без да те нападне?

— Никога нищо лошо не ми е правил. Има колкото щеш страхливи и малко наистина горди и дръзки лъвове. Страхливите се промъкват тайно и отмъкват плячката си тъй безшумно, че едва на сутринта хората забелязват смъртта или липсата на жертвата му. А смелият лъв шумно предизвестява още самото си излизане от леговището. Съвсем искрено заявява, че е гладен и се кани да отиде на лов. Той бавно се приближава до мястото, което е избрал да посети, като от време на време надава рев, за да може всичко живо точно да си направи сметката, кога ще се появи. Никаква опасност не може да накара да се откаже от нападението си лъва, който постъпва по този начин.

— Много вероятно в случая да става дума за такова животно!

— Така е. Щом отново изреве, ще разберем дали се е отправил насам или към някое друго място.

Гласът на хищника проехтя за трети път — това бе полуръмжене и полурев. Ясно се долавяше, че се е приближил значително. Вече всички хомри бяха дошли при втория огън. Страхуваха се.

— Насам идва, наистина идва насам — прошепна водачът с одрезгавял от страх глас.

— Значи си се лъгал — обади се Шварц, — когато твърдеше, че край този извор не може да се очаква среща с лъв.

— Откъде да знам, че се е появил? Навярно живее наоколо съвсем отскоро. Ако не бяхме дошли по тъмно, сигурно щяхме да забележим следите от лапите му. Несъмнено идва при Бир Аслан на водопой, тъй като от тук чак до реката никъде няма вода.

— Тогава си е избрал за леговище някое място сред откритата равнина, така ли?

— О не, господарю. На по-малко от час оттук има разпръснати големи скални отломъци, които сигурно си е избрал за леговище, защото реът му се разнесе точно от онази посока. Наблюдавал съм вече доста лъвове и знам как се приближават. Този идва много бавно, защото огънят го кара да се колебае. Но след половин час ще е съвсем близо и ще започне да обикаля около лагера ни.

— Наистина ли ще иска да отмъкне плячка?

— Съвсем сигурно е, ефенди. Той ни го заяви гръмогласно и ще удържи на думата си. Да натоварим бързо животните и незабавно да напуснем това злокобно място!

— Да избягаме?

— Да, и то колкото можем по-бързо.

— Четиринайсет мъже? От тази котка?

— Ефенди, това не е котка!

— Котка е, макар и много голяма. Който иска да бяга, нека бяга. Но камилите ще останат тук, понеже съм ги наел.

— Но той ще разкъса някоя от тях!

— Ще ти я платя.

— Дори може да разкъса и самия мен!

— В такъв случай още днес ще отидеш в рая, тъй че трябва да се радваш.

— Тръгвам си. Искам още да живея!

— Изчезвай тогава, но отдалечиш ли се от огъня, от който лъвът се бои, ти се излагаш на още по-голяма опасност. В тъмнината около лагера няма да ти е възможно да забележиш животното и то изневиделица ще те връхлети.

— Аллах, Аллах! Значи трябва да стоим тук и спокойно да чакаме да видим кого от нас ще отвлече, така ли?

— Не, защото ще го убия.

— Ти ли? Никой няма да ти помогне.

— Изобщо не съм искал помощ.

— Значи ще се изправиш срещу него съвсем сам? Ефенди, ти луд ли си?

— Не съм. Вече съм убивал животни, които са не по-малко опасни от лъва. Вярно че с него все още не съм заставал очи в очи, но сигурно няма да има нищо против да си поговорим. А и ще се погрижа да не може да ви причини никакво зло.

В този миг лъвът отново се обади. Но това не беше вече рев или дълбоко гърлено ръмжене, а един макар и кратък, но ужасен звук, от който всички присъстващи получиха усещането, че косите им се изправят.

— Още по-наблизо е! — завайка се водачът. — Изминал е вече половината път. След четвърт час ще е тук. Камилите ми, моите хубави камили!

— Самият ти се държиш като камила! Бързо да вземем необходимите мерки! Трябва да го накараме да се появи на онова място, където ще го очаквам. Няма да мине през водата и следователно ще бъде принуден да се приближи към нас или отляво, или отдясно, тъй като заедно с животните се намираме между извора и скалата. Ако разширите този огън и добре го разпалите, лъвът ще предпочете да ни нападне откъм другата страна. Вържете здраво животните за клоните, та да не могат да избягат, а после нямам нищо против да се изпокриете зад багажа.

— Ами ти какво ще правиш, господарю? — попита словакът.

— Ще отида отсреща, ще изгася другия огън, за да не се плаши лъвът и ще го чакам да се появи.

— Наистина ли съвсем сам?

— Да, вероятно няма да имам нужда от помощта на другите.

Той даде своите нареждания и отговори със спокойствието и хладнокръвието на подофицер, който инструктира хората си в казармения двор.

Арабите, както и другите джалаби, побързаха да разпалят по-голям огън и да вържат животните. След това, с изключение на словака и Али, всички се свряха между товарите и скалата. Споменатите двама мъже останаха при Шварц и му помогнаха да изгаси другия огън. Тъкмо когато привършиха, лъвът отново се обади, но този път по съвсем друг начин.

Да, това бе вече истински рев. Отначало започна с глухо боботене, сякаш под краката на хората преминаха тласъците на земетресение, после нарастна до могъщ и дълбок гръден тон, отекващ в тишината на нощта сигурно на няколко мили, и след това премина в един наистина сатанински звук, който прониза хората до мозъка на костите, за да замре нейде в далечината като протяжен постепенно заглъхващ гръм, накарал сякаш земята да потрепери.

Това беше истинският властен боен зов на царя на животните и в този момент Шварц разбра защо арабите толкова често го наричат Абу Рад, Баща на гърма.

— Той е най-много на хиляди крачки оттук — чува гласа на водача. — Allah il Allah we Muhammed rassuhl Allah! Молете се, като тихо произнасяте свещената Фатиха, а после кажете на висок глас сурата на „разкъсването“, която е осемдесет и четвъртата от Корана!

Гибелта ще обикаля още пет-шест минути около лагера и после ще ни връхлети.

Камилите трепереха и стенеха от страх. Лежаха съвсем близо една до друга, притиснали глави и вратове о земята. Магаретата хвърляха къч на всички страни и се опитваха да скъсат юздите си.

Шварц беше взел по-голямата си пушка със задно зареждане в ръка, словакът държеше огромната си „берданка“, а Али бе грабнал дълго здраво копие, обковано с желязо, което представляваше единственото му оръжие.

— А сега се оттеглете назад! — прошепна чужденецът на двамата.

— Господарю, сам няма да се справиш — отвърна му словакът.

— Не се тревожи за мен! За твое успокоение ще ти кажа, че когато ловувах из Северна Америка, успешно съм преодолявал и големи опасности.

— Възможно е, но аз те обикнах и няма да те изоставя.

— С твоето допотопно пушкало само ще ми навредиш.

— О, не, господарю! Това е моят katil elfil^[33], чийто куршум ще пронизе цялото тяло на лъва. Приказвай каквото си щещ, но аз оставам при теб!

Тонът му бе много решителен и Шварц разбра, че този дребосък с вярно и храбро сърце за нищо на света няма да се съгласи да бъде отпратен при другите. Съдбоносният миг приближаваше и не биваше да пропиляват нито минута в безсмислени разпавии. Ето защо докторът каза:

— Е, добре, тогава остани при мен, но не стреляй преди да съм му пратил и двата си куршума!

Той отново прегледа пушката си, измина още десетина крачки напред и там легна, като подпря на земята левия си лакът, за да има здрава опора при стрелбата.

След като и словакът се настани до него, заемайки същата поза, двамата чуха зад гърба си лек шум. Огледаха се и видяха Али, Бащата на смеха, който се отпусна на едното си коляно съвсем близо зад тях и здраво забивайки края на копието си в земята, с две ръце го насочи напред така, че дори и при силен удар да не може да се измести от това положение, осигуряващо закрила за легналите хора.

— Ти какво правиш тук? — попита го почти гневно Шварц.

— Ако не го убиеш на място, ще скочи върху вас — отвърна Али. — в такъв случай бързо се хвърлете настрани, а аз ще го посрещна с копие, та да се набучи на него.

Шварц понечи да отговори, но му попречи поредния рев на хищника. Той проехтя кажи-речи още по-ужасяващо от преди и то съвсем наблизко. Сигурно лъвът се намираще на по-малко от стотина крачки.

При такъв рев и най-големият храбрец не може да не усети как го побиват студени тръпки, но приближаването на решителния миг укрепва десницата и зрението на смелчага и кара сърцето му да бие дори по-спокойно от обикновено.

— Трепериш ли? — попита словакът.

— Не — отговори Шварц.

— И аз не треперя. Лъвът може да дойде!

Зад гърба на тримата се намираще лагерът. Никак не беше вероятно животното да нахлуе в него, тъй като огънят щеше да го подплаши. От лявата страна се простираше езерото, а от дясната се издигаше скалата. Между тях оставаше място от около петнайсетина стъпки, в средата на което тримата бяха заели позиция. Ако предположението им, че лъвът ще се появи от тази страна, се окажеше вярно, той нямаше как да им се изплъзне. Непременно трябваше да премине покрай тях или през тях.

Шварц беше свалил защитните си очила и внимателно наблюдаваше терена пред себе си. И ето че в този миг — те действително се стреснаха от уплаха — отвъд езерцето, на самия му бряг, на не повече от двајсетина метра от тях, проехтя ревят на хищника.

— Внимавайте! — прошепна словакът.

Опасността двойно повече изостри зрението им. Слухът не можеше вече да им бъде от полза, защото след последния рев водачът на кервана започна да се моли, изговаряйки на висок глас споменатата преди малко от него сура:

— В името на всемогъщия Аллах! Когато, следвайки дълга си и подчинявайки се на своя властелин, небето се разкъса, когато земята се разшири и започне да изхвърля всичко каквото има във вътрешността

си, тогава, о, човече, тогава ще положиш всички усилия да достигнеш до своя Бог...

Докато той с плачлив глас продължаваше да се моли, у Шварц се надигна желанието да го удари така, че да го простре на земята. Силният глас на водача заглушаваше тихите стъпки на лъва, тъй че много лесно неблагоприятното му можеше да стане причина за гибелта на тримата храбри мъже.

При това положение те трябваше двойно повече да напрегнат зрението си. Но не очите им първи откриха приближаващия се могъщ неприятел. Миризмата му убеди залегналите в мъчително очакване хора, че решителният миг е настъпил. Внезапно въздухът се изпълни с онази остра нетърпима воня, която е присъща на хищниците и може да се усети във всяка менажерия. И ето... ето в същия миг иззад гъстия храсталак се появи той, но не промъквайки се скришом по маниера на тигъра или пантерата, а гордо изправен, с бавната и сигурна крачка на владетел, добре знаещ, че се намира в своето царство и презрително отказващ с недостойна потайност да се домогва до онова, което може да получи с открита заповед.

Широко отворените му очи старателно търсеха сред гъсталака проход към желаната плячка. В този миг погледът му падна върху трите неподвижни човешки фигури. Той потрепна и бързо се хвърли на земята, за да прикрие от врага своите лесно раними гърди. После внимателно измери хората с продължителен и властен поглед.

Шварц изпита чувството, сякаш някой прекара по гърба му парче лед, но със силата на волята си успя да го превъзмогне.

Беше чел разказите на прочути ловци на лъвове и от тях бе запознат с поведението на животните в подобно положение.

Ако лъвът не направи скок веднага щом забележи неприятеля, той ляга на земята, като прибира задните си лапи под тялото, а предните изпъва напред. Почти затваря очи и наблюдава плячката само през тесния процеп между клепачите си. Щом вземе някакво решение, той леко повдига задната част на тялото си, за да увеличи така пружиниращата сила на бедрените мускули. Очите му започват бавно да се отварят и в момента, когато клепките му напълно се вдигнат и съвсем ясно се видят искрящите пламъчета в зениците му, животното прави смъртоносния си скок.

Стрелецът трябва да се прицели в едно от отворените му очи и секунда преди скока да натисне спусъка. Улучен в мозъка през окото, лъвът прави своя последен скок и в същото време още докато е във въздуха получава в сърцето си и втория куршум. Мигновено ловецът трябва да се хвърли далеч настрани, за да не попадне в лапите на умиращото животно.

В пълно противоречие с тази теория, лъвът пред тримата мъже държеше очите си отворени и им изпрати един толкова продължителен поглед, сякаш изобщо не можеше да си обясни що за същества има пред себе си.

Шварц реши да използва това. Насочи дулото на пушката си към главата на лъва, за да стреля в окото му. Но животното затвори очи и гневно изръмжа, сякаш много добре знаеше какви са намеренията на стрелеца.

Измина доста време преди отново да отвори клепачите си и то съвсем леко. Въпреки това между тях можеше да се забележи как горят зеленикави пламъчета, подобни на светлината от светлозелен книжен фенер.

Звездите по небето блестяха тъй силно, че лъвът се виждаше съвсем ясно. Беше се притиснал към земята, главата му лежеше отпусната върху двете му предни лапи, а дългата му опашка беше простряна съвсем права назад. Шварц разбра, че ще трябва да поизчака с изстрела си, докато хищникът отвори по-широко очи и понадигне задницата си, за да се приготви за скок. Но изглежда Бащата на единайсетте косъма не споделяше това мнение, защото му прошепна:

— Сега е удобният миг. Стреляй!

— Не, още ще чакаме! — отговори Шварц.

— Тогава ще стрелям аз, защото после ще бъде късно.

— За Бога недей, понеже...

Той не можа да продължи. Предупреждението му закъсня, тъй като още докато изговаряше думите си, словакът насочи дулото на своя „убиец на слонове“ към главата на лъва. Старата „берданка“ не беше поддържана в добро състояние. Кой знае кога сегашният ѝ собственик бе стрелял с нея за последен път. Ето защо частите на затвора ѝ се движеха доста трудно. Синът на едрата шарка трябваше да вложи цялата сила на показалеца си, за да натисне спусъка, а с това цевта се

отмести малко встрани от целта. Изстрелът изтрещя и прикладът на допотопната „гаубица“ с такава сила удари дребосъка по главата, че той изпусна пушката и на своя роден словашки език извика:

— Jakowa bezotschiwortj! Idi do ischerta — какво безсрамие!
Върви по дяволите!

Като се държеше с едната ръка за главата, с другата той запокити надалеч „убиеца на слонове“. От удара го заболя толкова много, че мислите му бяха заети само с „безсрамието“ на пушката, но не и с лъва.

При трясъка на изстрела хищникът скочи на крака. Като отвори широко очи, той нададе рев, от който кръвта на човек можеше да се омръзне в жилите, и се приготви за скок. За щастие, Шварц не бе изгубил самообладание. Прицели се в лявото око на лъва, натисна спусъка и същевременно извика на словака:

— Бягай настрана! Бързо, бързо!

Дребосъкът се подчини, мигновено се изхвърли като пружина и се озова до самата скала. Шварц не можа да разбере дали куршумът бе улучил окото на звяра или не, защото в мига след изстрела лъвът, направил вече своя скок, се намираше във въздуха. Немецът хладнокръвно се прицели в областта на сърцето, натисна спусъка и незабавно се хвърли наляво с такава сила, че половината му тяло се вряза в гъстите храсталаци.

Огромната, почти невероятна мощ, с която лъвът скочи, го пренесе от мястото, където бе лежал, точно там, където само преди секунда се намираха двамата стрелци. Ако не се бяха махнали, лапите му сигурно щяха да ги докопат. В момента на онова място бе останал само коленичилият Абу Дихк, Бащата на смеха. Колкото по-дребна беше фигурата на този храбър търговец, толкова по-голяма бе неговата неустрашимост. И през ум не му беше минало да сметне, че последното предупреждение на немеца се отнася и до него и не се бе оттеглил на безопасно място. И той не изпуснаше лъва из очи. Видя го как скочи, видя че животното ще се приземи на две крачки пред него, там където бяха лежали стрелците. Светкавично се придвижи напред, отново заби задната част на копието в земята, насочи острието му към тялото на лъва, пусна го в мига, когато то докосна звяра и чевръсто се отърколи наляво, където лежеше Шварц, или по-скоро където бе лежал, защото междувременно европейецът беше скочил на крака и бе

извадил ножа от пояса си, за да защитава живота си очи в очи с хищника, в случай че не е улучен смъртоносно.

За щастие предпазливостта му се оказа излишна. Чуха острия звук от чупещо се копие. Лъвът се простря на земята, веднага се изправи на крака... могъщото му тяло видимо потрепери... видяха го да се олюлява... после се обърна наляво, където се намираха Шварц и Абу Дихк, пригответи се повторно да скочи, но не успя да помръдне от мястото си. Надавайки кратък, скимтящ рев, който бързо замря, звярът рухна на земята, обърна се на една страна, а после и по гръб, присви потръпващите си лапи към тялото, след това ги изпъна и... остана да лежи неподвижно.

Естествено всичко стана много, много по-бързо, отколкото може да бъде разказано, но в подобни случаи миговете се превръщат в секунди, а секундите в минути и човешката мисъл работи с такава трескава бързина, че е в състояние да вземе десетократно повече решения, отколкото при обикновени обстоятелства.

Тримата храбреци не намериха време да се убедят дали лъвът е мъртъв. Въпреки че цялото им внимание бе насочено към него, те успяха да доловят и друг рев, разнесъл се отдалеч веднага след пукота на пушките. Словакът скочи на крака, Абу Дихк също. Внимателно се послушаха и дочуха гласа на още един лъв. Но той не се разнасяше на определени интервали, както рева на първия хищник, а звучеше непрекъснато и макар да не бе така могъщ и гръмовит, в него се долавяше глуха, запъхтяна ярост. Това бе злобен, жадуващ за кръв, стон, който от време на време се издигаше в хриплив гърлен звук, също както гибелните пламъци лумват от скритата тлееща жарава. По рева личеше, че звярът се приближава с бързи скокове.

Там, където стояха тримата, огънят бе изгасен, тъй че те се намираха в тъмната сянка на скалата и не можеха да бъдат забелязани от арабите и другите керванджии, които не знаеха как бе завършило нападението на лъва.

— Аллах ил Аллах! — разнесе се гласът на водача. — Асад Бей, Удушвачът на стадата, ги е убил и тримата и сега е легнал край труповете им, за да ги изяде. Бил с заедно с жена си, която е чула изстрелите и се е втурнала насам да му помогне. Ще се нахвърли върху нас и ще ни разкъса. Телата ви са загубени, но спасете душите си, като

се помолите заедно с мен и кажете сурата ясин, а после и сурата на правоверните, която е двайсет и третата от Корана!

— Мълчи! — подвикна му Шварц. — Живи сме, а лъвът е мъртъв. С крясъците си ще привлечеш вниманието на неговата султана^[34] върху себе си и тя ще те изяде.

— Аллах керим — Аллах е милостив! — отговори страхливецът. — Млъквам! Но застреляйте султаната, убийте я и нея, та да отиде заедно с мъжа си в най-ужасното място на пъкъл!

Въпреки че Шварц отговори на водача, той се стараяше да не изгуби нито миг. Извади нови два патрона, за да зареди пак пушката си.

— Наистина идва лъвицата — обади се словакът. — И аз трябва отново да заредя. Къде оставих...

Той затърси мунициите в джобовете си.

— Глупости! — отвърна му немецът. — Лъвицата ще се появи преди да се приготвиш. Вие двамата вървете на безопасно място! Абу Дихк е също беззащитен, защото копието му се счупи. Изчезвайте!

— Но моят куршум тежи цял четвърт фунт, а твоите...

— Бягай, бягай! — прекъсна го Шварц. — Иначе си загубен!

След като зареди пушката си, той отново се отпусна на едно коляно на същото място, където преди малко бе стоял. Не се огледа за другите двама и затова не забеляза, че само Бащата на смеха се оттегли. Ускар Ищван, или в превод Шефан Пудел, остана наблизо. Той навлезе две крачки навътре в храсталака и там зареди пушката си, което, разбира се, не можеше да стане само за броени секунди. Най-сетне бе намерил мунициите си в пояса, където ги беше пхнал преди малко, пригответайки се за борба с лъва.

В този миг лъвицата се обади съвсем наблизо. Обзетото от ярост животно не се отклоняваше от следата на лъва, тъй че най-напред се насочи към онази страна, където гореше огънят и едва след това се отправи към другата. Ето защо словакът имаше време да се справи с „гаубицата“ си.

Можеха да доловят всеки скок на лъвицата, но не по шума от стъпките ѝ, а по вибрирането на гласа ѝ. Тя зави край храсталаците и в този миг се появи иззад тях. Заслепена от ярост, сигурно щеше да прелети със скокове покрай Шварц и да продължи нататък, ако той не се беше изправил, за да привлече вниманието ѝ върху себе си.

Лъвицата го забеляза, но тъй като не успя веднага да спре, отлетя настрани към скалата и се блъсна в нея, после се сниши и се приготви за скок.

Мигновено Шварц отново се отпусна на коляно и насочи цевта към нея. Край скалата беше тъмно. Дори силуетът на лъвицата се различаваше едва-едва. Вземайки предвид силната ѝ възбуда, немецът можеше със сигурност да предположи, че скокът ѝ нямаше да последва по описания вече при лъва начин, а щеше да е много по-бърз и припрян. Не беше логично да се очаква и че животното бавно ще отвори очи.

Предположението му излезе съвсем вярно: едва лъвицата се присви на земята и очите ѝ започнаха да пламтят като жълтозелени лъскави топчета. Това бе само за секунда, в следващата тя несъмнено щеше да скочи. Шварц се видя принуден да натисне спусъка, без да се прицели с необходимата точност. Дулото му блъвна пламъче, чу се изстрел... в същия миг с яростен рев лъвицата полетя във въздуха право към него. Тогава изтрещя и вторият му изстрел. После той пусна пушката си на земята и се хвърли, само че този път не настрани както преди, а напред, след като бе изчислил всичко съвсем точно. С притиснати към тялото ръце и крака той се претърколи два пъти и се озова на около пет метра от предишното си място. Там мигновено пак скочи на крака, бързо измъкна ножа си и се обърна към звяра.

Ако не беше присвил ръце и крака към тялото си, а беше полетял във въздуха в по-изправено положение, лъвицата щеше да го докопа с лапите си. Но така той се озова зад гърба ѝ невредим. Тя сигурно знаеше това и несъмнено веднага щеше да се обърне към него. Тъй мислеше немецът, ала лъвицата постъпи иначе. Погледът ѝ беше паднал върху лежащия пред нея лъв — последва къс скок, тя се озова до него, побутна го с муцуната веднъж, два, три, четири пъти. После вдигна глава и нададе такъв протяжен, наистина ужасяващ рев, който... бе прекъснат от един изстрел. Бащата на единайсетте косъма чевръсто бе изскочил от храсталака и насочвайки дулото на своя „убиец на слонове“ от непосредствена близост в главата ѝ, ѝ беше изпратил тежация „цял четвърт фунт“ куршум.

Блъсната сякаш от мощен удар, лъвицата отхвъркна настрани, падна на земята, с мъка се изправи отново и изви глава към новия си неприятел. А той бързо обърна тежката пушка и хващайки я за цевта, с

обкования с желязо приклад започна да „обработва“ черепа на животното, като непрестанно крещеше:

— Allah rhinaiek, Allah iharkilik, ia afrid el afrid! Ehsch khalak, ia kelb, ia kelbe, ia omm el kilab — Аллах да те прокълне, Аллах да те изгори, дявол на всички дяволи! Как си сега псе такава, кучко, майка на кучета?

Изглежда той мислеше, че има пред себе си някоя хиена, а не лъвица. Но безумната му дързост навярно щеше да има много лоши последици за него, ако преди това куршумът му не си бе свършил работата. Животното беше смъртно ранено. Не му бе останала никаква сила да се отбранява и рухна под ударите му.

— Ето я на земята! — извика той победоносно. — Ей къде падна в краката ми. Убих я като котка. Тя нямаше смелостта да ми покаже зъбите и ноктите си. Ела и я виж!

Той се наведе над лъвицата, за да я пипне, но Шварц го дръпна назад и каза:

— Внимавай! Един такъв звяр има жилава душа и не умира лесно, все още не знаем дали наистина е мъртъв. Нека бъдем предпазливи.

Той зареди пушката си и изстреля по още един куршум в челото на лъва и лъвицата. Тя отново потрепна, следователно не бе напълно умряла.

Двамата бяха разговаряли на висок глас, тъй че останалите чуха думите им. След като бавно се приближи, Абу Дихк попита:

— Победихте ли? Можем ли да се приближим?

— Да — отговори словакът. — Победихме. Можете да дойдете, за да възхвалите геройството ни, защото Удушвачът на стадата заедно с жена си се пресели в страната на смъртта. Те бяха пронизани от куршумите и пребити от приклада на моя прославен katil elfil, на който никой не може да противостои.

Абу Дихк се приближи и хвана за лапите първо лъва, а после и лъвицата, и взе да ги дърпа насам-натам, за да се убеди, че са мъртви.

— Виж как нямат нищо против! — обади се гордо дребничкият Щефан, поглаждайки своите „единайсет“ косъма. След като си поговорихме с тези лъвове с помощта на нашите куршуми, можеш да си играеш с тях като с малки котенца.

— Но Хаджи Али също разговаря с тях — напомни му Шварц. — Този храбрец беше коленичил до нас и посрещна лъва с копието си. Скоро ще разберем кой от нас тримата е причинил смъртта и на единия, и на другия звяр. По правило кожата принадлежи на онзи, който е убил животното. А сега донесете една главня, за да запалим отново огъня.

Макар че арабите и другите джалаби чуха всяка дума, не се осмелиха да се приближат. Когато двамата дребосъци отидоха при тях, за да вземат главни, боязливите хора изпълзяха иззад различните товари и водачът попита:

— Живи ли сте? Не ви ли разкъса Господарят с голямата глава или неговата жена?

— И още питаш! — обади се Щефан. — Няма да позволя нито на някакъв си Господар, нито пък на жена му, да ме излапа. Запомни го! Дори да се появи самият Шейтан, за да ме изяде, пак никак не е сигурно кой в чий стомах ще изчезне — той в моя или аз в неговия. Елате и вижте какъв славен подвиг извършихме, без Удушвачът на стадата и неговата *goze el assad*^[35] да посмеят да ни докоснат!

Керванджиите се отзоваха на подканата му, но без особено да бързат. Когато се приближиха до толкова, че зърнаха телата на убитите хищници, всички се спряха. Едва след като огънят отново се разгоря, и те видяха как тримата щастливи ловци обръщаха насам-натам животните, керванджиите се доближиха до тях.

Понеже най-сетне напълно се убедиха, че вече не съществува и най-малката опасност, страхът им ги напусна. Образуваха кръг около животните и за да подкани другите към мълчание, водачът вдигна двете си ръце.

— Allah il Allah we Muhammed rassuhl Allah! — каза той с патетичен глас. — Той е сътворил небето и земята, растенията и животните, а най-накрая и хората. И след като всичко било вече създадено, тогава Аллах сътворил и мюсюлманина, за да стане господар на всички твари. На мюсюлманина се покоряват дори и най-могъщите животни, а ако не му се подчинят, той ги убива със силната си десница. Този изстребител на коне, камили, говеда и овце, дето го виждате да лежи пред нас, е бил гладен. Вместо да се задоволи с месото на някое нечисто халуф^[36] или на уауи^[37], той има дързостта да пожелае да изяде нас, любимците на пророка, който властва в рая.

Доведе със себе си и своята жена, която дори не му е законна съпруга, защото, когато я с взел, не с имало кадия да си сложи подписа. Двамата жадуваха за смъртта ни. Радваха се на месото ни, на приятния вкус на костите ни. Канеха се да ни разкъсат без хал и зет^[38], без зибд^[39] и бахар, също както един рахам^[40] излапва умрялата диб^[41]. Но Аллах беше край нас. Ние се молихме, като казахме свещената Фатиха и сурата ясин, чиито думи закрилят правоверните от всяка опасност. И тогава ние бяхме окрилени от храбростта на героите и силата на победителите. Грабнахме оръжията и изпратихме този людоедски сатана и жена му в ада, където ще се пекат на вечния огън и няма да ядат хора. Ние ликуваме, а нашите внуци заедно с техните внуци и правнуци ще ни възхваляват. Във всички градове и села ще се говори за нас и всички „музикаджи“ ще бият тъпаните и ще опъват струните. Нека сега се насладим на победата си и одерем кожата на убитите зверове. Ала преди това трябва да им покажем колко много ги презираме, да им покажем, че са измет и нищожества в сравнение с нас, непобедимите герои, които никога не знаят що е страх!

Той пристъпи първо до лъва, а после и до лъвицата, за да ги заплюе. Веднага след това примерът му бе последван от хомрите и останалите керванджии. Те заудряха животните с юмруци, заритаха ги с крака и ги обсипа с всевъзможни ругатни и хули, изразяващи презрението им.

Това продължи около четвърт час, през който хората се държаха като обезумели. После водачът извади ножа си и каза:

— Сега те вече почувстваха и чуха колко много ги презираме. Нека им съблечем дрехите, за да се нагиздим с тях. Кожата на победения се пада на победителя. Когато се завърнем в шатрите на хомрите, мъжете ще ни завиждат, а жените ще ни посрещнат с хвалебствени песни.

Останалите араби също извадиха ножовете си.

— Чакайте! — обади се заповеднически Шварц. — Наистина ще вземем кожата на тези животни, но на кого се полагат!

— На победителите! — отговори водачът.

— А кои са те?

— Всички ние.

— Аха, тъй значи! Тогава кожата ще бъдат нарязани на четиринайсет парчета, така ли?

— Не, защото тъй няма да струват и пукната пара. Но ти знаеш, че аз съм водачът!

— Знам, но какво общо има това с кожата?

— Те се полагат на водача.

— Такъв ли е вашият обичай?

— Да.

— Но преди малко каза, че кожата на победения се падала на победителя, нали?

— Да. Но когато победителите са повече, кожата се дава на най-знатния от тях. Това съм аз и кожата не бива да се режат на парчета.

— Странно! Значи и ти си победител, а?

— Естествено! Да не би да искаш да кажеш, че не съм присъствал?

— И дори си най-знатният измежду победителите, тъй ли?

— Да, защото аз съм водачът.

— Тогава извънредно много се лъжеш. Нали знаеш кой съм аз?

— Да, ти си един ефенди.

Той изговори думата с доста пренебрежителен тон.

— Има най-различни ефенди — заяви Шварц. — По ранг стотици ефенди са под мен, а и най-нискостоящият от тях представлява и знае много повече от теб, тъй че най-знатният победител съм аз! Впрочем ти нямаш ни най-малкото право да се наричаш победител. Никой няма да възпява храбростта и подвизите ти, нито да разказва за тях. Сега ти хулиш тези животни, но нима може смелостта ти да се сравни с тяхната! Щом чу гласовете им, ти тръгна да бягаш.

— Само на шега. Нали все пак останах.

— Да, след като ти казах, че бягството може да е още по-опасно и защото чу, че искам да се изправа срещу лъва. А когато Господарят с голямата глава се появи, ти и твоите хора се изпокрихте. Дори и после, след като животните бяха вече мъртви, ти се осмели да се приближиш до тях едва когато огънят отново се разгоря и когато се убеди, че опасността е отминала.

— Ефенди, нима искаш да ме обидиш?

— Не. Искам само да те предпазя от възгордяване и от незаконно посегателство върху чужда собственост. Львовете принадлежат само на трима, на тримата, които се бориха с тях, а именно: на мен, на

Хаджи Али и на Ибн ал джидри. Всички останали нямат нищо общо с трофеите.

— Не можем да признаем подобно нещо пред другите. Дори и да си ефенди на всички ефендите, пак си оставаш само един гяур, който няма никакви права сред нас. Ние сме мюсюлмани и ще вземем кожата. А ако се опъваш, в такъв случай... — Той млъкна.

— В такъв случай... е, какво ще стане тогава?

— Тогава ще те принудим! — отвърна водачът заплашително и направи движение с десницата си, която все още стискаше ножа.

След тези думи Шварц се приближи до него, сложи ръка на рамото му и каза:

— Вие се изпокрихте от лъва, а ние го победихме. Действително ли мислиш, че се боим от вас, хората, които се страхувахте от убития от нас хищник? Ако не приберете ножовете си веднага, само за секунда ще ви избия до крак.

Той измъкна един револвер и всички ножове изчезнаха в същия миг.

— И още нещо ще ти кажа — продължи той, — ти смяташ своята религия за истинска, а аз — моята. Всеки има право, а дори е и длъжен да мисли така. Затова и не се опитвам да оспорвам мнението ти, а още по-малко пък ще взема да те хуля заради вярата ти. Но същото мога и трябва да изисквам от теб. Наречеш ли ме повторно гяур, ще отговоря на тази обида, като те ударя с бича си през лицето така, че цял живот да носиш белега на своя позор! Можеш да разчиташ на това, винаги държа на думата си!

Няма по-голяма обида от тази да заплашиш бедуин с бой. Водачът на кервана бързо се отдръпна крачка назад. Хората му замърмориха.

— Ефенди! — извика той. — Знаеш ли какво говориш?

— Да, знам, а каквото говоря това и ще направя. Ти ме нарече гяур, а аз те заплаших с бича си. Значи сме квит. Погрижи се да не открием нова сметка и не се осмелявай отново да се докоснеш до тези лъвовете, от които не ти се полага абсолютно нищо! Ще ги отнесем отсреща при нашия огън, а вие си останете тук при вашия, както се бяхме разположили и преди страхът ви да ви прогони от него.

Ако и без това немецът впечатляваше слабите и мършави араби с високата си и широкоплещеста фигура, то поведението му в момента

им даде да разберат, че той ги превъзхожда не само с физическата си сила. Никой от тях не дръзна да проговори. Оттеглиха се и насядаха край своя огън. Нито дума не можеше да се чуе от тихия им разговор, но погледите, които хвърляха към другия бивак, подсказваха, че подхванатата от тях тема не беше особено дружелюбна.

Въпреки малкото разстояние, осмината джалаби, присъединили се към Шварц, трябваше да напрегнат всичките си сили, за да завлекат двата лъва на срещната страна. Там одраха кожата на животните. По време на тази работа, а и после, когато огледаха раните им по-внимателно, се установи кои са били смъртоносни.

Първият куршум на немеца бе пронизал мозъка на лъва през окото. Вторият бе преминал близо до сърцето. Той също е щял да причини смъртта на животното, макар и малко по-късно, докато първият е имал бързо и абсолютно смъртоносно въздействие. Следователно кожата принадлежеше на Шварц.

Но тук се намесваше обстоятелството, че лъвът се беше нанизал на копието така, че острието му се бе забило в гръбнака, а дръжката се беше строшила на няколко сантиметра от тялото. Може би след около половин или един час и тази рана непременно е щяла да причини смъртта на звяра. По право трофеят се полагаше на Шварц, защото куршумите му бяха изпреварили копието, но несъмнено и храбрият Баща на смеха също заслужаваше възнаграждение.

Що се отнася до лъвицата, първият куршум беше преминал между зъбите и през езика и после малко странично над първия вратен прешлен беше излязъл през тилната кост. Тази рана бе смъртоносна, макар и не с мигновено въздействие. Вторият куршум беше пронизал белия дроб и се бе сплескал в един от последните гръдни прешлени. След тези два изстрела, животното едва ли би могло да живее повече от пет минути.

Четвъртфунтовият куршум на Бащата на единайсетте косъма беше минал през мозъка на звяра и беше съкратил петте минути на една. Всъщност и тази кожа принадлежеше на немеца.

Хаджи Али и Щефан Пудел го признаха, но с видимо съжаление. Страшно много им се искаше да получат някаква част от кожата. Ето защо Шварц каза:

— Всяко от животните има три рани, по две от мен и по една от вас. Ако приемем, че от всяка кожа ми се падат по две трети,

поделянето им ще бъде извънредно трудно и неудобно. И тъй, ще бъде по-умерен в претенциите си и ще взема само половината. Лъвът ще е за мен, а лъвицата за вас двамата. Тогава всеки от вас ще получи по половин кожа, значи повече, отколкото всъщност може да иска, а ако разрежете надлъжно или напречно кожата на две части и подялбата ще е по-удобна. Доволни ли сте?

— Много — отговори словакът. — Аз ще взема главата, а Хаджи Али опашката.

— Не я искам — заяви Бащата на смеха.

— А защо настояваш за главата?

— Защото аз стрелях в нея.

— Аллах! Да не би аз да съм пронизал с копието си опашката на лъва? Ще срежем кожата по дължина и така всеки от нас ще получи по половин глава и половин опашка.

Но Шефан не искаше да се съгласи. Така те продължиха да спорят, докато най-сетне Шварц попита:

— Какво мислите да правите с парчетата кожа?

— Аз ще се облека с моята половина — заяви Бащата на смеха.

— Същото ще направя и аз с моята — отвърна Сина на едрата шарка.

— Тогава не бива да я делите по дължина, защото в такъв случай двете половини ще бъдат неудобни за носене. Срежете я напречно и нека после жребият реши кой ще получи предната част от лъвицата и кой задната ѝ част.

Това предложение бе прието и кожата бе разделена незабавно. Жребият се оказа благосклонен към словака и той получи половината с главата.

— Това е хубаво — весело се засмя той. — Получих каквото исках. Сега вече ти не си само Баща на смеха, а в бъдеще ще те наричаме и Abu ed daneb — Баща на опашката.

Хаджи Али реши да направи страшно разлютена физиономия, в резултат на което впечатлението бе, сякаш се канеше да се разсмее като луд. Той разпростря на земята задната част на кожата, извади ножа си, за да изстърже остатъците от месо и да натърка вътрешната ѝ страна с пепел, като едновременно с това отговори:

— А теб можем да те наречем Abu el buz, Баща на устата, защото ти получи устата на лъвицата, макар че твоята и без друго е толкова

голяма, че изобщо не успяваш да я затвориш и винаги все дърдориш, за да обиждаш другите хора. Ако беше събрал в главата си имената на толкова много народи, страни и села като мен, щеше да бъдеш къде-къде по образован и тогава можеше да се наричаш Abu'l latif, Баща на учтивостта, което обаче никога няма да постигнеш.

— Знаеш много добре, че не са ми притрябвали нито народите, нито селата ти, защото много ми се иска в главата ми да е леко и светло.

— Та няма в моята е тъмно?

— Тъмно е, понеже по пътищата и улиците на твоите страни и села няма никакви фенери. А пък моята наука е самата ослепителна светлина. Само моят латински би могъл да те направи учен човек, без да говорим за другите науки, с които Аллах ме е просветлил. Но ти и до края на живота си няма да се сдобиеш с такива бляскави познания.

— Известни са ми всички села по света, но сред тях няма нито едно, което да се казва Латински.

— О, Аллах! Ти смяташ, че латински е село! Нима не знаеш, че това е език, който отвъд морето...

— Наистина ли разбираш толкова добре латински? — намеси се Шварц отново на немски език, за да възпре надигащата се свада.

— Дори отлично! — бързо отговори словакът на същия език. — Съм го учил от господин Вагнер. И вие вече чул нещо от мен на този език. Нали съм казал флора и фауна!

— Но ги обърка!

— Туй се случи по една малка грешка. Аз разбрах дори цяла зоология и ботаника.

— Е, какво е зоология?

— Зоология е всичко, дето е в хербарий.

— А ботаника?

— Ботаника е всички създания човешки и маймуни животински, та чак надолу до бръмбара насекомски.

— Пак ги обърка! Зоологията е наука за животните, а ботаниката е наука за растенията.

— Пак стана заради една малка грешчица на моите науки. Всеки знай, че латински унгарски е най-ненадминат в цял свят. Следователствал съм Хораций и Вергилий.

— Какво например?

— „Кайзер Макс австрийски пред Мартиновата стена“ от Вергилий.

— Струва ми се, че това стихотворение не е от римлянина Вергилий, а от Анастасиус Грюн.

— Значи пак съм се объркал от моите науки, основните. Но съм изучавал също астрономия и математичност и к'во ли още не.

— Какво? И астрономия ли? Какво разбираш под това понятие?

— Таблица за умножение и квадратът четириъгълен.

— А под математика?

— Млечнобелият път на небето и кометите, дето обикалят луната.

— Пак ги обърка. Между другото математиката се занимава и с четириъгълници, а астрономията с Млечния път.

— Тогаз съм объркал само млякото небесно с таблицата за умножение, дето се учи наизуст.

— Изглежда ти винаги все объркваш и разместваш нещата, а?

— Туй може бъде простено. И професор разсеяният е вземал метла вместо чадър. Защо тогаз памет моята да се напруга повече от внимание неговото? Познанията, дето имам, са толкоз много и големи, че някой път може стане объркване най-случайното.

— Да, тези знания са толкова по-учудващи, тъй като предполагам, че не си посещавал никакво висше училище.

— Не съм. Никога не съм бил в училище присъстващ. Пасъл съм овце и свини бащини и не съм намирал време в училище да вървя. Но са ми подарили дъсчица за писане и калем за писане, и понявга идвал синът съседски, за да ми покаже как се чете и пише. После съм вземал от всички хора календари^[42] непотребни и не преставал съм усърдно да следователствам. После съм напуснал родина моята и взел да посещава библиотеки всякакви, където отивал. Също започнал да търси запознанствованията с хора мъдри и постепенно получил знания от онези, дето дават образование и всяка ученост. Аз съм дори учил митология и фармалогия!

— Искаш да кажеш фармакология. Какво разбираш под тази дума?

— Фармалогия са познания за Юпитер и Прозерпина, за Олимп и бога Гръмвержеца.

— А митологията?

— Митологията е съзнание, ученото, за балсами и пластири, за сребро сяркокиселото и противоревматични мазила, гелдбергови, а също и швейцарски хапчета, рихардбрандови, както и прахчета за повръщане.

— Пак обърка нещата. Митологията ни осведомява за Олимп и неговите обитатели, а фармакологията ни запознава с лекарствените средства по строго научен начин.

— Е, тогаз аз само съм разменил Юпитер със спирт, нишадърения, което никак няма да навреди.

— Това може да ти послужи за успокоение. Зевс отдавна вече не е между живите. Но няма ли да обработиш своята половина от лъвската кожа така, както направи Бащата на смеха с неговата половина? Това е необходимо, ако не искаш да се развали.

— Да, аз също ще изстърже месо и натърка кожа с пепел. Ваша кожа също вече обработват.

Последните му думи се отнасяха до всички джалаби, които от благодарност, че Шварц ги избави от лъва, се бяха заловили да обработят по посочения вече начин лъвската кожа, за да я подготвят за по-сетнешното ѝ същинско препариране.

По време на работата си те разговаряха за опасността, в която бяха изпаднали и за храбрата постъпка на тримата мъже, изправили се толкова смело срещу хищниците. Тук можеха да се чуят какви ли не неща за Господаря с голямата глава и за неговите особени навици. Няма друго животно, което жителите на онези земи да обграждат с такъв ореол като лъва.

— Хич не ги вярвайте тези неща! — обади се словакът. — И лъвът е животно като всяко друго. Когато е гладен яде, когато е жаден пие вода, а сит ли е, тогава ляга да спи. У него не се е вселила душата на умрял човек. Наистина той има много изострени сетива, но не може да чуе онова, което се говори за него на разстояние от няколко часа път. А и да чуе думите, той не може да ги разбере. Всичко това ми е известно, няма как да не го знам по-добре от вас, аз който умея да говоря дори и латински!

Те обаче не се смутиха от думите му, а продължиха да си разправят истории, от които на човек можеха да му настръхнат косите и където, разбира се, лъвът играеше главната роля. Шварц ги слушаше

много внимателно, но това не му пречеше същевременно да наблюдава и хомрите, които макар и тихо разговаряха твърде разпалено.

Немецът знаеше, че почти всички бедуини са родени разбойници, знаеше, че с твърдото си и енергично поведение към водача си беше спечелил омразата на хората му, и най-накрая не можеше да се отърве от мисълта за птиците хадж, които бе забелязал да летят далеч зад тях. Дори водачът бе признал, че тези птици са сигурен признак за присъствието на някакъв керван. Къде ли се намираше той в момента? Всъщност вече отдавна трябваше да е пристигнал тук при извора. Защо не идваше, а беше спрял да почива някъде по-надалеч? Да не би защото керванджиите не знаеха за съществуването на Извора на лъва? Това бе малко вероятно. А дори и да беше така, камилите щяха да се възпротивят да легнат на земята. Тези животни надушват водата или по-скоро влагата, изпаряваща се във въздуха от подобен извор, на разстояние от няколко часа път. В такъв момент никой не може да ги спре и те се втурват към извора в галоп, което иначе им е строго забранено. Налагаше се предположението, че хората от онзи керван насила са задържали животните далеч от водата. Но защо ли? Сигурно единствено защото крояха нещо лошо. Съвсем близо до ума бе изводът, че този керван е някой джум.

Керваните биват няколко вида. Всъщност думата може да бъде произнесена като „керван“ или „карван“ и най-общо означава върволица от странстващи хора и животни. Поклонническият керван е керванът, който се състои от хора, тръгнали да се помолят в Мека, Медина или Ерусалим и се нарича „хадж“. Търговският керван е получил името „кафила“, а в някои области и „джалаба“, откъдето е и думата „джалаб“ — търговец. А керванът, чийто хора са тръгнали да грабят, се нарича „джум“. Грабителските кервани съвсем не са рядкост, а понякога се случва и някой кафила или дори хадж да се превърне в джум. После, след като заграби предложилата се плячка, той отново става предишния мирен търговски или поклоннически керван.

Една особена разновидност на джума е тъй нареченият „газуах“, в множествено число „газауахт“, чиято специална цел е да отвлича хора. Той не се среща в същинската пустиня, а броди из страните, намиращи се на юг от пустинята, които са населени с негри. Именно тези негри биват отвличани и продавани като роби. Ако грабителските

походи се предприемат по вода, ги наричат „бахара“, тоест „речно пътуване“. Те се извършват по горното течение на Нил, чиито два главни ръкава имат толкова много притоци, че през „хариф“^[43], а и известно време след това из онези области може да се пътува само с кораби.

И тъй, Шварц смяташе за джум кервана, за който с голяма сигурност предполагаше, че е някъде наблизко. Следователно съществуваше не една причина да бъдат предпазливи и бдителни, още повече, че бе напълно възможно хомрите да са се съюзили с разбойниците. На първо време Шварц нямаше какво друго да прави освен да наблюдава арабите и да уведоми новодошлите джалаби за опасността, която заплашваше и тях. Той го стори, използвайки мълчанието, настъпило в разговора на тези хора, като зададе на Бащата на единайсетте косъма следния въпрос:

— Минали сте през страната на племето баггара. Миролюбиво настроени ли бяха тези хора?

— Да — отговори словакът. — Няма племе, което да се отнася враждебно към нас, джалабите. Навсякъде имат нужда от нас, тъй като сме единствените, които носим на хората необходимите за тях неща. Ето защо навсякъде сме добре дошли и всеки се отнася с нас приятелски.

— И все пак съм чувал, че и джалаби са били нападени и ограбвани.

— Това са много редки изключения. Такива нападения се правят само от племена, с които не се поддържат търговски отношения. Ние винаги сме твърде предпазливи и навсякъде подробно разпитваме дали някъде е забелязан някой джум и има ли опасност да го срещнем.

— Е, в последно време не сте ли научили нещо подобно?

— Не. В момента цялото племе баггара си е в родните села, а с шилюките, в чиито земи се намираме сега, сме в приятелски отношения.

— Посещавате ли и хомрите?

— Не. Техните села са твърде отдалечени за нас.

— Тогава при определени обстоятелства едва ли ще се чувствате в пълна безопасност, ако са наблизко, нали?

— Ако имаме възможност, бихме се отдръпнали от пътя им. Тъй като днес те срещнахме заедно с тях, нямаше как да ги избегнем.

Наистина не се държаха дружелюбно с нас, но няма защо да се боим от тях.

— Така ли мислиш?

— Да. Ние сме все пак под твоя закрила, нали?

— Разбира се. Но дали в този случай закрилата ми ще се окаже добра?

— Без съмнение, защото хомрите те придружават и следователно са твои приятели. Арабинът винаги е приятел на приятелите на своя приятел.

— Нима ти не видя и не чу, че те не се отнасят към мен особено приятелски?

— Забелязах го, но няма значение. Те са ти дали дума да те заведат до Фашода и трябва да я удържат.

— Въпреки това им нямам доверие. Обещаха ми да превозят с камилите си мен и моите вещи. Аз пък им обещах да им платя за тази услуга във Фашода. Това е всичко.

— Какво? Нима не се разбрахте изрично, че при нужда са длъжни да те закрият с цената на живота си?

— Не.

— Не им ли каза обичайните думи: „Dakilah ia Schech“^[44] и те не ги ли приеха?

— Не. Опитах се, но взеха да ме убеждават, че нямали такъв обичай и това съвсем не било необходимо.

— Тогава наистина не бива да им се доверяваш, а и ние не сме в безопасност. Тези думи щяха да ги принудят не само да бъдат честни с теб, но и в случай на нужда да те защитават срещу какъвто и да било неприятел. А така те нямат никакви задължения към теб и според техните правила и схващания могат да те ограбят и убият без всякакво чувство за вина. Фактът, че са отказали да приемат тези обичайни думи за закрила, е почти сигурен признак за нечистите им намерения. А това, че все още не са ги изпълнили, не бива да те успокоява, напротив, трябва да те накара тази вечер да бъдеш дважд по-предпазлив. Това е последната ви нощ. Утре ще се добереш до Фашода, където вече не ще могат да ти сторят какво зло. Може опасенията ми да не са основателни, но те съветвам да приемеш, че тази нощ те заплашва голяма опасност, теб, а следователно и нас. Аз няма да спя и веднага

отново ще заредя моя слоноубиец, което пропуснах да сторя, тъй като не знаех, че сигурността ни е застрашена.

И той действително посегна към огромния си katil elfil и към рога с барут. Бащата на смеха показва, че също споделя мнението на своя колега, понеже заяви:

— За съжаление моето харби^[45] се счупи в корема на лъва, но ще се браня с ръце и крака. Тези бащи и синове на грабежа няма да се докопат нито до живота ми, нито до магарето или стоките ми. Ще ги удуша един по един. Познавам хомрите. Думите на Корана са винаги на устата им. Те не пропускат нито едно абрик^[46], нито предписаните салават^[47], но са крадци, а измяната е нещо обичайно за тях. Чуе ли се някога за някой джум, то той съвсем сигурно се състои само от араб ал хомр. Дано Аллах им затвори небето със сто резета!

— Тогава несъмнено джумът, който се намира нейде наблизо, е на хомрите — отбеляза Шварц.

— Какво? Как? — попита словакът. — Джум ли има наблизо?

— Не съм съвсем сигурен, но го предполагам.

Той сподели с тях наблюденията си, както и предположенията, породили се у него впоследствие. Думите му предизвикаха тревога у търговците и той успя да ги укроти само като напомни за насядалите наблизо араби. Хомрите не биваше да се досетят в какво ги подозираха. Ето защо всички джалаби се овладяха и по време на последвалия, разбира се, тих разговор се държаха възможно най-спокойно.

— Щом е така, господарю, тогава и аз съм абсолютно на същото мнение, че хората, следвани от онези птици, принадлежат към някой джум — каза словакът. — Трябва да се подготвим за нападение. Няма ли да е най-добре, ако незабавно застреляш тези хомри?

— Не. Все още нямаме доказателства. А дори и да ги имахме, пак щях да съм против. Мога да се реша да убия човек едва след като се убедя, че е абсолютно наложително.

— Тогава нека веднага се приготвим за път и напуснем това опасно място!

— Не бих ви посъветвал да постъпите така. Тук знаем много добре какво ни очаква. Тези скали ни дават чудесно прикритие, а също и храстите. Но тръгнем ли си, джумът сигурно ще ни последва и в откритата равнина ще ни нападне. Не знаем колко души наброява. Ние

сме деветима. Дори и да не са по-многобройни от нас и да успеем да отблъснем нападението им и да ги победим, сигурно ще заплатим победата си с неколцина мъртви или поне ранени. Във всички случаи трябва да очакваме, че хомрите са в съюз с джума, което прави цялата работа още по-лоша. А тук те са пред нас и можем да ги държим под око. И тъй, моят съвет е да останем на това място.

— Но нали не знаем кога ще ни нападнат онези типове! Нима можем непрекъснато да седим с готови за стрелба пушки!

— Вземем ли необходимите мерки, това няма да е нужно. Преди всичко трябва да оставим огъня да угасне. Той ни заслепява. Който седи край огън, много трудно може да вижда какво става отвъд него в тъмнината. А ако тук е тъмно, хомрите няма да са в състояние да забележат какво правим. Нека ги накараме да мислят, че сега си лягаме да спим. Угаснат ли после пламъците, ще се отдалечим от огъня и ще се настаним до скалата. Ще се скрием зад камилите и товарите, а освен това ще бъдем прикривани и от храсталаците. Междувременно ще се опитам да разбера къде се намира джумът.

— Как ще разбереш?

— Като го потърся. Подобно на нас и той е дошъл от запад и следователно ще трябва да го търся в тази посока.

— Но така се излагаш на много голяма опасност!

— Нищо подобно!

— О, така е, господарю. Ще те видят и ще те убият.

— Никой няма да ме види. Няма да вървя изправен, а ще пълзя по земята.

— Въпреки това ще те забележат, защото светлият цвят на твоя хаик^[48] непременно ще те издаде.

— Ще го оставя тук. Цветът на банталона и кутрата^[49], които нося отдолу, е по-тъмен и почти се слива с цвета на земята, тъй че никак няма да е лесно да ги различат.

— Въпреки всичко ще те открият. Звездите светят силно, и кой ли човек може да пълзи по земята като змия!

— Мнозина го могат, а и аз трябваше да се науча. Когато бях в далечната Јени дунја^[50], дълго живях заедно с прочути ловци, с които непрекъснато се налагаше да бъдем нащрек и да се пазим от дивите индианци. От един от тях, който носеше името Поразяващата ръка, на арабски Абу Яд ад дарб, научих как да се промъквам до други хора, без

те да ме забележат. На онези ловци трябва да благодаря, че днес победихме лъва и неговата жена. Озовах се пред тях, за да събирам растения и какви ли не дребни животни и тогава те ме научиха как да се бия с нецивилизовани племена. Убеден съм, че ще открия хомрите, а може би дори и ще ги подслушам, без да ме видят или чуят.

— Но камилите им ще те надушат и ще те издадат. Действително ли си решил да се изложиш на такава опасност?

— Да.

— Тогава ще ти дам едно средство, което няма да позволи на камилите да проявят признаци на безпокойство. Те обичат да го миришат. Имам от него сред подправките, с които търгувам. Щом се приближиш до камилите, капни няколко капки върху дрехите си. Това е *milh ennuschahdir*^[51]. Приготвя се с *gir* и *moje*^[52].

Той отиде при магарето си, до което бяха оставени всичките му вещи, и донесе малко шишенце пълно с нишадърен разтвор. Шварц го пъкна в джоба си.

Търговците се бяха изпокрили от страх пред лъва. Те се бояха от него, защото робуваха на своето суеверие. Но от джума се бяха изплашили само временно. Вярно, че бяха поискали да избягат, ала след като разбраха, че е по-разумно да останат, сърцата им се изпълниха с решимост да се отбраняват. Имаха си работа с хора, а не с могъщ хищник, в когото според тях се беше вселил духът на някой мъртвец.

Налягаха на земята и се покриха с одеялата си, за да създадат впечатлението, че ще спят. Скоро огънят угасна и тази част на бивака бе обгърната от нощната тъма, докато от другата страна хомрите грижливо поддържаха огъня си, тъй че можеше да се види какво правят.

В този момент Шварц предпазливо се освободи от хаика си и безшумно се отдалечи, без да бъде забелязан от хомрите. Остави двете си пушки, които щяха само да му пречат.

Хомрите бяха заели южната страна и той се запромъкна около скалата на север, където, както вече споменахме, нямаше храсти. Там той се спря и се послуша.

Колкото и да напрягаше слух и зрение. Бащата на четирите очи не успя да открие никакво човешко същество. Ето защо бавно продължи пътя си, като се придържаше право на запад.

Земята бе покрита с фин пясък и немецът стъпваше напълно безшумно. Бавно и предпазливо той крачеше все напред и напред, но без да забележи каквото и да било. Вече бяха изтекли около десетина минути и в него се промъкна предположението, че е поел в погрешна посока, макар че вървеше точно по дирите, оставени от него и спътниците му, тоест натам, където трябваше да се търси джума.

В този миг до слуха му достигна едва доловимо звънтене на метал, също като че се бяха докоснали две оръжия. Звукът се разнесе точно откъм посоката, в която беше тръгнал. Той удвои предпазливостта си и забави крачки. Само след две-три минути пред него изплуваха неясните очертания на няколко мъже. Те седяха на земята и не помръдваха. В същото време го лъхна познатата миризма на камили. Пред него се намираше джумът, а мъжете бяха загърнати в обичайните за страната сиви бурнуси. Немецът легна на земята и запълзя напред.

Тъй като разбойниците бяха насочили вниманието си към местността, откъдето идваше, Шварц описа дъга надясно, за да се промъкне към тях откъм север. Въпреки доста силната звездна светлина, фигурата му не можеше да се различи от земята. Понеже не бе изключено по-светлият цвят на лицето му да го издаде, той извади тъмночервената си кърпа и я върза пред долната част на лицето си, тъй че само очите му останаха открити. После нахлупи ниско на челото си феса, който обикновено носеше под качулката на хаика.

Когато се приближи, видя, че камилите не лежаха близо една до друга, а бяха доста разпръснати. Вече можеше да преброи хората. Бяха дванайсет. Седяха в тесен кръг, пред който лежаха две камили.

Това обстоятелство бе добре дошло за него, тъй като може би щеше да му позволи да се промъкне толкова близо до арабите, че да чуе за какво говорят.

Много бавно и предпазливо той запълзя напред — кажи-речи сантиметър по сантиметър. Имаше съвсем слаб ветрец и той повяваше срещу него. Поради тази причина животните все още не бяха открили присъствието му. Но вече беше крайно време да опита средството на търговеца. Той отвори шишенцето и се на-пръска с нишадърения спирт.

Известно е, че в дъха на камилата се съдържа амоний и че от изпражненията и урината ѝ се получава амониев хлорид. Ето защо

Шварц смяташе, че не е изключено камилите да притежават нещо като предпочитание към миризмата на това химическо съединение. И наистина, той веднага можа да се убеди, че действително е така, защото едва прибра шишенцето в джоба си, когато двете камили извърнаха глави към него и разтвориха широките си ноздри, но без да проявяват признаци на безпокойство. Изглежда че с голямо удоволствие вдишваха миризмата.

Успокоен от това, Шварц пропълзя още по-наблизо. Вече се беше приближил толкова много, че високите гърбове на животните го скриваха от погледите на арабите. Той се промъкна до едната камила, прилепи се до нея и започна да я гали и чеше, при което тя издаде тихо блажено сумтене.

Насядалите мъже бяха най-много на три крачки от животните. Наистина не разговаряха на висок глас, но все пак толкова отчетливо, че Шварц можеше да разбере повечето думи, а за останалото не беше трудно сам да се досети.

Сред тях особено впечатление правеше един мъж с висока и изключително мършава фигура, чиято глава стърчеше доста над другите. В седнало положение тялото му над кръста достигаше почти четири стъпки^[53]. Следователно ако се изправеше, височината му сигурно щеше далеч да надхвърли три лакътя^[54], което сред арабите се среща извънредно рядко. Мъжът беше седнал малко настрани, като че по този начин искаше да подчертае превъзходството си над останалите. Тъкмо в този момент той проговори и гробовният му глас прозвуча глухо:

— Не, не е необходимо първо да се убеждаваме. Нали видяхме следите. Оставени са само от магарета и то осем на брой. А кой язди магарета? Единствено джалаби. Обикновено тези амбулантни търговци са страхливи. Няма защо да се боим от тях. Решим ли да изпратим някой от нас да провери дали и те са с другите при извора, по някаква случайност може да бъде забелязан и така ще се издадем. Тези джалаби са сигурно там, а това ни е добре дошло, защото освен останалата плячка в ръцете ни ще паднат и техните стоки и животни.

— И търговците ли ще убием? — попита един друг от насядалите.

— Да.

— Кажи-речи ги съжалявам. Те са полезни хора и освен това са привърженици на пророка, докато чуждоземецът е гяур — дано дяволът изяде душата му!

— Нима слънцето ти е изсушило мозъка, та говориш за съжаление? Можем ли да извършим непредпазливостта да оставим живи осем свидетели? Чужденецът е под закрилата на своя унсул^[55], който, щом научи за смъртта му, ще крещи за отмъщение дотогава, докато ни заловят и убият.

— Но нали няма да казваме на онези джалаби кои сме!

— Акълът ти пак отказва да ти служи. Ами яко сред тях има човек, който познава някой от нас?

— Него можем да го накараме да млъкне завинаги.

— Тогава ще трябва просто да ги избием всички, защото мен ще ме познаят дори и в случай, че никога не са ме виждали. Когато е давал на душата ми тяло, Аллах е проявил по-голяма разточителност от обикновено, за което не съм му особено благодарен, защото често е твърде досадно да имаш фигура, дето непременно се набива в очи. Известно е, че търгувам с роби, а това е напълно достатъчно, откакто френците, дано бъдат осъдени на вечно проклятие, прокараха в Хартум забраната за търговия с роби. И ето че сега дори тук във Фашода е назначен мюдюр^[56], който не пропуска да мине нито един роботърговски кораб, тъй че винаги сме принудени да разтоварваме робите и да бием тежкия път по суша. Та този мюдюр е насочил вниманието си специално към мен. Ако му падна в ръцете и при мен има макар и един-единствен роб, загубен съм. А научи ли освен това, че с благословията на Аллаха се каня да направя от моите хора джум, тогава крайт на живота ми никак не е далеч, но дано пророкът предотврати подобно нещо, защото имам голямо желание да разделя с вас печалбата от още хиляди негри. Щом ме зърнат, тези осем джалаби веднага ще разберат, че аз съм Абу ал Мот и още утре ще ме предадат на мюдюра. Той от своя страна знае в кои райони ходя на лов за негри. Също тъй приблизително знае кога трябва да мина с моите роби през неговата област, тъй че ще ме дебне с удвоена бдителност. То и сега е вече трудно човек да му се изплъзне, а тогава ще бъде направо невъзможно. Не, джалабите ще трябва да умрат! Ако ги съжаляваш, можеш да се върнеш у дома си и да ядеш дура. Не се нуждая от мъже, чиито сърца са от памук вместо от желязо.

При тези думи той извади ножа си и така многозначително започна да си играе с него, та другият разбра, че няма да стигне кой знае колко далеч, ако му хрумне да последва този съвет. Ето защо с помирителен тон той отговори:

— Виждал ли си ме някога да плача, когато ножът или куршумът ми са пронизвали човек? Защо, щом веднъж ми е хрумнала милостива мисъл, ти смяташ, че изведнъж съм станал страхлив и мекушав като някоя фуста? Аз ще съм първият, който ще забие ножа си в сърцето на един от онези джалаби.

— Надявам се, че е така, за да разсееш съмненията, за които току-що ми даде повод! Ловецът на роби трябва да убива, без да му мигне окото. Ако ли не може, тогава не го бива за този занаят. Утре сутринта лешоядите ще са накацали по скелетите на деветимата и така ще са натъпкали търбусите си, че няма да могат да отлетят. А ние ще откараме плячката си до Кака и ще ѝ се радваме.

— До Кака ли? Но тогава ще трябва да се отправим на североизток към Нил, което ще рече да се върнем обратно. Защо не отидем във Фашода?

— Вярно, че Фашода е по-близо, а е и по-голям търговски център. Освен това там мога спокойно да се покажа пред хората, щом не карам роби. Но няма да намеря купувач за нещата, които ще вземем от този гяур. А в Кака имам агент, който с радост ще отнесе сбирката на чужденеца в Хартум, за да я продаде вместо мен.

— Там няма ли да заподозрат нещо?

— Не, защото агентът ми е достатъчно умен да разкаже на хората някаква измислена история, на която положително ще повярват. Там има специалисти, които знаят стойността на подобна сбирка и ще платят добра цена. Невъзможно ни е да я пласираме по друг начин. А че тя струва много пари, може да се заключи и от факта, че този християнин е напуснал родината си и се излага на толкова големи и многобройни опасности само и само да се сдобие с такива растения и животни. А скоро ще направим и втори подобен улов. Последният вестносец, който ми изпратиха от серибата^[57] Ом ат Тимса^[58], ми съобщи, че там са пристигнали двама бели, един по-млад и друг по-възрастен, които търсели растения, за да ги сушат между листове хартия, както и бръмбари, змии и какви ли не червеи и други гадини, които слагали в шишета. Двамата имали чернокожи слуги, много

оръжия и стоки за размяна, големи тежки бали платове, които, както знаете, там заместват парите. Тези европейци най-нахално нахлуват в нашите области, където търгуваме с роби. Не бива да търпим подобно нещо и затова веднага щом стигнем там, ще ги изпратим в ада, а вещите им ще задържим. Тези хора вярват в Иса Бен Мариам^[59], който учи, че не бива да има роби, тъй като и негрите били чада на Аллах. Ако не ги убием, това учение ще се разрасне и ще съсипе търговията ни. Няма да търпя никакви християни в моите ловни райони, а още по-малко пък християнски проповедници да подстрекават чернокожите срещу нас, като разпространяват сред тях това щураво учение за любовта. Ето защо и тези двама бели ще умрат, също както и гяурът, който бивакува сега край извора.

— Мислиш ли, че ще се отбранява?

— Не, защото няма да му дадем възможност. Нападението ни ще бъде толкова ненадейно, че изобщо няма да има време да си послужи с оръжията. Когато водачът на кервана дойде при нас, както се уговорихме, от него ще научим къде е легнал гяурът и къде спят джалабите. Ще се промъкнем до тях и навярно ще ги избием още докато спят, тъй че ще отидат в ада, без да се събудят. А може би и пушките им изобщо не са отново заредени, след като стреляха, за да изплашат лъвовете.

— Аллах ил Аллах! В каква опасност сме се намирали и ние самите! Колко лесно можеше Изтребителят на стадата да дойде и при нас!

— Едва ли. Леговището му е на изток от извора и той пак се е върнал там. Ако беше решил да се приближи до нас, камилите ни щяха да го издадат с поведението си. Преди бяха неспокойни, но след изстрелите престанаха да се страхуват. Следователно Бащата на голямата глава си е отишъл. А сега стига толкоз приказки, по-добре е да внимаваме. Водачът може да пристигне по-рано, отколкото го очакваме, и трябва да се погрижим да не се размине с нас.

От тези думи можеше да се заключи, че разговорът им е свършил. Ето защо Шварц сметна за уместно да се оттегли. Пълзейки, той се отдалечи също тъй безшумно и предпазливо, както бе и дошъл. След като измина достатъчно разстояние, за да не могат да го забележат, той се надигна от земята и спокойно продължи прав пътя си. Едва когато наближи скалата, се наложи пак да прояви по-голяма

предпазливост, защото хомрите не биваше да разберат, че се е отдалечавал от бивака.

Удаде му се незабелязано да се добере до мястото си. Джалабите се бяха разтревожили за него, тъй като отсъствието му бе продължило доста дълго. Той им разказа каквото беше чул и ги попита дали познават Абу ал Мот. Всички знаеха името му, но изобщо не го бяха виждали. Бяха чували, че той е най-ревностният и безмилостен ловец на роби, ала не им беше известно къде се намират ловните му райони.

— Изглежда че предприема грабителските си походи от една сериба, която се казва Ом ат Тимса — каза немецът. — Не ви ли е познато това име?

— Не — отвърна Бащата на единайсетте косъма. — Знам всички сериби, разположени чак отвъд земите Динка, но никога не съм чувал подобно име. На първо време това може да ни е безразлично. Трябва да се погрижим за отбраната си. Налага се да размислим как ще се защитаваме най-добре.

— Няма какво толкова да се размисля. Най-важното е, че враговете ни не могат повече да ни изненадат. А знаем и къде се намират.

— Но не и кога ще се появят.

— О, това ни е известно. Водачът се кани да посети джума. Значи отдавна е планирал това нападение заедно с Абу ал Мот. Отсреща е светло, тъй че лесно ще забележим, когато се отдалечи. Той ще разкаже на разбойниците къде и как сме се разположили да бивакуваме, след което те ще дойдат.

— Ще ги застреляме, нали?

— Не. Те са дванайсет души, а ние сме само деветима, но тъй като ние ще ги изненадаме, а не те нас, имаме известно предимство. Естествено няма да останем да лежим тук, а ще ги очакваме скрити между първите храсталаци. Приближат ли се, веднага скачаме на крака. Всеки от нас си избира по един човек и го поваля на земята. Един силен удар по главата ще е достатъчен, но тези типове трябва да бъдат улучени така, че веднага да се строполят в безсъзнание. После бързо ще се справим и с останалите трима. Побегнат ли, ще ги оставим да си вървят. Но окажат ли съпротива, е, тогава наистина няма да щадим живота им. Надявам се, че повалените няма да се мъртви. Ще ги пленим и ще ги предадем на мюдюра във Фашода.

— А какво ще правим с хомрите?

— Ще зависи изцяло от поведението им. Предполагам, че няма да вземат непосредствено участие в нападението. Вероятно ще го предоставят на джума, който впрочем, ако съдя по говора на хората му, също се състои от хомри. Сигурно моите досегашни придружители възнамеряват да останат отсреща при огъня си, докато бъдем избити. Следователно на първо време можем да ги изключим от сметката. Най-важното е всеки от нас да улучи своя човек както трябва.

— Няма да се посрамя в това отношение. Ще хвана моя слоноубиец за цевта и ще обработя съответния тип така, както преди малко пребих до смърт жената на лъва.

— А аз — обади се Хаджи Али, — имам под ръка половината от дръжката на моето строшено копие. От него ще стане боздуган, с който мога да раздавам удари. Аллах да е на помощ на онзи, който ги изпита върху главата си!

По подобен начин се изказаха и останалите. Те се съгласиха да не избиват неприятелите си. Дойде им на ум какво голямо задоволство щяха да изпитат, когато на следващия ден влезеха във Фашода заедно с пленниците си. Който от тях не притежаваше годно за раздаване на удари оръжие, си избра измежду превозваните товари по някой подходящ предмет.

Хомрите бяха убедени, че немецът и джалабите спят. Шварц бе разговарял със съюзниците си съвсем тихо, а и да беше изречена някоя и друга дума на по-висок глас, никак не беше лесно да бъде чута, защото камилите и магаретата все още не се бяха успокоили напълно. Особено магаретата не мируваха нито за миг, тъй като труповете на двата хищника се намираха наблизко. Камилите страхливо сумтяха, но бяха принудени кротко да лежат, защото краката им бяха вързани.

В очакване на предстоящите събития времето минаваше много бавно за всички. Най-сетне отсреща водачът на кервана се надигна.

— Ето че тръгва! — прошепна Али.

— Още не — отговори словакът също тъй тихо. — Първо ще дойде насам, за да се увери дали действително спим. Ще се престори, сякаш иска да се погрижи за камилите. Нека останем неподвижни!

Наистина водачът бавно се отправи към налягалите хора. Най-напред се приближи до камилите, като че имаше намерение да ги нагледа и за малко се спря при тях. Нададе ухо по посока на лежащите

джалаби. След като никой не помръдна, той се обърна към тях с думите:

— Джималите^[60] все още се страхуват. Да вземем да завлечем трупове на лъва и неговата султана нейде по-надалеч, а?

Естествено той зададе този въпрос само за да разбере дали джалабите спят дълбоко. След като не получи отговор, арабинът тихо пристъпи още по-наблизо и се наведе над тях. За да бъде съвсем сигурен, докосна леко ръката на немеца. Когато и след това нищо не последва, той придоби увереност в успеха си и предпазливо заобиколи скалата, също както преди малко бе направил и Шварц.

След минута-две немецът стана и запълзя подир него. Зърна го да се отдалечава в западна посока и после да изчезва в тъмнината на нощта. Щом се завърна при джалабите, той ги подкани:

— Вече е време. Последвайте ме, но тихо, за да не ни чуят хомрите!

Той ги отведе до мястото, където гъсталакът свършваше и само тук-там имаше пръснати единични храсти. Можеше да се очаква, че нападателите ще минат точно оттам. Всеки се скри зад отделен храст.

Чакаха повече от половин час. После доловиха тихи стъпки и в същото време различиха човешки фигури, които вървейки една подир друга, бавно се приближаваха. Щом наближиха дотолкова, че вече бе възможно да се разпознаят отделните хора, Шварц видя начело водача на неговия досегашен керван. В края на малката колона крачеше високата и мършава фигура на Абу ал Мот, като се олюляваше насам-натам. Спряха до самата скала. Ако тук беше толкова светло, колкото извън сянката, хвърляна от скалата, те неминуемо щяха да забележат сгушилите се в непосредствена близост зад храсталаците джалаби, тъй като отделните храсти не бяха нито достатъчно гъсти, нито достатъчно широки, за да служат като прикритие.

Шварц се намираще най-близо до изоставения бивак. Неприятелите им все още не бяха стигнали до него. Словакът, който беше залегнал на противоположния край, видя, че бандитите са точно пред него и чу хомрът да казва:

— Тъй! Доведох ви дотук. Онези спят дълбоко зад самия десен ъгъл на скалата. Ще умрат, без да се събудят. Сега отивам при моите хора, за да им кажа, че решителният миг е настъпил.

Той се отдалечи, като първо се върна няколко крачки назад, а после, изчезна при западния край на скалата. Бивакът се намираще откъм източната ѝ страна.

— А сега напред! — заповяда гробовният глас на Абу ал Мот. — Дано Аллах придаде на ножовете ви точност и сигурност!

Естествено Шварц мислеше да изчака, докато стигнат до него. Но дребничкият словак бе обзет от такова силно желание за борба, че не изчака най-изгодния момент.

— Rauwidschu — бързо, дръжте ги! — извика той, скачайки на крака. Хващайки пушката си за цевта, той замахна и нанесе толкова силен удар с приклада на най-близкостоящия, че улученият човек веднага рухна на земята, ала заедно с него падна и самият словак.

Другите също наизскачаха от прикритията си. Понеже Шварц бе най-далеч, трябваше да се върне десетина крачки, за да се докопа до неприятеля. Беше хвърлил око на Абу ал Мот, но намерението му вече бе неизпълнимо.

Мъжете от джума бяха толкова изплашени, че в първия миг, се заковаха на местата си. Ако невъздържаният словак беше изчакал само още минута-две, те щяха да бъдат загубени. Но така намериха време горе-долу да се окопитят, макар че то не се оказа достатъчно, за да използват оръжията си. Неколцина от тях получиха полагаемите им се удари, но други успяха да ги отбият.

С няколко скока Шварц измени споменатото разстояние. Повали с приклада си един арабин, а в следващия миг и втори. Разнесоха се гневни ругатни.

— Кой са тези изчадия? — изкрещя Абу ал Мот. — Нахвърлете се върху тях!

— Спасявайте се! — извика друг. — Водачът ни предаде!

Той побърза да избяга. Шварц тъкмо се канеше да повали третия си противник и после да се добере до предводителя им, но в същото време и Бащата на смеха замахна, за да удари някакъв друг арабин, който бягаше покрай Шварц. Втурнал се подир своя човек, Али си мислеше, че все още ще успее да го достигне с удара си, но в същия миг бе блъснат от друг беглец и... с половината дръжка на копието си така удари немеца по ухото и слепоочието, че Шварц залитна настрани и падна кажи-речи в безсъзнание.

— Аллах! — извика изплашеният дребосък. — Убих ли те, ефенди?

— Почти! — отговори Шварц, като едва-едва се изправи на крака. — Оставете ги, нека бягат! Не бива да се отдалечаваме отгук заради хомрите.

Пред очите му играеха разноцветни светлини, но въпреки това той видя как хората от джума бягат. Вдигна пушката си и им изпрати два куршума. После усети, че не може повече да стои на крака. В ушите му бучеше сякаш прибой. Той се облегна на скалата и затвори очи.

Нито един джалаби не последва бегълците. Но след като чу изстрелите на немеца, словакът извика:

— Само така! Нека опитат куршумите ви! И моят ей сега ще го получат.

Той вдигна тежкия си katil elfil и се прицели в беглеца. Изстрелът му изтреця и човекът се строполи на земята.

Джалабите наобиколиха Шварц и се завайкаха на висок глас.

— Какво е станало? — попита словакът.

— Претрепах ефендите! — кършеше ръце Бащата на смеха и от отчаяние правеше най-веселите и комични физиономии, каквито човек изобщо може да си представи.

— Ти луд ли си?

— Не. Блъснаха ме.

— Глупак! От многото народи и села, чиито имена си натъпкал в кратуната си, не си видял къде удряш! Ефенди, ефенди, мъртъв ли си?

— Не — отвърна Шварц, като с усилие се отърси от обзелата го немощ и вдигна пушката си, която беше изпуснал.

— Слава на Аллаха! Този Баща на задната лъвска половина е съвсем окъоравял и ние трябва да...

— Мълчи! — каза му повелително немецът. — Имаме още много работа. Тук виждам да лежат четирима от участниците в джума. Това е по-малко, отколкото очаквах. Вържете ги! Вероятно са само зашеметени.

Той пристъпи към ъгъла на скалата, откъдето се виждаше огъня. Край него стояха хомрите, които не знаеха какво да мислят. Шварц

предположи, че щяха да останат там, докато не получат разяснения от някоя от двете страни. Ето защо продължи:

— Чакайте ме тук! Може би ще успея да докопам една или няколко камили.

Той се затича в посоката, накъдето бяха избягали арабите. Знаеше къде лагеруваха. Техните камили също трябваше да са вързани и понеже тези животни не могат бързо да бъдат изправени на крака, несъмнено бегълците щяха да се видят принудени да се позабавят там по-дълго, отколкото им е приятно — не можеше да не предполагат, че ще ги преследват.

Преметнал през рамо едната си пушка, докато тичаше, Шварц зареди другата. При това мина покрай мястото, където беше паднал човекът, ударен от куршума на словака. Той не помръдваше.

Ако преди, когато се налагаше да бъде предпазлив, на немеца му бе необходим четвърт час, за да стигне до джума, сега той се движеше по-бързо. За по-малко от две минути се озова близо до мястото. Видя мъжете, които се суетяха около камилите. Спря се и стреля два пъти по тях. Всеки от арабите беше развързал най-напред собственото си животно. Двата изстрела се разнесоха тъкмо когато се канеха да сторят същото и с петте други камили. Един от арабите беше ранен.

— Бягайте! — извика Абу ал Мот, който се намираще сред изплъзналите се бандити. — Оставете тия зверове, защото шейтаните са по петите ни!

След като Шварц стреля два пъти и с другата си пушка, вече нищо на света не можеше да ги спре. Джумът, който беше намалял с петима души и също толкова камили, се понесе в галон и изчезна в нощта.

Шварц се приближи предпазливо до останалите животни, защото никак не беше изключено зад тях да се крие някой враг. Все пак скоро се убеди, че опасенията му са напразни. Петте седла лежаха наблизко, а също и няколко чувала с фурми и кирбан^[61].

Понеже не можеше да се очаква, че джумът ще се върне, немецът остави животните и товарите на мястото и се затича пак към скалата. Превъзмогнал последиците от получения преди малко удар, той почувства как му олеква и мисълта му отново става ясна.

Джалабите стояха при четиримата вързани пленници, които все още не помръдваха.

— Имате ли и други ремъци или въжета? — попита Шварц.

— Достатъчно, господарю — отговори словакът. — Един джалаби винаги има такива неща в джобовете си.

— Тогава нека вържем и хомрите.

— Ако ни позволят!

— Да опитаме.

Той отново се приближи до ъгъла на скалата. Хомрите все още стояха около огъня и чакаха. Бяха чули изстрелите и крясъците и си казваха, че нападението не е преминало по очаквания и желан начин. Но не бяха в състояние да отгатнат как по-точно стоят нещата, тъй като не успяха да видят какво се беше случило. Само в едно бяха сигурни — че немецът и джалабите не са били заспали и са се защитавали. Кой обаче е победил? Разумът им повеляваше да се държат настрана и да изчакат събитията.

Не можеха да видят какво става при втория бивак, където огънят отдавна не гореше, но цялото им внимание бе насочено натам. И ето че забелязаха как от онази посока се задава омразният им немец. Той беше оставил пушките си. Имаше намерение най-напред да плени водача.

— Чухте ли стрелбата? — припряно попита л ой.

— Да — отговори водачът на кервана. — Кой беше и какво се случи?

— Знам ли? Шумът ме събуди и видях, че джалабите ги няма. Започнах да ги търся и чух изстрели на изток от тук. Вие сте били будни и сигурно знаете по-добре от мен какво се е случило.

— Нищо не знаем, съвсем нищо, ефенди! Помислихме, че изстрелите са от вашите пушки и че пак се е появил някой лъв.

— Тогава би трябвало да е изял джалабите цели-целенички, просто защото са изчезнали от бивака. Не, сигурно се е случило нещо друго. Не искаш ли да дойдеш с мен заедно да проверим?

— Да, веднага ще те придружа.

Никак не му беше приятно да види, че немецът е все още жив. Къде се бяха дянали джалабите и къде бяха хората от джума? Водачът гореше от нетърпение да научи всичко това. Ето защо с такава готовност се съгласи с предложението на учения.

Двамата се отдалечиха към споменатия вече ъгъл на скалата. След като го заобиколиха, водачът зърна джалабите и от устата му се

изплъзна непредпазливият въпрос:

— Та те са тук, но къде е джумът?

— Джумът ли? — обади се, Шварц. — Значи признаваш, че знаеш за него. Не те смятах за толкова откровен.

— Джумът... ефенди... джумът е... е... е... аз... — заекна той.

— Добре, добре! Вържете го!

Още докато издаваше тази заповед, Шварц хвана хомра с две ръце за гърлото и го стисна толкова силно, че той не успя да издаде нито звук. Незабавно вързаха ръцете и краката му с ремъци, след което го положиха на земята.

Тогава Шварц подвижна към застаналите очаквателно край огъня хомри:

— Нека Суеф ал Абалик бързо дойде тук при водача!

Той знаеше имената на всички хомри и беше убеден, че човекът щеше да се отзове на повикването му. А за да не може водачът да го предупреди, дребничкият словак коленичи до пленника, допря острието на ножа си до гърдите му и го заплаши:

— Ха си гъкнал, ха съм те наръгал!

Човекът едва смееше да диша и то не толкова заради тази закана, колкото поради уплахата си от тъй неочакваното пленяване.

Суеф се приближи. Без излишни приказки, още с появяването му иззад ъгъла, Шварц незабавно го стисна за гърлото. Повалиха го на земята и го вързаха. Същото се случи и с третия, когото повикаха.

Сега край огъня се намираха вече само трима хомри, чиято съпротива можеха да преодолеят лесно и бързо. Двама джалаби останаха да пазят пленниците. С другите шестима Шварц се отправи към огъня, където, без да кажат нито дума, на всеки хомр се нахвърлиха по двама от тях. Бандитите бяха толкова изненадани, че почти не помислиха за съпротива. Няколко гневни въпроса от тяхна страна, няколко яки удара по главите им и ремъците стегнаха и техните крака и ръце.

Положиха ги край огъня, след което довякоха и останалите хомри заедно с четиримата души от джума. Тези хора бяха живи, но се преструваха, че са все още в безсъзнание, защото се виждаше как от време на време поотваряха очи, за да огледат мъжете, в чиито ръце бяха попаднали.

Тогава Шварц изпрати трима джалаби, да вземат ранения, а може би и мъртъв човек, улучен от куршума на словака. След като го донесоха, се оказа, че е тежко ранен. Куршумът беше раздробил дясната му бедрена кост и Шварц се залови да превърже крака му, доколкото позволяваха обстоятелствата.

Всичко това стана без излишни приказки, още повече че пленниците предпочитаха изобщо да не продумват — навярно най-вече заради мълчанието на самия водач.

Шварц предостави надзора на лагера на другите и заедно с четирима от търговците се отправи към бивака на джума, за да вземат камилите и техните товари. След като свършиха тази работа, един от джалабите застана на пост. Постъпиха така, защото предполагаха, че навярно Абу ал Мот няма да се отдалечи кой знае колко и дори не бе изключено да му хрумне мисълта да предприеме опит за освобождаването на пленените си другари.

Когато всичко необходимо бе свършено, победителите насядаха около победените и водачът на кервана сметна, че е дошло време най-сетне да поиска кратко обяснение.

— Пътищата на Аллах са неведоми, никой човек не бива да го разпитва — каза той. — Но от вас искам да разбера защо нападнахте и вързахте мен и хората ми!

— Знаеш го не по-зле от нас — отговори Шварц.

— Нищо не знам, абсолютно нищо!

— Вас ви сполетя много по-малко зло, отколкото щеше да сполети нас. Ние трябваше да бъдем нападнати и убити, а вие бяхте само нападнати и вързани.

— Кой е искал да ви убие?

— Джумът, за който и ти самият спомена.

— Нищо не знам за него!

— Не лъжи! Смъртта ми е била отдавна предрешена. Защо дойде в нашия лагер и ме хвана за ръката? За да се убедиш, че спя, нали? А после защо отиде при джума и доведе мъжете му тук?

— Аллах акбар — Аллах е велик! — гласеше отговорът на водача. Вече беше разбрал, че могат да докажат вината му. Въпреки това се опита упорито да отрича, като избухна в престорен гняв:

— Кой ме е оклеветил? Ние сме твои закрилници и ни дължиш благодарност. Но вместо това ни връзваш с ремъци и говориш лоши

неща за нас. Ние сме свободни бени-араб. Кой ти е дал властта да се разпореждаш с нас? И кой те с назначил за наш съдия? Настоявам незабавно да ни върнеш свободата!

— Не мога, именно защото не съм твой съдия. Съдбата ти не е в моите ръце, а в ръцете на мюдюра във Фашода, на когото още утре или по-скоро днес ще ви предадем.

— Аллах корим — Аллах с милостив! — изплашено извика водачът. — Но мюдюрът е наш враг!

— Сигурно има пълно основание за това, тъй като е враг на всеки престъпник. Няма да му се изплъзнеш дори и непрестанно да повтаряш вашата свещена Фатиха и вашата сура ясин. Не се опитвайте да се извинявате, а още по-малко да се оправдавате, няма да има никаква полза! Нито заплахи, нито молби ще ме възпрат да ви предам на мюдюра. Той ще чуе нашето обвинение и вашата защита и тогава ще произнесе присъдата си.

— Не забравяйте, че ще си навлечете отмъщението на цялото племе на хомрите!

— Презирам племето, чийто шейх се скрива в миша дупка, щом чуе рева на лъва, докато бедни джалаби имат смелостта да убият Господаря на гърма.

— Тогава трепери поне пред Абу ал Мот, могъщия!

— Как да треперя пред него, когато само щом ме видя, си плю на петите! От страх дори забрави да вземе камилите. Не си прави труда да ме плашиш!

Все пак шейхът продължи с опитите си да склони Шварц да освободи пленниците, ала напразно. Най-сетне с гневно проклятие той извърна глава. Никой от останалите не пророни дума. Те виждаха твърдата решимост на немеца и с едва сдържана ярост се примириха с положението си. Несъмнено таяха надежда, че Абу ал Мот ще дойде да ги освободи.

Изглежда не напразно, защото след известно време застаналият на пост джалаби се появи, за да съобщи, че видял една хиена, която все пак не било изключено да се окаже и човек. Заедно с Бащата на единайсетте косъма Шварц незабавно тръгна с него. Постът ги отведе до въпросното място, където обаче не откриха каквото и да било.

Шварц реши заедно със словака да минат около скалата, описвайки широк кръг. Докато я обикаляха, те наистина забелязаха

някакъв силует, наподобяващ животно, който се намираше между тях и каменната стена. Вероятно вниманието на съществото бе изцяло насочено към скалата, защото не видя двамата мъже, застанали зад него.

— Да застрелям ли тази любопитна диб? — попита Шефан, като вдигна пушката си.

— Не, защото и на мен ми прилича на човек, който се промъква на четири крака, за да заблуди евентуално поставените стражи. Елате да пълзим към него! Той се движи бавно към камънаците. Може и да не се огледа, докато се озовем достатъчно близо, за да го сграбчим. Ако беше хиена, вече да ни е надушила.

Двамата легнаха на земята и понеже се придвижваха по-бързо от тайнствения силует, бързо го наближиха. Беше човек, несъмнено член на джума, съблякъл светлия си бурнус. Без да подозира каква опасност го дебне зад гърба, той бе съсредоточил вниманието си върху скалата, до която се стремеше да се добере.

Шварц и словакът се приближиха до арабина на десетина крачки. Тогава Бащата на единайсетте косъма се втурна напред и с такава сила се хвърли върху него, че след като се спъна в тялото му и падна, опитвайки се да го задържи, той се преметна през глава. Човекът се отскубна и скочи на крака, за да избяга, обаче полетя право в ръцете на немеца, който го сграбчи и му изви лактите назад.

— Дайте нещо за връзване! — подвикна Шварц на дребосъка.

— Нямам вече — отговори му той, като се изправи.

— Тогава извади моя мендил^[62] от джоба ми!

Дребосъкът направи каквото му казаха. Арабинът опита да се съпротивлява, но при наличието на великанската сила на немеца, всичко бе напразно. Вързаха му ръцете, а краката му оставиха свободни, защото трябваше да върви до лагера.

— Кой те изпраща? — попита го Шварц. След като не получи отговор, той допря дулото на револвера си до ухото му и го заплаши: — Говори иначе ще стрелям!

— Абу ал Мот — неохотно процеди човекът.

— Трябваше да разузнаеш положението в лагера ни, нали?

— Да.

— Къде се намират оцелелите хора от джума? Кажете истината иначе с теб е свършено! Ще се убедя дали не лъжеш.

- На юг.
- На какво разстояние?
- На десет пушечни изстрела.
- Добре, тръгвай напред!

Човек лесно може да си представи яростта на хомрите когато видяха новия пленник. Сигурно надеждите им за спасение се стопиха до минимум. Краката на човека също бяха вързани и после го положиха редом с другите.

Шварц даде един изстрел, който Абу ал Мот непременно щеше да чуе. Той трябваше да си помисли, че куршумът е бил предназначен за неговия съгледвач. После заедно с Хаджи Али и словака, които смяташе за най-храбрите от всички, немецът тръгна да потърси джума. Бащата на смеха взе назаем пушката на един от своите другари.

След като вървейки право на юг, изминаха споменатото разстояние, без да забележат каквото и да било, те свърнаха под прав ъгъл и скоро се оказа, че бяха взели правилно решение, тръгвайки без бурнуси, защото така трудно можеха да бъдат забелязани, затова пък не след дълго видяха да се светлеят хаиците на арабите.

Приблжиха се до тях колкото може повече и изстреляха пушките си, но не за да улучат някого, а по-скоро, да ги накарат да избягат, което напълно им се удаде.

— Тъй! Сега вече няма да се върнат! — засмя се словакът.

— И няма да изпращат друг съгледвач — обади се Хаджи Али, — защото сигурно и него ще заловим. Аллах беше милостив към нас и ние удържахме победа над един опасен неприятел.

— Но не и ти, защото насмалко щеше да претрепеш нашия най-добър приятел — отвърна словакът. — За теб никой няма да пее юначни песни.

— А да не би да пее за теб, Баща на най-голямата лъвска уста? Нима знаеш името поне на едно от моите села, на един от моите народи?

— Хич не ща да ги знам тези имена, защото от тях погледът ти помътнява толкова, че вземаш този ефенди за някой разбойник. Никога досега не си давал такова неопровержимо доказателство за своята „мъдрост“, както преди малко, когато едва не го уби.

— Не се карайте! — нареди им крачещият начело немец. — И ти, Ибн ал Джидри, извърши една голяма глупост.

— Аз ли? — учуди се словакът.

— Да. Никой от вас не е по-добър от другия.

— И каква е тази глупост?

— Исках да заловя Абу ал Мот, но като не изчака заповедта ми и преждевременно изскочи от засадата, ти провали всичко. Трябваше да оставиш хората да изминат още няколко метра по-нататък.

— Храбростта ми бе твърде голяма, ефенди. Не беше възможно по-дълго да я обуздавам!

— Похвала заслужава само онази смелост, която се съчетава с благоразумие и разсъдливост. Грешката на Хаджи Али засегна само мен, а твоята ще навреди на много повече хора. Безброй пътници и стотици роби ще трябва скъпо да платят за твоята прибързаност. Ако бях заловил Абу ал Мот, можеше със сигурност да се очаква, че мюдюрът във Фашода завинаги щеше да го обезвреди.

— Наистина е така, ефенди — призна дребосъкът. — Невъздържаността ми изпълва душата ми с тъга, а сърцето ми с разкаяние. Надявам се, че ще ми простиш!

— Ще ти простя, но в замяна на това очаквам от теб да не упрекваш другите, след като самият ти заслужаваш упреци.

— О, упреците ми нямат кой знае какво значение. Хаджи Али е най-добрият ми приятел. Ние се обичаме сърдечно. Но любовта ни е най-голяма тъкмо когато се караме и взаимно се ядосваме.

Така ли е, добри ми Баща на смеха?

— Да — потвърди Али съвсем сериозно, при което направи извънредно смешна физиономия. — Аллах свърза нашите сърца, тъй че те туптят като едно сърце. Но познанията ни са от различно естество. Никога не ни се удава да ги обединим. Нека се помолим на пророка скоро нещата да се подобрят!

Щом тримата се появиха в бивака, пленниците сигурно изгубиха и последната си надежда за спасение. Те бяха чули изстрелите и тъй като видяха немеца и придружителите му да се връщат съвсем спокойно здрави и читави, бяха принудени да приемат, че тримата са излезли победители в състоялата се схватка.

Шварц постави и втори пост, макар да беше убеден, че Абу ал Мот няма да повтори опита си. Двамата стражи не правеха кой знае каква жертва, защото след големите вълнения, предизвикани най-напред от нападението на лъвовете, а после и от джума, не можеше и

дума да става за сън. Впрочем утрото не беше вече далеч и затова решиха да го изчакат в приказки и разговори.

Тъй като не бе необходимо пленниците да слушат за какво говореха, преместиха ги настрани, където те останаха да лежат безмълвно както и преди. От време на време само раненият издаваше болезнени стонове, след което Шварц винаги се погрижваше да разхлади крака му с вода.

При един от тези случаи Бащата на предната лъвска половина не можа да се сдържи да не даде на учения ново доказателство за огромните си познания, и намеквайки за раната на пленника, разказа на немски език следното:

— Таквоз крачно счупване не е чак толкоз страшно. Заздравява за време много кратко. И аз веднъж съм лекувал подобно нещо.

— Тъй ли? А кой беше пациентът? — попита Шварц.

— Туй съм бил всъщност не същество човешко, а болният бил от друг вид, птичия. Господин Вагнер стрелял един Abu miah^[63], той не можел движи крило, а сачми били и в крак, левия, тъй че крак на две. Съм го взел щърка, ранения, овързал здраво с въже, та да не може движеше и после му направил шина на крак, съжалителен. След туй щърк все стоеше на крак другия, докато заздравял крак, пострадалият. Господин Вагнер похвалеше мен много затуй и нарекъл мен драматург, великия.

— Може би е казал хирург, а?

— Не, драматург!

— Тогава съм се заблудил. А какво представлява драматургът?

— Думата е от езика латинския, по който съм майстор неоспорим, и означава нещо като лекар, дето е следователствувал и може пак да съедини всички кости счупени.

— Тъй! Ами какво прави хирургът?

— Под хирург се разбираше хора, художествените, дето свирели и пели: „хвала на вас, следвайте ни нас“ или пък „тиха Божествена песен се носи към свода небесен“. При туй има духовита музика и цигу-мигу на виолина.

— Хирурзите наистина ли се занимават с това?

— Да. Сам го видял в театър олмюциговския по време на странстванията моите. Било е в опера прециоза, момчето циганското, и Вълшебния стрелец или Самииел сатанинския.

— Тогава съм принуден да установя, че пак объркваш нещата. Хирург е онзи лекар, който лекува различни страдания не с лекарства, а така да се каже с „външни“ средства, лекува също и счупени кости. А драматургът е учен човек, чиято дейност наистина е свързана с театъра, но самият той никога не се появява на сцената, поне не се появява в качеството си на драматург. Той дава указания как да се поставят пиесите. Ти объркваш театралната сцена с болничното легло.

— Туй не е никаква грешка заблуждаваща! Защо някой път леглото болното да не се появил на сцена театралната? Защо все аз да съм бил човекът, дето правел объркване? Аз носил в главата страшно много образование опознавателското?

— Да, също както и Бащата на смеха „носи“ в главата си своите страни, народи, градове и села!

— О, не! Глупости неговите са не сравняват с познания моите. По пътешествия разнообразните дори съм запознал с наутика^[64] и антропология.

— Тъй! Наистина ли? И какво разбираш под антропология?

— Туй съм учение за морските води солените и корабоплаване ветроходното и парното.

— Добре! А какво е наутика?

— Туй са били винаги познания за хората, питомните и дивите, за ескимосите, дето се напивали с лой, и за негрите, людоедните.

— Пак грешаш. Антропологията е наука за човека, а наутика означава мореплаване.

— Тогаз съм се обвинил сам в едно разместване, малко и простимо. Туй лесно могло случи се, щото значи антропология пътува на наутика, в каюта или на средна палуба, корабната. Вие пътувал вече на нилски кораб тукашен?

— Да, както на дахабийе, така и на сандал.

— Но навярно не и на ногер, тук обичайния?^[65]

— Не.

— Тогаз ще видите ногер във Фашода, щом утре там пристигнели.

— Познаваш ли града?

— Много, извънредно много! Съм били там много чест?

— Виждал ли си мюдюра, на когото трябва да се представя и да предам пленниците?

— Срещнал го на улица обществена. Име негово било Али Ефенди, ама много чест наричали го и „Абу хамса мия“^[66].

— Чувал съм за това. Предишният мюдюр Али Ефенди ал Курди беше свален, защото се провинил в злоупотреба с пари. Новият мюдюр, който също се казва Али Ефенди, бил много строг, особено що се отнася до търговията с роби. Щом в ръцете му попадне някой провинил се, почти винаги присъдата му гласи: престъпникът да получи петстотин удара, поради което хората обичат да наричат мюдюра Бащата на петстотинте.

— Да. Щом утре му предадем джум и хомри, всеки от тях сигур получат петстотин тояги, яки и пиперлии.

— Нима човек може да издържи толкова удари по стъпалата си?

— Туй не може знам, щото досега още съм не получавал петстотинте. Но ако се ударят по гръб голия, то сигур умрат престъпник криминалният. Но я чуй! К'во бил т'ва? Не прошумолял ли нещо в храсти?

Шварц също беше доловил шума. Той подкани джалабите, които разговаряха на висок глас, внимателно да се послушат. При настъпилата тишина се разнесе доста силно сумтене и пъхтене; подобни звуци издават някои животни, когато надушат следи, но не могат добре да се ориентират.

— Аллах да ни закриля! — извика водачът. — Това е пак някой лъв! Ще ни изяде, защото сме вързани и не можем да избягаме!

— Мълчи! — подвикна му Бащата на единайсетте косъма. — Най-много да е някой млад лъв. Ако беше възрастен, отдавна вече да е скочил върху нас. А това животно е неопитно в надушването на дири. Щом ни забележи, изобщо няма да се осмели да се приближи.

— Младо ли? — попита Шварц. — Иска ми се да го заловя живо!

— Щом е така, тогава нека опитаме да го хванем, но въпреки всичко трябва да сме предпазливи, защото не знаем колко е пораснало. А може да е някоя хиена, надушила миризмата на прясно лъвско месо.

— Ще проверя.

Немецът взе пушката си и се отдалечи от огъня. Все още не беше излязъл от обсега на светлината му, когато животното се появи иззад храсталаците. То имаше приблизително размерите на голям пудел, следователно вече беше в състояние енергично да се отбранява. Когато

забеляза човека, лъвчето не избяга, а приклегна, прилепвайки тялото си плътно о земята и започна ядно да ръмжи, но все пак не посмя да скочи върху него.

— Ето го! — извика Шварц. — Дайте одеяла, бързо няколко одеяла!

Хаджи Али и словакът, единствените които не се бояха, се отзоваха на вика му възможно най-бързо. Животното бе вече достатъчно голямо, за да не избяга страхливо, но не се осмели и да ги нападне. И тъй, то остана приклегнало, без да откъсва пламтящите си очи от Шварц. Немецът лесно можеше да го убие с един куршум, обаче искаше да го залови живо. Той посегна с ръка зад себе си, за да вземе двете одеяла, които му донесоха. Направени от камилска вълна, те бяха достатъчно дебели, за да могат сгънати на две, за кратко време да устоят на ноктите и зъбите на хищника. Без да откъсва поглед от лъва, Шварц събра двете одеяла, разпъна ги добре и ги метна върху младия Господар с голямата глава.

Животното не помръдна да се защити. Внезапно падналото върху него покривало изглежда го изплаши, защото не побърза да се освободи. Така Шварц спечели време, да се хвърли върху него и да го затисне с тежестта на тялото си.

Това не му се удаде толкова лесно. Лъвът притежаваше такава сила, каквата едва ли можеше да се очаква на неговата възраст. Неколкократно почти успя да се изправи, но Шварц отново и отново го притискаше към земята, като много внимаваше да се предпази от зъбите и лапите му.

— Въжета, дайте въжета! — извика немецът на двамата си другари.

За връзването на пленниците бяха използвали много ремъци и въжета, но за щастие всеки керван винаги разполага с големи запаси от какви ли не върви. Желанието на Шварц бе бързо изпълнено и с обединени и, разбира се, извънредно предпазливи усилия тримата мъже успяха напълно да омотаят в одеялата съпротивляващото се с все сила животно и да го свържат с въжетата толкова здраво, че да не може повече да помръдне.

— Хамдулиллях — хвала на Аллаха! — възкликна Хаджи Али. — Ние застреляхме Удушвача на стадата и жена му, а ето че победихме

и неговия син. Ей го къде е легнал там на земята и в позорна безпомощност може само да ръмжи, но не и да се спаси. *Aaib aaleinu!* — Срам и позор за него!

— Слава на Аллаха! — с облекчение въздъхна водачът. — Спасени сме! Вързан е и не може вече да ни изяде.

— За теб щеше да е по-добре, ако те беше изял — отвърна му словакът, — защото още утре ще те предадем в ръцете на мюдюра, който ще нареди да получиш петстотин удара. Тогава ще разбереш, че зъбите на лъва са по-милостиви от бича на справедливостта.

— Аз съм свободен ибн ал араб! Кой може да си позволи да ме бие? — възрази хомрът.

— Какъв каза, че си бил? Свободен ли? Нима не виждаш и не чувстваш, че си пленен? Кой може да ни попречи да ти нанесем толкова удари, колкото поискаме? И без друго си ги заслужил. Но ние сме твърде горди, за да го направим. Обаче утре камшикът ще си поговори с кожата ти, докато сам пожелаеш да бъдеш разкъсан от лъва.

Заловеното животно бе оставено край огъня, където най-добре можеше да бъде охранявано. То лежеше като мъртво и не издаваше никакъв звук.

— Лъв съм ваша собственост — каза словакът на Шварц. — Вярно че и ние помагали, ама вие бил, дето пръв го хванал. К'во ще правят с него?

— От Фашода ще изпратя сбирките си в Хартум, където имам един приятел, който ще ги експедира за родината ми. На него ще поверя и лъва, може би ще успее да стигне жив и здрав до Германия.

— Там сигурно попаднеш той в менажерия, ботаническата?

— Не, ще отиде в една менажерия, зоологическа — засмя се Шварц.

— Значи навярно зоология била в менажерия, а ботаника само в лъвска клетка, животинската?

— И лъвската клетка служи за зооложки цели, драги мой Щефан. Тъй като и твоето име Щефан Пудел е зоологическо, не би трябвало да вършиш подобни грешки!

— А няма ли и пудели ботанически?

— Да, но както изглежда, само в твоята фантазия. Доколкото си спомням не по-малки грешки направи и в областта на астрономията. Погледни небето! Твоят път, „млечнобелият“, започва да избледнява и

съзвездието Змиеносец изчезва вече на хоризонта. Тъй като сега е месец март, това е признак, че утрото наближава. Скоро ще можем да оставим огъня да угасне и да се готвим за път.

— Туй знаел съм и аз, щото запознал се с всичките звезди. Но как ще транспортира пленниците?

— Много просто. Ще ги вържем върху камилите. Имаме достатъчно животни — нали плякосахме пет.

— Ама от хванат джум са шест мъже. Значи липсва една камила, ездитната.

— Тогава нека водачът върви пеша Многократно е заслужил да понапъне сили.

Не след дълго настъпи съвсем краткото за онези географски ширини утринно развиделяване, а после дойде денят.

Докато джалабите подготвиха кервана за път, Шварц изкърти зъбите на лъва и лъвицата, за да ги вземе като трофеи. След това потеглиха.

Арабите бяха обзети от ярост, че нямаха възможност да кажат утринната си молитва ал Фаджр по предписания начин, понеже бяха вързани. Бяха свикнали строго да изпълняват религиозните си задължения, но не изпитваха никакви угризения на съвестта от грабежите и убийствата. Всичките седяха вързани върху камилите, само водачът бе принуден да върви пеша, което го изпълни с безсилен гняв. Ездата причиняваше на ранения големи болки. Почти непрекъснато той стенеше и охкаше, но не беше възможно да го пренесат по някакъв друг по-безболезнен начин.

Местността бе изцяло равнинна. Колкото повече се приближаваха до реката, толкова по-влажен ставаше въздухът и вследствие на това толкова по-гъста трева покриваше земята. Наближаваха селищата на шилюките, с които никак не искаха да се срещнат, първо, защото негрите имаха лошата слава на крадци и разбойници и второ, заради пленените хомри, които живееха във вечно кръвно отмъщение с това племе. Ето защо Шварц се опасяваше да не би насила да им изтръгнат пленниците и да ги избият. За съжаление, не бе съвсем сигурно, че ще избегнат срещата си с тях, понеже шилюките обитаваха левия бряг на Бахр ал Абиад — от притока й Кайлак надолу

чак до Макхадат ал Келб и то в толкова нагъсто разположени села, че веригата им почти никъде не се прекъсваше.

За щастие, джалабите добре познаваха местността, а и Бащата на единайсетте косяма уверяваше, че стига да го следват, щял да отведе кервана до Фашода, ако не съвсем необезпокоявано, то поне без да понесе загуби.

По негово указание тръгнаха по един заобиколен път, за да избегнат няколко гъсто населени села. По пладне дадоха възможност на хора и животни малко да отпочинат. Скоро щеше да се наложи камилите и магаретата да напрегнат всичките си сили, за да може керванът да прекоси земите на шилюките по най-бързия и безболезнен начин. Потеглиха на път едва след молитвата Аср.

След по-малко от час, отвъд нивите, засети с дура, където в това горещо годишно време никой не работеше, видяха токулите^[67] на едно село.

— Успешно се добрахме дотук, без да срещнем нито един шилюк — обади се словакът с гордост в гласа. — Не съм ли отличен водач? Онова село пред нас е единственото, през което сме принудени да минем. Скоро след това ще стигнем Фашода. Пришпорете животните! Ще трябва да препускат колкото им крака държат, за да не може никой да ни спре. Който ни се изпречи на пътя ще бъде прегазен.

И камилите, и магаретата, всички животни се движеха едно подир друго. Словакът яздеше начело на колоната. Беше оставил магарето си да върви ходом, но щом наближиха селото и видя първите му жители, той така заудря нещастното животинче, че то полетя в галоп. Другите го последваха. С едно въже водачът бе вързан отстрани за седлото на камилата, която яздеше Шварц. Арабинът беше принуден не само да затича, а буквално да хукне през глава, за да не бъде съборен и повлечен. Това бе ужасен позор за него, шейха на едно племе, за което беше голям срам човек да се покаже извън селото си иначе, освен на седло.

Токулите бяха пръснати доста далеч един от друг. Най-често имаха кръгла форма и бяха направени от дървен материал и слама. За свързващ материал служеше тинята и калта на Нил. Покривите се състояха от слама и тръстика и бяха украсени с черепи на жирафи и зебу.

И дума не можеше да става за улици или улички. Между колибите имаше неголеми ниви, засадени с дура, чиято почва бе съвсем суха и твърда. Те представляваха пътя, по който по дребничкият водач, завивайки в галоп ту зад една, ту зад друга колиба. Изглежда той бе идвал често тук и добре познаваше токулите, сякаш бе роден в това село.

Първите шилюки, покрай които минаха, с учудване поглеждаха към бързо прелитащия керван. Те бяха стройни чернокожи с тесни устни, които никак не приличаха на негърските. По телата им нямаше и следа от облекло. Техните странни фризури бяха единственото нещо от външността им, за което явно полагаха грижи.

Шилюките никога не подрязват косите си. Оставят ги да пораснат дълги и тъй умело ги сплитат на плитчици около главата си, че те придобиват формата на венец или на странна периферия на шапка. Други пък сплитат плитчиците от тила до челото си нагоре и то така, че се образува нещо като изправен гребен, който доста прилича на горната извита част на баварски драгунски шлем. Мнозина поставят в кръг около главата си украшение от бели пера, напомнящо ореола на светците.

Един шилюк седеше пред колибата си и пушеше. Но какъв вид имаше само лулата, с която си служеше! Главата ѝ бе голяма, колкото тиква, а късата ѝ дръжка беше дебела, колкото китката на мъж. Тъй като лулата нямаше мундщук, чернокожият бе принуден толкова широко да си разчеква устата, че очите му изскачаха от орбитите. Но според мнението на шилюките всичко това прави удоволствието от пушенето още по-голямо. Те сами си сушат тютюна, стриват го на прах, после го замесват като тесто и го съхраняват във формата на хлебчета. Пушат го с грамадни лули, примесен с листа от какви ли не растения.

С безмълвно изумление хората наблюдаваха кервана, ала когато той отмина, нададоха такива крясъци, които проехтяха надалеч. Шварц не разбираше шилюкския език, но тъй като негрите викаха думата „хомри“ с особена настойчивост, никак не беше трудно да се досети, че в арабите те бяха разпознали своите врагове.

От близките токули се появиха тичешком мъже, жени и деца. Крясъците, подети и от тях, се разнесоха надалеч с по-голяма бързина, отколкото можеха да препускат камилите и магаретата. Резултатът от

това беше, че вдигнатата тревога изпревари бегълците. Само за секунди цялото село бе вече на крак и накъдето и да свърнеше летящият керван, ездачите виждаха пред себе си застрашителни чернокожи фигури, които обаче бяха принудени да отскачат настрана пред бясно галопиращите животни.

За щастие шилюките не познават лъка и стрелите. Те си служат само с копия и боздугани. Малцина имат и стари огнестрелни оръжия. Ето защо те само заплашително размахваха оръжията си, но не ги използваха.

Скоро селото остана зад ездачите и словакът спря магарето си.

— Успяхме! — извика той. — Не можах да ни задържат, а право пред нас е Фашода.

Недалеч пред тях Шварц видя града, състоящ се от мизерни къщурки и колиби, над които се издигаха правителствените сгради, заобиколени от високи зидове. Шейхът съвсем беше останал без дъх. Дишаше тежко, а лицето му бе станало тъмночервено. Въпреки това трябваше да продължи да върви, макар и в по-бавен ход.

Случайно в момента между града и селото не пътуваха хора, така че поне на първо време не очакваха някой да им досажда.

— Къде ще се подслониш с твоите джалаби? — попита Шварц словака.

— Всеки от нас има по някой познат в града, който с радост ще го приеме — отвърна му той. — Но ти къде ще останеш?

— Естествено при мюдюра.

— Той познава ли те?

— Не.

— А имаш ли тескере^[68]?

— Дори цял кралски хатишериф^[69], а и други препоръки.

— Тогава ще те посрещнат дружелюбно и няма да имаш никакви грижи. Да те заведе ли веднага в двореца на мюдюра?

— Да, защото ще измоля аудиенция не само за себе си, а и за вас. Ще му предадем пленниците незабавно и в такъв случай той ще иска да чуе показанията ви.

— Нека Аллах благослови гърбовете и стъпалата на краката им! Петстотинте удара са им сигурни.

Фашода изобщо не заслужава името град, а е едно мизерно и запуснато, макар и много старо селище. Израснало е на мястото на

някогашната столица на шилюките Денаб, която се споменава още от Плиний под името Данупсис като столица на нубийска Етиопия. Благодарение на правителствените сгради отдалеч селището няма лош вид, но влезе ли човек в него, това впечатление веднага изчезва.

Къщата на мюдюра и казармите са построени от тухли и са обградени със зидове. Върху зидовете са поставени няколко оръдия и през нощта там патрулират военни постове — мярка, насочена срещу вечно бунтуващите се шилюки, която никак не е излишна.

Около тази сграда се издигат няколко други къщи и многочислени токули, обитавани най-често от войниците заедно със семействата им, за които няма място в казармите. Фашода разполага с гарнизон от около хиляда души. Той се състои от известен брой арнаути, а в останалата част главно от гехадиахи^[70], водещи извънредно разпуснат живот, но въпреки това поддаващи се по-лесно на дисциплина от донголаните, берберините, шейките и египтяните, от които обикновено се набират суданските войници.

Освен споменатите сгради във Фашода се виждат само небрежно построени къщурки и колиби, полусрутени бараки, дупки в земята, вонящи локви и цели планини от смет и нечистотии, които отравят въздуха. Ако към това прибавим и факта, че след дъждовния период единият от ръкавите на реката се затлачва, и че крайбрежните диги са издигнати от забити в земята колове, между които се нахвърлят купища от пръст, трева и тор, човек лесно може да си обясни, защо местният климат е толкова нездравословен и защо заточените тук престъпници са все пак обречени на смърт, макар да нямат смъртни присъди. Фашода е място за заточение.

Извън селището само тук-там се виждат зеленчукови градини, където се отглеждат репи, лук, чесън, дини, краставици, тикви и други обичайни за този район зеленчуци.

Там наистина има пазар, но как изглежда само! Двама-трима гърци или египтяни въртят някаква търговийка, ала иначе жителите разчитат само на пътуващите джалаби.

В града живеят и шилюки. Щом видяха кервана, те нададоха същите крясъци като съплеменниците си от селото. Но под дулата на оръдията на „укреплението“ и пред очите на мюдюра те не дръзнаха да проявят враждебни действия, ала се затичаха подир кервана със заплахи и ругатни. Крясъците им караха към тях да се присъединяват

все нови и нови тълпи, тъй че, когато ездачите достигнаха портите на укреплението, бяха вече придружавани от неколкостотин души, които вдигаха невъобразим шум.

Застаналият пред портата пост запита ездачите какво искат. Шварц му отговори, че има хатишериф и желае да разговаря с мюдюра. Постът затвори портата и се отдалечи, за да доложи на началниците си.

Доста време измина, докато се върна заедно с един онбашия^[71], който им зададе съвсем същия въпрос, а после отиде да доведе един булук емини^[72], който искаше да научи пак същото и след получения отговор потърси един чауш^[73], който повтори въпроса и се затича да намери башчауша^[74]. Той се осведоми за желанието им, а след това изчезна зад портата, за да докладва тази важна работа на някой мюлазим^[75]. Той пък се забърза към своя юзбашия^[76], който, след като разпита Шварц какво иска, изпрати един кол-агаси^[77]. Той най-сетне пусна чакащите да влязат в двора.

Тези разпавии отнеха почти цял час, през което време крещящата тълпа се утрои, а ревовете ѝ се удесеториха, В двора ездачите слязоха от седлата, но надеждите им, че вече ще ги заведат при мюдюра, се оказала напразни. Напротив — сега адютантът доведе един алай-емини^[78], а той пък от своя страна — един бимбашия^[79], който извика един каймакамин^[80], а той — своя миралай^[81] и този човек изглежда беше компетентното лице, защото поиска на немеца документите и изчезна с тях. Върна се след около десетина минути. Този път военният положи усилия да прояви възможно най-голяма любезност. С дълбок поклон покани Шварц да го последва и го заведе в дома на мюдюра.

Мюдюрът посрещна госта си на вратата. Скръсти ръце на гърдите и го поздрави с пълния поздрав: „Селям алейк“, на което Шварц отговори с „Уа’алейк ас селям“. За него поздравът на мюдюра беше оказване на висока чест, защото, когато строгият мюсюлманин поздравява християнин, употребява само първата дума „селям“.

Но мюдюрът му оказа и далеч по-голяма чест, като лично го отведе до селямлъка^[82], където го помоли да седне срещу него на дивана. Веднага обаче не започнаха разговора, а висшият чиновник плесна с ръце, след което се появиха няколко млади негри. Първият носеше една сания, около петнайсет-двайсет сантиметра висока, с

добре излъскана медна плоча и я постави между двамата. Вторият негър сложи пред тях филиджин^[83], насипа в тях очукано на прах кафе и го заля с вряла вода. След като изпиха кафето си, третият слуга донесе лулите, които бяха вече натъпкани с тютюн, а четвъртият им подаде горящ въглен, за да ги запалят. После чернокожите безмълвно се оттеглиха.

Мюдюрът пушеше най-обикновен чибук, но Шварц получи извънредно скъпоценна лула. Дръжката ѝ, около която беше усукана златна жичка, бе направена от истинско розово дърво, и освен това бе украсена с интарзии от перли и брилянти. Мундщукът ѝ представляваше един голям великолепен къс опушен кехлибар, който в Ориента се предпочита пред прозрачния.

Колкото е по-знатен гостът, толкова по-скъпоценна е лулата, която му се поднася. Преценено от тази гледна точка, немецът можеше да е доволен от оказаното му уважение.

Едва след запалването на лулите настъпи подходящият миг за разговори. Мюдюрът взе паспорта и препоръчителните писма на немеца, които лежаха до него на дивана, върна му ги и каза:

— Ти си под закрилата на хадифа^[84], чиято воля ни просветлява. Прочетох името ти и вече знам, че си онзи човек, когото очаквах.

— Знаел си, че ще дойда? — попита Шварц.

— Да. За това ми писа губернаторът Мумтас паша, моят началник, да го благослови Аллах. Запознал се с теб в Хартум и те обикнал. Той горещо те препоръчва и аз с нетърпение очаквам желанията ти, за да ги изпълня, доколкото ми е възможно. А вече те чака и някакъв пратеник, който има поръчение да ти предаде едно писмо.

— От кого?

— От твоя брат, който се намира в земите на ниям-ниямите и там те очаква.

— Значи е вече там? — бързо и радостно възкликна Шварц. — От Занзибар той тръгна на запад, докато аз потеглих от Кайро на юг. Решихме да се срещнем при ниям-ниямите. Когато се разделяхме, той ми обеща веднага щом стигне целта си, да ми изпрати вест във Фашода. И ето че днес пристигам тук най-вече, за да попитам дали е дошъл някой негов пратеник.

— Той е тук и е донесъл за теб доста дълго писмо. Пратеникът е много млад, но и много умен човек. Аллах му е дал значително по-остър ум, отколкото имат хиляди други възрастни мъже. От няколко дни живее при мен и те очаква. Ти не идваш направо от Хартум, нали?

— Не. Оттам тръгнах за Кордофан и Дар Фур, за да изуча хората, животните и растенията по тези земи. Събрах една колекция, която носят няколко камили и се каня да я изпратя от Фашода за Хартум.

— Остави я на мен. Ще наредя по най-сигурния начин да я закарат до там. Но ти и брат ти трябва да сте големи смелчаци. Не знаеше ли, че в Кордофан, а да не говорим за Дар Фур, животът ти ще е постоянно в опасност?

— Знаех го, но любовта ми към науката е по-голяма от страха ми.

— Тогава Аллах те е закрилял. Вие християните сте безстрашни, но и неразгадаеми хора. Мюсюлманинът благодари на Аллах за живота си и не го излага на опасности заради някакви си треволяци или бръмбари. Изглежда изобщо не си се натъквал на злодеи, а?

— О, натъкнах се, но знам как да се отнасям към такива люде. От последната и навярно най-голяма опасност се отървах снощи, когато трябваше да бъда убит.

— Снощи ли? — подскочи мюдюрът. — Кой искаше да те убие? Кой е дръзнал да посегне на теб? По това време си се намирал вече в подвластните ми земи!

— Беше при Извора на лъва.

— Това място се намира в моето мюдюрие. Кой е онзи, от когото се оплакваш? Назови ми само името му и аз ще го открия, ако ще да се е заврял и в миша дупка!

— Това са арабите хомри, които бях наел, за да ме доведат дотук.

— Хомрите не са ми подчинени. Мога да ги наказвам само когато са прекрачили границите на моята област.

— Те са тук, долу на двора, и са вързани. Доведох ги като пленници, за да ти ги предам.

— Какво? Водиш ги със себе си? Нима са тръгнали с теб след като са искали да те убият? Как да го повярвам? Та те съвсем сигурно са знаели какво ги очаква тук!

— Принудих ги.

— Тогава разказвай, разказвай!

Мюдюрът изведнъж се разпали. Той беше владетел на една област, където, за да защитиш честния срещу безчестния, бе необходима желязна ръка и необикновена енергия, а той притежаваше и двете качества във висша степен.

Шварц му разказа преживяванията от миналия ден, както и за борбата с лъвовете. Мюдюрът го слушаше с напрегнато внимание и щом немецът свърши, скочи на крака. Като захвърли лулата си, която отдавна беше угаснала, той възкликна:

— Убил си два лъва и си заловил живо малкото им! Ти си герой, истински герой! И въпреки всичко тези песове са се осмелили да изковат план, за да посегнат на теб! Ще има да крещят и да молят за милост и мен, и Аллах, но нито той ще се смили над тях, нито пък аз. А нали спомена и Абу ал Мот? Ти познаваш ли го?

— Не, но съм чувал, че има мрачната слава на ловец на роби.

— Да, такъв е, най-лошият от всичките! Тежко му, ако ми падне в ръцете! Защо ли Бащата на смеха ти е попречил да го заловиш! Сега ще трябва задълго да се откажа от мисълта да го спипам, защото ще се отпрати към далечната сериба Ом ат Тимса и ще се върне едва след много месеци.

— Ти знаеш ли къде се намира тази сериба?

— Да, защото се е прочула с позорните си злодейства. Разположена е далеч на юг в земите на ниям-ниямите.

— Какво? — стресна се изплашено Шварц. — Там, където е брат ми?

— Дали той се намира точно в онази част от страната, която е голяма, не знам. Серибата е на територията на племето макрака.

— Не ми е познато.

— Пратеникът на твоя брат е от същото племе.

— Тогава и брат ми е там. Да не би заплахата, която чух от устата на Абу ал Мот да се отнася до него? Роботърговецът е узнал, че там са отишли двама европейци, които също събират растения и животни и се кани да ги убие.

— Брат ти има ли придружител?

— Не. Доколкото знам е сам.

— Тогава не е възможно да става въпрос за него. Можеш да си спокоен. По-късно пак ще поговорим за това, а и пратеникът ще ти

даде сигурни сведения. А сега ще трябва да съдим хомрите. Най-напред ще разпитам джалабите, а после и тях.

Той плесна с ръце и щом се появи един чернокож слуга, му даде няколко заповеди. Само след броени минути пристигна група офицери, които безмълвно заеха места от двете страни на мюдюра като съдебни заседатели. После отведоха джалабите. Те трябваше накратко да разкажат случилото се, след което се отдръпнаха настрана. Естествено показанията им съвсем точно съвпадаха с думите на немеца. Хомрите бяха останали под охрана на двора. След като им свалиха ремъците на краката, ги докараха пред съда. Дори раненият бе донесен и сложен да легне до тях. Зад гърба им се изправиха няколко гавази, всеки от които беше с бич в ръка.

Хомрите не поздравиха мюдюра, но съвсем не от стеснителност. Скитащите араби смятат себе си по-добри и по-важни от хората, водещи уседнал живот. А с още голямо пренебрежение гледат те на египтяните, които наричат роби на пашата. Във всеки случай шейхът на хомрите вярваше, че е равен по ранг на мюдюра. Може би си мислеше, че ще е уместно да му направи впечатление с вироглавството си. Изобщо не изчака да го заговорят, а с гневен тон извика на висшия чиновник:

— Коварно ни нападнах и вързаха, тъй като бяхме помалобройни, трябваше да преглътнем това унижение. Но сега се намираме на такова място, където човек може да очаква справедливост. Ние сме свободни араб ал хомр и никому не се подчиняваме. Защо не ни развържат ръцете? Ще изпратя хора да уведомят хадифа, как служителите му се отнасят към бени-арабите!

С всичко това постигна съвсем различен резултат от очаквания. Веждите на мюдюра се смръщиха и той му отговори с онзи спокоен, но рязък тон, който е по-опасен от гневното избухване:

— Куче, какво казваш? Наричат се свободен ли? От мен ли искаш да се оплачеш на пашата? Ако не знаеш, че за мен си един гаден червей, тогава ще ти го докажа. Вие влязохте тук, без да сведете глави пред мен дори на сантиметър. Няма нито един офицер или ефенди, който да ми откаже поздрава си, а вие смърдящи хиени, дето ви докараха при мен като престъпници, се осмелявате да го направите? Ще ви покажа колко дълбоко трябва да се покланяте. Проснете ги на

земята и нека всеки получи по двайсет удара. Като награда за безочието си шейхът да отнесе четиридесет удара!

Един от гавазите^[85] незабавно донесе някакъв дървен уред, подобен на пейка, която само от едната си страна имаше два крака. Сложиха уреда на земята и то така, че двата му крака да стърчат нагоре. После гавазите грабнаха един от хомрите, повалиха го, сложиха го да легне с гръб към пейката и здраво го вързаха за нея. Вдигнатите му нозе стегнаха с въжета за краката на пейката така, че стъпалата им да са обърнати нагоре. Разбира се, бяха свалили подобните му на сандали обувки. После един от гавазите взе една пръчка, дебела колкото палец, и отброи на всяко от стъпалата му по десет силни удара.

Хомрът опита да се съпротивлява, но съвсем напразно. Той стисна здраво зъби, за да не крещи, но след първите удари кожата на стъпалата му се напука и тогава се разнесе страшен рев и вой. Когато го развързаха, не можеше да стои на краката си. Хленчейки, остана да седи на земята.

Съвсем същото се случи и с неговите другари. Шейхът получи двойно повече удари. Пощадиха само ранения, защото мюдюрът каза:

— Наистина не от учтивост, а заради раната си, той остана пред мен легнал на земята. Въпреки това милостта ми ще го озари и ще предположа, че се е проснал пред краката ми от смирение. А тези кучи синове няма да се бунтуват срещу мен безнаказано, нито безнаказано ще ме заплашват, че ще се оплачат пред пашата! Нека сега шейхът ми каже дали познава чуждестранния ефенди, който седи до мен!

И шейхът не можеше безмълвно да понася болките си. Той стенеше по-силно и от останалите. Когато се забави да даде искания отговор, мюдюрът го заплаши:

— Ако не искаш да говориш, насила ще ти отворя устата! За всеки отговор, който някой от вас откаже да ми даде, ще наредя да получи двайсет удара. А сега казвай дали познаваш този ефенди!

— Да, познавам го — процеди с мъка шейхът, разбирайки добре, че мюдюрът ще изпълни закана си.

— Признаваш ли, че сте искали да го нападнете и убиете?

— Не. Който твърди подобно нещо е лъжец.

— Самият аз го твърдя, тъй че ти ме нарече лъжец, заради което ще увеличи наказанието ти. Познаваш ли един ловец на роби на име

Абу ал Мот?

— Не.

— Миналата нощ си разговарял с него.

— Не е вярно!

— Докато си седял край огъня, този ефенди се е промъкнал тайно до джума и е подслушал разговора на хората му. После те е видял да отиваш при Абу ал Мот, а по-късно си довел джума при вашия лагер. Това са видели и тези честни джалаби. Ще продължаваш ли да отричаш?

— Не съм бил аз, сбъркали са ме с някой друг.

— Ти си страшно закоравял престъпник. Не знаеш ли, че ме наричат Абу хамса мия, Бащата на петстотинте? Тъй като отричаш всичко, което е голяма обида за мен, понеже така според теб излиза, че съм лековерен човек, когото Аллах е оставил без капчица разум, то аз ще стана за теб Абу сита мия. Баща на шестстотинте. Изведете го навън на двора и нашарете гърба му с шестстотин удара!

— Само посмей! — изкрещя шейхът. — Никой човек не може да издържи шестстотин удара. Ще ме убиеш. Помисли за кръвното отмъщение! Воините на моето племе ще измият този позор с кръвта ти!

— Тогава нека преди това научат, че мога да бъда и Абу сабах мия. Баща на седемстотинте. И тъй ударете му седемстотин тояги, а за всяка дума, която още изговори, ще прибавите по нови сто удара!

Тонът му беше толкова решителен, че шейхът не посмя повече да си отвори устата. Той бе отведен от гавазите и скоро виковете му се разнесоха надалеч.

— Чувате ли го? — подвикна мюдюрът на хомрите. — Ако преживее това наказание, нека отиде при пашата да се оплаче от мен! Ще взема такива мерки, че в подвластната ми област всеки да може да пътува безпрепятствено и безопасно. Хора като вас слагам наравно с хищните животни, които трябва да бъдат изтребени. На всеки, който ме лъже или дори заплашва, бичът ще покаже, че мога да бъда и Абу алфа, Баща на хилядата. И тъй, кажи ми ти, дали сте искали да убиее този ефенди!

При тези думи той посочи хомра, който се беше сгърчил най-близо до него.

— Да — призна сплашеният човек.

— Ами ти? — попита мюдюрът и един друг.

— Да — отвърна му и той.

Останалите също признаха замисляното престъпление. Разбраха, че с отричане само щяха да влошат положението си. Страшно им се искаше да се нахвърлят върху мюдюра. Въпреки големите усилия, които полагаха да прикрият яростта си, това не им се удаваше напълно.

— Тъй като си признавате, ми се иска да бъда милостив съдия — каза мюдюрът, — обаче направихте това признание не от разкаяние, а от страх и по лицата ви виждам изписани омраза и жажда за отмъщение. Ще получите ни по-малко, ни по-голямо наказание от онова, за което ви говори името ми. Петстотин ще са достатъчни, за да ви поучат, че да искаш да убиеш човек, който доверчиво се е поставил под закрилата ти, представлява нарушение на закона на Пророка и на правилата за поведение на неговите свети последователи. Засега само раненият ще бъде пощаден. Нека остане да лежи в сидшнаха^[86], докато кракът му оздравее. После, ако оживее, и към него ще бъде изпълнена същата присъда. Съдебното заседание завърши. Отсъдих според законите и справедливостта. Аллах е с всички правоверни, които следват законите му, но той ще унищожи с гнева си злодеите!

Мюдюрът стана от мястото си в знак, че съдебното заседание е приключило и офицерите последваха примера му. Те се отдалечиха с дълбоки поклони, а след това мюдюрът разреши на джалабите да отведат хомрите на двора и там да присъстват на наказанието им. Когато отново остана сам със Шварц, той го попита:

— Ти потърси и намери справедливост. Щеше ли да стане това също тъй бързо в твоята страна?

— Присъдата щеше да бъде произнесена по-късно, след по-подробно разследване на случая.

— И каква полза? Сигурно пак щяха да се убедят, че хомрите са виновни, нали?

— Разбира се.

— Е, аз достигнах до този извод много по-бързо. Ами какво наказание щяха да им наложат според вашите закони?

— Дългогодишен затвор.

— Ив този случай я карам по по-късата процедура. Виновниците получават определените удари и после могат да си вървят.

— За грабителите и убийците това наказание е извънредно леко — ако издържат на боя.

По лицето на мюдюра се плъзна многозначителна усмивка и той отговори:

— Дали присъдата ми е твърде сурова или твърде снизходителна е работа на Аллаха. Той е дал на престъпниците тела и крайници, които или ще я издържат, или не. И при вас зависи от здравето и силата на престъпника, дали ще преживее дългогодишния затвор или не. Не се тревожи за хомрите! Животът им е предопределен в книгата на съдбата. Аз не мога нито да им го отнема, нито да им го запазя. Позволи ми първо да те заведа при пратеника на брат ти, а после и в покоите, определени за теб.

Това предложение зарадва немца, защото вече никак не му беше приятно да седи в селямлъка — тук твърде ясно се чуваха крясъците и ревовете на бичуваните хомри.

След като преминаха през няколко стаи, където нямаше нищо друго освен възглавници покрай стените и един килим по средата, двамата излязоха в малък заден двор, в който се издигаше градински павилион, по чиито дървени стени се виеха пълзящи растения с благоуханни цветове.

— Тук ще живееш — каза мюдюрът, — а ето го и момчето, на което е възложено да ти предаде писмото. То ще те заведе при брат ти, а още оттук започва и да ти прислужва. Може да ти бъде и преводач, тъй като говори езика на ниям-ниямите, а освен това владее и арабски.

До вратата на градинския павилион беше застлана рогозка, от която се надигна един млад негър, за да се хвърли веднага смирено на земята пред краката на двамата. Младежът сигурно нямаше повече от шестнайсет години и беше почти гол. Цветът на кожата му бе някакъв примес от пръстеносиво и червеникавокафяво, навярно като резултат от оцветяването на почвата в земите, обитавани от неговото племе.

Наистина странно е направеното наблюдение, че цветът на кожата на някои негърски племена зависи от оцветяването на земята, на която живеят. Обитателите на черноземните низини — шилюките, нухрите и племената динка се отличават с катраненочерната си кожа, докато племето бонго, ниям-ниямите и мон-бутутите, живеещи на земи

с червена, богата на желязо почва, имат червеникав примес в цвета на кожата си.

Мюдюрът заповяда на негъра да се изправи. След като нареждането му бе изпълнено, можеше да се види, че момчето има широкоплещеста набита и яка фигура. Мускулите на краката му бяха по-силно развити, отколкото е обичайно за негрите. Чертите на лицето му напомняха кавказкия тип. Устните му действително бяха дебели и месести, но устата му бе малка, а носът прав и тесен. Имаше големи очи с формата на бадем. Те бяха доста раздалечени и придаваха на пълното му овално лице трудния за описване израз на войнствена решителност и бъдеща доверие прямота.

Оръжията на момчето лежаха наблизко — лък и колчан натъпкан със стрели, нож със силно закривено острие и „трумбащ“, един примитивен вид метателно оръжие, което е много опасно. То прилича на австралийския бумеранг, има няколко разклонения и железните му краища са снабдени с остри зъбци и шипове. Катейта, за която се споменава в „Енеида“ и е описана като метателно оръжие с унищожителна сила и ефект, сигурно е представлявала нещо подобно. Освен това момчето носеше на ръцете си един вид защитно средство при бой. От китката до лакътя му бяха нахлузени многобройни метални гривни, които се допираха плътно една о друга и образуваха нещо като предпазен маншет. Подобна броня за ръцете се нарича „данга-бор“ и е особено разпространена сред негрите бонго.

Много своеобразна и съвсем не грозна беше прическата на момчето. Вярно, косата му бе гъста и ситно накъдрена, но и доста дълга. Събрана в тънки плитчици, които от своя страна също бяха оплетени една с друга, тя образуваше около главата му някакво подобие на корона, завършваща със забоден кичур от лъскави и пъстри пера. Над челото, точно където започваше косата, той носеше особено украшение, състоящо се от зъби на кучета, нанизани на шнурче.

Откритият му дружелюбно-почтителен поглед направи на Шварц много добро впечатление.

— Как се казваш? — попита го ученият.

— Аз съм син на бея^[87] — отговори негърът на арабски, защото въпросът му беше зададен на този език. — Сандехите^[88] ме наричат

Нуба, но белият човек, който ме изпрати тук, ми е дал името Бен Уафа^[89].

— Това е много хубаво име, което буди доверие към теб. А как се казва този бял човек?

— Нарича се Шва-ца.

— Искаш да кажеш Шварц, а?

— Да — кимна момчето, — но не мога така да изговоря името. Затова казвам Шва-ца.

— Аз имам същото име, защото съм негов брат.

— Значи ти си онзи ефенди, при когото той ме изпраща?

— Да.

— Много се радвам, защото ми харесваш. Погледът ти е също тъй благ и дружелюбен като неговия, не е жесток и страшен като погледа на арабите, които идват при нас, за да ловят рекик^[90]. Затова ще те обикна също като него и ще ти служи със същата преданост.

Личеше си, че проявените от него чувства са наистина искрени, тъй като интелигентното му лице сияеше от радост.

— Ти ще ме заведеш при него, нали? — попита Шварц.

— Да, ефенди.

— Но няма да е лесно. Пътят ни води през земи, в които населението е враждебно настроено към сандехите, а следователно и към теб.

При тези думи момчето бързо хвана ръката на немеца, целуна я и каза:

— Ефенди, ти не използваш обидния прякор „ням-нями“^[91], а ни наричаш с истинското ни име! Аз съм принц и не ми е необходимо да служа на когото и да било, но за теб ще направя всичко, каквото пожелаеш. Само заради брат ти се съгласих да се наема с ролята на пратеник, защото никой друг нямаше да прояви достатъчно голяма разсъдливост и нямаше да успее да стигне дотук — хората от племето динка или пък нухрите щяха да го убият или да го направят роб.

— Нима същите опасности не са застрашавали и теб?

— Не, защото мен никой не може да ме залови. Аз съм воин и често съм водил нашите мъже на бой.

Той изговори тези думи със сдържана гордост, която беше далеч от всяка надменност. Сигурно този млад герой бе храбър младеж, тъй

като съвсем сам беше предприел толкова далечното пътуване през вражеските земи, а го и беше завършил най-успешно.

— Нямахте ли да е по-добре, ако беше взел със себе си и неколцина воители? — попита Шварц.

— Не, защото повече хора се забелязват по-лесно от сам човек.

— Пеша ли измина пътя?

— Не. Сам си направих малка флука^[92] с едно платно. С нея се спуснах по Бахр ар Рохл, а после и по Бахр ад Джабал. Навсякъде имаше вода за пиене. Щом огладнеех, ловях риба, а появеше ли се някой вражески кораб, скривах лодката си сред крайбрежните храсталаци или зад високата тръстика.

— Та нима знаеше пътя?

— Да, защото съм бил вече два пъти в Хартум, където изучих езика на арабите.

— Не слезе ли поне веднъж на брега при някоя сериба?

— Как бих могъл, ефенди! Човек не бива да поема такъв риск. Та нали в серибите живеят само ловци на роби. Знам ги всичките, но преминавах край тях много бързо и винаги през нощта.

— А знаеш ли къде е и серибата Ом ат Тимса?

— Да. За нас тя е най-опасната от всички, защото граничи с нашите земи и е собственост на най-жестокия човек, какъвто изобщо е възможно да има.

— Как се казва той?

— Абу ал Мот.

— Аха, значи ти е известна неговата сериба! А виждал ли си го някога и самия него?

— Да. Той има лице и фигура на смъртник и смъртта следва всяка негова крачка. Серибата му е ужасно място. Характерни за нея са лежащите наоколо трупове на умрелите от бичуване роби, както и това, че е станала сборище на какви ли не видове грабливи птици и хищници, които ядат мърша.

— И къде беше брат ми, когато го напусна?

— При моя баща.

— Значи се намира близо до серибата на ловеца на роби?

— Да, ефенди. Тя е отдалечена само на три дни път от нас.

— А дали моят брат е единственият чужденец, който живее в момента сред вашето племе?

— Не е. Заедно с него има и друг бял.

— Аха! Тогава Абу ал Мот е имал предвид именно тях двамата. Как се казва другият и що за човек е той?

— Той е *Vaija et tijur*.^[93] Има крака на щъркел и дълъг нос, който пъргаво върти на всички страни, както тази птица прави с клюна си. Затова го наричат Абу лаклак^[94]. Не мога да изговоря истинското му име.

— Трябва незабавно да тръгнем на път, защото и той, и брат ми ги грози най-ужасна опасност. Абу ал Мот се кани да ги убие.

— Той ли го каза? — попита мюдюрът.

— Да — отвърна немецът. — Чух го със собствените си уши.

— Наистина и аз знам — той не търпи никакви бели чужденци в границите на ловните си райони и затова мисля, че щом се завърне в серибата си, ще изпълни своята заплаха. Опасността, в която се намира брат ти, е много голяма, защото кралят на сандехите не е в състояние да го закриля срещу коварството и далеч по-добрите оръжия на роботърговците.

— О, сандехите са храбри! — подхвърли негърът с гордост в гласа.

— Не го оспорвам — отвърна мюдюрът с тон на снизходително превъзходство, — но въпреки това колко много от вашите хора бяха избити или ограбени от ловците на роби! Цялата ви храброст е безсилна срещу необузданата алчност на тези бандити, а и какво ли можете да направите със стрелите си срещу техните огнестрелни оръжия?

— От колко души се състои обикновено един такъв разбойнически керван? — попита Шварц.

— Често от по неколкостотин — осведоми го мюдюрът. — Случвало се е да се съюзят обитателите на две и на повече сериби. Тогава се събират толкова много ловци, че дори и най-голямото негърско село не може да мисли за съпротива. Серибата Ом ат Тимса е най-голямата, за която съм чувал, тъй че Абу ал Мот разполага с достатъчно храна, за да изпълни намерението си.

— Тогава не бива да се бавя тук нито минута повече, отколкото е необходимо. Трябва да се опитам да го изпреваря и да предупредя своевременно брат си.

— Това не ме радва, защото с удоволствие бих те задържал за по-дълго при мен. Сърцето ми е изпълнено с благоволение към теб. Освен това ти ми бе препоръчан много топло и няма да те оставя да се отправиш към очакващата те опасност, без никаква закрила. Всичките ми помисли и стремежи имат единствената цел да заловя Абу ал Мот. Това може да стане с твоя помощ и ето защо ще ти дам петдесет войници, които грижливо ще съоръжа с всичко необходимо. Съгласен ли си?

Естествено немецът отговори утвърдително. Без съмнение това предложение му беше добре дошло. Междувременно негърът извади стрелите от своя колчан. На дъното му бе скрито писмото за Шварц и той му го подаде. После мюдюрът отведе своя гост във вътрешността на къщичката, която се състоеше от две малки, но много добре подредени стаи.

— Тук живеят само такива гости, които наистина са ми добре дошли — каза той — ниям-ниямът ще ти прислужва. Той очаква отвън заповедите ти, а аз ще дам на моите хора нареждането да ги изпълняват мигновено и тъй старателно, сякаш са ги чули от собствената ми уста. Джалабите, пристигнали заедно с теб, също ще бъдат мои гости, защото са били твои спътници.

— А какво ще стане с хомрите?

Лицето на мюдюра придоби суров израз и като махна с ръка, той каза:

— Каквото трябваше да стане, вече стана и няма какво да питаш повече за тях. Искам на поверените ми земи да цари ред. Който го нарушава, ще бъде съден от мен строго и бързо. Дано Аллах се смили над душите им — при мен няма милост, а само справедливост.

Той си тръгна. Шварц се отпусна върху една възглавница, за да прочете писмото на брат си. Той му пишеше, че от Занзибар се добрал щастливо до Виктория-Нианса^[95], оттам проникнал до Алберт-Нианса, откъдето пък стигнал чак до изворите на Реката на газелите и щял да чака брат си при негърското племе макрака, което също се числяло към ниям-ниямите.

В Занзибар той бил срещнал някакъв немски естественик, отличен орнитолог, който го помолил да го вземе със себе си. Този човек бил роден в Бавария и въпреки различните си чудатости бил

много свестен и храбър спътник. Пътем двамата били постигнали значителни резултати в научната си работа и сега си дали почивка, за да подредят колекциите си и да изчакат Шварц. Изпратили му да го посрещне Сина на верността, който щял да му бъде надежден водач.

Немецът тъкмо бе свършил с четенето на писмото, когато при него влезе словакът.

— Моли извинение, че може би смущавал! — каза той. — Аз съм искал изкаже желание, нашето.

— Значи не само своето желание, а и желанието на някой друг?

— Да. Бащата на смеха имал молба, моята също като молба своята.

— Е, и какво желаете?

— Мюдюр сам говорил с нас и казал нас, че съм всички гости негови и живеели в къща тукашна. Казал нас също, че вие искал отпътуват във време най-скорошно с войници многочислени. Аз и Хаджи Али, приятел моят си, не искал останат тук, а тръгнат с вас при ниям-ниями, за да направил там сделка изгодната. Тук канят се купил неща и продал там пак с печалба великолепната. Затуй бързо дошъл тук, та да пита дали вие имал добрина да вземе мен и Хаджи Али, дружелюбния.

— Защо не? Предложението ти ми е много приятно. Вие двамата с Бащата на смеха сте много полезни хора, а колкото повече такива мъже успее да взема, толкова по-добре за мен.

— Значи давали разрешение, вашето?

— Да, с най-голямо удоволствие.

— Туй съм много хубаво. Доставило ми радост, безкрайната. Аз учил бил и език негърския и съм ще на вас полезен със знания моите. Ние правим ще изследвания наукоподобните и спечелим си имена нашите много прославени. Аз ще да веднага тичат при Хаджи Али, чакация, за да му казал, че можели правят подготовка за отпътуване бързото, защото вие изпълнил желание нашето!

Зарадван, той забърза да направи съответното съобщение на Бащата на смеха.

---

[1] Западният главен приток на Нил. Б. нем. изд. ↑

[2] Остров. Б. нем. изд. ↑

[3] Изворът на лъва. Б. нем. изд. ↑

- [4] Четвъртата дневна молитва при залез слънце. Б. нем. изд. ↑
- [5] Арабско наименование на лъва. Б. нем. изд. ↑
- [6] Село от шатри. Б. нем. изд. ↑
- [7] Баща на смъртта. Б. нем. изд. ↑
- [8] Университет. Б. нем. изд. ↑
- [9] Музеи. Б. нем. изд. ↑
- [10] Птици на рая — лястовици. Б. нем. изд. ↑
- [11] Следи, дири. Б. нем. изд. ↑
- [12] Водач. Б. нем. изд. ↑
- [13] Разбойнически, грабителски керван. Б. нем. изд. ↑
- [14] Пушка, карабина. Б. нем. изд. ↑
- [15] Пръчка за подкарване и управляване на камили. Б. нем. изд.

↑

[16] Нисш духовен мохамедански служител, викач от минаре за молитва. Б. пр. ↑

[17] Факири, свещени дервиши. Б. нем. изд. ↑

[18] Син на едрата шарка. Б. нем. изд. ↑

[19] Баща на единайсетте косъма. Б. нем. изд. ↑

[20] Просо. Б. пр. ↑

[21] Знаме. Б. нем. изд. ↑

[22] Свещената книга, Библията. Б. нем. изд. ↑

[23] Херцозите Сакс Кобург-Гота притежавали голяма ценна библиотека с редки ръкописи и знаменита картографска сбирка. Б. пр.

↑

[24] Abu Dihk (араб.) — Баща на смеха. Б. нем. изд. ↑

[25] Ускар (унг.) — Пудел, куче. Б. пр. ↑

[26] Лайпциг. Б. нем. изд. ↑

[27] Немците. Б. нем. изд. ↑

[28] Бяла халва. Б. нем. изд. ↑

[29] Войник. Б. нем. изд. ↑

[30] Доктор на медицинските науки. Б. пр. ↑

[31] Горещо годишно време; лято. Б. нем. изд. ↑

[32] Но само на немски словакът използва учтивата форма за обръщение. Б. пр. ↑

[33] Убиец на слонове. Б. нем. изд. ↑

[34] В случая жена. Б. пр. ↑

[35] Жената на лъва. Б. нем. изд. ↑

[36] Диво прасе. Б. нем. изд. ↑

[37] Чакал. Б. нем. изд. ↑

[38] Оцет и олио. Б. нем. изд. ↑

[39] Масло. Б. нем. изд. ↑

[40] Лешояд. Б. нем. изд. ↑

[41] Хиена. Б. нем. изд. ↑

[42] Редом с астрономически и метеорологически познания и данни за развитието на книгопечатането в календарите започнали да се печатат и различни поучителни истории, легенди, съвети, рецепти, сатири и др. Б. пр. ↑

[43] Дъждовният годишен период. Б. нем. изд. ↑

[44] „Аз съм закриляният, господарю!“ Б. нем. изд. ↑

[45] Копие. Б. нем. изд. ↑

[46] Миене. Б. нем. изд. ↑

[47] Молитви. Б. нем. изд. ↑

[48] Бурнус, наметало. Б. пр. ↑

[49] Панталон и палто. Б. пр. ↑

[50] Америка. Б. нем. изд. ↑

[51] Нишадър. Б. нем. изд. ↑

[52] Вар и вода. Б. нем. изд. ↑

[53] Мярка за дължина (25–40 см). Б. пр. ↑

[54] Мярка за дължина (60–80 см). Б. пр. ↑

[55] Консул. Б. нем. изд. ↑

[56] Областен управител. Б. нем. изд. ↑

[57] Укрепено селище. Б. пр. ↑

[58] Майка на крокодила. Б. нем. изд. ↑

[59] Исус, синът на Мария. Б. нем. изд. ↑

[60] Камилите. Б. нем. изд. ↑

[61] Смокини. Б. пр. ↑

[62] Носна кърпа. Б. нем. изд. ↑

[63] Гигантски щъркел (*Mysteria ephippiorhyncha*). Б. нем. изд. ↑

[64] Мореплаване. Б. пр. ↑

[65] Дахабийе, сандал, ногер — Видове плавателни съдове, често срещани по Нил. Б. пр. ↑

[66] Баща на петстотинте. Б. нем. изд. ↑

[67] Сламни колиби. — Б. нем. изд. ↑

[68] Паспорт. — Б. пр. ↑

- [69] Настоятелна препоръка. — Б. нем. изд. ↑
- [70] Пехота от негри. — Б. нем. изд. ↑
- [71] Десетник, капрал; ефрейтор. Б. нем. изд. ↑
- [72] Началник на снабдяването. Б. нем. изд. ↑
- [73] Подофицер. Б. нем. изд. ↑
- [74] Фелдфебел. Б. нем. изд. ↑
- [75] Лейтенант. Б. нем. изд. ↑
- [76] Капитан. Б. нем. изд. ↑
- [77] Адютант. Б. пр. ↑
- [78] Майор. Б. пр. ↑
- [79] Командир на батальон. Б. пр. ↑
- [80] В случая подполковник. Б. пр. ↑
- [81] Полковник. Б. пр. ↑
- [82] Стая за посрещане на гости. Б. пр. ↑
- [83] Малки чашки. Б. нем. изд. ↑
- [84] Почетна титла на египетския крал от 1867 до 1922 г., когато е бил зависим от турския султан. Б. пр. ↑
- [85] Телохранител, пазач. Б. пр. ↑
- [86] Затвор. Б. нем. изд. ↑
- [87] Краля на ниям-ниямите. Б. пр. ↑
- [88] Така се наричат самите ниям-ниями. Б. пр. ↑
- [89] Син на верността. Б. пр. ↑
- [90] Роби. Б. пр. ↑
- [91] Думата е от езика на племето денка и означава „човек, който яде всичко“, а също и „людоед“. Б. нем. изд. ↑
- [92] Лодка. Б. нем. изд. ↑
- [93] Търговец на птици. Б. нем. изд. ↑
- [94] Баща на щъркела. Б. нем. изд. ↑
- [95] Нианса — Езеро. Б. пр. ↑

2. ГАЗУАХ

Там, където Бахр ал Газал, Реката на газелите, навлиза в земите на негрите бонго, по десния ѝ бряг се виждат само единични палми „далеб“, чиито тъмнозелени ветрилообразни листа се поклащат замечтано на лекия ветрец. По левия ѝ бряг до самата вода се спуска гъста гора от мимози. Увисналите по клоните кичури изсъхнала трева ясно показват докъде обикновено се покачва водата по време на дъждовния период.

Във водата имаше големи острови, образувани от струпването на цели купища треволяци и коренища, а между тях растяха дълги и широки пояси от ом суфах^[1], които още повече стесняваха и без друго тясната в момента река.

Почти изцяло скрит от високата тръстика, сред нея се беше притаил нoger, една от онези рибарски ладии с платна, които се срещат често по горното течение на Нил. Поставената в средата на плавателния съд главна мачта беше свалена, също както и по-малката в предната част на ладията. Онзи, който не знаеше нищо за присъствието на ногера, лесно можеше да мине по реката близо до него, без да го забележи.

Беше ясно, че толкова грижливо скритата ладия в момента не се използваше, и въпреки това на нея имаше хора, които съвсем не стояха бездейно.

Пет или шест робини бяха коленичили една до друга и стриваха на брашно зърна от дура върху мурхагата. Тази мурхага е специален камък, който почти по нищо не се различава от мелничните камъни, намерени в околните жилища. Навлажнената дура се насилва във вдлъбнатината му, а после с голяма мъка се мачка и стрива на брашно с помощта на ибн ал мурхага^[2], един по-малък камък. Този примитивен начин на мелене, при който от лицата на робините в тестената каша се стичат капки пот, е извънредно измерителен и отнема твърде много време. След като едно такова клето същество се трепе от ранни зори до

късна нощ, резултатът от труда му едва покрива нуждите за ежедневната прехрана на десет-петнайсет души.

Получената чрез това мокро мелене гъста каша е в основата на цялата Суданска кухня. Изпече ли се върху тъй наречената дока^[3], от нея става кисрах — червеникавокафяви чудесни питки, обичайния хляб в тази страна. Ала варена с вода, от кашата се получава лукмах — нещо като пудинг, който обаче едва ли би предизвикал възторг у някой европеец. Споменатите кисрах служат за храна по време на всяко продължително пътуване. Ако се оставят да киснат във вода и да ферментират, от тях става мерисах — възкисело питие, което се употребява навсякъде по тези земи.

Под чергилото на кърмата на платнохода двама чернокожи се бяха заели да сучат възета от лико на палмови листа. Същевременно те тихо разговаряха. Погледите, които хвърляха към робините, показваха, че те не бива да чуят нито дума.

По лицата на чернокожите се виждаха тъй наречените „гулуф“ — на всяка буза по три издути белега, които бяха сигурен знак, че са били отвлечени. Когато ловът на роби се увенчае с успех, по-младите пленници от мъжки пол получават тези шест резки като вечен и незаличим белег на робството. Раните им се натриват с пипер, сол и пепел, за да се забави процеса на заздравяване и след това да останат по възможност по-издути и забележими белези.

Облеклото на двамата се състоеше само от неголямо парче плат пред слабините. С помощта на някакво засъхнало лепкаво вещество косите им бяха вдигнати в твърда и висока, цилиндрична прическа, чиято форма напомняше смачкан клак^[4] без периферия. Те разговаряха на диалекта на негрите беланда, в който всички думи, означаващи нещо духовно или сетивно, са заети от арабския език, като същото явление се наблюдава повече или по-малко във всички Судански говори. При това те не употребяваха личното местоимение „аз“ за първо лице единствено число, а използваха имената си.

— Лобо е тъжен, много тъжен! — прошепна единият. — Но Лобо не бива да показва, че е тъжен.

— Толо също е тъжен, много по-тъжен от теб — отвърна му другият също тъй тихо. — Когато отвлече Лобо и Толо, Абу ал Мот изби цялото семейство на Лобо, а бащата и майката на Толо избягаха.

Те са все още живи, но клетият Толо не може да отиде при тях. Затова е двойно по-тъжен.

Той говореше в трето лице, но имаше предвид себе си, тъй като се казваше Толо.

— Защо Лобо да е по-малко тъжен от теб? — попита първият.

— Нали неговите родители, братя и сестри бяха избити, значи е по-нещастен от теб. А — тук той сниши гласа си толкова, че неговият другар по неволя едва успя да го разбере, — какво е длъжен да направи всеки беланда, когато белият човек избие близките му?

Той хвърли загрижен поглед към робините, за да види дали не подслушват, след което заплашително извъртя очи и отговори:

— Да си отмъсти! Той трябва да убие Абу ал Мот!

— Да, трябва, но не бива да говори за това!

— Но може да го каже на приятеля си Толо. Той няма да го издаде, а ще му помогне с нож или стрела, натопена в отровния сок на дингила^[5].

— Но после ще ни бият до смърт.

— Няма, ще избягаме.

— Не знаеш ли колко е трудно? Белите ще ни преследват с кучета, които сигурно ще ни открият.

— Тогава Толо сам ще се убие. Няма да допусне да го бичуват, а и без друго не иска да живее, щом не може да бъде при родителите си. Белият не мисли, че и чернокожият човек има сърце, а той има по-добро сърце от арабина и много обича майка си и баща си и иска да е заедно с тях или да умре. Нима си сигурен, че ще оживеем, ако останем тук? Ние сме собственост на белия и той може да ни убие и при най-малкия пристъп на гняв. Щом предприеме някой газуах^[6], ще трябва да тръгнем с него и да се бием срещу братята си в негов интерес. Тогава също можем да бъдем убити. Но Толо не иска чернокожите му братя да бъдат пленени и превърнати в роби!

— Мислиш ли, че скоро ще има газуах?

— Да. Защо онези жени от толкова много дни правят брашно от дура? Не виждаш ли, че ще пекат от него кисрах? А арабинът нарежда да се правят такива големи запаси от кисрах само когато са му необходими като провизии за някой газуах.

Лобо плесна с ръце, направи учудена физиономия и каза:

— Колко си умен! Лобо нямаше да се досети. Той си мислеше, че походът ще бъде предприет едва след завръщането на Абу ал Мот от страната на хомрите.

— Абд ал Мот^[7] също може да го предприеме, ако пожелае. Той е вторият предводител в серибата, а Абу ал Мот е първият. Когато първият не е тук, заповядва вторият. Защо вчера и завчера на хората бе наредено да чистят пушките и да наточат ножовете? Предварително никой не знае какво ще става, но скоро все нещо ще научим.

— Знаеш ли накъде ще се отправим?

— Откъде може Толо да знае! Дори белите войници от серибата не го научават предварително. Знае го само Абд ал Мот, а...

Той млъкна, приведе се над работата си и започна да усуква влакната на въжето тъй трескаво и усърдно, сякаш това занимание изобщо не му даваше време да си отвори устата. Неговият другар последва примера му. И двамата бяха забелязали, че до ногера бе спряла лодка с един човек, който се изкачи на палубата му.

Той беше бял. Гъста черна брада покриваше голяма част от лицето му, придобило от слънчевия загар цвета и вида на щавена кожа. Чертите му бяха сурови, а погледът — мрачен. Беше облечен в тесен бял бурнус, стегнат около кръста с пояс, от който стърчаха дръжките на нож и два пистолета. Голите му крака бяха обути в зелени чехли, а на главата си носеше зелен тюрбан, в знак на това, че води произхода си още от пророка Мохамед. Ръката му държеше дълъг дебел бич от кожа на хипопотам.

— Абд ал Мот! — прошепна Лобо на своя другар.

— Тихо, мълчи! — боязливо му отвърна той.

Значи този бял беше вторият предводител на хората от серибата. Наричаше се Слуга на смъртта, докато първият командващ се казваше Баща на смъртта. Мъжът спря за малко при робините. Сега те заработиха с двойно усърдие, но изглежда старанието им не го трогна, защото грубо им извика:

— Аллах да ви унищожи! Нима искате да крадете от времето му, мързеливки такива! Днес питките трябва да бъдат изпечени, защото утре тръгваме на път, а вие все още не сте смлели брашното!

Той безразборно ги заудря с бича си така, че улучените жени запищяха от болка, но не посмяха нито за миг да прекратят работата си. После Абд ал Мот се приближи до двамата негри беланди. Погледа

ги минута-две, след това взе едно въже, за да провери как е изработено, хвърли го пак на земята и нанесе на всеки от тях по няколко удара, от които кожата на ударените места веднага бе разкъсана. Чернокожите само стиснаха здраво зъби, но не издадоха никакъв звук, а продължиха работата си без прекъсване.

— Навярно не ви е заболяло достатъчно, а? — изсмя се безсърдечно белият. — Следващият път ще бъдете принудени да виете от болки, лентяи такива. Паднете на колене, когато ви говоря!

Заповедта му бе придружена от още няколко удара. Негрите коленичиха на земята, което преди това не смееха да сторят, за да не прекъсват работата си. Той ги измери с безчувствен поглед, тегли на всеки от тях по един ритник и продължи:

— Вие сте беланди. Познавате ли добре вашите земи?

— Да, господарю — отговори Толо, без да вдига поглед.

— Чували ли сте за селото Омбула?

— Толо често го е посещавал.

— Какво си правил там?

— В него живее сестрата на майка ми заедно с мъжа си и децата си.

— Значи имаш роднини в Омбула! Колко са семействата там?

— Много са, господарю, много повече, отколкото в другите села — отговори негърът, който както и повечето си събратя можеше да брои най-много до двайсет.

— Добре ли е укрепено селището? — продължи да разпитва арабинът.

— Заобиколено е с двойна ограда от трънливи клони.

— Околността открита ли е или има гора?

— Там растат храсталаци от субах^[8], сред които стърчат лубахн^[9].

— Отглеждат ли жителите му много добитък?

— Не, господарю, те са бедни.

Ловците на роби предпочитат добитъка пред пленниците. Животните имат за негрите толкова голяма стойност, че при нападение чернокожите се опитват да спасят преди всичко тях и често жертват дори децата си. Беландът бе дал отрицателен отговор, за да накара арабина да се откаже от нападението над селото, където той имаше

приятели и роднини. Но Абд ал Мот прозря мислите му. Шибна го два-три пъти с бича си по гърба и му изрева:

— Куче, не лъжи, иначе ще те бия до смърт! Каж ми истината или ще смъкна месото ти на ивици от костите. Има ли много добитък в селото?

— Да — призна от страх Толо.

— А хората добре ли са въоръжени?

— Със стрели, копия и ножове.

— Никой ли няма пушка?

— Никой, господарю.

Абд ал Мот продължи разпита, като го заплаши:

— Ако намеря или видя една-единствена пушка, с бича си ще ти изкарам черната душа от тъмнокожото тяло. Знаеш ли всички пътища около селото?

— Да.

— А Лобо?

— И той.

— Ако тръгнем утре сутринта, кога ще пристигнем там?

— Вечерта на третия ден, господарю.

— Добре, реших да нападнем Омбула, за да можем да дадем роби и добитък на Абу ал Мот, когато дойде, и нека види, че не сме стояли със скръстени ръце. Вие двамата ще ни водите и мога само да ви посъветвам хубаво да си свършите работата. Остана ли доволен от вас, ще ви продам на някой добър господар, който няма да ви бие дори когато мързелувате. В противен случай ще ви закопая там, където живеят много ардах^[10], та живи да ви изядат. Запомнете го и двамата, чернокожи негодници такива, а сега да ви попитам: ще ми служите ли вярно и предано?

— Да, господарю!

— В момента ми обещавате, обаче аз нямам доверие на нито едно черно куче. До тръгването ни ще стоите тук на ногера и няма да го напускате. Ще ви оставя един пазач и ще му заповядам да ви застреля веднага щом се опитате да слезете от платнохода. А по време на похода ще ви вържа на краката тежести, за да ви се изпари желанието да бягате. А сега продължавайте работата си, без да бърбите, иначе ще наредя да ви зашият устата, та да пукнете от глад и жажда. Знаете, че не ви заплашвам само ей така, а често съм го правил.

Той нанесе на всеки по още един удар, а после си тръгна и се качи в лодката си. Двамата негри видяха как тя изчезна сред високата тръстика, но се опасяваха, че той скришом ще ги наблюдава оттам, и затова продължиха мълчаливо да работят, докато го зърнаха да се появява на брега и да поема по тясната пътека, водеща през гората от мимози.

Едва тогава Толо се осмели тихо да пошепне на приятеля си:

— Видя ли, че Толо беше прав — походът започва още утре.

Лобо посегна с ръка към гърба си, който го болеше, скръцна със зъби, извъртя заканително очи така, сякаш искаше те да изскочат от орбитите си, и отговори:

— Значи към нашите земи, към Омбула. Аллах, Аллах! Нашите приятели ще бъдат превърнати в роби!

— А ние трябва да водим белите! Ще го направим ли?

Лобо позабави отговора си. Изобщо той изглеждаше духовно помалко надарен от другаря си по нещастие.

— Защо нищо не казваш? — попита го Толо. — Нима ще водим арабите и ще им помагаме да убиват и пленяват черните ни братя?

— Не — категорично отговори Лобо. Той беше взел вече решение. — Ще избягаме. Но тогава няма да можем да убием Абу ал Мот, а нали така искахме. Той все още не се е върнал.

— Вместо него ще убием Абд ал Мот. Тора е кажи-речи същото. Пречукаме ли го, утрешният поход сигурно ще се провали и ние ще спасим жителите на Омбула.

— Дали ще ни благодарят? А как ще го убием? През деня е съвсем невъзможно, а през нощта той спи между пазачите. Ще ни заловят. Няма ли да е по-добре, ако не се излагаме на толкова голяма опасност?

Толо отлично разбираше правотата на тези думи. Затова взе да размисля. Но ето че в този момент отвъд гората се разнесе ужасен шум. Човешки гласове запяха, заликуваха, закрещяха. Към тях се присъединиха направо неописуемите звуци на използваните в Судан музикални инструменти. Изглежда това накарало замислилия се негър бързо да стигне до някакво заключение. Той каза:

— Чуваш ли веселата глъчка? Абд ал Мот им е казал, че утре ще започне газуахът. Сега ще развеят знамето и ще се допитат до магьосника.

— Той ще е благосклонно настроен към похода и те ще се вслушат в думите му, защото е благочестив факир. Всъщност и ние би трябвало да му се подчиним, макар да не се молим на Аллах като нашите мъчители.

— Не. Толо няма да се подчини на факира, а на едно съвсем друго същество.

— Кого имаш предвид?

— Великият шейх, който живее над звездите и е безсмъртен, който всичко вижда и възнаграждава или наказва всяка постъпка.

— Разказвал си на Лобо за него, но Лобо не може да го види.

— Той е навсякъде като въздуха, който също не се забелязва.

— А може би чужденецът, дето ти е разказвал за него, те е излъгал!

— Не. Онзи бял чуждоземен беше касис^[11] и добър човек и никога не изричаше лъжи. Той ми разказваше за великия всемогъщ шейх, който създал небето и земята, а също и хората. Шейхът им заповядал да бъдат добри и благочестиви, но те не го послушали. Тогава той им изпратил от небето своя син, който им донесъл милост, а в замяна на това те го убили. Според неговото учение хората трябвало взаимно да се обичат и да вършат само добрини. Касисът ни донесе тъкмо това учение. Ние го обикнахме и повярвахме на думите му. Но тогава дойдоха ловците на роби и го убиха. Толо още помни всички негови думи и ще постъпва според тях. Любовта му повелява да отиде при родителите си и да спаси селото Омбула. И той ще го направи дори и да му струва живота. И синът на шейха, дето е на небето, също е умрял без да роптае. А който умре, като върши добрини и следва законите на великия шейх, той не е мъртъв, а отива горе на небето при сина на шейха, за да живее при него и да стане безсмъртен.

Негърът говореше пламенно с глас, от който личеше пълното му убеждение. Но другият поклати глава и каза:

— Лобо не разбира думите ти, но ти никога не си го лъгал и затова той ще ти повярва и ще направи същото каквото направиш и ти. Ако Лобо беше видял касиса и бе чул това учение, сигурно щеше да бъде убеден също като теб. И тъй, ще избягаме и ще спасим Омбула!

— Да, и ще убием Абд ал Мот, като наказание за злодеянията му, тъй че утре замисленият газуах няма да може да започне.

— Но нали според волята на великия шейх, за когото говориш, трябва да вършиш на хората само добро? А ти искаш да убиеш арабина!

— Това не е никаква злина — отговори негърът с такъв тон, който доказваше, че изглежда не беше особено вещь по библейските въпроси.

— Лобо ти вярва. Но дори и да успеем да го пречукаме, как ще се измъкнем после? Няма да можем да намерим лодка, тъй че ще бъдем принудени да вървим пеша, а така кучетата бързо ще ни догонят!

— Не бива да си толкова нерешителен — отвърна му другият, — защото великият шейх на небето ще ни закриля. Едва на сутринта ще открият убийството на Абд ал Мот и бягството ни. А тогава ще сме толкова далеч, че никой няма да може повече да ни настигне. Ще вземем отгук колкото е възможно повече кисрах, за да не гладуваме по пътя.

— Нима твоят велик шейх не е забранил и кражбата?

— Така е. Значи няма да го правим. Но навсякъде ще намерим корени, плодове и вода и ще можем да утолим глада и жаждата си.

Изглежда Лобо все още се колебаеше. Заби поглед замислено пред себе си, а после каза:

— Но как ще напуснем ногера, щом като Абд ал Мот ще ни изпрати пазач?

— Ще изчакаме, докато заспи.

— Няма да заспи. Сигурно ще получи заповед да не ни изпуска из очи.

— Е, тогава ще убием и него.

— Това не е добро дело, а е злодеяние!

— Пазачът също е зъл, защото сигурно ще е бял, някой арабин. Ако умре, ще си получи заслуженото. Навярно ще е от хората, които ни плениха.

— Но ти ми каза веднъж, че една от повелите на шейха на небето била да вършиш добро и на враговете си, а ти искаш да им причиниш само злини.

— Самите те са си виновни — каза Толо, като енергично поклати глава, сякаш с това искаше да сложи край на съмненията си. — А сега мълчи и работи, пазачът идва!

Лодката отново се приближи. В нея седеше друг бял, който се качи на борда. Изглеждаше много ядосан, че са го изпратили на ногера и така го бяха изключили от веселбата, предхождаща обикновено всеки газуах. Той подхвърли на робите няколко заплахи и седна близо до тях с бич в ръка. Те продължаваха да работят с напрегнато усърдие. Не биваше да рискуват да поведат разговор, но затова пък толкова посъсредоточено мислеха за своя план. Толо бе твърдо решен да убие Абд ал Мот и пазача. Онова, което бе запомнил от поученията на мисионера, съвсем не влизаше в противоречие с езическите му възгледи. Той умееше добре да съчетава едното с другото. Лобо беше по-малко находчив от него. Като повечето бавно мислещи и трудно схващащи хора и той не можеше тъй лесно да възприеме нови убеждения, влизащи в противоречие с досегашните му разбирания. Но вземеше ли веднъж някакво решение, твърдо се придържаше към него, и го следваше с цялото си сърце и душа, доколкото това бе възможно за неговия ум. Той не бе в състояние много добре да схване как така можеш да убиеш двама души и при това пак да следваш волята на добрия „шейх на небето“.

Горският пояс от мимози, разпрострял се върху левия бряг на реката, бе много дълъг, но никак не беше широк. Той бе пресечен от няколко тесни пътя, идващи откъм водата. Ако човек тръгне по някоя от тези пътеки, само след пет минути ще остави гората зад гърба си, а пред него ще се ширне просторна открита равнина.

Хората на юга наричат всеки път, който се вие покрай реката, „дарб тахтани“, тоест „долния път“. А пътеката идваща отстрани, значи перпендикулярно към течението на реката, носи името „мишрах“. Обикновено всяка мишрах се спуска от високия бряг. Заради ежегодните наводнения на Нил жилищата на хората трябва да са разположени нависоко и ето защо най-често селищата се намират край някоя мишрах. Ловците на роби особено много обичат да строят серибите на такива места, откъдето минава подобна пътека, водеща надолу към ниския бряг. Такъв бе случаят и със серибата Ом ат Тимса.

Остави ли човек гората зад гърба си, изкачвайки се нагоре по речния бряг, скоро се изправя пред висока ограда от трънливи клони и храсталаци, зад която се намират токулите на селището, създадено от ловците на роби. Оградата му бе достатъчно здрава, за да ги защити от хора и диви животни. Всяка сериба е заобиколена от подобна бодлива

стена, която наистина не е в състояние да устои на европейските оръжия, но предлага пълна сигурност срещу сгрели и копия. На входовете и изходите няма врати в нашия смисъл на думата, а за затварянето им са достатъчни клони от трънливи храсти. Впрочем на тези места през нощта се поставят стражи и за тях обикновено се издигат на колове високи наблюдателници, които много приличат на стражевите кули на руските казаци.

Серибата Ом ат Тимса имаше значителни размери. В нея се намираха повече от двеста токула, чиито основи се състояха просто от нахвърляна земя, а стените и покривите бяха направени от тръстика. Всичките имаха кръгла форма и всяка от тях бе оградена с трънлив плет. Те образуваха нещо като село, разположено от вътрешната страна на общата ограда, с форма на окръжност.

Вратите на колибите изобщо не се заключваха. Сред жителите на една сериба не се срещат случаи на кражба. Токулите се пазеха единствено от доста странните представи за собственост на туземното население.

Пътеките, водещи между тях, бяха поддържани твърде чисти. Но затова пък толкова по-ужасна бе гледката извън външната ограда. Там имаше големи купища боклуци, отпадъци и нечистотии, та дори и разлагащи се трупове на роби, умрели от естествена смърт или от пребиване. От тях се разпространяваше такава воня, която никой европеец не би могъл да издържи. Там бе и сборното място на какви ли не грабливи птици. Кучетата на ловците на роби също се навъртаха наоколо, а през нощта към тях се присъединяваха хиени и други диви животни.

Недалеч от серибата се намираше тъй наречения „мурах“ — обградено място, където наличният добитък прекарва нощта, защото през деня го оставят да пасе на свобода. Изпращанията на тези животни се събираха грижливо и се сушаха на слънце, а вечерта се откарваха в мураха и се подпалваха. Гъстият дим, който се образуваше, предлагаше на хора и животни известна защита срещу ужасната напаст „баудах“, хапещите мухи на Судан. Хората се заравяха до шия в пепелта от тора, образувал пласт с дебелина близо метър и така, като оставим настрана миризмата, черната кожа на негрите се покриваше с отвратителен сив слой, твърде неприятен за окото на европееца, но

който според мнението на туземците е както красив, тъй и здравословен.

В средата на серибата се издигаха два токула, отличаващи се с особено големите си размери. Това бяха жилищата на двамата предводители, Абу ал Мот и Абд ал Мот.

Тъй като една колиба е предназначена не само за един-единствен обитател, при големия брой на токулите можеше да се предположи, че жителите на серибата бяха не по-малко от петстотин. Наоколо пасяха многобройни овце и говеда. Имаше също коне и камили, но само през това годишно време. Обикновено през дъждовния период или малко след него те измираха.

Истинският собственик на една сериба се появява извънредно рядко в нея. Тези господа си стоят у дома в Хартум или където е постоянното им жилище. Изобщо не им минава и през ум лично да вземат участие в лова на роби, а изпращат свои заместници, които се наричат „уокала“ и притежават почти неограничени пълномощия.

Съществуват два типа „уокала“ — „раисхан“, капитани, и „наутия“, моряци. Тези хора са необходими, защото най-често ловът на роби се предприема по вода малко след дъждовния период. Наемат се също „саядин“ и „асакер“. Първите са ловци и имат задължението да се грижат за снабдяването с прясно месо. Вторите са войници, набрани от каква ли не бяла и цветнокожа паплач, безсъвестни хора, напълно скъсали с Божиите и светските закони, които не могат да се покажат никъде, защото все нечия ръка ще се протегне към тях, за да ги накаже.

Споменатите „уокала“ получават доста големи заплати и освен това често вземат и специална част от печалбата. На другите наемници месечното възнаграждение е до десет талера плюс храната. За всичко останало всеки трябва да плаща сам и то на най-високи цени. Ето защо обикновено на тези хора не им остава нищо или съвсем малко. Ако плячката е добра, понякога се случва заплатата на хората да се изплати с роби. Тогава негърът става собственост на войника телом и духом и притежателят му може да прави с него каквото си поиска — да го бие, да го осакати или дори да го убие.

Всеки подофицер, наричан „булук“, командува по дващест или дващест и пет войници. Воденето на сметките се поема от някой „булук емини“, който трябва да умее да чете, да пише и да смята, а обикновено е също и по-нисш духовник, факир. Същевременно той

изпълнява и службата на магьосника, определя щастливите и нещастните дни и лекува всевъзможни телесни и душевни страдания с талисмани, които сам изработва и продава на добри цени. Много опасно е, ако някой си навлече враждата на такъв човек.

Когато се организира газуах, шейхът на областта, където е разположена серибата, бива принуден да предостави на разположение негрите си като носачи и шпиони. В замяна на това, след приключването на грабителския поход, го обезщетяват с крави, което за него е, разбира се, за предпочитане пред заплащането с роби. Моментът на тръгване се определя от факира, който за всеки ден от годината умее да предрича дали ще е щастлив или не.

Веднага щом предводителят обяви, че ще има газуах, се издига бараха^[12]. То е направено от голямо четириъгълно парче червен плат, на което са извезани символите на мохамеданската вяра или първата сура от Корана.

Развее ли се знамето, всеки разбира, че е взето решение за грабителски поход и участниците в него се отдават на необуздано веселие.

Абд ал Мот съобщи на двамата беланди за намеренията си, естествено едва след като бе научил от факира, че следващият ден ще е щастлив. После се върна в серибата и накара да побият знамето. Ликуването на хората, първи съзрели този радостен знак, накара всички останали да изскочат от токулите. Извадиха музикалните инструменти. Насъбра се огромна тълпа и войниците домъкнаха всички налични запаси от мерисах, за да повишат градуса на щастливото настроение с опияняващото питие.

Факирът се появи, държа въодушевяваща реч и започна да предлага за продан талисмани, които трябваше да предпазят хората в предстоящата битка от нараняване и смърт. После музиката засвири — но само каква музика бе това!

Можеше да се види и чуе тъй наречената „рабабах“, една много примитивна китара с три струни, тръбообразния „булонк“, изработен от издълбано дърво „кама“, „ногара“, бойния барабан, направен от кух ствол на дърво, „дарабука“, един вид по-малък барабан, който се бие с ръце, освен това писукаци свирки, огромни рогове, чиито ужасни звуци наподобяват биволски рев, каменни кастанети — кратуни, в които при тръскане трополят дребни камъчета, рогове от антилопи,

чиито звуци приличат на скимтенето на измръзнал пес, малки и големи пищялки, имитиращи всевъзможни животински гласове и особено гласовете на птици. Онзи, който нямаше музикален инструмент, ревеше и крещеше както си искаше. Мнозина импровизираха много странни шумове. Един удряше с тояга по купчина сухи съчки, друг пък дърпаше опашката на едно куче, тъй че животното можеше да ти скъса сърцето с „музиката“ си. Трети въртеше около себе си завързана за връв тенекия, за да възпроизведе свиренето на бурята. Накратко казано, това бе ужасен концерт, прекъснат само за минута-две, когато факирът подкани героите да подемат песента на ловците на роби. Негодниците се подредиха един срещу друг в две редици и запяха:

*„U marran basahli!
U marran alei dschebal, U marran antah el woara, El es
soda kubar. U marran basahli!
U marran ketir hami, U marran fi woar kan ro dami;
U marran katach barrut, Jentelik e reqiq schi dali!“*

Това означава:

*„И пиенето е моята радост!
И после навън в планината, и навън в гората, където
живее лъвът.
И пиенето е моята радост!
И обзема ли ме безумна смелост, тогава потича
кръв в пустинята.
И после ще загърми барутът и ще доведе роби у
дома!“*

Но какви бяха само гласовете, които пееха тази песен! Един ревеше като лъв, а друг като гласовита северноамериканска гигантска жаба. Третият пък пищеше с най-висок фалцет, а четвърти проточено ръмжеше песента като контрабас. Всъщност мелодия нямаше, всеки пееше така, както му позволяваха възможностите на гласа. Само

думите бяха изговаряли хорово, понеже с високо вдигнати ръце факирът точно отмерваше такта. Но го вършеше по такъв начин, че ако се намираще на някое друго място, незабавно щеше да бъде откаран в лудница като съвършено безнадежден случай.

Когато песента свърши, пиенето и музиката отново започнаха. Подеха и танц, имитирайки въртящия се дервиш. И така, непрекъснато редувайки музика, песни и танци, веселбата продължи до късна нощ, докато не остана вече и капка мерисах.

Шумът прехвърляше гората и достигаше до реката и ногера. А там двамата негри седяха пред пазача, който не изпускаше от ръка бича си. Робините бяха отведени в серибата, за да пекат питките.

От време на време надзирателят ставаше, да се поразтъпче няколко минути. При това мърмореше ядно в брадата си, че не можел нито да пее, нито да пие заедно с другите.

Малко след полунощ Абд ал Мот пак дойде на борда, за да провери дали поста изпълнява дълга си. По-късно, след като си беше вече отишъл, в серибата всичко утихна. Пияните ловци на роби налягаха да спят и скоро захъркаха. Когато пазачът отново тръгна да се поразходи, Лобо прошепна на своя другар:

— Белият е разгневен, но макар че не изпуска из ръка бича си, не ни бие. Затова Лобо няма желание да го убива.

— Но тогава как да избягаме?

Няма ли да е по-добре да го стиснем за гърлото, та да не може да вика? Същевременно ще го вържем и ще му запушим устата.

— Толо също предпочита да постъпи така и да не го убива, обаче един-единствен вик може да ни погуби.

— Лобо има силни ръце. Тъй ще го сграбчи, че човекът изобщо няма да има възможност да извика.

— А докато го държиш здраво, Толо ще го върже. Може и така. Въжета имаме предостатъчно.

— Кога започваме?

— Ще изчакаме още малко, тогава всички бели ще са заспали. Но лодката не е тук. През нощта я отнасят в серибата.

— Тогава ще плуваме.

— Нима Толо забрави, че в реката има много крокодили? Нали затова серибата носи името Ом ат Тимса.

— Толо предпочита да го изядат крокодилите, отколкото да заведе белите до Омбула.

— Лобо също. Добрият шейх на небето ще ни закриля, защото току-що подарихме живота на пазача.

— Значи вече и ти вярваш във великия шейх?

— Цяла вечер Лобо мисли за него. Ако касисът не е лъжец, значи е казал истината, защото е по-умен от нас. За черния човек е много добре да има такъв шейх на небето, понеже всички бели шейхове на земята са му врагове. И тъй, Лобо вярва във великия шейх и ще го помоли да увенчае с успех замисляното от нас бягство.

Негърът склочи ръце и отправи поглед към небето. Устните му се раздвижиха, но молбата му можеше да бъде чута само от Бог.

Пазачът отново беше седнал на мястото си. След това измина доста време преди пак да се изправи на крака, за да се поразходи насам-натам. Тогава Лобо попита:

— Ще чакаме ли още?

— Не. Толо държи вече въжетата в ръка. Щом се приближи до нас и ни обърне гръб, светкавично се изправяме и ти го сграбчваш изотзад.

Така и стана. Пазачът се насочи към тях, а после отново направи кръгом. Мигновено двамата негри се озоваха зад него и Лобо го стисна с двете си ръце за гърлото. Навярно не толкова в резултат на тази хватка, колкото от уплаха, човекът замръзна на мястото си като статуя. Изобщо не гъкна. Не оказа никаква съпротива и когато Толо върза с въжета ръцете и краката му. Остана безмълвен дори и когато Лобо махна ръцете си от врата му, а после свали феса от главата му, разкъса го на парчета, смачка ги и ги напъха в устата му.

Човекът бе изцяло в ръцете им. Свалиха го в трюма. Лобо му взе ножа, а Толо бича. После двамата се върнаха на борда.

За да не примамят с някой макар и лек шум крокодилите, те се спуснаха във водата колкото бе възможно по-тихо и се отправиха към брега, което никак не беше лесно, тъй като трябваше да си проправят път през гъстата „ом суфах“. Все пак се добраха до сушата здрави и читави. А това че се измокриха, ни най-малко не навреди на простото им и оскъдно облекло.

— Милостивият шейх на небето ни предпази от крокодилите, сигурно ще продължи и по-нататък да ни помага — обади се Лобо,

като се отърси от водата. — Не мислиш ли, че ще е по-добре да оставим Абд ал Мот да живее и незабавно да се отправим на път?

— Не. Той трябва да умре!

— Откакто днес ти говори за небесния шейх и сина му, на Лобо вече му се струва, че няма да е хубаво, ако убием арабина.

— Оставим ли го жив, ще ни настигне нейде по пътя. А ако го убием, когато намерят трупа му, всички така ще се изплашат, че ще забравят да ни преследват.

— Лобо ще направи всичко, каквото пожелаеш. Но как ще влезем в серибата? Пазачите ще вдигнат тревога.

— Нима не взе ножа, с чиято помощ можем да направим дупка в оградата?

— Но кучетата ще ни издадат!

— Няма. По миризмата ще познаят, че сме от хората на серибата, а и аз знам имената на почти всички кучета. Ела!

Негрите взеха да се промъкват напред, докато стигнаха горния край на гората. Там трябваше да станат още по-предпазливи, защото от звездното небе идваше достатъчно силна светлина, за да бъде различен човешки силует на двайсет крачки разстояние.

Те легнаха на земята и запълзяха към онова място от оградата, което се намираше най-близо до токула на Абд ал Мот.

По щастливо и странно стечение на обстоятелствата, двамата се добраха до въпросното място, без никое от кучетата да ги усети. Там Лобо започна да прави дупка с ножа си в гъстите трънливи клонаци на оградата. Това не беше никак лесно и затова работата напредваше изключително бавно. Въпреки че той бе по-силният от двамата, на няколко пъти се наложи Толо да го смени, докато най-сетне отворът стана толкова голям, че през него можеше да се провре слаб човек.

Озовали се веднъж във вътрешността на серибата, те трябваше да бъдат двама по-предпазливи. Изчакаха няколко минути, легнали на земята и ослушвайки се. Не доловиха подозрителни шумове. Отвън, в ограденото място за добитък, някое от животните изпръхтя и отдалеч долетя дълбокото „ому-ому“ на хиената. Но в серибата цареше пълна тишина.

— Можем да рискуваме — каза Толо. — Дай ми ножа!

— Защо?

— Защото аз искам да го забия в сърцето му.

— Не ти, а Толо ще свърши тази работа, понеже е по-силен.

— Но нали не ти беше приятно, че ще го убием!

— Ти каза обаче, че въпреки всичко трябва да умре, а в такъв случай е все едно чия ръка ще го извърши. Ако шейхът на небето се разгневи, то той ще прости по-скоро на Лобо, отколкото на теб, защото Лобо вярва в него едва от днес, а твоята вяра е от по-отдавна. И тъй, стой тук и ме чакай!

— Сам ли искаш да вървиш?

— Да.

— Толо не е съгласен. Той ще те придружи до токула, за да е близо до теб, ако ти се случи нещо лошо.

— Прав си, да вървим!

Те знаеха пътя много добре. Повечето от спящите хора се намираха в колибите си, други лежаха пред тях, но бяха толкова замаяни от мерисаха, че не се събудиха. Ала дори и да бяха трезви, пак нямаше да чуят двамата негри.

Когато се приближиха до токула на Абд ал Мот, те забелязаха, че около него лежат десетина асакери. Вторият предводител нямаше доверие на чернокожите войници и обикновено караше бели наемници да обграждат колибата му през нощта. Но и те спяха дълбок сън.

— Остани тук! — прошепна Лобо. — Не е трудно човек да се промъкне между тях. Арабинът е съвсем сам в токула. Сигурно и той е пил. Един удар с ножа и после Лобо пак ще бъде при теб.

Иначе уверените му думи прозвучаха все пак малко припряно, Изглежда задачата, с която се бе нагърбил, му се струваше по-тежка, отколкото искаше да си признае. С ножа в ръка той пропълзя като змия между двама спящи войници. Вече бе достигнал входа и протегна ръка, за да отметне леката рогозка, изплетена от камъш която през нощта служеше за врата, когато в същия миг зад нея се разнесе силно ръмжене. Той отдръпна ръка, ала вместо да се успокои, неочаквания г неприятел избухна в бесен лай и помитайки рогозката, излетя от колибата като стрела. Беше едно от онези едри шилюкски кучета, които ловците на роби обичат да купуват, за да ги дресират срещу негрите. Животното се нахвърли върху Лобо, Ако се съдеше по годините му, негърът едва ли можеше да се нарече истински мъж, но иначе бе голям здравеняк. С чевръсто движение се изплъзна от кучето, после с лявата си ръка го сграбчи за врата, вдигна го във въздуха и с

изключителна бързина на десницата му няколко пъти заби ножа в гърдите на животното. След това го захвърли на земята, където то остана да лежи, като силно виеше и скимтеше.

От всички страни му отговориха другите кучета. Хората се събудиха и налягалите пред токула бели наемници наскачаха на крака. Те се нахвърлиха върху Лобо, за когото вече не беше възможно да приведе в изпълнение кървавия си план. Може би двайсетина ръце посегнаха към него. Той се видя обграден и започна да блъска и удря около себе си, за да си отвори път, но това едва ли щеше да му се удаде, ако не му беше помогнал Толо. Приятелят му светкавично се притече и така заудря с бича от хипопотамска кожа нападателите на своя другар, че те, съвсем не очаквали подобно нещо, се отдръпнаха назад. Използвайки този момент, двамата негри побягнаха с големи скокове към отвора, за да се проврат през него и да се измъкнат на открито.

Един от наемниците, който се бе опитал да хване Лобо, беше подофицер, човек, свикнал да заповядва. Тон беше и по съобразителен от останалите. Каза си, че вероятно двамата злодеи ще избегнат наказанието, ако никой не ги разпознае. Ето защо, надвиквайки шума, той изкрещя:

— Кой бяха двамата? Някой видя ли лица та им?

— Бяха Лобо и Толо, двамата беланди — отговори нечий глас.

— Значи са избягали от ногера и преди да бъде затворен входа са се прокраднали в серибата, да убият Абд ал Мот. Те все още не са се измъкнали извън оградата. Побързайте към изходите и ги заемете, за да не могат убийците да излязат от серибата! Но викнете кучетата да се приберат, защото ще трябва да ни помогнат отгук да проследим дирите на бегълците!

Следвайки заповедите му, всичко живо се завтече към изходите. Естествено Абд ал Мот се беше събудил. Той излезе от колибата, за да разбере каква е причината за тази голяма суматоха. Подофицерът му докладва и Слугата на смъртта изрази одобрението си за взетите мерки, Ето защо всички жители на серибата се струпаха на входовете и двамата негри безпрепятствено успяха да достигнат дупката в оградата. Лобо понечи бързо да пропълзи през нея навън, но хитрият Толо го задържа и каза:

— Стой, чакай! Не чуваш ли, че викат и свирят на кучетата? Излезем ли сега навън, ще се натъкнем на тези животни, които може би няма да ни сторят нищо лошо, обаче сигурно ще ни издадат. Налага се да почакаме, дока го всички се приберат.

Лобо проумя, че приятелят му казваше истината, и се спря. Двамата чуха как няколко кучета префучаха покрай дупката в посока на най-близкия вход. Оттам прозвуча заповедта на Абд ал Мот:

— Вържете кучетата и да ни водят! И ги откарайте при колибата ми, за да ги насочим по следите на негрите!

— Сега е моментът! — прошепна Толо. — Бързо навън и да изчезваме!

— Кучетата ще открият дупката и ще поведат преследвачите по дирите ни. Ако имахме възможност да яздим, краката ни нямаше да се докосват до земята и кучетата щяха да изгубят следите ни.

— Не можем да яздим.

— Защо? Отсреща в мурхага има коне и камили.

— Но при тях са поставени пазачи Тези хора са чули шума и ще бъдат много внимателни.

— Да ги нападнем!

— Не. Те са твърде много, а ние разполагаме само с един нож. Дори и да успеем да ги победим, ще изгубим толкова много време, че кучетата ще се озоват при нас преди да сме яхнали конете. Ще трябва да вървим пеша.

Те пропълзяха навън и покрай мурхага се затичаха в посоката, в която се намираще родината им. Скоро изчезнаха в нощта.

Излъгаха се, като мислеха, че ловците на роби бързо ще открият отвора. Повече от двайсет кучета бяха отведени при токула на Абд ал Мот. Там и без друго имаше колкото щещ отпечатъци, а сега към тях се прибавиха толкова много нови следи, че за животните щеше да е съвсем невъзможно да открият търсените дири. Но кучетата изобщо не разбираха за какво става въпрос. Вярно, насочиха им носовете към земята, обаче не успяха да ги накарат да проумеят каква задача им се поставя. Те затърсиха в кръг наоколо и се наканиха да се разпръснат във всички възможни посоки.

— Не става така — обади се Абд ал Мот. — Те не знаят кого да търсят. Трябва да им покажем.

— Но не можем — каза един стар чауш, който командваше сто войници. — Невъзможно е да покажеш нещо, което сам нито виждаш, нито знаеш.

— Брадата ти е бяла, ала мислите ти са тъмни — отвърна му предводителят. — Негрите са избягали от ногера, там е подходящото място, където да покажем на песовете какво искаме от тях. Самият аз ще тръгна натам и ще взема само моето куче — то е най-доброто от всички. Отнесете лодката до водата, но не по пътеката, по която навярно са дошли негрите! Иначе с краката си ще унищожите следите им. Аз ще ви водя.

Той взе в ръка ремъка на кучето си и закрачи към главния вход, където се намираше лодката. Шестима мъже я вдигнаха на рамене и го последваха. Той избра една тясна пътечка, прекосяваща гората в посока към реката, малко по-нагоре от онзи път който водеше право към ногера. Щом достигнаха брега, спуснаха лодката във водата и Абд ал Мот се качи в нея заедно с кучето си и още двама души, които трябваше да гребат. Разреши на останалите да се върнат обратно.

Когато се озоваха при ногера, предводителят на ловците на роби се качи на борда и накара другите да му подадат кучето. Той забрани на гребците да се качват на кораба, за да не заличат дирите.

Добре дресираното куче остана при своя господар, който внимателно огледа палубата, а това бе възможно само благодарение на доста силната звездна светлина. Не се виждаше жива душа. Абд ал Мот извика името на пазача, но не получи никакъв отговор. Извика и двамата негри, ала със същия резултат. Кучето размърда уши, вдигна муцуна към господаря си и с тихо свирене изпусна въздух през носа си.

— Знаеш ли нещо? Дочу ли нещо? Води ме! — подкани Абд ал Мот животното и отпусна ремъка.

Животното го задърпа и отведе долу под палубата, до мястото, където лежеше пазачът. Арабинът се наведе над него, за да го опипа, извади разкъсания фес от устата му, но без да развързва въжетата, и с треперещ от гняв глас го попита:

— Кой те върза и довлече дотук?

— Негрите. Аман, аман^[13]!

— Къде са те?

— Сигурно са избягали. Не съм виновен. Нападнаха ме в гръб, без изобщо да подозирам каквото и да било. Надявам се да ми простиш!

Той добре познаваше строгостта на своя предводител и затова гласът му трепереше от страх. Абд ал Мот не му отговори, а и не продължи да пита. Той метна вързания човек на рамо и го изнесе на палубата.

— В името на Аллаха и на пророка, прости ми! — извика пазачът, разбрал от поведението на арабина намерението му.

— Нямам нищо против Аллах и пророкът да са милостиви към теб — отговори му той, — но мен не бива да ме молиш за прошка. Онзи, който не се подчинява на заповедите ми и занемарява службата си, не може да ми бъде в полза. Щом си позволил на робите да слязат от борда, тогава за наказание и ти ще поемеш по този път!

Човекът напразно се гърчеше в ръцете на Абд ал Мот, за да се освободи, и с охриптял от смъртен страх глас горещо замоли:

— Бъди милостив, господарю, защото един ден и ти ще потърсиш милост от Аллаха!

— Мълчи, куче, и върви в ада!

Той го хвърли зад борда и после зачака с приведено напред тяло, за да види как човекът ще изчезне във водата. След няколко секунди пазачът отново изплува за броени мигове и като изплю навлязлата в устата му вода, изкрещя:

— Allah jilanak kullu abadii — Аллах да те прокълне но веки веков!

— Ma'assalahme ia kelb — остани със здраве, куче! подигравателно се изсмя арабинът.

Той забеляза във водата две бразди, които светкавично се приближаваха до мястото, където нещастникът отново започна да потъва. Те бяха образувани от два крокодила, чието внимание бе привлечено от шума на падналото в реката тяло. С разтворена паст животните едновременно се нахвърлиха върху него — последва ужасен вик и заедно с разкъсаното тяло кръвожадните чудовища изчезнаха в дълбините.

А горе на палубата още по-голямото чудовище промърмори със задоволство:

— Който не изпълнява заповеди те ми трябва да умре. А сега към следите!

Той заведе кучето до мястото, където бяха работили негрите, и натисна главата му надолу. Същевременно му нареди:

— Dauwir, fattisch — търси, търси!

Кучето зашари с нос ниско над палубата, после вдигна глава, пое въздух и нададе кратък остър лай.

— Надуши ли ги? Тогава ела?

Абд ал Мот се приближи с него до борда на ногера, спусна го в лодката, после и той самият слезе в нея и нареди на двамата чакащи го гребци да поемат в посока на главния път, който преди не бяха използвали.

Двамата му подчинени бяха станали свидетели на смъртта на своя другар, но не чувстваха ни най-малко състрадание. За тях подобни наказания на войници бяха нещо обикновено.

След като слязоха на брега, Абд ал Мот хвана здраво ремъка на кучето и го накара да търси. Само след броени секунди животното издаде онези звуци, които показаха, че е надушило следата, и с всички сили се задърпа напред.

— Ето го началото — каза арабинът. — Кучето има превъзходни качества и няма да изгуби дирята. А краят ще бъде смъртта на двамата обесници.

Кучето толкова силно опъваше ремъка, че господарят му трябваше да напегне всички сили, за да не го изпусне. Кажи-речи в тръс продължиха нагоре по стръмния бряг, прекосиха тясната гора и се посочиха право към мястото, където беше дупката в оградата. В първия миг кучето понечи да се промъкне през нея, но после сякаш размисли, обърна се назад, силно залая и едва удържано на ремъка взе да се изправя на задните си крака, готово да хукне към откритата равнина, накъдето бяха избягали негрите.

Междувременно в серибата отново запалиха всички огньовете и пламъците им осветиха дупката, тъй че вече се виждаше съвсем ясно.

— Оттук са си проправили път, за да влязат — обади се Абд ал Мот, — и пак оттук са се измъкнали. Докато ги търсехме, са спечелили преднина, но и тя няма да им помогне. Ще ги догоним по-бързо, отколкото могат да предполагат.

Той закрочи към главния вход, като полагаше усилия да преодолее съпротивата на кучето, което искаше да се втурне подир бегълците. Там се бяха събрали всички, жители на серибата. Абд ал Мот им събщи резултата от издирването си и после заповяда на подофицерите да излязат напред, за да им даде заповедите си.

— Господарю — обади се вече споменатият фелдфебел, — длъжни сме да се подчиняваме на волята ти и не бива да дръзваме да ти даваме съвети, но аз мисля, че незабавно трябва да тръгнат толкова мъже, с колкото коне разполагаме, за да догонят по-бързо негрите. Позабавим ли се, не е изключено да избягат, да отидат в Омбула и да предупредят жителите на селото за нападението, което замисляме.

— Заради твоята възраст ще ти простя, че ми правиш предложения — отговори му остро Абд ал Мот, — но друг път ще чакаш, докато те попитам! Много преди ти да се сетиш, аз реших да изпратя ездачи. Но да не мислиш, че ще им заповядам да се върнат в серибата, след като спипат негрите? В такъв случай ще трябва заедно с нас отново да бият същия път, а ние не бива да подлагаме конете на подобно изпитание, защото те са твърде ценни за нас. Газуахът е нещо вече решено. Може да ви е безразлично дали ще започне веднага или едва на сутринта. Искам да съм свидетел на залавянето на негрите. Но също тъй необходимо е присъствието ми и при тръгването на хората от серибата. Така че стягайте се! След един час всеки трябва да е готов за поход. Но за наказание, че ми предписваш какво да върша, ти няма да вземеш участие в похода, а ще останеш тук да командваш петдесетте души, които чрез жребий ще бъдат избрани за закрила на серибата.

Едва ли можеше да има по-голямо наказание за един ловец на роби и при това — фелдфебел. Естествено, че когато се предприема газуах, едно поделение трябва да остане, да защитава серибата. Наистина тези хора също получава г своето възнаграждение, но при нападението над съответното негърско село са лишени от възможността сами допълнително да се обогатят с грабеж. По тази причина никой няма желание да остава и затова съществува обичай жребият да решава всичко и то не само по отношение на обикновените войници, но и на началниците. И ето че сега фелдфебелът трябваше да се откаже от участие в похода, без намесата на жребия. Той сметна наказанието си за несправедливост, която не биваше да търпи, още повече че съвсем не беше имал намерение да дава на Абд ал Мот

каквито и да било нареждания. Поради напредналата си възраст, големия опит и своя чин той бе помислил, че има пълно право да изкаже едно мнение, което изобщо не противоречеше на мнението на неговия началник. Ето защо фелдфебелът най-спокойно отговори:

— Господарю, казвам ги и Аллах ми е свидетел, че не съм искал да те обидя. Не се чувствам виновен и не съм заслужил такова наказание. Не можеш да ме караш да се червя от срам, като ме унижаваш така пред подчинените ми сто войници!

— Мълчи! — изкрещя му Абд ал Мот. — Да не би да не познаваш законите, според които се постъпва във всяка сериба? Ако ми противоречиш, мога да те убия!

— Няма да го направиш, защото знаеш много добре, че аз съм най-опитният и най-храбър воин сред хората ти. С моята смърт серибата би изгубила най-полезният си човек, а от това никой от вас не би спечелил. Ти не знаеш и какво ще каже Абу ал Мот, господарят и първият наш предводител.

Той изрече всичко това скромно, но все пак с известно чувство за достойнство. Абд ал Мот тайно в себе си призна истинността на казаното, но не сметна за уместно да търпи подобни думи. Затова отговори:

— Не е необходимо да те убивам, но мога да те накажа, без да имаш право да ни откажеш услугите си. От този миг нататък ти повече не си чауш, а обикновен войник и оставаш в серибата като пленник. Нека жребият реши кой от подофицерите ще остане тук, за да поеме командването по време на отсъствието ни.

Тази присъда накара стария фелдфебел да изгуби самообладание.

— Какво? — извика разгневено той. — Ще бъда обикновен аскери и дори пленник? Сигурно Аллах няма да го допусне! Тук все още се намират хора, които държат на мен и няма да ме изоставят!

Той се огледа в кръг гордо и предизвикателно. Разнесе се тихо мърморене, което изглежда потвърждаваше думите му. Тогава Абд ал Мот измъкна двата си пистолета, запъна спусъците им и заплаши:

— Всеки, който дръзне да ми се противопостави, ще получи куршум! Не забравяйте, че ако някой чауш загуби чина си, друг ще заеме длъжността му. Нима ще изпуснете такова повишение? Да окова ли във вериги и онези, които искат да го подкрепят? Вземете му сабята и пистолета и го вържете!

— Да ме обезоръжат и вържат! Мен? — изкрещя чаушът. — Предпочитам да умра. Стреляй тогава, щом си...

Той млъкна. Беше измъкнал сабята от ножницата и заплашително я размаха. Но изглежда изведнъж му хрумна някаква друга мисъл. Той сведе острието, бавно прекара лявата длан по брадатото си лице, може би за да прикрие израза му в момента, и после смирено продължи:

— Прости ми, господарю! Прав си, защото ти си предводителят ни и аз трябва да ти се подчинявам. Нищо, направи ме обикновен войник! Скоро пак така ще се отлича, че отново ще бъде повишен. Аллах е велик и най-добре знае какво трябва да стане.

Последните му думи съдържаха скрита заплаха, обаче Абд ал Мот не я забеляза. Самият той взе оръжията на чауша и му каза:

— Благодарни сте на възрастта си и на моето милосърдие, че се съгласявам да приема смирението ти! Ти извади срещу мен сабя и затова заслужаваш смърт. Въпреки всичко ще ти простя. Подарявам ти живота. Впрочем присъдата, която произнесох, остава в сила. Отведете го в затвора и там го вържете, за да не може да избяга!

Тази заповед бе отправена към двама подофицери, които незабавно се подчиниха. Застанаха от двете страни на чауша, за да го откарат, и той тръгна с тях, без да се противи. Надеждата за бързо повишение беше оказала своето въздействие върху хората.

След това всички се отправиха към токула на предводителя, където призовавайки пророка и всички свещени халифи, хвърлиха жребий. Петдесетте души и подофицерът, на които се падна да останат, приеха участието си мълчаливо, но вътрешно кипяха от гняв. Другите започнаха да се приготвят за похода, след като факирът заяви:

— Всеки правоверен мюсюлманин винаги тръгва на път по време на свещената Аср. Но щом на Аллах е било угодно да ни разреши да потеглим още на сутринта, не е никакво прегрешение спрямо него да поемем и след час, понеже полунощ мина и утрото не е далеч. Да бъде прославно името му!

В похода участваха много повече от четиристотин души, разделени на две групи. Първата се състоеше от хората, яхнали всички налични коне. Те щяха да се нагърбят със задачата да избързат напред и да заловят двамата негри, а после щяха да изчакат втората група. Тя щеше да ги следва къде пеша, къде на ездитни волове, които се

чувстват добре при онзи климат. Първият отряд се ръководеше от самия Абд ал Мот. Командването на втория щеше да се поеме от подофицера, който току-що бе повишен на мястото на разжалвания фелдфебел.

След около час двата отряда се събраха извън серибата, а пред тях застана знаменосецът със свещеното бараха в ръка. Колкото и нечовешки да са целите на един газуах, той никога не се предприема, без преди това хората да помолят Аллах за закрила и благословия, също както по-рано в църквите на някои крайбрежни селища жителите им на висок глас са отправяли горещи молитви за „благословено корабкрушение“^[14]. Факирът, който изпълняваше службата на духовник, а същевременно заемаше и длъжността на счетоводител, се изправи до знаменосеца пред строените редици, вдигна ръце към небето и се провикна:

— Hauehn aaleina ia rabb, salam aaleina be barakkak — помогни ни, о, господи, бъди милостив и ни дай благословията си!

Думите му бяха повторени от всички в един глас. После факирът продължи:

— Hafitsina ia mobarek ia daaim — благослови ни, о благословени, о безсмъртни!

И тези думи бяха повторени хорово. Първото възклицание бе отправено към Аллах, а второто към Мохамед. След това последваха думите, които са предписани да бъдат изговаряни преди всяка сура:

— Be issm lillahi er rahmaan er rahim — в името на всемилостивия бог!

След тях дойде ред на първата сура от Корана, свещената Фатиха, последвана от сто трийсет и шеста сура, получила от Мохамед името „Сърце на Корана“. Оттогава всеки мюсюлманин я нарича така. С нея правоверните се молят преди всяка опасност, нея я четат и на умирация преди да издъхне. Тя е доста дълга. Краят ѝ гласи така:

„Неверникът оспорва възкресението, вместо бога поставя символи и забравя, че си има свой творец. Той казва: «Кой ще вдъхне живот на костите, когато от тях остане само тънък слой прах?» А ние му отговаряме: «Ще ги съживи пак онзи, който и за пръв път ги е извикал на живот». Нима онзи, който е сътворил небето и земята няма силата да възкресява мъртъвците? Сигурно я има, защото той е премъдрият творец. Когато пожелае нещо, той изговаря заповедта: «Да

бъде!» и то става. Затова хвала и слава нему, чиято ръка господства над всичко. Някой ден ще се завърнете при него!“ Доста време измина, докато сурата бъде изговорена от факира и повторена от другите. Когато заглъхнаха и последните й думи, на изток се беше развиделило и първите слънчеви лъчи затрептяха по небето. Но не биваше да потеглят преди да са казали ал Фаджр, утринната молитва, предписана да бъде изговорена на изгрев слънце. Едва след това коленичилите хора се изправиха на крака, за да се отправят на път.

Най-напред Абд ал Мот и хората му възседнаха конете. Той препусна начело с кучето си, което бе вързано с дълъг ремък за седлото и с голямо усърдие и настървение отново пое по дирята. Ездачите се понесоха на юг като вихрушка.

Вторият отряд ги последва бавно начело със знаменосеца, който беше увил своето бараха в къс платно. Те се сбогуваха с пушечни залпове, на които отговори оставащият в серибата гарнизон. Тези залпове се дават винаги с пушки, заредени с куршуми, също както се поздравяват и срещани по пътя отряди или кервани. Това е голямо пилеене на муниции, от което арабите обаче не могат да се откажат, понеже така го изисква обичаят.

Гарнизонът остана пред оградата на серибата, докато потеглилите на път отряди изчезнаха в далечината. Хората съвсем не бяха във весело настроение. Тъй желаната плячка се бе изплъзнала от ръцете им и до съзнанието им изобщо не достигаше мисълта, че в замяна на това си бяха спестили трудностите на дългия поход, както и опасностите на битката. В серибата имаше колкото щещ работа. Каквото преди бяха вършили петстотин души, сега оставаше на ръцете само на петдесет, а и непрекъснато бяха изложени на опасност, защото живеещите наблизо племена често нападаха серибите, по-голямата част от чиито гарнизони отсъстваше заради предприетия лов на роби. И тъй, работата бе повече от двойна, а се налагаше да бъдат и дважд побдителни.

Ето защо не беше никак чудно, че тук-там се чуваха думи на недоволство, породено както от несправедливостта на жребия, така и от прекалената строгост на предводителя им, макар че той бе само заместник на истинския господар на серибата Абу ал Мот, в чието отсъствие той винаги се държеше така, сякаш имаше по-голяма власт от него, което съвсем не беше истина. По тази причина хората не само

се бояха от него, но което бе и по-лошо — не го обичаха, а повечето направо го и мразеха. За разлика от него старият фелдфебел умееше по-добре и по-правилно да се отнася с хората, чийто чин бе имал по-рано и той самият. Беше строг, но не и жесток. Държеше на достойнството си, но без да се възгордява. Ето защо го обичаха и ето защо, когато Абд ал Мот нареди да го вържат, мнозина от хората бяха дръзнали макар и тихо да изразят недоволството си.

Останалият с гарнизона подофицер много добре разбираше настроението на подчинените си. Той чу полувисоко разменените им думи, ала нищо не възрази. Самият той бе извънредно ядосан. Винаги се беше радвал на приятелско отношение от страна на фелдфебела и затова му съчувстваше. При разжалването на стария той не си бе помръднал пръста, защото се надяваше да заеме неговото място. Но това не беше станало. Абд ал Мот бе предпочел друг човек, макар подофицерът да смяташе, че има по-големи права да бъде повишен. Нищо чудно, че в момента се чувстваше двама по-недоволен и споделяше настроението и мислите на подчинените си, но все пак без да им позволи да го забележат.

Той беше принуден да мълчи, но реши да даде отдушник на гнева си към Абд ал Мот, като се отнасяше с фелдфебела колкото бе възможно по-добре и му облекчаваше затворничеството, доколкото позволяваха обстоятелствата. Нареди да замесят кисрах, да наловят риба от реката и да я опекаат. Всеки получи от храната своя дял. После с една солидна порция в ръка той се отправи към токула, който служеше за затвор.

Този затвор не беше направен от дебели каменни зидове, за да осуети всяко бягство, о, не, бяха си улеснили работата до немай къде, като бяха изкопали в земята дупка, дълбока два човешки боя, където спускаха провинилите се злосторници. Тя бе заслонена с нисък навес от тръстика, но не за облекчение на затворниците, не за да бъдат предпазени от палещите слънчеви лъчи по пладне, а за да се пощади донякъде обонянието на поста, надзираващ нещастниците. Тъй като никой никога не чистеше ямата, несъмнено престоят в нея може да се нарече унизителен дори и за най-закоравелите и задебели хора.

Понастоящем вътре се намираще единствено фелдфебелът. Когато видя, че подофицерът се приближава, пазачът почтително се отдръпна настрана.

— Нося ти ядене — подвижна фелдфебелът надолу, — кисрах и печени риби, храна, каквато никой затворник не получава. По-късно ще накарам да направят мерисах и да ти донесат пълна кана.

Фелдфебелът стоеше до колене в полуразложени нечистотии.

— Аллах да те възнагради — отвърна той, — но нямам никакъв апетит.

— Тогава остави си яденето за после!

— Къде ли да го оставя? Нима на това място може да се пази храна?

— Ямата наистина не е предназначена за подобна цел. Да ти го увия ли в едно одеяло?

— Да, и... познавам те. Аллах ти е дал добро и благодарно сърце. Отнасял ли съм се някога строго към теб?

— Не.

— Можеш ли да ме упрекнеш, че някога съм те обидил или измамил?

— Никога.

— Тогава заслужи си благословията на пророка, като проявиш към мен милост!

— Какво трябва да направя!

— Извади ме оттук и ми разреши да се нахраня горе при теб. После можеш пак да ме спуснеш в ямата.

— Нямам това право.

— Кой може да ти забрани? Нали сега ти си повелител в серибата! Или си мислиш, че нямаш право да вършиш каквото пожелаеш?

Булукът се почувствува засегнат на чест. Ето защо отговори:

— Аз съм предводителят. Каквото поискам, това ще стане.

— Тогава ти липсва добра воля. Не бих си го помислил.

— Твърде опасно е. Колко лесно можеш да избягаш!

— Да избягам ли? Та това е съвсем невъзможно. Нямам оръжия. Можеш веднага да ме застреляш. А и твоите петдесет войници навярно ще са достатъчни да осуетят бягството ми.

— Така е — обади се замислено булукът.

— А не бива и да забравяш, че няма вечно да кисна тук. Абу ал Мот умее да цени заслугите ми и щом се върне, много бързо пак ще

стана фелдфебел.

— И аз мисля така — искрено призна подофицерът.

— Тогава ще мога да ти се отплатя, ако сега малко ми облекчиш положението като затворник. И тъй, мисля, че ще ми изпълниш тази малка молба.

— Добре, ще рискувам. Но понеже трябва да изпълня дълга си, не бива да ми се сърдиш, ако заповядам на поста да бъде готов незабавно да те застреля, в случай че се отдалечиш на повече от две крачки от ямата.

— Заповядай му! Това е твое задължение и ще постъпиш много добре, ако го изпълниш.

Булукът се приближи до поста, за да му даде съответната заповед, а долу в ямата чаушът доволно поглади брадата си и промърмори:

— Това бе само един опит и той излезе успешен. Аллах ще го просветли да приеме и други мои предложения. Няма да се върна повторно в тази дупка и Абд ал Мот, дано Аллах го унищожи, няма повече да понижи нито един фелдфебел в обикновен войник!

В този момент горе, в края на ямата, отново се появи булукът заедно с поста. Двамата спуснаха въже, по което чаушът се изкатери. Щом стигна горе, той седна на земята и незабавно се нахвърли върху яденето. Постовият се оттегли на разстояние, откъдето не можеше да чува разговора им, но държеше пушката си готова за стрелба. Подофицерът зае място срещу затворника, погледна с удоволствие с какъв апетит се хранеше, а после му каза:

— Докато аз командвам тук, винаги ще получаваш не по-малко изобилна и не по-малко вкусна храна. Надявам се, че ще ми бъдеш признателен!

— Бъди сигурен. Знам, че ще мога да ти се отблагодаря, защото след време самият аз ще стана господар на голяма сериба и ще предприемам много доходни походи за роби.

— Ти ли? — учудено попита булукът.

— Да, аз! — кимна другият.

— Имаш ли необходимите пари?

— Пари ли? Та нима са нужни пари?

— Много, страшно много пари, цяло състояние, каквото притежава и Абу ал Мот.

— Хм-м! Мислиш ли, че той и преди го е имал?

— Не знам.

— Но аз знам. Служил съм му дважд по-дълго от теб и цялото му минало ми е известно.

— Тогава ти си единственият, който знае откъде произхожда той и какъв е бил.

— Абд ал Мот е арабин от племето на хомрите и беше много беден. Служеше като обикновен войник при един ловец на роби и също като мен стигна до чауш.

Това не беше истина, но старият бе скроил определен план и с този измислен разказ целеше да спечели булука на своя страна.

— Беден ли е бил? — попита подофицерът. — И отначало е бил само булук, а после и чауш, също като теб и мен?

— Да, точно така.

— Но как се е сдобил тогава с тази голяма сериба?

— По един колкото прост, толкова и лесен начин. Веднъж неговият господар го обидил страшно много и той се закълел да му отмъсти. И когато след време господарят му предприел един газуах, се случило така, че определил в серибата да остане Абу ал Мот и да поеме командването.

— Значи също като моя сегашен случай.

— Да. Но ти едва ли притежаваш такава хитрост и находчивост, каквито са проявили на времето Абу ал Мот и неговият булук.

— И булук ли е имал при себе си?

— Разбира се. Дори и ти го познаваш!

— Аз ли? Представа си нямам!

— Ах да! Забравих, че изобщо не знаеш тази история. Неговият някогашен булук е все още при него и му е заместник.

— Да не би да е Абд ал Мот?

— Да. На времето двамата изиграли един номер, който ги направил богати.

— Какво са направили?

— Нещо, което всъщност може да хрумне на всеки подофицер, който е бил пренебрегнат и е бил принуден да се откаже от плячката. Изчакали, докато господарят им заминал, ограбили серибата, опожарили я и заедно с наличния добитък и всичко, каквото могли да

вземат, потеглили на юг, стигнали дотук и основали тази сериба и започнали да въртят търговия с роби за своя сметка.

— Аллах ил Аллах! Акълът ми се взе! — възкликна булукът, като широко отвори уста и опули очи.

— Тогава много жалко за теб — отбеляза чаушът. — Ако ти е изхвъркнал акълът, никога няма да станеш богат.

— Аз... богат?... Кой си е мислил някога подобно нещо!

— Ти не си ли?

— Никога! Кой може да си представи невъзможното като възможно!

— Аллах е всемогъщ, за него всичко е възможно. Онзи, когото той пожелае да ощастливи с милостта си, трябва само да посегне и да вземе, стига да има ръце. Но ти изглежда ги нямаш.

— Аз... та нали аз имам ръце, дори две!

— Но не ги използваш!

— Да не би да трябва да посегна и да взема?

— Разбира се!

— Сега ли?

— Да. Няма да ти се предложи друга такава възможност бързо да забогатееш.

Като подофицер булукът изпълняваше задълженията си задоволително, обаче в никакъв случай не се отличаваше с особени умствени способности. Той седеше пред чауша като парализиран, гледайки го смаяно и кажи-речи недоумяващо.

— Аллах акбар! — процеди бавно той. — Правилно ли чух? Че трябвало да постъпя като тези двамата?

— Не само ти, ами аз и ти.

— Но това е... човек изобщо не може да си го представи!

— Тогава се напрегни да го проумееш! Но не губи скъпоценно време. Всеки миг Абу ал Мот може да се завърне. Тогава ще е твърде късно, а подобна възможност никога няма да ти се предложи повторно.

— Ти наистина ли говориш сериозно?

— Кълна ти се в Аллаха и в пророка, че не се шегувам!

— И мислиш, че действително е изпълнимо?

— Да, защото Абу ал Мот и неговият булук също са го извършили. Помисли си само за всичко, каквото има тук, за оръжията и многото муниции, за дрехите и инструментите, за стоките и

провизиите, за които, ако искаме нещо да купим, сме принудени да плащаме десеторната цена от жалките си заплати! Помисли си освен това за добитъка, който трябва да надзираваме. Размисли само каква стойност има всичко това! Знаеш ли колко слонова кост можем да получим от негрите срещу една-единствена крава?

— О, вече ми е известно. За тази кост в Хартум ще ни дадат трийсет, че и повече крави.

— Тук имаме над триста глави добитък. Постъпим ли както на времето са постъпили Абу и Абд ал Мот, изведнъж ще станем богати хора.

— Истина е, истина е! Но ще бъде грях!

— Не, а ще е само справедливо наказание за двамата. Помисли си! В подобни случаи човек не бива да губи време!

Булукът хвана главата си с две ръце, после попипа носа си, прекара длан по гърдите и коленете си, за да се увери дали наистина е жив и не бълнува, а после възкликна:

— Дано Аллах ме дари с просветлението си! Струва ми се, че сънувам.

— Тогава се събуди, събуди се преди да е станало късно!

— Имай търпение! Душата ми трудно може да се оправи в една толкова необикновена и нечувана работа. Трябва да я подкрепя.

— С какво?

— Ще си донеса тютюн за лулата!

— На врата ми също виси чибук, но нямам тютюн.

— Ще взема и за теб.

Той стана и се завтече за тютюн. Вече се бе отдалечил доста, когато се сети за задълженията си, спря се, обърна се и извика:

— Няма да избягаш, нали? Обеща ми!

— Ще остана! — отговори чаушът.

— Не забравяй, че куршумът на пазача незабавно ще те улучи — нали си затворник!

— Ще удържа на думата си! Но никому не казвай какво си чул от мен!

— Няма. И без друго сигурно никой няма да ми повярва!

Той продължи. Чаушът не се помръдна от мястото си. Беше изял питките и рибата. Взе да глади с две ръце сивата си брада и тихо и

доволно замърмори нещо под нос.

Скоро булукът се върна. В ръка държеше торбичката си за тютюн и по нея си личеше, че съдържанието ѝ не беше кой знае колко голямо. В серибите тютюнът е скъпа стока. Въпреки това, след като седна и натъпка лулата си, той подаде торбичката и на чауша. Фелдфебелът бръкна в нея, остави ситно очукания и смесен с други не дотам ценни листа тютюн да се плъзне между пръстите му, направи лукаво-съжалителна физиономия, започна да тъпче лулата си и попита:

— Чий е този тютюн?

— Мой — учудено отвърна булукът.

— Откъде го имаш?

— Естествено тук съм го купил!

— Значи преди малко действително си казал самата истина — акълът ти наистина е изфирясал!

— Защо? — попита булукът, като секна огън с огнивото.

— Нямах ли друг по-хубав тютюн?

— Не.

— О, Аллах! Нима Абд ал Мот не ти повери цялата сериба?

— Повери ми я.

— И токулите с провизиите ли?

— И тях. Имам за задача добре да ги охранявам. На вратите им висят катанци.

Докато обикновено никой токул не се заключва, онези, които се използват за складове, са снабдени с дървени врати и катинари.

— Но нали ключовете са у теб? — попита чаушът.

— Да, дадох ми ги.

— Значи можеш да влезеш при буретата с великолепен тютюн, от който пушат само Абу ал Мот и Абд ал Мот, но въпреки това се задоволяваш с този боклук?

Булукът пак зяпна с уста, втренчи поглед в другия и едва след минута-две попита:

— Искаш да кажеш...?

— Да, искам да кажа!

— Аллах, Уаллах, Таллах! Наистина ще е много хубаво, ако мога да напълня торбичката си, без да плащам!

— Само тютюн ли? Всичко, всичко можеш да вземеш, без да плащаш. Ще унищожиш серибата Ом ат Тимса и ще построиш друга.

— Къде?

— На юг, където стоките са по-скъпи, а робите по-евтини.

— Може би при ниям-ниямите.

— Да. Там могат да се направят страхотни сделки.

Булукът взе да се чеше по ръцете, по краката, по всички части на тялото си. Изпитваше някакво извънредно тягостно усещане, но същевременно се чувстваше тъй добре, както никога не се бе чувствал през целия си живот. Страшно му се искаше да стане богат, ала след по-продължително размисляне искрено си призна:

— Е да, ако реша да приема предложението ти, много лесно мога да основа друга сериба, но... не съм достатъчно умен за такава работа.

— Та нали сме заедно! Аз също ще участвам!

— Ах, да! Наистина!

— Впрочем подобно нещо се учи от само себе си.

— Мислиш ли?

— Разбира се, та ти и сега си вече комендант на цяла сериба!

Тогава булукът се удари в гърдите и извика:

— Да, такъв съм! В името на Аллаха, такъв съм! Който се опита да го отрече, ще накарам да го бичуват!

— Щом Абд ал Мот те е назначил за комендант, значи сигурно знае, че ти си подходящият човек за този пост. Следователно те познава далеч по-добре, отколкото се познаваш самият ти.

— Да, познава ме, много добре ме познава! Той знае, че аз съм подходящият човек за тази работа! Значи си на мнение...

— Да, убеден съм, че в най-скоро време ние двамата ще станем най-богатите и най-прочути ловци на роби.

— Прочут — ето това искам да стана — кимна булукът.

— Тогава ме последвай! Вече ти показах пътя към славата. И ако все още не си разбрал каква изгода ще имаш, ако се съгласиш с предложението ми, тогава ще ти покажа и обясня по-ясно. Ела!

— Къде? — попита булукът, когато фелдфебелът се изправи с чувство на достойнство.

— При провизиите. Искам да ги видиш и да изчисля стойността им.

— Добре, ела! — припряно се съгласи булукът. — Ключовете са в джоба ми. Ще ми се да разбера колко богати ще бъдем.

Той хвана чауша за лакътя и го поведе към склада. Естествено постът не посмя да стреля, защото сегашният комендант сам отвеждаше затворника.

Петдесетте войници се бяха пръснали — една част от тях из самата сериба, а другата част бе заета навън при стадата. За свое не малко учудване неколцина от първите видяха булука да върви заедно с фелдфебела, за когото знаеха, че се намира в ямата, но никой не обели нито дума. Те нямаха абсолютно нищо против, че временният им предводител съвсем не беше толкова строг, колкото всъщност налагаха задълженията му. Едва след като заедно с придружителя си булукът се озова пред първия токул, служещ за склад, и вече отвори вратата му, на него му хрумна какво трябваше да направи съгласно получените инструкции.

— Уаллах! — гневно избухна той. — Ще заповядам да бичуват това куче!

— Кого? — попита чаушът.

— Поста при ямата.

— Защо?

— Защото не те застреля! Нали така му заповядах!

— Та нали ти самият ме отведе. Следователно той е видял, че ми разрешаваш да се отдалеча и ако ме беше застрелял, това щеше да е неподчинение спрямо теб и то не само неподчинение, а направо бунт! Нали ти си комендантът!

— Разбира се, че съм аз и никого не бих посъветвал да се бунтува срещу мен! Кълна се в името на сатаната, че щях да наредя да го бичуват до смърт това куче, ако беше стреляло по теб. А сега ела да влезем вътре и ми покажи нещата, чиято стойност познаваш по-добре от мен!

Двамата останаха доста дълго в токула. Оттам посетиха и другите складове. На излизане от всеки следващ токул се виждаше как лицето на булука придобиваше все по-блажено изражение. След като заключиха и последния склад, той сложи длан върху рамото на фелдфебела и каза:

— А сега ми се закълни в брадата си, че си напълно убеден в успеха на твоя план!

Гледката на богатите запаси от стоки и провизии го бе спечелила напълно за намеренията на чауша.

— Заклевам се! — изрече фелдфебелът, като вдигна ръка.

— И наистина ли ме съветваш да го изпълня?

— Да, така те съветвам и когато по-късно станеш собственик на един милион Абу ноктах^[15], ще ми бъдеш благодарен, че съм ти дал такъв съвет.

— Но нали само ние двамата няма да можем да предприемем нищо?

— Ние двамата ли? Не. Ще трябва да спечелим и нашите войници.

— Ще се съгласят ли?

— Съвсем сигурно. Остави ме аз да се погрижа за това. Ще поговоря с тях.

— Но тогава ще искат да делим с тях плячката.

— Няма да се съгласим. Иначе всички ще се наложи да получат по равни части и така няма да ни останат средства да основем нова сериба. Съгласят ли се да ни служат, на всеки от тях ще обещава да му удвоя заплатата, а ще им обещава и плячката, която ще донесе Абд ал Мот. По този начин на нас ще ни остане всичко, каквото се намира тук в Ом ат Тимса.

— Плячката, която ще донесе Абд ал Мот ли? Как можеш да им я обещаеш? Та ти я нямаш!

— Но ще я имам, защото ще му я отнема.

— Аллах керим — Аллах е милостив! Надявам се, че не ти е помътил разсъдъка!

— Не, не го е помътил. Моят план отива по-далеч, отколкото предполагаш. Ще тръгна срещу Абд ал Мот, ще го пресрещна и нападам.

— Собствения си предводител!

— Мълчи! Той ми отне чина и заповяда да ме хвърлят в затвора. Ще трябва да ми плати за това!

— Но при него има петстотин воини!

— И на тях ще обещава двойни заплати и освен това заедно с нашите петдесет войници ще получат право да си поделят плячката, която ще донесат от Омбула. Те ще се съгласят с предложението ми и

ще преминат на моя страна. Който се обяви против, ще бъде убит или ще го оставим да върви, накъдето иска.

— Ти луд ли си? Ами ако всички останат верни на Абд ал Мот, нали сме загубени! Те ни превъзхождат десетократно.

— Няма значение. Вече знам как, без каквато и да било опасност, ще се разбере с тях. Важното е да не се бавим повече. Абу ал Мот се кани да вербува за войници и да доведе със себе си много нухри. Пристигне ли тук с тях, докато сме все още в серибата, свършено е с хубавия ни план.

— Той изобщо няма да бъде изпълнен — каза булукът.

— Защо?

— Защото е твърде опасен. Ти искаш да отидеш по-далеч, отколкото си мислех.

— Значи се оттегляш, така ли?

— Да. Много ми се искаше да забогатея, но както разбирам само ще отидем на гибел. Няма да участвам.

— Планът ми все пак ще бъде изпълнен!

— От кого?

— От мен!

— От теб ли? Та това е съвсем невъзможно, тъй като си мой затворник!

— Да, наистина съм затворник, но ще говоря с твоите хора и съм убеден, че те веднага ще се съгласят с предложението ми. Тогава обаче, ако се държиш враждебно към нас, ти ще останеш мой пленник.

— Аллах, Аллах! — изплашено извика булукът. — Нали ми обеща да не бягаш!

— И ще удържа на думата си. Нямам ни най-малко желание да бягам. По-скоро се каня да си тръгна от това място като победител, като собственик на цялото имущество, на всички стада и всички роби, които се намират тук и които естествено ще взема със себе си.

— Ти си твърдо решен на всичко!

— Да, решен съм и много ми се иска и ти да се решиш. Все още имаш време. Съгласиш ли се, веднага ставаш собственик. Не се ли съгласиш, ще бъдеш изгонен или най-много да получиш правото да тръгнеш с нас като обикновен аскери. Никак не ми се иска да бъда суров към теб, но принудиш ли ме, ще трябва така да постъпя. И тъй,

бързо решавай! Кое предпочиташ, да не рискуваш и да бъдеш изгонен оттук или ще имаш смелостта да се съгласиш с моя план, да станеш мой помощник и да забогатееш?

Известно време булукът мълча със забит в земята поглед. После с решителен глас отговори:

— Е добре, съгласен съм. Разбирам, че заедно с теб и по твоя начин мога да постигна много повече, отколкото ако съм с Абу ал Мот. При него най-много да остана онова, което съм и в момента — един беден булук. А ние ще имаме роби, хиляди роби и когато забогатеем достатъчно, ще отидем в Кахира^[16], ще си купим дворци и ще заживеем като правоверните в рая.

— Добре, тогава дай ми ключовете!

— Необходимо ли е?

— Да, защото аз съм господарят на Ом ат Тимса.

Той получи ключовете за складовете и заедно с булука, чието сърце биеше страшно бързо, се отправи към мястото, където на един кол висеше големият барабан, който се чуваше много надалеч. На неговите удари на сборното място, в центъра на серибата, трябваше да се отзоват всичките ѝ обитатели, дори и пазачите на стадата, които бяха навън.

Фелдфебелът взе да бие барабана и само за броени минути на определеното място се събраха всички останали в селището ловци на роби. Те се учудиха немалко, когато видяха затворения чауш да стои редом с булука. Но щом чаушът започна да говори, смайването им бе сменено от съвсем други чувства.

Невъоръжен, фелдфебелът стоеше пред тях, без следа от страх или загриженост, че дръзкото му начинание може да претърпи неуспех. Добре познаваше хората си. Те, както и самият той, спадаха към измета на човечеството. Нямаха нито чувства, нито съвест, нито религия, защото каквото бе останало у тях от някаква вяра се състоеше само от съблюдаване на външни форми, чийто смисъл и значение едва ли познаваха. С богат авантюристичен живот зад себе си и пред себе си, те бяха свикнали с какви ли не опасности и не се плашеха от нищо, стига да можеше да им донесе някаква изгода. И тъй, те бяха най-подходящите хора за плановете на стария фелдфебел.

Той им описа техния дотогавашен неплоден живот, разкри им намеренията си, доколкото сметна за необходимо, изброи им всичко

каквото щяха да спечелят, ако го последват, обеща им, че докато са на служба при него, ще получават двойно по-висока заплата от досегашната. И най-сетне им каза, че ще отнемат цялата плячка от Абд ал Мот, за да я разпределят помежду си. А когато ги попита дали са готови да му служат, те изразиха съгласието си с ликуващи крясъци. Никой не се отказа, изглежда никой нямаше каквито и да било колебания или съмнения. Поискаха само мерисах, за да могат да отпразнуват този щастлив ден и да се напият.

Без веднага да им даде отговор, фелдфебелът най-напред ги накара да му се закълнат във вярност. Тъй като в момента не присъстваше нито факир, нито пък някакъв друг духовник, той донесе от токула на Абд ал Мот един Коран, който се намираще там именно за такива цели и всеки от тях трябваше да сложи върху него дясната си длан. За тях, като мюсюлмани, подобна клетва бе по-свята от клетвата, положена пред някой имам. Едва когато всички му бяха здраво в ръцете, фелдфебелът отказа да изпълни желанието им да се напият с коварното питие.

Той им разясни, че нямат нито минута за губене, понеже още същия ден било възможно Абд ал Мот да пристигне заедно със завербуваните нухри. Убеди ги, че е необходимо незабавно да се заловят на работа и им обеща, когато се отдалечат на достатъчно голямо разстояние, да им разреши не един, а няколко дни на веселие.

Нямаше как да не разберат, че е прав, и се примириха с неизбежното. За да ги възнагради заради готовността им да се лишат от пиенето, той разпредели между тях такива големи количества тютюн, че те се видяха запасени с любимото си средство за блажено прекарване на времето за дълги седмици напред.

После пренесоха стоките и всичко, каквото можеше да бъде взето, навън пред оградата. Докараха и воловете, за да ги натоварят. Това бе продължителна и тежка работа, с която се справиха едва към обед. Накрая навързаха останалите трийсетина роби и робини с едно дълго въже и керванът бе готов за тръгване.

Тогава подпалиха токулите. Запалиха и ногера на Абд ал Мот, който той обикновено използваше при лова на роби по вода. Жаркото слънце така бе изсушило всичко наоколо, че огънят се разпространи с бясна бързина, а скоро бе обхваната и голямата външна трънлива ограда. Лесно можеше да се предвиди, че само след час от серибата

щяха да останат димящи купчини пепел. Непоносимата горещина принуди хора и животни бързо да се отдалечат. Керванът пое в посока, в която същия ден, по ранина, бяха тръгнали на юг и хората на Абд ал Мот...

Първият негов отряд, ездачите, бе следвал с най-голяма бързина дирята на двамата избягали негри. Тук реката правеше значителен завой наляво, тоест на изток. Следата водеше в почти права линия към една степ без нито едно дърво, чиято ниска трева бе изгоряла от слънцето и бе полегнала на земята като разпиляно от ветровете сено. По необятния хоризонт наоколо не се виждаше никакво, макар и малко по-издигнато място, което да послужи за ориентир.

По твърдата земя не личаха отпечатьци от стъпките на негрите, обаче кучето бе сигурно в себе си и не се поколеба нито за миг.

Часовете се нижеха един подир друг. Изминатото разстояние ставаше все по-голямо, а от двамата бегълци нямаше и следа. Дори и да не бяха тичали през цялото време с пълно напрежение на силите, те все пак сигурно се бяха движили изключително бързо, което бе голямо постижение, особено като се има предвид, че имаха преднина само от два часа.

Наистина конете на ловците на роби съвсем не бяха раджи бак^[17]. В Судан много бързо загива и най-расовият кон. Или в резултат на голямата влага по време на дъждовния период, или, и то много често, от неразумното отношение към конете от страна на тамошното население, или от изключителната напаст по онези места, наречена „хапещи мухи“. Особено зловеща слава са си спечелили мухите „баудах“ и „сурехта“.

През горещото годишно време земята така се изсушава, че конете не намират никаква храна. Тогава мухите се оттеглят край реките. Но после, щом растителността отново започне да се развива, се завъждат насекомите и то особено онези от разряда на двукрилите, превръщайки се направо в ужасна напаст. Въздухът се изпълва с чудовищни облаци от комари и хапещи мухи, които страшно измъчват и хора, и животни. Пупипарите^[18] така нагъсто покриват конете, говедата, камилите и другите животни, че кожата им изобщо не се вижда. Сурехтата^[19] направо застрашава живота на добитъка, същото се твърди и за спечелилата си зловеща слава муха це-це, но човек не бива да вярва, че

ухапването на едно или няколко от тези насекоми може да доведе до смърт. Това широко разпространено мнение е напълно погрешно.

Гъсти облаци от табаниди, кулицини, сипобосциди, мусциди и какви ли не още гадини буквално обгръщат клетите животни от всички страни така, че целите им тела се превръщат в една единствена огромна рана. Непрекъснато хвърляне на къч, тропане с копита в земята, изправяне на задните крака изтощава нападателите животни, отнема им почивката, както и апетита. Не е възможно подобно мъчение, траещо дни, седмици и месеци, да не ги разболее и най-накрая да не ги убие. Най-малката драскотина по кожата или прежулено място от седлото се превръща в гнойна рана, гъмжаща от личинки, която става причина за гибелта на животното. За да спасят добитъка си, племената, отглеждащи коне, говеда и камили през това годишно време, се отправят на север.

По тази причина, а и не само заради това, в Судан рядко може да се види добър кон. Също и конете, на които яздеше отрядът на Абд ал М от бяха толкова съсипани от последния дъждовен период и царящата в момента суша, че не бе възможно да ги накарат да се напрягат кой знае колко. Хората бяха принудени често да ги оставят бавно да крачат. От животните капеше пот и те дишаха тежко. Това беше единствената причина, поради която не догониха тъй бързо двамата негри.

Към пладне източният хоризонт, сякаш взе да се приближава. Черната ивица, показала се там, водеше до предположението, че недалеч имаше гора. На това място притокът на Бели Нил, Бахр ал Джур, описал вече своята дъга, се завръщаше в обратна посока. Тук тревата не беше толкова суха, а най-сетне се появиха и отделни дървета суфарах^[20]. Те са от рода на акациите и в основата на бодлите си имат особени подутини, от които Суданските хлапета си правят свирки. На Суданския диалект „суфар“ означава свиря, от там идва и името на това дърво.

Без да вдига нос от земята, кучето уверено продължаваше да тича между дърветата, които растяха все по-близо едно до друго, докато най-накрая образуваха доста гъста гора, тъй че конете бяха принудени да забавят ход.

Тук-там се виждаше по някоя локва мътна вода, около която почвата бе влажна. На такива места следите на двамата негри ясно

личаха. По тези отпечатъци някой индианец или прериен ловец лесно би могъл да определи преди колко време са преминали бегълците оттам, но ловците на роби в никакъв случай не бяха тъй проникателни.

За съжаление, преследваните хора съвсем не се намираха далеч пред преследвачите си. Те бяха изтощени до смърт. Когато съзряха гората, през главите им мина мисълта, че вече са спасени. Но оглеждайки се назад, на северния хоризонт, те забелязаха ездачите, което за сетен път ги подтикна да удвоят силите си.

Те се затичаха към гората, за да се скрият в нея. Всъщност знаеха, че това е напразно, защото Абд ал Мот сигурно водеше със себе си едно или повече кучета. Двата излязоха на речния бряг. Предпочитаха да се удавят, отколкото да допуснат да ги заловят. Но видяха, че от тинята стърчат отвратителните глави на крокодили. Не, все пак по-добре ще е да ги хванат и убият, отколкото тези чудовища да ги разкъсат и изгълтат! Хукнаха напред колкото им държаха краката.

Но ето че Толо, който иначе бе по-умен и по-проникателен от Лобо, но пък му отстъпваше физически, започна да се олюлява.

— Толо не може да продължи! — задъхано се завайка той.

— Лобо ще те подкрепя — отговори му неговият другар. Той го хвана с ръка през кръста и с мъка го затегли напред.

— Спасявай се сам! — помоли го Толо. — Нека намерят Толо, но ти ще избягаш.

— Не. Ти трябва да се спасиш, а не Лобо. Ти си по-умен и по-лесно ще намериш пътя до Омбула и ще предупредиш селото.

Продължиха така още малко, докато Толо спря.

— Добрият шейх на небето не иска повече да живеем — каза той. — Желая да ни повика при себе си. Толо не може да върви. Ще остане да лежи тук.

— Тогава Лобо ще те носи.

Негърът, който сам бе страшно изтощен, вдигна приятеля си на ръце и го понесе, но не бе изминал и двайсетина крачки, когато престана да може да се движи. Внимателно остави другаря си на земята, отчаяно се огледа наоколо и жално каза:

— Животът ни свърши. Ти действително ли си убеден, че горе при звездите има добър шейх, който ни обича и ще ни приеме при себе си?

— Да, така е — отговори Толо. — Човек трябва да вярва в това.

— И след като умреш, отиваш да живееш при него?

— При него и при неговия син и никога повече няма да умреш.

— Тогава той е по-добър, много по-добър от Аллах на арабите, които искат само да отвличат роби и които ще ни убият!

— Бъди спокоен! Той ще ни види, когато умираме, и ще слезе от небето, за да ни вземе при себе си.

— Лобо не би имал нищо против да умре, защото вече няма никакви роднини, при които да отиде, но смъртта е толкова страшна — тук са крокодилите, а там е арабинът Абд ал Мот. Кой е по-зъл, те или той?

— Крокодил или арабин е все едно, защото и двамата не вярват във великия шейх и неговия син, умрял, за да спаси всички хора.

— Лобо е готов незабавно да умре, ако знаеше, че така ще те избави!

— Не можеш да ме спасиш, загубени сме. Все още си спомням началото на молитвата, която човек трябва да каже преди да умре. Ти ще трябва да я повтаряш след Толо, тогава и двамата ще отидем при великия шейх. И така, кажи следното: „Ja abana iledsi fl ssemavati jaba haddeso smoka“.^[21] Той бе сключил ръце и гледаше нагоре към своя другар. Лобо също сключи ръце за молитва и започна да повтаря след него думите, но не дотам вгълбен в религиозно смирение, макар напълно да вярваше в силата им. Същевременно погледът му шареше наоколо, търсейки нещо, и тъкмо когато изговаряше „haddeso smoka“, очите му така светнаха, сякаш беше открил каквото търсеше. Веднага след това той продължи:

— Ако синът на великия шейх е умрял, за да спаси хората, защо и ние да не направим същото?

— Да, стига да можем.

— Ами ако Лобо би могъл да те спаси, ти какво би направил?

— Толо няма да разреши да го спасяваш, а ще предпочете да умре самият той.

— Но ако е възможно един от двама ни да бъде спасен, в случай че другият се жертва заради него, тогава би трябвало ти да останеш жив!

— Не аз, а ти!

— Може би ще успеем и двамата да се измъкнем, а?

— Как ли?

— Виждаш ли този субах и лубахна, дето растат ей там един до друг? Клоните им са преплетени и шумата им е толкова гъста, че ако двама души се изкатерят на тях, никой няма да може да ги забележи. Нека се скрием горе!

Субахът (*Combretum Hartmanni*) е средно високо красиво дърво с гъсто растящи клони. Сочните му зелени листа са със силно източени връхчета. Лубахнът достига още по-голяма височина. Латинското му название е „*Voswellia raruifera*“ и от него се добива африканския тамян.

Двете дървета, растящи много близо едно до друго, образуваха голяма и гъста обща корона, тъй че двама души, още повече чернокожи, наистина можеха да се скрият в листака много добре, без да бъдат забелязани отдолу.

— Толо е твърде отпаднал, за да се изкачи горе — отвърна му неговият приятел.

— Лобо ще те повдигне, тогава ще можеш да хванеш най-ниския клон. Опитай се!

Той събра последните си сили и повдигна приятеля си нагоре. Толо, който не подозираше, че Лобо бе взел достойното за всеки християнин решение да се пожертва заради приятеля си, се улови за клона и скоро успя да седне върху него.

— Изкачи се още по-нависоко! — каза Лобо. — Все още се виждаш. Още три-четири клона по-нагоре. А там седни, обгърни ствола с ръце и се дръж здраво!

Толо продължи да се катери нагоре, после се настани удобно и каза:

— Хайде, ела и ти!

— Ей сега, но я слушай!

Дочуха се човешки гласове, а след това и воят на куче. Беше кръвожаден вой.

— Те идват, вече са тук! Качи се бързо при мен! — предупреди го изплашеният Толо.

— Вече е твърде късно — отговори Лобо. — Ще ме видят. Трябва да си потърся друго скривалище.

— Тогава бързай, бързай!

Но Лобо все още не тръгваше. С приглушен глас каза:

— Лобо е чувал, че щом едно такова куче вкуси кръв, веднага губи способността си да надушва следи. Това куче ще получи кръв, за да не може да те открие. Но ти мирувай!

Преди Толо да успее да отговори и да възрази, храбрият негър се втурна към едно друго дърво, за да не го забележат до дървото, където се беше скрил Толо. Воят на кучето се чу съвсем наблизо. Конете пръхтяха и хора си подвикваха. Лобо се отдалечи още повече от двете дървета и застана така че щом кучето се появи, веднага да го забележи. Гората не даваше възможност двама конници да се движат. Застанали един до друг, ловците на роби останаха в сала за да не бъдат по-късно принудени да се връщат далеч назад за конете си. Яздеха един подир друг, като начело бе Абд ал Мот заедно с кучето. Щом го видя да се появява, Лобо чевръсто побегна, за да не открият белите къде е стоял и да се сетят че е възможно приятелят му да е още там. Арабинът го забеляза.

— Шейтан! — извика той. — Ей там бяга единият, а ако не се лъжа малко по-напред е другият. Бързо след тях бързо.

Той пришпори коня си, но за щастие, все още не пусна кучето. Останалите се втурнаха подир него с бързина, каквато им позволяваше теренът. Кучето бясно задърпа ремъка и нададе направо сатанински вой. Арабите закрепяха в надпревара. Лобо се развика с все сила, за да привлече вниманието им върху себе си. Толо на дървото изтръпна от страх за приятеля си. Той също се включи във всеобщите крясъци, но за щастие, отпадналият му глас изобщо не беше чул. Ездачите преминаха в бясна езда покрай двете дървета и продължиха нагоре по реката.

— Пусни кучето де! — изрева един от конниците. Абд ал Мот чу думите му, извади ножа си и преряза ремъка. С удвоена бързина кучето се стрелна подир негъра който имаше намерение да се остави да бъде разкъсан и така, както вече беше споменал, звярът да изгуби обонянието си. Но в този миг му хрумна мисълта, че все пак може би е възможно да убие животното. През този ден бе намушкал вече едно куче, защо да не види сметката и на това? Ако преследвачите му не водеха и други песове, тогава навярно не бе изключено да се спаси.

Лобо също бе чул вика на арабина и предположи, че Абд ал Мот ще се вслуша в него.

В такъв случай нямаше нито миг за губене. Лобо спря и дишайки тежко от възбуда и изтощение се подпря на ствола на едно дърво. Видя как с големи скокове кучето летеше право към него, впило кръвясалите си очи в жертвата. Цялата му муцуна бе в лиги и пяна. И тогава негърът измъкна ножа от набедрената си престилчица.

— Слизайте от седлата! Сгащихме го! — извика Абд ал Мот, като рязко спря коня си и скочи на земята.

Другите последваха примера му.

Кучето бързо приближаваше негъра — още три, два, само още един скок! Кръвожадното животно се хвърли с цялата си мощ върху негъра и... тъй като той светкавично се отдръпна от дървото, удари главата си в ствола, отхвъркна и падна на земята. Преди да успее да се изправи на крака, Лобо го притисна с коляно и заби три пъти ножа си в сърцето му, ала лявата му ръка попадна между зъбите на кучето.

Той се изтръгна от умиращото животно, без да обръща внимание, че парче месо остана в пастта на звяра, и бързо побягна. Арабите нададоха яростни крясъци и хукнаха подир него. Бързината и припряността им попречи да използват пушките си. Трябваше да спрат, за да се прицелят, а така щяха да изгубят време. Но те светкавично измъкнаха пистолетите си и ги изпразниха по негъра, който се намираще на не повече от двайсетина крачки пред тях. Не можа да се разбере дали някой от куршумите го улучи, защото Лобо продължи да тича.

Ала той бе смъртно изтощен, а те бяха изпълнени със сили. Догонваха го все повече и повече. Той се обърна и забеляза това. Подобре при крокодилите, отколкото да попадне в ръцете им и да го бичуват до смърт! И тъй, той свърна наляво към брега на реката.

На това място тя правеше завой, откъм вътрешната страна на който продължаваше тази нечовешка гонитба. Лобо се добра до реката и като нададе ужасен вик се хвърли в нея. Водата плисна нависоко и го погълна.

Само след броени секунди неговите преследвачи също се озоваха там. Те спряха, втренчили поглед във водата.

— Скочи в реката, за да ни се изплъзне! — разочаровано извика един от тях.

— Да, на нас ще ни избяга — отговори Абд ал Мот, — но тамасихите^[22] ще го разкъсат и изядат. Само внимавайте!

От брега се откриваше свободно водно пространство, дълго около десетина лакътя. По-нататък в реката се врязваше доста дълъг нос от тръстика, след което отново се виждаше открита водна площ, достигаща до средата на реката, където се изпречваше островче от треволяци, заседнало на тинест нанос.

Ето че в този момент съвсем близо до споменатия нос от тръстика се появи главата на негъра. Той се огледа за преследвачите си.

— Стреляйте, стреляйте! — извика Абд ал Мот, след което застаналият до него човек вдигна пушката си и бързо натисна спусъка.

Но той бе твърде задъхан и разгорещен и се прицели лошо. Куршумът плясна във водата до Лобо. Негърът достигна края на носа и с няколко бързи удара на ръцете го заобиколи. Там спря, сякаш бе съзрял нещо, което го бе изплашило. После нададе силен пронизителен вик, който можеше да се дължи както на ликуване, тъй и на смъртен страх, и изчезна зад тръстиковия пояс.

— Защо изкрещя? — попита един от арабите.

— Видял е някой крокодил — отговори Абд ал Мот.

— Но прозвуча тъй, сякаш извика от радост.

— О не, тук в реката няма нищо, което може да го зарадва. Ето, я вижте там какво пори водата като стрела! Забелязахте ли онази ивица?

Той посочи с ръка към островчето от трева, откъдето образувайки бразда в реката, през откритата водна площ нещо бързо се приближаваше към тръстиката. Тази бразда оставаше след муцуната на огромно влечуго.

— Крокодил! — извикаха няколко души в един глас.

— Аллах ще го изпрати в ада! — изкрещя един от ловците на роби. — Ат тимса ще го догони и изяде!

В същия момент крокодилът изчезна зад тръстиките и в следващия миг те дочуха безумен вик, който този път, без съмнение, бе вик на човек, видял пред себе си смъртта.

— Докопа го, свърши се с него! — каза Абд ал Мот. — Все пак му провървя, защото щях да наредя жив да го заровят в някой термитник, където термитите да оглозгат костите му до бяло. Но каквото не можа да му се случи на него, ще се случи на Толо, който още се крие в гората. Тези шейтани ми убиха две от най-добрите кучета. Затова Толо ще умре от двойна смърт!

— Но дали наистина е все още нейде наоколо? — попита Друг.

— Да. Видях и него. Тичаше пред Лобо. Нека двама от вас изведат конете от гората и ни чакат на открито.

Така и направиха. После отново започнаха да търсят. Двамата ловци на негри, които останаха на открито при конете, трябваше да чакат повече от час, докато другите се появят... но без беглеца.

— Този негър сякаш изчезна в дън земя — скръцна със зъби Абд ал Мот. — Не открихме никаква следа от него.

— Но нали го беше видял! — каза му някой.

— Дори съвсем ясно! Но кой ли може да различи диря, оставена от бос крак в гората! Впрочем тази гора е голяма и се простира на часове път край реката. Кой ще ти я претърсва цялата, за да намери негъра?

— Тогава този черен песоглавец ни се измъкна жив, но поне другият бе изяден от ат тимса!

— Не, не ни е избягал. Оттук реката тече почти право на изток, докато Омбула се намира на югозапад, където пак има една много обширна открита равнина. Чернокожият трябва да мине през нея. Ако искаме да го опипаме, е необходимо само да препуснем натам и да го изчакаме.

— Той ще дойде през нощта, когато няма да можем да го забележим!

— Тогава ще се разпръснем и ще образуваме верига. Така той сигурно ще се натъкне на някой от нас. И тъй, напред!

Те отново се метнаха на конете си и ги пришпориха на юг. Обстоятелството, че Абд ал Мот се бе заблудил, смятайки, че е видял Толо, може би спаси живота на негъра. Бяха търсили само напред, но не и назад, където се намираха двете дървета. Ако се бяха върнали, можеше да се очаква, че негърът щеше да бъде открит поради състоянието, в което се намираше от постъпката на приятеля си, жертвал се заради него. Но къде беше Толо? Дали все още седеше горе на клона на дървото? И дали безумно смелият Лобо действително бе разкъсан от крокодила?

Най-добре това можеше да се научи от хората в плоскодънната гребна лодка, която по пладне или малко преди пладне, се спускаше от негърското село Махана надолу по реката. Лодката не беше голяма, но не бе и твърде малка. Можеше да побере трийсетина души, но този път в нея седяха само дващест и трима. Дващест от тях бяха негри — по

десет от всяка страна, които въртяха греблата. На кормилото седеше около шестнайсетгодишен юноша с по-светъл цвят на кожата. По това можеше да се заключи или че е от арабски произход, или пък че има смесена кръв в жилите си. Останалите двама бяха бели.

Всички негри носеха само обичайната препаска около хълбоците си. Бяха сплели гъстите си ситно къдриви коси на къси, тънки, навярно намазани с някаква мазнина, плитчици, които висяха от всички страни на главите им. Момчето на кормилото имаше права, тъмна коса. Облеклото му се състоеше от голямо светло парче плат, загърнало тялото му като тога.

Оръжията, които бяха отрупани на носа на лодката, показваха, че или това пътуване не е миролюбиво, или че хората са се приготвили да посрещнат нечии враждебни действия. На носа на лодката седяха и двама бели.

Единият от тях носеше хаик с качулка и високи ботуши, с други думи, бе облечен също като доктор Шварц. Той имаше и същата висока и широкоплещеста фигура, а и чертите на двамата показваха голяма прилика. Накратко казано, този човек беше доктор Йозеф Шварц, който беше изпратил писмо на брат си по Сина на верността, а сам бе тръгнал да го пресрещне, тъй като бе изгубил вече търпение да чака пристигането му, а се беше и разтревожил за неговата участ.

Другият носеше сиви платнени обувки, сиви чорапи, сив много широк и много къс панталон, сива жилетка, сиво яке и сив тюрбан. Сив беше и поясът, който беше увил около кръста си. По него изглеждаше сиво всичко, дори очите, цветът на лицето, кърпата около врата, чиито дълги краища покриваха гърдите му, както и гъстата коса, която се подаваше изпод тюрбана и падаше върху плещите му. Но най-странно изглеждаше носът му, един такъв нос, какъвто човек може да види най-много веднъж в живота си.

Този нос непременно трябва да се причисли към най-необикновените обонятелни органи. Той беше ужасяващо дълъг, ужасяващо прав и ужасяващо тесен и завършваше с толкова остър връх, който буквално представляваше опасност за живота. Приличаше на щъркелова човка, само дето тя не е сива на цвят. Които беше имал възможността във Фашода да чуе казаното от Сина на верността за Абу Лаклак, Бащата на щъркела, той съвсем сигурно щеше да се досети, че вижда пред себе си именно този човек. С око на познавачи двамата

бели оглеждаха повърхността на реката, която тук беше много широка. Нищо не убягваше от погледите им и особено Сивия настръхваше като наелектризиран, щом от тръстиката се вдигнеше някаква птица или пък прелетеше от единия бряг до другия. Тогава те не млъкваха нито за миг. Говореха на немски, при което Шварц си служеше с чист литературен език, а Сивия използваше един твърде цветист, но все пак приятен за ухото на немеца диалект, който може да се чуе някъде между Тюрингервалд, Бьомервалд, Инсбрук, Алгой и вюртембергската граница.

— Драги докторе, давам ти пълно право — каза Шварц. В нашата родина ние имаме съвършено невярна представа за Суданските племена. Човек трябва да отиде при тях, за да ги опознае.

— Значи ти харесват, а? — попита го Сивия.

— Съвсем не са лоши.

— Дори ако ядат хора ли?

— И тогава, стига само мен да не изядат. Те изобщо нямат представа, колко отвратителна и ужасна е подобна постъпка. Най-напред това трябва да им бъде разяснено. След края на битката те изяждат убитите неприятели и твърдят, че било съвършено безразлично дали ще ги погребват в земята или в стомаха си.

— Е, туй не е баш по моя вкус. Предпочитам да лежа в земята с едно хубаво параклисче отгоре, отколкото да попадна в стомаха на някой от онези канибали!

— И аз също, драги докторе. Но все пак трябва да правиш разлика между...

— Чакай! — прекъсна го Сивия, при което носът му, сякаш напълно по своя собствена инициатива, описа странно движение нагоре-надолу. — Кажеш ли ми още веднъж доктор, тутакси ще ти зашлевя шамар, та да се разбереш от дума. И ти си доктор, ама обръщам ли се аз към тебе тъй? Защо са тез комплименти между люде, дето са се побратимили на чашка, независимо че е била само онази мизерна напитка мерисах, за която пет пари не давам, ала само когато имам в наличност някоя хубава биричка! Нали знаеш как се казвам?

— Разбира се — усмихна се Шварц.

— Е, добре! Та в тоз учен свят съм известен като господин доктор Игнациус Пфотенхауер. В градчето, където живея, ме наричат само Нац Птичаря, щото просто си имам особено голяма слабост към

сичко дето хвърчи, но не и към онуй, дето пълзи. Тук в таз страна ми викат даже Абу ал Лаклак, Баща на щъркела, заради носа ми, ама той ми е не по-малко скъпоценен, отколкото твоя на теб. И понеже аз ти викам просто Зеп, защото собственото ти име е Йозеф, и ти можеш да ми направиш добрината да ми казваш Нац, което е значително по-кратко, отколкото Игнациус с неговите четири срички. Разбра ли ме?

— Много добре! Дано не сбъркам пак!

— Ще ми се настоятелно да те помоля да внимаваш! Знайш, че съм си просто малко особняк, тъй че... чакай, виждаш ли я къде лети?

— Кой? Къде?

Сивия припряно скочи на крака и като посочи с ръка нагоре извика:

— Там... тук... ей я къде лети насам! Позна ли я вече?

— Да. Това е токачка, *trachyphonus margaritatus*.

— Правилно! Знаел си го! Ето че изчезна! — съгласи се с него Сивия и пак седна на мястото си. — Но знайш ли как я наричат туземците?

— Не съм чувал.

— Туй е поредното доказателство, че те са много големи и наблюдателни шегобийци. Дали са име на птицата според гласа, който издава. Когато кряска, звучи така: бешеррррету, бешеррррету! А знайш ли кво значи туй на тукашните езици?

— Да — скъсал си дрехата си, скъсал си дрехата си!

— Вярно! Женската е тъмна на вид и има тук-там по себе си бели петънца, та изглежда тъй, сякаш по тоалета ѝ са се появили дупки. А след туй тя му отговаря: бак-си-ки, бак-си-ки! Кво значи то?

— Закърпи я, закърпи я!

— И туй е вярно. Щом народът говори за тези птици толкоз простичко и неподправено, човек доста трудно може да смята таквиз хорица за людоеди.

— Казват, че ниям-ниямите били канибали, но досега не съм забелязал подобно нещо.

— Просто щото знаят, че се отвращаваме от таквиз угощения, затуй се крият никой да не ги забележи. Въпреки това при тях сме в пълна безопасност. Правят всичко възможно да ни угодят. Туй трябва да им се признае. Ден и нощ ходят на лов, за да ми носят птици. Инак

за цяла година не съм събирал толкова много, колкото тук за един-единствен месец.

— От това сигурно пак ще излезе някой обемист научен труд, нали?

— Да, все ще скалъпя нещо. Досега не е имало човек, който подробно да се е занимавал с тукашния птичи свят. Ще ми се да запълня тази празнина.

— Ти си тъкмо човека за тази работа. А откъде всъщност идва твоята голяма любов към птичия свят? Има ли някаква по-особена причина?

— Няма такъв нещичко! А откъде идва ли? Хм-м! Орисниците не са ми предсказали край люлката, че нявга ще проявя такъв голям интерес към орнитологията, пък и петнайсет години по-късно все още нямаше такъв нещичко. Самият аз не съм се замислял над това, а и до ден днешен си спомням с ужас първото орнитолошко приключение, което преживях на времето.

— Какво беше то?

— Туй беше... е, на теб мога да го разкажа, но иначе не обичам да говоря за това. Туй беше, когато бях в десети клас, в гимназията. Учителят по естествознание не ме обичаше особено, защото в глупостта си все го питах за разни неща, на които никой човек не може да отговори.

— Това се прави често в тази възраст, но в повечето случаи е доказателство за наличието на жажда за знания.

— Жажда за знания? Учителят винаги го наричаше прибързаност и любопитство и само дебнеше удобен случай, да ми го върне тъпкано. Беше по време на великденските изпити. Бях си сложил нов нагръдник и нова синя копринена връзка и си бях въобразил, че щом съм се издокарал тъй, сигурно ще си взема изпита. И наистина работата вървеше горе-долу, докато се стигна до естествознанието. Изпитваха ни един подир друг. Когато ми дойде редът, аз се надигам и к'во мислиш ме попита учителят, а?

— Кажеш де!

— Защо птиците имат пера?

— Да, наистина е искал да ти го върне. И ти какво му отговори?

— К'во му отговорих ли? Е, ами отначало си рекох, че той... чакай, ей там е кацнал! Виждаш ли го?

Той отново бе скочил на крака и възбудено сочеше към брега, при което носът му се изви настрани, сякаш проявяваше голям интерес към онази местност.

— Кой? Къде? — попита, Шварц.

— Ей там горе на самия връх на онзи сунут^[23].

— Ах, да, един речен орел, *haliaetus vocifer*, великолепна птица!

— Наистина е великолепен. Туземците го наричат Абу Лундж. Храни се почти само с риба. А знаеш ли как местните хора превеждат неговия крясък?

— Не.

— „Sef^[24], charif^[25], jakull hut, hut“. Кво значи туй?

— През сефа и шарифа ям риба.

— Правилно! И тук имаш пак нов пример за любвеобилно отношение към природата. Негрите съвсем не са тъй тъпи и несхватливи, както обикновено ги описват. Аз на твоето място бих написал една книга, за да спася честта им.

— Ако намеря време, може би ще го направя.

След това вниманието на двамата бе привлечено от кормчията, който даде кратка заповед, и чернокожите прибраха греблата.

— На брега ли отиваме? — попита го Шварц, естествено, не на немски език.

— Не, ефенди — отговори той. — Тук никога не се спира веднага на брега, а най-напред за известно време трябва да оставиш лодката сред тръстиката, за да можеш да разузнаеш дали на сушата няма врагове.

— А какво се каниш да правиш? Защо не продължим?

— Защото иначе ще се приближим твърде много до серибата Ом ат Тимса, където живее Абд ал Мот. Забележи ли ни, ще ни превърне в роби.

— Нека се опита само!

— Не само че ще се опита, но и наистина ще го направи. Вие и двамата сте умни и храбри мъже, а ние умеем да използваме оръжията си, обаче той има на разположение над петстотин ловци на роби, които няма да можем да победим. Ще убием трийсет, четиридесет, а може би и повече, но останалите ще ни смажат.

Думите му прозвучаха много спокойно, умно и разсъдливо. Несъмнено този юноша беше надраснал възрастта си.

— Значи мислиш, че е възможно да преминем само през нощта?
— попита Шварц.

— Да.

— Но защо да не можем и през деня! Ще гребем бързо, а освен това ще вдигнем и платното.

— Никой не е в състояние да ти каже какъв ще бъде вятърът след час. Ако стане насрещен, платното само би ни попречило, а човек не бива много да се осланя на греблата. Абд ал Мот има в реката малък кораб, който държи в тайна, но все пак чух за него. От брега на серибата се вижда далеч нагоре по реката. Следователно ще ни забележи твърде рано и после ще е необходимо само да отпрати кораба към средата на реката и да нареди да бият барабана, за да му паднем с абсолютна сигурност в ръцете. Не, налага се тук да спрем на брега и да изчакаме нощта. После можем да преминем покрай опасното място.

— Но макар и случайно, не е изключено и тогава да ни види.

— Ако покрием лодката направо с тръстика и клони, ще я помислят за откъснало се плаващо островче от треволяци. И тъй, разрешаваш ли да я насоча към брега?

— Да.

С помощта на течението лодката се понесе към левия бряг, премина покрай вече споменатото тревисто островче, заседнало в тинестия нанос, а после стигна до тесния и остър тръстиков нос, връзващ се в реката, за който също стана вече дума. Там спуснаха железната остра котва „бонго“ и тя веднага здраво се захвана за дъното и накара лодката да спре.

Не беше възможно да бъде забелязана откъм левия бряг, близо до който се намираще, защото високата и гъста тръстика я прикриваше. Макар че десният бряг бе доста надалече, все пак нечие остро зрение би могло да ги открие и затова негрите отрязаха достатъчно тръстика и бамбук, за да превърнат лодката напълно в малък остров. По нищо не личеше, че за основа му служи една закотвена ладия.

Разговаряха съвсем тихо и напрегаха слух, за да не пропуснат нито един от идващите откъм сушата шумове. Още не бяха завършили маскировката на лодката, когато откъм брега долетяха неясни звуци, които приличаха на далечни човешки гласове. С напрегнато внимание екипажът на плавателния съд се заслуша в тях, избягвайки всякакъв шум.

Младият думанджи^[26] стана от мястото си, за да може по-добре да чува.

— Това са двама негри, които разговарят на брега, недалеч от нас — тихо каза той.

— Откъде знаеш? — попита Шварц.

— Разбрах само няколко думи, но те са от езика на племето беланда, а той се говори само от чернокожи.

— И за какво приказват?

— Не знам. Думите, които долових, бяха от различни изречения: спасение... умрем... ловци на роби. Това е всичко.

— Аха! Може би са преследвани роби.

— Тогава сигурно са избягали от Абд ал Мот.

— В такъв случай трябва да ги спасим. Ще ги вземем в нашата лодка.

— Преди това сме длъжни добре да размислим, ефеңди. Готов съм да спася всеки преследван човек, но предварително трябва да съм убеден, че не ме очаква сигурна смърт. Опасността не ме плаши, но не бих се обрекъл на неизбежна смърт, защото по този начин без друго ще загине и онзи, когото искам да спася.

— Говориш като учен и опитен мъж.

— Смей се ти, смей се, но признай че съм прав! Ето слушай!

В този момент се разнесоха човешки викове и бесен кучешки лай.

— Шейтан! Ей там бяга единият, а ако не се лъжа малко по-напред е и другият. Бързо след тях, бързо! — долетя ясно откъм брега.

Това бяха думите на Абд ал Мот, когато съзря Лобо. Последва ги суматоха, човешки крясъци и бесен вой на куче.

— Пусни кучето де! — извика някой.

— Преследват двама роби! — обади се Шварц. — Трябва да ги спасим!

Той посегна към пушката си. Сивия също взе своята карабина и го подкрепи:

— Да застреляме мерзавците!

— Тихо, тихо — умолително каза кормчията. — Изглежда преследвачите са многобройни и несъмнено са от хората на Абу ал Мот. Да не искате да им се покажем, без да можем да спасим негрите? Не е разумно. А и преди да вдигнем котва и да достигнем брега, ще е

станало твърде късно, защото гонитбата ще е приключила. Слушайте! Вик. Някой умря. Скочи във водата. Ако ли пък е останал жив, ще го докопат крокодилите!

Той стъпи върху пейката на кормчията. Другите се изправиха върху седалките на гребците, за да могат да се огледат. В същия миг, плувайки, иззад врязалата се в реката тръстика се появи Лобо. Кормчията разтвори с две ръце стеблата на растението, за да го забележи негърът, и му направи знак. Лобо се стъписа. Това беше онзи момент, когато преследвачите му си казаха, че сигурно е видял нещо. Разнесе се изстрелът на Абд ал Мот.

— Бързо, бързо — крокодилите! — извика кормчията на негъра.

Лобо забеляза един човек, който отдалеч изглеждаше, като че стои върху водата. Силите му се удвоиха и с няколко мощни замаха на ръцете той бързо се приближи. Залови се за ръба на лодката и няколко чифта ръце се протегнаха, за да го издърпат. В същия миг един от гребците, който случайно хвърли поглед навътре към реката и към островчето от трева, предупредително възкликна:

— Et timsah, et timsah, amal, amal — крокодил, крокодил, давайте, давайте!

За щастие човекът се оказа достатъчно предпазлив, да не извика силно.

— От коя страна? — бързо попита кормчията.

— От ляво — отвърна гребецът.

— Веднага всички към лявата страна на лодката, иначе ще я преобърне!

Лобо буквално изхвъркна от водата, но и звярът бе вече до него. Последва мощен удар върху лявата страна на лодката и ако екипажът ѝ бе стоял откъм десния борд, плавателният съд сигурно щеше да се преобърне. Но така тежестта на хората устоя на удара на кръвожадното животно, ала кракът на Лобо все пак попадна между най-предните му зъби. Преди обаче влечугото да успее напълно да затвори пастта си, лодкарите го изтръгнаха. Негърът силно изкрещя от болка (именно този вик преследвачите му бяха взели за предсмъртен вик) и се строполи на дъното на лодката с две кървящи рани — на ръката, където го беше ухапало кучето, и на крака, където му липсваше цяло парченце от прасеца. Той затвори очи. Всичко това се оказа преко силите му и той загуби съзнание.

— Мъртъв ли е? — попита Шварц.

— Не — отговори Сивия, коленичил до негъра, за да го прегледа.
— Ухапан е по ръката, липсва му парче месо от крака и е изпаднал в несвяст — това е всичко.

— Тихо — обади се кормчията. — Някой говори на брега. Наостриха слух и доловиха думите, разменени на сушата. Чуха дори и крачките на отдалечаващи се хора.

— Слава Богу, поне единият е спасен! — каза Шварц. — Но другият ще им падне в ръцете. Как ли да го предотвратим?

— Не е необходимо да го предотвратяваме — отговори му младият, умен и съобразителен кормчия. — Няма да го заловят.

— Как можеш да го твърдиш с такава сигурност?

— Нали чух какво си говореха! Загубили са две кучета. Несъмнено този негър е убил едното от тях, защото дори и досега все още здраво държи ножа си в ръка. Ако преследвачите водеха и друго куче, той нямаше да се изплъзне, а щеше да бъде разкъсан. Кучето сигурно щеше да скочи подир него във водата, за да го задържи. А тази рана на ръката му показва, че вече се е борил с такъв четирикрак ловец на негри. От всичко това с голяма сигурност си вадя заключението, че на брега няма друго куче. Как тогава ще открият втория беглец в тази гора, която се простира на много часове път, а няма кой да надуши следите му!

— Изглежда имаш право.

— Мисля, че не се лъжа. И тъй, в името на нашата безопасност да изчакаме тук най-спокойно, да видим какво ще се случи. Тогава ще знаем как да постъпим.

Този Суданец не можеше да не учуди двамата немци. Въпреки младостта си той правеше впечатление със зрялото си мислене и с някакво особено чувство за превъзходство. При това движенията и поведението му бяха тъй спокойни и сигурни, както и маниерът му на изразяване.

Сивия поднесе под носа на изпадналия в безсъзнание негър шишенце с амоняк. Това оказа своето въздействие. Лобо се размърда.

— Толо,... дръж се... здраво за дървото — прошепна той без да отвори очи.

Дори и в този момент, наполовина в безсъзнание, той мислеше само за спасяването на приятеля си! Пфотенхауер отново използва

въздействието на амоняка и тогава клепачите на негъра се повдигнаха. Все още замъгленият му поглед се спря върху мъжествено красивото и сериозно лице на Шварц, излъчващо доброжелателство. После той отново затвори очи и усмихнато каза:

— Толо,... ти си жив... а аз съм при... при добрият шейх над... над звездите.

— Сигурно има предвид Бог — каза Шварц. — Дали е християнин?

— Християнин или езичник, няма значение. Той е човек и трябва да му се помогне — отвърна Сивия.

Той повдигна седалката на носа на лодката, където се намираще едно сандъче с лекарства и превързочни материали и се залови умело да превързва двете рани на негъра, подпомаган от Шварц с не по-малка сръчност.

В районите по горното течение на Нил и най-леките рани могат да се окажат опасни за живота, ако се занемарят. Това значително увеличава смъртността сред тамошните племена, които и без друго страдат от войнствеността и кръвожадността на своите съседи.

Зъбите на крокодила бяха оставили разкъсани парченца месо. Те едва се крепяха на мястото си и трябваше да бъдат отстранени с помощта на ножа. Това не можеше да не причини болки, които накараха Лобо да дойде на себе си. Той се огледа наоколо.

— Бели мъже и сандехи! — каза той, след като разпозна ниям-ниямите по своеобразните им прически. — Това не са ловци на роби!

— Не, не сме такива — успокой го Шварц. — Намираш се сред приятели.

— Значи... значи Лобо не е... умрял?

— Жив си. Ей там е брегът, откъдето скочи във водата.

— Това е... лодка! Да, вие изтеглихте Лобо от водата и го сложихте тук. Сега Лобо си спомня. Вие сте добри хора. Но къде е Толо?

— И той трябва да се е спасил, защото те сигурно не са го намерили.

— Тогава бързо, веднага да отидем при дърветата, където се крие.

Той понечи да скочи, но болките в краката му попречиха. Раните му все още дори не бяха напълно превързани. Съдбата на неговия

другар го тревожеше толкова много, че едва успяха да го успокоят. Но и той самият разбираше, че му желаеха само доброто и се видя принуден да се подчини. Докато довършваха с превързването на раните му, при което той мъжествено понесе болките, го накараха да им разкаже случилото се. Трогателно беше да го слуша човек как говореше за добрия шейх над звездите, за неговия син, който умрял в името на хората, а също и за себе си — как решил заради приятеля си да се обрече на гибел. След като свърши, Шварц се обади:

— Значи Абу ал Мот не се намира в серибата си, а е на път към нея, така ли? Това ме кара да се страхувам за моя брат. А и Абд ал Мот ли е потеглил вече на път? Но тогава серибата е почти обезлюдена!

— Там винаги остават петдесет души — подхвърли Лобо.

— Те не могат да ни изплашат. Сега вече не е необходимо да изчакваме падането на нощта и можем да продължим пътя си и през деня.

— Тогава Лобо ще излезе от лодката. Той трябва да остане при Толо!

— Ти? Ти не можеш да мръднеш оттук. Не си в състояние да стоиш на краката си, а камо ли да вървиш. Трябва да се държиш съвършено спокойно, ако не искаш раните ти да се възпалят и да застрашат живота ти. Затова ще те задържим при нас и ще те пуснем едва когато напълно оздравееш.

— Невъзможно е! Лобо трябва да е при Толо. Къде е той?

— Успокой се! Той е спасен. Ти казваш, че субахът и лубахът растат от дясната страна на брега. Вашите преследвачи не са се връщали в тази посока. Ще го потърсим.

— Налага се да го намерим, защото той трябва бързо да отиде до Омбула да предупреди хората, тъй като Лобо не може вече да върви!

— Ще слеза на брега, за да видя дали ловците на роби са все още наоколо — заяви кормчията.

— Всички ще слезем. С няколко удара на греблата лодката ще достигне сушата — обади се Бащата на щъркела.

— Това е неразумно. Лодката не бива да спира на брега, преди да сме разбрали дали арабите са си отишли. Сам ще тръгна.

— Но в такъв случай ще трябва да плуваш и крокодилите ще те докопат.

— Няма. От тръстика и бамбук набързо ще направя келек, с който ще се добера до брега. Стига да не е твърде малък, никой крокодил няма да го нападне. Ако е достатъчно голям, да се настаня спокойно върху него, без нито една част от тялото ми да стърчи над водата, никое от тези животни няма да ми обърне внимание.

С помощта на кормилното весло той вкара лодката още по-навътре в тръстиковия гъсталак и започна да реже стебла за сала. Гребците му помагаха.

— Но ако ловците на роби са все още тук, лесно могат да те забележат и тогава си загубен, защото или ще те убият, или ще те отвлекат като роб — предупреди го Шварц.

— Няма да направят нито едното, нито другото — отговори смелият юноша. — Знам как да ги наблюдавам, без да ме видят.

Негрите притежават голяма сръчност в бързото изплитане на достатъчно големи и здрави рогозки, под които се завързват дебели снопи от тръстика, тъй че този вид салове могат да издържат и повече от един човек. Младият кормчия се качи на своя сал и взе веслото със себе си, за да може да го направлява.

Той не загреба нагоре към врязалата се в реката тръстика. Оттам Лобо беше скочил във водата и можеше да се очаква, че ако ловците на роби са все още наблизо, вниманието им ще бъде насочено тъкмо към това място. Отначало той използваше веслото само като кормило. Коленичил върху сала, юношата го остави безшумно да се плъзга надолу по реката, докато стигна едно място, където не растеше тръстика и имаше възможност да се доближи до самия бряг.

Останалите в лодката бели съвсем не бяха спокойни за него. Предпочитаха да бяха поели риска върху себе си, но от друга страна им бе напълно ясно, че за младежа опасността бе все пак не тъй голяма, каквато щеше да е за тях. В случай на нападение той можеше да разчита много повече на тяхната помощ, отколкото те на помощта на своите африкански придружители. Шварц се обърна към Сивия на немски език.

— Голям юначага е този младок! При най-малкия признак на опасност ще вдигнем котва и ще му се притечем на помощ!

— Туй се разбира от само себе си — съгласи се приятелят му. — И аз обикнах момчето не по-малко от теб. В поведението му има нещо толкоз необикновено и благородно. Иска ми се да науча какъв е

произходът му. Сигурно не е ниям-ниям. Както чертите на лицето, тъй и цветът на кожата му потвърждават това.

— И на мен не ми е ясно. Веднъж ми се струва, че е мулат, друг път съм склонен да приема, че е сомалиец. И винаги, когато съм го питал за произхода му, винаги е съумявал да се измъкне.

— И на мен не ми казва. Не знаят дори ниям-ниямите, при които живее като техен съплеменник. Значи и на тях не разкрива тайната си. Но фактът, че го наричат Абд ас Сир^[27], ни кара да предполагаме, че смятат произхода му за арабски.

— Но тогава би трябвало да е мулат, понеже не е чист арабин. Струва ми се, че е преживял нещо ужасно. Никога не се смее. Най-много някой път за секунда по устните му да се появи лека усмивка. Ти виждал ли си го някога да играе и лудува при ниям-ниямите като всички свои връстници?

— Никога.

— И аз не съм. Изразът на мрачна сериозност, белязал лицето му, поражда предположението, че той таи в себе си спомена за някакво трагично събитие, което сигурно е станало причина младата му душа да понесе тежки страдания. От малкото религиозни обреди, които извършва, може да се заключи, че е мохамеданин. Чувал ли си го някой път как се моли?

— Виждал съм го да се моли, но не съм го чувал. Той не се моли в предписаното от корана време, а само когато мисли, че никой не го наблюдава.

— На два пъти успях да го подслушам. Казваше молитвата Фатиха. Но след думите „всемирен властелин“ и „всемилоствивия Бог“ той добави изразите „Mir itakam“^[28] и „Sabit el meglis“^[29], които изобщо не са от същата сура. Това показва, че замисля някакво отмъщение.

— И на мен ми е минавало подобно нещо през ума, защото, когато смята, че е сам, винаги гледа мрачно замислен пред себе си, свива юмруци и прави такива движения, сякаш е сграбчил някого, когото иска да удуши. При това така блещи очи и скърца със зъби, че човек направо да си помисли..., чакай, я виж! Гледай къде летят! Познаваш ли ги вече?

Той беше скочил на крака и възбудено сочеше към ято птици, които се приближаваха, прелитайки над реката. Докато следеше с

поглед полета им, дългият му нос направи същото движение от дясната буза към лявата, сякаш и той искаше за своя сметка да вземе участие в толкова старателното наблюдение.

— Да, познавам ги — отговори Шварц. — Това са пчелояди, *Merops caeruleo cephalus*. Прелестни птици! Виждаш ли как великолепните им пера блестят на слънцето като рубини и смарагди?

— Разбира се, че виждам, както и ти. А знаеш ли и тукашното им име?

— Да. Наричат ги „джурул“.

— Защо?

— Защото звуците, които издават, приличат съвсем на тези две срички.

— Прав си. Хич не си лош познавач на птици. А сега изчезнаха сред дърветата. — Той отново седна на мястото си, при което носът му зае обикновеното си положение, и продължи:

— В Европа има само един-единствен вид от пчелоядите, *Merops apiaster*, които са с бяло чело, синя ивичка около очите, със синьо-жълт цвят под човката, морскосини гърди и синьо-зелени махови пера на крилата. Страшно много се интересувам тъкмо за тези птичета, щото точно един такъв меропс беше първата птица, рисувана от мен, и пак беше първата, която ми нарисоваха върху гърба.

— Тъй ли? И кой я нарисува?

— Учителят по естествознание. Бях взел от него на заем една книга, където бе отпечатана гравюра на дърво на такъв пчелояд. Ядосах се, че изглеждаше тъй черна и безцветна и затуй бързо грабнах кутията с боите и оцветих картината с такива пъстри цветове, че накрая боите ми почти свършиха. По-късно учителят откри тая работа и ме вкара в стаята си, дето с линията за чертане тъй продължително и трайно ми нашари по гърба меропса, че свят ми се зави. Наистина не можех да видя тоз портрет, щото ми беше на гърба, ама сигурно е изглеждал също тъй синьо-зелен, както и меропса, а го чувствах още дълги седмици наред. И изобщо онзи учител таеше някаква злоба към мен, щото все го питах разни неща, на които не можеше да отговори. Затуй пък после на изпита ми погоди мръсен номер. Разказвал ли съм ти го вече?

— Не — отговори му Шварц най-сериозно.

— Е, иначе аз никога не приказвам за това, ама на теб мога да го кажа. Туй стана, когато бях в десети клас. Заради изпита си бях сложил чист колосан нагръдник и нова красива вратовръзка, щото си мислех, че нищо лошо няма да ми се случи, като съм издокаран толкоз хубаво. Ама стана иначе. Когато ми дойде редът и се изправих, за да посрещна въпросите с необходимото страхопочитание, ти к'во мислиш ме попита учителят?

— Кажи де!

— Попита ме защо птиците имали пера.

— Наистина труден въпрос. И какво му отговори.

— К'во му отговорих ли? Е, отначало замижах и почаках да видя дали няма да ми хрумне нещо, а после, след като нищо не ми хрумна, аз...

— Абд ас Сир! — извика в този миг един от гребците, прекъсвайки Сивия, като посочи с ръка нагоре по течението на реката.

Кормчията се връщаше. След като беше спрял със сала си на брега, нагоре по реката, в момента той отново се зададе на него, заобиколи врязалия се във водата тръстиков нос и се насочи към лодката. Когато я достигна и се метна в нея, той докладва:

— Гората е безлюдна, не забелязах нито един враг.

— А не видя ли Толо? — загрижено попита Лобо.

— Не, но ще го потърсим и сигурно ще го открием. Прекосих гората на ширина и щом стигнах до другия ѝ край, забелязах ездачите, които се отдалечаваха навътре в шала^[30].

— В каква посока?

— На югозапад.

— Тогава са си отишли. Дано Толо не е сред тях като пленник. Незабавно ще слезем на брега и ще го потърсим.

Вдигнаха котва и гребците спряха лодката на брега. Лобо не бе в състояние да ги води, защото раните му пречеха да върви. И тъй, той остана при двамата чернокожи, определени за охрана на плавателния съд, но преди това толкова точно им описа къде да търсят двете дървета, че те просто нямаше как да се объркат.

Шварц взе със себе си своя далекоглед. Отначало той заведе спътниците си до края на гората и се убеди, че наблюденията на кормчията не бяха погрешни. Достигнаха въпросното място съвсем

навреме, за да различат с помощта на бинокъла отряда на оттеглящите се ловци на роби. После се отправиха към двете дървета.

В гората не се чуваше никакъв шум. Само откъм отвъдния бряг на реката долиташе вика: „нук-нук, кур-нук“ на един пъстър жерав. Но когато достигнаха споменатите дървета, доловиха тихи, съвсем тихи стенания. Те идваха от гъстата шума, която не им позволяваше да забележат негъра, седнал на високите клони.

— Толо, горе ли си? — попита Шварц.

Не последва отговор, но стенанията се усилиха. Тъй като повторението на въпроса има същия резултат, Шварц подскочи, залови се за най-долния клон и оттам продължи да се катери нагоре. Скоро видя чернокожия да седи над главата му, конвулсивно обгърнал ствола с ръце.

— Ние те търсим. Слез долу! — подвижна му той. Клетият човек изкрещя, сякаш се намираше в смъртна опасност и отвърна:

— Толо убият, нека Толо убият, но само оставят Лобо жив. Лобо е добър, искаше да спаси Толо!

— И двамата сте спасени. Слез долу, нищо лошо няма да ти се случи. Ние сме твои приятели и ще те закриляме.

— Това не е вярно. Ти си бял, ти си арабин, ловец на роби. Ти си от хората на Абд ал Мот!

— Не е така, аз съм дори негов враг. Мисля ти доброто, искам да те спася. Да слезем заедно долу!

— Толо не може. Толо е твърде слаб, за да се спусне на земята.

— Тогава ще ти помогнем.

Изтощението и напрежението по време на бягството, както и последвалият голям страх за съдбата на приятеля му толкова бяха обезсилили чернокожия, че действително едва успяваше да се задържи на дървото. Шварц извика на двама ниям-ниями да се изкачат при него и най-сетне с обединени усилия на тримата мъже се удаде да свалят клетника на земята.

Той все още не разбираше, че е спасен. Въпреки всички уверения не искаше да повярва и продължаваше непрестанно да стене и да се вайка. Едва можеше да върви и затова, когато се отправиха обратно към лодката, трябваше да го подкрепят. Щом стинаха до брега, той видя Лобо да лежи върху пейката на гребните Надавайки силен радостен

вик, той се строполи в безсъзнание. Наложиха се да го отнесат на ръце в лодката.

Когато видя, че приятелят му е спасен, Лобо просто не бе в състояние да овладее възторга си. Но същевременно изпадането в несвят на другаря му го хвърли в голяма тревога. Двамата немци го успокоиха, като го увериха, че Толо скоро ще се съвземе.

Това наистина стана след няколко кратки минути. Чернокожият отвори очи, но съзнанието му все още не се бе върнало напълно. Той се заобръща насам-натам, застена и запъшка като не преставаше да моли за милост за приятеля си Лобо. Пленничеството, напрежението и изтощението по време на бягството и вълнението, причинено от преследването, го бяха съсипали така, че силите му бяха съвсем изцедени. Наложиха се отново да отворят сандъчето с лекарства. Негърът получи успокоително средство и скоро потъна в дълбок сън. Сложиха го да легне до Лобо, който трябваше да отстъпи пейката на гребците и да се настани в средата на лодката.

Тогава започнаха да се съвещават какво да предприемат Лобо настояваше да изпратят вестоносец до жителите на Омбула да ги предупреди за идването на ловците на роби. Той самият не можеше да тръгне, а още по-малко пък Толо. Никой от ниям-ниямите не се съгласяваше да се нагърби с тази опасна задача. Те нито знаеха пътя до Омбула, нито имаха желание да поемат риска някъде по пътя да попаднат в плен и робство. Тъй че оставаха само двамата немци. Абдас Сир, Синът на тайната слушаше разговора, без да каже нито дума. Изобщо той беше мълчалив човек и обикновено имаше навика да говори само когато някой го попиташе или ако според него това бе необходимо.

— Какво да правим? — попита Шварц на немски. — Грижата за собствената ни безопасност ни забранява да се занимаваме с тази работа, но от друга страна, човешкият и християнският дълг ни повеляват противното. Нима имаме право да оставим да погине едно цяло голямо село, което можем да спасим? Какво ще кажеш, докторе?

Носът на Сивия повдигна върха си нагоре така, сякаш искаше с двете си широки дупки гневно да погледне човека, изговорил тези думи. Веждите му мрачно се смръщиха, а после с безкрайно възмутен глас той изрече следното:

— Знаеш ли, наречеш ли ме още веднъж в таз дивотия доктор, ще ти цапардосам един такъв по фасадата, че ще ти изпотроша всички прозорци, проклетник такъв! Щом аз ти казвам Зеп, значи ти трябва да се обръщаш към мен с Нац, и ако не ти харесва, можеш да си обираш крушите! Ясно ли е?

— Извини ме и този път, няма повече да се повтори! — засмя се Шварц.

— Настоявам за това. Всекиму трябва да се отдава полагаемата му се почит, но между приятели титлите и комплиментите са излишни. Или може би искаш да развалиш побратимството, което сключихме?

— Нямам такова намерение!

— Хубаво! Иначе и ти би си изпатил, защото ще започна да се обръщам към теб на „вие“. А що се отнася до туй село Омбула, ще видя дали го има на тез карти. Знам само, че е разположено на територията на негрите беланда.

Той измъкна от джоба си една стара, често употребявана и орфана карта, разгърна я върху коленете си и започна задълбочено да я изучава, при което носът му взе да се движи от една страна на друга тъй енергично, сякаш имаше твърдото намерение да открие името на селото преди това да сторят очите.

— Няма го тук — обади се Пфотенхауер след известно време, а после отново сгъна картата и я прибра в джоба си. — Беландите живеят между племето бонго и ниям-ниямите, следователно на югозапад оттук, вероятно в посока към планината Памбиса. Но на картата няма никакви сведения за туй, где да търсим селото Омбула, а още по-малко ги има в главата ми.

— Памбиса! — възкликна Лобо, който не разбра нито дума от немския говор, но беше доловил името на планината. — Там е Омбула!

— Там е значи, а? Колко път има дотам? — попита Шварц.

— То е на три дни от серибата Ом ат Тимса.

— Значи на два дни и половина оттук. Предупреждението ни би закъсняло твърде много. Ловците на роби имат ездитни животни, а ние нямаме. Ако някой от нас се реши да поеме към селото, ще бъде принуден да върви и следователно те ще го изпреварят.

— Няма — обади се кормчията, който за пръв път си отваряше устата, откакто обсъждаха този въпрос. — Все пак човек може да пристигне там преди арабите.

— Как?

— На гърба на бърза ездитна камила.

— Но ние я нямаме.

— През това годишно време племето джур има камили. Знам едно село на джурите, което е разположено на запад от серибата Ом ат Тимса. Ако го посетим, ще можем да купим една или няколко камили или пък да ги вземем назаем.

— А селото далече ли е от серибата?

— Не е. Абу ал Мот е подчинил жителите му. Те са длъжни да му служат и той им заплаща за това. Но винаги когато имат някаква възможност да му напакостват, без да се издадат, те го правят с най-голямо удоволствие.

— Дали ще можем да ги накараме да изпратят до Омбула някой техен човек като вестоносец?

— Не, защото живеят във вражда с беландите. Те ще ти приберат парите и пред очите ти наистина ще изпратят вестоносец, но съвсем сигурно той много скоро ще направи кръгом и ще се върне. Принудени сме да изпратим някого от нас. Самият аз щях да изявя готовност, но трябва да остана в лодката, понеже никой от вас не познава реката и следователно не може да седи на кормилото.

— Изборът толкова се стесни, че оставаме само ние двамата — каза Шварц на Сивия. — Мислиш ли, че трябва да се заловим с тази работа?

— Естествено! Първо, наш дълг е да помогнем на заплашените от такава опасност хора и второ, за мен ще бъде истинско удоволствие да изиграя на Абд ал Мот един такъв номер, че свят да му се завие. И тъй, ще се погрижа да намеря камила и ще се отправя към Омбула.

— Не мога да се съглася да тръгнеш ти. И аз имам същите задължения като теб. Тази работа е извънредно опасна, тъй че правя предложение да хвърлим жребий.

— Нямам нищо против. Тук навсякъде съществуват опасности. Дали ще продължа с лодката да посрещна брат ти или ще яздя към Омбула, ми е все едно. Защото и тук, и там рискувам живота си.

— Тогава да вземем две парчета от тръстикovo стебло, едното по-дълго от другото и така...

— Не! — прекъсна го Пфотенхауер. — Ние самите няма да участваме в жребия. Нека птиците избират помежду ни. Внимавай кога пак някоя птица ще прелети над реката. Ако дойде от отсрещния бряг насам, значи жребият се пада на теб. Но ако излети от този бряг и се насочи към другия, тогава те трябва аз да предупредя хората. Съгласен ли си?

— Да. Но нека междувременно продължим прекъснатото плаване, за да достигнем колкото е възможно по-скоро селото на племето джур.

Ниям-ниямите получиха нареждане отново да се заловят за греблата. И на тях им казаха внимателно да следят откъде ще излетят първите птици. Синът на тайната се обади:

— Тъй като обикновено в серибата остават само петдесетина души, няма защо да се страхуваме. Можем да им се покажем и съвсем открито да преминем покрай нея. После ще спрем на левия бряг малко по-надолу от серибата, ще скрием лодката в тръстиката и аз ще ви заведа до селото, чийто шейх познавам.

Той насочи лодката към средата на течението и с помощта на греблата, тя полетя като стрела надолу по реката.

Лекарството оказа своето въздействие. Толо потъна в дълбок сън, а и Лобо също затвори очи и заспа. Той знаеше вече че все някой щеше да предупреди неговите съплеменници и се почувства освободен от тревогата, потискала го толкова тежко.

Двамата немци седяха безмълвно на носа на плавателния съд. Предвиждаха предстоящата раздяла да бъде краткотрайна но можеше да бъде и до края на живота им. Нещо не даваше покой на Бащата на щъркела. Това си личеше по лицето му, което от минута на минута менеше израза си. Носът му не прекъсваше дейността си. Завърташе се ту наляво, ту надясно, ту се повдигаше нагоре, ту се отпускате надолу. Той му помагаше с ръка, побутваше го насам-натам, покашляше се, преглъщаше и тихо мърмореше нещо на себе си. Най-сетне каза:

— По дяволите туй чувство, когато нещо тъй ти стяга сърцето! Скоро ще трябва да се разделим и никой не знае дали нявга пак ще се види с добрия си приятел. Ама к'во да се прави? Ще се чувствам виновен, ако тез чернокожи бъдат избити или отвлечени в робство, без да сме направили някакъв опит да ги предупредим.

— И аз изпитвам същото чувство. Впрочем човек не бива да си представя тази работа чак толкова опасна. Един от нас ще тръгне да язди на юг и пътем ще се постарее да не срещне враговете. Това не е кой знае колко трудно.

— Не е. Но ако все пак цялото ти старание е напразно и въпреки всичко се натъкнеш на неприятели, тогава ще си сам и ще те пречукат, без някой да може да ти помогне. Искане ми се жребият да се падне на мен. Все пак предпочитам да избере мен.

— Не го вземай толкова присърце, стари приятелю!

— Мълчи! Щом обичам някого, не мога с безразличие да гледам как се излага на опасност, без да съм в състояние да му помогна. Не е трудно да си го представиш, а... чакай, виждаш ли ги? Летят право насам!

Той скочи на крака и посочи към отсрещния бряг, откъдето се приближаваше цяло ято птици, които пицяха и цвъртяха. Протегнатата му ръка следеше посоката на полета им, а и вирнатият му нагоре нос правеше от своя страна съвсем същото.

— Познаваш ли ги? — попита той.

— Да. Това са шпороносни калугерици — *hoplopterus spino-sus*.

— Правилно! Ти съвсем не си лош орнитолог. Необичайно е по това време да летят толкова нависоко. Сигурно отсреща ги е подплашил някой хипопотам. А знайш ли и как ги наричат местните жители?

— Сиксак.

— И защо?

— Защото надават такива викове.

— Прав си. Туй „сик-сак“, „сик-сак“, дето се чува рано сутрин от стотици човки, звучи така, като че сойките са вдигнали сватба. Ей на, вече изчезнаха в тръстиката на брега, където ще търсят охлюви в мочурището.

Понеже птиците не се виждаха вече, той пак седна на мястото си и продължи.

— Надявам се, че в селото на джурите действително ще намерим някоя бърза камила. Онзи от нас, когото определи жребият, ще се запаси с провизии за шест дни. А другият ще трябва да го чака и да внимава да не се размине с брат ти. Но къде да се установи? Не може да остане в близост до серибата Ом ат Тимса.

— Не, не можеш, защото войниците в серибата не бива да те виждат — отговори Шварц с лека усмивка. — По-скоро ще трябва да продължиш надолу до серибата Мадунга. НАшият кормчия познава обитателите й. Той каза, че там ще ни посрещнат добре. Моят брат непременно ще мине покрай тази сериба. Изобщо не е възможно да се разминете, в случай че се появи преди да съм се завърнал от Омбула.

— Ти ли? — учудено попита Сивия.

— Да, аз!

— Ти ли искаш да отидеш до Омбула? Защо не аз? Кой ти каза?

— Самият ти нареди така.

— Аз? И през ум не ми е минавало!

— Ами! А кой определи, че щяла да бъде решаваща посоката, в която ще излетят птиците?

— Аз.

— Е, ами те решиха!

— Нищо такова не знам. Да не би да искаш да ме метнеш? Да не ме мислиш за някой голям загубеняк, който...

Сивия млъкна, широко отвори уста и задълго втренчи безмълвния си поглед в своя спътник. Върхът на носа му се повдигна нагоре, сякаш и той бе не по-малко слисан от господаря си. После изведнъж изстреля следното:

— Бога ми, хич не помислих за това! Калугериците прелетяха през реката!

— Е, виждаш ли! И в каква посока?

— От другия бряг насам.

— Значи жребият определя мен. Признаваш го, нали?

— Няма как. Но тези никаквици можеха да свършат и нещо по-разумно вместо да прелитат оттам насам. Ако имах някоя съчмалийка под ръка, щях да ги опушкам до една! Няма ли да е по-добре, ако разиграем някой друг жребий?

— Не. На мен се падна да яздя до селото и аз ще свърша тази работа.

— Тогаз от днес нататък пред очите ми хич да не се мярка нито една калугерица, щото иначе тъй ще я гръмна, че свят ще й се завие! Та кой можеше да предположи, че жребият ще се падне на теб!

— Защо пък да е било по-вероятно да се падне на теб?

— Щото го бях замислил много хитро!

— И как?

— Нали казах, че ако излетят оттук към другия бряг, ще тръгна аз. Естествено си мислех, че от тази страна с лодката си лесно ще подплашим някои птици.

— Тогава криво си си направил сметката, защото никоя подплашена птица няма да мине над лодката ни и да се отправи към далечния десен бряг, а по-скоро пак ще кацне някъде по близкия ляв бряг.

— В такъв случай тоз жребий не е валиден, щото заради глупостта ми се падна на теб.

— Не, драги приятелю, валиден е. Не се мъчи да промениш нещата! Бъди сигурен, че всичко ще е напразно.

— Наистина ли?

— Да.

— Тогава замахни и ми зашлеви един шамар, ама по-здрав! Заслужих си го! Случи ли ти се нещо лошо, няма да намеря покой до края на живота си! Ама тъй става то! Човек си мисли, че е кой знай колко умен и че си е опекар работата и въпреки туй прави такъвиз грешки, каквито и хлапе не може да направи.

Той сведе глава и така нахлупи сивата си шапка над очите, че от лицето му остана да се вижда само носът. По непрестанните му движения можеше да се заключи, че Бащата на щъркела го бе обзело дълбоко разкаяние, на което обаче не даваше израз. Оттук нататък той изпадна в упорито мълчание и не вдигна глава дори когато над него шумно прелетях ято птици. Това бе най-сигурният признак, че е силно вгълбен в себе си.

Течението беше бързо, а и мускулестите ръце на негрите тъй здраво въртяха греблата, че изглеждаше, сякаш бреговете летяха край лодката. При това пейзажът неизменно оставаше същият. От дясната страна се виждаше само обикновен камъш и дива захарна тръстика, докато левият бряг продължаваше да е покрит с гора.

Така минаваше времето. Слънцето отдавна бе превалило зенита и дърветата вече хвърляха дългите си сенки върху водната повърхност. И ето че в този момент кормчията насочи лодката по към десния бряг. Шварц забеляза това и го попита каква е причината за промяната в курса им.

— Серибата Ом ат Тимса е наблизо — отговори младежът. — Ако искаме да преминем незабелязано, ще трябва да се придържаме колкото е възможно по-близо до отсрещния бряг.

В същия миг Сивия за пръв път отново вдигна глава, за да огледа опасната местност. Изглежда че носят му незабавно намери някаква причина за съвсем необикновена дейност. Започна да се движи във всички възможни посоки и шумно задуши въздуха.

— Какво има? Усещаш ли някаква миризма? — попита Шварц.

— Да. А ти не я ли усещаш? — отвърна Пфотенхауер.

— Не. Не забелязвам нищо особено. А и негрите продължават да напругат мишци, но не и носовете си. Сигурно твоят нещо се е заблудил.

— Какво? Какво искаш да кажеш? Носът ми да се е излъгал ли? Тогава зле го познаваш! Той поема наведнъж повече въздух отколкото всички вие взети заедно. Мога да се осланям на него.

— Е, тогава какво надуваш?

— Мирише на изгоряло.

— Едва ли! Нищо не усещам.

— Ти, да! Какво ли ще усетиш с твоето носленце, дете едва-едва може да се различи с помощта на бинокъл!

— Може би някой е запалил огън на брега, за да опече птица, риба или нещо друго.

— Не, не ми мирише на печено, а на нещо опърлено, изгоряло, на дърво, глина и камък, също както когато гори къща. Залагам си главата, че там нейде на брега е изгоряла някаква колиба.

В същия миг и Шварц надуши миризмата, а и ниям-ниямите ѝ обърнаха внимание. Кормчията се изправи на мястото си, обърна глава към левия бряг, пое шумно въздух и после каза:

— Нещо гори в серибата Ом ат Тимса. Не е възможно да е другаде. Това е голям пожар, защото димът се издига толкова нависоко, че ей там се кълби над дърветата.

Той посочи с ръка към въпросното място, където над короните на дърветата се виждаше да се издига гъст пушек. Чернокожите прибраха греблата, тъй че лодката остана да се носи само от течението, и отпавиха очаквателно погледи към Сина на тайната, за да видят какво ще предприеме или какви заповеди ще им даде. Със силно развитото

си зрение юношата огледа местността, доста дълго души носещата се из въздуха миризма, а после каза:

— Гори цялата сериба. Това е възможно единствено в случай, че е запалена нарочно. Ако избухне пожар само в някой отделен токул, реката е толкова наблизно, че бързо може да бъде изгасен. Може би белите са я изоставили, за да основат нова сериба някъде на юг. Трябва да попитаме Лобо.

Събудиха негъра. Щом разбра какво искат да узнаят от него, той страшно се учуди. Заяви им, че както здраво спящият Толо, тъй и самият той не знаели някой да е имал намерение напълно да изостави серибата, а на всичко отгоре и да я опожари. Въпреки това кормчията продължаваше да твърди, че цялата сериба гори. Беше на мнение, че имат всички основания да са извънредно предпазливи. Ето защо накара гребците да приближат лодката до един тръстиков гъсталак и там да я закотвят. Нарязаха достатъчно тръстика, за да замаскират плавателния съд така, че от брега непременно да го вземат за малко плаващо островче. После продължиха пътя си, като оставиха лодката да бъде влачена само от течението, поддържайки курса ѝ с кормилното весло.

Колкото повече напредваха, толкова повече се засилваше миризмата на изгоряло. Хората седяха безмълвно по пейките си и поглеждайки между тръстиковите стебла, навързани около лодката, наблюдаваха левия бряг. Когато се приближиха до самото пожарище. Синът на тайната посочи натам и каза:

— Ей зад онези дървета е разположена серибата! Виждате ли гъстия пушек, който се издига там? Той не идва от една-единствена колиба, а цялото селище е било в пламъци. Все още димят останките от къщите, направени от пръст и глина. А и в реката е имало пожар. Забелязвате ли онова място близо до брега, където тръстиката е почерняла и все още се вие дим?

— Реката не може да гори — отвърна Сивия.

— Реката не, но малкият кораб, ногерът, който беше скрит там. И той е бил подпален. Това могат да направят само врагове. Да не би серибата да е била нападната?

— Сигурно е станало съвсем неочаквано!

— Такива неща стават винаги неочаквано. Не е било необходимо неприятелят да е кой знае колко силен, тъй като в серибата е имало

само петдесетина защитници. А може това да е работа на джурите, при които се каним да отидем. Непременно трябва да разберем какво се е случило.

— Но не бива направо да отиваме там — предупреди Шварц.

— Няма. Ще се оставим на течението да ни носи дотам, откъдето вече никой няма да може да ни забележи и тогава ще спрем в гъстата тръстика.

Действително над реката се носеше миризмата на изгоряла зидария, тъй че двамата немци се видяха принудени да се съгласят с младия кормчия. Изпълнени с нетърпение, те зачакаха мига, когато щяха да стъпят на сушата.

Това стана скоро. Абд ас Сир насочи лодката надясно към брега. На мястото където спряха, един ом суфах издигаше от водата дебелиите си и високи стебла чак до брега и мъжете имаха чувството, че се намират в царевична нива. Без да хвърлят котва, завързаха лодката за едно дърво с помощта на дебело въже, направено от ликото на палмови листа. Чернокожите не биваше да я напускат и кормчията им обясни какво да направят, ако ги откриеха непознати хора или врагове. В такъв случай те трябваше незабавно да отблъснат лодката от брега, да достигнат средата на реката и там да се оставят на течението да ги влачи надолу, докато той им даде знак за спиране на сушата, откъдето щял да проследи движението на плавателния съд.

После младежът се въоръжи само с копието и боздугана си, който бе предназначен предимно за хвърляне по врага, и слезе от лодката заедно с двамата немци. Белите нарамиха заредените си пушки, а Шварц взе и далекогледа си. Изкачиха се по брега между нарядко растящите дървета и предпазливо прекосиха тясната горска ивица. Достигнаха срещуположния ѝ край, без да забележат нищо подозрително.

Там съзряха пред себе си ширналата се равнина, която им позволяваше да се огледат надалеч. Намираха се откъм северната страна на серибата, открила се пред очите им като огромна димяща купчина почернели останки и то толкова наблизо, че можеха да я достигнат за пет минути. Наоколо не се виждаше жива душа. Дори птиците бяха прогонени от пламъците и миризмата на пожара.

Тримата продължиха да вървят, като се движеха под короните на дърветата, и предпазливо надничаха иззад всеки ствол, за да разберат

дали пред тях не се спотайва някакъв неприятел. Оградата беше напълно изгоряла. Скоро можеха да огледат вътрешността на цялата сериба. Там, където преди се беше издигала колиба, сега имаше само купчина димяща пръст, а както вече успяха да различат, между отделните купчини се движеха тъмни човешки силуети.

— Там има хора! — обади се кормчията. — Кои ли са те? Не е възможно да са от жителите на серибата. Де да знаех само дали сред тях се намират и бели!

— Веднага ще разбера — отвърна Шварц и извади бинокъла си. След като с негова помощ внимателно огледа мястото, продължи: — Виждам само чернокожи, а не са и много. Наброяват едва двайсетина души.

— Въръжени ли са?

— Държат пръти, с които ровят из останките.

— Сигурно искат да отмъкнат всичко каквото може да се спаси. Как са облечени?

— Никой не носи по себе си нещо повече от престилчица пред слабините. Прическата на косата им прилича на венец около главите.

— Тогава са джури и следователно мои приятели. Ще се промъкна до тях. Ако съм се излъгал и ме нападнат, ще извикам силно името Абу Лаклак. Тогава ще дойдете да ми помогнете. Пушките ви са достатъчни, за да ги прогоните всичките.

Той легна на земята и запълзя напред, навлизайки сред дългата ивица пепел, останала на мястото на някогашната ограда. После го видяха да изчезва зад купчина развалини. Държаха пушките си готови за стрелба, за да могат незабавно да му се притекат на помощ, в случай че ги повика. Минутите се нижеха. След това през далекогледа си Шварц забеляза, че всички хора се събраха на едно място. Към образувалата се там тълпа се приближиха двама мъже, които до този момент той все още не беше видял. И двамата носеха сиви бурнуси. Единият беше чернокож, а другият изглежда не беше негър.

След известно време първият от тях заедно с един придружител се отдели от групата и с бързи крачки се отправи към мястото, където стояха немците.

— Идват при нас — каза Шварц на спътника си.

— Но надявам се не с враждебни намерения, а? — попита го Сивия.

— Не. Единият от тях ми се струва, че е предводителят на чернокожите. Другият е нашият кормчия.

— Тогаз няма от к'во да се боим. Любопитен съм да разбера с що за люде си имаме работа. Ако са хора от племето джур, ще е много хубаво.

Двамата се бяха приближили вече толкова, че ясно можеха да се различат чертите на лицата им. Синът на тайната се усмихваше твърде доволно. Другият беше някакъв дебел негър, чието охранено лице сияеше от дружелюбност. Още отдалеч той вдигна двете си ръце, събра дланите им и започна да ги движи нагоре-надолу в знак на поздрав. После спря, поклони се кажи-речи до земята и извика:

— Salam, salam aleik! Добре дошли, добре дошли! Като ви изпраща при мен, Аллах ме дарява с голяма милост. Аз и моят дом, както и цялото ми племе с всичките воини сме на ваше разположение.

— Това, разбира се, не бива да се взема сериозно — обади се тихо Сивия. — Този тип сигурно си има хабер от Аллаха толкова, колкото и камилата му от астрономия.

Но на висок глас орнитологът отговори на поздрава с голяма сърдечност и Шварц му заприглася. След това дебелакът се приближи още повече, отново се поклони и продължи:

— Аз съм шейх на племето джур, което живее наблизко. Днес забелязахме огромен пожар откъм мястото на серибата и побързахме да помогнем на белите. Когато пристигнахме, те си бяха отишли и сега спасяваме, каквото може да се спаси.

— Накъде са тръгнали? — попита Шварц.

— Аллах знае, но не и аз.

Този човек беше езичник, но мислеше, че пред него са застанали двама мохамедани и затова си послужи с името на Аллах.

— Познаваш ли обитателите на серибата? — осведоми се Шварц.

— Всичките ги познавам.

— Кога си бил тук за последен път?

— Вчера.

— Каква работа имаше?

— Абд ал Мот беше наредил да ме извикат, да се спазарим за ездитните животни, които трябваше да му доставя за похода.

— В каква посока потеглиха?

— Към земите на беландите.

— Към кое селище?

— Не знам. Той, както и Абу ал Мот никога не споменават селището.

— Къде е Абу ал Мот?

— В страната на хомрите, но скоро ще се върне.

— Ти приятел ли си му?

Устата на шейха се разчекна от едното ухо до другото, което изглежда трябваше да представлява дипломатична усмивка, после той смутено заопипва гъстата растителност, покрила главата му с формата на надута гумена възглавница, и отговори:

— Господарю, ако не иска да бъде изяден, бедният човечец трябва да бъде приятел на всички могъщи повелители. И на теб ще служи с удоволствие, защото знам, че добре ще ми платиш.

— Дали изобщо ще ти платя нещо, зависи единствено от твоята откровеност. Знаеш ли кога Абд ал Мот напусна серибата?

— В ранни зори. Трябваше да му докарам моите животни още вчера следобед.

— Остави ли тук някаква войска?

— Да. Той винаги го прави, а каза, че и този път ще постъпи така.

— Къде са тези хора?

— Отишли са някъде, но не знам къде — повтори той.

— Кой подпали серибата?

— Гарнизонът, кой друг. Сигурно хората са се разбунтували, понеже са си тръгнали, като са взели всички говеда и овце.

— А-а! Такава ли е работата! Тогава, щом Абу ал Мот се върне, ще види, че е станал просяк!

— Но скоро пак ще забогатее, господарю. Когато тръгваше, ми каза, че се кани да вербува и доведе много воители на нухрите, защото ще ходи при ниям-ниямите за роби. Щом се върне и разбере, че петдесетте мъже са ограбили и опожарили серибата, ще започне да ги преследва, за да ги избие и да си върне всичко.

— А дали Абд ал Мот не е наредил да подпалят колибите?

— Не, господарю, сигурно не е той, защото е предан на собственика на серибата.

— Предан му е колкото и ти!

При тези думи той впи язвителния си поглед в затлъстялото лице на чернокожия вожд. Негърът се поклони, позасмя се смутено и отговори:

— Господарю, предан съм на всеки, който ми плаща добре.

— А какво приемаш като заплащане? Платове или добитък?

— И едното, и другото, но предпочитам да ми дават Абу ноктах.

— Тогава е възможно да получиш от мен една или няколко такива монети. Във вражда ли живеете с беландите?

— Да, господарю. Между тях и нас има кръвно отмъщение:

— Но ти знаеш пътя до селата им, нали?

— Всеки джур знае тези пътища.

— Искам да отида в Омбула. Знаеш ли го това село?

— Да. Разположено е в полите на планините, наречени Памбиса.

— А нямаш ли някой човек, който би могъл да ме заведе дотам?

— Всеки джур може да те заведе. Ако платиш три Абу ноктах ще ти дам добър водач.

— Ще ги платя при условие, че човекът изпълни своя дълг.

— Сигурно ще го изпълни.

— Е, добре! Ще трябва да ме придружи дотам и обратно. По собствено желание ще му дам четири Абу ноктах, но едва след като се върнем.

Тогава шейхът плесна с ръце и възкликна:

— Аллах да те пази, господарю! Що за мисли ти идват! Ще трябва веднага да дадеш парите!

— Не, това няма да стане.

— Но тогава аз никога няма да ги получа!

— Защо?

— Защото никога няма да се върнеш! Беландите ще убият и теб, и водача. Затова той ще те придружи само дотам, докдето животът му няма да е изложен на опасност.

— Аха, много си откровен! Тогава изобщо няма да наемам водач и ти няма да получиш нито един Абу ноктах.

Негърът разбра, че съвсем не е постъпил умно и за да спаси положението и все пак да вземе парите, каза:

— Нито един джур няма да тръгне към земите на беландите, без цялата ни войска, но водачът ще те придружи до границата на тяхната

територия. Там ще трябва да се върне. Ако го попиташ и Sejad ifjal ще ти каже, че е много опасно за водача да прекоси границата.

„Sejad“ означава ловец. „Ifjal“ е форма за множествено число от „Ifj“, слон, следователно „Sejad ifjal“ ще рече „ловец на слонове“. За Шварц бе напълно неочаквано да завари такъв човек сред джурите и затова попита:

— С какво убива слоновете този ловец?

— С пушката си.

— Нима при твоето племе се намират пушки от този вид?

— При моето племе ли? Не. Та той изобщо не е от нашите хора.

— Ами от кое племе е тогава?

— Не знам. Той съвсем не е негър, а е бял. Ние не го познавахме лично, а знаехме само името му. Той е Много прочут, всички са чували за него. Днес дойде за пръв път при нас тъкмо когато забелязахме пожара. И ни придружи, за да огледа серибата.

— Накъде се кани да тръгне оттук?

— Не знам. Все още не сме намерили време да поговорим за това.

— И ние искаме да хвърлим поглед на серибата. Покажи ни я!

— Елате с мен и бъдете мои гости. Има запален огън, а наловихме и риба. Ще стане хубаво ядене, от което можем да ви предложим.

Той ги поведе и те го последваха. Нямахше кой знае какво за гледане. Пепел и обгоряла зидария, за която е била използвана само кал от Нил. Онова, което ловците на роби бяха оставили в колибите и сега бе спасено, лежеше отрупано на една обща купчина — разбира се, не за да бъде предадено по-късно на Абу ал Мот. Джурите щяха да го задържат за себе си.

Шварц накара кормчията да отиде при лодката и да уведоми гребците, че няма от какво да се страхуват, и там да изчака неговото завръщане. Всички джури се бяха събрали на група. Сред тях се намираще и един мъж, по чиято външност си личеше, че не е от тяхното племе. Наистина кожата му бе силно загоряла от слънцето, но все пак беше много по-светла от тяхната, а чертите на лицето му бяха колкото арабски, толкова и негърски. Фигурата му не беше високи, но много широкоплещеста и изключително яка. Беше облечен със светъл бурнус, който покриваше главата му до челото. На краката си носеше

сандали, изплетени от лико, а в ръката си държеше двуцевка, която имаше същия голям калибър, както и едноцевния слоноубиец на словака Бащата на единайсетте косъма. Дългата му сива брада стигаше почти до пояса. Страните на лицето му бяха силно хлътнали. Изразът му оставяше впечатление за душевни страдания, за лишения и голямо физическо напрежение, но погледът на черните му очи беше жив и необикновено остър.

— Това е Sejad ifjal — каза шейхът, като посочи към него. — Той също ще потвърди, че е опасно да се ходи при беландите.

— Искате да посетите беландите? — попита ловецът й измери немците с поглед.

— Само аз искам да отида при тях — отговори Шварц.

— Тогава не ти липсва смелост. Ще ни кажеш ли от кое племе си?

— От никое. Аз съм немзауи^[31], а ти едва ли познаваш този народ.

— Познавам го, защото живях при един немзауи, който ме избави от голяма опасност и после ми разказа много неща за своята родина. Твоео отечество се състои от няколко страни, всяка от които си има велик и могъщ султан, но върховният шах, който властва над всички се казва Uilelem auwalani^[32]. Така ли е?

— Да — потвърди Шварц.

— Неговият главен везир се нарича Бисамар^[33], а най-прочутият му джанарал^[34] е Молтика^[35], нали?

— Така е.

— Виждаш, че познавам твоята страна и твой народ. Водили сте големи войни и сте спечелили всички битки, дори сте пленили султана на Фаранза^[36]. Обичам храбрите народи, а вас обичам особено много, защото дължа живота си на един от твоите съотечественици.

— Мога ли да науча кой е бил този човек?

— Можеш. Неговото име, е винаги на езика ми, за да го възхвалявам и да му благодаря. Нарича се Емин Паша и властва над страната Уаделаи. Може би го познаваш, а?

— Да. Той е много прочут човек, който прави всичко възможно да постигне все по-голямо благосъстояние за поданиците си. Не търпи никаква търговия с роби, а в своята провинция изобщо е премахнал робството.

— Постъпва много правилно и затова съм му двама по-голям приятел, макар да е от вашата вяра, а не е последовател на пророка.

— Какво? Мисля че си арабин и ето защо се учудвам, че си противник на търговията с роби.

— Аз съм от Дар Рунга и по-рано притежавах много роби, които ми прислужваха, но имах и един враг и за да ми отмъсти той отвлече моя син, единственото ми дете, и го продаде като роб. Тогава аз върнах свободата на всичките си роби, поверих шатрите и стадата си на моя брат и започнах да пътувам, за да търся отвлеченото си дете.

— И все още ли не си го намерил?

— Не съм. Изминаха дълги години, през които не съм виждал нито сина си, нито родината си. Скитах се по света като Jahudiel Abadi^[37], за когото християните разказват, че бил осъден вечно да се скита, защото не дал покой на Иса Бен Мариам. Не съм срещал и моя враг, който ми открадна сина. Не намерих ни най-малка следа и от двамата. Сега не ми остава нищо друго освен да бродя от една страна в друга, от едно племе до друго и да предоставя на случайността да ми донесе някаква вест от изчезналия ми син. Току-що идвам от идрисите и имам намерение да посетя племената беланда и бабукур.

— Но нали ти сам каза, че е много опасно да се ходи при беландите!.

— Да, но ако тръгнеш от тукашните негри, защото живеят с тях във вражда. Обаче аз няма да им кажа, че идвам от джурите. А ти каква работа имаш при беландите?

Шварц му отговори толкова тихо, че негрите нищо не успяха да чуят:

— Искам да ги предупредя, че Абд ал Мот е тръгнал на поход, за да нападне голямото село Омбула.

— Знаят ли джурите какви намерения имаш? — попита ловецът също тъй тихо.

— Възможно е шейхът им да се е досетил. Но аз нищо не съм му казал.

— Не говори за това, защото джурите са приятели на Абу ал Мот. Можеш да бъдеш сигурен, че тайно ще ти поставят какви ли не опасни пречки по пътя. По-добре да се оттеглим настрана, за да можем необезпокоявано да обсъдим този въпрос.

Той отведе двамата толкова надалеч от чернокожите, че те нямаха вече възможност да ги подслушват и наблюдават. Като се подпря с ръце върху пушката си и изпитателно впи поглед в немците, ловецът ги попита:

— Защо искате да направите тази услуга на беландите? Не ви ли е безразлично дали ще бъдат роби или не? Да не би да сте в приятелски отношения с тях?

— Не — отвърна Шварц. — Никога не сме били там и не ги познаваме, но не само нашата религия, а и нашите сърца ни повеляват да ги предупредим.

— Тогава не сте от онези християни, които отиват в чужди страни, за да поробят и използват народите им, а сте също като Емин Паша, който дойде, за да направи хората си щастливи. Но защо изобщо пътувате из тези земи?

— За да изучим какви са тукашните хора, животни и растения.

Арабинът поклати глава и отговори:

— Но от това не можете да имате никаква полза!

Шварц знаеше много добре, че измежду чуждите племена и народи се намират и такива, които не са в състояние да проумеят как така някои хора ще тръгнат да се излагат на опасности в далечни страни само заради нови познания. Въпреки това той каза:

— Не си ли чувал за различните „улум“^[38], с които се занимават учените?

— Да, познавах един такъв човек, дето по цели ноци зяпаше звездите с някаква тръба. И каква му беше ползата от тази работа?

— Изчислявал е пътя на звездите и по него е определял времето, годините, месеците, дните и часовете.

— Целта му е била похвална. Но аз видях, че Емин Паша караше хората си да събират камъни и растения. За какво ли могат да му послужат?

— За да изследва лечебните свойства на растенията и после с тяхна помощ да лекува болните. А камъните е искал да изучи, за да разбере дали някой от тях имат ценни качества и дали някъде се намират находища на ценни руди, на злато и сребро.

— След като тъй добре ми обясни всичко, вече ми стана ясно, че науката преследва много полезни цели, И вие ли сте учени?

— Да. При ниям-ниямите се каним да основем научна станция, селище, откъдето ще изследваме страната, за да открием и изучим онези животни, растения и камъни, чиято продажба може да донесе полза на населението ѝ. Ако посредством една такава търговия хората припечелват онова, от което се нуждаят, те ще се откажат от позорната и пагубна търговия с роби.

— Одобрявам намерението ви, защото е много полезно. Вие сте дошли тук като истински приятели на местните племена и народи.

— Истина е. И понеже е така, искаме да предупредим беландите да се пазят от своите врагове, ловците на роби. А може би изобщо не е необходимо аз да отивам при тях. Ти не можеш ли да им занесеш тази вест?

— Не. Тогава ще бъде загубен, защото ще разберат, че съм бил при джурите.

— Ами в такъв случай и аз ще бъде загубен.

— Не, понеже ти не си арабин, а чужденец. Отношението на негрите към мен се определя от това, при кое племе съм бил преди да ги посетя. Ето защо благоразумието ми повелява винаги да ги мамя, като им казвам, че идвам от такова племе, което е приятелски настроено към тях. За вас това е излишно. Като чужденци вас ви засяга законът за кръвното отмъщение единствено когато със собствените си ръце сте пролели кръвта на някой местен човек. Ами откъде знаете с такава сигурност, че Абд ал Мот се кани да нападне Омбула?

Шварц му разказа приключението им от последния ден и толкова подробно го осведоми за себе си и Пфотенхауер, че накрая арабинът възкликна:

— В името на Аллаха, вие сте справедливи, човеколюбиви и много смели хора! С радост ще тръгна заедно с теб за Омбула, където може би ще открия някаква следа от моя син или от неговите похитители, но ще трябва да мълчиш, че си ме срещнал тук при джурите като техен гост, защото в противен случай беландите ще ме посрещнат враждебно. Не го ли узнаят, ще мога да те защитя от всякакви враждебни действия, понеже името ми е много добре известно сред тях. Всички племена от тези места, та чак на юг до хората, живеещи по брега на езерото Танганайка, изпитват страхопочитание към човека, когото навсякъде наричат единствено с името Sejad ifjal.

— Тогава трябва да благодаря на случая, който ме срещна с теб.

— Да, благодаря ти, защото без мен ти никога няма да се завърнеш от земите на беландите и съвсем сигурно ще попаднеш в ръцете на ловците на роби — нали няма откъде да разбереш в каква посока ще се отправят.

Думите му издаваха такова голямо самочувствие, че Шварц сметна за необходимо да отговори следното:

— Навярно нямаше да изпадна чак в толкова лошо положение. Имал съм работа с хора, които съвсем не бяха по-малко опасни от тези ловци на роби и макар да не познавам местността, нямаше да е първият път, когато си пробивам път през неприятелска територия.

— Да, знам, знам — кимна арабинът и по обградените му с гъста растителност устни заигра усмивка, изразяваща превъзходство, но и доброжелателство. — Учените разбират всичко и умеят всичко, тъй че навярно Аллах щеше да ти помогне да избегнеш заплашващите те тук опасности, но ми се струва, че все пак ще мога да ти бъда с нещо полезен. Ти си немец. Имам желание да стана твой приятел и се надявам, че няма да ме отблъснеш.

— Да те отблъсна ли? И през ум не ми минава! Напротив, подавам ти ръка, за да те поздравя с добре дошъл и искрено ти казвам, че много се радвам на нашата среща.

Ловецът на слонове здраво разтърси подадената му ръка и благосклонно каза:

— Заявявам, че ще тръгна с теб и ще те закрилям. Изглеждаш ми храбър мъж, но учените не умеят да се бият с лъвовете и пантери, със слонове, носорози и хипопотами, а аз живея от лова на тези животни и мога да те браня срещу тях. С твоята малка и крехка пушчица не би могъл да убиеш нито един от тези зверове. А я погледни само моята пушка!

Той му тикна пред очите старото си тежко оръжие. Тогава дойде ред на Шварц да отговори с лека иронична усмивка:

— Да, тя е двойно по-дебела от моята, но понякога Аллах дарява със сила и дребния на вид човек. Все пак се радвам, че с такава сигурност ще мога да разчитам на твоята закрила. Значи твърдо решаваме да пътуваме заедно. Но кога ще бъдеш готов за път?

— Веднага щом се сдобия от джурите с ново ездитно животно. Волът, с който дойдох дотук е изтощен, и тъй като трябва бързо да

пътуваме, ще си купя камила или кон.

— И аз ще трябва да направя същото. Имаш ли пари?

— Не. Аз изобщо нямам пари. Всичко заплащам със слонова кост и рогове от носорози. Пристигнах с две животни. На едното яздох, а другото носеше еленските бивни, които съм събрал. Те са повече от достатъчни, за да получа в замяна два коня или камили заедно с провизии за двама ни. Аз ще склуча сделката, а после ти можеш да ми платиш с пари, та поне веднъж и аз да видя в ръцете си някоя сребърна монета.

— Добре! Но ще ми позволиш сам да си избира животното!

— Не, не мога да ти позволя. Не бива да вършим необмислени неща. Нямам доверие на джурите. Те са в съюз с Абу ал Мот, който може да се завърне всеки момент. Ако му кажат, че искаш да отидеш в Омбула, той ще те убие. Ти направи грешка, като ги попита за това селище. Ще трябва да я поправиш, преструвайки се, че се отказваш от първоначалното си намерение. Както виждаш джурите вече вдигат на плещите си всички предмети, които са спасили от огъня. Ще се връщат в селото си и аз ще ги придружа. Щом склуча сделката, пак ще дойда при теб, за да те взема.

— Значи тук да те чакам, така ли?

— Да, но ще трябва да се скриеш, за да не те завари Абу ал Мот, в случай че се появи още в следващите един-два часа. А сега ще кажеш на шейха на джурите, че се отказваш да ходиш до Омбула, тъй като пътят дотам ти се струва твърде опасен. Вие двамата ще се върнете в лодката си и ще отплавате надолу по реката. Когато вече няма да можете да бъдете забелязани от тук, пак ще спрете на брега, за да слезеш на сушата и тайно да се добереш обратно дотук. Виждаш ли ей там наляво високия хегелик^[39], който стърчи над останалите дървета? Чакай ме до ствола му, а лодката ти нека продължи към серибата Мадунга, където отново ще се срещнеш със спътниците си.

Шварц заяви, че е съгласен, но добави:

— Мога да разчитам на теб, нали? Помисли си само в какво положение ще изпадна, ако лодката ми замине, а ти не дойдеш!

— Не се тревожи! Ето ти пак ръката ми и ти се заклевам в Аллаха и в пророка, в брадата си и във всичките си прадеди, че веднага ще се погрижа за всичко, от което имаш нужда и после ще се върна при теб!

Мохамеданинът никога не нарушава тази свещена клетва. Напротив, по-скоро ще пожертва живота си, за да я удържи. Ето защо Шварц се почувства напълно спокоен. Впрочем добре че вече се бяха уговорили, защото тъкмо в този момент при тях дойде шейхът, комуто бе направило впечатление, че тримата мъже са се отдръпнали настрана и водят някакъв таен разговор. По лицето му съвсем ясно си личеше обзелото го подозрение, когато ги попита:

— Може ли да чуя за какво си говорите? Сега тръгваме за нашето село. Ако чуждоземецът наистина иска да отиде при беландите, ще му избира водач, който ще го придружи до границата.

— Въпросът е уреден — отговори Ловеца на слонове. — Тези мъже разбраха, че сега е опасно да предприемат подобна стъпка и затова решиха да продължат пътуването си.

— Но нали ми обещаха пари! — разочаровано рече чернокожият дебелак.

— Да, за водача, но понеже вече нямат нужда от него, ти нямаш право да искаш каквото и да било.

— Накъде се канят да поемат?

— Надолу по реката, докато се натъкнат на кораб, който ще ги закара до Хартум.

— В такъв случай учтивостта изисква да ги придружи до лодката им и да им пожелае на добър час.

Подозренията му не се бяха разсеяли. Той искаше да се убедя, че белите действително ще отплават. Ловецът веднага се сбогува с тях, като с един тайно направен знак им даде да разберат, че непременно ще удържи на думата си. Ала негърът дойде с тях чак до мястото, където бяха завързали плавателния си съд. Той внимателно огледа седящите в лодката хора и после каза:

— Принуден съм да се откажа от онези пари, но вие няма да отпътувате преди да сте ми дали някакъв подарък. Аз съм шейхът на селото и мое право е да искам данък от всеки чужденец, който навлезе в земите ни.

— Но ние посетихме само серибата, а не и твоето село — отговори му Шварц. — Въпреки това доброволно ще ти поднеса един дар, за да можеш винаги да си спомняш за нас е приятелски чувства. Ето, вземи!

Като всеки чужденец, тръгнал да пътува из тези страни, Шварц също носеше запаси от различни стоки за размяна и търговия и сега измъкна от тях няколко огърлици със стъклени мъниста и ги подаде на негъра. Но в последно време търговците бяха надонесли при Бахр ал Джур толкова много мъниста, че там тази стока почти напълно беше загубила някогашната си стойност.

Вождът задържа няколко секунди огърлиците в ръката си, но после ги захвърли в лодката и гневно извика:

— Как дръзвате да ми предлагате такъв подарък? Нямам нужда от мъниста. Сами си ги окачете на вратовете щом сте такива женоря! Дано по време на пътуването ви Аллах ви изпрати най-лошите ветрове, както и хиляди крокодили, които да ви изядат!

После той се затича в посока на селото колкото му позволяваше доста закръгленото тяло. Гребците го изпратиха със смях, но белите гледаха по-сериозно на тази случка. След като лодката бе отблъсната от брега и се насочи към средата на реката, Шварц каза:

— Този човек навярно си беше въобразил, че ще получи няколко талера. Отсега нататък ще е уместно да се пазя от него и от хората му.

— Да, ще трябва да си предпазлив — обади се Сивия. — Не бива да им се мяркаш пред очите. Сега ще занесат онези неща от серибата в селото си, но сигурно ще се върнат още веднъж, за да разчистят абсолютно всичко. И тогаз открият ли те, не бих казал че си загубен, ама все ще е по-добре, ако бъда заедно с теб, докато дойде арабинът и видя, че тръгнете по живо по здраво. Ти какво мислиш?

— Прав си. И тъй, ще ме придружиш. А за да не останеш сам после и ти, ще вземем с нас и един от гребците. Впрочем де бих посъветвал негрите да ме нападат. Съвсем скоро ще офейкат, изплашени от куршумите ми.

Междувременно лодката достигна средата на течението и то така бързо я понесе надолу, че скоро пак можеха най-спокойно да слязат на брега. Скриха плавателния съд сред тръстиката и Шварц се снабди с всички вещи, които му се струваха необходими. После, придружаван от Сивия и един въоръжен чернокож, той тръгна на път. Кормчията получи заповед да изчака на това място завръщането на последните двама и да не изпуска реката от очи.

И тук горската ивица бе доста тясна, тъй че само след броени минути тримата мъже достигнаха другия ѝ край и пред тях се ширна откритата равнина. Тогава закрачиха на юг отново в посока на серибата.

След около четвърт час видяха развалините ѝ, откъдето все още се виеше слаб дим. За да не бъдат забелязани, те бяха принудени да продължат пътя си между дърветата и така най-сетне успяха да се доберат до хегелика, под чиято корона седнаха да чакат, идването на ловеца.

Тъй като денят вече превалияше и слънцето бързо се спускаше към западния хоризонт, все по-силно ставаше желанието им час по-скоро да се появи арабинът.

От страхопочитание чернокожият бе заел място на няколко метра от белите. Двамата немци заговориха за предстоящата раздяла, при което Сивият не можа да се въздържа да не даде на спътника си куп полезни съвети.

— Взе ли достатъчно патрони, че да можеш здравата да стреляш, ако те нападнат? — попита го той.

— От само себе си се разбира — отвърна Шварц. — При такова пътуване каквото съм замислил, най-необходимото са достатъчни запаси от муниции.

— Ами как го намираш този ловец на слонове? Като спътник сигурно ти е добре дошъл. Струва ми се, че е честен човек, ама за малко да се разсмея, когато сравни старата си гаубица с твоята пушка и ти обеща да те закриля с нея. Стигне ли се до схватка май ти ще си онзи, който ще го вземе под закрилата си.

— Възможно е. Той наистина ми е добре дошъл и му имам пълно доверие. Съдбата му събуди в мен състрадание. Един баща, който дълги години търси отвлечения си син!

— Да, обикновено причисляваме тези хора към полудиваците, но и те също като нас имат сърце и душа. Истински го съжалявам този човек, и... чакай, виждаш ли ги? Ей откъде идват! Едно мъжле и едно женче. Позна ли ги вече?

Той посочи към две птици, доста подобни на дъждосвирци, които се появиха измежду дърветата и се затичаха право към мъжете, но, щом ги съзряха, предпазливо спряха. Гърбовете им бяха черни,

коремите бежови, а опашките и крилата — изпъстрени с черни, бели и сиви ивици.

— Да, познавам ги — отговори Шварц. — Крокодилски стражи, вид дъждосвирци, *Pluvianus aegypticus*. Още Херодот споменава тези птици.

— Прав си. Но знаеш ли и как ги наричат местните хора?

— Ter-, Nabobd- и Chafir- et Timsah^[40].

— Правилно! Ти съвсем не си лош орнитолог и когато взема да си пиша книгата, ще можеш да ми помагаш. Погледни, вече си отиват. А виждал ли си как една такава птица каца в отворената паст на крокодила, за да кълве намиращите се там какви ли не гадини? При това великанският гуцер широко разтваря муцуната си и дори през ум не му минава да безпокои или даже да излапа малката животинка. Напротив, той знае много добре, че тя е негов благодетел. За туй не му служи само инстинкта, а е необходимо и истинско мислене, каквото толкоз много ни се иска да не признаваме, че съществува в тез същества. Един такъв звяр също има разум — той умее да си вади заключения и да събира опит и може да се случи таквоз животно да постъпи по-умно от човека, дето се мисли за разумен и мъдър.

— Че си прав, самият аз съм установявал неведнъж от собствен опит.

— А как?

— Също като теб. Колко често ни се е изплъзвала някоя птица или пък друго животно, което сме искали да уловим или убием. Тогава то просто е било по-предпазливо и по-умно от нас.

— Много си прав. Има птици, които правят големи събрания с разисквания. Неотдавна наблюдавах как трийсетина короновани жерави се бяха наредили в кръг, а в средата бе застанал един от тях и непрестанно нещо крещеше. Имаха или заседание на парламента, или зрелостни изпити, щото веднага щом онзи по средата млъкнеше, други от кръга започваха да подвикват тяхното „курнукнукнук-нук“, сякаш отговаряха на въпросите му. Може би отговорите им са били по-умни от онези, които често чуваме от учениците в нашите училища.

— Надявам се в този случай не си спомняш за самия себе си — отвърна Шварц и по устните му заигра лека усмивка.

— Защо не? Да не мислиш, че винаги съм могъл да отговарям правилно? Вярно че често въпросите ми се задаваха по такъв начин, че

съм оставал съвсем слисан. Веднага се сещам за времето, когато бях в десети клас. Известно ли ти е вече това?

— Е, мога да си представя, че си посещавал и десети клас.

— Нямам туй предвид, а въпроса, дето ми го зададоха тогава. Не ми се вярва вече да съм ти го разправял. Трябваше да се явя на изпит и си бях сложил чист нагръдник, както и новата пъстра вратовръзка. Когато се погледнах в огледалото си помислих, че всичко ще мине като по вода. Ама не стана тъй.

— Какво се случи? — попита Шварц, щом Сивия замълча.

— Изобщо не можеш да предположиш. Учителят по естествена история ми имаше зъб, щото все му задавах такива въпроси, на които никой разумен човек не може да отговори. Затуй искаше на изпита тъпкано да ми го върне. Когато ми дойде редът, аз се изправих страхопочитателно и си рекох, че сигурно ще има да се чудят и да се маят на познанията ми. Но к'во ще кажеш като разбереш, че учителят ме попита защо птиците имат пера?

— Наистина е било подло!

— Да, той искаше здравата да ме натопи.

— Но ти сигурно си успял ловко да се измъкнеш. И какво му отговори?

— Отначало не обелих нито дума, а само зяпнах с уста, за да си събера акъла, а после, след като въпросът бе повторен още два пъти, аз...

— Dir bahlak!^[41] — прошепна в същия миг чернокожият на двамата бели и с десницата си посочи към мястото, където пътеката за серибата излизаше от крайбрежната гора.

Сивият незабавно млъкна, защото съзря двама добре въоръжени мъже, които се бяха спрели там и смаяно оглеждаха овъглените останки. Изглеждаха като парализирани от уплаха, но само след миг-два със силни възклицания и оживени жестикулации те се втурнаха към мястото на пожара.

— Двама бели! — обади се Бащата на щъркела, проследявайки ги с поглед, и носът му се изви настрана също като главата на птица, която от клона на някое дърво оглежда надолу нещо подозрително. — Откъде ли идват и кои ли са те?

— Не са европейци — отговори Шварц. — Мисля че са от хората на серибата. За това съдя по ужаса, който ги обзе при вида на

овъглените ѝ останки.

— Може и да си прав! Дали не са от отряда на Абу ал Мот? Дали не са изпратени напред, за да известят за пристигането му?

— Възможно е, дори е вероятно. Ще ги наблюдавам.

Той извади далекогледа си и го насочи към двамата мъже, появили се тъй ненадейно. Няколко минути те се щураха из опожарените места, след това проследиха донякъде дирите на заминалите ловци на роби и най-накрая хукнаха на запад колкото им крака държаха.

— Отиват в селото на джурите, за да разпитат какво се е случило — каза Шварц и прибра далекогледа си. — Това ни дава време да разберем откъде идват. Предполагам, че лодката им се намира долу на брега. Ела!

Когато двамата стигнаха до реката, видяха малка тясна ладия с две гребла, завързана с въже от лико за стърчащо от водата коренище. На мястото, където се намираше, не растеше тръстика. Греблата лежах на дъното ѝ, иначе тя беше празна.

— Точно както си мислехме — обади се Шварц. — Тези типове са изпратени като вестоносци от Абу ал Мот. Можем да очакваме, че те ще се завърнат при него, без да губят нито минута, за да му известят случилото се и да го подтикнат да побърза.

— Трябва да се опитаме да им попречим. Как мислиш, дали да не вземем да им пробием лодката?

— Не, защото тъй ще разберат, че наоколо се навъртат хора, които са враждебно настроени към тях. Ще развържем лодката и ще я оставим на течението да я отнесе. Така те ще си помислят, че не са я завързали достатъчно здраво.

Шварц освободи лекия плавателен съд от въжето и силно го отблъсна, тъй че той се плъзна към средата на реката, където течението го подхвана, завъртя го няколко пъти около оста му, а после бързо го понесе надолу.

Двамата се върнаха при дървото, при което беше останал ниям-ниямът. С голямо нетърпение зачакаха връщането на арабина, но напразно. Измина още един час. Слънцето докосна западния хоризонт, а Ловецът на слонове все още не се виждаше. Вместо него тичешком се появиха двамата ловци на роби. Изобщо не обърнаха повече каквото

и да било внимание на опожарените останки от серибата и поемайки по пътя, по който бяха дошли, изчезнаха в гората.

— Връщат се — каза Шварц. — Когато видят, че лодката е изчезнала, ще започнат да я търсят. За да не ни забележат, ще трябва да се скрием, докато си отидат.

Наоколо нямаше храсталаци, в които да могат да се притаят, и затова тримата се изкатериха на дървета, чиито корони бяха достатъчно гъсти да послужат за целта им.

Откъм брега се разнесоха гласовете на разочарованите мъже. Както беше предвидил и Шварц, те изглежда бяха убедени, че не са затегнали въжето достатъчно здраво, защото, без да проявят каквито и да било признаци, че са заподозрели нещо, се завърнаха тичешком, както и бяха дошли, и пак се отправиха към селото. Тримата мъже слязоха от дърветата.

Краткотрайният здрач бързо отмина. Настъпи вечерта, а арабинът все още се бавеше. Колкото повече време минаваше, толкова по-голяма ставаше тревогата на двамата немци. Часовете отлитаха един подир друг. Настана полунощ. И ето най-сетне откъм равнината долетя шум от приближаващи се стъпки.

— Това е той! — облекчено въздъхна Шварц. — Чуват се стъпки на коне или камили. Не ми се вярва друг човек да дойде насам с такива животни.

Ученият се оказа прав, защото откъм края на гората се разнесе подвиквател:

— Ja ishab elbet — хей, хора!

Шварц разпозна гласа на очаквания от тях човек, но въпреки това попита:

— Min haida — кой е там?

— El Sejad ifjal. Та' a lihene — Ловецът на слонове. Елате насам!

Макар и предпазливо, двамата бели и чернокожият се отзоваха на вика му. Но подозрителността им се оказа излишна, защото, щом стигнаха до последните дървета, видяха две легнали на земята камили, до които стоеше Ловецът на слонове. Звездната светлина бе достатъчно силна, за да разберат, че е сам.

— Помислих си, че няма да дойдеш сам — каза той, когато забеляза придружителите на Шварц. — Мога да си представя, че сте

ме очаквали с голяма тревога, но не ми беше възможно да дойда по-рано.

— Защо? — попита Сивия.

— Шейхът бе обзет от подозрения, понеже разговарях с вас настрана, а дребният ви подарък предизвика гнева му. Не искаше да ми продаде нито едно от животните си. После се появиха пратениците на Абу ал Мот и прекъснаха пазарлъка ни.

— Значи действително са били негови пратеници?

— Да. Трябвало да известят, че пристига след два дни. Но щом разбраха какво се е случило, решиха незабавно да се върнат при него и да го накарат да преследва предателите и подпалвачите. Ала те не можах да изпълнят намерението си, защото не бяха завързали лодката си достатъчно здраво. Течението я бе отвякло.

— Не е течението, а ние я отвързахме и блъснахме в реката, тъй като предполагахме що за хора са двамата и какво мислят да правят.

— Умно сте постъпили. Сега не разполагат с плавателен съд, а и джурите нямат необходимите инструменти, за да направят бързо лодка. Ето защо Абу ал Мот няма да получи никакво известие.

— А той къде се намира?

— Днес е бил на два дни път оттук надолу по течението на реката. Идва по вода. В Диакин намерил и наел два плавателни съда, един сандал и един нoger, на които натоварил за серибата над триста добре въоръжени нухри. Но провизиите му се свършили и с леката лодка изпратил напред двамата вестоносци със заповедта да му бъдат донесени от серибата месо и брашно. Но при това положение на нещата и на него, и на нухрите ще им се наложи да погладуват. Оттук не може да получи нищо, а в единственото селище край което ще премине, в серибата Мадунга, той не бива да се мярка, защото със собственика ѝ са във враждебни отношения. Следователно той ще разчита само на лов и риболов, а това значително ще забави пристигането му. И ако вие сте решили да отидете с лодката си до Мадунга, аз ви съветвам много да се пазите от него. Щом забележите корабите му, незабавно трябва да спрете и да се скриете в крайбрежната тръстика, докато те отминат.

— Ние веднага тръгваме на път и ще плаваме през цялата нощ. И тъй като течението ще ни помага, ще пристигнем в Мадунга преди Абу ал Мот. А ти незабавно потегляш с моя спътник, нали?

— Не, още не, а едва на зазоряване.

— Защо чак тогава? — попита Шварц.

— По две много важни причини. Вие сте християни и навярно не знаете, че всеки мюсюлманин трябва да започне каквото и да е пътуване по времето на молитвата Аср, три часа след пладне, Ако това е невъзможно, тогава по изключение може да тръгне по времето на Фаджр — рано при изгрев слънце. Но в никакъв случай не бива да се отправя на път след ал Ашия, вечерната молитва. Това правило може да се наруши само при крайна нужда. Аз не ти преча да живееш според предписанията на твоята вяра, но и ти трябва да ми позволиш да следвам повелите на моята религия. Но дори и да склоня веднага да започна с теб ездата, каква ще ни е ползата? Ние трябва да се движим по следите, оставени от ловците на роби, но нали през нощта няма да ги различаваме!

— Обаче ако изчакаме, докато се развидели, джурите отново ще дойдат насам и ще ме видят.

— Няма да дойдат. Те са се събрали и все още се наливат с опиващата мерисах, след което сигурно ще спят чак до обед. Още преди да тръгна шейхът беше вече пиян и това бе цяло щастие за мен и теб, защото само алкохолът го направи тъй отстъпчив и ми даде тези две камили. Едната заедно със седлото е твоя собственост и за нея ми дължиш пет Абу ноктах. Цената е много ниска, защото през наскоро настъпващия дъждовен период камилите ще измрат. Но затова пък искам твоите Абу ноктах да нямат никакви дефекти.

Хората в Судан приемат австрийския сребърен талер само когато образът на монетата е ясно изсечен. Освен това отчетливо трябва да личат седемте точки на короната, заради които талерът е получил името си^[42], както и буквите S. F. Липсва ли някой от тези белези, монетата или не се приема, или стойността ѝ пада с няколко пиастри.

За една оседлана камила пет талера са направо смешна цена.

Преди да напусне лодката Шварц бе пъхнал в джоба си пари и незабавно изплати сумата. Тъй като беше тъмно и не можеше да се види качеството на изображението върху талерите, той без възражения обеща на ловеца на сутринта да му смени всяка монета, която евентуално се окажеше с по-ниска стойност.

Шварц беше безсилен срещу религиозните възгледи на арабина и се видя принуден да прекара оставащите до зазоряване четири часа на

същото място. Ала работата с Пфотенхауер стоеше иначе. Тъй като той искаше да стигне до серибата Мадунга преди Абд ал Мот, не биваше да губи нито минута повече. Трябваше да се върне при лодката и още начаса се сбогува с Шварц.

— Дай Боже скоро пак да се видим по живо по здраво! — каза той, подавайки ръка на своя спътник. — Е, принуден съм да те пусна да тръгнеш, но не забравяй, че беландите хич не заслужават да си рискуваш живота заради тях. Всъщност те изобщо не ни засягат. Ама щом мислиш, че съвестта ти повелява да ги предупредиш, тогаз върви и Бог да те пази. Или ще ми разрешиш да го направя вместо теб? Все още не е късно!

— Не, скъпи докторе, нямам никакво намерение да те...

— Ще млъкнеш ли, проклетник такъв! — гневно го прекъсна Сивия. — Ти пак ме наричаш доктор! И то тъкмо по време на сбогуването ни, когато би трябвало да положиш всички усилия да не ме гневиш!

— Нямах такова намерение. Неволно и бързо ми се изплъзна от езика!

— Ами че тогава си го закови по-здраво в устата, та да не може да изскача навън! Ако не ме наричаш просто Игнац или Нац, или пък Нац Птичаря, хич няма защо да се връщаш! Да не би да съм се побратимил с теб, за да ми досаждаш все с моята титла и да се отнасяш с мен така, сякаш съм някой надут пуяк! Ако мислиш туй да продължава, по-добре си остани при беландите и гледай там да те назначат като фризьор и майстор по комплиментите. Сега знаеш как стоят нещата. И тъй, сбогом! Пази се да не ти се случи нещо лошо и често си спомняй за твоя Нац, който ще брои миговете, оставащи до нашата среща!

Последван от чернокожия, той тръгна с бърза крачка. Дълбоко трогнат, Шварц го проследи с поглед, докато Сивия изчезна в тъмната нощ. Старият особняк му бе станал извънредно близък и скъп.

Ловецът на слонове беше седнал на земята и немецът се настани до него. Заговориха за своето начинание, но по този въпрос нямаше кой знае какво да се каже. Планът им се състоеше просто в това да се движат подир ловците на роби. Щом се озовяха достатъчно близо до тях, те възнамеряваха да свърнат настрани и да опишат дъга, за да стигнат първи Омбула.

После продължиха да седят мълчаливо един до друг. За какво ли можеха да разговарят? На всеки от тях много му се искаше да научи нещо повече за живота на другия, но и двамата смятаха, че не е учтиво да задават подобни въпроси.

Тъй те прекараха часове в размисъл като от време на време и задрямваха, докато силният вик на един жерав възвести настъпващото утро. Няколко рибари прелетяха над дърветата. Една калугерица закряска своето „сик-сяк“; това събуди патешкото „простолюдие“ и африканските щъркели, които се включиха в утринния птичи концерт. Звездите на изток изчезнаха, отстъпвайки пред изгряващото слънце и Ловецът на слонове коленичи върху постланото на земята одеяло, за да каже своята утринна молитва — ал Фаджр.

Шварц също склучи ръце за молитва. В миговете, когато на около се събуждаше такава природа, може ли човек да не помисли за онзи, който я бе създал!

След молитвата, без да каже нито дума, арабинът се качи на седлото. Шварц последва примера му. Камилите се изправиха на крака и понесоха ездачите си на юг по следите на ловците на роби. И така пътуването им започна, кой ли можеше да каже как щеше да завърши!

Утринното развиделяване не продължи и десет минути. После настъпи светлият слънчев ден. Обширната равнина можеше да се види надалеч. В посоката, където се намираше селото на джурите, не се мяркаше жив човек, тъй че, когато двамата мъже потеглиха на път, никой не ги забеляза.

Едва сега Шварц видя, че неговият спътник се запасил с доста голямо количество храна. На седлото му висяха няколко заклани кокошки и две кожени торби, които навярно бяха пълни с брашно, тъй че на първо време нямаше защо да мислят за гладуване.

Но видът на двете камили не беше толкова успокоителен. Те бяха извънредно кльоцави и по кожата им личаха дълбоки белези от гнойни рани. Ако не бяха станали жертва на болестите и мъките от последния дъждовен период, това сигурно щеше да стане в най-скоро време. Изглежда дебелият шейх беше продал своите две най-лоши и най-слаби животни. Нито увещания, нито удари бяха в състояние да ги накарат да преминат в по-бърз ход. Един добър пешеходец съвсем спокойно можеше да върви с тях в крак.

Ето защо едва към обед двамата се добраха до местността, където предишния ден бяха спасени Лобо и Толо. Следите ясно си личаха. От това място те извиваха на югозапад, докато Нил заедно с крайбрежната гора описваше широка дъга на изток.

Преди да се отдалечат от реката двамата ездачи оставиха животните да се напият до насита и с ножовете си отсякоха запас от зелени клонки, които вечерта щяха да послужат на камилите за храна. После отново тръгнаха по дирите и то с убеждението, че този ден нямаше да намерят повече нито вода, нито сянка.

По обед жегата стана толкова непоносима, че камилите закрачиха още по-бавно. Това събуди у Шварц най-сериозни опасения. За да не обиди спътника си, той бе мълчал до този момент, но сега се обади:

— Джурите нямаха ли по-добри камили? Дали не беше по-разумно да купиш коне?

— Те не разполагаха повече с коне. Абд ал Мот е наел вейките — отговори арабинът. А от камилите се видях принуден да взема онези, които ми дадоха.

— Но са имали все още ездитни волове, нали?

— Също не. Абд ал Мот ги е взел. Само Аллах знае какво ще стане!

— Аз също знам. Ще се доберем до Омбула твърде късно. Ние не напредваме по-бързо от движещите се пеша отреди на Абд ал Мот, а те имат цял ден преднина! Изглежда, че животните ни по-скоро ще рухнат на земята, отколкото да ускорят крачка. Няма да помогнат нито думи, нито тояга.

— Но аз знам друго средство, което ще има по-добър ефект. Нали отрязахме клони от суфараха, именно те ще ни помогнат.

Ловецът извади ножа си и от един клон издялка малка свирка. След като тя беше готова и той я наду, камилите наостриха уши. Той продължи да свири и ето че животните доброволно преминаха в такъв тръс, какъвто допреди малко никой не бе очаквал от тях.

— Виждаш ли! — засмя се арабинът. — И на теб ще ти направя една такава суфарах. Тогава ще можем един друг да се сменяме, за да не останем без дъх.

— Добре — съгласи се Шварц, изпаднал във ведро настроение. Дано успеем със свирките да накараме тези хаджин^[43] по-бързо да

стигнат до Омбула. Няма да ми липсва старание.

Той получи една суфарах и тогава ту единият, ту другият така взеха да надуват свирките, сякаш някой им плащаше за това. Щом свирките замлъкнеха, камилите преминаваха в онзи ужасно бавен ход, който докарва човек до състояние, много приличащо на морска болест. Но разнесяха ли се пронизителните звуци на този музикален инструмент, полюляващата се походка на животните отново се сменяше с бърз тръс.

Така с помощта на свирките двамата ездачи прекосиха следобед една обширна и изсушена от слънцето равнина, без каквато и да било растителност, а привечер се добраха до малко, почти напълно пресъхнало блато, което по време на дъждовния период навярно се превръщаше в доста внушително езеро.

Там имаше достатъчно суха тръстика за огън, но не се мяркаха никакви животни с изключение на полумъртвите от глад крокодили в тинята, които поради липсата на друга храна през горещия период сигурно се виждаха принудени да се препитават със себеподобните си.

По обед и следобед Ловецът на слонове слиза от седлото, за да се моли по предписания от Корана начин. Вече приближаваше времето за ал Могреб, молитвата при залез слънце. Ето защо той спря край блатото и заяви, че ще остане на това място.

Шварц се примири с неизбежното. Впрочем той не беше чак толкова недоволен от изминатия през този ден път. Свирките бяха оказали такова въздействие, че двамата значително бяха съкратили преднината на ловците на роби. От следите им немецът разбра, че те бяха нощували на едно място, което се намиреше вече на значително разстояние зад гърба им.

След настъпването на тъмнината запалиха огън, за да изпекат една кокошка, а и за да се предпазят от нападение на диви животни. Заради крокодилите камилите не биваше да се приближават твърде много до блатото. Спънаха предните им крака и сложиха пред тях отрязаните клони. Липсваше вода. Тъй като през цялата нощ огънят трябваше да гори, двамата мъже не можеха едновременно да спят. Бяха принудени да се сменят един друг.

Поради тази причина, а и защото ездата ги беше изморила, те поговориха само за най-необходимото. Щом изядоха кокошката, която

никак не се хареса на немеца, защото месото ѝ беше започнало да се разлага, Шварц легна да спи, а арабинът пое първата стража.

След полунощ ученият бе събуден от изстрел. Той веднага скочи на крака и грабна пушката си.

— Ma fi schi, bess timsah — няма нищо, беше само един крокодил — каза арабинът, който спокойно седеше край огъня с все още димящата пушка в ръка.

Той посочи встрани, където огромен крокодил се гърчеше в предсмъртна агония. Гладът го беше накарал да излезе от блатото и да се приближи към огъня. Куршумът на ловеца бе пронизал окото му.

— Изключително привлекателно, няма що! — обади се Шварц. — Няма ли малко да се отдалечим оттук?

— Според мен не е необходимо. Изстрелът така изплаши зверовете, че никой от тях няма да посмее да се приближи. Спокойно си легни отново да спиш. Остава ти още половин час сън, а после ще бдиш за сигурността ни до сутринта.

— При тези обстоятелства предпочитам незабавно да застана на пост. По-добре да застрелям няколко крокодила, отколкото да се оставя да ме изядат.

— Както искаш. Нали видя, че под моята закрила си в безопасност. Надявам се, че така ще се чувствам и аз.

Той отново зареди изстреляната цев и после се загърна в одеялото си. Несъмнено този човек беше по-хладнокръвен и по-полезен, отколкото смяташе Шварц. Немецът хвърли в пламъците още един наръч тръстика и застана на своя пост.

През тази нощ той се почувства така самотен, както никога. Отдалеч долитаха неясните гласове на животни, които не се осмеляваха да се приближат, защото им беше известно присъствието на лакомите крокодили, а освен това и огънят ги плашеше. Хиените и чакалите не са опасни. Не можеше да се очаква появяване на лъвове или пантери, защото тук нямаше годна за пиене вода дори и за тях. Следователно трябваше да насочи цялото си внимание само към блатото и в случай че някое от влечугите отново се приближеше с кръвожадни намерения, да го посрещне с куршума си. Но и от тази страна не последва ново нападение.

Нощта измина и малко преди развиделяване Шварц събуди своя спътник, за да не пропусне обичайната си утринна молитва. Преди

това немецът хвърли на камилите нов наръч тръстика, за да се нахранят.

Междувременно другите кокошки бяха станали напълно негодни за ядене. В онези географски райони месото се запазва само броени часове. Арабинът ги беше взел единствено защото му ги бяха дали без пари. Някои племена по тези места отглеждат много кокошки, но не ядат месото им. Немецът ги хвърли в блатото и мигновено се развихри едно наистина отвратително боричкане за мършата, при което крокодилите си нанасяха един другиму рани. Шварц видя как на един от тях му бе откъснат крака, на друг опашката, а на трети му бе отхапана част от муцуната.

Развързаха краката на камилите, за да продължат ездата. Но този ден тя не беше толкова изнурителна, нито пък местностите толкова отчайващо безжизнени.

След голямата си извивка реката се насочваше в обратна посока и следите, по които те яздеха, се оказаха близо покрай брега ѝ. Вече имаше вода за пиене, зеленина за животните и... патици за хората. С един изстрел Шварц уби две птици.

Ободрявани от звука на свирките, през този ден камилите изминаха по-голямо разстояние от предишния. Малко след пладне те достигнаха мястото, където ловците на роби бяха прекарвали нощта. Това даде повод на двамата ездачи да разрешат един час почивка на изтощените си животни. Те слязоха от седлата, запалиха огън и изпекоха една патица.

И по време на този престой разговаряха съвсем малко. Изглежда Ловецът на слонове беше извънредно мълчалив човек, а Шварц нямаше никаква причина да го кара да се разприказва.

Следобед равният терен започна да става хълмист и малко по-късно откъм дясната им страна се появиха възвишения, които според местните мащаби изглеждаха доста внушителни. От тях се спускаше издълбано от пороищата корито, нагоре покрай което водеха следите. В него тук-там все още се бе задържала влага, а на някои места имаше дори и вода, тъй като по време на дъждовния период оттук течеше буен поток. Наоколо се виждаше богат растителен и животински свят, но за наблюдения нямаше време, защото най-късно до обяд на следващия ден трябваше да изпреварят ловците на роби. Поради тази причина

започнаха да използват свирките все по-често, в резултат на което камилите кажи-речи надминаха себе си.

По-нататък пътят водеше между споменатите възвишения и се спускаше към реката, която пак описваше завой, пресечен от дирята. Но следите не продължаваха покрай самата река, а се насочваха по брега на един маїеї, като го заобикаляха. На това място двамата ездачи бяха принудени да спрат, защото съвсем скоро щеше да се свечери.

Нил образува дълбоко врязващи се в сушата заливи, подобни на тъй наречените bayous край Мисисипи, които през дъждовния период се напълват с вода. И когато после Нил се върне в предишното си корито, водата остава в тези заливи и наоколо избуява пищна растителност, за да изсъхне след време повече или по-малко. Много от заливите се врязват толкова надълбоко в сушата, че в тях се задържа вода дори и през най-горещите месеци. Наричат ги маїеї и точно край един подобен залив спряха двамата мъже.

На неколкостотин крачки от брега му се издигаше гигантски хомрах^[44], чийто ствол сигурно имаше обиколка над петдесет стъпки. При това дървото едва ли бе по-високо от двајсетина лакти и голите му в момента клони бяха провиснали почти до самата земя, тъй че короната му образуваше нещо подобно на кухо полукълбо, в чиято среда се намираще могъщото му стъбло. Ездачите насочиха животните си към него, за да прекарат там нощта. С помощта на огъня на това място те по-лесно можеха да се защитят срещу комарите, които при самата вода представляваха двойно по-голяма напаст, Докато Шварц застреля една гъска за вечеря, арабинът събра горивен материал, намиращ се в големи количества наоколо. После ловецът си каза молитвата, а след това запали четири огъня, между които се разположиха да бивакуват и хора, и камили. Това се налагаше заради безбройните комари, както и поради обитавания от хиляди птици маїеї, чиято близост предполагаше и присъствието на по едри хищници Докато немецът скубеше и изкормваше гъската, а после я по стави над огъня на импровизиран дървен шиш, арабинът го наблюдаваше, без да пророни нито дума. Изглежда че и този ден той все така желаше да остане затворен в себе си.

Отведоха камилите на водопой край брега на залива, а после им дадоха и храна. След като гъската се изпече, мъжете също се заловиха

с вкусната си вечеря. Светлината от огъня проникваше между клоните на хомраха, но двамата не можеха да виждат какво става навън, защото пламъците ги заслепяваха.

Докато мълчаливо се хранеха, наблизко дочуха пропукване на сухи клони, а след това и дълбоко неспокойно сумтене. Те вдигнаха погледи и посегнаха към пушките си.

Allah akbar, dschamus, dschamus — велики Боже, бивол, бивол! — извика арабинът.

Той мигновено подпря приклада на рамото си и натисна спусъка, като стреля бързо един подир друг и с двете цеви, но за съжаление без очаквания успех, защото бе възбуден и заслепен от огньовете и не можа да се прицели съвсем точно.

Африканският бивол е много по-силен, по-див и по-неукротим от индийския. Той обича блатата, отлично плува и с бърз бяг си пробива път и сред най-гъстите храсталаци. Опитни ловци смятат, че ловът на африкански биволи е по-опасен от лова на слонове, хипопотами и носорози. Дори смъртно ранен този бивол продължава да напада. Особено опасни са самотните скитници. Заради безумната си необузданост и ярост те не могат да бъдат търпени дори от себеподобните си, които ги прогонват от стадата Суданците казват за тях следното: „Видиш ли стадо биволи, то ще избяга от теб Срещнеш ли няколко бивола, няма защо да се страхуваш, но изправиш ли се срещу някой самотник, тогава Господ да ти е на помощ!“ И точно един такъв самотен скитник беше биволът, който внезапно провря сред клоните на баобаба масивната си глава с могъщи рога и клепнали уши. Вместо да го подплашат и прогонят, огньовете по-скоро го бяха привлекли. Те събудиха гнева му. Той забеляза мъжете и камилите и се нагани да се втурне срещу тях тъкмо в мига, когато Ловеца на слонове го посрещна с двата си куршума. Вярно, те го улучиха, но го нараниха съвсем леко. Миг-два той остана неподвижен, сякаш учуден, че изобщо са дръзнали да помислят за съпротива, после сведе глава и с яростен рев се втурна напред.

— Спасявай се зад дървото! — извика Шварц на арабина.

Ловецът съвсем не се нуждаеше от подобно подсецане, защото бе вече изчезнал зад хомраха. А немецът най-хладнокръвно остана на мястото си с пушка в ръка. Животното вече навеждаше ниско глава, за да го намуши с рогата си, когато Шварц мигновено отскочи настрани и

изстрелите му изтрещяха — биволът се закова на място като ударен от гръм. Могъщите му крайници и великанското му тяло потрепераха, после той рухна на земята съвсем на същото място, където го бяха пресрещнали куршумите на учения.

Шварц не се помръдна нито на педя. За да поеме такъв риск върху себе си, сигурно бе изключително сигурен в точността на изстрелите си. Той бръкна в патрондаша, зареди отново двете цеви и с най-спокоен глас, сякаш ставаше дума за убиването на муха, се обърна към арабина:

— Сега можеш пак да дойдеш, защото биволът е мъртъв.

— Мъртъв ли е? — попита другият, като съвсем предпазливо показва иззад дървото само носа си. — Не е възможно!

— Убеди се сам!

— Значи все пак съм го улучил точно!

— Ти ли? Не ми се вярва! Изглежда изобщо не знаеш кои са най-уязвимите места на бивола. Къде се прицели?

— В челото.

— Тогава нека видим какъв е резултатът от куршумите ти!

Той коленичи пред чудовището, за да огледа челото му.

— Allah jisallimak — Аллах да те пази! — ужасено изкрещя арабинът. — Да не си решил да се самоубиваш? Ако все още не е напълно умрял, ти си загубен!

— Не се безпокой! Много добре знам какво правя. Я погледни! Единият от куршумите ти е пробил ухото, а другият е отскочил от издутината в основата на рогата. Съвсем ясно можеш да го видиш.

Ловеца на слонове се приближи колебливо. Още отдалеч протегна ръка да опипа животното. Първо го дръпна за опашката, а после и за краката, та да се убеди, че вече действително не е опасно. Едва след това пристъпи до главата му, за да огледа улучените от него места.

— Аллах, Аллах! — възкликна той. — Прав си. Дори не съм го ранил, защото дупката в ухото му няма никакво значение. Ами ти къде го улучи? Той изведнъж спря посред своя бяг, като че задържан от ръката на Аллах, а после потрепери и рухна на земята, без повече да се помръдне.

— Строших му последния вратен прешлен, това го накара да се закове на място, а после го улучих в сърцето, след което се строполи.

Нямах друг избор, понеже връхлиташе срещу мен с наведена глава.

— Тогава значи наистина си искал да го улучиш на тези две места, така ли? — учудено попита Ловеца на слонове.

— Естествено!

— Та ти изобщо не се прицели!

— Прицелих се по-добре от теб! Човек може да се прицели много точно и без да опира приклада на рамо в обичайното положение за стрелба. Насочих дулата право към местата, които исках да улуча. Но ако нямаш желание да се видиш нанизан на рогата, всичко това трябва да стане светкавично. А човек трябва да е и абсолютно сигурен в пушката си, иначе е осъден на смърт.

Арабинът се изправи на крака, впери в него направо безпомощния си поглед, а после каза:

— Нищо не разбирам! Ти си учен човек. Как може да проявяваш такава дързост пред едно от най-опасните животни!

— Това не е първият бивол, който убивам. Бил съм заедно с моя брат в Америка, една страна, където има стада от биволи, които наброяват хиляди глави. Преследвали сме ги неведнъж. За самия себе си не ми се ще да говоря, но все още ли мислиш, че пушката ти е по-добра от моята само защото е по-голяма и по-тежка?

— Господарю, все още не знам какво да мисля. Знам само, че ако не беше застрелял тъй бързо това чудовище, сега щях да бъда труп. То щеше да убие и мен, и теб, а после камилите, които нямаше да могат да избягат, защото им бяхме спънали краката. Ако това не е случайност, ако винаги улучваш тъй точно както този път, сигурно ще можеш да ме закриляш по-добре, отколкото аз теб!

— Ние сме спътници и не ни остава нищо друго освен да разчитаме на своята взаимопомощ. Никой не бива да изоставя другия в случай на нужда. Ако това стане наш принцип, няма защо да се страхуваме от опасностите, които ни очакват. А сега да довършим вечерята си. Ето я гъската, за която ще бъде страшно жалко, ако я предоставим на лешоядите или на чакалите.

Шварц седна на земята и си отрязва едно парче от печеното. Ловецът на слонове просто не знаеше какво да каже за това смайващо спокойствие и хладнокръвие. Той сметна за най-уместно да последва примера на спътника си. Ето защо първо сложи нови дърва в огньовете, а после също седна, за да окаже и той от своя страна

необходимото уважение на печената гъска. Ала не можа да се сдържи и само след минута-две попита:

— Какво ще правим сега с този Абу курухн?^[45] Остане ли да лежи тук, ще привлече всички хищници от околността.

— Но няма да е веднага. Кръв почти не е текла и тъй като няма да го разрязваме, през нощта миризмата ще е слаба. Впрочем нито един лъв няма да се осмели да навлезе между четирите огъня. Това може да стори само някое толкова буйно и опърничаво животно като този бивол.

— Но камилите се страхуват от него.

— Вярно, че те все още треперят от уплаха, обаче скоро ще се успокоят. Месото на този стар юначага не може да се яде. Принудени сме да го оставим тук на лешоядите. При други обстоятелства щях да взема черепа му с великолепните рога, но сега това е невъзможно, защото сме тръгнали на път със задача, чиято цел е всякаква друга само не и научна. И тъй, ще оставим Бащата на рогата да лежи на мястото си и ще се задоволим само с мисълта, че осуетихме намеренията му.

— Ефенди, ти си храбър и същевременно спокоен човек също като Емин Паша. Възхищавам ти се и те уважавам. Мога ли да науча името ти, за да знам как да се обръщам към теб?

Няма да можеш да го изговориш правилно и затуй ще ги го кажа в превод на арабски. Наричай ме Асуад^[46], това е достатъчно.

— Не е ли по дълго?

— Не. Хората в моята родина нямат толкова дълги имена, както е при вас. Но в моя страна и човекът с най-късото име може да е прочут герой или учен. А сега мога ли да чуя как се казваш ти?

— Все още не, ефенди. Когато напусках Дар Руша се заклех в Аллах да се откажа от името си и да не го използвам, докато не открия следите на сина си, тъй като това все още не е станало, устата ми не бива да го изговаря. Всички ме наричат Ловеца на слонове. Ако не желаеш и ти да го използваш, а настояваш да ми дадеш някакво друго име, тогава ме наричай Бала Ибн^[47] което ми подхожда.

— Ще си служа с това име, когато те споменавам или разговарям с теб. Но нима си се заклел да премълчаваш и обстоятелствата, при които си загубил сина си?

— Не, ефенди. Как мога да се надявам все някога да го намеря, ако изобщо не бива да говоря за това? Вече на стотици хора съм разказвал за нещастията си, но никой не е в състояние да ми даде каквото и да било сведение. Започвам да вярвам, че синът ми е умрял, но въпреки всичко оставам верен на клетвата си и ще продължавам да търся и него, и похитителя му, докато Аллах ме прибере при себе си.

Той закри очите си с длан, сякаш искаше да скрие дълбоката мъка, излъчвана от погледа му, и после продължи:

— Аз бях най-богатият и най-уважаван човек сред моето племе, бях предводител на войните ни и ръководех съвета на мъдреците. Смятах се за по щастлив от всички хора, които познавах и наистина бе така, докато се появи онзи човек и ми донесе нещастие. Обичах жена си и единственото си дете, моя син, комуто дадохме името Mosul et Tmem Sawabi Hidschr^[48]. Един ден...

— Как се с казвало момчето? — прекъсна го Шварц. — Mesuf et Tmeni Sawabi Hidschr ли? Защо си му дал такова име?

— Защото и на двата си крака имаше само по четири пръста. Не знам дали и при вас има подобни случаи. При нас са много редки.

И в моята родина са редки. Но съм виждал хора, на които по рождение липсват пръсти на ръцете или на краката, а познавах и един човек, който на всяка ръка имаше по шест пръста тоест по един повече.

— Пръстите на ръцете на моя син бяха напълно нормални, но на краката му липсваше малкото пръстче. Затова пък Аллах го беше надарил с толкоз по-богата душа и той бе най умно го дете сред цялото племе. Когато все още нямаше и три години, в нашия дуар дойде един Baija'l ahid^[49], за да продава роби. Между тях имаше момчета и момичета, а също и жени и всичките бяха негри с изключение на едно момче със светъл цвят на кожата и права коса, което нямаше и типичните негърски черти на лицето. Търговецът направи при нас голям пазар, за да продаде стоката си и много бени ал араб от цялата околност се стекоха да се пазарят с него. Момчето с бяла кожа непрекъснато плачеше, но не можеше да каже нито дума, защото му бяха отрязали езика.

— Ужасно! На каква възраст беше то?

— На около десетина години. След като търговецът прекара при нас една седмица, ненадейно пристигна някакъв човек от Биркет

Фатма заедно с няколко придружители и обвини търговеца, че е отвлякъл сина му. Бащата проследил дирята на мерзавеца и така дошъл при нас. Търговецът отрече всичко. Закле се в Аллах, че изобщо не познава този човек. Тъй като роботърговецът беше наш гост трябваше да го вземем под закрилата си. Но разказът на мъжете от Биркет Фатма звучеше тъй правдоподобно, че нямаше как да не им повярваме. Направихме съвещание и решихме момчето, което бе държано затворено, да бъде представено на непознатия, а той получи строга заповед да се държи съвсем спокойно и да не казва нито дума. Доведоха момчето щом то съзря непознатия, издаде ликуващи звуци, втурна се към него, прегърна го и започна да го целува, С голяма радост то поздрави и останалите мъже от Биркет Фатма. Нима това не е доказателство, че е син на непознатия?

— Безспорно! — отговори Шварц.

— Освен това хората се заклеха в истинността на показанията си. Търговецът беше отвлякъл сина на един правоверен мюсюлманин и го бе превърнал в роб, а такова престъпление се наказва със смърт. На всичко отгоре беше отрязал езика на момчето, за да не го издаде, което трябваше да бъде наказано допълнително. И тъй, всеобщото събрание бе свикано отново, за да произнесе присъдата. Тя гласеше смърт заради похищаването на момчето. А за отрязването на езика търговецът щеше да бъде бичуван всеки ден. Задето бе изгубило способността си да говори, осакатеното момче щеше да получи всичките роби на престъпника.

— Беше ли изпълнена тази присъда?

— Само една малка част от нея. Според закона виновникът трябваше да бъде предаден на бащата на момчето. Но това можеше да стане едва след седмица, защото престъпникът бе наш гост и като такъв се намираше за две седмици под закрилата ни. По тази причина ние го затворихме, за да го предоставим след седмица във властта на отмъстителите, но дотогава всеки ден трябваше да бъде бит с камшик. Два пъти той понесе наказанието под личния ми надзор, ала на третото утро беше избягал, без да остави каквито и да било следи. Нашите воители незабавно се метнаха на конете, за да го преследват, но се върнаха, без нито един от тях да го беше видял. Хората от Биркет Фатма си тръгнаха за дома заедно с момчето и робите и бяха принудени да се откажат от изпълнението на смъртната присъда.

— И тази случка е свързана със загубата на сина ти, така ли?

— Да. След няколко седмици един пратеник от Саламат ми донесе писмо, подписано от Ебрид бен Лафса, търговеца на роби. Този пес ми пишеше, че бил осъден невинен и щял така да ми отмъсти, че до края на живота си да помня отвлеченото момче от Биркет Фатма. Месец по-късно заедно с воините си бях поканен от съседното племе за една голяма „фантазия“^[50]. Веднага след пристигането ни бяхме догонени от пратеник с вестта, че синът ми е изчезнал. Бил отвлечен през нощта, а на върлината на шатрата било забодено писмо, с което Ебрид бен Лафса ми съобщаваше, че вземал сина ми вместо другото момче и че никога през живота си нямало да видя вече моето дете.

— Какво сатанинско, направо пъклено дело! — възкликна немецът и потръпна.

— О, освен това ми писа, че заради двудневното бичуване щял да накара да бият сина ми с камшик и да му отрежат езика. Бях като полудял. Всичките ми воини, а също и воините от съседните племена обиколиха обширни райони наоколо, за да заловят този сатана — ала напразно! Когато след седмици се върнахме, жена ми лежеше повалена от треска и тъй като не доведох сина й, за броени дни умря. Когато я погребях, положих клетвата, която вече ти е известна. Освободих робите си, поверих цялото си имущество на моя брат и тръгнах да се скитам и да търся сина си. Нито един негърски крал, който е под властта на хадифа, няма право да купува бели роби. Следователно трябваше да насоча усилията си на север и на запад. Ето защо се отправих в северна посока през Удаи, през пустинята към Боргу, а после се върнах към Канем и Борну, към Багирми и Адамауа. Питях и разпитвах във всички селища, ала все напразно. Ако някой път си мислех, че съм открил следа, то съвсем скоро разочарованието ме обземаше с пълна сила. После тръгнах на изток, където претърсих целия Кордофан, а и Дар Фур, обаче и тези мои усилия останаха без резултат. Годишите отлитаха, сърцето ми кървеше, косата ми посивя. Единственото, което успях да постигна бе следното: разбрах, че тринайсет години бях търсил в погрешна посока. И тогава се отправих на юг, от Хабаш стигнах до Гала и до големите езера, после отидох при племената, живеещи на запад от тях. Оттогава изминаха две години. Живеех от лов. Не е необходимо да ти разказвам за страданията и опасностите, които преживях. От няколко месеца претърсвам

областите с многобройните водни басейни, откъдето води началото си Бахр ал Абиад. Там станах известен под името Ловеца на слонове, но и по тези места няма да намеря сина си. Останах без всякаква надежда, защото сигурно вече отдавна е умрял от мъки. Ала ежедневно моля Аллах само за едно — да ме срещне с Ебрид бен Лафса, в случай че е все още жив. Изправя ли се срещу този стократен дявол, тогава тежко му седем пъти по седем! Сигурно и в ада няма такива мъчения, каквито го очакват от ръката ми!

Клетият баща изрече последните думи с такова скърцане на зъби, че тръпки побиха неговия спътник. После ловецът отпусна глава и скри ръце в дланите си. След малко изплашено се сепна, изтръгнат от мрачните си мисли, защото Шварц благо му каза:

— Аллах е всемогъщ и всемилостив. Може би някога и ти си се отнасял жестоко с твоите роби и той е решил да ти покаже каква неопикуема и безкрайна мъка се крие зад думата робство.

Арабинът простена. После въздъхна тежко и каза:

— Аз бях избухлив и гневлив господар. Не един и двама чернокожи умряха под бича ми. На неколцина отрязвах ръцете, а на един наредих да му изтръгнат езика, защото ме обиди. След изчезването на сина ми бях обзет от разкаяние и освободих всичките си роби.

— Тогава предположението ми не ме е излъгало. Всички хора, както белите, така и чернокожите са чада Божии. Затова Аллах те е осъдил. Но тъй като вече е видял разкаянието ти и е броил твоите страдания, сигурно ще прояви милосърдие. Убеден съм, че ти пак ще видиш сина си, може би дори твърде скоро.

— Никога, никога!

— Не говори така! Защо се съмняваш в Божието милосърдие? Твоята религия не ти ли дава възможност за помирение между Божествената любов и разкаялия се грешник? Ако не вярваш във всемогъщия Спасител на всички хора, който умря на кръста и заради теб, то бъди поне уверен, че Аллах е чул всичките ти жалби, както и онова, което изплака преди малко, и че може би вече ти е изпратил помощ.

— Това е немислимо — отговори Бала Ибн. — Ако е искал да ми помогне, щял е да то стори още преди години.

— Единствено той знае защо все още не го е направил. Може би ти никога досега не си осъзнавал предишната си жестокост така, както я осъзна току-що.

Очевидно на арабина му беше трудно да намери някакъв отговор. Минута-две той гледа замислено пред себе си, а после призна следното:

— Никой не се е осмелявал да ми обърне внимание върху всичко това, а и самият аз не съм бил достатъчно откровен със себе си. Ти си първият човек, заявил ми съвсем ясно, че съм вършил грях с отношението си към моите роби и именно фактът, че го направи ти, чужденецът, християнинът, който и представа си няма за предишните ми жестокости, и когото всъщност би трябвало да презирам като гяур, ми показва моето минало в цялата му кървава светлина. Вече никога не ще мога да поправа извършеното от мен зло. Не заслужавам отново да видя сина си. И все пак ще се чувствам като на седмото небе на Аллах, ако ми е съдено да го намеря, даже ако... ако му липсва езикът, така че да не може дори да промълви името на баща си!

Ловецът изговори тези думи със затрогваща искреност и с неподправена пламенност. С навлажнени очи и светнало от радост лице немецът сложи длан върху рамото му и каза:

— Ти си на прав път. Така Аллах ще се вслуша в думите ти и можеш да си сигурен, че той ще изпълни желанието на твоето сърце. Просто чувствам как скоро молбата ти ще бъде чута и може би изпълнена и заради това, че тъй искрено разкри душата си пред мен.

— Че съм разкрил пред тебе ли? Би било цяло чудо! Мъжете от моето племе, както и воините от приятелските ни племена, заедно с мен напразно търсиха моя изгубен син. После цели петнайсет години пребродих почти целия континент без какъвто и да било резултат. Разказал съм историята за моите страдания на хиляди хора от местното население и те също присъединяваха усилията си към моите, но въпреки това не съм виждал и най-слабия лъч надежда. И ето че срещнах теб, европейца, който изобщо не познава нашите страни и народи, нито начина ни на живот и се намира тук едва от скоро. Започнах да ти говоря за съкровениите си желания, защото случайно ме попита за името ми и въпреки това излиза, че тъкмо ти би трябвало да си онзи избран от Аллах човек, чрез който да ми е съдено да бъде чу та молбата ми, така ли? Повтарям ти, че това би било невероятно чудо.

— Ежедневно около нас продължава да стават чудеса, но те се извършват по много по-обикновен начин, отколкото са ставали някога. Какво ще кажеш, ако наистина съм виждал сина ти, ако съм го срещал? Нима ти се струва толкова немислимо?

— Не, обаче не може на е истина!

— Тогава по отношение на Всемилостивия ти си гяуринът, а аз правоверният. Нима не искаш да повярваш в посланието на Аллах само защото вестителят е християнин?

Бала Ибн отправи дълъг и изпитателен поглед към немца, чието лице излъчваше задоволство. Помръкналите черти на ловеца започнаха все повече и повече да се проясняват. Очите му ставаха все по-големи и по-големи, а когато заговори, гласът му потрепери.

— Аллах изпраща и смъртта, и живота. Твоето лице ми подсказва, че думите ти не са неоснователни. Навярно мислиш, че можеш да ми съобщиш някаква радостна вест. Убеден съм, че се лъжеш, че пак става въпрос за една от онези заблуди, каквито преживях вече със стотици, но въпреки това кажи, говори! Познаваш ли някой човек, който би могъл да е моят син?

— Да.

— На каква възраст е той?

На около осемнайсет години. Къде се намира?

— Живее при ниям-ниямите.

— Как се казва?

— Наричат го Абд ас Сир, Син на тайната. Това е едно доказателство, че произходът му е неизвестен. Синът на краля на ниям-ниямите му е близък приятел. Преди време подслушах един разговор между двамата и забелязах, че когато са сами, приятелят на Сина на тайната се обръща към него с името Масуф.

— Аллах е велик! Но това сигурно е само случайност.

— Не ми се вярва. Нима името Масуф се среща толкова често?

— Не. Освен сина си не познавам друг, който да е със същото име.

— При онзи разговор и аз го чух за пръв път, а днес го чух от теб повторно.

— Какъв цвят има кожата на момчето?

— Може би е малко по-тъмен от твоята.

— Вярно е, вярно е! Няма как да не е по-тъмен Може би все пак това е лъч на надежда, който днес прониза тъмата, спуснала се над душата ми. Но най-важното, най-важното. Виждаш ли си пръстите на краката му?

— Да. Той има само по четири пръста на всеки крак. И двете малки пръстчета му липсват.

— Аллах е велик, Аллах е снизходителен и милостив! — извика кажи-речи гръмко арабинът. — В сърцето ми се влива нов живот и изпитвам такова чувство, сякаш косата ми още в този миг ще започне отново да потъмнява. От безмерна радост ми се иска да заликувам, но не бива, защото ако и този път пак се видя излъган, може би няма да намеря вече сили да го понеса. Нямам право да дръзвам с упование да се вкопчвам в твоите думи. Трябва да остана хладнокръвен и спокоен, за да мога да премисля казаното от теб като съвсем чужд човек, който няма нищо общо с цялата работа. Трябва да събера и приведа всички възможни възражения срещу твоята вест.

— Нямам нищо против. Ще прецениш всичко съвсем точно, както направих и самият аз. Ако имаш възражения, сподели ги с мен!

— Така ще постъпя. Ти ми каза, че този младеж е приятел на сина на краля и е разговарял с него. Но аз съм убеден, че ако е все още жив, синът ми изобщо не може да говори.

— Навярно защото навремето търговецът на роби те е заплашил, че и на него ще му отреже езика, така ли?

— Да.

— Вероятно го е казал с намерение да засили страданията ти. Но благодарумието го е накарало да не изпълни заплахата си. Вярно, преди години определени обстоятелства правеха полезни и немите роби, ала в днешно време вече не е така. Един слуга трябва да може да говори, за да е в състояние да изпълнява всички поръчения на господаря си. А сега твърде рядко някой ще купи роб, който е ням и следователно ползата от него е ограничена. Търговецът на роби е знаел това и аз предполагам, че не е осакатил сина ти.

— Срещу това твое мнение може да се възрази, че той го е отвлякъл не заради печалбата, а за да си отмъсти. Бил е принуден да му отреже езика, за да не го издаде.

— Бих се съгласил с теб, ако момчето е било по-голямо. Ала дори и в такъв случай осакатяването му няма да е пълна гаранция за

сигурността на търговеца. Всеки ням може да се научи да пише и тогава върху хартия ще изложи всичко, което не ще е в състояние да изрече устата му. А момчето е било едва на три години. На такава възраст са достатъчни само няколко месеца, за да се заличи всичко от паметта му. Сигурно търговецът на роби си е казал, че ако момчето попадне в свършено друга среда и поведе друг начин на живот, скоро ще забрави всичко, каквото е било дотогава.

— Ефенди, твоите възражения ме правят щастлив, макар от тях да си вадя безспорното заключение, че онзи младеж няма да си спомни вече нищо за ранното си детство, нито пък за своите родители.

— Що се отнася до това, аз не съм в състояние да ти дам точни сведения. Синът на тайната никога не говори за миналото си, но аз знам, че в сърцето си таи мисълта за отмъщение и предполагам, че то засяга човека, който го е отвлякъл.

Арабинът отдавна вече не седеше на земята. Беше скочил на крака, а също и Шварц се бе изправил. Ловецът стоеше пред немеца като човек, който е убеден, че животът и щастието му зависят от всяка негова дума.

— Значи той има да си отмъщава, има да си отмъщава някому! — каза арабинът. — Може би е забравил всичко, всичко освен че е бил похитен. Откога се намира сред ниям-ниямите? Още като малко момче ли е попаднал при тях?

— Не, едва преди две години. Дошъл съвсем сам и останал там, без някога да им каже кой е и откъде идва. Затова получил името Синът на тайната.

— И какво прави сред тези чернокожи? С какво се прехранва?

— Синът на краля го срещнал в гората и го отвел при баща си. Непознатото момче умеело да борави с оръжията и още в първите дни проявило такава храброст, изключителна ловкост и схватливост, че кралят го приел в личната си охрана. На този пост то се чувства тъй добре, доколкото това е възможно при подобни обстоятелства. То бързо спечелило симпатиите на всички, които го познават. Момчето е много мълчаливо, но наблюденията ми ме карат да предполагам, че въпреки младостта си е имало извънредно бурен живот. Познава почти всички народи от Бахр ал Абиад та чак до големите езера. Говори няколко от техните езици и диалекти...

— И арабски ли? — намеси се ловецът.

— Да, също и арабски. Освен това умее да върши и много други неща, които са съвършено непознати на сегашните му другари. Накратко казано, той знае толкова много и има такива умения и сръчности, че всеки ниям-ниям би му завидял, ако всички не го обичаха безрезервно.

— Значи той е добър човек и изобщо е по-издигнат от обикновените негри, така ли? — попита Бала Ибн и за пръв път по сериозното му изпито лице се плъзна радостна усмивка.

— Да, сърцето му е добро и чисто — отговори Шварц. — Той знае, че превъзхожда чернокожите. И това съзнание се отразява в характера му и неговото поведение, но гордостта му е такава, че не може да засегне никого. Винаги когато съм го наблюдавал, младежът ми е приличал на млад благороден жребец, който се намира заедно с обикновените коне на една и съща ливада. Той пасе с тях, чувства се от тяхното стадо, добре се разбира с тях и все пак още от пръв поглед си личи, че след време ще носи на гърба си по-хубаво седло и по-благороден ездач от останалите коне.

— Аллах, о, Аллах! — възкликна ловецът и склучи ръце. — Дано се окаже моят син, дано наистина е той! На всяка цена трябва да отида при ниям-ниямите и да го видя!

— Та ти вече го видя.

— Аз ли? Къде? — прозвуча смаяно въпросът му.

— Сред изпепелените останки на серибата на Абу ал Мот. Не забеляза ли младия човек, който бе заедно с нас и после отиде сам при шейха да му съобщи за пристигането ни?

— Видях го и много ми допадна. Веднага щом го зърнах, почувствах как в сърцето ми сякаш проникна някакъв далечен лъч, също както когато заблуденият странник съзира светлината от далечен лагерен огън. Значи той е, него имаш предвид. О, Мохамед и всички вие свещени халифи! Младежът е бил близо до мен, видял съм го, чул съм гласа му и не съм подозирал, че може би е моят син, когото толкова дълги години търся с такава горест и мъка! И къде е сега? Накъде отиде?

— Тръгна към серибата Мадунга. Той е кормчията на моята лодка.

— Значи е запознат с реката? Познава и бреговете, и земите край нея?

— Много добре. Но никога не споменава кога и при какви обстоятелства ги е опознал.

— Въпреки своите осемнайсет години той трябва да има изключителен характер. Сърцето ми бие вече по-радостно, но и в боязливо очакване и то така, сякаш иска да ми пръсне гърдите. Разбрах, че твоите хора ще те чакат в серибата. Той ще остане ли при тях, докато се върнеш?

— Естествено! Без него не мога да завърша пътуването си.

— Тогава ще се откажа от по-нататъшно търсене. Сега ще отида с теб до Омбула да предупредим тамошните хора, а после заедно с теб ще се върна и ще продължа до серибата Мадунга, за да говоря със Сина на тайната. Да, господарю, ти беше прав, когато каза, че човек не бива да се съмнява в милосърдието на Аллах, прав беше и когато твърдеше, че може би тъкмо чрез теб ми е съдено да получа нова надежда. И ето че сега чувствам тази надежда в сърцето си. Изведнъж станах съвсем друг, сякаш нов човек. И освен на Аллах, трябва да благодаря и на теб. Нека станем приятели! Нека честно споделяме опасностите по нашия път и да не се изоставяме в никаква беда. Каж ми искаш ли да бъдеш мой приятел и мой брат!

— С радост, с най-голяма радост! Ето ти ръката ми.

Той му подаде ръка. Арабинът я стисна здраво и каза:

— Ето ти и моята ръка. Знаеш ли с кои думи се сключва един такъв съюз до гроб? С думите: „es suhbi la es suhbi, el umr la umr“^[51]. Каж ми ги и ти!

Шварц повтори този израз. После ловецът го прегърна, целуна го и извика:

— Вече сме едно цяло, едно и също лице. Ти си аз и аз съм ти. Тежко и горко на неприятеля, който обиди теб или мен! Но стига толкова вълнения. Да седнем пак на земята, да ми разкажеш всичко, каквото знаеш за Сина на тайната.

Двамата отново се настаниха край огъня и Шварц започна разказа си. Той трябваше най-подробно, да опише младежа, да предаде всяка дума, която бе разменил с него. Така измина доста време, стана полунощ и когато нямаше какво повече да каже, немецът можеше вече да помисли за сън, а той му бе тъй необходим след последните два напрегнати дни.

— Спи спокойно в името на Аллах! — рече арабинът. — Аз ще бдя и няма да те будя. След всичко, каквото научих от теб, ми е невъзможно да мигна. Сигурно ще ме разбереш и няма да възразиш, че ще остана да пазя край теб.

За Шварц бе съвсем ясно, че развълнуваният ловец не можеше и да мисли за сън и затова се съгласи с предложението му, без да каже нито дума, загърна се здраво с одеялото си и затвори очи.

Нощта премина напълно спокойна, без нищо да смути съня на немеца. Той сам се събуди на зазоряване, когато мюсюлманинът започна да се моли на висок глас. Огньовете все още тлееха и в горещата им пепел от донесеното брашно двамата изпекоха няколко питки, които щяха да им стигнат за целия ден, още повече, че им беше останало и едно парче от печената гъска.

Докато арабинът вършеше тази работа, Шварц нахрани и напои камилите. После тръгнаха на път.

На ловецът изобщо не му личеше, че беше прекарал безсънна нощ. Кажиречи той изглеждаше подмладен и с увереност заяви, че от дълги години не се е чувствал тъй добре, както в момента. Толкова голямо е въздействието на душевното състояние на човека върху тялото му!

Двамата бяха убедени, че около обед ще догонят ловците на роби, но било писано да стане иначе. Когато оставиха майеха зад гърба си, дирята отново ги отведе близо до реката. Там се издигаше гъста гора, пред която в откритата тревиста равнина като предни постове растяха многобройни храсталаци. Дирята извиваше между тези храсти.

На това място, върху сравнително меката почва, се виждаше поясно от колко отделни следи се състоеше тя. Тук тя ставаше значително поширока. Тъй като храсталаците предлагаха вкусна храна, голямото стадо говеда, което подпалвачите на серибата бяха откъмнали, им бе създадо големи затруднения при събирането му.

Двамата мъже яздеха един до друг и разговаряха на висок глас. Те не виждаха никаква причина в мнимото си усамотение да приказват потихо. Тъкмо бяха преминали през един потесен „проход“, където храстите растяха понагъсто, и се канеха да излязат на пооткрито място, когато Шварц, яздил тези стотина метра начело, внезапно рязко спря камилата си, бързо я обърна и я накара отново да се скрие сред храсталаците. При това той каза припряно, но тихо:

— По дяволите! Само след секунда-две щяха да ни открият!

— Кой? — попита Бала Ибн.

— Хората, които се намират в откритата равнина и пасат стадата си.

— Чернокожи ли са?

— Чернокожи и бели.

— Кои ли може да са?

— Веднага ще разберем. Да се прикрием и да ги поогледаме! Той накара камилата си да коленичи и слезе от седлото. Арабинът го последва. Скрити зад храсталака, те отправиха погледи към разкрилата се пред очите им сцена.

В дясно от тях, тоест на запад, се простираше обширна открита равнина. Наляво, в края на гората, лагеруваха към четирийсет души, една пъстра смесица от всички цветове на кожата, облечени в какви ли не дрехи. Близо до тях бяха пушките им, подредени в пирамида. В права посока и надясно от двамата притаили се съгледвачи, пасяха много говеда заедно с няколко коня и камили. Под короните на първите дървета лежаха отрупани различни стоки. Около десетина души се намираха при пасящите животни, за да поддържат порядъка и да им пречат да хукнат из равнината. Ако Шварц бе оставил камилата си да направи само още две-три крачки, тези хора сигурно щяха да го забележат.

— Знаеш ли какви са тия? — попита той своя другар.

— Да — кимна му ловецът.

— Е?

— Оставеният в серибата гарнизон, който я е подпалил и ограбил.

— И аз предполагам така. Но само не мога да проумея как са дръзнали да се установят тук. Изобщо не разбирам защо са тръгнали в същата посока като Абд ал Мот. Така те непременно ще му паднат в ръцете.

— Или той в техните! — подхвърли арабинът и направи движение, сякаш забиваше нож.

— Какво искаш да кажеш?

— Не съм сигурен дали догадките ми са верни. От джурите научих, че подчинените на Абд ал Мот не го обичат особено, защото е

жесток и несправедлив човек. Несъмнено по тази причина гарнизонът му е изменил. Но освен тези петдесет души сигурно има и мнозина други, които мислят също като тях и също така желаят да се освободят от него, още повече ако получат и някаква друга изгода. Стариият фелдфебел, предводителят на бунтовниците, ще разчита и на тези свои съмишленици. Какво ли мисли да прави с похитеното имущество и с петдесетте войници? Той може да ги използва както трябва само в случай че основе нова сериба и аз предполагам, че действително има такива намерения. За лов на роби петдесетина души са твърде недостатъчни, следователно му се налага да се огледа и за други хора. И откъде ще ги вземе, къде другаде може да ги намери по-лесно освен измежду досегашните си другари?

— Може би наистина си прав — съгласи се Шварц.

— Само по този начин — продължи ловецът, — е възможно да се обясни защо фелдфебелът е тръгнал по следите на Абд ал Мот. Решил е да изчака завръщането на другарите си и да ги накара да преминат на негова страна. Сигурно повечето от тях ще го последват, защото естествено той ще им предложи по-високо възнаграждение, отколкото са получавали досега.

— А какво ще стане с Абд ал Мот?

— Вероятно ще го убият и ще си присвоят цялото му имущество. Разбира се, при тези предположения аз приемам, че нападението над Омбула ще излезе успешно.

— Ужасно е само да си помислиш какви порядки води след себе си търговията с роби. Човек се превръща в чудовище!

— И аз стигнах до този извод. И тъй, убеден съм, че тези хора чакат тук Абд ал Мот, за да го убият. Но в случай че това им се удаде, наказанието им незабавно ще ги последва по петите.

— Какво искаш да кажеш?

— Не забравяй Абу ал Мот, който след два дни смята да пристигне в серибата си заедно с над триста нухри! Той ще завари само овъглените й останки и от джурите ще научи за случилото се. Какво ще предприеме след това?

— Ще се втурне да преследва бунтовниците.

— Естествено. Ще ги завари тук, където ги видяхме и ние, и всичките ще ги изколи. Ето как лешоядите ще се разкъсат един друг, за което трябва само да благодарим на Аллах. Но за нас никак не е

приятно, че тези хора са се разположили на лагер точно тук. Разбира се, не бива да им се мяркаме пред очите и сме принудени да поемем по заобиколен път, който ще ни отнеме много време.

— За съжаление е така. Върху нашите камили можем да бъдем забелязани отдалеч, още повече че днес въздухът е изключително чист. Принудени сме да се върнем доста назад и после далеч оттук, през откритата равнина, да опишем дъга. Преди отново да се натъкнем на дирята, оставена от Абд ал Мот, ще изминат три или четири часа.

— Не по-малко. Но нямаме друг изход. Да тръгваме, за да загубим колкото е възможно по-малко време.

Те пак възседнаха камилите и се върнаха обратно, колкото им се струваше необходимо, а после насочиха животните на запад, за да свърнат по-късно на юг. Така двамата се озоваха в откритата равнина, откъдето гората, край която се намираше бивакът на фелдфебела, се виждаше само като дълга тъмна черта. Шварц погледна натам през бинокъла си и успя да различи пасящите животни и хората при тях. С невъоръжено око той не би забелязал нищо и затова бяха сигурни, че ловците на роби не могат да ги видят от лагера си.

По-късно двамата ездаци трябваше да променят посоката си и отново се насочиха на изток, за да се върнат при изоставената диря. Когато стигнаха до нея, от момента в който видяха пред себе си лагера на фелдфебела, бяха изминали вече четири часа и половина и тъй като се намираха най-много на четиридесет или петдесет минути път от другата страна на бивака, излизаше, че са изгубили почти цели четири часа.

Тази загуба едва ли можеше да бъде наваксана. Опитаха се да пришпорят камилите до краен предел, ала животните по начало бяха слаби, а и неимоверното напрежение съвсем не бе допринесло за заякването им. Те едва ли обръщаха вече някакво внимание на свирките, които доскоро оказваха върху тях толкова стимулиращо въздействие.

Още преди обед дирята внезапно промени посоката си и се насочи почти право на запад. Колкото повече се отдалечаваше от реката, толкова по-твърда и неплодородна ставаше земята, докато най-сетне в продължение на час следата ги води през натрошени камънаци. Там ездачите останаха с впечатлението, сякаш някой бе натрошил цяла

планина на каменни късове с големината на юмрук и изключително равномерно ги беше разпръснал по обширната равнина.

После над хоризонта изплуваха някакви неясни очертания. На мястото на едрия чакъл отново се появи земя, ала тя бе твърда и суха. Теренът започна постепенно да бе изкачва. От ляво и от дясно се появиха ниски планини, които през дъждовния период навярно се покриваха с трева. Между тях се виеха тесни долини, през които водеше пътят на двамата. Колкото повече напредваха, толкова по-ясно се очертаваха на хоризонта предишните мъгляви силуети. Широката дъга от хоризонта, която се разкриваше пред очите им, отначало се оцвети в сиво, после в белезникаво синьо, а след това взе да става все по-тъмна и по-тъмна, като непрекъснато се издигаше нагоре.

— Планините Памбиса — обади се Бала Ибн и посочи с ръка натам.

— В чието подножие се намира селото Омбула, така ли? Сигурен ли си, че са те?

— Не мога да съм сигурен, защото никога не съм бил там. Но така предполагам.

— Как мислиш, колко ни остава още до тези планини?

— Невъзможно е да ги достигнем преди да се свечери.

— Тогава ще закъснеем!

— Не бива да мислиш така. Никой ловец на роби не напада селата посред бял ден. Обикновено предпочитат да изчакаят почти до зазоряване. Следователно ще имаме време да предупредим заплашените от беда хора. Поне се надявам, че ще можем.

— В такъв случай Абд ал Мот сигурно е спрял да лагерува на някое скрито място, където ще изчака падането на нощта.

— Не ми се вярва. Обикновено газуахът постъпва съвсем иначе. Недей забравя обстоятелството, че тези местности са много рядко населени. Тук няма многолюдни градове и села както в Египет или другаде. Освен в Нил и близо до него вода не се намира лесно, а едно село може да съществува само там, където има вода. Негрите не обичат да живеят край реките, защото по тези места повече са изложени на нападенията на роботърговците. Ето защо те предпочитат да се заселват край самотни падини, издълбани от дъждовете или в заблатени местности, които са по-отдалечени от Нил. Сигурно такъв е и случаят с Омбула. Шейхът на джурите ми каза, че околността на

селото била доста усамотена и се намирала в подножието на планините, недалеч от голямо блато, което по време на дъждовния период се превръщало в езеро, разпростиращо се на няколко часа път както на дължина, тъй и на ширина. Подобно разположение прави излишна всяка предпазливост от страна на ловците на роби и те едва ли ще се крият. Напротив, ще се насочат право към целта си.

— Но нали така ще ги забележат!

— Няма, защото няма да се приближат чак толкова още през деня.

— Ами ако случайно се натъкнат на жители от селото, което трябва да бъде нападнато?

— Просто не ги оставят да избягат. Или незабавно ги убиват, или ги пленяват, тъй че да не могат да се върнат и да предупредят своите. Ловците на роби никога не настъпват всички заедно. Щом се приближат до съответното селище на около половин ден път, те изпращат напред най-ловките си хора като съгледвачи. Подир тях следват други — те се разпръсват и образуват верига, през която не може да се промъкне нито един неприятел. Така още отдалеч обграждат въпросното негърско село, без жителите му да заподозрат каквото и да било, а през нощта предприемат нападението. Най-често то започва с това, че на няколко места подпалват трънливата ограда, заобикаляща селото. Много бързо целият плет е в пламъци. Хората се събуждат, но не могат да избягат, тъй като отвсякъде са обградени. Който от тях реши да се съпротивлява, бива застрелван. Изобщо ловците на роби често избиват всички мъже, защото те рядко се примиряват с участието си и създават големи затруднения при транспортирането им. Ликвидират се също и по-възрастните жени, защото никой не ги купува. Момчетата, момичетата и младите жени са най-желаната плячка. Стадата също са добре дошли. Случва се още по обратния път към серибата отвлечените хора да бъдат продадени или разменени срещу слонова кост. Ако керванът премине през земите на някое племе, което предпочита човешкото месо пред животинското, ловците на роби заколват най-охранените от похитените негри и ги продават на людоедите.

— Господи! Нима е, възможно подобно нещо?

— Дали е възможно ли? Господарю, чиста истина е и се случва твърде често. Край притоците на Бахр ал Абиад и по-на-далеч на юг и на запад живеят много племена, за които човешкото месо е най-големият деликатес. Познавам един вожд и той ме уверяваше, че нямало нищо по-вкусно от месото на печена човешка длан. Той водеше войни със съседните племена само за да се сдобие с пленници, които после колеше. Мъртвците и тежко ранените от собствените му хора също биваха изяждани. Винаги му даваха ръцете им до китката. Останалите части от телата той предоставяше на поданиците си. Разговарях и с един търговец на роби и той твърдеше, че ловът на хора в Африка ежедневно вземал поне шест хиляди човешки жертви, а за цялата година това прави далеч над два милиона. Този човек добре познаваше занаята си и преценката му едва ли преувеличава нещата. Ебрид бен Лафса, онзи мерзавец, дето отвлече сина ми, ни разправяше, че ловувал само край Бахр Кута. Следователно е имал твърде малка територия и въпреки това ни уверяваше, че годишно ловял над хиляда роби. Към това сигурно се прибавят поне още толкова, които биват избити.

— Всъщност този човек откъде беше?

— От Багирми.

— А ти там търси ли го?

— Естествено. Веднага отидох там, а и по-късно съм ходил още много пъти. Но той никога повече не се мерна в родното си място.

— Ти би ли го познал, ако го срещнеш след толкова много години?

— Да, Той има такова лице, което човек никога не може да забрави, и чийто израз възрастта не е в състояние да промени. Но я погледни онази тъмна черта пред нас! Дали това са дървета? В такъв случай там сигурно има някакъв „хор“, който се спуска от планините и на някои места все още съдържа вода. Животните ни ще могат да се напият. И без друго едва стоят на краката си.

Предположението му излезе вярно. Напряко на следвания от двамата път се простираше дълбоко и широко речно корито, пресечено от буйните води, спускащи се през дъждовния период от планините Памбиса към Нил. Както вече споменахме, подобни реки, които пресъхват през лятото, се наричат „хор“, а в множествено число „харан“.

Когато двамата ездаци достигнаха брега, те се озоваха сред високи дървета, носещи името „кафала“^[52], от чиито стволове и клони свободно висяха цели парцали епидермис, което им е дало ботаническото название „*rarugifera*“. По тънките им клони се виждаха провиснали множество изкусно направени гнезда, обитавани от многобройни оранжеви токачки. Дъното на широкото речно корито бе покрито с почти непроходим гъсталак от амбаг^[53], храст който през горещото годишно време изсъхва до корените си, а по време на или след прииждането на водите отново възобновява растежа си. Тези храсти бяха високо избуяли, защото на това място беше останала вода. По ясно различимите следи се виждаше, че ловците на роби са се спуснали по брега, минали са покрай застоялата вода и без да спират и да поят своите животни са се изкачили по отсрещния бряг.

— Не разбирам защо са постъпили така — обади се Бала Ибн. — Във всеки случай нашите камили са по-изтощени от техните и ще трябва да им дадем кратка почивка.

Двамата слязоха от седлата и поведоха животните по стръмния склон надолу към водата. Там те седнаха до един храст, целият преплетен с гъстите гирлянди на „*cissus*“. Камилите се напиха с вода и после започнаха да хрупат листа и клонки от храстите, а в същото време Шварц и арабинът подеха разговор за целта на настоящето си пътуване и то не кой знае колко тихо. Мислеха, че са съвсем сами, но за съжаление се заблуждаваха.

Горе на отвъдния висок бряг се издигаше едно дърво, наричано „*schedr es simm*“^[54], до чийто ствол седяха двама мъже. В стъблото на евфорбията те бяха направили дупка и сокът ѝ капеше в подложения съд за пиене на вода. И двамата бяха негри. Облеклото им представляваше само обичайната малка препаска, но въоръжението им, състоящо се от нож и пушка, издаваше, че са асакери и то от хората на Абд ал Мот.

Докато се приближаваха към издълбаното от дъждовете речно корито, Шварц и арабинът не подозираха, че се намират съвсем близо до ловците на роби. Двамата нямаха възможност да видят, че отвъд „хора“ имаше едно заблатено място, майоех, чиято вода беше благоприятствала възникването на малка гора. Именно нея беше избрал за лагеруване Абд ал Мот, който познаваше местността от по-рано. Той нямаше намерение да напада селото по описания от Ловеца

на слонове начин. Нито изпрати разузнавачи, нито пък разстави постове, а реши заедно с всичките си хора да остане скрит на това място до свечеряване и под закрилата на нощта да предприеме последната част от своя поход.

При пресичането на речното корито един от войниците му беше забелязал евфорбията и малко по-късно се върна заедно с един от другарите си, за да събере от сока й, с който се намазват остриетата на ножове, копия и стрели, за да станат отровни. Докато двамата негри се занимаваха с тази работа, за свое учудване те забелязаха двама ездачи, приближаващи се бавно към „хора“ на изтощените си камили.

— Двама бели! — обади се единият от тях. — Кои ли са и какво ли могат да търсят тук!

— Не са от нашите хора — отвърна му другият. — Остани тук зад ствола на дървото и кротувай, за да не ни забележат. Накъде другаде може да са тръгнали освен към Омбула? Абд ал Мот не бива да ги пропуска да минат. Той ще ги види, когато се появят и ще ги задържи. Трябва да останем скрити тук, за да не разберат преждевременно, че газуахът се намира наблизо.

Притаени зад отровното дърво, те видяха, че двамата непознати не се прехвърлиха веднага през речното корито, а спряха да почиват долу край водата.

— Това е добре — прошепна пак първият от негрите. — Разположиха се зад амбага, през чиито клони нищо не могат да видят. Сега ще научим кои са и какво търсят в тази местност. Ти стой тук и не вдигай никакъв шум! Ще се промъкна надолу до храстите, да подслушам разговора им.

Чернокожият се спусна по брега бързо и безшумно като змия и се добра до амбага, без да бъде забелязан от Шварц и неговия спътник. Там той се сгуши и внимателно се заслуша в думите им. После пропълзя обратно при своя другар и му съобщи:

— Не успях да разбера кои са и откъде идват, защото не говориха за това, но научих намеренията им. Те знаят, че сме тръгнали за Омбула, за да се сдобием с роби и искат да ни изпреварят и да предупредят беландите. Хайде, бързо да се връщаме! Трябва да уведомим Абд ал Мот.

Те се завтекоха към майоеха и докладваха на Абд ал Мот какво бяха видели. Той седеше в сянката на висока талха^[55], а офицерите му

го бяха наобиколили. Малко по-надалеч, край вързаните за храстите животни, стояха, седяха или лежаха останалите хора. След като изслуша тъй неочакваното съобщение, Абд ал Мот скочи на крака и извика:

— Двама бели ездачи, които говорят арабски? И искат да ни издадат ли? Трябва да ги заловим! Може ли да ги видим, без те да ни забележат?

— Да, господарю. Ако пожелаеш, ще те заведа до там — отговори човекът, който беше подслушал двамата.

— Добре, ще ми покажеш мястото. Оставим ли ги да се изкачат на високия бряг, може би ще имат време да ни избягат или ще започнат да се защитават и ще убият неколцина от нас. Ето защо, ако мястото, на което се намират позволява, е по-добре там да ги нападнем. Вземете въжета!

Той избра десетина от най-ловките си войници и заедно с тях се отправи към „хора“. Щом достигнаха брега му, Абд ал Мот предпазливо надникна надолу, за да огледа въпросното място. Не успя обаче да види двамата бели, защото те седяха зад амбага.

— Не е трудно да се промъкнем до тях — отсече той. — Приближете се безшумно зад гърба им и се нахвърлете върху тях тъй, че да не им остане никакво време за съпротива! Успеете ли, ще ви дам сумата за един як роб, но провалите ли се, виновниците ще бъдат застреляни. Напред!

Той започна внимателно да следи как асакерите се спускаха надолу един по един, а после се събраха зад храстите. След като и последният се присъедини към тях, те изскочиха от прикритието си и се нахвърлиха върху двамата мъже, които бяха безкрайно изненадани. Последва кратко боричкане, при което всички крещяха един през друг и... нападението се увенча с пълен успех. Абд ал Мот се върна при майоеха и отново седна на мястото си, в сянката на талхата. Хората му се насъбраха около него.

— Тези песове са искали да ни издадат — каза той. — Затова ще трябва да умрат и то незабавно, пък които и ще да са!

След няколко минути асакерите изправиха пред него пленниците. Бяха им извили ръцете зад гърба и ги бяха вързали. Двама войници доведоха и камилите им.

Шварц се намираше в някакво особено състояние и имаше чувството, че сънува. Ловеца на слонове изпитваше същото. Нещастieto ги бе сполетяло тъй внезапно, че кажи-речи им беше невъзможно да повярват, че действително са попаднали в плен. От думите, които асакерите ликуващо си подвикваха един на друг, двамата разбраха, че Абд ал Мот е тук и ще бъдат отведени при него.

— Ние нищо не знаем — прошепна арабинът на немца. — Остави ме да говоря само аз!

Той не се беше отчаял. Винаги беше успявал да се избави и от по-големи опасности и в никакъв случай не смяташе, че сегашното им положение бе кой знае колко критично. Та какви ли причини можеха да имат ловците на роби да убият двама непознати бели! Той изобщо не помисли, че е възможно разговорът с неговия спътник да е подслушан. Впрочем беше му писано да преживее и съвсем други неща. Без да подозира, скоро го очакваше онзи миг, за който бе копнял цели петнайсет години, само че винаги си беше представял тази среща много по-различно.

От хора до майоеха беше съвсем близо. Войниците по най-груб начин тикаха и блъскаха двамата пленници да вървят напред. Шварц и арабинът спокойно понасяха всичко, защото си мислеха, че е достатъчен само някой по-сериозен упрек, отправен към предводителя им, за да ги освободят от въжетата. И двамата с нетърпение очакваха да го видят. Бяха чували толкова често да се говори за него. Сега най-сетне щяха да се срещнат.

Ето че най-сетне ги изправиха пред Абд ал Мот. Ловците на роби се скупчиха наоколо, за да чуят разговора им.

— Господарю — поде Ловецът на слонове с гордо вдигната глава, — как така твоите хора...

Но той изведнъж замлъкна. Устата му остана отворена, а очите му се разшириха. Изглежда цялото му тяло внезапно изгуби способността си да направи каквото и да било движение. Ловецът стоеше като вкаменен от ужас.

Когато пленникът започна да говори, Абд ал Мот от уплаха скочи на крака, ала освен уплаха той, като че изпитваше и радост, защото очите му светнаха, страните му се зачервиха, а по лицето му се изписа израз на възхищение.

— Емирът! — възкликна, не, буквално изкрещя той с цяло гърло.
— Барак ал Кази^[56], емирът на Кенадем!

— Ебрид бен Лафса, търговецът на роби! — с мъка процеди арабинът.

— Да, аз съм! — ликуващо отвърна Абд ал Мот. — Аз съм Ебрид бен Лафса. Позна ли ме, кучи сине, внук на всички кучета?

— Е... брид... бен... Лаф... са...! — повтори Ловецът на слонове, като едва намери сили да изрече името и отделните срички излязоха от устата му накъсано. — О, Аллах! Той е, той е!

— Да, аз съм, аз съм! Погледни ме! Погледни ме в лицето, ако не вярваш! Аз съм човекът, когото ти осъди на смърт и чиито роби нареди да бъдат отнети! Аз съм човекът, когото ти два пъти заповяда да бият с камшик и който трябваше да умре под бича ти, ако не беше успял да избяга! Аз съм онзи, който от петнайсет години е принуден да отбягва родното си място, защото ме беше обвинил пред тамошния съд и ако се бях мернал там, и ме бяха заловили, щях да бъда екзекутиран! Аз съм онзи, който през всичките тези дълги години жадуваше някой път случайно да те срещне и да те стъпче в прахта. И ето че сега Аллах те изпраща в ръцете ми. Слава и хвала на Аллаха!

— Къде... къде... е синът ми? — попита арабинът, без да обръща внимание на заплахата на Абд ал Мот.

Лицето на ловеца на роби се разкриви от сатанинско-подигравателна гримаса, докато му отговаряше:

— Синът ти ли? Ах, ти искаш да научиш къде е той? Действително ли настояваш да ти кажа?

— Кажи ми! Бързо ми кажи! — помоли арабинът, силно задъхан от вълнение.

— Сред негрите е.

— Къде?

— Далеч на юг при канибалите.

— Истина ли е?

— Да, не те лъжа.

— Значи все още е жив! Аллах е милостив! Хвала на името му во веки веков!

— Не бързай толкова много да го хвалиш! За твоето осмопръсто псе щеше да е по-добре, ако беше умряло, защото е най-клетият и окаян роб на един чернокож вожд, на когото го подарих при условие,

че ще нареди всеки ден да го бият и непрекъснато ще го оставя да гладува. Неотдавна го видях. Цялото му тяло е в гнойни рани, очите му са изгубили зрението си. Той бавно умира в големи мъки, ала не може никому да се оплаче, защото още навремето му изтръгнах езика. Отбележи си добре — не му го отрязах, а го изтръгнах!

Той изрече всичко това с голяма припряност. Струваше му се, че все не говори достатъчно бързо, само и само час по-скоро да съкруши своя враг. Ловецът на слонове понечи да отговори, ала от ужас не успя да пророни нито дума. От устните му с мъка се изтръгна само някакъв остър нечленоразделен звук.

— Е, радвай се тогава, че е още жив! — подигра му се Абд ал Мот. — Смъртта му ще бъде страшна, макар че ще го избави от неописуеми страдания. И все пак неговата смърт ще бъде цяло удоволствие в сравнение със смъртта, от която ще умреш ти. Ти си в ръцете ми и няма да остане нито едно земно страдание, което да не изпиташ на гърба си.

— Аллах ил Аллах! — промълви емирът и се отпусна на колене.

— Да не би да коленичиш пред мен да ме молиш за милост? Коленичи, хленчи колкото щеш! Но по-скоро Шейтанът ще остави някоя душа да избяга от ада, отколкото аз да се вслушам във воплите ти за пощада!

Но не страхът бе накарал арабинът да се отпусне на колене, а ужасът, изпитан при думите на Абд ал Мот, за състоянието, в което се намираше сина му. Като баща той можеше да почувства слабост, ала като мъж беше горд и силен. Ловецът бързо скочи на крака, изпъна снага и със святкаци от гняв очи отговори:

— Какво каза? Че съм хленчел и надавал вопли пред теб ли? Че съм те молел за милост? Куче, как дръзваш да говориш такива неща! Аз съм Барак ал Кази, емирът на Кенадем, и съм коленичил само пред Аллах. А ти си Ебрид бен Лафса, окаяна мърша, от която не иска да яде дори един рахам^[57]. Ти никога няма да ме видиш на колене пред теб!

За мохамеданинът една от най големите обиди е да го нарекат куче. От страна на арабина беше голяма дързост да отправи тази дума по адрес на Абд ал Мот и застаналите в кръг хора бяха напълно убедени, че търговецът на роби ще изпадне в ярост. Но не стана така. Наистина, ръцете му се свиха в юмруци и той вдигна крак, като че се

канеше да се нахвърли върху противника си, но само след миг кракът му се отпусна и той подигравателно отговори:

— Добре си го намислил, но аз прозрях намерението ти и ще го осуеят. Искаш да се отървеш от мъките, които ти предстоят, като ме ядосаш, за да те убия на място в гнева си. Но си разправяй каквото щещ, няма да успееш да ме разяриш. Аз ще те убия, но ти ще умираш в течение на месеци. Продължаваш ли да ме хулиш, ще наредя да ти изтръгнат езика. Запомни го!

— Изтръгни го! — отвърна му арабинът. — Ти си пес, от който бягат всички други кучета, защото е крастав!

И при тази още по-голяма обида Абд ал Мот запази спокойствие. Той каза:

— Да, езикът ти ще бъде изтръгнат, ала не сега, не днес, а едва когато ни остане време за това. В момента не ми трябва ранени. По-късно всеки ден ще те бичуват, докато ти се белнат костите, но засега съм принуден да изчакам, защото ти трябва да имаш сили, да можеш да вървиш в крак с нас. Обаче няма да забравя думите ти. А сега ми кажи откъде идваш и накъде си тръгнал?

— Питай колкото си искаш, от мен няма да получиш никакъв отговор!

Той извърна глава.

— Тогава ще те науча да отговаряш — изсмя се Абд ал Мот. — Донесете един шабах за него!

Под шабах се разбира тежък клон, който в единия си край завършва с чатал. По време на транспортирането на роби врата на всеки се поставя в този чатал, а едно напречно парче дърво му пречи да се измъкне оттам. Клонът се извърта така, че да стърчи напред, като за него се връзват ръцете на роба и той се вижда принуден да го носи. По този начин краката на пленника остават свободни, но въпреки това нещастникът няма възможност да избяга. Един подобен шабах бе сложен и на емира. После с мрачно изражение на лицето Абд ал Мот се обърна към Шварц:

— А сега ти ми кажи кой си! Но не лъжи, иначе ще опиташ камшика!

Ако ученият трябваше да опише чувствата, които го обзеха, след като търговецът на роби го заговори по такъв начин, той нямаше да може, защото просто щяха да му липсват подходящите думи. Онова

което изпитваше, не се покриваше дори от сбора на всички понятия като омраза, отвращение, погнуса и ярост. Той знаеше, че на първо време мерзавците бяха принудени да го щадят също както емира. Ето защо поне в момента нямаше никаква причина да отговаря учтиво или дори раболепно и така да се стреми да си спечели по-снизходително отношение, което иначе едва ли щеше да му е отредено. Затова Шварц изгледа Абд ал Мот високомерно и каза:

— С какво право ми задаваш такъв въпрос?

Тези думи страшно учудиха търговеца на роби, това съвсем ясно му личеше. Той се видя принуден първо да поразмисли как да се държи, след което язвително се изсмя:

— Аллах прави чудеса! Ти да не би да си султанът от Стамбул или поне хадифът от Кахира^[58]? Думите ти ме карат да предполагам нещо подобно. Задавам ти въпроси, защото си мой пленник.

— А с какво право ме напада и нареди да ме вържат?

— Тъй пожелах. Сега го знаеш. Виждаш, че сме тръгнали на лов за роби, а в такива случаи не се търпят никакви шпиони.

— Не съм шпионин!

— Не лъжи! Искали сте да предупредите беландите.

— Кой ти го каза?

— Самите вие. Моите войници са го чули, когато са били долу в „хора“, за да ви подслушат. Та от кого научихте, че искаме да посетим Омбула?

— От хора, които го знаят.

— И кои са те?

— Може би по-късно ще разбереш. Нямам намерение да ти давам сведения.

— Така ли? — гневно извика Абд ал Мот. — Тогава езикът ти е излишен. Ще заповядам и на теб да ти го изтръгнат!

— Ами! Няма да посмееш. Това ще бъде гибелно за теб.

— Защо?

— Аз не съм арабин, а европейец. Моето правителство ще съумее да ти потърси отговорност. Настоявам незабавно да бъда освободен. Ако не изпълниш желанието ми, сам ще носиш последствията!

При тези думи Абд ал Мот избухна в смях и възкликна:

— Виждам, че си глупак! Ти наистина ли си въобразяваш, че се страхувам от заплахите ти? Ти си френец, и следователно си

християнин, нали?

— Да.

— Аллах да те порази! Християнин, гяур! И ти се осмеляваш да ме заплашваш! Кой ще ми попречи незабавно да заповядам да те разстрелят?

— Законът.

— Тук не важи друг закон освен волята ми. Ако те убия, как ще го узнае твоето правителство? А и да го узнае, как ли ще ме залови и накаже? Дотук не достига дори ръката на падишаха, та какво остава за властта на чакалите-неверници, които имаш предвид, като говориш за твоето правителство. Намерихме те заедно с емира. Значи си негов спътник и приятел, тъй че ще споделиш участта му. Но можеш сам да си я облекчиш, като отговориш на всички мои въпроси и направиш пълни признания. Как се казваш?

— От мен няма да чуеш името ми, защото то е твърдо добро и твърде почетено за твоите уши!

— От кога придружаваш емира?

— Това не те засяга!

— Къде и от кого научихте, че се каним да тръгнем към Омбула?

— Ако ти го издам, ще стана не по-малък негодник от тебе!

— Човече — избухна Абд ал Мот, — позволяваш си твърде много! Емирът може да ме обижда, без да го убия незабавно, защото имам да му отмъщавам и искам да си запазя тази радост за по-късно, ала с теб нямам никакви сметки за уреждане. Мога на часа да те убия, без така сам да се лишавам от по-сетнешното си удоволствие. Обидиш ли ме още един-единствен път, загубен си!

— Наистина, можеш да ме пречукаш, защото съм вързан и нямам възможност да се отбранявам. Но ако ръцете ми бяха свободни, щях да ти покажа как трябва да разговаряш и да се отнасяш с един европейец! Впрочем не си въобразявай, че безнаказано можеш да ми отнемеш живота! Не съм дошъл сам в тази местност. Придружават ме и други мъже, които са достатъчно могъщи, за да бъдеш унищожен само по един техен знак.

Този коз оказа своето въздействие. Гласът на Абд ал Мот не излъчваше вече предишната голяма увереност, когато попита:

— Какви са тези хора?

— И това не те засяга. Впрочем не ти признавам правото да ме питаш и разпитваш. Но ще проявя снизхождението доброволно да ти кажа, че те знаят къде се намирам и накъде съм тръгнал. Ако не се върна, те ще предположат, че си ме убил.

— Защо искаше да предупредиш беландите?

— Защото съм техен приятел.

— Но нейде по пътя може да ти се е случило някакво нещастие и без да си ме срещнал. Никой не ще успее да докаже, че аз имам пръст в тази работа!

— Не се заблуждавай. Най-строго ще разпитат всеки един от хората ти. Ами как ще се оправдаеш за смъртта ми пред Абу ал Мот? Ако не се върна до четири дни, той ще бъде пленен. Ти си негов подчинен и онова, което извършиш, е все едно направено от него.

— Ти познаваш ли го?

— Да.

— А той теб?

— Не. Но ако ме убиеш, той ще се запознае с моите хора!

Твърдото и решително поведение на немеца не остана без резултат. Шварц забеляза това и побърза да използва успеха си в изгода и на своя другар, над когото бе надвиснала толкова голяма опасност. Ето защо продължи:

— Настоявам да ме развържете и да ми върнете оръжията и всичко друго, което ми бе отнето от хората ти! Впрочем емирът от Кенадем е мой приятел и каквото зло му причините ще сметна, че е направено и на мен. За него ще отмъстят по същия начин, както ще отмъстят и за мен!

Шварц незабавно разбра, че е прекалил, тъй като Абд ал Мот гневно избухна:

— Човече, внимавай! Ако някой тук има право да настоява и заповядва, това съм единствено аз! Та кой ли ще ме убеди, че казваш истината! Кой ще ме накара да повярвам, че не ме лъжеш само за да те освободя? Щом смяташ, че всичко, което ще се случи на емира, е все едно че го правим на теб, тогава и аз ще гледам на всичко извършено от него така, сякаш е било и твое дело. Щом ще трябва да се отнасям към него като към твой приятел, е добре, тогава ще се отнасям и към теб като към негов приятел. Следователно ще те сполети същата участ като неговата и аз най-спокойно ще изчакам да видя дали наистина

съществуват толкова властни и могъщи хора, които ще могат да ми отмъстят за теб и за него. Донесете и за това християнско куче един шабах, а после вържете двамата един за друг!

Донесоха втори шабах и поставиха чатала му около врата на Шварц. След това завързаха двата предни края на клоните един за друг. Когато свършиха с тази работа, Абд ал Мот се обади подигравателно:

— Тъй! Сега като истински приятели образувате едно цяло и аз с радост ще ви позволя взаимно да си облекчавате участта, доколкото ви е възможно. Страшно съжалявам, че няма да успеете да предупредите беландите. Тъй като сте принудени да се откажете от намерението си, в замяна на това ще ви приготвя едно друго удоволствие. Ще присъствате, когато нападаме селото. Ще ви настаня на такова място, откъдето ще можете да наблюдавате всичко с най-големи подробности. Но сега-засега ще ви вържат за едно дърво, да не би да ви хрумне идеята малко да се поразходите заедно с шабаха за собствено развлечение!

Шварц и Барак ал Кази бяха отведени до едно дърво, където ги вързаха. В подобно положение би било направо безумие да мислят за бягство. Представете си двама мъже, вързани за ствола на дърво, при което вратът на всеки от тях е пъхнат в разклонения край на тежък клон, наподобяващ дървения ок на каруца. Отпред клоните са завързани един за друг под прав ъгъл, а на всичко отгоре ръцете на двамата мъже са стегнати с въжета за тях така, че всеки е принуден да държи своя клон и да носи цялата му тежест.

Ето в такова положение се намираха Шварц и Барак ал Кази в лагера на ловците на роби.

Единственото облекчение им донесе обстоятелството, че от този момент нататък изглежда никой повече не им обръщаше внимание. Хората бяха заети с подготовката на планираното нападение и нито един от тях не се намираше достатъчно близо, за да чуе разговора на двамата.

— Какъв поврат! — скръцна със зъби емирът. — Как съвсем иначе си представях мига, когато ще се срещна с похитителя на детето ми! Искях да се изправа срещу него като съдия и отмъстител, а ето че сега се намирам във властта му! Вместо да си получи заслужената смърт от ръката ми, той жестоко ще ме измъчва, докато бавно умра!

— Дали ще посмее! — подхвърли немецът не толкова защото хранеше някаква надежда, колкото да утеши своя спътник.

— Ще посмее, бъди сигурен. Такава била волята на Аллах и аз се примирявам с нея. Но сърцето ми се натъжава при мисълта, че заедно със себе си повлякох към гибел и теб.

— Не говори така! И аз имам вина. Бяхме толкова непредпазливи, че ни най-малко не се учудвам на случилото се. Преди да се спрем да лагеруваме, трябваше да претърсим околността. А после имахме несъобразителността да седнем с гръб тъкмо към онази посока, откъдето единствено можеше да се появи някаква опасност. Живял съм сред диви племена и знам много добре какво трябва да се съблюдава в положение подобно на нашето.

— Де да не ни бяха нападнали толкова ненадейно!

— Независимо от това пак нямаше да имаме никакви изгледи за спасение. На един отделен отряд от негри навярно щяхме да устоим, ала не и на неколкостотин такива дяволи, които са толкова добре въоръжени. Цяло щастие е, че ни оставиха поне дрехите. Ако ни вземат и тях, положението ни ще стане двойно по-тежко и ужасно.

— Кълна се в Аллаха, че с радост бих изтърпял всички мъки, които може да измисли този човек за мен и с радост бих умрял, стига само синът ми да не е осъден на страдания като моите!

— Значи ти вярваш, че Абд ал Мот ти каза истината за него?

— А ти не вярваш ли?

— Не.

— Аз не се съмнявам в думите му.

— А аз смятам, че лъже. Разправя ти измислици, за да те измъчва и да те направи дважд по-нещастен.

— Тъй ли мислиш? Наистина може да се очаква подобно нещо от него.

— Така е както ти казвам, повярвай ми! Напълно съм убеден, че Синът на тайната е твоят Масуф. Дори се надявам да ти докажа, че Абд ал Мот излъга.

— Как ще го докажеш?

— Почакай само, докато пак реши да поговори с нас!

— Подлагаш сърцето и душата ми на големи терзания. А дори и да си прав, ако наистина се окаже, че Синът на тайната е моето дете, каква ли ще е ползата? Пак няма да успея да го видя, а и той никога

няма да научи кой му е баща. Ние двамата ще бъдем убити и тъй като сме единствените, които го знаят, после никой няма да е в състояние да му го каже.

— Но ние още не сме мъртви, все още живеем!

— Сега, днес, да! Но докога?

— При дадените обстоятелства всяко бягство е наистина немислимо. Обаче самият Абд ал Мот ни вдъхна надеждата, че няколко дни няма да посегнат на нас. Много му се иска да се наслаждава на мъките ти, а това може да стане само след като се завърне у дома си в серибата. Дотогава трябва да се стреми да запази силите ни, необходими да издържим похода. Днес ще нападнат Омбула, утре ще отпразнуват успеха си, а вдругиден ще имат страшно много работа да се подготвят за връщането, което несъмнено ще трае по-дълго, отколкото пътуването им дотук. И тъй, изчислявано от днес ще са им необходими седем-осем дни, за да стигнат до серибата. Ето с какъв срок ще разполагаме. А сега си спомни какво се е разиграло в серибата! Естествено ние ще внимаваме много да не споменем случилото се пред Абд ал Мот с нито една дума.

— Мислиш ли, че от това можем да имаме някаква полза?

— Разбира се! Ако старият фелдфебел успее да проведе своя план, за който имаме само предположения, с Абд ал Мот е свършено и ние ще бъдем свободни.

— Аллах керим — Бог е милостив! Думите ти са като балсам за сърцето ми.

— А може би ще ни се удаде да се освободим от шабахите. За тази цел не е необходимо нищо друго освен един от нас да си развърже ръцете.

— На мен ми е невъзможно. Ръцете ми са тъй здраво стегнати за дървото, че въжето се е впило в месата ми.

— И моето положение е същото, но постепенно въжето ще се поразхлаби, а аз предпочитам по-скоро да си смъкна кожата от ръцете, отколкото да се оставя да ме убият, без поне да съм направил опит да избегна смъртта.

В този момент ловците на роби започнаха да слагат ездитните и товарни седла на конете, камилите и воловете. Подготвяха се за път, защото до настъпването на вечерта вече оставаха по-малко от два часа. Абд ал Мот се приближи до двамата и попита:

— Мога ли най-учтиво да ви помоля за извинение, че няма да ви разреша да яздите? Ще трябва да вървите пеша. Но затова пък ще бъдете пребогато възнаградени, като шабахите ви бъдат завързани за седлото на моя собствен кон. Толкова много ви обичам, че непременно трябва да останете съвсем близо до мен. А ти, емире, така ще можеш да си спомняш за сина си, когото на времето отведох по същия начин.

— Това не е известно — спокойно отговори Шварц.

— На тебе ли бе, гяур? Че какво ли можеш да знаеш?

— Онова, което си направил с момчето Масуф.

Абд ал Мот хвърли на немеца продължителен и изпитателен поглед, а после подигравателно каза:

— Че къде си бил по това време?

— У дома, в моето отечество. Но Аллах е всемогъщ и премъдър и направлява човешките съдбини чрез хиляди чудеса. Аз познавам момчето, което си отвлъкъл.

— Невъзможно! — възкликна ловецът на роби и отстъпи крачка назад.

— Казвам ти истината, не лъжа като теб. Ти не постигна целта си, а тъкмо обратното. В желанието си да ядосаш и измъчиш емира ти го дари с най-голямата възможна радост.

— Не те разбирам!

— Тогава ще говоря по-ясно. Познавам емира едва от три дни и представа си нямах за досегашните му преживелици. И ето че преди малко ти заговори за сина му, което събуди любопитството ми. След като ни вързахте за дървото, аз го разпитах и той ми разказа всичко. Волята на Аллаха била аз да превърна болката му в радост, защото познавам сина му.

Абд ал Мот не успя да се овладее. Той направи един жест, издаващ изненадата му, и извика:

— Къде е той? Къде се намира?

— Не е там, където ти каза.

— Че къде ще е другаде?

— В много добри ръце — при моите приятели и спътници. Той не е сляп и болен, а може и да говори, защото не си му изтръгнал езика! Станал е великолепен младеж и баща му с върховно блаженство ще го притисне до сърцето си.

— Хич да не си въобразява! — избухна Абд ал Мот. — Все още сте мои пленници и аз ще се погрижа баща и син да се видят едва на оня свят. Нима можех да подозирам, че жената на негърския крал ще избяга заедно с момчето!

Шварц го беше подлъгал да каже онова, което искаше да научи от него. Нерядко гневът изтръгва от устата на хората необмислени думи. Ето защо целта на немца беше да ядоса ловеца на роби още повече, като му каза:

— Не си подхванал кой знае колко умно нещата. Фактът, че не си отвлякъл момчето по-надалеч, ме кара да предполагам, че Аллах те е дарил с твърде малко мозък.

— Мълчи, чакал такъв! Нима езерото Мукамба не е достатъчно далече от Дар Рунга? Нима не е необходимо да пътуваш няколко месеца, за да стигнеш оттам до земите на племето матва?

— Не го оспорвам. Но резултатът показва, че е трябвало да го отведеш още по-далеч на юг. Глупаво е било от твоя страна да го продаваш на краля на матва.

— Престани да ме обиждаш, иначе ще те накарам да трепериш пред мен! За него кралят ми заплати стойността на десет черни роби. Искаше да го угои, за да опита и той веднъж месото на бял човек. Нима съм виновен, че жена му не го обичаше, защото я беше отвлякъл и че му избяга заедно с момчето, към което се бе силно привързала?

— Тогава е трябвало по-късно да ги издириш и двамата!

— Я не ми давай съвети! Нямам нужда от тях. Сам знам какво да правя. Жената никога повече не се завърна при племето си. До този момент бях убеден, че нейде по пътя е загинала заедно с момчето.

— Е, тогава аз мога да те осведомя, че нещата стоят съвсем иначе. Двамата са живи и жената е разказала как си продал момчето на чернокожия крал. Преди известно време тя те е видяла и познала.

— Къде? Къде е тя сега?

— Да не съм глупак, че да ти кажа.

— Говори, заповядвам ти!

— Не е необходимо да ти давам такива сведения. Обикнах момчето, което вече е станало младеж и тъй като съвсем случайно срещнах баща му, скоро двамата ще се прегърнат и никога повече няма да се разделят.

— И заедно ще идат в ада, а и ти ще ги придружиш, гяур такъв!
— изкрещя Абд ал Мот, като извади ножа си и го насочи към Шварц.

Немецът го погледна спокойно право в очите и каза:

— Забий го в гърдите ми, ако смееш! Убиеш ли ме, така ще унищожих и собствения си живот, защото ще премахнеш единствения човек, който може да те спаси!

С безкрайно смайване похитителят на деца попита:

— Да ме спасиш? Ти мене? Ами от кого и от какво?

— От отмъщението на Масуф, отвлеченото от теб момче. Това отмъщение ме накара да тръгна подир теб, за да предупредя беландите и да те погубя. Сам виждаш, че не изпитвам никакъв страх и съм откровен към теб. Аллах пожела да срещна по пътя си неговия баща, когото досега Масуф напразно беше търсил. Момчето се придружава от могъщи закрилници, заели се да му помогнат, защото е син на един емир. Върнеш ли се обратно, очаква те сигурна смърт, а не ме ли видят и научат ли, че съм паднал убит от ръката ти, твоят край ще бъде два пъти по-ужасен.

Шварц изрече тези думи толкова убедително, че от смайване Абд ал Мот доста дълго не можа да проговори. Най-сетне къде въпросително, къде утвърдително той се обади:

— Лъжеш, за да се спасиш, нали?

— Мисли каквото си искаш — отговори му ученият и повдигна рамене. — Твоята съдба е в собствените ти ръце!

— Значи ме чакат да се върна, така ли?

— Да.

— Къде?

— Как можеш да ми задаваш такива въпроси, на които, ако ти беше на мое място, никога не би отговорил! Мислиш ли, че съм по-малко умен от теб?

— Да, наистина си умен, тъй умен и хитър, че човек не знае дали лъжеш или казваш истината.

Той се загледа мрачно пред себе си. Как му се искаше да се съмнява в твърденията на немца, ала те бяха изречени с толкова уверен и настойчив тон, че беше трудно да не му се вярва. След минута-две Абд ал Мот бавно вдигна глава, втренчи пронизващият си поглед в Шварц и го попита:

— Ако е така, както казваш, как тогава ще можеш да ме спасиш? Къде да отида след този поход? Ще трябва да се върна в серибата при Абу ал Мот, защото там е цялото ми имущество. Послушам ли те да избягам, ще стана просяк.

Вътрешно Шварц тържествуваше. Вече вярваше, че е спечелил играта и отговори:

— Тъй като вече е известно, че ти си похитителят и се знае, че Абд ал Мот е някогашният Ебрид бен Лафса, по никакъв начин не можеш да се изплъзнеш. Накъдето и да тръгнеш, ще те намерят. Имаш да плащаш за петнайсет години, изпълнени със страдания, мъки и нещастия. Не го забравяй! Но ако кажа на моите хора, че сме били във властта ти и въпреки това си ни пощадил живота, тогава и към теб ще проявят снизхождение.

— Но не и този човек!

Той посочи към емира, който до този момент не беше обелил нито дума, а и сега не отговори. Ето защо Абд ал Мот се обърна към него с въпроса:

— Ти какво ще направиш, ако ти подаря свободата? Ще ми отмъстиш ли?

Това бе въпрос с голямо значение. Неговият отговор можеше или по-скоро трябваше да реши съдбата на двамата пленници. Ако емирът обещаеше да прости на своя враг, можеше да се очаква, че Абд ал Мот щеше да освободи двамата. Но биваше ли да се отказва от отмъщението си? Нима този окаян злодей трябваше да се измъкне ненаказан? Не, по-добре да умре!

— Само Аллах знае! — двусмислено промърмори емирът.

— Това не е нито „да“, нито „не“ — отвърна Абд ал Мот. — Питам те в името на пророка и на всички халифи и те подканям да ми кажеш истината! Ти би ли ми простил или въпреки всичко ще си отмъстиш?

— Само Аллах знае! — повтори Барак ал Кази.

— Това ли е единственият ти отговор?

— Да.

— Тогава няма какво повече да те питам. Нека Аллах реши всичко между нас!

Той му обърна гръб и се отдалечи. Тогава емирът пое дълбоко дъх. Трябваше да положи големи усилия да не се развика

тържествуващо.

— Приятелю, братко, ти излезе прав! Синът ми е жив. Той е жив! Не е нито мъртъв, нито е осакатен!

— Знаех го — кимна Шварц, сам безкрайно зарадван. — И как хубаво Абд ал Мот ни разказа абсолютно всичко, без да подозира, че хич нищо не знаехме!

— Уверявам те, че ако аз бях на негово място, ти и от мен щеше да изкопчиш всичко. Наистина си по-хитър и от тайно промъкващата се талаб^[59]. Ако беше кадия, щеше да разкриваш всички престъпления. Но я ми кажи, наистина ли все още е жива жената, избягала от мъжа си заедно с моя син?

— Не знам. Та аз за пръв път чувам нещо за нея! Но ти защо не отговори на последния му въпрос?

— Защото не ми беше възможно.

— Едно „да“ щеше може би веднага да ни върне свободата!

— А едно откровено „не“ щеше да означава сигурната ни смърт. Не можех да кажа нито едното, нито другото. Или може би си на мнение, че трябваше да избавя и себе си, а дори и теб с една лъжа?

— Значи не можеш да му простиш, така ли?

— Не!

— При никакви обстоятелства ли?

— Никога! Това ще е прегрешение спрямо закона на пустинята, та дори и спрямо закона на пророка. Но дори и да нямах нищо против да престъпя тези две наредби, то щеше да ми попречи моята клетва. Заклех се да отмъстя и ще отмъстя. Ти какво би направил на мое място?

— Нашата Kitab el mukaddas^[60] ни повелява да предоставим всяко отмъщение на Бога.

— Дори и ако си дал клетва ли?

— Никой истински християнин не полага подобни ужасни клетви, защото Иса Бен Мериам ни е заповядал: „Обичайте враговете си, благославяйте онези, които ви проклинат. Отвърщайте с добро на онези, които ви обиждат и преследват!“ И ако въпреки всичко някой вече е дал такава клетва, той може да помоли Бога да му разреши да я вземе обратно.

— Вашето учение е хубаво. Добро е за вас, в случай че действително ви е възможно да обичате враговете си. Но то не

подхожда за тукашните страни, не е за пустинята, не е за нас. Нашият закон гласи: „око за око, кръв за кръв, живот за живот“ и ние трябва да му се подчиняваме. Не бива да ми се сърдиш, че не искам да го престъпя.

— Тогава ще останем в плен!

— Да. Обикнах те, но дори и теб не мога да избавя, като извърша грях. Ако аз бъда виновен за смъртта ти, нека Аллах ми прости, който нали е Бог и на християните.

— Е, що се отнася до смъртта ми, засега все още не е необходимо да се упрекваш. Знам, че думите ми, както и моите разяснения, не останаха без въздействие върху Абд ал Мот. Макар и бавно, те сигурно ще доведат до някакъв резултат. Предизвиках у него вътрешно раздвоение и само трябва да изчакаме, за да видим какво ще стане.

Той едва бе изрекъл тези думи, когато вече се проявиха първите признаци от желаното въздействие върху Абд ал Мот. Арабинът отново се приближи до двамата и ги попита:

— След няколко минути тръгваме. Гладни ли сте или жадни?

— Не сме — отговори Шварц.

— По пътя няма да получите нищо, тъй че сами ще сте си виновни, ако по време на похода гладувате или страдате от жажда.

Той ги развърза от дървото и ги поведе към товарните животни. Собственоръчно усуква едно въже около двата чатала и после го върза за седлото на един от товарните волове Шварц хвърли към спътника си поглед, който изразяваше задоволство. Ако не бяха предупрежденията на немеца, ловецът на роби едва ли щеше да им предложи храна и вода, а и нямаше да ги върже за вола, след като преди малко им беше казал, че ще прикрепя техните шабахи към собствения си кон. И тъй, изглежда вече имаха основание да не губят надежда за спасение.

В този момент Абд ал Мот започна да дава своите заповеди и то с толкова силен глас, че пленниците ясно можеха да ги чуват. Отсега нататък той възприе тактиката, спомената от емира. Двайсет съгледвачи трябваше да се метнат на най-бързите коне и да тръгнат начело. Последваха ги други стотина конници, които имаха задачата да обградят селото в широк кръг. След тях потеглиха и останалите, къде пеша, къде яхнали волове.

Тези волове нямат нищо общо с бавните опърничави животни, познати у нас. Те са по-интелигентни и имат далеч по-бърз и по-сигурен ход. Техният вид е резултат от вековен расов подбор и в никакъв случай не бива да се сравняват с дивите биволи.

Пленниците бяха принудени да вървят доста бързо, за да са в крак с техния вол. Шабахът, който всеки от тях носеше, бе направен от твърдо, извънредно здраво дърво и сигурно тежеше над петнайсет килограма. Този товар не беше прекомерно голям, но при всяка крачка чаталите се триеха в голите им вратове и ги разраняваха. Много по-късно се прибави и друга беда. Ръцете им, стегнати до лактите с въжета върху шабаха, съвсем не бяха свикнали с подобно положение и скоро изтръпнаха. Иначе походът не бе свързан с други неудобства и неволи.

Абд ал Мот винаги се намираще близо до двамата, като най-често яздеше зад тях, но все пак изглежда изобщо не обръщаше внимание на разговора им. Впрочем те малко приказваха, а и когато разменяха по някоя и друга дума, това ставаше само с приглушен глас. Търговецът на роби беше праметнал през рамо пушката на немеца, а револверите му бе затъкнал в пояса си. Той непрекъснато оглеждаше тези оръжия с такива светнали очи, че не беше трудно да се разбере колко много се гордееше с тях. От кобурите на седлото му надничаше далекогледът, а и часовника, кесията, както и останалата собственост на Шварц също беше присвоил.

Движеха се през съвсем пуста и безплодна местност. Теренът започна леко да се изкачва нагоре. В далечината изплуваха голи планини. Когато стигнаха в подножието им, слънцето бе слязло вече до хоризонта. Тогава спряха и всички слязоха от животните заради Могреб, вечерната молитва. Макар че се канеха да извършат едно нечувано злодеяние, тези безчувствени негодници започнаха да се молят на Бога. Въпреки чаталестия шабах, който му пречеше, емирът също коленичи да си каже молитвата и Шварц последва примера му — може би за да не разгневи мюсюлманите, но всъщност повече защото сърцето му действително чувстваше нужда да се помоли.

После, след като слънцето изчезна, те продължиха пътя си. Скоро се смрачи и на Шварц му беше вече невъзможно да разбере през какви местности се движеха. Той забеляза само, че непрекъснато се изкачваха нагоре, като често вървяха ту по стръмни склонове, ту през

тесни клисури. На няколко пъти преминаха край блата, откъдето се вдигаха огромни облаци хапеци мухи, за да се нахвърлят върху хора и животни и да преследват кервана на значително разстояние. И тогава пленниците болезнено усетиха, че с вързаните си ръце не са в състояние да се отбраняват срещу тези кръвопийци.

Колкото по-късно ставаше, толкова по-силно блестяха звездите, а това значително улесняваше похода. От време на време някой от съгледвачите се завръщаше, за да направи тихо някакво съобщение. Най-сетне, може би един час преди полунощ Абд ал Мот заповяда да спрат.

Шварц напрегна зрение с надеждата да види селото, ала напразно. Вестоносци продължаваха да идват и да си отиват. Предводителят шепнешком разговаряше с тях. Всички ездитни и товарни животни бяха отведени на безопасно място и оставени там под надзора на няколко пазачи. Малки отряди асакери тръгнаха направо, надясно и наляво, докато най-сетне при пленниците остана само Абд ал Мот заедно с десетина души. Разбира се, двамата пленници бяха вече отвързани от вола.

— Скоро ще видите как трябва да постъпи човек, за да се сдобие с роби — каза им той. — Само че, щом се започне, хич не си мислете, че ще можете да използвате суматохата и да офейкате! Незабавно ще бъдете застреляни!

Шварц чувстваше в душата си голяма тъга. Не мислеше за себе си, а за клетите невинни и нищо неподозиращи чернокожи, чийто сън щеше да бъде смутен по толкова ужасен начин.

— Наблизо ли е селото? — попита той, без особена надежда да получи отговор.

Но все пак получи. Самият Абд ал Мот му отговори:

— Да. Вие двамата ще дойдете с мен до самата ограда и всичко ще видите.

— Нападението окончателно ли е решено?

— Аллах! Та кой ли ще го отмени и защо?

— Помисли си, че тези негри нищо лошо не са ги сторили и са хора също като теб!

— Мълчи! — грубо му се солна ловецът на роби. — Не съм те пленил, за да слушам нравоученията ти. Чернокожите са като добитъка. Нямаат никакви чувства и лижат ръката на онзи, който ги бие.

Я по-добре ми кажи как се стреля с пушката ти. Знам че е по-хубава от всички наши пушки, но не знам как се зарежда.

— По негрите ли се каниш да стреляш с нея?

— Че по кого другиго?

— Тогава спокойно можеш пак да я преметнеш през рамо. Нямам намерение с подобни обяснения да стана причина за смъртта на тези хора.

— Куче! Ще ми се подчиниш, ли или не?

— Няма!

— Ще те убия!

— Е, хайде!

Абд ал Мот се позамисли, после огнево преметна ремъка на пушката през рамо и каза:

— Засега още няма да те убивам. По-късно ще си получиш наказанието. Напред!

Двама души хванаха шабаха на Шварц, а други двама шабаха на емира и ги затеглиха подир себе си. Останалите безшумно ги последваха, докато най-сетне пред тях се изпречи висок и тъмен силует, който се проточваше наляво и надясно подобно на зид и се губеше в тъмнината. Това беше трънливият плет. Както е известно, голямото село Омбула бе заобиколено от два подобни плета — един външен и един вътрешен.

По време на целия поход Шварц размисля дали все пак няма някакъв начин за спасяване на селото, ала нищо не му бе хрумнало. В този миг му дойде една идея, но такава идея, която неминуемо щеше да му струва живота. Въпреки всичко, той бе твърдо решен да се пожертва, за да избави от смърт толкова много хора.

— Все пак ще успея да спася селото — прошепна той на емира.

— Как? — попита го спътникът му също шепнешком.

— Ще започна да креция с все сила, тъй че цялото село да ме чуе и хората да се събудят.

— Аллах да те пази! Ще пожертваш живота си, без да спасиш нито един човек. Селото е обградено и никой не може да избяга. Виковете ти само ще направят бедата още по-голяма, защото е по-добре да те убият, докато спиш, отколкото когато си буден.

Възраженията на емира бяха основателни, но въпреки това Шварц отвори уста, за да изпълни безумно дръзкото си намерение,

когато един от подофицерите се приближи и доложи на предводителя си:

— Можем да започваме. Всички са готови. Безшумно убихме пазачите на входа, а и мястото, където се намира добитъка, е обградено.

При тези думи Шварц вече нямаше как да не разбере, че саможертвата му би била съвсем безсмислена.

— Тогава пали, за да дадеш сигнал и на другите! — заповяда Абд ал Мот.

Подофицерът клекна... последва лек шум от допира на стомана и кремък... изскочиха искри... фитилът за пушка започна да дими, после се появи малко пламъче, което бързо се разгоря, раздели се и след това се втурна нагоре по изсъхналия плет, наподобявайки десетки извиващи се змийчета. Броени секунди по-късно на ширина от няколко метра трънливата ограда бе обхваната от пламъци, които се разпростираха с такава бързина, сякаш плетът бе от пергамент.

От ляво и от дясно, наблизко и далеч се заизвиваха също такива пламъци. След не повече от две минути оградата на цялото село бе обзета от ярки пламъци, високи по няколко метра. Те никъде не оставяха и най-малката пролука. Откъм отсрещната страна проехтяха изпълнени със страх викове, на които отговориха изстрели.

— Пазачите на стадата са се събудили и сега ги убиват — обясни Абд ал Мот със сатанинско задоволство. — Вече се започва. Веднага ще чуете скимтенето на джарахдините^[61].

Появи се силно въздушно течение, предизвикано от пламъците, и през ярко осветената нощ се понесе гръмливият глас на огъня, наподобяващ бученето на далечен прибой. С него се смесиха отделни викове на хората, чийто сън бе прекъснат от изстрелите. Жителите на селото се събудиха. Те наизскачаха от токулите си и с ужас видяха, че оградата гори. Но все още не бяха разбрали истинските измерения на сполетялата ги беда.

Те разбудиха и другите още спящи хора, та с обединени усилия да предпазят колибите си от пожара. Ала хвърчащите наоколо искри падаха върху направените от суха тръстика покриви и въпреки цялото старание на чернокожите ги подпалиха. Скоро всички токули бяха обхванати от пламъци. Негрите не можеха вече да издържат на голямата горещина. Но накъде да бягат? Не бе възможно да преминат

през горящата ограда. Единственият път за спасение бе през изходите. През деня те обикновено стояха отворени, а през нощта ги затваряха с изплетени от тръстика рогозки и при тях оставаха да пазят воители. Но стражите бяха изненадани и избити от ловците на роби. Рогозките бързо се превърнаха в пепел, понеже бяха от такъв материал, който огънят почни мигновено унищожава. Ето защо „портите“ бяха единствените места, откъдето човек можеше да се избави от ужасния огън, унищожаващ всичко по пътя си. И именно натам се втурнаха клетниците.

Но ловците на роби бяха предвидили това и бяха поставили там достатъчен брой войници. Всеки възрастен беланда, появил се пред някой от изходите, незабавно биваше застрелван. Същата участ сполетяваше и старите жени. По-младите негри ловците на роби поваляха с удари на земята и ги връзваха с въжета, донесени с товарните животни за тази цел в огромни количества.

Не е възможно да се опишат всички сцени, които се разиграха. Мъже изскачаха с деца на ръце, опитвайки се да ги спасят. Улучени от куршуми, те падаха като покосени, а после асакерите изтръгнаха децата от прегръдките им. Една старица тичешком се появи от изхода и нададе ликуващ вик, мислейки че се е спасила от пожара, обаче още в същия миг удар с приклад я просна безжизнена на земята. Като дърпаше подир себе си две деца, през прохода изскочи млада жена, бягайки от пагубния огън. Незабавно изтръгнаха децата от ръцете ѝ, а самата тя бе повалена, за да вържат ръцете и краката ѝ. Як широкоплещест негр, втурнал се с големи скокове между горящите токули към изхода, бе посрещнат от куршум, който само го рани. С дулото на една карабина той получи такъв удар в стомаха, че се сгърчи и рухна на земята, и тогава му прерязаха ахилесовите сухожилия, та нещастникът да не може да избяга.

Бяха извършени много подобни злодеяния, а и къде-къде по-лоши, тъй че перото се противи да ги опише. Отделните викове, разнесли се в самото начало, се бяха превърнали във всеобщ рев и вой. Негрите бяха разбрали, че не става въпрос за случайно избухнал пожар, а че си имаха работа с газуах, от който няма никакво спасение. Мъжете знаеха, че са осъдени на неумолима смърт. Мнозина от тях се събраха на едно място, за да умрат, сражавайки се. Но тъй като не бяха имали време да вземат оръжията от горящите колиби, можеха да

разчитат само на юмруците си и бяха набързо покосени. Други пък, намерили по някой нож, го използваха, за да се самоубият, като го забиха в сърцето си. Неколцина други сами наскачаха в буйните пламъци, повличайки със себе си и своите жени или деца, за да ги избавят от робство.

Шварц не бе в състояние да гледа тези сцени. Той извърна глава. Чувстваше се неописуемо нещастен, но не защото се тревожеше заради самия себе си, а защото бе принуден да стане свидетел на тези страшни жестокости. Виковете и воплите на клетите негри, както и ликуващите крясъци на ловците на роби, за малко не станаха причина да изгуби съзнание. На светлината на лумналите пламъци хората на Абд ал Мот му приличаха на дяволи, които играеха пъкления си танц около душите на прокълнатите на вечни мъки. Ако можеше с една-единствена дума да ги прати всичките на смърт, той нямаше да се поколебае нито за миг.

След лумването на първите пламъци бе изминал около половин час, когато ловците на роби приключиха ужасната си работа. Никой повече не се появи, за да се спаси от безмилостния огън. Който не попадна в ръцете на ловците на роби, бе или убит, или пък загина в пожарището.

Извън оградата на горящото село се намираха плячкосаните стада, оставени под надзор на едно отделение асакери. Другите войници пазеха пленниците. Всички чернокожи бяха изпаднали или в състояние на крайна възбуда, или в най-дълбоко отчаяние. Повечето от тях седяха на земята и безмълвно плачеха или мълчаливо бяха втренчили поглед нейде пред себе си. Други пък се щураха между тях, държаха се като умопобъркани и от отчаяние ревяха като диви животни. Но с бичовете много скоро ги укротиха.

В този момент Абд ал Мот заповяда да преброят плячката. Подофицерите започнаха да обикалят наоколо и с погледи на познавачи да оглеждат пленниците. Взеха да разделят негрите, да ги „сортират“ и да ги събират на самостоятелни групи. Бяха похитили около четиристотин момчета, също толкова момичета и почти двеста по-млади жени. Освен това сред пленените имаше и много малки дечица, които на първо време оставиха на майките им. В самото начало се беше наложило да вържат и краката на чернокожите, но малко след това им свалиха въжетата, защото трябваше сами да се придвижват от

едно място на друго. После отново ги събраха като стадо добитък и ги накараха да насядат на земята. Никой от тези клетници не помисли за бягство. От всички страни бяха обградени от въоръжени мъже, които ги заплашиха, че ако някой посмее само да стане от мястото си, незабавно ще бъде застрелян. И дума не можеше да става за сън — нито за пленниците, нито за ловците на роби. Никога досега хората на Абд ал Мот не бяха имали толкова богат улов. Почти хиляда роби, без да се брои добитъка, който беше не по-малко, скъпоценна плячка! Всичко това кажи-речи опияни от радост тези хора. Те ликуваха, смееха се, шегуваха се и един другиму си разказваха „геройствата“, извършени от тях, докато бяха застрелвали, наръгвали с нож или убивали с приклади бягащите мъже.

Абд ал Мот бе много горд с големия успех на грабителския си поход и беше в извънредно весело настроение. В резултат на това той се обърна към немеца с кажи-речи дружелюбен тон:

— Вие двамата сигурно сте гладни. Да наредя ли да ви донесат нещо за ядене?

— Не — отговори Шварц. — Нямам абсолютно никакъв апетит. Та кой ли може да мисли сега за ядене и пиене!

— Както искаш! Не се ли радваш, че си намери толкова много другари по съдба, на които ще можеш да изплачеш неволята си?

— Подигравай се колкото щещ. Но аз съм по-щастлив от теб. Когато един ден стъпиш на Сирет, Моста на смъртта, за да преминеш по него, душите на избитите днес хора ще те повлекат и съборят в страшната бездна и нито Аллах, нито пък твоят пророк ще се смият над тебе! Побиват ме тръпки на ужас от злодеянията ти!

— Много си откровен. Всъщност за тези думи би трябвало да те накажа, но тъй като съм в чудесно настроение, ще ти простя. Дори ще ти дам доказателства за доброта, каквато иначе никак не ми е в характера. Вие сигурно сте изморени и имате нужда от почивка. Шабахът ви пречи да спите. Ще наредя да го махнат и се надявам, че ще ми бъдете благодарни за това милосърдие.

На неколцина от хората си той даде съответната заповед. Те освободиха вратовете на двамата пленници от чаталите, но обещаното облекчение не отиде по-далеч, тъй че Шварц се видя излъган в предположенията си. Принудиха го да легне по гръб върху шабаха и го вързаха за него така, че остана да лежи изпънат на земята, без да може

да помръдне. И с емира постъпиха по същия начин. После един от войниците получи заповед да седне между тях, за да ги надзирава през нощта.

А тази нощ беше най-ужасната, каквато Шварц бе преживявал някога. Изобщо не можа да мигне и ако понякога затвореше очи, възбудената му фантазия извикваше пред вътрешния му взор ужасни картини от преживените през деня сцени. Малкото останали часове до утрото му се сториха цяла вечност и той почувства безкрайно облекчение, когато настъпващият утринен светлик накара звездите да избледнеят.

Но много се лъжеше, ако мислеше, че денят ще му предложи по-малко жестокости от нощта.

Най-напред ловците на роби коленичиха за утринната си молитва. После издигнаха знамето и застаналият до него факир прочете сурата на победата. След това заклаха няколко говеда и много овце, за да отпразнуват успеха си с пиршество. Пленените чернокожи бяха принудени да покажат къде се намират техните матмурах и сабах.

Под матмурах се разбират големи и дълбоки ями, където обикновено се съхранява дурата. Сабахите са малки добре покрити цилиндрични постройките от камъни, които служат за същата цел.

Войниците надомъкнаха цели купища дура и накараха пленените жени да я смелят, за да изпекат от нея кисрах и да приготвят мерисах. За Абд ал Мот, подофицерите и неколцина асакери, които особено се бяха отличили, изпекоха и марарах.

В цял Судан това се смята за най-големият деликатес и се приготвя от чер дроб, черва и жлъчка. Съвсем естествено последната съставна част ни навежда на мисълта, че е изключено специалистът марарах да се хареса на някой европейец.

Докато траеха тези приготовления, се случи нещо, което изпълни Шварц с ужас. Естествено пленниците трябваше да бъдат отведени в серибата на Абу ал Мот. Но по-малките деца представляваха голямо неудобство и само щяха да им пречат. Ето защо Абд ал Мот даде заповед да избият всички деца, ненавършили още четири години. Изобщо не е възможно да се опише нервната възбуда, в която изпаднаха клетите майки, щом чуха това нареждане. Те не искаха да дадат рожбите си и ги бранеха като лъвици... ала напразно. Укротиха ги с помощта на бича. След като това нечовешко масово

убийство приключи, останалите роби бяха навързани един за друг по вече познатия начин и едва тогава цялата колона се приготви да тръгне на път. Но преди това Абд ал Мот се приближи до емира и немеца, които все още лежах на земята, вързани всеки върху своя шабах и им каза:

— Ето как се постъпва с черното „месо“, което не може да се използва. Ще признаете, че действвахме много мъдро.

— Ти си цял сатана! — отвърна Шварц, разтреперан от гняв.

— Ругай, но не забравяй, че доброто ми настроение не трае вечно.

— Ако не бях вързан, щях да ти покажа в какво настроение съм аз в момента!

— И какво щеше да направиш?

— Щях да те удуша! Казвам ти, че мигът, когато се почувствам свободен, ще бъде същевременно и мигът на твоята смърт!

— Продължавай да заплашваш и да лаеш, псе такава! — подигравателно се изсмя ловецът на роби. — Ти никога вече няма да усетиш дъха на свободата. Засега ще те пощадя, но стигнем ли веднъж до серибата, ще ви накарам и двамата да почувствате отмъщението ми по такъв начин, че в сравнение с него вечното проклятие на геената ще ви се стори истинско блаженство!

---

[1] Дива захарна тръстика (*Sacharum, Ischaeetum*). Б. нем. изд. ↑

[2] Син на мурхагата. Б. нем. изд. ↑

[3] Кръгла метална или каменна плоча. Б. нем. изд. ↑

[4] Цилиндър, който може да се сгъва. Б. пр. ↑

[5] *Euphorbia veneiifica*. Б. нем. изд. ↑

[6] Поход за отвличане на роби. Б. нем. изд. ↑

[7] Слуга на смъртта. Б. нем. изд. ↑

[8] *Combretum*. Б. пр. ↑

[9] *Boswellia papyrifera*. Б. нем. изд. ↑

[10] Термити. Б. нем. изд. ↑

[11] Мисионер. Б. нем. изд. ↑

[12] Свещено знаме. Б. нем. изд. ↑

[13] Милост, милост! Б. нем. изд. ↑

[14] Става дума за „правото“ на крайбрежните жители да събират и задържат всички стоки и предмети, изхвърлени след

корабокрушение. Б. пр. ↑

[15] Сребърни австрийски талери от 18 век. Б. нем. изд. ↑

[16] Кайро. Б. пр. ↑

[17] Чистокръвен, расов кон. Б. нем. изд. ↑

[18] Мухи, раждащи личинки, които веднага се превръщат в
какавиди. Б. нем. изд. ↑

[19] Rangonia. Б. нем. изд. ↑

[20] Acacia fistulosa. Б. нем. изд. ↑

[21] „Отче наш, ти който си на небето, да се свети името ти.“ Б.
нем. изд. ↑

[22] Форма на множествено число от „тимса“ — крокодил. Б.
нем. изд. ↑

[23] Вид дърво (Acacia nilotica) Б. нем. изд. ↑

[24] Горещо годишно време. Б. нем. изд. ↑

[25] Дъждовен период. Б. нем. изд. ↑

[26] Кормчия. Б. нем. изд. ↑

[27] Син на тайната. Б. нем. изд. ↑

[28] Господарят на отмъщението. Б. нем. изд. ↑

[29] Върховен съдия. Б. нем. изд. ↑

[30] Степ, терен покрит с трева. Б. нем. изд. ↑

[31] Немец. Б. нем. изд. ↑

[32] Вилхелм Първи. Б. пр. ↑

[33] Бисмарк. Б. пр. ↑

[34] Генерал. Б. пр. ↑

[35] Молтке. Б. пр. ↑

[36] Франция. Б. нем. изд. ↑

[37] Вечният евреин. Б. нем. изд. ↑

[38] Множествено число от „илм“ — наука Б. нем. изд. ↑

[39] Balanites aegyptiaca — Б. нем. изд. ↑

[40] Птица, баба и пазач на крокодила. Б. нем. изд. ↑

[41] Внимавай! Б. нем. изд. ↑

[42] Абу ноктах — Баща на точката. Б. нем. изд. ↑

[43] Ездитни камили. Б. нем. изд. ↑

[44] Баобаб, хлебно дърво. Б. нем. изд. ↑

[45] Баща на рогата. Б. нем. изд. ↑

[46] Превод на името Шварц, тоест „черен“. Б. пр. ↑

[47] Без син. Б. нем. изд. ↑

- [48] Масуф с осемте пръста Б. нем. изд. ↑
- [49] Търговец на роби Б. нем. изд. ↑
- [50] Голямо празненство с участието на воини. Б. нем. изд. ↑
- [51] Приятелство за приятелство, живот за живот. Б. нем. изд. ↑
- [52] *Boswellia papyrifera*. Б. нем. изд. ↑
- [53] *Herminiera*. Б. нем. изд. ↑
- [54] Отровна евфорбия, тропическо дърво с отровен млечен сок.

Б. нем. изд. ↑

- [55] *Acacia gummiifera*. Б. нем. изд. ↑
- [56] Барак Строгия (Безмилостния). Б. нем. изд. ↑
- [57] Лешояд. Б. нем. изд. ↑
- [58] Кайро. Б. нем. изд. ↑
- [59] Лисица. Б. нем. изд. ↑
- [60] Библия. Б. нем. изд. ↑
- [61] Плъхове. Б. нем. изд. ↑

3. WAKA'A EN NAHR^[1]

След като Бащата на щъркела се върна при лодката, той побърза да потеглят веднага. Звездите пръскаха достатъчно силна светлина, за да продължи пътуването, макар че беше нощ. Развързаха лодката и я насочиха към средата на реката, където ниям-ниямите започнаха здравата да гребат. Докато чакаха Сивия, те се бяха нахранили и си бяха отпочинали, тъй че под напора на греблата в мускулестите им ръце плавателният съд полетя надолу по течението с бързината на риба. С веща ръка го направляваше седналият при кормилото Син на тайната.

Тези хора бяха привикнали на южния климат и на местните условия на живот. Можеха да понесат дори най-неимоверното натоварване. По-друго бе положението на чужденеца, комуто грижата за собственото здраве повелява да щади силите си колкото е възможно повече. Ето защо Пфотенхауер се загърна в одеялото си и легна в предната част на лодката, за да поспи няколко часа.

Достатъчно добре познаваше своеобразния чар на нощния пейзаж, който му предлагаше могъщата река, тъй че този път можеше да се лиши от това удоволствие. Сънят му беше дълбок и продължителен, защото, когато се събуди, видя, че слънцето се бе издигнало високо над гората от палми далей, покрила десния бряг, близо до който Сина на тайната поддържаше курса на лодката. Щом извади часовника си, за свое учудване ученият разбра, че е спал до десет часа.

Ниям-ниямите си бяха разпределили работата така, че само половината от тях гребяха, за да бъдат сменени от другите, след като те си отпочинеха. Впрочем тук реката имаше толкова значителен пад, че не бе нужно да гребат кой знае колко усилено, за да пътуват бързо.

Не беше необходимо да прекъсват плаването си, за да се нахранят. Който искаше да яде, ядеше, след като някой го сменеше на греблото. Пиенето пък ставаше по още по-прост начин — направо от реката, тъй че през целия ден изобщо не спряха на брега, докато най-

сетне късно следобед бяха принудени да го сторят поради едно обстоятелство, което за малко да постави екипажа на лодката в много опасно положение.

Наближаваха един остър завой на реката. Силно извитият десен бряг им пречеше да виждат какво има и какво става зад завоя. Кормчията стана от мястото си, сложи свитата си като фуния длан на ухото и няколко мига стоя така, внимателно заслушан в тази посока. После каза:

— Schu haida! Rina — Какво чувам! Някаква песен!

— Къде? По реката ли?

— Да. Идват хора. Кой ли може да са? Да не би да е Абу ал Мот с корабите си!

— Не бива да им се мяркаме пред очите. Бързо към брега!

— Към кой бряг?

— Към левия, защото там има тръстика, където ще можем да се скрием. Тук край десния расте съвсем нарядко.

Синът на тайната се подчини и измени посоката наляво. Когато лодката пресече по-голямата част от реката, тъй че можеха да видят какво става зад завоя. Сивият взе в ръка далекогледа. Но само секунда след като го вдигна пред очите си, той изплашено извика:

— Бързо назад, давай надясно, иначе ще ни открият! Виждам два кораба, но и хора, които тичат по брега.

Кормчията незабавно изви кормилното весло на другата страна и чернокожите така мощно натиснаха греблата, че лодката направи много остър завой, който за малко не я преобърна.

— Хора на брега ли? — попита Сина на тайната. — Та нима корабите са хвърлили котва?

— Не, плават. Видях издутите им платна.

— Тогава за мачтата са вързали либан^[2], за да увеличат скоростта си. Щом корабите са два, значи са на Абу ал Мот. Проявих голяма непредпазливост, като се подчиних на заповедта ти да насоча лодката към левия бряг. Нали чух хората да пеят. А те правят това само когато теглят либана или работят с митараха^[3]. За щастие тук надясно водата е надовлякла трева и ом суфах, които са образували островче. То ще ни скрие.

Той насочи лодката да навлезе право в този „остров“ и нареди да спуснат котвата. Докъдето стигаше погледът по десния бряг, тук бе единственото място, което можеше да им предложи прикритие. Ала „островът“ беше толкова нисък, че мъжете трябваше да залегнат на дъното на лодката, за да не бъдат забелязани.

Немецът не можеше да не се удиви на извънредно острия слух на младия кормчия, защото самият той не беше дочул никаква песен. Дори и в този момент той все още не долавяше каквито и да е звуци, макар младежът да твърдеше, че пеещите гласове звучали още по-ясно от преди.

Но все пак скоро мелодията достигна и до ушите на Пфотенхауер. Непрекъснато се повтаряха двете срички „хе-ли“, „хе-ли“. „Хе“ се пееше на основния тон, а „ли“ на малка терца. Следователно тоналността беше минор.

Ала малко след това те дочуха по-дълга мелодия, някаква песен, която имаше няколко строфи. Първите от тях бяха все още неясни, но по-нататък с приближаването на корабите вече можеха да се разберат думите им. Немецът долови следните четири стиха:

*„Gerebd el beled, gered laoda,
Tered ab schora a loba hamoda.
Ja Rabb, sber t'adil taraqu,
De gib nau mah moktaf raflqu.“*

Както се вижда, стиховете са римувани. Преведени, гласят така:

*„Все по-близо и по-близо към дома
ний плаваме със радост и песен на уста,
дай ни Боже вятър за платната
и на гребците сила за веслата!“*

В този миг първият кораб се появи иззад завоя. Беше сандал, вдигнал всичките си платна на двете мачти. От предната мачта към отсрещния бряг беше опънато въже, за което се бяха наловили около

дузина мъже, за да го теглят. На кърмата до кормчията стояха двама души с необикновена външност. Единият имаше много висока и извънредно кльощава фигура и беше облечен по обичайния за арабите начин, докато облеклото на другия се състоеше от три части. Първата бе някакво подобие на бански гащета, достигащи почти до коленете, втората — кожа от пантера, наметната върху плещите му, а третата част представляваше много висока шапка с формата на гугла, цялата покрита с черупки от миди „каури“, от чийто връх се спускаха шнулове с пъстри стъклени мъниста. Лицето му имаше малко по-светъл цвят, отколкото на повечето негри.

— Онзи дългият е Абу ал Мот — обади се Сина на тайната.

— Той ли е? — попита Сивия. — Трябва по-подробно да огледам този тип.

Той подпря далекогледа си върху ръба на лодката и го насочи към спечелилия си зловеща слава ловец на роби. След малко продължи:

— Действително много прилича на самата смърт. Този човек е истински скелет. А кой ли може да е другият до него?

— Другият е бенг-дид^[4] на нухрите, защото сред тях само предводителите имат право да носят такива шапки. Виждаш ли чернокожите, дето работят с върлините и пеят? Това са нухри. Разбрах го от начина, по който са направили прическите си.

— Но Абу ал Мот се завръща много по-бързо, отколкото очаквах. Колко път ни остава още до серибата Мадунга?

— Ще стигнем до нея тъкмо при залез слънце. Разположена е на десния бряг на реката. Ето защо Абу ал Мот се придвижва покрай левия. Ако не бяхме свърнали тъй бързо в обратна посока, тези хора отдавна щяха да ни открият. Понеже им се е свършила храната, те страшно бързат и не разчитат само на вятъра.

А вятърът бе попътен за сандала, понеже духаше от север. С помощта на върлините бързината на плавателния съд се бе увеличила толкова, че хората, които теглеха въжетото от брега, бяха принудени да тичат в тръс.

След като сандалът отмина, се появи и вторият кораб, един по-малък нoger, издул всичките си платна и освен това също теглен с въже от брега. Палубата му бе препълнена с нухри.

Песента беше свършила. Пак се чуваше само простичкото „хе-ли“, „хе-ли“, което ставаше все по-тихо, колкото по-надалеч отплуваха

двата кораба нагоре по реката. Но едва след четвърт час те се бяха отдалечили толкова, че Синът на тайната спокойно каза:

— Вече не могат да ни видят. Но сърцето ми се беше свило, докато преминавах по край нас. Слава на Аллах, че не ни откриха!

— Ха! Че какво ли можеше да ни се случи? — обади се Сивия.

— Щяха да ни превърнат в роби.

— И мене ли?

— Всички ни. Съвсем сигурно.

— Щяхме да се отбраняваме.

— Вероятно безуспешно. Оръжията ти са превъзходни, ала са безсилни срещу такова числено превъзходство. Във всеки случай е по-добре, че не ни забелязаха. А сега да тръгваме.

Вдигнаха котва и лодката отново продължи прекъснатото си плаване. Гребците удвоиха усилията си, за да наваксат изгубеното време.

Когато слънцето изчезна зад дърветата по левия бряг на реката, се оказа, че преценката на кормчията е била съвсем вярна. На десния бряг забелязаха широк мишрах, представляващ както пристан за кораби, тъй и място за водопой на стадата или път, водещ от високия бряг надолу към реката.

— Ето я серибата — каза Сина на тайната.

— Серибата ли? — попита Сивия, оглеждайки мястото. — Но аз не виждам и следа от нея!

— Защото не е разположена до самата река, а на тахараха^[5]. Познавам собственика ѝ и съм сигурен, че ще ни поздрави с добре дошли.

Той насочи лодката към мишраха и там я спря. Хвърлиха котва и освен това завързаха плавателния съд за един от коловете, забити за тази цел наблизко. На брега не се виждаше лодка на серибата. Обикновено тези лодки се прибират зад оградата, за да не бъдат откраднати.

Пфотенхауер си мислеше, че пристигането му изобщо не е забелязано от живеещите в селището хора, но се лъжеше, защото веднага щом кракът му стъпи на брега, откъм близките храсталаци се разнесе глас:

— Стой, не мърдай! Кой сте вие?

Ученият погледна към това място и видя, че между клоните към него са насочени дулата на няколко пушки. Незабавно носът му се изви настрана, сякаш така искаше да се предпази от някой куршум.

— Я си свалете пушките! — отвърна той. — Не сме дошли с враждебни намерения.

— Откъде идвате? — последва друг въпрос, без да се покаже който и да било. — Отговаряй или ще стрелям!

Гласът на скрития човек звучеше някак особено гърлено и стържещо, сякаш всички звуци се образуваха в най-задната част от устната кухина. Синът на тайната все още имаше някаква работа в лодката. Той последен излезе от нея и в отговор подвикна към храстите следните думи:

— Можеш да ни вярваш, че сме приятели. Познах те по гласа, Ал Шахар^[6]. Излез спокойно!

— Този млад човек знае името ми — разнесе се същият глас, — следователно няма от какво да се боя. Ще се покажем.

Храстите се разтвориха и от тях се появи един доста възрастен мъж с посивяла брада и пушка в ръката. Следваха го още трима други. Те бяха бели, но облечени също тъй оскъдно, както обикновено ходят негрите.

— Откъде ме познаваш? — попита възрастният мъж, като се приближи.

— Самият ти ще се сетиш веднага, щом ме огледаш малко по-добре.

— Тъй ли? Но аз никога не съм те... — той млъкна, отново измери с поглед младежа от глава до пети и после продължи: — Ти да не си онова момче, дете на времето толкоз много искаше да се запознае с Абд ал Мот?

— Да, аз съм.

— Аллах! Наистина ли си момчето, дете умееше да стреля по-добре от мен? Но тогава много си се променил и то в твоя полза. След като не се върна, си помислих, че ти се е случило нещо лошо при Абд ал Мот. Значи съм се излъгал и това страшно ме радва. Бъди ми добре дошъл!

Той дружелюбно подаде ръка на младежа. Сина на тайната я разтърси и попита:

— Тук ли е господарят на серибата?

— Не е. Отиде до Яу да донесе барут. Затова ми повери охраната на мишраха. Ти знаеш, че той може да разчита на мен.

— Да, ти си най-възрастният аскери на тази сериба. Видя ли два кораба да минават оттук?

— Видяхме ги, но не им се обадохме.

— Знаеш ли кой се намира на борда, им?

— Не. Те се придържаха доста близо до другия бряг, а тук реката е толкова широка, че можеш да видиш корабите, но не и да различиш хората на борда им.

— С тях пътува Абу ал Мот.

— Той ли? Дано Шейтанът го изяде! Ако беше минал наблизо, щях да му изпратя един куршум. Но какъв е този чужденец до теб и какво търси тук?

Той посочи Пфотенхауер.

— Той е мой приятел и се грижи като баща за мен — отговори кормчията, — и иска да остане при вас няколко дни, за да изчака свои познати, които се канят да го вземат оттук.

— И той ни е добре дошъл. Заведи го горе в серибата при лейтенанта, който в отсъствието на господаря поема командването! Лодката си можете да оставите тук. Аз ще я пазя.

След като подкани Сивия да го последва, Синът на тайната се обърна и се отправи към мишраха подобно на човек, който много добре знае пътя. Ниям-ниямите мълчаливо закрачиха подир тях.

По-рано тук бе имало гора, но сега тя беше така изсечена, че не заслужаваше повече това име. Брегът бе твърде стръмен и много висок, обаче изкачването му не представляваше особена трудност, защото пътят към реката нашироко бе отъпкан от стадата, които всеки ден отиваха на водопой.

Когато Пфотенхауер се озова горе на брега, той видя пред себе си серибата. Тя беше по-голяма от серибата на Абу ал Мот и имаше нещо, което бе голяма рядкост за тези области. Направена от стволи и дъски, там се издигаше малка кула, опасана от тесен балкон. Това беше минарето на серибата.

Пред портата на здравата и дебела ограда стоеше пост, който, без да задава каквито и да било въпроси, пропусна новодошлите да минат. След това те можаха вече да видят многобройните токули, образуващи

селището. Между колибите кипеше войнствено оживление. Изглежда хората се подготвяха за боен поход.

Вляво и вдясно от минарето се издигаше по един по-голям токул. Без да обръща внимание на любопитните погледи, с които ги посрещнаха жителите на серибата Синът на тайната се отправи натам.

— Отдясно живее господарят на серибата, а отляво — лейтенантът — обясни той на немеца. — Тъй като първият отсъства, ще трябва да се обърнем към офицера.

Те все още не се бяха приближили съвсем до токула, разположен от лявата страна на минарето, когато от вратата му излезе неговият собственик. Щом забеляза идващите към него хора, в погледа му се изписа изненада, ала като видя младежа, веднага извика:

— Момче, ти ли си? Нима пак се появи! Вече те бяхме отписали. Бъди добре дошъл и ми кажи кого ни водиш! Тези хора са ниям-ниями. Роби ли са?

Офицерът бе може би по-възрастен от Хъркача, който стоеше на пост долу при реката. И той разтърси ръката на младежа. Синът на тайната му отговори:

— Те са мои братя, защото живея при тях. Идвам, за да ти препоръчам този чуждестранен ефенди, който има желание за няколко дни да бъде твой гост.

При тези думи той посочи към немеца. Лейтенантът подаде ръка и на учения, като каза:

— Който и да си ти, те посрещам с добре дошъл, защото това момче те води със себе си. Нека отведе твоите ниям-ниями при нашите негри, където ще се чувстват добре. А на теб ще ти посоча токула, определен за гостите ни. Последвай ме!

Той заведе Сивия до една колиба, чието предназначение си личеше още отвън, понеже бе построена по-грижливо и изглеждаше значително по-чиста от другите токули, макар да бе направена от същия материал. Вътрешността отговаряше на външния ѝ вид. Подът бе покрит с кожи, а по миндера, опасал околоръст помещението, който служеше за седене и спане, бяха постлани меки одеяла. От средата на тавана висеше лампа, а в стената дори бяха направени няколко отвора за прозорци.

— Тази къща е твоя — каза лейтенантът. — Настани се удобно! Отивам да ти изпратя един слуга, който ще получи заповед да ти

донесе всичко необходимо. Ще те посети, след като си отпочинеш.

Пфотенхауер можеше да бъде напълно доволен от това посрещане. Беше получил на разположение цяла къща, без изобщо да го попитат за името и намеренията му.

След като лейтенантът излезе от токула, навън се разнесоха достигащите надалеч звуци на дървеното клепало, а после проехтя гласът на викача:

— Побързайте за молитва! Времето на ал Могреб настъпи, защото слънцето се кани да залезе на запад. Има само един Бог и Мохамед е неговият пророк. Потвърдете, че той е единствен! Allah akbar, Allah hu akbar!

Немецът се приближи до прозореца и горе на балкона на малката кула съзря викача. Долу всички хора лежах на колене, готови за молитва. От този прозорец по права линия Пфотенхауер можеше да вижда чак до портата, през която беше минал. Тъкмо когато викачът поде обичайните си думи, там се появиха неколцина мъже, които изглежда не бяха от жителите на серибата. Те също се отпуснаха на колене. След молитвата се изправиха и закрачиха към токула на лейтенанта.

Те бяха войници, ала не като асакерите на една сериба, а истински войници, понеже носеха униформите на войската на вицекраля. Човекът, който вървеше начело, беше офицер. Той имаше отличителните знаци на кол-агаси. Редом с него крачеше едно дребно човече, облечено също в униформа, но как изглеждаше само тя! Дребосъкът беше обул сини панталони, достигащи едва до коленете, над него бе навлякъл прастара червена английска военна куртка, на чиито рамене беше пришил огромни вълнени френски еполети. Около главата си беше увил нещо подобно на тюрбан, от който висяха дълги пера. Тъй като отпред куртката беше широко разтворена, се виждаше, че човекът не носи нито жилетка, нито риза. Около кръста му имаше препасан кожен колан, където бяха затъкнати два пистолета и нож. От колана му висяха и няколко торбички, съдържащи навярно различни необходими дреболии. В ръката си държеше стара тежка пушка, чийто калибър бе необичайно голям.

Та този човек заедно с офицера влезе при лейтенанта. Четиримата войници, дошли с него, останаха пред вратата.

Това бе всичко, което Сивият успя да види на бързогаснещата дневна светлина. После се стъмни и при него влезе един негър, за да запали лампата и да му каже, че той е обещаният от лейтенанта слуга. Негърът излезе, за да донесе веднага след това на госта съд, пълен с мерисах и няколко прясно изпечени питки.

Малко по-късно при немеца дойде Синът на тайната, за да се осведоми дали му харесва жилището.

— Много — отговори Пфотенхауер. — Ами ти къде ще живееш?

— В токула на Хъркача, който страшно ще се зарадва да ме завари у дома си, когато го сменят от пост.

— Много се учудих, щом разбрах, че вие двамата се познавате. Вече си бил тук, така ли?

— Както преди малко чу, да.

— Колко време?

— Няколко месеца.

— Кога?

— Преди четири години.

— Какво си правил тук?

— Господарю, това е тайна.

— Тъй! Чух, че когато си бил в серибата, е ставало нещо дума за Абд ал Мот. Значи си познавал и него, и Абу ал Мот още от по-рано?

— Да, ефенди.

— И да не ми кажеш нищо!

— Не ми се сърди! Става въпрос за нещо, за което не говоря.

— Съвсем не искам да прониквам в тайните ти, но ми кажи само едно — навремето сам ли дойде тук или те придружаваха и други хора!

— И за това не обичам да говоря.

— Добре! Видя ли новодошлите, които пристигнаха в серибата преди малко?

— Да. Присъствах на разговора им с лейтенанта. Онзи офицер е дошъл с дахабийе^[7], който се намира недалеч от серибата, и попита дали ще му разрешат да хвърли котва долу при мишраха.

— Откъде идва?

— Тръгнал е нагоре по реката. Той попита лейтенанта дали Абу ал Мот е пристигнал вече в серибата си.

— А ти не разпита ли дали този офицер има и други пътници на борда си?

— Не. Той разговаряше с тукашния командващ, а не с мен.

— Но твърде е възможно братът на моя спътник да се намира на борда на дахабийето. Ще отида при капитана да го попитам.

— Той не е вече тук, а тръгна със своите войници, за да докарат кораба.

— Тогава ще трябва да почакам, докато се върне.

— Не е необходимо, защото тук остана неговият придружител, дете носи такива дрехи, че прилича на бабрал^[8]. Да ти го изпратя ли?

— Да, доведи го!

Синът на тайната се отдалечи и скоро след това човекът с червената куртка влезе в токула на учения. Цялото му лице бе осеяно с белези от едра шарка и може би в резултат на същата болест брадата му се състоеше само от двайсетина косъма, които обаче той така бе намазал с гуми-арабикум, че стърчаха като четина на всички посоки. Дребосъкът се поклонил дълбоко по ориенталски маниер и каза:

— Чух, че си ефенди и искаш да разговаряш с мен. Какво имаш да ми казваш?

— Много ми се иска да науча откъде идва дахабийето, с което си дошъл.

— Тръгнахме от Фашода нагоре по реката.

— Аха! А ти още от Фашода ли се качи на борда на кораба?

— Да.

— Какви хора пътуват с него?

— Все войници.

— А няма ли и цивилни?

— Неколцина.

— Що за хора са?

— Преди всичко единият от тях съм аз!

— Значи не си войник, така ли?

— Не съм.

— Но носиш униформа!

— Защото тъй ми харесва и защото пътуването ми става с военна цел.

— Ще ми кажеш ли името си?

— Няма да можеш да изговориш истинското ми име. Обикновено ме наричат Abu el Nadascht scharin — Баща на единайсетте косъма. Заедно с мен е и моят другар Abu Dihk, Бащата на смеха.

— Няма ли и други?

— Има и още един, който е голям учен и ефенди, чийто приятел и адютант съм аз.

— Как се казва той?

— Abu 'Iarba. ijun. Баща на четирите очи.

— Тъй, на четирите очи. Значи навярно носи очила, а?

— Да.

— Накъде е тръгнал?

— Отива при ниям-ниямите, но преди това ще посети серибата на Абу ал Мот.

До този момент немецът беше седял. Но при последните думи скоочи на крака и извика:

— Той е чужденец, немец, и се казва Шварц, нали?

— Да, такъв е и тъй се казва. Познаваш ли го?

— Не, но познавам брат му, който тръгна да го пресрещне. Значи той е тук, тук е и ще дойде с дахабийето, нали?

— Да. Сега ще се спусна надолу до мишраха да го посрещна.

— Ще те придружа. Трябва да съм там, когато слиза на брега. Непременно трябва да го поздравя!

— Тогава ела! Компанията ти не ми е неприятна.

Той изрече тези думи с тона на покровител, който се намира в добро настроение. Пфотенхауер ги прие най-спокойно. Двамата излязоха от токула, а после и от серибата, без някой от постовете на портата да ги спре, и се спуснаха към реката. Долу Хъркачът все още стоеше на стража с хората си. Лодката, с която беше дошъл немецът, лежеше на брега. Тъй като тя предлагаше по-удобни места за седене, двамата влязоха в нея и се настаниха на една пейка.

— Значи си негов приятел и адютант! Че откога? — попита Сивият.

— Откакто напуснахме Фашода. Запознахме се в пустинята, където убихме два лъва и победихме хомрите, които се канеха да ни нападнат. Той е извънредно храбър и учен мъж.

— Знам.

— И нищо не предприема без мен! — важно-важно добави дребоськът.

— Тъй! Тогава, както изглежда, двамата сте твърде близки, а?

— Изключително много! Като братя сме! Всъщност това се разбира от само себе си, понеже и аз съм учен.

— Ти ли?

— Да, аз! Не вярваш ли?

— Вярвам ти, защото все още не си ми доказал противното.

— А то никога няма да бъде доказано. С моите познания по латински мога да се меря с всеки друг.

— Латински ли? — учудено попита Пфотенхауер. — Откъде пък се сети за тази дума?

— Дума ли? Че аз говоря целия латински език!

— Невъзможно! Къде си го учил?

— При прочутия Матиаш Вагнер, с когото съм обиколил целия Судан. Той беше мой сънародник.

— Сънародник? Доколкото знам, Вагнер е бил унгарец от графство Айзенщет!

— Вярно е. Аз също съм маджарин от Наги Михай край Унгвар. Доктор Шварц е много щастлив, че в тези откъснати от света райони може да разговаря с мен на немски.

— Какво, ти и немски ли говориш?

— Перфектно!

— Наистина ли, наистина? Страшно се радвам, защото и аз съм немец!

Бащата на единайсетте косъма трепна от радостна изненада и преминавайки веднага на немски, възкликна:

— Как? К'во? Един немски сте бил вий?

— Да, разбира се! — отвърна Сивият на същия език.

— От'де?

— От Бавария.

— О, туй добре, много съм хубаво! Аз бил съм също в страна баварската.

— Аха! Страшно се радвам, щом познавате моята родина.

— Да, аз съм бил останал в Мюнхен, дето пил съм бира седлмайерска, при туй ял съм ряпа черната и кренвирши с горчица лютивата.

— Да, при нас можеш да намериш хубава бира с ряпа и кренвирши. У нас в Бавария разбираме от тези работи. Ама, щом сте

унгарец, сигурно родното ви име не е Баща на единайсетте косъма. Как се казвате всъщност?

— Казвал съм Ускар Ищван. А как е име вашето?

— Пфотенхауер. Но с ваше разрешение, що за диалект е този, дето го говорите? Таквот нещо нивга не съм чувал.

— Диалект ли? Аз не говорили немски диалектния, а немски съвсем чистия.

— Тъй! Много се съмнявам. Ако и латинският ви е също толкова чист, можете да го говорите срещу заплащане.

— Да, що не. Аз съм били винаги филолог, удивителният и помолог^[9], значителният!

— Бре да се не види! Значи това ви е латинският, а? Ами тогава какво е всъщност филологията?

— Филология съм били наука за дърво с ябълки и круши.

— Аха! А помологията?

— Туй били познания за учение мъдрото.

— Е, стари приятелю, ами че тогава си в страшно заблуждение! Тъкмо обратното е!

— Значи съм направил объркване, научното. Толкоз наука съм натъкнал в глава моята, че поискам ли да извадя някоя от тях, често тя си остава там и вместо нея излиза наука другата.

— Да, точно тъй става, когато си учен, но не си намерил време да посещаваш някоя академия!

— О, знам я и академията и апоплексията!

— Наистина ли? Е, ами тогава ти си бил страшно умен и хитър дявол! И к'во разбираш под тази апоплексия?

— Туй са висше училище, университетското.

— Ах, тъй ли! Ами академия?

— Туй са удар, дето улучва в главата и парализира ръката лявата и крака десния.

— Мътните го взели! Такъв брътвеж не бях чувал досега през целия си живот! Първо, що за немски е това! Кой ли може да го разбере? И второ, пак обърнахте всичко наопаки. Академията е висше училище, а апоплексията е удар, предизвикващ парализа.

— Туй било само обръщане наопаки, най-случайното и може се случи всекому без изключение.

— Но на вас изглежда редовно ви се случва! И на всичко отгоре сте приятел и адютант на господин доктор Шварц, дали? Е, ще трябва да го поздравя! За него сте такава аквизиция^[10], заради която сигурно няма да му завиждам.

Той избухна в сърдечен смях. Бащата на единайсетте косъма се почувства засегнат. С рязък тон той попита:

— С тез думи да нямате предвид личност моята?

— Ами да, че кого друг? Естествено имам предвид личност, вашата!

— Забранявам ви таквиз подигравки с настоятелност, най-голямата! Аз бил съм винаги човек, респектабилен. Никога не разрешавал обиждат честта, моята, и ако не помолите мен за извинение, незабавното, тогаз ще поискаме удовлетворение, пищовното или сабленото!

Сивият се разсмя още по-гръмко и по-продължително от преди и отговори:

— Човече, що за идеи ви хрумват! Ще ми искате удовлетворение? Значи дуел, саблен или пищовен? Я по-добре се откажете! Нямам никакво желание с барут и олово да нанесе поражения на вашата хубава наука и на латинския ви. Ако се чувствате обиден, аз нямам никаква вина за това. Аз съм само един орнитолог, тъй че единствено дера кожата на птици, но не и на хора!

— Щом били сте орнитолог — отвърна словакът още по-гневно от преди, — тогаз аз бил съм учен къде-къде по-голям! Съм следователствал орнитология и орография!^[11]

— И това ли! Ами знаете ли какво означават тези две думи?

— Знаел съм ги по-добре от вас! Ако не знайте науките, тез двете, тогаз ще ви дал обяснение, мигновеното!

— Е, казвайте де! Какво е орнитология?

— Туй сме описание на планина, карпатската или пиринейската.

— А орография?

— Туй трябва да означавало естествознание, птичето и пернатото.

— Но драги мой, пак всичко е наопаки! Та вие сте цял фокусник, който с безкрайните си номера съвсем може да обърка всеки човек! От вашите приказки наистина съвсем ще оглупея. Престанете, повече нищо не желая да слушам!

При тези думи дребосъкът изскочи от лодката на брега и крайно разгневен извика:

— Да, оглупял сте в главата, вашата! Вий бил сте фокусник, вий самият! Вий не можехте говори и разбира немски, най-чистия! Вий твърдели сте бил учен, начетеният. Не карайте хора се смеели на вас! Аз можел само съжالياх духовния банкрут, вашия. Нищо не ща вече и да знам за индивида, вашия. Тъй че сбогом навеки и съвсем завинаги! Адио, *dobrau pos, poraucim se*, лека ноц, моите почитания, *leletak sa'ide, Allah jisallimak!*

Той се отдалечи тичешком.

Сивият разбра, че навярно този човек е голям оригинал, към когото трябваше да се отнася именно като към такъв. Той съжали, че не се бе държал с него снизходително, а почти грубо. Ето защо извика подир дребосъка да се върне, ала без резултат. Вече се нахрани да се втурне по петите му, когато видя че отдолу по реката се появи някаква светлина. Сигурно беше дахабийето и ето защо той остана да седи в лодката.

Светлината се приближаваше все повече и повече. Пфотенхауер забеляза някакви пламъци. Оказа се, че е огън, който гореше на палубата и осветяваше платната. Тласкан от вятъра, корабът бавно се плъзгаше нагоре по реката. Той премина покрай мишраха и едва тогава екипажът свали платната му, остави го течението да го върне обратно до желаното място на брега, спусна котва и хвърли въжетата, които бяха уловени от Хъркача и хората му и после завързани за коловете. Щом трапът^[12] допря брега, Сивият се приближи и подвикна на немски:

— Е-хей! Доктор Шварц на борда ли е?

— Да — прозвуча в отговор. — Немец в серибата Мадунга? Изключително приятна изненада!

— Разбира се, земляко, немец съм и ви казвам добре дошли. Ако искате да попадна в обятията ви, гледайте да издраскате насам. Но внимавайте да не ме смачкате в прекомерната си радост!

— Както чувам сте от Бавария! Незабавно идвам при вас!

Сивият видя висока широкоплещеста фигура да слиза по стълбата. Той широко разтвори ръце, прегърна Шварц, целуна го по бузата и каза:

— И тъй, добре дошъл, сърдечно добре дошъл! Вярно, вие не ме познавате и всъщност нямам право да ви посрещам с такива нежности, но тази целувка не е от мен, а от вашия брат.

— От брат ми ли? От Йозеф? Познавате ли го?

— Зеп ли? Ха, ами сигурно го познавам! Приятели сме. Не ви ли намери във Фашода неговият пратеник?

— Да, намери ме, получих и едно писмо.

— Е, аз съм онзи Пфотенхауер и птицелов, когото сигурно е споменал с някоя и друга дума. Или нищо не ви е писал за мен?

— Да, писа ми наистина. Радвам се на срещата си с вас. Но какво правите тук, след като предполагам, че се намирате на север при ниям-ниямите и къде е брат ми?

— Той не миряса, докато не тръгнахме на път да ви пресрещнем. Лесно можеше да ви се случи нещастие. Затова брат ви предпочете да побърза да се срещне с вас по-скоро, отколкото бе уговорено.

— Това може да се очаква от него. Значи и той е тук, така ли? Защо не го виждам?

— Защото все още не е дошъл. Междувременно аз избързах напред, а той ще ме последва.

— Защо се бави? Къде е сега?

— За това ще говорим по-късно! Най-напред ми кажете дали желаете да пренощувате горе в тази сериба или долу на кораба. Дадох ми на разположение най-хубавия токул, където има предостатъчно място и за двама ни.

— Благодаря ви, но все пак предпочитам да остана на борда. Имам великолепна каюта, която не може да замести никакъв токул. Надявам се ще ми доставите удоволствието да не се връщате в серибата, а да останете при мен, нали?

— Ако нямате нищо против ще остана. Горе или долу е все едно, важното е да сме заедно.

— Тогава елате с мен на борда. Моля!

Той го отведе към задната палуба, където един чернокож прислужник отвори вратата на каютата, за да ги пусне да влязат в нея.

Шварц си припомни онова място от вече споменатото писмо, където Пфотенхауер му беше описан като голям особняк и при това

смел, свестен и полезен човек. Затова беше любопитен да се запознае с него.

Всъщност каютата се състоеше от няколко разкошно подредени помещения. От тавана висеше бронзова лампа и осветяваше дебелите издути възглавници и блестящите съдове и предмети, които или бяха поставени върху малки масички, или окачени по стените.

— По дяволите, ама че работа! — възкликна смаяно Сивия. — Та вие сте тръгнал на разходка в истински женски будоар? Из Судан, по Горни Нил? Да не сте станал милионер?

— Не — усмихна се Шварц, докато тайно оглеждаше своя сънародник. — Целият този разкош не е моя собственост, а принадлежи на вицекраля на Египет. Този кораб е правителствено дахабийе.

— И тъй не е лошо! Ами как се добрахте до този правителствен кораб? Да не би на борда да пътува някой паша с три конски опашки^[13], който да ви е взел като свой гост?

— Не. Дахабийето ми е дадено на разположение. В момента е под мое командване и екипажът е длъжен да ми се подчинява.

Сивият поклати глава и след като носът му се изви първо надясно, а после и наляво, сякаш така искаше по-добре да огледа целия разкош наоколо, той каза:

— Тогава сте голям късметлия! На нас немците, а още повече на книжните плъхове, не се случва много често да ни е тъй хубаво като на вас.

— Наистина сте прав. Но седнете, заповядайте, моля почерпете се!

Преди малко той беше направил знак на чернокожия, който им отвори вратата. И сега, веднага щом Шварц плесна с ръце, този негър влезе и им донесе два чибука. Подир него се появи и втори чернокож, който поднесе на Сивия кафе в сребърен филджан^[14]. След като и двамата получиха нови заповеди, пак излязоха.

— Знайте ли, сега изпитвам същото чувство, сякаш преживявам някоя вечер от „Хиляда и една нощ“ — обади се Сивият и засърба чудесното кафе, след което посегна към лулата. — При нас винаги имаше само мерисах и корави питки. Като вкусих от туй кафе вече с

голяма сигурност мога да предположа, че и с храната хич няма да сте зле.

— Вечеряхте ли вече?

— Не, все още не съм.

— Тогава после ще хапнете заедно с мен, за да се убедите, че предположението ви е съвсем правилно.

— Тогаз ми кажете само с какъв номер успяхте да вземете под наем туй дахабийе! Колко плащате за него на ден или за седмица?

— Нито една единствена пиастра, нито грош.

Сивият направи направо неопикуема гримаса, а носът му се понавири нагоре, сякаш се канеше да попита Шварц дали действително казва истината.

— Хич, ама хич нищо ли не плащате? Че кой ще ви повярва? Да не би аз?

— Да, вие! Най-покорно ви моля да повярвате — засмя се Шварц.

— Ами тогаз не е номер, а истински фокус!

— Целият фокус се състоеше просто в едно лечение, което завърши успешно. Намирах се при Али Ефенди Абу Хамса мия, мюдюра на Фашода. Бях му казал, че си падам малко лекар. По време на игра най-случайно малкият му син се опитал да глътне едно кубче от слонова кост и то му заседнало на гърлото. Когато ме повикаха, малко оставаше детето да умре от задушаване, но аз успях да извадя този предмет. Радостта и благодарността на бащата бяха толкова големи, че бе готов да ми изпълни всяко желание, освен ако то не се окажеше съвършено невъзможно за изпълнение. Към всичко това се прибави и обстоятелството, че мюдюрът гореше от нетърпение час по-скоро да спипа Абу ал Мот.

— Абу ал Мот ли? — попита Пфотенхауер извънредно учуден, че чува това име да се споменава в разговора им.

— Да, тъй се казва човекът, който вие навярно не познавате, но с когото през следващите ни сигурно ще си имате работа, в случай че останете при мен.

— Аха! Познавате ли го?

— За съжаление! По целия Горен Нил той е ловецът на роби, който си е спечелил най-зловеща слава и същевременно, когато това му

се стори доходно, играе и ролята на разбойник из пустинята. Малко преди да достигна Фашода той ме нападна, за да ме ограби и убие.

— Но не му се удаде, нали?

— Не, както виждате — усмихна се Шварц, — иначе нямаше да седя жив и здрав пред вас.

— Значи сте осуетили кроежите му?

— Плених неговите помагачи и ги откарах във Фашода, където си получиха заслуженото, обаче той успя да избяга.

— Страшно жалко. Ако го бяхте спипали, навярно завинаги щеше да се сложи край на безчинствата му.

— Съвсем сигурно. Щеше да се прости с живота си. Мюдюрът гори от нетърпение да го залови. Успях да подслушам ловците на роби, когато Абу ал Мот беше сред тях, и какво мислите чух?

— Ще повярвам на всичко каквото сте чул.

— Той отдавна планирал грабителски поход срещу ниям-ниямите и чрез един вестоносец бил уведомен, че по същото време при това племе пребивавали двама бели, двама природоизпитатели. Абу ал Мот се закле да ги убие.

— По дяволите! Навярно е имал предвид мен и вашия брат, а?

— Да. Но отначало се съмнявах в това, защото мислех, че брат ми е съвсем сам при ниям-ниямите. Ала след като от писмото му разбрах, че във ваше лице си е намерил спътник, вече бях напълно сигурен, че по време на онзи разговор е ставало въпрос именно за вас. Естествено взех решение колкото може по-бързо да тръгна на път, за да изпреваря Абу ал Мот. Мюдюрът, на когото представих случая, обеща да ми помогне. Искаше да ми даде известен брой войници, а в замяна на това аз се задължих да му изпратя Абу ал Мот, ако успея да го заловя. И точно на следващото утро се случи онова нещастие с неговото момче и от благодарност, че го избавих от смърт, мюдюрът далеч надхвърли първоначалното си обещание. Броени часове по-късно от Хартум пристигна това дахабийе и той ми го даде на мое разположение. Освен всичко друго увеличи броя на обещаните войници на сто и петдесет. Сега те са с мен под командването на един капитан. Видяхте ли вече хората?

— Да. Цялата горна палуба гъмжеше от тях. Значи искате да заловите този разбойник Абу ал Мот! Интересно, много интересно!

— Но цялата работа съвсем не е безопасна! Той е безсъвестен и отчаян злодей. За съжаление, ако исках да използвам кораба, бях принуден да остана във Фашода един ден повече, отколкото предвиждах. Така Абу ал Мот спечели преднина, която можеше да бъде стопена само с големи усилия. Имахме попътен вятър. Наехме шилюки, а после и нухри, за да теглят дахабийето с въжета, но въпреки всичко, когато се добрахме до Диакин, Абу ал Мот го беше напуснал вече преди почти два дни. Научих, че е вербувал над триста нухри — несъмнено за грабителския поход срещу ниям-ниямите. В Диакин беше наел един сандал и един ногер. Всичко се решаваше от въпроса, кой ще плава по-бързо — неговите кораби или дахабийето.

— Е, кой се оказа по-бърз?

— Засега той, защото все още не сме го догонили.

— А знаете ли каква преднина има?

— Не. Ако следвам нечия диря по сушата, от следите мога много лесно да разбера на какво разстояние са търсените от мен хора. Но по водата не остават подобни дири. Развихме най-голямата възможна скорост. Когато релефът и особеностите на брега ни позволяват, използваме въжета за теглене на кораба. През целия ден не спираме работата с върлините за отблъсване и понеже нашият плавателен съд е великолепен ветроход, предполагам, че сме твърде близо до ловците на роби.

Сивият кимна като на себе си. По устните му заигра загадъчна усмивка, а върхът на носа му започна да се върти ту насам, ту натам, сякаш искаше да каже нещо, за което не биваше да говори. Най-сетне орнитологът попита:

— Ами къде е вестносецът, когото ви изпратихме?

— Тук на борда. Вярно, този Син на верността е млад, но изключително способен и полезен човек. Без него щяхме да сме все още далеч назад, защото той познава Нил и неговия фарватер тъй добре, както аз познавам петте си пръста.

— Това е тъй, понеже заедно с приятеля си Абд ас Сир той много често е предприемал пътешествия надолу по реката, за чиято цел никога не говори.

— А кой е този Абд ас Сир, Син на тайната?

— Скоро ще научите. Но кажете ми преди това кой е всъщност обесникът, дето се нарича ваш приятел и адютант?

— Мой приятел и адютант ли? Нямам адютант. Кого имате предвид?

— Е, ами онзи червен пуяк, който тъй се надува, сякаш са му наливали мъдрост в главата с най-големия черпак!

— А-а, словакът ли? Бащата на единайсетте косъма?

— Да, същият.

— Славен юначага!

— Наистина ли?

— Разбира се! Той е верен, самопожертвователен, умен и много храбър човек. Представете си, заедно с него убихме два лъва!

— Действително, вече ми спомена подобно нещо и съм страшно любопитен да чуя как е станало. Но казвате, че бил и умен ли? Хич не ми се вярва.

— Защо?

— Защото никой разумен човек не може да се оправи с дрънканиците му. Разправя, че разбирал латински, а немския го говори така, че на човек направо ще му изпаднат всички зъби.

— Значи вече се е спречкал и с вас, така ли? Той е голям особняк и страда от фикс идеята, че е учена личност. Ще имате възможност да го опознаете. При нас се намира и друг подобен екземпляр, негов приятел, който се казва Хаджи Али и Баща на смеха. Той твърди, че знаел всички страни и народи, всички градове и села на света. Към такива хора трябва да се отнасяме снизходително. Ако оставим настрана чудатостите им, от тях няма по-добри.

— В такъв случай наистина съм действал прибързано, защото здравата го срязах.

— Олеле-мале!

— Да. Бях кажи-речи груб с него и от яд той просто избяга. Сега съжалявам за това. Но съм решил да му се извиня.

— Не е необходимо. Отнасяте ли се приятелски към него, навярно всичко ще забрави. Цялата работа е по-скоро весела, отколкото за яд. Аз просто го оставям да си приказва и ако някой път почувствам, че вече губя търпение, започвам да си мисля, че и аз си имам своите слабости и не винаги постъпвам кой знае колко умно.

— И аз също — съгласи се Сивият. — И аз навярно съм могъл понявга да проявявам повече разум и особено при онзи случай навремето!

— Навремето ли? Какво искате да кажете?

— Е, ами когато бях в десети клас.

Шварц помисли, че става въпрос за нещо особено важно и попита:

— Какво ви се е случило тогава?

— Изиграха ми лош номер. Вярно, че никога не говоря за това, и не е необходимо никой да го знае, но пред приятели човек може да бъде и по-откровен. Знаете ли, учителят по естествена история ми имаше зъб, защото все го питах за такива неща, на които дори и учените не могат да отговорят.

— Тъй, тъй! — рече привлечено Шварц, напълно убеден, че ще чуе нещо извънредно интересно.

— Да, тъй беше. И той само изчакваше удобен случай здравата да ме натопи. После дойде изпитът. Сложих си нов колосан нагръдник и пъстра вратовръзка, защото си въобразявах, че тъй отговорите ми едва ли не сами ще ми идват в главата. Изпитвах ни един по един и когато ми дойде редът, аз станах от мястото си и мислех, че учителят ще ми зададе кой знае какъв въпрос.

— Моля, продължавайте!

— Да, ще продължа! И сега следва клопката, в която се хванах. Какво мислите ме попита?

— Не мога да отгатна.

— Не можете, защото и самият аз не бях в състояние да се досетя. Поиска да му кажа защо птиците имали пера.

Сивия разказваше историята си толкова сериозно, сякаш ставаше въпрос за някое важно държавно дело. Ето защо при последните му думи Шварц се почувства страшно разочарован. Така да се каже той не знаеше дали да се смее или да плаче, ала все пак сметна за свое задължение да се осведоми:

— И какво му отговорихте?

— Отначало изобщо не обелих нито дума.

— Ако бях на ваше място, същото щеше да се случи и с мен.

— Нали! Вие сте човек, който напълно ме разбира. Опулих очи и зяпнах с уста, та дано така ми хрумне верният отговор, а след това...

Тук той бе прекъснат, защото се почука и в каютата влезе Бащата на единайсетте косъма, който не удостои Сивия дори с поглед и се обърна към Шварц, за да му съобщи нещо. Можеше да го направи и на

арабски език, но тъй като Пфотенхауер беше казал, че немският му пет пари не струва, дребосъкът нарочно си послужи тъкмо с този език, та така окончателно да срази безсрамния хулител.

— Аз извести посещение идващото!

— Кой ще дойде? — попита Шварц.

— Туй съм лейтенант на сериба, тукашната.

— Аха! Тук ли е вече?

— Още не съвсем напълно. Той идвал зад гръб моят.

— Ти горе на брега ли беше?

— Да. Аз съм бил отишъл нагоре, щото долу седяла личност нелюбезната!

При тези думи той хвърли на Сивия унищожителен поглед.

— И после лейтенантът те е попитал за мен, така ли?

— Той поискал знаят дали вие останал на кораб тоз тукашния или настанил в сериба. Имал намерение, приятелското, поканил вас на гощавка, вечерната. Той препратил мен насам, за да разправил за негов идване, скорошното.

— Добре! Щом дойде, ще му отвориш вратата.

— Туй ще станел с удоволствие, най-голямото!

Той се поклони и се обърна да си върви, но после пак се извъртя, направи две крачки към Шварц и го попита:

— Вий опознал сте всички способности, моите. Моля мен дали препоръка, най-истинната.

— За какво?

— За латински моят.

— За твоите нужди той е повече от задоволителен.

— Аз казал благодарности, най-големите!

Дребосъкът хвърли отстриани победоносен поглед към Сивия и продължи:

— И още една оценка за мой език, германския. Как изразил съм аз на тоз същия? С незнание, плачевното, или с лекота, изключителната?

— Аз разбирам твоя немски напълно и много лесно.

— Добре! Друго не искал нищо да съм чул. Вий сме спасител благороден на голямата чест, моята! Лицето, враждебното, е обърнато в бягство, позорното!

Той енергично се завъртя на пети, с гордо вдигната глава мина толкова близо покрай Сивия, че едва не го настъпи по краката и излезе навън. Но само секунда след като вратата се затвори зад гърба му, словакът отново рязко я отвори и викна в каютата:

— Идват вече командир на сериба, лейтенантският!

С дълбоки поклони възрастният заместник на командващия влезе в помещението. Той беше научил от своите хора, че пристигналият кораб е дахабийе на вицекраля. Следователно дошлият на борда му командир сигурно бе някой много знатен чиновник, на когото лейтенантът непременно трябваше да направи посещение на учтивост.

Неговото идване на кораба си имаше и съвсем друга причина, за която обаче предпочиташе изобщо да не споменава. Търговията с роби бе строго забранена, а нали серибата му беше построена и поддържана единствено с цел да залавя и продава негри. Това бе известно на мюдюра, и следователно сигурно го знаеше и този ефенди, пристигнал с правителственото дахабийе. Каква ли беше целта на неговото идване? Дали искаше да огледа серибата? Или искаше да я претърси за пленени негри? За щастие тъкмо в този момент тук нямаше никакви роби. А може би бе дошъл да обяви нови закони и разпоредби. Каквото и да го беше довело тук, разумът повеляваше да го посети, проявявайки вежливост и полагаемото се покорство, да се осведоми за заповедите му и във връзка с тях хитро да го подпита за истинските му намерения.

Шварц бе достатъчно умен и опитен, за да прозре мислите му и да се отнесе към него по подобаващ начин. Нареди да донесат кафе и още една лула, покани стария лейтенант да седне, зададе му обичайните учтиви въпроси, като избягваше да насочва разговора към серибата и търговията с роби. Каза му, че ще остане до следващия ден и ще пренощува на борда на кораба. Освен това му съобщи, че Пфотенхауер няма намерение да се връща в серибата.

Когато след около половин час лейтенантът се сбогува, той знаеше точно толкова, колкото и на идване. Дори отнесе със себе си известно безпокойство. За него не беше добър признак фактът, че Шварц се държа изключително резервирано и затова, щом стигна в серибата, незабавно нареди на един вестоносец на кон да тръгне за Яу и час по-скоро да доведе господаря на серибата. Лейтенантът знаеше, че неговият повелител е вече на път, тъй като бе имал намерение да се

върне на следващия ден по обед, но във всички случаи щеше да е по-добре, ако пристигнеше по-рано.

— Този човек се страхува — каза Шварц, щом старият си отиде. — Може би ще ми се удаде да извлека някаква изгода от това.

— От вас ли се страхува? — попита Сивият. — Че защо?

— Защото ме смята за правителствен чиновник. Нали разреших на моите войници да слязат на брега и да посетят серибата. Там те ще разкажат, че се каним да заловим Абу ал Мот. Това ще засили тревогата на стария, защото колко му е тогава да си помисли, че имам същите намерения и относно неговата сериба.

— Може би се лъжете. Знам съвсем сигурно, че тези хора мразят Абу ал Мот. Той изобщо не бива да дръзва да се мярка наблизно.

— Ако е така, страшно ще се радвам. Може би ще ми се удаде да ги придумам да се присъединят към мен. Не можех да предположа, че Абу ал Мот ще наеме толкова много нухри. Вярно че с моите сто и петдесет войници няма защо да се боя от триста нухри, но, както разправят, гарнизонът на неговата сериба наброявал петстотин души. Обединят ли се, ловците на роби ще разполагат с осемстотин войници, срещу които в открита битка ще сме твърде слаби. Ще трябва да разчитам повече на хитростта, отколкото на нашите пушки. Ако мога да получа от тук подкрепления, те ще ми бъдат добре дошли.

— Но на вас хич не ви трябва да се разправяте с Абу ал Мот — обади се Сивия, който все още не бързаше да съобщи на Шварц всичко каквото знаеше.

— Защо?

— Ами защото нали сте решили да го нападнете само за да спасите брат си и мен, а това вече не е необходимо.

— Дори и да е отпаднала тази причина, аз съм длъжен да спазя обещанието, което дадох на мюдюра от Фашода. А и все още не съм видял брат си. Та вие изобщо не сте ми казали къде е той и защо не е дошъл с вас. На всяка цена ще проследим Абу ал Мот, пък макар и само за да го накажа, че ме нападна. Естествено не ми е възможно да предвидя как ще завърши всичко и нямам право да искам от вас да се присъедините към мен. Можете да останете тук и да изчакате резултата.

— Тъй! Да остана тук и да чакам, докато вие се излагате на опасност! Е, тогава ще се проявя като голям храбрец, няма що! Не бива

да очаквате таквоз нещо от мен. Не, тръгвам с вас и тъй ще се развъртя, че искри ще се разхвърчат, още повече че цялата работа съвсем не ми се струва толкова трудна, колкото си мислите. По-скоро смятам, че ще е много лесно да заловим стария Абу, защото в момента серибата му е съвсем обезлюдена. Гарнизонът, оставен да я пази, се е разбунтувал, изгорил я е до основи и после всички са си плюли на петите.

Шварц го погледна безмълвно. Това, което чуваше, му се струваше абсолютно невъзможно.

— Да — засмя се Сивият, — сега ме гледате смаяно и тъй сте зяпнал с уста, както аз на времето, когато трябваше да отговоря на въпроса, защо птиците имат пера!

— Гледам ви така, защото сигурно се лъжете!

— Хич не се лъжа. Всичко знам много добре, понеже снощи самият аз бях там и видях димящите останки.

— Бил сте там? Наистина ли?

— Да, разбира се, заедно с вашия брат!

— Какво? Дватама сте били в бърлогата на звяра, който е имал намерение да ви нападне?

— Ама той не беше там. Едва днес го срещнахме по пътя си.

— Видял сте го със собствените си очи?

— Него и двата му кораба. Беше застанал на борда на сандала до кормчията, а съвсем наблизко стоеше вождът на нухрите.

— Бързо ми кажете кога стана това и на какво разстояние оттук?

— Беше ни необходим един час да стигнем до тази сериба и както преценявам, при бързината на вашето дахабийе ще ви трябват около четири часа, за да се озовете на мястото на срещата ни.

— Значи толкова сме близо до него! Ако през нощта хвърли котва, както направихме ние, до утре вечер ще мога да го догоня.

— Никак няма да е трудно. Провизиите им са се свършили, тъй че Абу ал Мот ще е принуден да ловува и да лови риба, за да не гладуват неговите нухри. А това ще забави пътуването му.

— Знаете също, че хранителните му припаси са се свършили?

— Да. Ловецът на слонове ми каза.

— Кой е той?

— Ами това е... е, виждам че трябва да изплюя камъчето. Досега не ви казах нищо, за да мога първо да ви опозная и да видя, дали

действително сте човекът, описан ми от вашия брат. Сега вече ще ви разправа всичко.

Лесно може да си представи човек с какъв жив интерес Шварц посрещна разказа на Сивия. Щом орнитологът свърши, той скочи на крака, възбудено закрачи нагоре-надолу из каютата и възкликна:

— Кой би могъл да предположи! Серибата опожарена, хората се разбунтували, а брат ми поел към Омбула! Това е много дръзко от негова страна. Не е трябвало да се захваща!

— И да остави клетите беланди да бъдат избити или отвлечени в робство, така ли?

— Да, наистина. Прав сте. На негово място и аз бих постъпил по същия начин. Но всяко нещо по реда си. Къде са двамата беланди Лобо и Толо?

— Още са в лодката. Не можеше да ги отведем горе в серибата, преди да се бях убедил дали на самия мен ще ми хареса там. Наредих на Сина на тайната да се погрижи за тях. Когато седях в лодката заедно с Бащата на единайсетте косъма, Толо спеше, — изобщо той все спи, а Лобо безмълвно бдеше над него.

— Не бива да остават там. Ще наредя да ги доведат на дахабийето.

Той излезе, да даде съответната заповед. Докато вършеше това, немецът видя Сина на тайната и Сина на верността. Първият се беше спуснал от серибата, да поздрави най-близкия си приятел. Шварц ги заведе и двамата в каютата, за да вземат участие в съвещанието, което трябваше да проведат.

То се проточи почти до полунощ, а после легнаха да спят. При изгрев слънце бяха събудени от силните гласове на войниците, които казваха утринната си молитва. Шварц и Пфотенхауер станаха от леглата си. Бяха решили да отидат до серибата, за да накарат коменданта да им даде едно поделение от хората си.

По време на цялото пътуване словакът се беше опитвал да създаде впечатлението, че е крайно необходим на Шварц. Проявяваше ревност към другите и с голямо неудоволствие виждаше, че на чернокожите прислужници им се налагаше по-често да се навъртат около учения. Веднага щом по разнесените се зад тънката каютна стена шумове разбра, че Шварц се е събудил, Бащата на единайсетте косъма

почука на вратата, влезе и без да удостои Сивия дори с поглед, доложи на немски:

— Пак съм тук посещение от сериба, тукашната. Искат разговарят с господин доктора, учения.

— Кой е дошъл? — осведоми се Шварц.

— Хасаб Мурат, господар на сериба. Дошли са още когато бил ноц, тъмната.

— И досега стои и чака?

— Да. Той не искал отиде си, докато не говорят с ефенди, високоблагородния.

— Покани го да влезе и се погрижи за кафе и чибуци!

Хасаб Мурат беше доста закръглен египтянин, който по-скоро приличаше на добродушен търговец на килими, отколкото ни ловец на роби. Той се поклонил почти до земята и зачака да го заговорят. Шварц му направи знак да седне и запази изпълнено с достойнство мълчание, докато сервираха кафето и донесоха лулите. Едва когато изпразниха чашките и дръпнаха веднъж-дваж от мундщуците, направени от морска пяна, немецът поде:

— Чух, че ти си господарят на Мадунга. Пожелал си да разговаряш с мен. Готов съм да слушам думите ти.

Собственикът на серибата, който беше своевременно пресрещнат от пратеника на своя лейтенант, се замисли за няколко секунди как би трябвало да започне след това толкова резервирано приветствие и после отговори:

— През ноцта се завърнах от пътуването си и научих за твоето присъствие. Незабавно дойдох на борда на дахабийето, за да ти поднеса моите почитания.

— Нямам никакво право да претендирам за тях, защото си по-възрастен от мен.

— Посланикът на правителството е винаги на по-почетна възраст и от най-стария човек.

— Лъжеш се. Не съм онзи, за когото ме вземаш.

По лицето на египтянина се плъзна смирена, но и лукава усмивка. Той хвърли наоколо многозначителен поглед, с който съвсем ясно искаше да каже: „Мен не можеш да ме измамиш. Много добре знам как стоят нещата!“ После отговори:

— Само Аллах може да отвори устата на човека, но аз уважавам мълчаливостта ти. Докога ще останеш тук, на моя мишрах?

— Докато свърша разговора си с теб. Ти все още търгуваш с роби, нали?

— Ефенди! — изплашено възкликна човекът. — От известно време законът забранява тази търговия, а аз съм покорен поданик на държавата.

— Можеш ли да го докажеш?

— Поискай ми доказателства и стига да е по силите ми, незабавно ще ти ги дам.

— Тогава ми кажи искрено дали Абу ал Мот все още предприема походи за лов на роби.

— Да, все още лови роби. Дано Аллах го прокълне!

— Ти казваш истината, аз всичко знам. Тъкмо сега той пак е тръгнал на такъв поход и аз дойдох да го заловя на местопрестъплението. Какво ще кажеш за това?

Лицето на Хасаб Мурат светна от радост, когато разбра, че се потвърждават думите на неговия лейтенант. Абу ал Мот беше най-големият му конкурент и същевременно негов личен враг, комуто той пожелаваше да го сполетят всички най-големи злини. Ако можеше да се сложи край на тъмните му гешефти, за серибата Мадунга щяха да настъпят два по-благодатни времена. Ето защо той отговори:

— Дано го сполети онова, което е заслужил! Моля се на Аллах да стовари върху главата му изкуплението на всичките му грехове.

— Това е едно доказателство, че ти си се научил да мразиш греховната търговия с роби. Желанието ми е да освободя близките околности на серибата ти от този търговец на роби, но не знам дали ще успея. Твърде късно научих, че Абу ал Мот е вербувал нови хора, и се опасявам, че моите войници не са достатъчни, за да го обезвредя.

Щом Хасаб Мурат чу тези думи, които прозвучаха в ушите му като музика, той изпадна във възторг. Не се поколеба нито за миг да даде очаквания от Шварц отговор:

— Ефенди, дълг на всеки поданик е да подкрепя властите в борбата им за възстановяване на справедливостта. Ще ми разрешиш ли да ти предложа хората си?

— Да, очаквах го от теб. Но какво ще поискаш за тази услуга?

— Нищо, абсолютно нищо. Бих си отсякъл ръката, ако тя пожелае да вземе и една пиастра от теб! Само за едно те моля — и аз да дойда с теб. Моите хора са свикнали аз да ги командвам. Но естествено върховното командване ще е в твои ръце и аз ще действам изцяло по указанията ти.

— Това се разбира от само себе си. Можеш да ме придружиш и ще бъдеш мой подчинен. Колко души ще събереш?

— Не бива да оставям серибата без защитници, но ще избира най-добрите си войници и те ще бъдат над триста. Те са много добре въоръжени, а и с провизии винаги разполагаме.

— Триста! С тях ще съм сигурен в победата си, но за съжаление съм принуден да се откажа от толкова многочислени подкрепления. Мога да взема само толкова, колкото ще се поберат на моя кораб.

— Значи няма да предприемеш похода по суша, така ли?

— Поне не още отгук. Ще са ни необходими цели три дни само за да се доберем до серибата на Абу ал Мот, а аз трябва да съм там преди това. Или имаш наблизко кораби?

— Намират се, ефенди.

— Къде? При кого?

Този въпрос постави египтянина в голямо затруднение. Започна да преглъща, да се върти на мястото си, докато най-сетне каза:

— Ефенди, дал съм дума да не издавам това. Онзи, който има кораб по реката, го скрива, ако няма нужда от него в момента. Често се срещат майоехи, които са свързани с реката и чиито входи са скрити от тръстика и бамбук. На такива места собствениците кроят плавателните си съдове, когато не се нуждаят от тях за по-дълго време.

— Ти не говориш за кораб, а за кораби. Навярно разполагаш с няколко, а?

— Мога да набавя два ногера, които са напълно достатъчни да поберат спокойно триста души.

— И кога най-късно могат да бъдат тук?

— Ако побързам, двата кораба с войниците на борда ще са готови за отплаване точно по обед.

— Добре, тогава не се бави! Ще изчакам да се приготвиш, но плаването трябва да започне точно в уговореното време.

Египтянинът бързо се отдалечи, като вътрешно ликуваше, радвайки се на успеха си от своето ранно посещение при човека, от

чието пристигане се беше разтревожил толкова много.

Не по-малко радостен от него беше и Шварц. Изобщо не се бе надявал да получи такива значителни подкрепления.

Най-напред той посети капитана, който живееше в отделна малка каюта, и му съобщи какво решение бе взел. На дахабийето бяха останали само толкова войници, колкото бяха необходими за охраната на кораба. Всички други се намираха вече в серибата, където предишната вечер бяха завързали добри познанства.

Абд ас Сир и Бен Уафа, двамата млади приятели, седяха на палубата и един другиму си разказваха всичко каквото бяха видели и преживели от часа на своята раздяла. Шварц ги подкани да го придружат и те се отзоваха с радост, защото смятаха за голяма чест да бъдат заедно с него. Шварц беше научил от Пфотенхауер всичко, което той знаеше за Абд ас Сир. Ето че пред тях се откри серибата. Над портата ѝ като войнствен знак се вееше знамето на пророка и навсякъде, докдето стигаше погледът, се виждаха хора, заети с приготовления за поход. Само на едно място, веднага щом се преминеше през главния вход, се бе стекла тълпа от зяпачи, които бяха образували кръг, за да слушат речта на словака.

Той се беше изправил на дъски, сложени върху две бурета с барут. До него се намираше неговият приятел и съдружник във вечните кавги, Бащата на смеха. Когато Шварц и Пфотенхауер влязоха в серибата, дребничкият Син на едрата шарка тъкмо разказваше за нападението при Извора на лъва. Правеше го, за да вдъхнови слушателите да отмъстят на Абу ал Мот. След това той прибави и историята за убиването на лъвовете. Несъмнено дребосъкът предварително си бе наумил да говори за това геройство, защото, като доказателство за истинността на думите си, беше донесъл със себе си предната половина на лъвската кожа, а украсения с пера тюрбан бе оставил на кораба. Навлякъл лъвската кожа така, както старите германци са носили своите мечи и волски кожи, той беше пъхнал главата си в черепа на лъва и кожата се спускаше по гърба му.

Бащата на смеха също носеше своята половина. Тъй я бе наметнал върху плещите си, че краят на опашката се влачеше по дъските.

— Вие мъже на войната и на храбростта, чуйте историята за геройския подвиг, при който убихме Джезар Бей, Удушвача на стадата! — извика той. — Победихме и него, и неговата жена, а после заловихме и сина му. Хаджи Али, кажи, така ли е! Истината ли казвам?

Бащата на смеха кимна и отговори:

— Не е лъжа.

Той имаше доброто желание с много сериозна физиономия да потвърди своите думи, ала вместо това направи такава гримаса, че слушателите му избухнаха в смях.

— Защо се хилите? — продължи словакът. — Смейте се на Бащата на смеха колкото си искате, но не и на мен. Не понасям никакви подигравки! И тъй, седяхме край огъня и си мислехме, че при него сме в пълна безопасност. И тогава отдалеч проехтя гласът на лъва. Хаджи Али, кажи, така ли беше? Нали и ти чу рева му!

— Точно така е, както казваш — потвърди приятелят му и направи такава гримаса, сякаш щеше да умре от смях.

— Да, аз казвам истината. Бащата на убийството, Господарят с голямата глава се приближаваше. Арабите и търговците се скриха от страх зад товарите, но аз и моят приятел, дете е застанал до мен, ние двамата храбро се присъединихме към Бащата на четирите очи, който бе грабнал пушката си, за да убие лъва заедно с нас. Този ефенди се намира зад гърба ви. Огледайте го и нека той ви потвърди истинността на думите ми!

Всички погледи се извърнаха към Шварц. После словакът продължи да разказва как убили лъва и как тогава дотичала лъвицата.

— Вече помислихме, че сме си свършили работата — каза той. — Обаче жената на Удушвача на стадата бе дочула гласовете на пушките ни и побърза да се притече на помощ на мъжа си или да отмъсти за неговата смърт. Това беше много голяма и страшна опасност, нали, Хаджи Али?

— Да, ужасно беше — отговори Бащата на смеха, който, въпреки описваната голяма опасност, направи такава гримаса, сякаш някой го гъделичкаше по цялото тяло.

Словакът довърши разказа си и започна да описва как си бяха поделили кожата.

— На мен, както се полага на по-храбрия, се падна предната част — обясни той, — а след това...

— Мълчи! — прекъсна го приятелят му. — Този ефенди тук прояви най-голямата храброст, а ти съвсем не беше по-смел от мен. Твоята половина ти се падна чрез жребий и затова, а и заради голямата уста на лъва, каквато имаш и ти, и до ден днешен те наричаме Абу ал Буз, Баща на устата.

— Ти мълчи! — гневно му отвърна дребоськът. — Устата ми не е по-голяма от твоята. Във всеки случай по-почетно е да имаш главата на лъва, отколкото опашката. Или може би смяташ, че е голяма чест да си спечелиш името Абу ад Данаб, Баща на опашката? Я се погледни само и виж колко смешно ти стои задната половина на кожата!

— Самият ти си смешен! — изкрещя другият. — Ако все така продължаваш да ме обиждаш и позориш, ще те разкъсам в гнева си и ще те унищожа с яростта си!

Той се опита да придаде смразяващ израз на лицето си, но направи такава физиономия, сякаш след някакъв хубав виц изобщо не бе в състояние да спре да се смее.

— Презирам гнева ти! — отговори му дребоськът. — Ти не знаеш ли, че съм прочут учен и разбирам дори латински, от който език ти и представа нямаш?

— А аз съм запознат с всички народи и села на земята, както и с имената на всички страни и жители по целия свят. Хайде да те видим дали и ти можеш същото!

— Добре! Сигурно ще мога, но най-напред ми покажи ти какво знаеш!

— Ще ти покажа, за да те изложам пред всички многобройни свидетели така, че после да те е срам да погледнеш хората в очите. Хайде, питай ме за моите народи и села, ако ти стиска!

— Веднага започвам! Как се казват островите, разположени в морето на запад от голямата пустиня Сахара?

— Bilad el adscham.^[15]

— Не е вярно! Как се казва страната, заела южния нос на Африка?

— Bilad el moskob^[16].

— А как се казва страната, разположена в най-северния край на Европа?

— Sailan^[17].

— Съвсем погрешно! А как е името на най-голямата империя на земята, заела източната част от Азия?

— Dschebel et Tank^[18].

При този отговор словакът плесна с ръце, неудържимо се разсмя и извика:

— О, ти. Баща на опашката, как сам се направи за смях! Островите отвъд пустинята се казват Dschesajir kanara^[19]. На южния нос на Африка е разположена Bilad er ras^[20]. Най-северната страна на Европа е Bilad el lap^[21], а в Източна Азия се намира най-голямата империя на света Bilad ed dschin^[22]. Значи всичките ти отговори са грешни!

— Правилни са! — опъна се Бащата на смеха.

— Не, грешни са!

— Докажи го! — изкрещя „географът“, като в безкрайната си ярост започна да тропва с крака по дъските тъй, че лъвската опашка заподскача в такт с тях.

— Човек, който разбира латински, винаги говори истината и не е нужно нищо да доказва — отвърна гордо дребосъкът. — Напълно те бих с имената на страните. А какво е положението със селата и народите?

— Всичките ги знам!

— Я да видим дали е истина. Кой народ живее точно в средата на Европа?

— Суахилите^[23].

— Не е вярно! Кой народ живее на север от Индия?

— Filimenk^[24].

— Пак сбърка! А кой народ живее в най-южната част от Bilad ed dinja?^[25]

— Talian.^[26]

— И това не е вярно! Я тогава ми кажи къде се намира Наги Михай?

— Такова селище изобщо няма!

— Има, има и още как, защото аз съм роден там! А къде се намира Букстехуде?

— В Le Leii.^[27]

— Не ме карай да се смея! Ами Блазевиц?

— И това не съществува.

— Съществува и то как, защото там Шилер се е оженил за своята Густел. Но ти сигурно още нищо не си чувал за Шилер. А къде е разположен Ицехо?

— В Dschenowah.^[28]

— И това не е вярно. Ако беше чел книгата по dschigraflja^[29], написана именно от прочутия Шилер, щеше да знаеш, че туй Ицехо се намира в Duar Salak el hadschar^[30]! Просто всичките ти отговори са грешни! Ти не знаеш нито един чужд народ и нито един-единствен чужд град. Толкова си глупав, че ми се плаче!

— Докажи го де! Докажи го! — изкрещя Бащата на смеха вече почти извън себе си от гняв, че го бяха изложили пред толкова слушатели. — Много е лесно да твърдиш нещо, но най-важното е да дадеш доказателства!

— И това мога. Попитай двамата ефенди, дето са тук! Ще ти кажат, че аз съм прав, а не ти!

Шварц и Пфотенхауер се бяха спрели при тази толкова интересна група хора. Дребничкият Баща на единайсетте косъма изглеждаше страшно забавен с червената си куртка, докопана от някакъв търговец във Фашода, и с наметнатата лъвска кожа. Но двамата немци нямаха намерение да вземат участие в спора. В същия момент, когато словакът накара противника си да се обърне към тях, те понечиха бързо да се отдалечат, за да не бъдат принудени да засегнат Бащата на смеха, ала последният им спести замисляното бягство със следния отговор:

— Имам си работа само с теб, а не с други хора. Ти си човекът, когото искам да сразя и ще сразя, а не тези двама ефенди, всеки от които е десет хиляди пъти по-умен от нас двамата взети заедно! Покажи твоя латински, де, покажи какви науки владееш! Докажи, че знаеш по-добре от мен имената на народите и селищата по земята!

— Мога да го докажа, само ми кажи как!

— Ще те питам също както ме пита и ти!

— Добре! Ще проличи колко ще се смаеш от мъдростта на отговорите ми.

— Ще видим! И тъй, я ми кажи къде се намира прочутото място Ал Хутама?

Така е наречен ада в сто и четвърта сура. Хитрият Баща на смеха пресметливо се насочваше към област, където словакът не беше вещ и

не можеше да се мери с него.

— Не знам — нямаше как да не признае той, — никога не съм чувал за този град.

Всеобщ смях последва отговора му, защото като мюсюлмани всички присъстващи знаеха значението на думата.

— Виждаш ли! Твоята ученост те изостави още при първия ми въпрос! — заликува хаджията и направи такава гримаса, която засили смеха на околните. Но без да се смуцават той продължи: — А сега ми кажи в коя страна извира прочутият Тасним!

Тасним е извор в рая. Споменава се в осемдесет и трета сура на Корана.

— И това име не ми е известно — отвърна дребосъкът. Разнеслото се наоколо мърморене показва, че хората се учудваха на незнанието му.

— Тогава ми кажи поне къде се намира Сиджин! Това име се среща в същата сура и означава едно място в царството на мъртвите, където се пази списъкът за делата на всички зли хора и духове. И самият списък се нарича също Сиджин.

— Ами ти знаеш ли? — запита човечето с червения мундир.

— Разбира се, че знам. Всички го знаем. А ти?

— Задай ми друг въпрос! — рече дребосъкът, без да му отговори.

— Тогава ми кажи само още къде се намира Al' Ahkaf! Всъщност Al' Ahkaf означава „купчина пясък“ и е името на една пясъчна долина в провинцията Хадрамаут, където, както многократно се казва в корана, са живели адитите. Тази долина се споменава в двайсет и първия стих на четиридесет и шестата сура и заради това и цялата сура се нарича Al' Ahkaf.

— И това не знам — смутено призна словакът.

— Тогава за трети път не си в състояние да ми отговориш! Мога да ти задам сто и повече подобни въпроси, но при всеки от тях ти сигурно пак ще си принуден да мълчиш. Е, кой от двама ни е по-умен?

— Никой! Ти не можа да отговориш на въпросите ми, нито пък аз на твоите, значи двамата сме еднакво умни. Ти знаеш твоите народи, села и градове, а аз — моят латински и моите науки. Нека в бъдеще не си оспорваме повече един другиму нашата ученост. Прав ли съм? Съгласен ли си с мен?

— От цялото си сърце и душа! — отговори трогнат Бащата на смеха, при което обаче направи такава физиономия, сякаш дребосъкът го караше да примира от смях.

— Тогава ми подай ръка и ме целуни! Ние сме братя и се помирихме. Моят враг е и твой враг, а твоите приятели са и мои приятели!

— Тъй да бъде сега и во веки веков! Аллах ил Аллах!

Те се прегърнаха и целунаха, скочиха от дъските и се отдалечиха.

— Чудаца! — засмя се Сивият. — Не бях виждал досега такво нещо. Отначало сякаш искат да се изядат, а после се мляскат и си тръгват предоволни. Често ли се случва туй?

— По няколко пъти на ден. И при това те наистина се обичат най-искрено. Просто не могат един без друг, но забележете, само ако никой не им пречи да се карат и спорят. Самите те признават, че това възраждало любовта.

— Покорно благодаря! Но и двамата ми изглеждат свестни хора, нали?

— Дори много! Толкова са привързани към мен, че биха рискували и живота си, за да ми помогнат. Сигурно ще ги опознаете по-отблизо, господин докторе.

— К'во? Как ме нарекохте? Доктор ли? Хич да не го чувам повече! — разпали се Пфотенхауер. — Не го понасям! Вече неведнъж съм се карал с брат ви заради тоз „доктор“.

— Но нали титлата ви се полага по право!

— А бе я оставете титлите! Пет пари не давам за тях! Името ми с Игнациус Пфотецхауер. И тъй като обичах да се скитам къде ли не, за да ловя птици, в родното ми градче ме наричаха Нац Птичаря. Тъй че, ако искате да ме зарадвате, казвайте ми Нац!

— Щом така желаете, нямам нищо против!

— Да, дори много го желая! Хора като нас, дете са заедно от сутрин до вечер и после от вечер до сутрин, не бива непрекъснато да се обсипват с подобни титли и комплименти. Някой съвсем непознат човек, дете хич не ме засяга, трябва да проявява необходимата учтивост към мен. От него наистина ще искам да ми отдава полагаемата ми се чест и да ме нарича господин доктор Нац Птичаря Пфотенхауер. Ако не го направи, тогава нека го вземат всички дяволи! Но вий можете да си спестите туй дълго обръщение. Я чуйте! К'во ли

става? Нали часът за следващата молитва все още не е дошъл, тя е едва по ал дегри, което ще рече по обед.

Факирът се появи на минарето и заудря дървеното клепало. После се разнесе гласът му, но не за да призове към молитва, а да извести силно и високо, така че думите му да се чуят из цялата сериба, следното:

— Елате, правоверни, съберете се да се допитаме до часа на щастието! Побързайте към мястото за събрания, да чуете дали бива да тръгвате по обед!

След това проехтяха ударите на дарабуката^[31], с които свикваха войниците.

— Това е барабанът — обади се Сивия.

— Знаете ли как е на арабски „бия барабана“?

— Да, „дак етал“.

— Правилно! Думата наподобява звуците на барабана: „дак-етал, дак-етал“, също както ние казваме „там-та-рам, там, там-та-рам“. И името дарабука е звукоподражателно. Я вижте сега как всички тези типове тръчат! Ще отидем ли и ние?

— Да. Трябва да видим как се допитват до съдбата, за да разберат дали определен час е благоприятен или не. Естествено ние като християни сме твърдо убедени, че всички дни и часове са Господни.

Те завариха жителите на серибата стълпени на сборното място, с лица обърнати към токула, на чийто връх бе поставен полумесец. Това беше колибата на факира.

Тъкмо когато двамата се присъединиха към тълпата, от жилището си излезе и Хасаб Мурат, господарят на серибата. Щом ги забеляза, той се отправи към тях и ги поздрави с дълбоки поклони.

— Дали факирът ще се произнесе утвърдително? — попита Шварц.

— Сигурно, ефенди отвърна египтянинът.

— Откъде знаеш?

— Ето откъде!

Той лукаво намигна, бръкна в джоба си и извади два сребърни австрийски галера. Показа им ги скришом и отново ги прибра.

— След подобно дарение часът винаги се оказва благоприятен — добави той. — Аллах гледа благосклонно на такива подаръци, правени

на негови служители.

— Тогава побързай да отидеш при него, като прибавиш към тях и тези три Абу нокат!^[32]

Шварц извади кесията си и му даде три талера.

— Ефенди, сърцето ти прелива от доброта и мъдрост — каза Хасаб Мурат и пусна парите в джоба си. — Сега вече Аллах ще гарантира възможно най-успешния край на нашето начинание.

Той бързо се отдалечи и изчезна в токула на факира. След няколко минути излезе заедно с него и със силен глас факирът извести следното:

— Слушайте правоверни! Аз отворих книгата на съдбата и чух гласа, обещаващ ни успех. Известявам ви победа и три пъти победа. Вие ще биете враговете и ще изпратите душите им в ада. Аллах е Аллах и Мохамед е негов пророк!

— Аллах е Аллах и Мохамед е негов пророк! — повтори над четиристотин гласа.

После насъбралите се хора се пръснаха. Хасаб Мурат даде заповед на своя баш муни^[33] да раздаде на войниците тютюн и мерисах, което бе посрещнато с голямо ликуване, а след това господарят на серибата покани Шварц и Пфотенхауер у дома си, за да ги нагости.

Самият той ги обслужи, като им поднесе най-хубавото, каквото можеше да предложи серибата. За него бе много важно да ги настрои възможно най-благосклонно. По-късно се появи един негър и шепнешком му предаде някакво съобщение. Щом чернокожият се отдалечи, Хасаб Мурат каза:

— Ефенди, току-що научих, че двата кораба са пристигнали долу при мишраха. Ако искате да ги видите, можете да го сторите най-спокойно, защото войниците все още не са се качили на борда. Позволете ми да ви придружа!

Той ги поведе надолу към реката, където двата ногера бяха хвърлили котва до дахабийето.

— Разгледайте ги! — каза той с гордост в гласа. — Несъмнено вашият плавателен съд е добър ветроход. Забелязах го още тази сутрин. Но моите кораби са строени в мангараха^[34] на Куан по собствените ми данни и указания. Носът им е остър и с лекота пори

водата. По Нил не съм виждал друг плавателен съд, който да може да се мери с тях. Изключение прави само вашето дахабийе.

— Това ме радва — отвърна Шварц. — Напълно съм доволен от бързината на моя кораб, тъй че изглежда и трите плавателни съда лесно ще поддържат една и съща скорост и няма да се налага да се изчакват.

Те се качиха на борда и на двата кораба. Вътрешността им не представляваше нищо особено. После Шварц заведе египтянина на дахабийето. Щом се озоваха на горната палуба, той му каза:

— А сега ще ти покажа нещо, което тази сутрин навярно не си забелязал. Последвай ме!

На горната палуба точно над каютата се намираше някаква продълговата тясна и ниска дървена къщичка, която бе подвижна, защото имаше колела, и чието предназначение не можеше лесно да се отгатне от външен човек.

— Как мислиш, какво има вътре? — попита Шварц.

— Не мога да позная — отговори Хасаб Мурат.

— А вие сецате ли се? — обърна се Шварц към Сивия.

— Може би — отвърна орнитологът на немски. — Това навярно е леко въртящо се оръдие, маскирано с къщичката, за да не разбере преждевременно неприятелят какво го очаква.

— Отгатнахте! Ето вижте!

Той отвори отпред вратата и избута къщичката назад, така че оръдието се показа. Дулото му бе поставено върху специална ос и можеше да се върти на всички посоки.

— Medfa', Omm ed dauwar — оръдие, една Майка на змея! — възкликна египтянинът, като незабавно импровизира твърде изразително име за въртящото се оръдие. Много добре! Така непременно ще победим!

— Надявам се — каза Шварц. — То е за битка по вода. А за сражение на сушата имам нещо друго много по-добро. Елате да ви го покажа!

Той ги поведе към носа на кораба, където бе натрупана висока купчина от рогозки. Но рогозките бяха само пет и щом Шварц ги отметна, отдолу се показа оръдие, чиито колела и лафет бяха вързани с въжета, за да не се движи и да не падне зад борда.

— Още едно оръдие! — възкликна Хасаб Мурат. — Но как е направено само! Никога досега не съм виждал такова!

— Напълно ти вярвам — отговори му Шварц. — Тази конструкция е нова дори за европейците. Хадифът е получил няколко подобни оръдия от Bilad el ingeliz^[35] като подарък и изпратил две от тях на Джафар паша в Хартум, за да ги използва срещу ловците на роби. С такова оръдие е въоръжено и това дахабийе и вярвам, че ще ни свърши добра работа, още повече че разполагаме със солидни запаси от муниции. Всъщност то е предназначено за сражения по суша, но може да се използва и от борда.

— Ами как се казва тази конструкция? — попита Сивия.

— Това е оръдие „Максим“^[36], с което могат да се дадат като нищо петстотин изстрела в минута. Дори ако е необходимо, има възможност и за шестстотин изстрела.

— Бре да се не види! Ам'че тогаз можем за две минути да изпозастреляме всичките хора на Абу ал Мот заедно с него!

— Само че би трябвало да застанат близо един до друг. Не е чак толкова страшно колкото си мислите, но подобно оръжие замества голям брой хора. Най-важното е да се избере тактика, която да ни даде възможност да използваме цялата му ефективност.

— Е, ще направя к'вото зависи от мен. Вярно, че не съм нито Молтке, нито Наполеон, ама все ще съумея някак си да събера на куп неколцина търговци на роби така, че да можем да стреляме с туй оръдие по тях. Струва ми се ще се справя с таз задача, но при условие да не е насочено към самия мен.

Отново закриха малкото оръдие, а после дойде вече време да се качат войниците на корабите. Към обяд приключиха и с тази работа. Хората на египтянина, около триста на брой, бяха натоварени на двата ногера, а сто и петдесетте души от Фашода останаха на дахабийето. Разликата между тези два вида плавателни съдове се състоеше в това, че дахабийето е по-голямо и е покрито, а ногерът е открит и няма горна палуба.

Точно по пладне, след като от серибата проехтяха звуците на дървеното клепало и хората казаха обедната си молитва, корабите прибраха въжетата, придържащи ги към пристана и вдигнаха котва.

С познатите викове „ja rabb, ja rabb“ — „о, Господи, о Господи“, с които обикновено хората се залавят на работа, бахриите^[37] отблъснаха

корабите от брега, където се бяха насъбрали жените и децата на войниците. Собствениците на някои сериби разрешават на подчинените си да вземат със себе си и своите семейства, като смятат, че така войниците ще са значително по-силно свързани със серибата. Жените и децата закрепяха подир отплаващите кораби своето пронизително „лулулулулулу“, обичайния вик при сбогуване, който продължи да ехти още дълго, след като платната бяха вдигнати, и с помощта на попътния вятър дахабийето и ногерите поеха нагоре срещу течението на реката.

Сега вече стана ясно, че Хасаб Мурат имаше право — неговите ногери плаваха не по-зле от дахабийето и за своя радост Шварц видя как това благоприятно обстоятелство подтикна екипажите към съревнование.

Естествено на борда на дахабийето имаше добре обучен рейс^[38] и не по-малко опитен мустамел^[39]. В момента и двамата бяха подчинени на Шварц. Всеки от ногерите също разполагаше с рейс и мустамел. И тримата реисихни^[40] проявяваха ревнивост към бързината на другите два плавателни съда и правеха всичко възможно техният кораб да ги изпревари. В резултат на това се започна състезание също както между конкуриращите се параходи по Мисисипи. Реисихните заповядаха на моряците си да грабнат върлините за отблъсване, а и войниците се заловиха да им помагат с всички сили.

Особено много се отличи старият Ал Шахар, Хъркача, който командваше на един от ногерите като рейс. Металическият му стържещ глас не млъкваше. По обичайния за арабските капитани начин той въодушевяваше хората си ту с ласкави думи, ту с най-цветисти ругатни.

— Ja Allah, ja Nabi! — крещеше той. — Amahl, amahl, ja Allah, amahl — о, Аллах, о, Пророче, давайте, давайте, о. Господи, давайте! Ja Allah, ja Sahtir, amahl, amahl — о, Аллах, о, избавителю, давайте, давайте! Eschhetu mu la il laha ilallah; sallam aaleina be baraktak — покажете че има само един Бог! Господи, дари ни с благословията си! Sallah en nabi — прославяйте пророка!

Хората му така работеха на слънчевия пек, че лицата им се обливаха в пот. Неговият ногер беше последен, а дахабийето плаваше начело. Той искаше да изпревари другия ногер и си бе поставил за цел да му отнеме вятъра. Когато един рейс реши да „пресече вятъра“ на

друг плавателен съд, той забива ножа си в мачтата и призовава Бога. Ето защо Хъркачът извади своя дълъг закривен нож, вдигна го високо, за да го покаже на хората си и с глас, който можеше да събуди и мъртвите, извика:

— Kawahm, kawahm! Schatir, schedid — бързо, бързо! Бъдете усърдни, бъдете силни! Отблъсквайте, тикайте, бутайте, работете, о, здравеняци, о, вие сръчни хора! Не се отпускате, о, герои! Работете о, кучета, страхливци, мързеливци! Виждате ли ножа в ръката ми, виждате ли го? Пресечете им вятъра! Отнемете вятъра на този нoger, та платната му да увиснат. Давайте, давайте, деца, синове, любимци мои! Работете, скъпи мои, ра Goieie о, избраници! Решителният миг приближава, ето го тук е вече! Sikkini, sikkini, hai sikkini — ножът ми, ножът ми, ето го ножът ми!

Той се приближи до мачтата и замахна с ръка. В мига, когато платното на кораба му попадна между вятъра и платното на плаващия пред него нoger, той заби ножа си в мачтата и извика:

— Ve issm billahi, amahl, amahl, ja mobarekihn — в името на Бога, работете, работете, о, благословени! Изядохме го, изядохме го този нoger! Вижте как му секна дъхът! Lakuddam, lakuddam — напред, напред! Само така, минаваме край тях, изпреварихме ги! Aaib, aaleihu, hamdulillah — позор за тях, слава на Аллаха!

Платното на другия нoger се беше отпуснало безпомощно и плющеше по мачтата. Тъй като кормчията му не обърна внимание на това и продължи да държи здраво кормилото в същото положение, а тъкмо в този момент моряците от десния борд с всички сили заработиха с върлините, нogerът се отклони наляво и кораба на Хъркача премина край него. От единия борд моряците и войниците заликуваха, а от другия се разнесоха ругатни и проклетия и хората удвоиха усилията си, за да заличат този позор.

Хъркачът имаше намерение да се опита да изпревари и дахабийето, но не успя, защото платната на правителствения кораб се намираха по-нависоко, а бяха и по-големи от платната на ногера. Нямаше как да му отнеме вятъра. Но тъй или иначе последицата от това състезание беше, че корабите плаваха необичайно бързо, което се улесняваше и от обстоятелството, че из тези места по Нил не се срещаха нито плаващи островчета, нито по-обширни площи, обрасли с тръстика, която да им пречи.

Още преди следобедната молитва дахабийето стигна до завоя на реката, зад който Пфотенхауер бе забелязал идващите кораби на Абу ал Мот. Орнитологът сподели това с Шварц.

— Тогава — отвърна му Бащата на четирите очи, — ловецът на роби има по-малко от един ден преднина. Ще продължим да плаваме през цялата нощ. Водната повърхност блести и звездите светят. А мисля, че ще изгрее и луната. Така ще успеем да наваксаме по-голямата част от преднината им.

— Но ще издържат ли моряците? — попита Сивия. — Тези юнаци работят като луди. Така се потят, че се опасявам долу в Кайро да не вземе да стане някое наводнение.

— Нека се разделят на две смени. Та нали има и достатъчно войници да им помагат. Ще наредя да го съобщят на Хасаб Мурат.

Той изпрати малката лодка да отиде при господаря на серибата, който се намираше на борда на ногера, командван от Хъркача. Двамата немци седяха в сянката на голямото платно върху поставения там серир^[41] и наблюдаваха плаването на кораба, както и пейзажите край реката. В този момент към тях се приближи Абд ас Сир, Синът на тайната и попита Шварц:

— Ефенди, сега имаш ли време да чуеш отговора, който исках да ти дам още днес?

— Да, седни при нас!

С тази покана му се оказваше голяма чест, посрещната от младежа смирено, но с достойнство. От учтивост друг на негово място може би щеше да откаже, но Абд ас Сир имаше съвсем ясното усещане, че по-скоро се числи към господарите, отколкото към прислугата.

— Вече ти казах някои неща — поде той, — но най-важното ще чуеш сега. Не знам кой ми е баща, но сигурно е арабин, защото думите, които си спомням от най-ранното си детство, без изключение са арабски.

— А от кой диалект са? Ако знаеш това, ще е от голямо значение.

— Трудно ми е да ти кажа, защото думите, които съм запомнил се броят на пръсти.

— А накъде те отвлече онзи разбойник?

— И това не знам. Спомням си само, че се намирах сред чернокожи и че една жена с не толкова черен цвят на кожата като

другите много ме обичаше. Тя избяга с мен и ме отведе далеч, много далеч. Спомням си още, че дълги дни ме носи на ръце и стигнахме в някакъв затънтен край. Там тя легна на земята и повече не стана. Бях много изморен и заспах. Когато се събудих, тя все още лежеше и не помръдваше. Беше мъртва, умря от глад и изтощение, Аз също бях гладен и непрекъснато плачех. От нейде се появи друга жена, която бе чула гласа ми и ме намери. Тя ме взе със себе си в близкото село, където ми даде да ям и да пия. Надойдоха мнозина чернокожи. Те заопипваха ръцете, краката и тялото ми и доста дни не престанаха да ме тъпчат с храна. Когато не исках да ям, ме биеха.

— Аха, значи людоеди!

— Да, ефенди, както научих по-късно, те бяха такива. А също и в онова село, откъдето добрата жена избяга с мен, ме караха да ям толкова много. Ето защо мисля, че и онези чернокожи са били людоеди.

— А къде попадна в крайна сметка? Разбра ли го?

— Да. Бях при племето ямбари.

— Край Горно Конго? Но това е много далеч оттук!

— Много далеч е! После дойде някакъв бял човек със зелен тюрбан на главата и зелени бантуфлат^[42] на краката. Той се държеше много приятелски към мен и ме взе със себе си. Прехвърлихме реката и отидохме в Мавембе.

— Най-голямото селище на корору!

— Ефенди, ти знаеш имената на тези племена?

— Да, от книгите. А на теб известно ли ти е кой или какъв е бил онзи бял човек?

— Да, беше странстващ имам, който пътуваше от едно племе до друго, за да разпространява исляма. Беше дошъл и при ямбарите и разбра, че се канят да ме изядат. Тогавя ме откупи от тях, за да ме осинови. Направил го, защото чул думите, с които майка ми ме беше научила да се моля и които все още не бях забравил — Allah il Allah, Mohammed rassuhl Allah.

— От тях е разбрал, че бащата ти е мюсюлманин и вярата му е повелявала да те вземе под закрилата си.

— Той видя, че освен тях знам и други такива думи. Жената, която избяга с мен, ме бе накарала да ги запечатам в паметта си.

Многократно ми беше повтаряла и други неща, за да ги науча наизуст, но бях запомнил само една част от тях като например:

„ana arab, ana nahabi“. Аз не ги изговарях правилно, но той все пак разбра, че съм арабин и съм бил отвлечен. Положи много усилия да изтръгне от мен още нещо, но напразно, защото не знаех каквото и да било. Но ме накара да му опиша похитителя, чието лице бе единственото, за което можех да си спомня съвсем точно. Имамът каза, че на това се крепяла единствената ми надежда да намеря някога родителите си. Ето защо ме караше почти всеки ден да му описвам лицето на разбойника с такива подробности, че образът му никога да не се заличи от съзнанието ми. Само благодарение на тази негова мъдра предвидливост вече знам кой е онзи мерзавец.

— Нима е все още жив?

— Жив е. След малко ще чуеш и името му. Имамът ме обикна като собствен син. Придружавах го от една страна в друга, от един народ до друг народ, чиито езици постепенно съумях да изуча. Но той разговаряше с мен само на арабски. Учеше ме и на всичко каквото знаеше самият той. Обучаваше ме в плуване, гребане и стрелба. Където и да отидехме, той намираще хора да ме обучават в какво ли не, тъй че научих много неща, които другите нито могат, нито знаят. След като бяхме дванайсет години заедно, ние отидохме при племето бонго, където той внезапно умря. Остави ми в наследство оскъдното си имущество и щедрата си благословия, която веднага прояви своята сила, защото само броени дни след смъртта му при негрите бонго дойде някакъв човек да вербува войници. Още от пръв поглед в негово лице разпознах моя похитител. Пожелал да вербува и мен, за да тръгна с него и да намеря възможност да си отмъстя, но му се сторих твърде млад и ми отказа. Когато продължих да настоявам, той ме шибна с бича си и ми забрани да му се мяркам пред очите.

— Успя ли да чуеш името му?

— Не.

— Но поне си научил откъде е дошъл, нали?

— И това не разбрах. Хората премълчаваха и едното, и другото. Аз не бях от племето бонго, за тях бях чужд човек и ето защо те не ми казаха нищо. Но тайно дочух, че воините били наети, за да отвлечат чернокожи в робство, и че ще тръгнат с кораб нагоре по Нил към някаква сериба. Тогава скрих най-хубавата лодка на племето, сложих в

нея четири гребла — двете бяха резервни — едно платно и оръжията си, занесох запаси от кисра и плодове и зачаках кога непознатият ще се качи на ногера си, спрял на брега, и ще потегли на път заедно с воините бонго. Когато това стана, аз скочих в малката си лодка и тайно започнах да гребя подир тях.

— Много дръзко от страна на един толкова млад човек.

— Ефенди, отмъщението придава сила и смелост. На всяка цена трябваше да разбера от него кой е баща ми и после мислех да го убия. С помощта на платното и греблата плавах подир ногера му цели три дни. Още първия ден се блъснах в корен и лодката ми се преобърна заедно с всичко, каквото имаше в нея. Така останах без храна и оръжия. Два дни устоявах на глада, но след това не можех повече да издържам. Ногерът премина покрай един мишрах като много предпазливо се държеше колкото можеше по-далеч от него. Ето защо предположих, че живеещите наблизко хора са враждебно настроени към човека, когото преследвах. Това ми придаде смелост да спра на онзи пристан, за да измоля малко дура или кисра и същевременно да разпитам за ногера. Първият човек, когото срещнах на брега, беше Ал Шахер.

— Хъркачът, който сега пътува с нас?

— Да. Той се погрижи за мен и отговори на въпросите ми. Научих чий е ногерът, защото Ал Шахер го беше видял да преминава. Не споделих с него тайната си, но вече знаех, че мога да се откажа от това преследване. Останах известно време в серибата на Хасаб Мурат и без никой да забележи, се опитах да разбера дали е възможно да го подтикна към схватка с моя враг. Но се оказа, че няма подобно намерение. Вярно, мразеше го, но се чувстваше твърде слаб, за да го нападне. Съвсем сам не можех да предприема нищо. Може би щеше да ми се удаде тайно да напада и убия моя похитител, но така нямаше да науча от него кой е баща ми. Недалеч се намирала селата на джурите. Отидох при тях и скрих лодката си на брега. Дори се осмелих да вляза в едно от селата им, разположено в непосредствена близост до серибата на моя враг. Ала за мое съжаление разбрах, че джурите са негови съюзници.

— А-а, вече знам кой е той! — обади се Сивия. — Абу ал Мот. Нали видяхме, че ги познаваш дебелия вожд на джурите, както и селото му.

— Не, не е Абу ал Мот, а друг. Продължих пътуването си, за да търся хора, които биха ми помогнали. Ето как се озовах при сандехите, които вие наричате ниям-ниями. Те ме приеха много дружелюбно, а синът на вожда им стана мой приятел. С него, със Сина на верността, споделих тайната си и той обеща да ми помогне. Не биваше открито да призоваваме към война, защото Абу ал Мот все още не беше обиждал ниям-ниямите, но ние тайно подклаждахме омраза към него, и постепенно без знанието на краля, бащата на моя приятел, назряваше планът ни заедно с малка група от млади воители, които ме обичаха, да се отправим към серибата на Абу ал Мот, да измъкнем от там моя враг и да го отведем в нашето село като пленник. После мижихме да го принудим да ми каже името на моя баща, както и всичко друго, което исках да знам.

— Ти си храбър, но също предпазлив и умен човек — каза Шварц. — Сега обаче обстоятелствата са къде-къде по-благоприятни за теб.

— Да, ефенди. Тъкмо се канехме да приведем нашия план в изпълнение, когато Сина на верността трябваше да тръгне за Фашода и да те намери. Той познава много добре по-голямата и най-опасната част от пътя, защото често когато кралят мислеше, че сме отишли на лов из блатата на неговата територия, ние тайно се спускахме с лодка надолу по реката към серибата, за да разберем дали моят враг все още се намира там. После твоят брат и Бащата на щъркела изгубиха търпение, сметнаха, че се намиращ в опасност, и решиха да тръгнат да те пресрещнат. Казах им, че познавам реката и ми разрешиха да пътувам с тях като кормчия. Бащата на щъркела ти е разправил какво се случи след това.

— Благодаря ти за твоя откровен разказ. Естествено ще ти помогна да постигнеш целта си. Но сега ми кажи кой от жителите на серибата е човекът, когото си взел на прицел!

— Но първо ми обещавай две неща!

— Кои са те?

— Че ще го принудиш да ми даде сведения.

— Добре. Давам ти дума.

— И че после ще ми го предоставите на мен.

— За да го накажеш ли?

— Да.

— Не мога незабавно да ти отговоря утвърдително.

— Защо?

— Християнин съм и не мога да търпя жестокости.

— Тогава си помисли какво съм изтърпял аз. Помисли и за мъката на моите родители. Помисли и за другите грехове, извършени от този човек. Кръвта на стотици хора крещи за отмъщение до небето, а хиляди са онези, които е отвлякъл и продал като роби!

Шварц не отговори веднага. Ето защо Синът на тайната продължи:

— Няма ли да помислиш и за това, че аз и Синът на верността ви направихме няколко дребни услуги? Не искам никаква благодарност, а да не говорим за заплащане, но нима ще откажеш да изпълниш първата ми и единствена молба, която се реших да изрека?

Иначе толкова гордият младеж се отпусна на колене и умолително склочи ръце.

— Та изпълнете му желанието де! — обади се Сивият на немски. — Ние наистина сме му задължени. И освен туй е напълно прав — Абд ал Мот, защото сигурно за него става дума, е сатана в човешки образ, за когото хич няма да се разплача, ако му се случи нещо недотам приятно.

— Но това ще е убийство, докторе!

— Убийство ли? Я стига с тоя „доктор“, оставете ме на мира и гледайте да изчезнете оттук, иначе ще получите такава плесница, че ще отлетите чак на брега и ще се заплетете в тамошния храсталак! Говори си човекът за убийство, когато става дума за един хилядократен убиец! И при туй ме нарича доктор, след като поне сто пъти съм му заявил, че съм само Нац, или още по-кратко казано — Нац Птичаря! Направо можеш да се пръснеш! Поначало съм добряк, ала ядосат ли те двойно, тогаз и най-здравите нерви не издържат. Трябва да си го кажа!

Шварц все още далеч не познаваше Сивия тъй добре като брат си и затова учудено се загледа в лицето му, където дългият му нос толкова енергично се въртеше ту насам, ту натам, сякаш от гняв искаше да се изтръгне из корен.

— Да, зяпайте ме, зяпайте! — продължи Пфотенхауер. — Ама хич нищичко няма да ви помогне. К'вото ви казах, го казах и десет слона не могат да ме помръднат от становището ми. Тъй че бъдете

разумен и приказвайте като всеки свестен човек! Съгласен съм на място да ме изпекаат и изядат, ако младежът няма предвид Абд ал Мот!

Въпреки сериозността на разисквания въпрос, Шварц не можа да сдържи смеха си. Той се обърна към все още коленичилиия пред него млад човек и го попита:

— За Абд ал Мот ли говориш?

— Да, ефенди.

— Добре, тогава ти го давам, ако имам подобно право, в което силно се съмнявам. Падне ли ми в ръцете, ще бъде твой пленник.

— Нищо повече не искам — отговори Синът на тайната и се изправи. — Благодаря ти, ефенди!

— И още нещо — продължи Шварц. — След като ми разказа всичко, се сетих за един епизод, споменат от Бащата на щъркела. Ти си видял Ловеца на слонове, който заедно с брат ми е поел към Мадунга, нали?

— Да.

— Не си ли го срещал някога преди това!

— Не.

— Помисли си! Може би все пак си го виждал вече?

— Не мога да си спомня.

— И преди много-много години ли не си се натъквал на него.

— Не, не съм.

— Хм-м! Все още не си ми казал дали знаеш името си.

— Майка ми винаги ме наричаше килби, нсфси или хаяти^[43]. Но баща ми никога не ми е казвал такива гальовни думи. Викаше ми само Масуф. Тази дума е от малкото, които успях да запомня.

— Масуф! Хм-м! За съжаление Ловецът на слонове не е споменавал никакво име. Той е арабин и ни каза, че синът му бил отвлечен.

— Да не мислиш, че той е моят баща?

— Не, не мисля, дори не го предполагам. Но не е изключено.

— Много деца биват отвлечени. Той спомена ли откъде е?

— Не.

— Или с какво се е занимавал?

— И това не каза.

— Тогава не е моят баща.

— Какво основание имаш за подобно твърдение?

— Баща ми е знатен човек, а такива хора нямат причина да премълчават своето съсловие и занятие. А ти вярваш ли, че някой богат и знатен мъж ще вземе да ходи на лов за слонове, за да може да преживява?

— Не.

— Е, тогава Ловецът на слонове ми е напълно чужд.

— Но той каза, че дълги години се е скитал по света, за да търси сина си! В такъв случай не е могъл да живее от богатството си, а е трябвало да ловува.

— Баща ми разполага с много хора и прислуга, които са могли да търсят вместо него. Ловецът на слонове спомена ли нещо за майката на сина си?

— Също не.

— Значи е коравосърдечен човек, който търси само своя син, но не и сина на жена си. Нека го намеря, само че това не съм аз. — Той се обърна и се отдалечи.

— Младеж с характер! — обади се Шварц, гледайки подир него. — Щастлив ще е бащата, който в него намери загубения си син!

— Да, и аз сърдечно го обикнах и напълно вярвам, че сред ниям-ниямите ще има достатъчно хора, които заедно с него ще се изложат на опасност, за да заловят Абд ал Мот жив и да го отведат в селото си. Той е просто... я вижте, ето ги че идват! Да, Бога ми, идват!

Внезапно той скочи на крака и посочи във въздуха.

— Кой иде, кой? — попита Шварц кажи-речи изплашено.

— Не виждате ли? Ей ги къде прелитат над реката!

— А-а, тези птици ли?

— Ами да. Че кой друг?

— Помислих си, че отнейде се е задал Абд ал Мот, тъй като тъкмо говорехте за него!

— Абе я го зарежете него! Едно перо от такваз птица струва много повече, отколкото целият Абд ал Мот. Видяхте ли ги? Накацаха ей там на другия бряг. Познавате ли ги и тез животни?

— Да, разбира се.

— Е, к'ви бяха те?

— Ибиси и то свещени.

— На латински?

— *Ibis religiosa*.

— Правилно! Перушината им е бяла. А как се казва на латински другият вид?

— *Ibis falcinellus* — отвърна Шварц, доста развеселен от този изпит.

— Да. Те имат черни пера. Ами как наричат ибиса местните хора?

— Шаир или Абу мингал.

— Това е на арабски, а аз имах предвид суданското име.

— Недже.

— И защо?

— Защото крясъците му звучат подобно.

— Съвсем вярно! Суданците обичат да назовават животните според гласовете им или пък по някакви други белези, които бият на очи. Свещеният ибис се казва „недже аби ад“ защото е бял, а другият носи името „недже ос вуд“ защото е черен. Твърде рядко се виждат да летят тъй високо като тези, дето ги наблюдавахме току-що. Изглежда вие съвсем не сте лош познавач на птиците. И от вашия брат останах много доволен, защото винаги ми отговаряше и то правилно и знаеше всичко. Туй страшно ме радваше и се надявам, че и от вас ще бъда все тъй доволен. Птиците са най-интересните животни и туй ме накара да започна да се занимавам предимно с тях. Едно хубаво птиче го предпочитам пред десет бозайника или пред двайсет риби и ето защо ми е съвсем безразлично дали онези там на носа ще хванат с въдиците си нещо или не. Та то ще е само за ядене, а не за научни наблюдения.

При тези думи той посочи към предната част на кораба, където мнозина войници хвърляха въдици, а други стояха край тях със специални риболовни копия в ръка, за да ги хвърлят по плячката, ако тя се окаже тъй тежка, че въдицата да не може да я издържи.

— Е, въпреки това ще участвате в яденето, нали? — попита Шварц.

— Да, разбира се. Но к'во мога да направя с рибата в научно отношение? Я вземете например един такъв ибис от тия, дето ги видяхме! Още в древността той е бил свещено животно и са го балсамирали и погребвали заедно с кралете. Виждали ли сте вече мумия на ибис?

— Дори много.

— И аз. Първата такваз мумия видях още като хлапе в училище. Нашият учител по естествознание имаше една и щом дойдеше урока за щъркелоподобните птици, винаги я показваше с особена гордост. Хич не беше лош орнитолог, трябва да го призная, макар че иначе не ме обичаше много-много. И знайте ли защо?

— Не.

— Защото все го питах за таквиз неща, дето дори и най-големите учени не можеха да ми отговорят. Но затуй пък при удобен случай винаги тъпкано ми го връщаше. Та тази история се случи, когато дойде изпитът в десети клас. Много му се радвах и си сложих най-хубавия нагръдник и най-пъстрата връзка. Тъй издокаран, изглеждах толкоз чист и излъскан, че изпитът ми се струваше в кърпа вързан. И все пак не всичко мина тъй гладко, както си го представях. Щом ми дойде редът, той ме попита... к'во мислите ме попита?

Все още Шварц не знаеше, че това е любимата тема на Сивия. Лицето му придоби не особено очарован израз, понеже той беше чувал вече тази история и смяташе, че Пфотенхауер би трябвало да го знае.

— Ха, ами що правите такваз физиономия? — продължи орнитологът. — Също като моята на времето, когато ми зададоха онзи въпрос! Иначе никога не говоря за това, защото то не засяга чужди хора, ала човек няма защо да се стеснява пред добри познати и затуй ще ви кажа к'во ме попита моят учител: защо птиците имат пера.

— Вече го знам — подметна Шварц.

Той искаше да каже, че историята му е позната, но Сивият сметна, че думите му се отнасят до въпроса за перата и затова отговори:

— Сега естествено и аз го знам, ала на времето все още си нямах никаква представа и затуй една-две минути стоях със зяпнала уста, докато най-сетне...

— Samki, samki, samki el kebir, samki el tkil — риба, риба, голяма риба, тежка риба! — закрепяха ликуващо в същия миг десет, два, три, тридесет гласа откъм носа на кораба, тъй че Сивият прекъсна разказа си. — Ischadd, ali, ala. Hai hu, aho — дърпайте, високо, по-високо! Ето я, ето я!

Те проснаха на палубата една риба, която като нищо беше три лакти дълга, и незабавно я убиха. После я замъкнаха на задната палуба, та ефендитата да могат да се порадват на плячката им. Беше

сом, вид риба, с която водите на Горни Нил са извънредно богати. Старите големи сомове нямат добър вкус, а и са трудносмилаеми. Но този бе все още млад екземпляр. Ето защо хората толкова се радваха на улова. След като Шварц ги похвали и им честити успеха, те отнесоха рибата в матбаха^[44]. Остана само Бащата на единайсете косъма и хвърляйки скришом към Сивия предизвикателен поглед, той се обърна към Шварц и то на немски:

— Аз вече много чест ловил съм с господин Вагнер такваз риба, могъществена. Имало съм хора, дето въобразявали кой знай колко били учени, знаменитите, ала може би дори не знаели как казват се риба, тукашната.

Беше ясно, че той търсеше удобен случай да смае Сивия. Орнитологът отмести поглед настрани и се престори, сякаш изобщо не забелязва присъствието му. А Шварц добродушно го попита:

— Е, кажи, как се казва тази риба?

— Нейно име е сом. Един вкусноват деликатес, кога още малък и млад. Ако съвсем малък, тогаз бил с нежен месо кат шарана, родния.

— Изглежда ти си голям ихтиолог, а?

— Винаги бил съм такъв. И ихтиолог и френолог, прочутия.

— Тъй! Ами я ни кажи тогава какво представлява един ихтиолог!

— Туй съм бил познавач на мозък, човешкия.

— А френолог?

— Туй съм бил познавач на риба, водната.

— Но драги мой, тъкмо обратното е! Ихтиологията е наука за рибите, а френологията е наука за устройството на мозъка.

— Туй сигур съм бил безразлично. Що все аз да нямам право, непрекъснато? Не могат ли сбъркат и човек другият? Няма ли също и риба мозък, вътрешночерепния? Тогаз не са ли ихтиология и френология едно и все същото?

В този момент търпението на Пфотенхауер се изчерпи. Той скочи от мястото си и извика:

— Мълчи, обеснико, иначе тутакси ще припадна десет пъти! От слушането на тези глупости косата ми се изправи няколко педи! Какви ли престъпления съм извършил, та трябва да понеса подобно наказание! Първо този немски, дето може да ти счупи черепа, а после туй безумно объркване на думи и понятия и най-сетне идва най-страшното в цялата история — безсрамието с което тоз невиджан

хотентот ни дрънка щуротиите си и се смята за голям умник и мъдрец! Ако в хубавата Унгария живеят и други такива типове, аз им препоръчвам незабавно да наскачат в Дунава и всичките да се издавят, иначе е свършено с Австрия. Латински ли казва, че разбирал? Та той не може да различи жаба от гъска! Изчезвай, мизернико, изчезвай ми от очите, хайде, дим да те няма! Не се ли махнеш веднага, ще те натъпча в лулата си и ще те издухам във всички посоки на света, хомункулус такъв, от нищожен по-нищожен!

Той наистина се беше разгневил. Беше се изправил в заплашителна поза, а носът му най-енергично го подкрепяше, като с шумно сумтене се движеше нагоре-надолу.

Но дребосъкът не знаеше що е страх. Той не отстъпи, а впи поглед в очите му. Подминавайки цялата останала реч на Сивия без никакво внимание, той се хвана само за думата хомункулус, която сигурно бе чувал на времето от устата на предишния си господар Вагнер.

— К'во вий казали? — попита той. — Трябвало се изпаря пред личност вашата? Туй хич не хрумва ми в глава моята! Аз убивал съм лъва хищния, тъй че няма се страхувам от човек неучтивия! Щом вий искали хулят честта моята, тогаз трябвали подбират дума другата! Хомункулус не ругатня обиждащата. Съвсем добре знаел аз к'во значат хомункулус. Заедно с т'ва аз дори научил к'во са туй ранункулус!

— Аха! Е, казвай де! Какво е хомункулус? Страшно съм любопитен да чуя какви ли щуротии пак ще измъдриш.

— Не ще са щуротии, смехотворните, щото съм следователствал учеността, растителната. Хомункулус съм се казват лютиче на езика немския.

— Аха, знаменито! Ами ранункулус?

— Тъй се наричали човек, дребния и нищожния.

— Но пак е тъкмо обратното! — изкреця Сивия, безкрайно възмутен. — Размениш ли думите, тогава ще си прав! Ти си такова създание, на което кожата и козината растат отвътре. Да взема ли да те обърна наопаки като ръкавица, хомункуранункулус такъв? Голямо желание имам незабавно да го направя!

— Много съм благодарен! Нямам съм нужда от обръщане, външното. Намирал се в състояние нормалното, но не можел зная какво състояние вашето — дали кротко задоволително или

противнонормалното. Веднага щом сте срещнал мен през вечер снощната, показал сте поведение обидното. Изглеждате не могли обикнат личност моята. Затуй аз бъде държи мен на разстояние изискано и резервирано!

Той направи пред Сивия дълбок поклон и гордо се отдалечи. Това накара орнитолога да дойде, на себе си. Гневът му изведнъж се испари. Той погледна на разигралата се сцена изцяло откъм комичната ѝ страна и избухна в сърдечен смях, към който се присъедини и Шварц. След малко Шварц се обади:

— Само така, драги Нац. Не мога да разбера човека, който вземе да се ядосва на този „невиждан хотентот“, както го нарекохте вие.

— Ще кажа „само така“ и на вас — отвърна Пфотенхауер. — „Драги Нац!“ Това ми харесва, тъй искам да се обръщате към мен! Съвсем сигурно е, че повече няма да се ядосвам. Как му хрумват на този човек такива глупости?

— Дълги години е бил слуга на известния Матиаш Вагнер. Помагал му е да събира растения и животинки, при което е слушал какви ли не научни термини и изрази. Понеже, за съжаление, има много добра памет — казвам за съжаление, като имам предвид единствено този случай — той е запомнил всички имена и термини, но те се намират в главата му в голям безпорядък, тъй че, когато реши да си послужи с някое от тях, все измъква друго близко по звучене понятие, а после по правило винаги обърква значенията на двете. Нали ви обясних и ви помолих да го оставите да си приказва. Неговият „миш-маш“ е не само безопасен, а дори развеселяващ. Вярно, че отначало и на мен ми досаждаше, но вече не само че не му преча да си говори, а през свободното ни време даже нарочно го подтиквам да ми разкрие мнимите си познания.

— И аз ще правя тъй!

— Едва ли ще ви е лесно след всичко това. Той има силно развито чувство за чест и, както ви каза, ще гледа да стои по възможност по-далеч от вас. Така ще се лишите от удоволствието, което ми доставя на мен.

По време на тези сцени и разговори Шварц непрекъснато държеше бинокъла си в ръка и постоянно оглеждаше двата бряга, за да разбере дали през нощта корабите на Абу ал Мот са спирали някъде на брега. Ако ловецът на роби беше прекъснал пътуването си, сигурно бе

станало нейде по тези места, през които минаваха в момента. Тристата нухри несъмнено са имали нужда не само от един лагерен огън, тъй че съответното място непременно щеше да бъде забелязано с помощта на бинокъла. Но не се виждаше и следа от бивак.

И тъй Шварц стигна до убеждението, че ловците на роби са продължили плаването през цялата нощ и най-важното за преследвачите бе да се стремят да пътуват поне със същата бързина като тях. Наистина Шварц се поуспокои от думите на Сивия, че корабите на Абу ал Мот не са тъй добри като дахабийето и двата ногера, но в случая трябваше да се навакса преднина от цял ден, което не бе възможно да стане само за два дни, ако неприятелят не спреше да лагерува на брега поне една нощ.

Дойде време за молитвата при залез слънце, а после и за вечерната молитва. След като се нахраниха, Шварц и Сивия се оттеглиха в каютата. Пропълзяха под мрежите срещу комари, с които ученият беше запасил и своите приятели, и войниците си и легнаха да спят. За новака една нощ по Нил е доста привлекателна и може да го накара да остане буден, обаче двамата мъже твърде добре познаваха това удоволствие, наполовина развалено от хапещите насекоми.

Събудиха се още в ранни зори и от Сина на тайната научиха, че корабите не са се натъкнали на никакво препятствие и са изменили значително разстояние. Словакът винаги бе първият човек, който рано сутринта поздравяваше своя ефенди. Но този път той не се мерна при Шварц. Докато Сивият живееше в същата каюта, Бащата на единайсетте косъма нямаше намерение да я посещава.

Часовете на този ден се нижеха бавно, без да се случи нещо ново. Хасаб Мурат се качи веднъж на борда на дахабийето, за да поговори с Шварц. Това бе единственото разнообразие. И през последвалата нощ не прекъснаха плаването, което се оказа възможно само благодарение на свободния от каквито и да било препятствия фарватер, както и на помощта на асакерите, образували „втора смяна“ в подкрепа на моряците.

Привечер Толо се събуди от летаргичния си сън, който му оказа изключително полезно въздействие. Превъзбудените му нерви се бяха напълно успокоили — той беше оздравял, а това зарадва най-много неговия другар по неволя, чиито рани се намираха в много добро състояние.

И предиобедът на следващия ден премина без особени събития. Вече се бяха приближили до опожарената сериба толкова много, че трябваше да бъдат предпазливи. Налагаше се някой да отиде на разузнаване. За тази цел нямаше по-подходящи хора от Сина на тайната и неговия приятел Сина на верността, понеже те често бяха посещавали тези местности и отлично ги познаваха. След като Шварц ги попита дали са готови за подобна задача, те незабавно дадоха съгласието си.

Когато отплаваха от серибата Мадунга, преследвачите взеха на буксир и лодката, с която бяха дошли Сивия и ниям-ниямите. В нея отново се спуснаха същите гребци и след като към тях се присъединиха и двамата младежи, те отблъснаха лодката от дахабийето и тя се понесе напред, изпреварвайки корабите, карана от двайсет чифта яки, отпочинали ръце. Синът на тайната беше получил толкова подробни инструкции, че почти сигурно можеха да разчитат на успех. Според неговите изчисления, ако запазеха досегашната си скорост, корабите трябваше да стигнат до серибата по времето на вечерната молитва Ашия. Ето защо Шварц нареди хората усърдно да работят с прътовете и върлините, което бе прекратено едва малко преди залез слънце.

Щом започна да се смрачава, Шварц сам застана на носа на дахабийето, което все още плаваше начело, за да се оглежда за уговорения сигнал. Но преди още да достигнат местността, където щяха да го очакват, се върнаха самите хора, тръгнали на разузнаване. Лодката им спря от едната страна на кораба и те се изкачиха на борда. Шварц ги преброи и за своя радост видя, че никой не липсваше. Фактът че се връщаха, без да спазят уговорката, можеше да означава нещо лошо, но не бе изключено и да е добър признак. Ето защо ученият беше много нетърпелив да чуе какво ще му съобщят неговите приятели.

— Не се плаши, ефенди — успокои го Синът на тайната. — Всичко мина добре.

— Видя ли ви някой?

— Толкова добре се бяхме скрили на брега, че ничий поглед не можеше да ни открие. Не биваше да ходя в самата сериба, защото преди няколко дни джурите ме видяха там. В случай че и днес ме зърнеха наблизко, сигурно щяха да заподозрат нещо. Затова Синът на

верността сам тръгна към серибата и там се натъкна само на един-единствен джур.

— Но значи все пак е бил забелязан, а нали точно това трябваше да се избегне.

— Наистина ти тъй ни нареди, обаче ние разбрахме, че нещата съвсем не стоят така, както ти мислеше, и бяхме принудени да постъпим по друг начин.

— Но този джур ще издаде всичко на Абу ал Мот!

— Няма да може, защото Абу ал Мот не е вече там.

— Не е ли? Да не е потеглил подир бунтовниците?

— Да.

— С колко войници?

— С всичките. Серибата пак е тъй обезлюдена, както я е и заварил. Само онзи самотен джур се ровеше из останките ѝ, търсейки нещо, което може да използва.

— Отидох при него — продължи Синът на верността разказа си, — за да го разпитам. Изобщо не се излагах на опасност, понеже все още беше светъл ден и се виждаше далеч наоколо. Обясних му, че идвам от хеле^[45] Мелан, за да постъпя като войник при Абу ал Мот, а той ми каза, че можело незабавно да се върна, защото желанието ми нямало да се изпълни.

— Ти му зададе и други въпроси, нали?

— Да. Той беше бърбров старец, който изобщо не изчака да го питам, а сам ми разказа всичко, каквото исках да знам.

— И какво научи?

— Следното: петдесетте бунтовници заедно с отвлеченото имущество и стада са спрели на десния бряг на Нил на около два и половина дни път от серибата нагоре по реката. Решили са там да изчакат завръщането на Абд ал Мот, да придумат хората му да преминат на тяхна страна, да му отнемат цялата плячка и може би да го убият.

— Та нима преди да потеглят на път разбунтувалите се ловци на роби са казали всичко това на джурите?

— Не са.

— Но откъде го знаят?

— От един подофицер, който се върнал, за да чака Абу ал Мот и всичко да му разкаже. Този човек искал да остане верен на своя

предводител, но старият фелдфебел и другите го принудили да тръгне с тях. Понеже бил сам срещу петдесет души, трябвало да се подчини, за да спаси живота си, но още при първия удобен случай избягал. Та той разправил случилото се, но аз не му вярвам.

— Смяташ, че лъже?

— Да. Съвсем сигурно е участвал напълно доброволно в бунта, защото като подофицер е трябвало да очаква значителна част от плячката, а после, щом фелдфебелът основял новата сериба, можел да се надява и на по-хубав пост от дотогавашния. Но несъмнено по пътя се е скарал с него и му е дошла мисълта, че ще му е по-изгодно да се върне при Абу ал Мот, да изиграе ролята на невинен и да прибере в джоба си наградата за своето предателство.

— Едва ли ще има някаква полза от това предателство, защото след бягството му петдесетимата бунтовници сигурно веднага са прозрели намеренията му и незабавно са тръгнали в друга посока, за да се спасят от преследването на Абу ал Мот.

— О, не е така. Бунтовниците го смятат за мъртъв. Вечерта заедно с двама от тях бил при реката и уж случайно паднал от брега. След като извикал няколко пъти за помощ, той се гмурнал и заплувал под вода. Малко по-надолу отново излязъл на сушата и избягал, а те си помислили, че се е удавил и крокодилите са го изяли. По-късно от ом суфах направил сал, а от бамбук и два дълги клона изработил няколко гребла и незабавно се отправил към серибата, без да спира където и да било. Плаването по течението вървяло толкова бързо, че пристигнал днес по обед, тъкмо когато дошъл Абу ал Мот със сандала и ногера си. Предводителят на ловците на роби се изплашил, щом видял опустошената си сериба. Когато разбрал от подофицера кой я е изгорил, направо побеснял. Отишъл в селото на джурите да ги разпита, а после незабавно пак натоварил тристата нухри заедно с подофицера на корабите си и отплавал, за да накаже метежниците.

— Значи наистина не е вече в серибата?

— Не е.

— А и никой от неговите хора?

— Нито един. Напълно се убедих в това, огледах пристана и дори претърсих гората, докато все още беше достатъчно светло. После отидох при лодката и сметнахме за по-уместно да не стоим повече там, а да се върнем и да те уведоим.

— Правилно сте постъпили. Но защо Абу ал Мот е предпочел пътя по вода вместо по суша? Корабите са по-бавни от конете и камилите!

— Той не успял да си набави ездитни животни, защото джурите дали на Абд ал Мот всичките си коне и камили. Абу ал Мот има намерение да плава денонощно, за да може след два дни да стигне до споменатото място.

— Убеден съм, че всичко е точно така, както ми го разказа, но трябва да бъда безкрайно предпазлив и да се уверя със собствените си очи. Още сега ще ме откарате с лодката до серибата. Докато корабите бавно ни следват, аз ще се огледам из околността ѝ. Колко път има дотам?

— Ще пристигнем след около половин час.

— Значи на корабите им е необходим един час. Тогава ще разполагам с предостатъчно време да разузная как стоят нещата. И тъй, обратно в лодката!

Двамата млади приятели се спуснаха в малкия плавателен съд и Шварц ги последва веднага щом се въоръжи и даде на рейса необходимите заповеди. Синът на тайната зае мястото си при кормилото. Избягвайки силното насрещно течение, той насочи лодката към по-спокойни води и тя разви такава скорост, която ѝ позволи да достигне определеното място още преди предвидения половин час.

Младият кормчия имаше намерение да не губи излишно време в търсене на някое по-прикрито място за спиране на брега и направо да се насочи към пристана на серибата. Тъй като Абу ал Мот не беше вече там, нямаше от какво да се страхуват. Ала щом наближиха, те видяха, че на брега гори голям буен огън. Ниям-ниямите незабавно прибраха греблата, като само двамина от тях продължиха да гребат, колкото да не позволят на течението да понесе лодката назад и да я задържат на едно място.

— Запалили са огън! — обади се Шварц. — Кой ли може да е там! Дали не сте се оставили на джурите да ви измамят? Да не би Абу ал Мот да е все още тук или пък някаква причина да го е накарала да се върне?

— Убеден съм, че не е той! — отговори Синът на тайната. — Наистина си е тръгнал. Бил е извън себе си от ярост и можеш да бъдеш

сигурен, че щом веднъж е започнал преследването на бунтовниците, при което всяка минута му е скъпа, няма да вземе пак да се върне тук.

— Всичко това ми е ясно. За него е важно не само да накаже изменниците, а и да си възвърне имуществото. Заедно с всичко което се е намирало в складовете, те откънали и запасите му от барут. В Диакин, където наех двата кораба, подробно се осведомих и научих, че не е закупил барут. Наистина, търсил е, но не е могъл да намери. Следователно разчита на запасите, които е имал в серибата. Един ловец на роби без барут е като слон без бивни. Не може нито да напада, нито да се защитава както трябва. Ето защо дори само по тази причина Абу ал Мот е принуден да побърза в най-краткото възможно време да догони фелдфебела. Затова не вярвам да се е върнал, в случай че действително е тръгнал на път. Но кой тогава се намира край онзи огън?

— Несъмнено само джури.

— С каква цел?

— Да ловят риба. Докато серибата е била пълна с хора, най-кратките пътища към реката са били отрязани за джурите. За да стигнат до водата е трябвало доста да заобикалят. Ето защо са решили сега усърдно да наваксат пропуснатото. Уловът през нощта е по-богат, отколкото през деня, защото светлината на запаления огън примамва рибата.

— Сигурно догадките ти са верни, но въпреки всичко не искам да пропусна нито една предпазна мярка. Ще спрем още тук на това място. После ще се промъкнем до огъня, за да видим с кого си имаме работа.

Насочиха лодката към брега и там я вързаха. Гребците останаха в нея. Шварц слезе на сушата заедно с Абд ас Сир и Бен Уафа. Прикривайки се зад дърветата, тримата се отправиха към мястото, където гореше огънят.

Когато се приближиха толкова, че можеха да различават намиращите се край него хора, те спряха и впериха погледи в откритата се пред тях нощна сцена. Да, наистина там имаше петима негри от селото на джурите. Бяха направили сал от тръстика и го бяха покрили с една педя пръст, за да могат да запалят на него огън. Салът бе закотвен на няколко крачки навътре в реката и на него седеше само един човек, който имаше задача да поддържа огъня. Останалите

лежаха по корем на брега и се вираха в осветената до дъното на реката вода. Не обръщаха внимание на по-дребните риби, а по-едрите пронизваха с дългите си копия. Ако се окажеше необходимо, някои екземпляри харпунираха с къси копия, вързани за въже, чиито върхове са снабдени с кукички. Вече бяха уловили богата плячка. На светлината от пламъците на брега се виждаха доста риби, чиито размери започваха от около половин метър и надхвърляха метър и половина.

— Ще отидем ли при тях? — попита Сина на тайната.

— Още не — отвърна Шварц. — Не ми се иска да пропусна нито една предпазна мярка и първо ще се изкача горе, където е била серибата.

— Тогава ела! Не е далеч. За една минута ще прекосим гората.

Съвсем тихо те се изкатериха по брега. Щом стигнаха до другия край на гората, Шварц видя пред себе си опожарената сериба. Не се мяркаше жив човек. Нямаше никакво съмнение, че Абу ал Мот бе напуснал това място. Доволен от видяното, Шварц се отправи обратно към огъня.

— Останете тук — каза той. — Тези хора ви познават, защото сте били в селото им, а не е необходимо да ви виждат. Дали говорят арабски?

— Мнозина от тях не говорят, но дебелакът, дето лежи по средата между тях, е вождът им, който задоволително разбира този език и ще може да ти даде сведения.

Шварц излезе иззад дърветата и поздрави чернокожите. Чувайки непознат глас зад себе си, те страшно много се изплашиха. Скочиха на крака и когато съзряха високия широкоплещест немец, нададоха силни панически викове и побягнаха, зарязвайки всичко. Човекът на сала също бе обзет от такъв страх, че през глава се хвърли във водата и без да помисли за често срещащите се край бреговете крокодили, преплува стотина метра надолу по течението, после излезе на брега и мигновено изчезна. Това стана доста близо до лодката, но гребците предпочетоха да не издават присъствието си.

Само един от негрите не избяга и това беше дебелият вожд. Точно когато се канеше да офейка, силната ръка на Шварц го хвана за живописно фризираната коса и го задържа. Вождът не оказа никаква съпротива, не посмя да направи ни най-малкото движение, но така

ужасно започна да реве от страх, че гласът му сигурно проехтя далеч над отсрещния бряг.

— Мълчи! — викна му заповеднически Шварц. — Нищо лошо няма да ти направя.

— Ja schetan, ja schetan, ja schetan el mlih, amahn, amahn, rahmi — О, дявол, о, дявол, о, добър дявол, милост, милост, пощади ме! — Закрещя негърът, без да посмее да направи нито крачка от мястото си, нито някакво друго движение.

— Мълчи бе, обеснико! Аз не съм Шейтанът, а човек като теб. Нищо лошо няма да ти се случи. Ще трябва да ми отговориш само на няколко въпроса и после веднага си отивам.

— Тогава върви си, моля те, върви си още сега! — Той изрече тези думи с толкова страхлив и умолителен глас, че Шварц не може да не се разсмее. Но немецът продължи здраво да държи вожда, за да му попречи да избяга. Отговори му следното:

— Ще си отида едва след като ми дадеш някои сведения. Колкото по-бързо ми отговориш, толкова по-скоро ще се отървеш от мен.

— Тогава питай, питай незабавно!

— Добре! Но очаквам да ми кажеш истината. Излъжеш ли ме, ще ти вържа ръцете и краката и ще те хвърля във водата да те изядат крокодилите!

— Кълна ти се, че няма да те излъжа! — обеща дебелакът, който трепереше и не смееше да погледне немеца в очите.

— Къде е Абу ал Мот?

— Замина.

— Кога?

— Един час преди залез слънце.

— Кои хора тръгнаха с него?

— Петима араби и нухрите, които дойдоха с корабите.

— А кого остави тук?

— Никого.

— Не премълчавай нищо, иначе си загубен! Наистина ли никой от хората му не остана тук?

— Нито един.

— А накъде се отправи?

— По петите на фелдфебела, за да го накаже.

— Какви са му намеренията след това?

— После ще се върне и ние ще трябва да му помогнем да възстанови серибата си.

— Къде е бивакът на фелдфебела?

— На два и половина дни път от тук, на брега на Нил, там, където се намира онова голямо блато, дето го наричат „Maījeh Husan el bahr“.^[46] — Кога ще стигне Абу ал Мот при блатото?

— Мислеше да бъде там вдругиден, тъй като има намерение да плава и през нощта, но ми се струва, че ще му трябва повече време.

— Защо?

— Защото още призори, преди настъпването на деня той ще стигне до едно място, откъдето по светло големите кораби могат да минат много бавно и трудно, а през нощта изобщо ще им е невъзможно да се промъкнат сред ом суфаха. Там ще се види принуден да спре и да чака, докато се развидели, а после сигурно ще измине доста време преди да се добере до свободни води.

— А не си ли чул дали Абу ал Мот наскоро пак се кани да предприеме поход за лов на роби, някой газуах?

— Да, чух.

— Каква цел е избрал?

— Решил е да се насочи към ниям-ниямите. Но ще трябва да отложи замисления газуах, докато отново построят серибата му. В момента той изобщо няма нужда да лови роби, защото Абд ал Мот ще докара от Омбула много пленени негри.

— Колко ловци е повел Абд ал Мот със себе си?

— Петстотин.

— Познаваш ли Sejad ifjal?

— Ловеца на слонове ли? Да, той дойде при нас тъкмо когато серибата гореше.

— Знаеш ли откъде е този човек?

— Не. Никой не знае.

— Кое е истинското му име?

— Не го казва. Наричат го само Ловеца на слонове.

— А каза ли ти накъде е тръгнал?

— Не. Размени срещу стоки две от моите камили. Когато се събудихме на сутринта, той си беше вече отишъл.

— Сам ли беше?

— Да, никой не го придружаваше.

— А други хора не са ли ви разпитвали за Омбула и Абд ал Мот?
— Да. Тук беше някакъв чужденец, един бял, който се канеше да отиде в това село.
— Защо?
— Не знам. От мен поиска да му дам водач, но му казах, че беландите са наши смъртни врагове, и ако човек от нашето село отиде да ги посети, рискува живота си. После той си тръгна.
— Накъде пое?
— Не ми каза. Сигурно натам, откъдето беше дошъл.
— Ти разговаря ли днес с Абу ал Мот?
— Да. Той дойде при нас и аз трябваше да му разкажа всичко каквото се случи по време на отсъствието му.
— Ти спомена ли пред него нещо за Ловеца на слонове?
— Не.
— Но може би си му разказал за непознатия бял, който поискал някой от вас да го заведе до Омбула?
— И за него не съм му казал.
— Защо?
— Защото нямаше никакво време. Абу ал Мот страшно бързаше да тръгне подир изменниците.
— Как бяха въоръжени нухрите?
— Някои от тях имаха пушки, но другите нямаха.
— Ти видя ли ги всичките?
— Да, понеже присъствах, когато слязоха на сушата, а и после когато пак се качиха на корабите.
— Приблизително с колко пушки разполагаха?
— Не бяха повече от двайсетина. Останалите имаха стрели, копия, ножове и щитовете от dschild husan el bahr^[47].
— Но самият Абу ал Мот и другите петима араби бяха добре въоръжени, нали?
— Те имаха пушки, пистолети и ножове.
— А как са с барута?
— Разполагат само с толкова барут, колкото носят със себе си в своите kuruha el barud^[48]. Абу ал Мот беше много разгневен, защото фелдфебелът е отмъкнал всичките му муниции. Липсва им и олово, за да леят нови куршуми.
— Аха! Благодаря ти! Това е всичко, което исках да знам.

— Сега мога ли да си вървя?

— Няма защо да бягаш, спокойно можеш да останеш тук, нищо лошо няма да ти се случи. За да разбереш, че не ти мисля злото, ще ти подаря един Абу ноктах. Ето го!

Едва сега Шварц пусна косата на дебелака, измъкна кесията си и му даде един сребърен австрийски талер. Това бе правилният начин да се вдъхне доверие на негъра. Най-после вождът се осмели да вдигне поглед към лицето на немеца и да го попита:

— Господарю, нима този Абу ноктах наистина е мой?

— Да.

— Тогава действително не си Шейтан, а много голям благодетел. Ти си по-добър и по-разумен от онзи непознат бял, дето ни обеща пари, а ми даде само някакви си мизерни мъниста. Вече разбрах, че няма защо да се страхувам от теб.

— Да, така е, извикай или доведи хората си обратно и спокойно продължете риболова. Аз си тръгвам. След малко ще видиш три кораба да минават оттук, но няма никаква причина да се боиш от тях. Те няма да спрат на брега.

— Кораби ли? Чии са? Откъде идват и накъде отиват? Може би са тръгнали на лов за роби, а?

— Не. На тях няма ловци на роби, а само добри хора!

— И наистина ли няма да спрат тук?

— Не. Разчитай на думата ми. Лека нощ!

Шварц си тръгна и изчезна в тъмнината на гората. Двамата му придружители бяха чули целия разговор, скрити зад близките дървета. Докато се връщаха заедно към лодката, Синът на верността подхвърли:

— Ефенди, сега разбрах, че не съм постъпил особено умно, когато разговарях с онзи джур.

— В какъв смисъл?

— Попитах го само за Абу ал Мот, но не и за другите необходими неща, които ти научи току-що от краля. Вече знаем всичко.

— Да, наистина знам много, много повече, отколкото се надявах да науча. Цяло щастие бе, че заварихме тези хора тук.

Щом стигнаха до лодката, тримата се качиха в нея и чернокожите загребах в обратна посока. Но разстоянието, което им се наложи да изминат, не бе голямо, тъй като не след дълго забелязаха светлината на

дахабийето, а после се появиха и двата ногера. Шварц нареди първо да го откарат до кораба на Хасаб Мурат, за да му съобщи какво бе научил, а след това се отправи към дахабийето. Щом се качи на борда, той даде необходимите заповеди на рейса.

На носовите на трите кораба горяха големи огънове, за да осветяват фарватера. На светлината им често се виждаше как от водата изскачаха риби. Както от самото начало, тъй и до момента вятърът беше попътен. Той си играеше с пламъците на огъня, запален на брега, където мъжете забелязаха да стоят джурите и да следят с поглед преминаващите кораби.

Често когато стигнеха до някой от завоите на реката, врязалият се навътре във водата нос улавяше вятъра и платната безпомощно увисваха. По-късно към полунощ вятърът изведнъж изчезна и не се появи повече. Това бе много неприятно и им оставаше единствената утеха, че и Абу ал Мот е попаднал в същото безветрие и не може да продължи напред.

— Сега ни липсва само кораб-влекач, та да ни измъкне оттук — каза Сивият на Шварц. — Де да беше поне ден, та да можем да теглим корабите с въжета по онези места, дето брегът ни позволява. К'ва преднина има всъщност Абу ал Мот?

— От серибата е отплавал около час преди залез слънце. Два часа по-късно и ние преминахме край нея. Следователно преднината му е само три часа.

— Значи утре ще го настигнем.

— Съвсем сигурно.

— И к'во мислите да правим тогава? Ще го нападнем ли?

— Да.

— Бих предложил друг план.

— Какъв?

— Да го оставим най-спокойно да стигне до лагера на фелдфебела. Там двамата взаимно ще се изтрепят, щото изменниците едва ли ще се предадат без съпротива, и след като се избият наполовина, ний ще ги нападнем.

— Тази мисъл ми мина и на мен през главата, но пет пари не струва.

— К'во? Пет пари не струва ли? Туй не е кой знай к'ва похвала и комплимент за мен!

— Но размислете малко и ще разберете, че съм прав.

— Не го проумявам тъй бързо. Нападнем ли Абу ал Мот още преди туй, ще трябва после отделно да нападаме и фелдфебела. По-добре ще е да свършим цялата работа наведнъж.

— Не съм толкова глупав! С нашите три кораба и четиристотин и петдесет души превъзхождаме Абу ал Мот. Той има малко пушки и почти никакъв барут, докато ние сме добре запасени и с едното, и с другото. Тъй че сгацим ли го по реката, можем да не се церемоним много-много с него и то, без да имаме основание да се страхуваме от големи загуби. Но оставим ли го да стигне до онова блато, там той ще се сдобие и с олово, и с барут и макар тогава да събере едва-едва трийсетина пушки, те ще са напълно достатъчни да избият петдесетина, ако не и повече от нашите хора. Точно това искам да избегна.

— Хм-м! Наистина за туй не съм помислил.

— И още нещо. Догоним ли го по реката, той ще е в ръцете ни и няма да може да избяга. Но позволим ли му да слезе на сушата, аз пак не се съмнявам, че ще го победим, обаче има много голяма вероятност да избяга веднага щом разбере, че губи играта. А после? Искам да го заловя. Трябва лично да го хвана и да го изпратя на мюдюра във Фашода.

— Съвсем правилно! Я слушайте, та вий сте много по-различен от мен! Разбирам си от моите науки, ама от такваз стратегия хич никакво понятие нямам. Трябвало е да станете офицер. Досега може би щяхте да бъдете я полковник, я нещо още по-голямо!

— Благодаря! Отбих си дълга като войник. Впрочем много съм доволен от цивилната си професия.

— Тъй! Значи сте бил войник, а? Аз пък не съм.

— Но не защото сте бил под нормалните размери или пък болнав, нали? Височината ви е над изискваната граница, а навярно сте бил и напълно здрав.

— Бях здрав като камък, а и достатъчно дълъг. Съвсем сигурен бях, че ще ме приемат, ала въпреки всичко ме върнаха.

— А защо?

— И още ме питате? Нима не виждате?

— Не — отвърна Шварц съвсем искрено, оглеждайки изпитателно Пфотенхауер от глава до пети.

— Та къде ви са очите! Вярно, и на мен ми се стори твърде странна причината, за която ставаше дума, ала учудването ми с нищо не промени нещата. Когато се явих пред военната комисия, господата първо ме зяпнаха, после се спогледаха един друг, след туй отново ме зяпнаха и пак се спогледаха и най-сетне избухнаха в такъв смях, който сякаш нямаше край. А аз стоях пред тях като млекарчето, дето разсипало гюма с мляко, и навярно физиономията ми не е изглеждала особено интелигентна, щото те не преставаха да се кикотят, докато най-накрая председателят на комисията, някакъв майор, се изправи, приближи се до мен, погали ме по страните и най-приятелски ми съобщи, че мога да си отида и че съм освободен от служба завинаги.

— Но причината, каква е причината! Не ви ли я каза?

— Каза ми я. След като взе от масата сгъваем метър, той половин час измерва нещо по носа ми. После рече: „Не става, наистина не става. И при най-добро желание не става! Този новобранец все ще си забива носа в тила на човека пред него! А само заради туй няма как да удвоим дистанцията между редиците. При заповедта «глави надясно, равнис!» ще обърква целия полк. А накарат ли го да направи «кръгом» ще измине час, докато извърти и носа си. Принудени сме да го пуснем да си ходи.“ Тъй каза майорът и следователно само на носа си трябва да благодаря, че през 1866 или 1870 година не ме утрепаха заедно с другите войници.^[49] — Той разказа цялата история, като се смееше толкова весело, че и Шварц започна да му приглася.

— И вий ли се смееете? — продължи Сивият. — Ама на времето на мен хич не ми беше до смях, щото се мислех за страхотен мъжага и цял Адонис, но сега ми е все тая. Имам си нос и съм доволен от него, понеже освен туй се убедих, че от мен няма да излезе някакъв прославил се в битките герой. Туй го разбирам и сега, когато се видя, че вашият план е десет пъти по-умен от моя. Да, ще трябва да нападнем Абу ал Мот по вода. Ще има да се чуди, щом чуе трясъка на туй оръдие. Ами има ли сред нас някой, дето умее да стреля с него?

— Да. На един човек мога да разчитам в това отношение.

— Кой е той?

— Аз самият.

— Вие? Та и с оръдия ли можете да стреляте? Изглежда направо всичко сте учил!

— И да не е всичко, поне умея да зареждам, да насочвам оръдие и да стрелям с него. Служих една година в артилерията.

— Аха! Тогава ви вярвам. Но аз хабер си нямам от такваз артилерия. Мисля, че дори мога да заставам пред дулото, когато се каня да стрелям. Но да се върнем на нашия план! А к'во ще правим, когато спипаме Абу ал Мот и фелдфебела?

— Отговорът е много лесен. Ще останем при блатото, където лагерува фелдфебелът и ще изчакаме да разберем какъв ще е резултатът от газуаха към Омбула. Дали този поход ще се увенчае с успех или не, все едно — Абд ал Мот ще трябва да се върне обратно и ще ни падне в ръцете.

— Ами вашия брат?

— На първо време се налага да го предоставя на късмета и на съдбата му. Та какво друго мога да сторя? Да не би да взема да хукна подир него?

— Не, понеже изобщо не знаем къде да го търсим.

— Тръгнал е по следите на Абд ал Мот и сигурно ще се върне пак по тях. Значи непременно ще се срещнем с него, ако по пътя не му се случи нещо лошо, което за съжаление не е изключено.

— Надявам се всичко да свърши добре, защото той има хубава компания.

— Значи Ловецът на слонове ви харесва?

— Да. Сигурен съм, че е необикновен човек и много е видял и препатил. Той също ми се струва достатъчно умен и самоуверен човек и не ми се вярва прибързано да се изложи на опасност.

— Не мога да се отърва от мисълта, че между него и Сина на тайната има някаква връзка. Ако планът ни напълно успее, много скоро двамата ще се срещнат и тогава непременно ще се разбере дали предчувствията ми ме лъжат или не. Но я вижте къде стои Бащата на единайсетте косъма! Постоянно поглежда насам, като че иска да ми каже нещо. Ще отида да го попитам. Знам, че само заради вас не желае да дойде тук.

— Стойте си тук и го повикайте при нас! Не се ли срещна с него лице в лице, как тогава ще поправа грешката, която извърших?

Шварц направи знак на словака и той се видя принуден да се приближи. На въпроса дали има някаква молба, отговори:

— Наистина имал молба, най-покорната. Ний говорил за вятър задрямалия и за пътуване забавеното. Ако искал настигнат Абу ал Мот нас изпреварилия, тогаз трябва плават кораб с бързина по-голямата. Затуй ний решил спуснем лодки всички наличните, завържем пред кораб мързеливия и загребем напред със скорост задоволителна.

— Ах, тъй! Значи правиш предложение да поставим лодките пред корабите да ги теглят, така ли?

— Да, всичките!

— И аз помислих вече за това. Нали имаме лодки. Освен една фелука дахабийето има и друга по-малка лодка. Всеки от ногерите притежава по две ладии, а освен това разполагаме и с голямата лодка на ниям-ниямите. Но не ми се искаше да издам такава заповед, защото ми се струва, че не бива да преуморяваме толкова много хората.

— Сами хора говорил за туй. Те съберат доброволци, достатъчните. Помолил мен съобщя на ефенди, командващия.

— Значи някои доброволно са изявили желание да гребат? Много се радвам. Не исках никого да принуждавам. Тъй като тези доброволци са те упълномощили да дойдеш тук, кажи им, че ще изпълня желанието им. Назначавам те за техен началник. Свикай ги!

По обсипаното с белези от едра шарка лице на дребоська се появи израз на радостно удовлетворение. Отстрани той хвърли горд поглед към Сивия и каза:

— Щом аз станал началник инсталирания, тогаз трябва командва рота доброволната, нали?

— Да — кимна Шварц. — Ти си неин полковник, но си под моите заповеди.

— Аз бъдат полковник славния. Винаги притежавал съм качества подходящите да командвал рота и батальон военния. И понеже има куртка червена и красива, аз ще изпълнил дълг своя с апломб отличния. Слушаме, ефенди!

Отдавайки чест, той допря два пръста до украсения си с перо тюрбан и с гордо вдигната глава се отдалечи, като крачеше важно-важно и вдървено подобно на щъркел.

— Е, сега вече е доволен! — засмя се Пфотенхауер. — Ама че логика! Смята се за подходящ човек да командва батальон само защото имал хубава червена куртка!

— О, я не се тревожете за него! Убеден съм, че ще мобилизира и окуражава гребците така, че ще е цяло удоволствие да ги гледаш. Само внимавайте!

След броени минути дребосъкът доведе трийсетина войници, които умееха да боравят с греблата. Към тях се присъединиха ниям-ниямите, а Синът на тайната и Синът на верността изявиха готовност да бъдат кормчии. Фелуката и другата лодка бяха спуснати във водата и екипажите се качиха в тях. Заедно с лодката на ниям-ниямите ги вързаха за едно общо дебело въже, закрепено на носа на дахабийето, и петдесетте ръце загребаха, за да ускорят движението на кораба, който плаваше само с помощта на върлините.

Когато хората от ногерите забелязаха какво става на дахабийето, веднага гласът на Хъркача проехтя в нощта:

— Ja radschal, flajik linahr — ставайте, мъже, лодките във водата! Работете, давайте, давайте! Нима дахабийето трябва да ни направи за смях? Побързайте, синове мои, вие възхвалени, неуморни мои! Или искате да спите, кучи синове, негодници!

Скоро и лодките на двата ногера бяха вързани пред тях и така корабите заплаваха по-бързо, макар и не толкова добре, както с помощта на попътния вятър. Гребците, чиято работа бе много изморителна, бяха разделени на две групи и се сменяха на всеки час.

В първата лодка седеше словакът и неговата ярко червена куртка се открояваше на светлината от огъня, запален на носа на кораба. Гласът му се чуваше непрекъснато. Бъбривият му език не спираше нито за миг и безкрайните му команди звучаха доста странно:

— Tabor, lakuddam, lakuddam! Kull el ordi, biladschel, mudsch-tahid, mudschtahid — напред батальон, напред! Целият армейски корпус, бързо, по-усърдно, по-усърдно!

Продължиха да плават така през цялата нощ. Когато рано сутринта Шварц стана след кратък сън, рейсът му докладва, че могат да бъдат доволни от работата на гребците. В момента те отново се намирали на борда, понеже с изгрева на слънцето пак се появил вятър и чудесно издувал платната, като правел излишна помощта на лодките. Хората, които през нощта бяха напъргали всички сили, лежаха под одеялата си, за да наваксат пропуснатата почивка.

Докато Шварц и Бащата на щъркела седяха и си пиеха кафето, при тях дойде Синът на тайната и със сдържан тон помоли:

— Ефенди, позволи ми да ти обърна внимание на нещо, което може би си забравил!

— Какво е то? — попита Шварц.

— През последните часове ти спа и не знаеш колко път изминаха корабите. Все още не познаваш и реката, та затова трябва да ти кажа, че само след броени минути ще стигнем до тръстиката, за която снощи спомена шейхът на джурите. На това място, обрасло с ом суфах, Абу ал Мот сигурно е бил принуден да спре. Само след изгрев слънце му е било възможно да продължи и то извънредно бавно, понеже първо трябва да проправя сред тръстиката път за корабите си. Ето защо няма съмнение, че сме съвсем близо по петите му.

— И аз съм на същото мнение.

— Тогава няма ли да е по-добре, ако изпратим напред някоя малка лодка, за да разузнае как стоят нещата?

— Да. Това е хубаво предложение. Ще се заемеш ли с тази задача?

— Аз и моят приятел сме готови.

— Тогава вземете най-малката лодка, която най-трудно може да бъде забелязана!

Само след няколко минути лекият плавателен съд бързо се отдели от кораба и потегли по предназначение. И точно тогава Синът на тайната доказа, че много добре познава Нил. В цялата си ширина реката бе покрита с обширни тръстикови пояси, които оставяха само толкова място, колкото да може да се промъкне малка лодка. Сега обаче се виждаше преправен по-широк път, откъдето ладията на двамата приятели навлезе сред тръстиката и изчезна зад следващия завой на реката. Рейсът посочи към открития проход и каза:

— До вчера все още го нямаше. Абу ал Мот е трябвало да го прокара. Ще го последваме без никакъв труд и ми се струва, че скоро ще го видим пред нас.

Предположението му се оказа вярно и то по-бързо, отколкото бе мислил може би и самият той. Едва бе изминал четвърт час, през който излязоха от първия пояс на ом суфах, когато зърнаха лодката да се връща и Синът на тайната извика:

— Ефенди, заповядай да спуснат платната! Видяхме корабите на Абу ал Мот. Ако продължиш напред ще те забележат.

— В свободни води ли са? — попита Шварц.

— Не. Пак са попаднали сред гъсто растяща тръстика, през която трябва да минат. Може да изтекат и три часа преди да си пробият път.

— Добре! Тогава ще спуснем платната, ще хвърлим котва и ще поогледаме тези кораби.

Трите плавателни съда извършиха такава маневра, че застанаха близо един до друг, което значително улесняваше даването на заповеди и общуването между екипажите. После Шварц, Пфотенхауер, Хасаб Мурат, Абд ас Сир и Бен Уафа се спуснаха в една лодка, за да отидат на разузнаване.

Гребяха между толкова висока тръстика, че тя напълно ги прикриваше. Но все пак, ако не искаха да бъдат забелязани, трябваше да избягват откритата площ в средата на реката. Пред тях следваше остър завой. Щом излязоха от него, те видяха корабите и то толкова наблизко, че с лодката можеха да ги стигнат за десетина минути.

Шварц и Пфотенхауер взеха биноклите си в ръка, за да огледат в какво положение се намираше Абу ал Мот. Пред него имаше нов тръстиков пояс, прострял се от единия до другия бряг на реката, която на това място бе много широка. Именно тази тръстика беше спряла корабите. За да не се заклещят още по-здраво в нея, екипажите бяха свалили платната им. До и пред плавателните съдове бяха спуснати лодки и с помощта на всички инструменти, намиращи се на борда на един плаващ по Нил кораб, мъжете се мъчеха да отстранят пречките по своя път.

— Запознат ли си с този тръстиков пояс? — попита Шварц Сина на тайната.

— Да. Голям, зор видяхме, докато си пробием път с лодката — отговори му той.

— Докъде се простира поясът?

— Както вече казах, той е толкова голям, че навярно на Абу ал Мот ще са му необходими три часа, за да го премине.

— А как изглежда реката отвъд него?

— Тя е свободна от тръстика само на неколкостотин дължини на лодка. После пак следва нов пояс, който покрива цялата водна повърхност, но пък той е последният в близката околност.

— Тогава няма друго по-подходящо място за нападение. Ще притиснем ловеца на роби между тези два пояса. Подхванем ли нещата

както трябва, няма да може да избяга нито напред, нито назад.

— Но може да слезе на някой от бреговете — подхвърли Хасаб Мурат.

— Ще трябва да му попречим. Планът ми е готов и се надявам, че ще го одобрите.

— Да го чуем!

— Налага се да обградим двата кораба от всички страни, тъй че да не се измъкне нито кораб, нито човек. Нека първо ги оставим да минат през тръстиката, където в момента си проправят път. Ще нападнем Абу ал Мот отвъд нея, на открития участък от реката. Пред него ще бъде следващият тръстиков пояс, през който няма да може да избяга. От лявата му страна ще хвърли котва дахабийето. Зад него ще му препречат пътя двата ногера, тъй че да няма възможност да се върне назад...

— Но така ще може да слезе на десния бряг! — подхвърли Хасаб Мурат. — Там ще трябва да стои един от моите ногери!

— Не! Започна ли да стрелям по него ще засегна и повредя кораба ти. Ще вземеш стотина от твоите войници и с тях ще, слезеш на брега, където ще се скриете така, че никой да не ви забележи.

— О, разбирам! Много добре, това е хитро скроена клопка!

— Побързай да заемеш позиция, докато Абу ал Мот още не е преминал през първия тръстиков пояс. Така ще бъдеш там преди той да се е появил и ще имаш задача да не допускаш до брега нито лодка, нито човек. Останалите ти хора ще се разпределят на ногерите, а това ще рече по сто души на кораб. По такъв начин Абу ал Мот ще попадне между нас и би трябвало да стане истинско чудо, за да не го заловим заедно с всичките му войници и моряци. Съгласни ли сте?

Планът беше отличен, едва ли можеше да има по-добър. Затова Хасаб Мурат изрази одобрението си и всички се разотидоха по местата си.

Веднага се заловиха да откарат на брега стоте души, които бяха въоръжени с пушки. Тъй като всички лодки взеха участие в тази работа, само за четвърт час хората бяха стоварени на десния бряг. Те бяха под личното командване на Хасаб Мурат. Въпреки това Шварц смяташе, че не бива да разчита на него кой знае колко и заяви, че желае да тръгне с тях, за да огледа по-подробно мястото, където щеше да се проведе боя.

Вярно, че между дърветата на достигащата до самия бряг гора растяха и храсталаци, но те не бяха толкова гъсти, че да представляват голяма пречка. Хората вървяха нагоре край реката, колкото можеха по-близо до брега. Шварц и Хасаб Мурат бяха начело.

След десетина минути от лявата си страна те видяха мачтите на сандала и ногера да стърчат високо над тръстиката. Следователно се движеха успоредно с Абу ал Мот. Продължиха по-нататък покрай тръстиковия пояс, докато той свърши. Там, за радост на Шварц, до самия бряг реката бе свободна от камъш, а на сушата растяха достатъчно храсти, зад които хората от серибата Мадунга можеха добре да се прикрият.

— Ще останете тук, докато сандалът и ногерът се появят — каза Шварц. — Аз ще ги следвам близо-по петите, защото не бива да им оставям време пак да се спуснат в лодките заради новия тръстиков пояс. Забележите ли, че се канят да изпратят хора в лодките, ще застреляте всеки, който се опита да влезе в тях.

— Но дали куршумите ни ще стигнат до корабите? — попита Хасаб Мурат.

— Да, защото те ще се придържат по-близо до отсамния бряг. Както виждате отсрещният е обрасъл с тръстика. Поверил съм ви много важен пост, надявам се, че ще изпълните дълга си!

Шварц се върна при лодката, която го очакваше, да го откара обратно на дахабийето. Щом се качи на борда му, той нареди веднага да вдигнат котва, за да се промъкне с трите кораба колкото може по-напред и там пак да спре. С най-малката лодка изпратиха на предни позиции, сред крайбрежната тръстика, един пост. Дадох му далекоглед, както и поръчението непрекъснато да наблюдава сандала и ногера, и щом види, че двата плавателни съда вдигнат платна, незабавно да се върне. В такъв случай Абу ал Мот щеше да е излязъл вече от първия тръстиков пояс и тогава трябваше по най-бързия възможен начин да го последват.

Шварц се зае да приготви двете оръдия. Нареди да занесат муниции при въртящото се оръдие и го зареди с една граната. След това поставиха и укрепиха и „максимката“ така, че удобно да могат да стрелят с нея. Насочиха дулото ѝ към десния борд, а после отново я покриха с рогозки. Неколцина от асакерите бяха служили в Египет като артилеристи. На тях Шварц повери въртящото се оръдие и им обясни

как да боравят с него. Искаше той самият да се заеме с „максимката“ и извика няколко души, за да го улеснят, като му подават непрекъснато снарядите.

След всичко това рейсът и мустамелът получиха точни указания как да маневрират. На Бен Уафа бе наредено да доведе при него реисите на двата ногера, за да научат и те какво да предприемат с хората си.

Тази подготовка им отне почти два часа и вече всеки миг можеха да очакват завръщането на изпратения от тях пост. Всеки войник бе заел мястото си, възможно най-добре защитено от неприятелските куршуми. Тъй като знаеха от коя посока щяха да дойдат тези куршуми, никак не беше трудно да се погрижат за надеждно прикритие.

Пфотенхауер взе участие в подготвителните работи прилежно и мълчаливо. Застанал с пушка в ръка до Шварц, той най-сетне се обади:

— Ха сега да видим дали наистина съм негоден за войник и дали наистина носът ми ще пречи и на мен, и на околните. Може би някой куршум ще отнесе една част от него, а от това би трябвало да съм доволен. Отсега се радвам на физиономииите, които ще направят щом ни зърнат. Хич няма да е лошо, ако успеем да се приближим до тях, без да ни забележат!

— Дори е много лесно — отговори му Шварц.

— Така ли? Ами нали няма да зяпат само напред!

— Няма, но съществуват сандали и ногери, които имат и задно платно, което се спуска толкова ниско, че скрива от погледа всичко каквото става зад кърмата.

И обръщайки се към Сина на тайната, който се намираще наблизко, немецът го попита дали корабите на Абу ал Мот са снабдени само с обичайните платна. Младежът беше взел пушката и мунициите на един от застаналите край оръдието асакери. Той отговори:

— Тези кораби са тромави плавателни съдове и за да улавят повече вятър са им поставили и по едно калакафал^[50].

— Значи е така, както си мислех — обърна се Шварц към Сивия.

— Може би ще ни се удаде да се приближим до тях толкова, че да ни забележат едва когато се появим до борда им.

— В такъв случай ще заслужават само бой!

— Защо? Вниманието им е насочено само напред и понеже не могат да подозират, че ги преследваме, а и задното платно им пречи,

няма да е никак чудно, ако не ни видят. Ето! Започва се! Връща се лодката с поста. Дано всичко мине добре! Рейс, вдигай платната и котвата!

Котвените вериги задрънчаха. Платната се издигнаха нагоре, вятърът ги изду и корабите потеглиха начело с дахабийето, след като взеха на борда завърналия се пост.

Шварц се изкачи горе при кормчията, където стоеше и капитанът. Дахабийето навлезе в завоя на реката и скоро видяха пред себе си пояса от ом суфах с преправения през него път. Хората на Абу ал Мот бяха разчистили този канал, през който в момента плаваха двата негови кораба. Палубите им не се виждаха, тъй като оставаха закрити от ниско спускащите се задни платна.

— Нито ний ги виждаме, нито пък те нас — каза Бащата на щъркела, който беше придружил Шварц. — Сега и аз вярвам, че без да ни забележат, ще се приближим до тях толкова, та да можем да се здрависаме. Хич не ми се ще да съм на тяхно място, когато ни зърнат и изтръпнат от ужас!

И на трите плавателни съда цареше мъртва тишина. Ако на двамина се наложеше да разговарят, правеха го шепнешком. Всяка битка се предхожда от подобна тревожна тишина. Но затова пък толкова по-шумно става после при започването на бойните действия.

Шварц бе издал заповед по възможност да не убиват Абу ал Мот и беше обещал съответно възнаграждение на онзи, който го залови жив и му го предаде. Ето защо всеки щеше да се стреми да спечели тази премия.

Сандалът и нogerът преминаха през открития канал, когато дахабийето навлезе в него. То бързо догонваше двата плавателни съда на Абу ал Мот, който едва сега разбра, че след малкото свободно от тръстика водно пространство, на пътя му отново се изпречваше нов пояс от ом суфах. По тази причина ловецът на роби нареди пак да свалят платната и да хвърлят котва. Пушейки, той седеше заедно със своите петима хомри, съучастници в неговите злодейства, които на времето след злощастното нападение при Извора на лъва успяха да избягат заедно с него. Тъкмо разговаряха за своя план как да връхлетят и накажат фелдфебела. Всяка минута им беше скъпа, а ето че гъстата тръстика отново им пречеше да продължат плаването! Наистина сред нея имаше тесен проход, но оттам можеше да мине само лодка, а не и

по-голям плавателен съд. Носът на сандала бе насочен точно към този отвор и преди още котвата да се беше забила в речното дъно, корабът навлезе в тесния канал, чупейки и мачкайки тръстиката от двете си страни. Следващият го ногер обърна на дрейф вдясно от сандала и също спусна платна.

По този начин ловците на роби вече можеха да виждат какво става зад тях и ето че за свое учудване Абу ал Мот чу вика на рейса:

— Кораб зад нас! Едно дахабийе! Аллах ил Аллах, просто да не повярваш!

Абу ал Мот и неговите хомри наскочаха, за да видят толкова неочаквано появилия, се кораб. Не им бе възможно да забележат, че зад него идват и два ногера, понеже дахабийето напълно ги скриваше от очите им.

Когато Абу ал Мот хвърли поглед на приближаващия се плавателен съд, лицето му веднага пребледня.

— Kull miäjiki wa schejatin — всички ангели и дяволи! — изплашено извика той, — та това е кралско дахабийе!

— Невъзможно! — обади се един от хомрите. — Откъде си толкова сигурен?

— Ти да не си сляп? Нима не виждаш отпред на носа герба с пирамидата и сфинкса? И в името на Аллах, на борда му има войници!

— Какво ли търсят тук?

— Откъде да знам? Във всеки случай дахабийето не ни засяга. Докато офицерът не знае, че аз съм Абу ал Мот, няма от какво да се страхуваме.

— Ако някой не те издаде!

— Че кой ще го направи? Вие няма, нухрите също няма, защото иначе ще бъдат заловени като мои хора, а и моряците няма да ме издадат, тъй като им плащам добре. И така струва ми се че... Аллах акбар! Зад дахабийето идва още един кораб, а на всичко отгоре виждам дори и трети! Два ногера! Но това е вече истинска амара.^[51]

— Остави ги! Нали ти самият каза, че не ни засягат.

— Казах го, но... но... небеса и пъкъл! Би трябвало страшно да се лъжа, ако все пак цялата работа не засяга мен! Тези два ногера ми са много добре познати. Те са собственост на моя смъртен враг Хасаб Мурат от серибата Мадунга. Как ли този ловец на роби е попаднал в компанията на един правителствен кораб? Да не би да са го изненадали

по време на някой газуах и да са му взели ногерите? Неговите хора ме познават и ще ме издадат!

— Ами скрий се тогава!

— Няма да има полза, защото офицерът ще дойде на борда ни и всичко ще претърси. Ще отричам, докато мога, а после ще се защитаваме. Пригответе се за битка! Ето вижте, дахабийето е вече тук. Кани се да хвърли котва вляво от нас, а зад нас спират ногерите. В случай на нужда все още ни остава открит пътя за спасение към другия бряг, до който се намираме достатъчно близо. Аз ще отговарям на въпросите им. Кажете на нухрите да бъдат готови! По дяволите, защо имаме толкова малко огнестрелни оръжия и почти никакъв барут!

Дахабийето се намираше от ляво на сандала. То хвърли котва на около четиридесет крачки от него и течението го отнесе малко назад, колкото позволяваше корабната верига, тъй че правителственият плавателен съд не се озова борд до борд със сандала, а спря съвсем близо зад него. Така хората на Шварц имаха възможност да обстрелват както палубата му, тъй и палубата на ногера. Положението бе следното: Най-отпред, врязал нос в гъстата тръстика, се намираше сандалът, а близо до него по-малкият ногер. Отстрани на тези два плавателни съда, на около половин корабна дължина по-назад, стоеше дахабийето. Зад трите кораба бяха двата ногера от Мадунга и то толкова наблизко, че куршумите на пушките сигурно щяха да достигнат целта си.

Шварц беше седнал зад „максимката“ така, че да не могат да го видят от палубата на сандала. До рейса стоеше капитанът от Фашода, който се канеше пръв да говори. Той започна със следния въпрос:

— Какъв е този сандал, а също и ногерът? Чия собственост са тези два кораба?

— Мои са — отговори Абу ал Мот, който стоеше в самия край на палубата и със задоволство наблюдаваше войнственото поведение на своите нухри.

— Кой си ти? — продължи да разпитва капитанът.

— Казвам се Юсуф Халам и съм търговец.

— С какво търгуваш?

— С най-различни стоки.

— Откъде идваш?

— От Уау.

— А накъде си тръгнал?
— Нагоре по реката, за да търгувам.
— Човече, струва ми се, че лъжеш!
— Аллах да просветли слуха ти! Казах ти истината. Ако не си я чул, виновни са само ушите ти. Чуваш не това, което ти говорят!

— Не се подигравай, познавам те!
— А аз никога не съм те виждал!
— Ти си Абу ал Мот, ловецът на роби!
— Тогава нека Аллах просветли и очите ти, защото виждаш неща и хора, каквито изобщо няма тук!

— Виждам много добре. Виждам дори петимата мъже зад гърба ти. Не са ли от племето на хомрите, от което е и Абу ал Мот?

— Не. И те са търговци от Уау и пренасят стоките си с моите кораби.

— Не е вярно. Познавам и теб, и тях. Мюдюрът Али Ефенди Абу хамса Мия от Фашода ви праща много поздрави. Той ви търси и ми възложи задачата да ви отведа във Фашода.

— Тогава първо намери хората, които му трябва! Ние не сме.

— Вие сте. Или искаш да кажеш, че наистина не сте онези, които край Извора на лъва нападнаха един чуждестранен ефенди, за да го убият?

— Уаллах! Лошо става! — прошепна Абу ал Мот на своите хомри. — Ще се стигне до битка. Отбранявайте се добре! — А с висок глас отговори:

— Никога не сме ходили в онази местност и не сме си имали работа с никакъв ефенди!

— И с мен ли не сте си имали работа? — попита в същия миг Шварц, като се изправи и се показа да го видят.

От устата на Абу ал Мот се изтръгна люто проклятие. Ясно се видя как пребледня. Той съвсем не беше очаквал да срещне този чужденец тук, толкова далеч от Извора на лъва. И на всичко отгоре с три кораба и войници! Действително в момента не знаеше какво да отговори — дали да си признае или да отрича.

— Той е — обади се един от хомрите зад гърба му. — Но ние не се страхуваме. Двата ногера няма да ни направят нищо лошо. Та нали

на тях са пленените хора на Хасаб Мурат, а с дахабийето сигурно все някак ще се справим!

Тези думи отново възвърнаха увереността и самообладанието на Абу ал Мот и когато Шварц повтори въпроса си, той гневно му подвикна:

— Да, с теб си имах работа, куче, с теб, внука на някакъв пес. Но този път няма да се отървеш! Върви в геената!

Той бързо вдигна пушката си, прицели се и натисна спусъка. Шварц мигновено клекна зад „максимката“ и куршумът изсвири над главата му.

— Огън! Стреляйте! — извика Абу ал Мот на хората си. — Застреляйте офицера!

Заповедта му бе изпълнена незабавно. На сандала се намираха двеста нухри, а на ногера — сто. Те виждаха, че на дахабийето има войници, които достигаха едва половината от техния брой, и затова бяха убедени в бързата си победа. Пушките на нухрите изгърмяха, а към дахабийето полетя също и облак от стрели и копия. Но войниците се бяха погрижили да си осигурят прикритие. Те залегнаха зад задната палуба, зад мачтите, зад сандъци, кошове и други предмети, изнесени предварително на палубата за тази цел. Само неколцина бяха леко ранени.

Шварц беше скрил главата и ръцете си под рогозките, с които бяха покрили „максимката“, за да я маскират. Той издърпа най-горната от тях малко настрани и насочи цевта. В същото време видя как Абу ал Мот го търсеше с двуцевката си в ръка, с която беше стрелял само веднъж. Вторият куршум трябваше да улучи целта си по-добре от първия.

В този миг, като отговор на нападението от страна на Абу ал Мот и нухрите, прозвуча командата на капитана. Хората му се изправиха и започнаха да стрелят. Както можеше да се види и чуе, постигнаха значителен успех. Мнозина от неприятелите им паднаха, но останалите закрепяха от ярост и войнствена настървеност.

Ето че Шварц отново се изправи. Щом Абу ал Мот го видя, веднага се прицели, натисна спусъка и същевременно извика:

— На ти! Този път сигурно ще умреш!

Но от острото и тренирано око на Шварц не убягна почти незабележимото движение на натискащия спусъка пръст. Немецът

бързо се извъртя настрани и пак остана невредим, после трескаво смъкна рогозките и в отговор извика:

— Аз обаче ще улуча толкова по-сигурно, но не теб, защото трябва да те заловя жив!

Шварц пусна в действие „максимката“ и последствията бяха такива, че от ужас Абу ал Мот остана като вцепенен. Мъртви и ранени нухри рухнаха по палубата. Всичко живо завика, закрепця и зарева. Снарядите обсипаха не само сандала, но и ногера. На всичко отгоре и артилеристите при въртящото се оръдие го накараха да заговори, а и отзад, от двата ногера на серибата Мадунга, затрещяха изстрели.

Най-сетне Абу ал Мот разбра, че на тези два плавателни съда не се намират пленници. А и да искаше да остане на старото си мнение, това бе вече напълно невъзможно, защото тъкмо оттам се разнесе силен стържещ глас, който му беше много добре познат:

— Каква отлична стрелба, великолепно! Само така! О, мъже, о, герои, о, храбреци! Бързо зареждайте, бързо и му дайте да се разбере! Дано Аллах прокълне този Абу ал Мот. Стреляйте, стреляйте, страхливки, мързеливци, негодници такива!

— Ал Шахар, Хъркача! — извика Абу ал Мот на хомрите, насъбрали се около него. — Хасаб Мурат, този син на крастава кучка се е съюзил с чужденеца и войниците. Стреляйте, стреляйте! Целете се в офицера и християнското псе!

Но те не успяха да улучат двамата мъже, защото капитанът стоеше на безопасно място зад мачтата, а Шварц отново се беше привел, за да зареди „максимката“. Също и артилеристите зад въртящото се оръдие, които изстрелваха снаряд подир снаряд, се бяха прикрили зад избутаната напред „къщичка“ на оръдието и понеже тя беше обкована отвътре с желязна ламарина, им служеше като броня, от която отскачаха всички куршуми.

Вторият залп на „максимката“ бе още по-унищожителен и от първия. Нухрите, които отначало бяха толкова войнствено настроени, захвърлиха оръжията си и се изпокриха във вътрешността на корабите. Абу ал Мот разбра, че е невъзможно да устои на противника. Той дори не биваше повече да стреля. Налагаше се да използва малкото останали му муниции не за защита, защото тя щеше да е безполезна, а за спасяването си. Затова той подвикна на нухрите:

— Бързо в лодките и давайте към брега! Пътят дотам е все още свободен!

Заповедта на Абу ал Мот щеше незабавно да бъде изпълнена, ако веднага след като тъмнокожите нухри се хвърлиха да се спускат в лодките, откъм брега, смятан от Абу ал Мот за свободен от неприятели, не затрещяха изстрелите на стоте войници на Хасаб Мурат.

До този миг асакерите се бяха крили зад храсталаците. Сега обаче се показаха, за да ги видят. Хасаб Мурат размаха пушката си и извика:

— Ела насам, Абу ал Мот, ела насам! Ще те посрещнем най-тържествено, защото те обичаме. Познаваш ли ме, воняща хиено? Ела само, ела, да ти одера кожата на живо!

Абу ал Мот видя, че и този път е заварден. Отляво бе дахабийето, отдясно — войниците, заели позиция по брега, зад гърба му се намираха ногерите, а пред него — непроходимата тръстика. Непроходима за неговия сандал, но не и за някоя лодка. Последното обстоятелство му предлагаше единственият път за спасение.

— Виждате, че сме обградени и сме изправени срещу такава превъзхождаща ни сила, че неминуемо ще претърпим поражение — обърна се той към петимата хомри, които все още също бяха невредими, защото стояха до него, по когото никой не стреляше, тъй като Шварц искаше да го залови жив. — Елате с мен в каютата!

Битката съвсем не беше приключила. Вярно, че оръдието и „максимката“ мълчаха, защото не можеха да имат вече особен успех, понеже нухрите се бяха изпокрили, Обаче наемниците на Абу ал Мот все още продължаваха от прикритията си да изпращат стрели и щом някой от тях покажеше, макар за миг, глава или някоя друга част на тялото си, веднага от всички страни към съответното място се посипваха куршумите на асакерите.

Най-важното беше да не позволят на нухрите да се спуснат в лодките си, една задача, която никак не беше трудна. Те трябваше да разберат безнадеждността на положението си и час по-скоро да се предадат заедно с двата кораба и Абу ал Мот.

Ловецът на роби знаеше много добре какво го очаква. Трябваше да бяга и то колкото може по-бързо, защото виждаше, че му остават само броени минути.

Когато наемаше сандала, рейсът беше отказал да му отстъпи каютата, тоест покритото помещение на кърмата на кораба. Ето защо на самия нос за Абу ал Мот бе направена от дъски друга каюта, която по време на плаването той разделяше с хомрите. В този момент ловецът на роби ги поведе натам. След като влязоха в нея той сложи резето на вратата и каза:

— Трябва да бягаме, но нухрите не бива да научат нищо за намеренията ни, защото ще се втурнат насам, ще привлекат вниманието на враговете ми върху нас и ще направят бягството ни невъзможно.

— Да, трябва бързо да бягаме — отговори му един от хомрите. — Но как? Не виждам никакъв път за бягство.

— Но аз знам един, единственият, който съществува. Нима забравихте, че една от нашите лодки виси тук отстрани на носа? Неприятелите ни не могат да я забележат, защото от тази страна е на котва нашият ногер и я скрива от погледите им.

— Знам, че тя е тук, но не можем да се спуснем в нея! Понечим ли да се прехвърлим през борда, веднага ще ни застрелят.

— Тогава просто няма да се спускаме от борда. Нима тук не разполагаме с kadduhm, balta, а и с една firra'a^[52]? Стените на сандала, които са над водата, са направени само от тънки дъски и лесно може да се пробият. Никой няма да ни види, когато се качваме в лодката.

— Но пък после, започнем ли да гребем, ще ни забележат и заловят!

— Няма. Нали видя, че носът на сандала се вряза в тръстиката и то точно там, откъдето започва тесният открит канал. От там ще избягаме. Пригответе си нещата, защото всичко трябва да стане много бързо! А сега грабвайте секирите!

Самият той взе брадвата и я заби в тънките дъски така, че още при втория удар ги проби. Двама от хомрите му помогнаха със секирите и след не повече от минута-две се образува достатъчно голям отвор, за да премине през него човек. Дупката се намираще близо над ватерлинията.

Абу ал Мот се надвеси навън, улови въжето, на което висеше лодката, и я придърпа. После се измъкна и влезе в нея. Един от хомрите го последва. Останалите четирима подадоха най-напред

вещите, които не искаха да изоставят, а след това и те се присъединиха към тях.

Лодката имаше шест гребла. Развързаха я от въжето. Хомрите взеха греблата и бавно започнаха да я тикат напред между корабната стена и тръстиката, докато най-сетне се озоваха в свободни води. Абу ал Мот седеше при кормилото, за да управлява малкия плавателен съд.

— Засега всичко върви добре — каза той. — Но вече става опасно. Щом се отблъснем от сандала и навлезем в открития канал, от дахабийето ще ни видят и ще стрелят по нас. Затова въртете греблата колкото можете по-здраво, та да излезем по-скоро от обсега на куршумите им. А сега напред! Аллах да ни закриля и дано погуби враговете ни!

Хомрите потопиха греблата във водата, изведнъж ги натиснаха и лодката излетя иззад носа на сандала и се втурна в канала.

Благодарение на изстрелите, които все още се разнасяха от всички страни, нухрите, скрили се в сандала, не чуха или пък не обърнаха внимание на ударите на брадвата и секирите. Те не подозираха, че техният предводител се кани да ги зарече най-вероломно. Гласът на Шварц бе този, който им обърна внимание, че Абу ал Мот ги изоставяше на произвола на съдбата.

Немецът се беше изкачил горе при въртящото се оръдие, за да пробие с няколко снаряда неприятелските кораби под ватерлинията и така да принуди екипажите им да се предадат. Погледът му съвсем случайно попадна не там, където трябваше да насочи дулото, и тогава забеляза лодката, която тъкмо в този миг изскочи иззад носа на сандала и се стрелна в тесния канал сред тръстиката. Шварц незабавно схвана как стояха нещата и побърза да зареди. Също тъй светкавично му мина мисълта, че ако първият му изстрел не улучи, с втория едва ли ще достигне лодката. Затова с все сила той извика към брега:

— Е-хей, Хасаб Мурат! Ей там бяга Абу ал Мот с една лодка. Тичай с твоите хора нагоре по брега и го застреляй заедно с хомрите му. Не го щади повече!

Хасаб Мурат чу и разбра думите му. Всички видяха как хукна с войниците си нагоре по брега.

Но това не бе достатъчно за Шварц. Той подвикна на Сина на верността:

— Абд ас Сир, бързо с твоите хора във вашата лодка! Минете покрай сандала и гонете бегълците! Шефан Ускар вземи пет добри стрелци и също слизай в лодката. Настигнете ли Абу ал Мот, доведете ми го жив или мъртъв! Ако видите че го изпускате, поне го подгонете към десния бряг и се опитайте да се докопате до лодката му. Бързо, тръгвайте, бързо!

Лодката на ниям-ниямите висеше отстрани на дахабийето. Чернокожите наскачаха в нея начело със Сина на тайната. Словакът незабавно ги последва заедно с определения брой войници, които беше събрал.

Междувременно въртящото се оръдие бе вече заредено. Шварц го насочи в права линия подир отдалечаващата се лодка, със сигурен поглед прецени бързината ѝ, прицели се малко пред нея и стреля. Оръдието гръмна. Впил поглед в лодката, немецът зачака резултата. Беше се прицелил отлично, обаче не познаваше много добре оръдието и мунициите, а и целта бе твърде малка. Снарядът падна във водата съвсем близо до лодката, на не повече от шест стъпки от нея, вдигайки високо водни пръски.

В същия миг можеше да се види как хомрите се изплашиха и удвоиха усилията си. Шварц бързо зареди отново, прицели се и пак стреля. Снарядът падна зад бегълците, рикошира от водната повърхност, мина близо покрай тях и едва след третия скок потъна в реката. Немецът опита и трети изстрел, но той не стигна до лодката, Междувременно ниям-ниямите бяха прекарали вече лодката си покрай сандала. Екипажът бе скочил в нея и я беше подкарал толкова бързо, че още при втория изстрел на Шварц тя достигна канала и започна гонитбата. Ниям-ниямите бяха по-добри гребци от арабите. Тъй както летеше лодката под натиска на техните весла, лесно можеше да се предвиди, че щяха да догонят Абу ал Мот, в случай че той не се насочеше към брега навреме.

Когато снарядът падна до лодката му, ловецът на роби се изплаши немалко.

— Гребете, гребете! — изкрещя той. — Онзи пес стреля по нас с оръдието. Цели се като дявол. Давайте, давайте, иначе сме загубени! Улучи ли ни, лодката ще се пробие и крокодилите ще ни изядат.

Когато следващият снаряд профуча край тях, и вдигайки на два пъти водни пръски, потъна, той повтори същия вик, ала щом видя, че

третият не ги достигна, заликува:

— Хамдулиллях! Спасени сме. Вече не може да ни улучи.

Скоро те прекосиха тръстиковия пояс и пред тях се ширна откритата водна повърхност на реката.

— Надясно! — заповяда той на хомрите. — Потапайте левите гребла по-надълбоко! Ще спрем ей там на брега и ще гледаме колкото може по-бързо да се присъединим към Абд ал Мот. С неговите петстотин души ще превъзхождаме този чуждоземен пес.

Обаче едва що бе насочил лодката в споменатата посока, когато на брега се появи Хасаб Мурат с хората си. Този човек би трябвало да се скрие и да изчака, докато Абу ал Мот се приближеше и слезеше на сушата, за да го залови жив, още повече че при големия брой асакери, които господарят на серибата Мадунга водеше със себе си, непременно щеше да има успех.

— Аллах! — извика ловецът на роби. — Чужденецът е насъскал тези кучета подир нас. Тук не можем да спрем на брега, но скоро гората става толкова гъста, че те няма да имат възможност да ни следват. Гребете да спечелим преднина? После ще слезем на сушата и ще ги оставим да зяпат след нас с пръст в уста.

Той отново насочи плавателния съд към средата на реката, където куршумите на асакерите не можеха да ги достигнат. Така седящите на кърмата гребци получиха възможност да хвърлят поглед в канала, през който бяха минали, и забелязаха изпратената подир тях лодка.

— Лодка, една голяма лодка с много хора! — извика хомрът, който пръв я видя. — Преследват ни и по вода!

Абу ал Мот бързо се обърна, наблюдава няколко кратки секунди плавателния съд на ниям-ниямите и после каза:

— Дано ги погълне пъкълът! Гребат по-бързо от нас и сигурно ще ни догонят, ако не сменим посоката!

— Тогава ще се бием!

— Глупак! Каква полза? Те са четири пъти повече от нас. Не, няма да се бием! Сега най-важното е да си спасим живота. Трябва да се насочим към левия бряг. Трябва да положим всички усилия да го достигнем. Изпреварим ли ги, ще се отървем от тях.

— Но ще се „отървем“ и от лодката си!

— Те наистина няма да ни я оставят да ни чака на брега.

— Но тогава как ще се прехвърлим пак през реката? Нали ако искаме да се присъединим към Абд ал Мот ще трябва да се върнем на десния ѝ бряг?

— Ще направим сал. Гребете, само гребете, ако ще дланите ви и кръв да пуснат! Догонят ли ни, загубени сме! Но измъкнем ли се, тежко и горко на тези песове! Ще ми платят за този ден с хиляди мъки и страдания!

В същия миг те видяха как лодката на ниям-ниямите изхвъркна от канала. Страхът придаде на хомрите трикратна сила. Ладията им просто летеше по реката, която за тяхно щастие на това място не беше чак толкова широка. Те бързо се приближиха до левия бряг, взеха всичките си вещи и скочиха на сушата, без да губят време да връзват лодката. Тя бавно се понесе по течението.

Със своя слоноубиец в ръка словакът стоеше по средата на плавателния съд на ниям-ниямите и усърдно окуражаваше гребците. В този момент той разочаровано се обади:

— Ще ни се изплъзнат! Ето вижте, вече скачат на брега! Но ще им изпратя един куршум!

— Остави! — обади се Синът на тайната. — Не можеш спокойно да се прицелиш.

— Аз стрелям добре. Ще го убия този тип!

Той вдигна тежката пушка и се прицели в Абу ал Мот, който тъкмо се канеше да изчезне зад един храст. Гребците, седнали с гръб към сушата, извърнаха глави, за да видят резултата от изстрела. Обаче това наруши плавния ход на лодката, тя се заклати, словакът натисна спусъка, пушката така го ритна, сякаш някой здравата го бе зашлевил, и го накара да изгуби равновесие и да падне зад борда.

Един от войниците успя да хване слоноубиеца, иначе пушката щеше да отхвъркне във водата. Друг пък сграбчи полите на червената куртка и не я изпусна. С нейна помощ измъкнаха дребосъка, хванаха го за ръцете и го изтеглиха в лодката. Но той се беше измокрил до кости.

— Нали ти казах — равнодушно се обади Синът на тайната, — че няма да го улучиш.

— Щях да го улуча, ако не бяхте тъй разлютели лодката! — отговори словакът, като плюеше и пръхтеше, защото носът и устата му се бяха напълнили с вода. — Колко лесно можеше да се удавя или да

ме изядат крокодилите! Какво ще правим сега? Ще го преследваме ли по суша?

— Не, защото въпреки всичко няма да го хванем. Да приберем лодката им и да се връщаме.

— Тогава окончателно го изпускаме!

— Не ми се вярва. Този човек е побеснял от ярост и от жажда за отмъщение. Той ще побърза да се присъедини към своите хора, тръгнали за Омбула, и ще ги поведе, за да ни накаже. Ето, течението ни докара лодката им. Хванете я!

Нухрите бяха страшно разгневени от бягството на предводителя си, напуснал ги в толкова тежко положение. Ако беше останал, гневът на победителите щеше да се излее върху неговата глава. Но сега той щеше да се стовари с пълна сила върху самите тях. Откакто Абу ал Мот беше избягал, те не бяха стреляли нито веднъж и вождът им бе на мнение, че е по-добре да се предадат и да не озлобяват още повече победителите с продължаването на битката. Не им бе възможно да последват примера на Абу ал Мот и да офейкат. Нямахме друга такава лодка, която да виси тъй удобно за тази цел и освен това можеха да бъдат сигурни, че отсега нататък неприятелите им щяха да наблюдават канала много внимателно.

И това предположение наистина се потвърди. Шварц изпрати една лодка с войници да мине покрай сандала и да застане на пост в канала. Всяко бягство оттам бе вече немислимо.

Сражението затихна напълно. Изстрелите замлъкнаха. Изглежда преди да предприемат каквото и да било и приятели, и неприятели искаха да изчакат завръщането на лодката, изпратена да преследва бегълците. Нухрите започнаха да опитват дали могат безнаказано да се покажат. Тук-там над страничните стени на двата плавателни съда взеха да се появяват ръце и глави. Тъй като не последваха изстрели, постепенно се подадоха и други глави, докато най-сетне се видяха целите фигури на нухрите.

Шварц беше дал заповед на капитана да спре стрелбата и да я поднови само ако нухрите решат отново да започнат враждебни действия. В момента немецът все още стоеше горе при въртящото се оръдие. Пфотенхауер се беше изкачил при него и двамата разговаряха за хода на сражението, което благодарение на ефекта от „максимката“ бе свършило толкова необичайно бързо.

— Мислите ли, че чернокожите ще подновят боя? — попита той.

— Не, не ми се вярва — отвърна Шварц. — Би било безумие от тяхна страна. Сигурно са разбрали, че ги превъзхождаме не само с оръжията си, но и по численост. И тъй като Абу ал Мот ги изостави, на всичко отгоре те са и без водач.

— Нали имат вожд!

— Ами! Този човек едва ли ще дръзне да мери сили с нас! Това би му се отразило страшно зле. Нашите асакери умеят да си служат със своите пушки. Но по този повод държа да ви кажа, че много ви се радвах.

— Защо?

— Защото стреляхте тъй, че пушек се вдигаше. Изобщо не ви се искаше да спрете стрелбата!

— Да, здравата стрелях. Но знаете ли по кого и в какво?

— Не.

— Тогава ще ви кажа. Винаги се прицелвах само във фризуриите им, малко над главата. Мислех си, че хич не е нужно да утрепеш целия човек, щом и куршумът във фризуриата върши добра работа. И то каква! — засмя се Сивият. — Де да ги бяхте видял! Ама вий тъй се бяхте заловил с „максимката“, че хич няхахте време за таквиз наблюдения. Ами не сте ли забелязал досега високите и големи кокове на нухрите? Не знаете ли как ги правят?

— Не. Когато пътувах през територията им, не ми остана време за такива подробни изследвания. Преминах я твърде бързо.

— Е, ами те си оставят косата да порасне повече, после я вдигат нагоре и я намазват с нещо като каша, получена от пепел и кравешка урина, което, както казват, помагало срещу едни известни животинки, дето се въдят тъй многочислено по негърските глави. По такъв начин от косата се образува висока компактна и твърда маса, която стои тъй здраво върху кратуните им, сякаш е неделима част от тях. И простреляш ли я с куршум, нухрът получава такъв удар, че пада на земята. Навярно си мисли, че куршумът му е пронизал главата. Поне никой от онези, дето ги повалих с куршумите си, не се е надигнал. Може би фризуриите са им не по-малко ценни от тиквите и затова предпочитат да не се мяркат пред пушките ни, за да не пострада още повече туй тяхно красиво украшение.

— Наистина весела история. Впрочем напълно съм съгласен с вас, че не бива да убиваме хора, освен ако сме в безизходно положение. Съжалявам, че бях принуден да използвам „максимката“, но на всяка цена трябваше да покажем на Абу ал Мот, че с нас шега не бива. Ако не бях постъпил така, сражението щеше да продължи много по-дълго и щеше да ни струва значителни жертви. По-добре да паднат убити трима ловци на роби, отколкото един наш войник. Наистина, ако можех да предположа, че Абу ал Мот ще намери възможност за бягство, щях веднага да сложа край на схватката, като още от самото начало го застреляхме заедно с неговите хомри. Така нухрите толкова щяха да се изплашат, че може би незабавно щяха да се предадат.

— Не е изключено. Можете да си представите с к'во напрежение очаквам да разбере дали Абу ал Мот е избягал или са го заловили.

— Съмнявам се във втората възможност. Ако са го догонили, той сигурно не се е оставил да го хванат ей така, а отчаяно се е съпротивлявал. Или е избягал, или е мъртъв.

— Видяхте ли го к'ва физиономия направи, когато ви зърна?

— Да.

— Сякаш получи удар. Не е могъл да предполага такъв нещ, и... ха, к'во ли е туй? Я ги вижте къде идат! Погледнете нагоре де! Знайте ли к'ви са те?

Две едри птици се бяха появили над реката. Въпреки тежкото, дори опасно положение, в което се намираха тук хората, а с тях и Сивия, той насочи цялото си внимание нагоре към представителите на любимия си животински вид. Беше скочил на крака и със зорък поглед следеше полета им, при което и носът му се изправи нагоре, сякаш изпитваше съвсем същия жив интерес, като своя собственик.

— Да, знам — усмихнато отговори Шварц.

— Е? К'во е латинското им име?

— *Balaeniceps rex*.

— Действително, знайте го! Ами как ги наричат тези птици местните хора?

— Абу Маркуб, Баща на обувката.

— Защо?

— Защото горната част на човката им има форма на обувка.

— Правилно! Ето на още веднъж виждате, че тукашните хора дават имената на животните според определени техни качества.

Обикновено Абу Маркуб не лети толкоз високо. Сигурно са ги подплашили. Зададох се от оназ посока, накъдето се отправиха лодките, оттам дето... я гледайте, ей там идва нашата лодка! Виждате ли я там, съвсем в края на канала?

— Да. Подир себе си влачи друга лодка. Сега ще научим дали гонитбата е имала успех.

Останалите също забелязаха двата плавателни съда и почнаха да си подвикват, сочейки към тях.

Доколкото не бяха заети със своите убити и ранени, нухрите също отправиха погледи нагам.

Когато лодките се приближиха, за разочарование на победителите се оказа, че Абу ал Мот е избягал. Всички ниям-ниями и асакери се завръщаха невредими, а лодката, с която ловецът на роби се изплъзна, бе празна. Следователно не беше имало схватка.

Ниям-ниямите спряха до дахабийето, а Бащата на единайсетте косъма бе първият, който се качи на борда и се приближи до Шварц, за да му докладва.

— На какво приличаш? — попита го ученият. — Та ти си мокър до кости!

Дребосъкът свали тюрбана от главата си, поглади с ръка печално провисналите му пера и отговори:

— Бил съм паднал във вода, капещата.

— Как стана това?

— Искал застрелят Абу ал Мот, окаяния, и тъкмо тогаз се разлюляла ладията, непредпазливата. Тогаз аз направил „плюс“ във вода презглава.

— Значи Абу ал Мот избяга.

— Да. Той слязъл на бряг от нас недостигнатия и хукнал в храсти гъсталашките.

— Заедно с хомрите ли?

— Също избягали хомрите петимата!

— Значи не успяхте да догоните лодката, така ли?

— Не, щото тя имала преднина прекалената. Не могли догонят въпреки усилията на всички почти нечовешките. Но ний уловил лодката неговата и докарали тук с триумф победоносния.

— А на кой бряг се спаси?

— От тук погледнато на левия.

— Значи е офейкал! — обади се Пфотенхауер. — Няма да ни се мерне повече пред очите и вие не можете да изпълните обещанието си, дадено на мюдюра.

— Въпреки всичко се надявам да го изпълня — отвърна Шварц.

— Съмнявам се!

— А аз съм убеден, че той ще положи повече от мен усилия пак да се срещнем.

— Би било глупаво от негова страна!

— Сигурно поне от негова гледна точка няма да е глупаво. Ние му нанесохме такова поражение, каквото несъмнено през целия си живот не е понасял. Наистина би било разумно да не се мярка повече не само пред нас, но и изобщо по тези места. Но как ли ще стане това при неговия характер! За него е много важно да си отмъсти не само на мен, а и на Хасаб Мурат и в никакъв случай няма да се откаже от това. Напротив, убеден съм, че даже много ще бърза.

— Но как ще го направи?

— Ще повика на помощ своите хора.

— Които са тръгнали за Омбула? Значи мислите, че и той ще се отпрати натам? Да, действително е твърде вероятно. Това са петстотин добре въоръжени ловци на роби, с които може да рискува да ни нападне. Обаче блатото Husan el bahr не е толкова далеч като Омбула. Може би най-напред ще отиде до там, а?

— Не ми се вярва. Само с петимата хомри ли? Срещу петдесет бунтовници? Твърде рисковано е.

— Но той е принуден да отиде първо при блатото, защото само там може да се сдобие с мунициите, които му липсват! Може би смята, че ако им прости, тези хора пак ще се присъединят към него.

— Възможно е. Но все пак ми се струва, че първо ще отиде до Омбула и едва след това с достатъчно големи подкрепления ще се отпрати към фелдфебела.

— Все ми е едно как ще постъпи, стига само да го спипаме! Но не разчитам на това с таква сигурност като вас. Ако е умен, няма пак да се излага на опасността, от която току-що едва се отърва с такъв зор. Та той изобщо не знае дали ще може отново да се срещне с нас.

— Що се отнася до това, Абу ал Мот чу, че искаме да го заловим. Естествено е да предположи, че съм дошъл дотук само за да го пленя. Ето защо той сигурно е убеден, че ще го търся. А несъмнено очаква и

върлият му враг Хасаб Мурат да не се върне преди поне да се е опитал да го спипа.

— Нима наистина така мисли? Нима ни смята за толкова глупави да вземем да го търсим напосоки, без да имаме някаква представа, къде можем да го намерим? Казвам го, защото той сигурно е на това мнение.

— О, едва ли. Той знае, че ще се отправим към Омбула.

— Мислите, че ще се досети?

— Да. Във всеки случай няма как да не си каже, че ние сме дошли до серибата да го накажем, но не сме го намерили, а серибата сме заварили опожарена. Естествено, тогава сме разпитали джурите и сме разбрали накъде се е отправил и незабавно сме го последвали. След като ни се е изплъзнал, ние все пак знаем в каква посока ще поеме, накъде е принуден да поеме, и ще тръгнем по петите му. Сигурно така ще си помисли и това ще определи действията му.

— Да, тъй ще е, както обяснявате нещата. Ами сега к'во мислите да правим? Накъде ще се отправим? Към блатото или към Омбула?

— Към блатото. Имам основателни причини.

— И кои са те?

— Първо, той сигурно е убеден, че ще го преследваме до Омбула и ще действа според това обстоятелство. Ако не постъпя така, ще имам вече едно предимство в моя полза. В Омбула ще му е по-лесно да се отбранява срещу нас, отколкото ако, когато тръгне да се връща, го изненадаме на някое друго място, избрано от самите нас. И второ, пленим ли преди това фелдфебела заедно с неговите хора, ще си освободим тила, което няма да се случи, като решим направо да потеглим за Омбула и така попаднем между два огъня.

— Но въпреки всичко трябва да имате предвид, че може да отиде най-напред при фелдфебела. Благоразумието го повелява. Поне за да спаси стадата и всичко останало, Абу ал Мот ще се види принуден по някакъв начин да го предупреди за идването ни.

— Имам го предвид. Непременно ще се опитам да го изпреваря. Ето защо на първо време ще продължа напред с дахабийето. Сто и петдесетте войници на борда му са повече от достатъчни, за да слоим съпротивата на фелдфебела. Но засега най-важното е да приключим тази история с нухрите. Ще започна преговори с вожда им.

Главатарят на нухрите седеше на палубата на сандала. Хората му лежаха или стояха около него и с оживени жестикулации приказваха помежду си. Естествено можеше да се предположи, че тема на разговорите им бе опасното положение, в което се намираха. Шварц се приближи до страничната стена на дахабийето и извика на вожда. Нухрът се изправи и се приближи до релинга на сандала.

— Трябва да говоря с теб — рече немецът.

— Казвай тогава! — обади се нухрът.

— Не става от толкова далече. Ела на моя кораб!

— Ти също можеш да дойдеш на моя!

— Струва ми се, обичаят повелява по-нискостоящият да отиде при по-висшестоящия, победеният да отиде при победителя.

— Още не съм победен!

— Защото ви пощадохме. Но откажеш ли да изпълниш моето желание, няма вече да е така.

— Как можеш да искаш от мен да дойда при теб и сам да се предам във властта ти!

— Не искам подобно нещо. Желая да говоря с теб. Не ми се ще да ви избием. Ако дойдеш тук, нищо лошо няма да ти направя, нито пък ще те задържа.

— Истина ли казваш?

— Да.

— Ще мога ли да се завърна при моите хора дори и да не се споразумеем?

— Разбира се. Обещавам ти.

— Закълни се в пророка!

— Е, добре! Мохамед ми е свидетел, че ще можеш да си отидеш винаги когато пожелаеш.

— Тогава ще дойда.

— Никак не е зле! — засмя се Пфотенхауер. — Естествоизпитателят Шварц се кълне в добрия стар Мохамед! Завре ли си носа в чужди страни, човек може да преживее много странни неща! К'ви условия ще му поставите?

— Ще поискам да се предаде, в замяна на което ще се отърве без никакво наказание.

— Няма ли да мине твърде леко?

— Не. Нухрите нямат истинска представа колко гнусна и ужасна е търговията с роби. А дори и да го съзнаваха, как да ги накажем? Да не би да вземем да ги застреляме до крак?

— Не.

— Или да ги тикнем в затвор?

— Наблизо няма такъв.

— И изобщо имам ли право да ги съдя?

— Едва ли! Съмнително е дори дали и мюдюрът има правото да ги накаже.

— Съвършено вярно! И през ум не ми минава да върша нещо, което не е моя работа. И освен това разумът ми повелява да проявя милосърдие. Какво ще правим с толкова много хора, след като ги пленим? Да не би да ги помъкнем с нас, та да ни пречат по всички възможни начини и дори може би при удобен случай да вземат да се нахвърлят върху нас? Не, ще ги пусна да си вървят.

В този момент вождът пристигна с една лодка. Шварц поръча да направят кафе и да приготвят лулите, а после заедно с Пфотенхауер отиде в каютата, където посрещна главатаря на нухрите.

Той беше много добре сложен, като се изключат тесните гърди, които имат всички племена, живеещи в крайречните низини и заблатени местности, където вилнее треската. Напряко на челото му се виждаха три успоредни белега. Още докато момчетата са малки, родителите им правят тези резки с нож. Белезите минават за красиви. Освен това предните зъби на долната му челюст липсваха. Нухрите имат обичая да избиват тези зъби на децата, защото, трудно е да се каже. Затова начинът, по който изговарят думите, е доста странен и е много мъчно да се наподоби.

По покана на Шварц вождът седна, изпи си кафето и с голямо удоволствие позволи на чернокожия слуга да запали лулата му. След като дръпна два-три пъти от нея, той издаде доволно, дори блажено ръмжене. Досега бе имал възможност да пуши само лош тютюн, стрит заедно с листа от други растения. Благоуханието и приятния вкус на тази лула го накара да изпадне в екстаз.

Шварц поде разговора:

— Ти ми каза, че все още не сме ви победили. Нима смяташ, че е възможно да ни се изплъзнете?

- Не — призна чернокожият с наивна откровеност.
- И какво мислиш да правиш тогава?
- Да се бия до последния човек.
- Какво ще спечелиш от това?
- Ще избием мнозина от вас.
- Без никаква полза!
- А не сме ли принудени да постъпим така? Има ли друг изход?
- Има.

Вождът направи безкрайно смаяна физиономия. За малко да му угасне лулата. Той забеляза тази опасност, побърза да дръпне няколко пъти и попита:

- Ти наистина ли не искаш вече да се биеш с нас?
- Не.
- Но ние няма да ви позволим да ни избиеете без съпротива!

— Изобщо не очаквам подобно нещо от вас. Но ти какво смяташ, че ще стане? Победителят или убива победените, или ги превръща в роби. Но аз не желая да чуя нито за едното, нито за другото. Не искам да ви избивам, а и роби не ми трябва. Аз съм християнин.

- Християнин ли?

Вождът се разреви в паметта си, за да си припомни какво ли се разбираше под понятието „християнин“. Най-сетне изглежда в съзнанието му изплува някакъв спомен и той продължи:

— Те не са ли от онези хора, дето имат право да ядат свинско месо?

— Да. Но това не е най-главният белег, който ни различава от последователите на пророка. Нашата религия ни повелява да обичаме вместо да мразим и да правим добро дори на враговете си.

Нухрът проумя, че тази повеля може да бъде много изгодна за него и попита:

- И действително ли се подчинявате на тази религия?
- Да.
- Ти знаеш много добре, че сме твои врагове, нали?
- Разбира се.

— Тогава трябва да ни направиш нещо добро!

— Имам точно такова намерение — отговори Шварц, тайно развеселен от хитрата логика на този човек.

- И в какво ще се изрази това добро?

— Ще зависи изцяло от теб. Кажи ми най-искрено защо ви е наел Абу ал Мот?

— За да ловим роби.

— Къде?

— От селата на ниям-ниямите.

— Какво ви предложи в замяна?

— Храна и пиене, дрехи, каквито носи нашето племе, ни всеки от нас по една пушка и освен това за всеки уловен роб по един Абу ноктах.

— Това е много малко! Значи са ви наели само за лов на роби. Е, защо тогава се бихте срещу нас?

— Защото Абу ал Мот пожела така и защото сме негови другари, негови съюзници и следователно сме длъжни да го защитаваме.

— Но нали разбрахте колко е опасно да си съюзник на един ловец на роби? Вашето приятелство с него ви струва вече мнозина мъртви и ранени.

— Да, мнозина са — отвърна съкрушено вождът. — Твоето мидфа^[53] беше много гладно. Изяде от нас много повече, отколкото малката му уста е в състояние да погълне.

— Ти преброи ли ги?

— Да. Над трийсет убити и двама повече ранени. А на мнозина дори е простреляна тяхната компирах^[54]! И какво ще стане по-нататък?

— Я ми кажи най-напред чии са тези кораби?

— На един човек от Диакин.

— Търговец на роби ли е?

— Не.

— А богат ли е?

— И това не е. Корабите са единствената му собственост и след като ги изгориш, той ще стане много беден.

— Кой ти каза, че ще ги изгоря?

— Всеки победител ще постъпи така или пък ще ги задържи за себе си.

— А дали ги е дал под наем само за да се предприеме с тях лов на роби?

— Не. Те трябваше да ни откарат до серибата и после да се върнат, но тъй като ногерите на Абу ал Мот бяха изгорени, той ги нае

за по-нататъшното пътуване.

— Тогава този човек ще си получи обратно корабите. Кажи му, че му ги подарявам!

— Ще му ги подариш? Господарю, добротата ти е безгранична! Но как и кога да му го кажа?

— Веднага щом се върнеш в Диакин.

— Та няма ще се върна?

— Да, заедно с хората си. Връщам ви свободата.

При тези думи чернокожият изпусна лулата, скочи на крака и извика.

— Свободата ли? Невъзможно! Господарю, ти само се шегуваш с мен!

— Не, говоря напълно сериозно. Всички ще останете живи.

— Всички ли? Значи и аз?

— Всички заедно с теб. Но ще поставя някои условия?

— Кажи ги, кажи ги! — подкани го зарадвано чернокожият. — Стига само да ни е възможно, ще направим всичко каквото пожелаеш.

— Ще предадете всичките си оръжия!

— Ще ги получиш. У дома си имаме достатъчно други.

— Освен това ще забравите вече Абу ал Мот. Няма да правите никакви опити да го намерите, а с вашите два кораба се връщате час по-скоро в селата си.

— С радост ще го направим, с голяма радост!

— Надявам се. Аз ще тръгна оттук само с дахабийето, а ногерите ми ще останат да се погрижат докрай да изпълните това условие. Те ще ви следват. Направите ли опит да се върнете, веднага ще ви нападнат и унищожат. Помни го добре!

— Господарю, радваме се, че ще можем да поемем обратно за дома и нямаме никакво намерение да оставаме. Абу ал Мот ни заряза най-позорно и подло и затова срещна ли го някога пак, с него е свършено.

— Добре, значи се разбрахме и...

— Не, все още не сме се разбрали — намеси се Сивият естествено на немски език. — И аз имам да кажа нещо и ще поставя още едно условие.

Носът му тъй комично се поклащаше нагоре-надолу и насам-натам, че всеки, който го познаваше, би бил наясно, че това условие

нямаше да е дотам трагично.

— Кажи го! — подкани го вождът. — Надявам се, че ще ни е възможно да го изпълним.

— Е, добре! Настоявам да си отрежете косите и да ми ги предадете!

Въздействието от тези думи бе твърде силно. Чернокожият страшно се изплаши. Той отстъпи крачка назад, размаха ръце във въздуха, облеци очи, силно извика и после отговори:

— Господарю, не бива да искаш подобно нещо!

— И още как! Искам го. Нали сам чу!

— Но ние не можем да изпълним желанието ти!

— Защо? Тук има достатъчно много остри секакин^[55], а освен това ние разполагаме с няколко макаса^[56], с които ще можем бързо да ги отрежем.

— Защо искаш да ни причиниш такава болка?

— Болка ли? Ако внимавате, изобщо няма да ви заболи!

— Лъжеш се. На други хора лесно можеш да им вземеш компираха, защото носят косите си свободно разпуснати. А нашите фризури са здрави и твърди като камък. Не се знае къде свършва главата и откъде започва косата.

— Ако вие не знаете, аз знам, защото съм табиб^[57] и съм запознат много добре с конструкцията на главата. И да отрежа на някой от вас парченце от черепа, то веднага пак ще му го направя, както си е бил.

— Не, не, господарю! С удоволствие ти вярвам, че си велик и прочут табиб, защото имаш ужасно голям нос, а всички абди знаят много добре, че един човек е толкова по-умен и по-учен, колкото му е по-дълъг носът. Обаче дори и наистина да можеш безболезнено да ни отрежеш косите, все пак няма да вземеш да ни опозориш така, като ни ограбиш нашата украса и ни принудиш да се появим пред жените си без най-голямата мъжка гордост.

— Няма как — не отстъпи Сивия. — Трябва да има наказание!

— Ако искаш да ни накажеш — продължи вождът, скован от страх, — ще ти направя едно предложение. Един нухр^[58] по-скоро ще предпочете да умре, отколкото да се откаже от чара на своите достоинства. Нека чрез жребий се реши съдбата на моите хора. Нека половината от тях получат правото да се приберат с косата си у дома, а

другите ще можеш да убиеш и да им вземеш украшението. Освен това ще получиш и компираха на мъртъвците ни.

Това предложение показваше, че той бе силно разтревожен. Колкото по-сериозно вземаше вождът нещата, толкова по-големи усилия трябваше да полагат учените, за да не избухнат в смях. Пфотенхауер попита:

— Значи хората ти ще хвърлят жребий, така ли? Ами ти няма ли да участваш?

— Аз ли? Не, защото съм техен предводител и като такъв стоя над всякакъв жребий. Не забравяй, че ако ми се падне на мен, ще умра и аз!

— Ах, да! Но ти не искаш да умреш, нали? Е, за такова нещо не мога да се сърдя никому, също и на теб. Но чувството ми за справедливост се бунтува срещу това, че един човек във всички случаи ще остане жив, докато другите ще са принудени да предоставят живота си на случайността. Ето защо ще бъда милостив не само към теб, а и към останалите. Отказвам се от косите ви, обаче в замяна искам да ми дадеш своята бонета ал бадшак^[59].

— Моята борната ал лулу^[60]? — възкликна чернокожият, като с двете си ръце направи бързо движение към вече описаната шапка с форма на гугла и чертите на лицето му се изкривиха от ужас. — Господарю, не можеш да искаш такова нещо от мен, не можеш да го искаш! Тази борната е белегът за моя ранг на вожд.

— Това ми е добре известно, но не ме засяга. Помисли си, че така ще спасиш живота на повече от сто нухри, на които иначе би се паднал жребият!

— Нека умрат. Нямам нищо против. Никой шах и нито един малик^[61] не отстъпва своята таджа^[62], без да се бие за нея. Каква ли полза ще имаш от моята шапка, след като сигурно няма да искаш да станеш крал на нухрите!

— Наистина нямам такова намерение. Но ти си победен и трябва да ни дадеш нещо в знак на подчинение и покорство. Има и друг начин да го покажеш — ако се решиш да спечелиш снизхождението ми, като се присъединиш към нас и станеш наш приятел и съюзник. Тогава няма да е нужно да ни даваш нито твоята таджа, нито вашите коси. Напротив, ще получиш от нас някои неща, които могат да са ти полезни, да те радват.

Щом негърът чу тези думи, той пое дълбоко и облекчено дъх и отговори:

— Господарю, ти пак зарадва душата ми. Изживях голям страх. Каж ми, как мога да стана ваш съюзник!

— Като тръгнеш заедно с нас срещу Абу ал Мот, който така коварно ви изостави на произвола на съдбата.

— Господарю, с радост ще го направя, с голяма радост! — гласеше бързият и енергичен отговор. — Негов дълг беше да ни каже, че иска да бяга. Реши да ни пожертва, за да може той самият да се измъкне и затова заслужава отмъщението ни. Колкото и да е великодушно предложението ти да ни пуснеш да се завърнем у дома си, без да ни вземаш корабите, та дори и нашите оръжия и коси, все пак ще се радваме много повече, ако ни разрешиш да останем при вас и да покажем на този шайин^[63], че не може безнаказано да ни изоставя в беда. С тази своя постъпка той разруши нашия съюз и сега ще склуча с вас нов съюз, за да му потърся отговорност.

— Хубаво! С нас ще се чувствате по-добре, отколкото с него. Вече видяхте, че сме по-силно от Абу ал Мот, тъй че разумът ви повелява да предпочетете нас за съюзници. В замяна на това ще ви подарим живота, оръжията, красивите коси, накратко казано, всичко което е ваше, а също и на теб твоята борната ал лулу. В добавка ще получите една част от заловената плячка. Стадата и припасите на Абу ал Мот ще ни паднат в ръцете, а също и войниците му, на които ще вземем пушките, за да ги дадем на вас. Тогава ще бъдете по-добре въоръжени от всички племена, живеещи по реките или между тях и ще можете лесно да ги подчините.

— Господарю, та това е далеч, далеч повече, отколкото бихме получили от Абу ал Мот! — ликуващо извика нухрът. — Вместо отмъщение и смърт ти ни даряваш с милосърдие и живот. В наше лице ще намерите такива приятели, на които ще можете да разчитате дори и в най-голямата опасност!

— Ще ти повярвам. Освен това ще имате и друго голямо предимство, което щеше да ви липсва при Абу ал Мот. Не само аз съм табиб, но и този ефенди, моят приятел, е още по-голям и по-прочут табиб и от мен. Ние ще се погрижим за вашите ранени, по-голямата част от които сигурно нямаше да могат да бъдат спасени, ако бяхте

останали с Абу ал Мот. Ще ти е необходимо ли съгласието на твоите хора, за да сключиш съюз с нас?

— Ти какво мнение имаш за мен? — гордо отвърна вождът. — Аз съм кралят на моето племе и воините трябва да ми се подчиняват. Само не мисли, че сега няма да го направят с радост. Те очакваха смърт, а вместо гибел ще им донеса щастие. Сигурно ще посрещнат тази новина с възхищение.

— Добре, значи отсега нататък сте наши приятели и съюзници. Нека си стиснем ръцете и после се върни на сандала. Ние ще чуем какво ще кажат твоите хора и след това ще дойдем при вас да превържем ранените.

Негърът подаде ръка на двамата и си тръгна, за да се качи в лодката, която щеше да го откара на сандала.

— Е, съгласен ли сте? Добре ли се справих? — попита Сивият Шварц.

— Да — отговори той. — Вярно, че и без нухрите сме достатъчно силни, за да се разправим с Абу ал Мот и Абд ал Мот, но винаги е изгодно да превърнеш враговете в приятели, а и никак не е изключено да се озовем в такова положение, в което това ново попълнение да ни е от полза. Но защо отначало толкова много изплашихте този клетник, поставяйки условието за косите им?

— Щото имах намерение да се докопам до гуглата му. С голяма радост бих занесъл у дома такава етнографска рядкост. Но тъй като се е вкопчил в нея със зъби и нокти, нека си я задържи. Хайде, елате! Да видим к'ви ли физиономии ще направят неговите хора. Изглежда се радват. Чувате ли как реват и крещат?

Двамата не излязоха от каютата заедно с нухра. Бяха останали в нея. Въпреки затворената врата в момента доловиха такава олелия, сякаш разкрещелите се хора щяха да бъдат набивани на кол.

— Ja sefa, ja bacht, ja fahra — О, блаженство, о, щастие, о, радост! — само тези три думи викаха нухрите, но вдигаха такава дандания, че на човек му се искаше да си запуши ушите.

А когато двамата учени излязоха на палубата, видяха как чернокожите танцуваха и скачаха на своите два кораба, сякаш бяха пощурели.

— Хубава каша забърках! — засмя се Сивият. — Сега ми се щеше да съм психиатър, та да накарам тези обесници да се вразумят.

Вождът се приближи до края на палубата на сандала и им извика:

— Виждате ли как моите хора ликуват? Обзети са от голяма радост и ще ви служат вярно. Ще пожертват дори живота си за вас. А сега елате тук и се заемете с ранените, които имат силни болки и ви очакват!

Преди Шварц да се отзове на тази подкана, той извика при себе си капитаните на двата ногера. Хасаб Мурат получи нареждане отново да натовари своите хора на корабите, а самият той да дойде на дахабийето. Едва тогава реисите научиха, че вече трябва да гледат на нухрите като на съюзници и да се отнасят с тях като към такива. Те посрещнаха новината с голямо задоволство.

Понеже в момента бе много важно да не губят никакво време и отново да тръгнат на път, за да изпреварят Абу ал Мот, всички лодки бяха спуснати с хора, които трябваше да разширят водещия през тръстиката тесен канал. Междувременно двамата немци можеха да окажат помощ на ранените. Когато се връщаха в каютата, за да вземат хирургическите инструменти, те минаха край Сина на тайната и Шварц използва случая да го попита:

— Ти си запознат с реката. Ние трябва да отидем до блатото Nusan el bahr. Знаеш ли къде се намира то?

— Да, ефенди, знам го. Когато се връщах от серибата на Абу ал Мот, няколко пъти бях там заедно с Бен Уафа. То е известно с големия брой хипопотами, които живеят в него.

— Кога мислиш ще стигнем там, в случай че попътният вятър не спре?

— Пътуваме ли през цялата нощ, което е напълно възможно, защото през това годишно време няма нито дъждове, нито бури и оттук нататък реката е свободна от тръстика, ще пристигнем утре вечер.

— А може ли и пешеходец да стигне в този срок дотам?

— Да, ако върви бързо. Той има възможност да поеме в права посока, докато ние сме принудени да следваме завоите на реката.

— Никак не ме радва да чуя подобно нещо. Не е изключено Абу ал Мот да тръгне към блатото.

— Тогава ще трябва да постъпим както през изминалата нощ. Ще впрегнем лодките пред корабите. Това няма да ни струва големи усилия, защото сме достатъчно многобройни, за да се сменяме по-

често. Нухрите ще ни бъдат твърде полезни, тъй като са далеч по-добри гребци от асакерите.

— Ела с нас в каютата да пренесем заедно сандъчетата с медикаменти и хирургически инструменти. Ти си сръчен и можеш да ни помогнеш при превързването на ранените.

Словакът също чу тези думи. Той веднага се приближи и каза:

— Ефенди, и аз притежавал сръчност значителната. Вече бил съм превързвал рани безбройните. Разказвал бил веднъж на вас за щъркела с крака счупения и от мен превързания. Искам помагам и на нухри застреляните и ранените!

— Добре, почакай!

Шварц и Абд ас Сир влязоха в каютата, а през това време Сивият остана при словака, за да използва удобния случай да се помири с него. Дребосъкът реши да го накаже, като изобщо не му обръщаше никакво внимание. Той стоеше до него и се преструваше, че не го забелязва. Имаше не една, а две причини да се сърди на Сивия. Първо, немецът го беше обидил в областта на науката и второ, говореше му на „ти“. Бащата на единайсетте косъма бе помолил Шварц, когото обичаше и почиташе, да се обръща към него на „ти“, понеже и Вагнер, предишният му господар му беше говорил на „ти“. Шварц изпълни това негово желание. Пфотенхауер бе последвал този пример, но по мнение на дребосъка, без да има такова право. Синът на едрата шарка, който беше много чувствителен на тема чест, допускаше да се обръщат към него на „ти“, когато се приказваше на арабски, защото тогава можеше да отвърне със същото, но заговореше ли се на немски, той бе на мнение, че има право да изисква учтивата форма на местоимението в трето лице множествено число. И страшно се ядосваше, че Пфотенхауер не се съобразява с това.

— Значи и ти можеш да превързваш рани? — попита го дружелюбно ученият. — Радвам се, защото така работата ни много ще се облекчи.

— Аз можем превързва далеч по-добре от някой други, въобразяващи си ученост — отговори презрително дребосъкът, без изобщо да погледне немеца. — Аз могат варят и намазват катаплазма^[64] и мехлеми благотворните и отварящите циреи.

— Как? Ти знаеш какво е катаплазма? — Той изрече тези думи с най-добри намерения, но си взе белята с дребосъка! Словакът му

отвърна гневно:

— Да не го смятате за чудо невиждано? При такъвз богато образование кат' мойто катаплазма и пластири са ми като фасул най-простия! Изучавали съм катаплазма, каталог и дори катастрофа!

— Аха! Е, и какво е това каталог?

— Каталог съм събитие тъжно и потресаващото, например кат' земетресение подземното.

— А катастрофа? — продължи да разпитва Сивия. Той взе твърдо решение, въпреки объркването на каталог с катастрофа, този път да не спори със словака.

— Катастрофа съм книга и списък за ниви притежаваните и земища към тях спадащите.

Тъй като объркването на понятията вземаше по-големи размери, отколкото първоначално бе предположил Сивият, от устата му се изплъзна следното:

— Но една такава книга съвсем не е катастрофа, а се нарича кадастър или поземлен регистър! Ти си цял факир в объркването на понятията! Наистина не мога да проумея как...

— Я мълчали сте! — сопна му се словакът, като се обърна към него и го прониза с гневен поглед. — Щом вий не разбирал мен и аз не могъл разбрал вас! Аз не оспорвал ученост вашата и вий не могли оспорват познания моите! Дори и аз съм направил нявга обърканица невинната, то аз все бил човек учтивият и снизходителният, а вий винаги съм бил човек на неучтивостта грубата и обидната!

— Аз ли? — попита Пфотенхауер съвсем слисан от необикновения гняв, лъхац от думите и погледите на дребосъка. — Заради някакво си дребно възражение не бива веднага да се лютиш толкова много!

— Аз не бил разярен само зарад отговора възразителния, а и зарад нарушенията честите и титулуващите! Вий разбрахте ли сте ме?

— Не, не те разбирам. Защо намесваш тук титулуването?

— Туй не знайте вий? Не схващали сте? Аз винаги обръщам се към вас с „вий“ множественото, но вий сте казвали на мен все „ти“ единственото. Ний двама не правил заедно побратимство. Ако вий оттук насетне продължили употребяват „ти“ единственото, тогаз и аз не говорят вече на „вий“ множественото. Аз следователствал съм и вий следователствал сте, значи ний съм на стъпало съвсем еднаквото. Сега

вий имал избор решителният! Аз говорят с вас „вий“ или говорят „ти“ според съвсем как говорят вий с мен!

Всичко това бе толкова неочаквано, че Сивия не успя веднага да намери отговор. Той направи такава физиономия, която сигурно беше още по-слисана от физиономията му на времето, когато неговият учител му задал онзи прочут въпрос. Но отговорът му и без друго щеше да е твърде закъснял, защото словакът му обърна гръб и го заряза. Точно тогава Шварц се върна от каютата и видя израза, изписал се по лицето на Сивия, чийто нос бе провиснал така, сякаш учения го бяха заловили скришом да тършува за някакви лакомства и го бяха смъмрили. Шварц видя и дребосъка, който се отдалечаваше с горда походка и веднага разбра случилото се. Засмя се и попита:

— Пак ли се скарахте с него?

— Да, здравата ме скастри — отвърна Пфотенхауер. — Този обесник е много зъбат! Каза ми да не му говоря повече на „ти“, а на „вие“, защото иначе и той щял да мине с мен на „ти“.

— Тъй ли каза! Е, не мога да не му дам поне известно право, драги приятелю.

— Големи благодарности! Сега остава само да ми рече Нац или направо Нац Птичаря! Туй би било най-подходящата катаплазма!

---

[1] Битка по вода, сражение в реката. Б. нем. изд. ↑

[2] Въже за теглене. Б. нем. изд. ↑

[3] Върлини за отблъскване. Б. нем. изд. ↑

[4] Велик господар, вожд. Б. нем. изд. ↑

[5] Висок бряг, рид. Б. нем. изд. ↑

[6] Хъркация. Б. нем. изд. ↑

[7] Средно голям кораб, плаващ по Нил. Б. пр. ↑

[8] Папагал. Б. нем. изд. ↑

[9] Специалист по овощарство. Б. пр. ↑

[10] В случая означава придобивка. Б. пр. ↑

[11] Описание на планините, дял от физическата география. Б. пр. ↑

[12] Корабна стълба. Б. пр. ↑

[13] Символ на висш военен началник в Османската империя. Б. пр. ↑

[14] Чаша за кафе. Б. нем. изд. ↑

- [15] Персия. Б. пр. ↑
- [16] Русия. Б. пр. ↑
- [17] Цейлон. Б. пр. ↑
- [18] Гибралтар. Б. нем. изд. ↑
- [19] Канарските острови. Б. пр. ↑
- [20] Папската провинция. Б. пр. ↑
- [21] Лапландия. Б. пр. ↑
- [22] Китай. Б. нем. изд. ↑
- [23] Чернокожи племена, населяващи крайбрежието на Кения и Танзания Б. пр. ↑
- [24] Холандци. Б. пр. ↑
- [25] Южна Америка. Б. пр. ↑
- [26] Италианци. Б. нем. изд. ↑
- [27] Полша. Б. пр. ↑
- [28] Генуа. Б. пр. ↑
- [29] География. Б. пр. ↑
- [30] Лагера на Валенщайн. Б. нем. изд. ↑
- [31] Ударен инструмент във вид на широко глинено гърне с опънат върху отвора му кожа, който се бие с ръце. Б. пр. ↑
- [32] Мн. ч. от Абу ноктах. Б. нем. изд. ↑
- [33] Господар на запасите, резервите, тоест нещо като домакин. Б. пр. ↑
- [34] Корабостроителница. Б. нем. изд. ↑
- [35] Англия. Б. нем. изд. ↑
- [36] Наречено на името на американския военен инженер Сър Хайрам Стивънс Максим (1840–1916), създал през 1883 г. първата картелница. Б. пр. ↑
- [37] Моряци. Б. нем. изд. ↑
- [38] Капитан. Б. нем. изд. ↑
- [39] Кормчия. Б. нем. изд. ↑
- [40] Мн.ч. от „рейс“ Б. нем. изд. ↑
- [41] Нещо като пейка, покрита с възглавници. — Б. нем. изд. ↑
- [42] Пантофи. — Б. нем. изд. ↑
- [43] Сърце мое, душичката ми, живот мой. Б. нем. изд. ↑
- [44] Кухня. Б. нем. изд. ↑
- [45] Село. Б. нем. изд. ↑
- [46] Блатото на хипопотама. Б. нем. изд. ↑

- [47] Кожа от хипопотам. Б. нем. изд. ↑
- [48] Рогове за барут. Б. нем. изд. ↑
- [49] Става дума за войните между Прусия и Австрия през 1866 г. и между Франция и Германия през 1870 г. Б. пр. ↑
- [50] Задно платно. Б. нем. изд. ↑
- [51] Флота. Б. нем. изд. ↑
- [52] Брадва, една голяма и една малка секира. Б. нем. изд. ↑
- [53] Оръдие. Б. нем. изд. ↑
- [54] Фризура. Б. нем. изд. ↑
- [55] Нож. Б. пр. ↑
- [56] Ножици. Б. пр. ↑
- [57] Лекар. Б. пр. ↑
- [58] Негър. Б. нем. изд. ↑
- [59] Шапка с мидени черупки. Б. нем. изд. ↑
- [60] Шапка с бисерни миди. Б. нем. изд. ↑
- [61] Крал. Б. пр. ↑
- [62] Корона. Б. нем. изд. ↑
- [63] Зъл дух, дявол. Б. пр. ↑
- [64] Вид горещ компрес с ленено семе или други вещества. Б. пр.

↑

4. АЛ ХАМДУЛИЛЛЯХ

На следващия ден между молитвите Аср и Могреб, което ще рече малко след четири часа следобед, петте кораба стигнаха до едно място, където реката толкова се разширяваше, че образуваше доста голямо езеро, чиито брегове бяха отдалечени един от друг на не по-малко от цял час път с гребна лодка.

— Ето това е мястото — каза Синът на тайната на Шварц и на Пфотенхауер, с които стоеше на носа на дахабийето. — Заповядай да се насочим към брега и там да хвърлим котва. Не бива да продължаваме, защото иначе може да ни видят.

— Та нима фелдфебелът и хората му са се разположили край езерото?

— Не. Ако свърнем надясно и продължим до задната част на езерото, ще стигнем до тесен проход, водещ до друга водна площ, чиято вода е застояла. Тук-там тя е много дълбока и затова и през най-горещото лято не пресъхва. На по-плитките места растат тръстика и бамбук, а на други пък се виждат плаващи по повърхността островчета от трева, но те се движат само когато духа вятър или ако ги разбута някой хипопотам, който търси по тях храна. Това е Блатото на хипопотамите.

— Но тогава не е необходимо да оставаме в реката, а можем да свърнем в езерото и там да хвърлим котва.

— Фелдфебелът лагерува на брега на блатото. Не е изключено някой от неговите хора да тръгне към езерото. В такъв случай той ще ни забележи, а нали точно това искаш да избегнеш?

— Разбира се. И тъй, ще наредя да хвърлят котва, а после нека онбашията ни даде необходимите сведения.

Онбашия означава капрал, подофицер. Сред нухрите се намираше именно онзи подофицер, който беше избягал от фелдфебела, за да издаде бивака му на Абу ал Мот. И той бе страшно разгневен, че господарят му беше избягал, без да го вземе със себе си. След като видя, че сражението по реката е загубено, онбашията с голяма тревога

зачака по-нататъшното развитие на събитията, но после с радост и изненада разбра, че заедно с всички нухри е помилван и той. Естествено трябваше да обещае на Шварц да гледа на него като на свой приятел и да му служи вярно, без никакви коварни помисли.

Дахабийето се приближи колкото можеше повече до брега и там хвърли котва. Двата ногера последваха примера му. Корабите от Диакин не бяха толкова бързи и бяха поизостанали, но не след дълго пристигнаха и те и спряха зад другите.

Шварц беше взел онбашията на дахабийето си. Нареди да го повикат и го попита:

— Познато ли ти е мястото, където сме хвърлили котва?

— Не, ефенди.

— Но ти е известно езерото, пред което се намираме, нали?

— И него не го знам.

— Струва ми се, че си бил на неговия бряг. Та нали то е свързано с блатото, където лагерува фелдфебелът.

— Докато бях при него, никой от нас не отиде до езерото. Блатото ни предлагаше всичко, от което имахме нужда: тръстика за огъня, вода, а също и колкото искахме риба.

— Но ако тръгнем двамата с лодка за блатото, ще намериш ли мястото, където са твоите някогашни другари?

— Съвсем сигурно. Те лагеруват в самия край на залива, врязал се най-навътре в брега. Това място лесно може да се намери дори и през нощта.

— Гората стига ли до самата вода?

— Да.

— А рядка ли е или между дърветата има храсталаци, които да затрудняват минаването през нея?

— Храсти растат само извън гората, образувала тясна ивица единствено от дървета, а между тях лесно може да се върви. Искаш ли да те водя?

— Ще си помисля — сдържано отговори Шварц.

— Ефенди, ти ми нямаш доверие!

— Така е. Признавам ти най-откровено. Та нали предаде другарите си.

— Защото самите те станаха предатели!

— Но нали си бил техен съучастник и те са разчитали на теб!

— Дълго се опъвах. Бях единственият онбашия, оставен при фелдфебела, който беше под арест, и аз трябваше да го охранявам. И тогава той ме уговори заедно с него и петдесетте мои асакери да основем нова сериба.

— Къде?

— При ниям-ниямите.

— Само това липсваше! Нима трябва все по-надалеч и по-надалеч да носите гибел? И що за дръзко начинание! Петдесет души решават да тръгнат на юг, за да оплетат в мрежите си цяло племе! Ето на, човек така може да разбере колко малко сатанински изчадия са нужни, за да се направят нещастни цели народи. Но продължавай?

— Отстъпих на уговорките му, защото ми обеща, че двамата с него ще заповядваме. Но още от първия ден той започна да се държи като неограничен господар и затова си тръгнах.

— Значи си си отишъл не от разкаяние, а за да си отмъстиш!

— Не ме познаваш, ефенди! Можеш да ми вярваш. При Абу ал Мот не мога да се върна и няма да се върна. Тази сутрин говорих с Хасаб Мурат. Той ще ме вземе в серибата си, Мадунга, където ще постъпя на служба със същия чин — като онбашия. От това можеш да разбереш, че съм решил вярно да ти служа.

— Ще се опитам да ти повярвам. И така, щом стъпим на сушата, ти ще ни водиш.

Докато изговаряше тези думи, погледът му падна върху една малка точка, която се приближаваше откъм отсрещния бряг на езерото. Шварц я взе за лодка и отиде да донесе далекогледа си. При така стеклите се обстоятелства той нямаше как да не обърне внимание и да не погледне с подозрение на която и да е лодка. Бинокълът му показва, че не се е излъгал. Наистина беше лодка, макар и много малка, в която седеше един-единствен човек, някакъв негър.

Какво ли търсеше тук? Възможно беше Абу ал Мот да е избрал да мине не по този, а по отвъдния бряг, за да не би да се натъкне на враговете си, докато се прехвърля през реката. В такъв случай той трябваше да прекоси Нил някъде по-нагоре. При това на пътя му може да се е изпречило някое негърско село и от там той да е изпратил вестonosец, за да предупреди фелдфебела за опасността, без разбира се, да му казва кой го известява. Шварц веднага взе в малката лодка

двама от най-яките гребци, въоръжи се с пушката си — револверът му винаги бе затъкнат в пояса — и също скочи в лодката, за да залови чернокожия.

Междувременно непознатият негър бе стигнал средата на езерото, което ще рече самата река, и насочи плавателния си съд малко нагоре, за да компенсира отклонението, предизвикано от течението. Така стана ясно намерението му да се добере до отсамната част от езерото, а после може би да се насочи към блатото.

Шварц го остави да се приближи още и едва тогава се отблъснаха от кораба. Лодката му се намираше в по-спокойни води и се подчиняваше на греблата с далеч по-голяма бързина от „черупката“ на чернокожия. Беше ясно, че негърът все още изобщо не бе забелязал корабите, хвърлили котва по-надолу на брега. Но скоро видя лодката. За няколко мига спря да гребе, може би за да размисли как да постъпи. После смени посоката си и побягна към южния бряг на по-близката половина от езерото. Това можеше да бъде признак на нечиста съвест, но можеше да е и просто последица от подозрителността, която неизбежно се поражда във всеки самотно живеещ човек, още повече чернокож, при появяването на каквито и да било непознати хора.

Той се намираше на четири пъти по-голямо разстояние от мястото на брега, към което се беше устремил, отколкото от лодката на немца. Макар че напрягаше всичките си сили, Шварц го догонваше все повече и повече.

— Този е негър от племето абака! — обади се един от двамата ниям-ниями. — Познах го по прическата.

С повелителен глас Шварц извика на гребца да спре, но без никакъв резултат. Ученият не желаше да стреля, първо, защото ако край езерото се намираха хора на фелдфебела, щеше да привлече вниманието им върху себе си и второ, защото и без друго съвсем сигурно щеше да догони чернокожия, понеже разстоянието между двете лодки непрекъснато се топеше.

Когато останаха да ги делят най-много трийсетина лакътя, той се прицели с пушката си в него и му извика:

— Стой, иначе ще те застрелям!

Тогава човекът прибра греблата. Беше се запъхтял от напрежение, а гърдите му бързо се надигаха и отпускаха. След няколко

мига го настигнаха. Шварц притегли малката лодка до техния борд и попита:

— Кой си ти?

— Аз сме Хахли — отговори негърът на завален арабски.

— От кое племе?

— Абака.

— Къде живееш?

— Ей там край водата.

При тези думи той посочи към десния, източен бряг на езерото и реката.

— Сам ли?

— Абаките живеят на мурх^[1].

— Накъде си тръгнал?

— Хахли не бива казва.

— Защо?

— Забранено му е.

— От кого?

— И туй не бива казва.

— Въпреки това аз знам. Един бял ти е забранил, нали?

— Отгде туй знаят?

— При вас дойдоха петима араби.

Човекът не му отговори, но учудването, изписало се по лицето му, издаваше съвсем ясно, че Шварц беше отгатнал истината. Негърът беше висок, як и все още млад, ала една по-голяма от юмрук възпалена подутина на бузата му силно го загрозяваше.

— Единият от тези петима мъже е много висок и много кльощав, нали? — продължи да разпитва Шварц.

— Отгде туй знаят?

— И той те изпрати да отидеш отсреща до блатото, а?

— Що питат, щом знаят?

— Знам само че си вестоносец на този човек и искам да науча какво ти е поръчал да съобщиш на асакерите.

— Не бива казват.

— Защо?

— Иначе хахли трябва умрат.

— Аха! Ами че тогава я ела за малко при нас!

— Защо? Пуснат Хахли си отиде!

Той изрече тези думи със страх.

— Няма да ти направим нищо лошо. При нас ще получиш храна, а аз ще ти подаря и малко духан^[2], след което ще можеш да си вървиш.

При хубавата дума „духан“ лицето на негъра просия. Той попита:

— Къде трябва дойдат Хахли?

— На нашия кораб.

Веднага лицето му отново придоби страхливо изражение.

— На кораб ли? — попита той. — Имат три кораб нали дахабийе и два ногер?

С този въпрос той издаде, че Абу ал Мот го е предупредил да се пази от тези три кораба. Шварц му отговори:

— Не! Ние имаме не три, а пет кораба.

— Туй добре, туй съм много добре! Щото, ако имат само три кораба, значи сме лоши хора.

— Ние сме добри хора и ще ти го докажа. Не само ще ти дам тютюн, но и щете излекувам. Не ти ли причинява големи болки този духди^[3], дето го имаш на лицето?

— Много големи! Мнозина при нас имам духди.

— С какво го лекувате!?

— С гореща вода.

— Недостатъчно е. Така той само ще се зарови по-надълбоко в месото. Аз ще ти покажа как се отстранява.

— Тогаз хахли с радост дойдат с теб. Ще получат духан и излекуват от червей! Нека бързо отидат на кораб!

Той се прехвърли при Шварц, завърза лодката си за неговата след което немецът се насочи към дахабийето.

Филарията, гвинеийският или медински червей се нарича в Судан „френдит“. Той е дебел колкото струна на цигулка и може да достигне дължина от два метра. Изглежда прониква в човешкия организъм само чрез питейната вода, „странства“ из цялото тяло и на местата където излезе, близо под кожата образува големи гнойни отоци. С една-единствена глътка замърсена вода в човека могат да проникнат множество от тези зловещи животинки и тогава последиците са ужасни. Ръцете, краката, гърдите и гърба се подуват от гнойни отоци, които са страшно болезнени и много често водят до смърт.

Това че негърът от племето абака имаше такъв „червей“ на лицето, беше случай, който за щастие се среща твърде рядко.

Чернокожият се качи на борда с голямо удоволствие и Шварц незабавно го заведе в каютата си, за да отвори с нож отока му. Това трябва да се извършва много внимателно, за да не се пререже филарията. Най-доброто средство за отстраняването ѝ е бавно и постепенно да започне да се навива на дървена пръчица, която процедура продължава няколко дни. Шварц успя да се добере до главата и предната част на тялото ѝ. Засука я около пръчицата, като я затегна така, че да не може да се измъкне обратно. После даде на негъра необходимите указания какво да прави до-нататък.

— Туй много добър! — похвали го чернокожият. — Червеи излезе и Хахли пак здрав. Хахли кажат и на другите как отстраняват червей. Но сега дадат него и духан!

Той получи и малко тютюн, който обаче имаше за него толкова голяма стойност, че негърът подскочи от радост и възторжено извика:

— О, о, а-а! Сега Хахли пушат и съм горд, щото други нямат духан! Бели мъже съм добри, не тъй зъл кат хора на дахабийе и два ногера!

— Аха! И какви били тези хора!

— Туй съм ловци роби и крадци.

— Високият и кльощав арабин ли ти го каза? — осведоми се Шварц, който много добре разбра, че „крадците“ бяха той и неговите хора.

— Да, той.

— А кога дойде при вас?

— Неотдавна.

— Още ли е там?

— Не.

— Накъде тръгна с другите петима мъже?

— Нататък на юг, все покрай реката.

— А ти знаеш ли кой е той?

— Клетник. Взели му всичко крадци, дето искат отидат при блато, къде са асакери и на тях всичко ограбят. Затуй Хахли трябва отиде там и ги предупреди.

— А трябва ли да им кажеш, че те праща високият мъж?

— Не, туй премълчи.

— Но нали ще те попитат кой те е изпратил!

— Тогаз Хахли кажат, че случайно минат и видят три кораб. Той чуват говорят крадци на бряг и те казват искат отидат при блато.

— И какво ти даде онзи човек за награда?

— Нищо. Той казват асакери ми дадат нещо. Може би дадат макайил^[4] и тогаз Хахли много щастлив.

— Толкова ли обичаш да я пиеш?

— О, о, а-а много!

При тези думи, въпреки гнойния оток, лицето му засия от блаженство.

— И аз имам макайил, истинска хубава макайил. Искаш ли да я опиташ?

— Много, много, страшно много!

Шварц беше получил като подарък от мюдюра на Фашода няколко бутилки силна „раки“. Той напълни голяма чаша, заведе негъра на едно място, където никой нямаше да го безпокои, подаде му чашата и му каза, че му разрешава на всеки четвърт час да отпива по една съвсем малка глътчица. После го остави там сам, с убеждението, че от необичайната за него много силна гроздова ракия чернокожият бързо щеше здравата да се напие и после да потъне в дълбок сън.

— Този притежател на филария няма да може днес да предупреди фелдфебела — каза Пфотенхауер, който бе слушал разговора и видял станалото. — Ще спи до късен следобед.

— Това ми беше целта — отговори Шварц. — Никак не ми се искаше да използвам сила и с тази „раки“ постигнах същия резултат.

— Значи Абу ал Мот се е натъкнал отсреща на някакво село. Сега вече стана ясно, че се кани да прехвърли реката нейде по-на-горе и да се отправи към Омбула. Може би ще успеем да стигнем до селото преди него!

— Надявам се. Вярно, че ще прекараме тази нощ край блатото, но Абу ал Мот също трябва да спи и няма да може да продължи пътя си в тъмнината.

— За съжаление ще се наложи да продължим нагоре пеша. Ще се движим бавно.

— Но все пак по-бързо от Абу ал Мот. Тъй като явно не е изостанал от нас, той трябва да е вървял през цялата изминала нощ, което несъмнено е било страшно трудно и изморително. Едва ли ще се опита да повтори същото и втора нощ, защото сигурно е много

изтощен. А ние сме бодри и със свежи сили, тъй че можем да правим бързи преходи. Мнозина от нас ще имат възможност да се сдобият и с ездитни животни, които ще намерим при фелдфебела.

— Кога ще го нападнем?

— Не и преди да се е стъмнило. Естествено не бива да забележи приближаването ни.

— Пеша ли ще вървим?

— Само половината от пътя. С лодките ще прекосим езерото и ще стигнем до „входа“ на блатото, който ще ни покаже Синът на тайната. После ще слезем на сушата и онбашията ще ни поведе по брега му към лагера на фелдфебела. Я го погледни този негър от племето абака!

Когато Сивия хвърли един поглед в ъгъла, видя там да лежи проснат на земята чернокожият със затворени очи и блажен израз на лицето. Той беше пресушил чашата с раки на един дъх и така се беше напил много по-бързо, отколкото предполагаше Шварц.

— Тоя ще спи здравата до сутринта — засмя се Сивия. — Сигурно няма с нищо да ни напакости.

Докато гонеха негъра, за да го заловят, и се приготвяха за път, денят свърши и над могъщата река се спусна вечерта. Лодките, както и избраните за нападението мъже, бяха готови за тръгване.

Малко след смрачаване звездите не блестят все още така силно, както по-късно, и хората, намиращи се в някоя дива местност, очакват евентуално нападение обикновено едва след полунощ. Ето защо Шварц избра този ранен час. Екипажите се качиха в лодките и ги отблъснаха от корабите.

Синът на тайната, който бе добре запознат с езерото, седеше на кормилото на първия плавателен съд. Останалите лодки го следваха толкова близо една подир друга, че да не могат да се изгубят из очи. След като прекосиха обширната водна площ, пред мъжете изплуваха очертанията на брега, обгърнат в зловещия мрак.

Слизането им на сушата не се оказа лесна работа. Там растеше колкото искаш гъста тръстика, през която лодките с мъка трябваше да си проправят път и то без да вдигат голям шум. Това им отне извънредно много време, но най-сетне успяха да се справят.

Щом стъпиха на брега, Шварц и Пфотенхауер застанаха начело, а онбашията между тях двамата. Беше близко до ума да се

предположи, че той няма да иска да се мярка пред очите на фелдфебела. Но не беше изключено да таи намерението да избяга и да отиде в Омбула при Абу ал Мот. Ето защо двамата не само внимателно го наблюдаваха, но и се стремяха да бъдат толкова близо до него, че навреме да забележат всеки опит да офейка и с бързата си намеса да му попречат. Но за щастие тези подозрения се оказаха излишни. И в този случай, а и по-късно той се прояви като напълно благонадежден човек.

И тъй, езерото бе вече зад гърба на хората и те се намираха на десния бряг на блатото. То беше заобиколено от не особено широк пояс от дървета, покрай които откъм водата растяха отделни храсти. Колкото бе възможно по-безшумно онбашията преведе отряда между дърветата до храстите, където с откритото небе над главите им беше по-лесно да се придвижват напред, отколкото под короните на дърветата.

Вървейки съвсем близо един подир друг, те продължиха към дълбоко врязващия се в сушата край на блатото. Там се виждаше силно осветено място, където горяха два големи огъня. А малко по-навътре, в потъналата в непрогледна тъмнина, равнина, Шварц преброи десет помалки, разположени в полукръг огъня, които обграждаха известна площ от открития бряг на блатото.

— Там при онези огънове ли се е разположил фелдфебелът? — попита Шварц онбашията.

— Да, господарю — отвърна му той. — Приближим ли се още, ще можеш да го видиш заедно с хората му.

— Засега няма да се приближаваме толкова. Какви са онези малки огънове, дето са по-навътре на сушата?

— Това са огньовете на пазачите, които ще бдят някои от животните да не избягат през нощта.

— Значи има десет поста?

— Да.

— Знаеш ли как се сменят?

— Само веднъж точно в полунощ.

— Не са ги разпределили особено практично, но това ще облекчи изпълнението на плана ни, защото смяната на пазачите няма да ни попречи.

— На какво няма да ни попречи, ефенди?

— На пленяването на постовете, които естествено ще трябва да обезвредим преди да се насочим към самия бивак.

— Няма ли да е по-добре, ако първо пленим фелдфебела и хората му?

— Не е особено разумно, защото едва ли ще се размине без шум. Това ще привлече вниманието на пазачите и те ще ни избягат.

— Но не по-малко трудно ще бъде да преодолеем съпротивата на тези десет мъже, застанали на различни места, без да вдигнем някакъв шум.

— Не се безпокой! Знам как да постъпим. А и ти ще ни помогнеш, тъй като съм убеден, че мога да разчитам на теб.

— Напълно, ефенди! Добре разбирам, че ти все още ми нямаш доверие, но ще ти докажа, че се лъжеш. Какво трябва да направя?

— Ти познаваш всички тези хора, нали?

— Разбира се! Та те бяха мои подчинени.

— И имената им ли знаеш?

— Всичките!

— Това е много добре! Водя със себе си сто души. Нека сега дойдат с мен двайсет — за всеки пост по двама. Веднага ще ги избира.

Той определи придружителите си измежду хората, които му се струваха най-подходящи, накара ги да се приближат, за да могат да разберат тихите му думи и им даде инструкции.

— Донесли сме достатъчно въжета — каза той. — Вземете колкото са необходими да вържем десет души. Ние двамата с онбашията ще вървим начело, а вие тихо ще ни следвате. Щом стигнем до първия пост, ще залегнете на земята, за да не ви забележи. Онбашията ще се приближи още малко и ще го извика по име Човекът ще дойде при него и когато види пред себе си подофицера, когото всички смятат за мъртъв, направо ще се слия. Онбашията ще размени няколко думи с него, а в това време аз ще се промъкна зад гърба на пазача и ще го сграбча за гърлото тъй здраво, че да не може да вика за помощ. Вие ще останете легнали на земята, за да не би да ви забележи най-близкият пост, и само един от вас ще дойде при мен да върже пленника.

— Какво ли да му кажа? — попита подофицерът.

— Каквото ти хрумне. Изобщо няма да водиш дълъг разговор, тъй че едва ли ще изпаднеш в затруднение какво да му кажеш. Аз ще действам бързо и лесно можеш да си представиш, че появяването ти страшно ще го слиса и в първите мигове сигурно ще онемее. Важното е да го подмамиш да се отдалечи от огъня толкова, че да не бъдете силно осветени и да застанеш така, че той да се обърне с гръб към мен. Това ще ми даде възможност по-лесно да го изненадам. Ясно ли е?

— Да, ефенди. Ще изпълня задачата си така, че да останеш доволен от мен.

— И ще бъде добре за теб, онбаша! Защото ако направиш най-малката грешка, мигновено ще получиш от мен куршум. Както виждаш, револверът ми е винаги в ръката, даже и в този момент.

— Уверявам те, че не ти е нужен. Какво ще правим по-нататък?

— При всеки пленен пост ще остават по двама от вас. Единият ще заеме мястото му край огъня да надзирава стадото, а другият ще седне до пазача, за да го пронже незабавно с ножа си, в случай че се опита да избяга. Заедно с пленника той ще трябва да се оттегли възможно по-далеч от огъня, за да не бъде открит. После, след залавянето на фелдфебела, ще дойде заедно с пленения войник при нас в лагера.

— Но ефенди — попита един от асакерите, — ние как ще разберем че фелдфебелът и хората му са в ръцете ти? Нищо няма да знаем, понеже не можем да видим нищо.

— Ще ви изпратя вестоносец. И още нещо. Възможно е не всички войници на фелдфебела да са събрани на едно място, а някой от тях да се е отдалечил от бивака. Ако има такъв случай, при завръщането му трябва незабавно да бъде пленен от двамата наши хора при онзи огън, край който той мине най-близо, но така че да не може да извика. Разбира се, това се налага само докато все още не сме превзели лагера. По-късно такива хора могат да бъдат пропускани от постовете. Запомнихте ли всичко съвсем точно?

— Да — отговориха му двайсетте мъже.

— Добре, тогава можем да започваме. Другите ще останат тук, докато се върна, и трябва да се държат съвсем тихо и спокойно. А ако начинанието ни се провали, ще изсвиря силно. В такъв случай всички наши резерви са длъжни незабавно да се хвърлят в атака срещу лагера

и да сломят съпротивата на фелдфебела и хората му. А сега да тръгваме!

В този момент словакът, който не беше между двайсетте избраници, пристъпи няколко крачки напред и каза:

— Ефенди, вий изпълните ли мен молба смирената?

— Какво желаш?

— Вий промъкнал се до пост вражеския. Туй съм нападение най-интересното. Аз също бил искал с радост заедно промъквал към постове. Съм искал дойдат с хора ваште двайсетината. И съм молил разрешение затуй любезното и дружелюбното!

— Е, добре, ела с нас.

Шварц знаеше с какво удоволствие дребосъкът участваше в подобни необикновени начинания и никак не му се искаше да му откаже, защото щеше да го обиди.

Групата тръгна с Шварц и Сивия начело, както бе и до момента. Описвайки лека дъга, те се отправиха към първия огън и стигнаха до мястото, откъдето Ловецът на слонове и Йозеф Шварц бяха наблюдавали бивака на фелдфебела. От там те се намираха вече само на трийсетина крачки от огъня, който, както и останалите девет, далеч не беше толкова голям като онези двата, горящи от лявата им страна в самия лагер. Така че светлината на малкия огън при поста съвсем не стигаше надалеч.

Шварц заповяда на хората си с Пфотенхауер да останат да го чакат на същото място и заедно с двама асакери и подофицери продължи да се приближава. След като изминаха половината от това неголямо разстояние, той залегна с двамата войници на земята. Но онбашията трябваше да направи още няколко крачки напред.

— Знаеш ли името му? — попита Шварц съвсем тихо, посочвайки към пазача, който неподвижно седеше край огъня.

— Да — отвърна подофицерът. — Казва се Салеф и беше един от най-добрите ми другари.

— Хайде тогава! Но докато разговаряш с него, застани с гръб към огъня, тъй че той да бъде принуден да ми обърне гръб!

Онбашията направи още пет-шест крачки и спря. Беше на десетина крачки от огъня, чиято слаба светлина едва-едва разсейваше тъмнината на мястото, където стоеше.

— Салеф! — подвикна той полугласно.

Постът надигна глава.

— Салеф! — повтори онбашията.

За успокоение на Шварц, който държеше револвера си насочен към него, за да го застреля при най-малкия опит за предателство, онбашията отлично се справяше със задачата си.

Пазачът хвърли поглед надясно към най-близкия огън. Беше помислил, че го викат от там. Но този огън бе отдалечен на около седемдесет крачки и дори не беше възможно добре да се различи фигурата на поста при него.

— Салеф! — подвикна онбашията за трети път, но малко по-силно.

Едва сега пазачът разбра откъде идваше този глас. Той бързо се изправи на крака, огледа се, взе пушката си и попита:

— Кой е там?

— Аз.

— Кой си ти?

— Ами аз! Нима вече не ме познаваш?

Постът виждаше, че там стои някакъв мъж, но не можеше да различи чертите на лицето му. Силуетът му се струваше познат, а също и облеклото на човека. Това го поуспокои.

— Каж ми името си, иначе ще стрелям! — заплаши той.

— Глупости! Нима ще застреляш своя най-добър приятел?

— Аллах, Уаллах! Какви ги приказваш! Ако си най-добрият ми приятел, тогава ела, приближи се!

— Не бива.

— Защо?

— Защото може да ме видят. Огънят ти е твърде силен. Ела при мен.

Постът едва ли щеше да се отзове на тази подкана, но и гласът му се стори познат. Той направи движение на изненада, изпусна пушката и каза:

— Аллах да ме пази! Нима мъртвите възкръсват? Наистина ли си ти, онбаша?

— Да, аз съм.

— Или е твоят призрак!

— Не е. Жив съм. Не се страхувай!

— Но нали умря, удави се в реката и те изядоха крокодилите!

— Нищо подобно! Нарочно паднах в реката. Сега имам да ти казвам нещо много важно и изгодно за теб. Но ако се приближа до огъня, може да ме забележи другият пост.

— О, вие пророци и халифи! Все още стават чудеса и поличби! Онбашията е жив, не е умрял!

— Не крещи така! Не е необходимо всички да чуят, че говориш с някого!

Човекът се приближи бавно и колебливо. Все пак цялата работа му се виждаше съмнителна. Той беше суеверен и изпитваше голям страх от призраци и духове. Първо огледа онбашията, после го хвана за ръката, завъртя го, така че самият той застана с гръб към Шварц и с въздишка на облекчение каза:

— Слава на Аллах! Не е призрак, наистина си ти! Но човече, я ми кажи защо скочи във водата!

— Това беше най-умното, което можех да направя. Искях да избягам оттук.

— Да избягаш от нас, дето си живеем тъй весело и охолно? И на туй ли му викаш „най-умното“? Да не би акълът ти...

Той не можа да продължи, защото в същия миг ръцете на Шварц тъй здраво го стиснаха за гърлото, че дъхът му секна.

— Връзвай! — прошепна немецът на очакващите заповедите му асакери, като издърпа изненадания арабин още по-надалеч от огъня в тъмнината.

Те се притекоха, вързаха човека и после го положиха на земята. Едва тогава Шварц пусна гърлото му, извади ножа си, допря острието му в голите гърди на пленника и го заплаши:

— Ха си казал една дума на висок глас, ха съм те убил!

— Аллах... Аллах... — промълви човекът, като с мъка си поемаше дъх. — Нападнат, нападнат... измамен от собствения си подофицер!

Онбашията се беше отдръпнал настрани, за да не му се налага да слуша очакваните упреци.

— Успокой се! — каза Шварц на пленника. — Нямам намерение да ти причинявам зло. Подчиниш ли се на заповедта ми да кротуваш и да не викаш, нищо няма да ти се случи. Но повишиш ли глас, макар и колкото да се чуе само край твоя огън, човекът, когото оставям тук, незабавно ще забие ножа си в сърцето ти! Не го забравяй!

— Ами ти кой си и какво търсите тук?

— Това не те засяга. И тъй, ще мълчиш ли или да ти запуша устата с парцал?

— Не, не, може да се задуша! Ще мълча. Няма да кажа нито дума, нито една-единствена сричка!

— Такъв е и моят съвет. Животът ти виси на косъм!

Един аскери седна край огъня съвсем в същата поза, както преди малко бе седял и постът. Друг войник се сви до лежащия в тъмнината пленник и извади ножа си, за да бъде готов за смъртоносен удар. На него Шварц каза следното:

— Дойде ли после моят пратеник, ще прережеш въжето на краката на пленника, за да може да върви и ще го доведеш при мен. Но ръцете му нека останат вързани, за да не офейка. Допуснеш ли да ти избяга, свършено е с теб. А сега да продължим нататък!

В този момент Пфотенхауер се приближи заедно с останалите осемнайсет войници и тихо каза:

— Добре се справихте! Ако и при другите пазачи мине тъй успешно, можем да сме доволни!

В отговор на това Бащата на единайсетте косъма се обади с тих глас, от който лъхаше явно пренебрежение:

— Вий к'во мислили, че може не успеят? Го'син доктор Шварц доказвали са при случай честия, че той могъл тайно да промъква всякакъв неприятел, негови и наши, със сигурност елегантна и комфортна.

— Комфортна сигурност! И туй си го бива! — промърмори Сивият.

— Мълчете! — помоли ги Шварц — Да не вземете сега да се карате!

— И през ум не ми минава! — отговори Пфотенхауер. На онбашията не му се искаше да пропусне напълно заслужената похвала и попита:

— Ефенди, как се справих? Доволен ли си от мен?

— Много! Ако и към останалите деветима подходиш със същата предпазливост и съобразителност, ще получиш от мен награда.

— Ще я заслужа, уверявам те! Ето че стигнахме вече и до втория огън.

— Знаеш ли името и на този човек?

— Нали ти казах вече, че ги познавам всички. Този пост ще бъде смаян далеч по-силно от предишния, защото присъстваше, когато паднах във водата.

— Значи толкова по-лесно ще го изненадаме. И тъй, отивай при него!

Вторият пазач също беше обезвреден, а след него и другите осем. Онбашията се справяше отлично с ролята си. Винаги си служеше с едни и същи думи и всеки път те имаха много добър резултат.

След като се справиха и с последния пост, четиримата, а именно Шварц, Пфотенхауер, дребосъкът и онбашията се върнаха при очакващите ги хора по същия път, по който бяха и дошли. Така получиха възможност да се убедят, че край огньовете на постовете всичко беше наред.

Когато стигнаха до мястото, където ги чакаха притаилите се асакери, Шварц каза на Сивия:

— Вие ще останете тук при тези хора, а аз ще се промъкна до бивака, за да го поогледам.

— Нима е необходимо? — попита Пфотенхауер.

— Да. Трябва да знам как да разположа нашите хора. Преди това не мога да ги взема със себе си.

— Аз бих постъпил съвсем иначе.

— Как?

— Хич нямаше толкоз много да се церемоня с тази шепа обесници, а веднага щях да ги връхлетя.

— От ваша гледна точка имате право. Нападението ще е толкова неочаквано за тях, че от изненада навярно няма и да помислят за съпротива. Но така може би ще изгубим нещо много важно.

— Какво ли е то?

— Промъкна ли се тайно до там, вероятно ще чуя някои неща, които ще ни бъдат от полза. Но нападнем ли ги още в този момент, няма да е така.

— Обаче тъй се излагате на голяма опасност.

— О не! Знам как да се приближа до някого, без той да ме забележи.

— Тогава ме вземете поне мен с вас, та ако нещо се изпорти да мога да ви помогна!

— Вашето присъствие може да ми донесе само вреда, но не и полза. Изпадна ли в беда, което обаче не ми се вярва, ще стрелям. В такъв случай заедно с всички наши хора незабавно ще ми се притечете на помощ. Докато не дам такъв сигнал, се намирам в пълна безопасност. И тъй, ако се позабавя, няма защо да се тревожите за мен.

Той тръгна. Пфотенхауер го проследи с очи, докато се изгуби от погледа му, и недоволно се изкашля. Беше го яд, че трябваше да остане да чака.

— Бъдете готови — каза той на асакерите. — Чухте какво каза ученият ефенди. Щом стреля, ние се втурваме към бивака. А който от ония там не се предаде доброволно, ще бъде застрелян или съсечен. Предполагам, че скоро ще чуем изстрела. Безумно дръзко е съвсем сам да се излагаш на опасност, която толкова лесно може да бъде избегната!

Тези думи ядосаха Бащата на единайсетте косъма. Той смяташе, че не бива да търпи подобни упреци за поведението на своя любим господар. Но не искаше да скастри недоволния орнитолог пред войниците, и за да не го разберат, се обърна към Пфотенхауер на немски:

— К'вото го'син доктора Шварц били правила, съм съвсем добър и правилен!

— Тъй! Че к'во ли разбира един джалаби от тез работи! — недоволно промърмори Сивия.

— Аз разбирам твърдо оттук! Аз прекарвал време много дълго при ефенди докторски и изучил бил личност неговата съвсем точно. К'вото той направил бил все правилно!

Сивия спокойно посрещна това поучение или по-скоро смърмяне. В този момент, когато се налагаше да се държат тихо и предпазливо, той искаше да избегне всякакви свади. След като не получи отговор, дребосъкът гордо се обърна към асакерите и започна да им разказва как са изненадали и пленили постовете. При това той се опита да изтъкне собствената си личност, но беше прекъснат не особено любезно от Бащата на смеха с думите:

— Туй, дето ни го разказваш, го знаем вече.

— Тъй ли? Нима ти беше там?

— Не, но нали преди ефендите ни обясни как трябва да се подхванат нещата и понеже всичко е станало точно така, не е

необходимо да ни го разказваш.

— А знаеш ли какво участие взех в цялата работа?

— Знам.

— Е, какво?

— Никакво, само си гледал. Или може би искаш да ни говориш за подвизи, които изобщо не си извършил?

— Мълчи! Ти не беше там и няма как да знаеш какви големи заслуги имам. Ако ти бе на мое място, наистина нищо нямаше да направиш и нищо нямаше да рискуваш, защото не те бива за нищо. Затуй ефендите взе не теб, а мен!

— Защото не му предложих услугите си! И теб нямаше да вземе, ако не го беше молил тъй настоятелно. А това е доказателство, че е убеден в невъзможността да те използва.

— Да не би да искаш да кажеш, че съм човек, дето за нищо не го бива?

— Не, защото от всеки човек може да има някаква полза, дори и от най-глупавия!

— Охо! — процеди гневно дребосъкът през зъби. — С такъв номер ли ми излизаш? Наричаш ме най-глупавия човек, така ли? Е, тогава знай, че съм изучавал всички науки и ги знам наизуст! Ами ти какво си учил? Нищо, хич нищо!

— Я ме остави на мира с твоите науки! Много добре знаем какво мнение трябва да имаме за тях. Аз далеч те превъзхождам, защото съм запознат с имената на всички народи и села, на всички страни и жители по земното кълбо.

— Я не ме будалкай!

— Доказах го!

— Кога бе?

— В серибата Мадунга, където не можа да отговориш на моите въпроси.

— А пък ти още по-малко отговори на моите, о, трикратен и десетократен Баща на смеха и на смехотворността!

— Не се подигравай! Ами какво е твоето име? Баща на единайсетте косъма, шест косъмчета отдясно и пет отляво! А я

погледни моята брада, с която ме е ощастливил Аллах! Всеки, който ме види, е респектиран от тази мъжествена украса.

— Я не ставай смешен! Та от колко време я носиш? Едва от няколко седмици! В такъв случай изобщо не можеш да знаеш дали ще видиш някакъв хаир от нея. А що се отнася до името ми, то аз нямам причина да се срамувам от него. Наричат ме Абу ал Буз, Баща на муцуната, понеже ми се падна предната част от лъвската кожа, докато ти трябваше да се задоволиш със задната, о, клетите ми Баща на опашката!

— Защото жребият така реши. Ами как гласи истинското ти име, дето го носиш в родината си? Запомнил съм го. Казваш се Ускар Ищван. Онзи, който има толкоз късо име, не може да е прочут човек. А я чуй моето! Аз съм Хаджи Али бен Хаджи Исхак ал Фарези ибн Отайба Абу л'Ошар бен Хаджи Марван Омар ал Гандези Хафид Якуб Абд Аллах ал Санджаки!

— В името на Аллах, престани! — извика дребосъкът. — Туй безкрайно име се изнизва от устата ти също като онзи червей от подутината на негъра абака, дето днес ефендите го навиваше на пръчица!

— Ти ще млъкнеш ли? — скара му се Сивият. — Така си се разкрещял, че сигурно ще те чуят чак при онзи огън. Да не искаш да ни открият и заради теб твоят ефенди да изпадне в опасно положение?

Това помогна. Дребосъкът занемя. Но след някоя и друга минута се приближи до Бащата на смеха и тихо го попита:

— Хаджи Али, ядосваш ли се?

— Да — отговори му той. Ами ти?

— Разбира се, че и аз се ядосвам!

— И кой е виновен за това?

— Аз!

— Не, аз!

— Значи и двамата, така ли?

— Да. Ето защо единият струва точно толкова, колкото и другият.

Ще ми простиш ли?

— Да. А ти на мене?

— С удоволствие. Да си стиснем ръцете! Нека не се караме вече!

— Добре. Поне днес няма да се караме. Обещавам ти!

Междувременно Шварц се беше приближил вече доста до бивака. Той беше разположен на такова място на брега, където храсталаците растяха единствено между дърветата, обстоятелство, което не можеше да не зарадва немца. Само голите дървесни стволи нямаше да му предложат напълно сигурно прикритие. Но понеже тук между тях имаше и храсти, пред Шварц се откриваше възможност с тяхна помощ да се приближи по-лесно.

Ловците на роби седяха между двата огъня, така че големите рояци комари, въдещи се край водата, не ги безпокояха чак толкова много. Над единия огън беше поставен глинен съд, в който се вареше риба, уловена в голямото блато. Доведените от серибата робини правеха брашно от дура и на другия огън печеха обичайните питки.

Всички мъже пушеха лули. От серибата бяха отмъкнали толкова големи количества тютюн, че можеха да пушат от сутрин до вечер. Отвъд огньовете при дърветата бяха натрупани всички товари, не личеше ясно дали са много или малко. Пълзейки на четири крака, Шварц продължи да се приближава все повече и повече, докато най-сетне стигна до два храста, намиращи се най-много на пет крачки от първия огън. Те растяха съвсем близо един до друг. Между тях под клоните имаше място за един човек. Бавно и предпазливо немецът се провря сред шумата им и колкото можеше се сгуши, за да заема по-малко пространство.

Оттам имаше възможност да огледа кръга, образуван от мъжете. Несъмнено присъстваха всички, защото той преброи четиридесет и един души. Още от пръв поглед разбра кой от тях е фелдфебелът. Предводителят на отцепниците седеше съвсем близо до притаилия се немец и тъкмо в момента говореше. Шварц можеше да чува всяка дума.

— Съжалявам — каза старият фелдфебел, — че се е удавил. Но всъщност няма защо да ни е толкова жал за него. Такава е била волята на Аллах и това е било най-доброто. В този онбашия не бяхме съвсем сигурни. Той мразеше Абд ал Мот, ала бе твърде силно привързан към Абу ал Мот. Не можехме да се осланяме на него. Винаги съм подозирал, че ще избяга, за да ни предаде.

— Но той не може да рискува подобно нещо — подхвърли един друг.

— Защо не?

— Защото Абу ал Мот незабавно ще го разстреля за предателство.

— Само си въобразяваш! Той ще го помилва. От само себе си се разбира, че онбашията ще му представи цялата работа така, та върху него да не падне никаква вина, или пък тя да е съвсем незначителна. Но тогава тежко ни! Ако в резултат на подобна измяна попаднем в ръцете на Абу ал Мот, той ще измисли какви ли не мъчения, които ще трябва да изтърпим.

— Прав си. И затуй не бива повече да оставаме тук!

— О, на това място сме в пълна безопасност!

— Не ми се вярва. Ако господарят пристигне в серибата и я завари опустошена, ще отиде право при джурите и от тях ще научи всичко. После ще ни погне с нухрите, които се канеше да вербува и тогава сме загубени.

— Да, ако! Но поне засега той все още няма да дойде.

— Сигурен ли си?

— Напълно!

— Но нали стана дума, че можем да го очакваме всеки миг!

— Така е, признавам. Самият аз го казах, за да ви накарам да побързате, но знам, ще се върне по-късно.

— Той ли ти го съобщи?

— Не. Така предполагам. Я ми кажи, той знае ли за газуаха, предприет от Абд ал Мот в Омбула?

— Нито дума. Абд ал Мот организира този поход на своя глава.

— Дали е знаел кога ще се завърне неговият и наш господар?

— Сигурно!

— Нима се е решил да тръгне за Омбула във време, когато се очаква идването на господаря?

— Не е вероятно.

— Е, тогава ще ви кажа следното: щом Абд ал Мот все още не се е върнал от Омбула, не е възможно да очакваме и появяването на Абу ал Мот. Значи няма защо да се страхуваме от Бащата на смъртта и можем най-спокойно и безгрижно да останем тук и да изчакаме завръщането на газуаха.

— Дано само не ти излезе крива сметката! Много е въпросително дали асакерите на Абд ал Мот ще преминат на наша страна.

— Ще преминат, можете да разчитате на това. Познавам хората си.

— Да се надяваме! И аз мисля, че така ще стане, понеже никой от тях не обича Абд ал Мот. Вярно че после ни чакат големи трудности и мъки. Не забравяй, че газуахът ще доведе много роби и животни. Към тях се прибавят и стадата, които имаме ние. Това неимоверно много ще затрудни придвижването ни. Ако искаме да тръгнем на юг, ще напредваме страшно бавно и се опасявам, че Абу ал Мот и неговите нухри ще ни догонят.

— Смяташ ли, че не съм помислил за това? Но ако хората от газуаха преминат на наша страна, ще бъдем достатъчно силни да се справим с нухрите, макар да не знаем точния им брой. Сигурно Абу ал Мот ще доведе двеста или най-много триста души. А ние ще бъдем далеч над петстотин. Що се отнася до животните, то няма да е необходимо да ги мъкнем с нас.

— Как така? Искаш да кажеш, че няма да ги вземем с нас ли?

— Да, това искам да кажа.

— И какво ще стане с тях?

— Ще ги продадем.

— Трудна работа!

— О, не е. Само трябва да разбираш от занаята. Ще ги разменим срещу слонова кост.

— Аллах! Каква идея!

— Харесва ли ти?

— Великолепна е. Но не бива да се бавим. Няма да киснем тук още със седмици, я!

Фелдфебелът дръпна силно от лулата, издуха дима пред себе си поглади си брадата и самодоволно усмихнат, каза:

— Да ето че пак можете да видите какъв предводител имате сега!

Нали снощи препуснах оттук и се върнах едва днес привечер.

Къде ли съм ходил?

— Нали ни каза!

— Не съм.

— Не отиде ли до Омбула, за да разузнаеш тайно какво е положението?

— И през ум не ми е минавало.

— Но нали преди малко ни разказа, че си стигнал почти до самото село!

— Направих го, за да ви изненадам утре сутринта. Я ми кажи къде могат да се намерят най-известните търговци на слонова кост?

— Естествено при негрите дор.

— И колко път има до тях?

— От тук на кон ще стигнеш почти за един цял ден.

— Е, при тях бях.

— Наистина ли? Заради слоновата кост?

— Да.

— Много добре, много добре!

Към този възглас се присъединиха и всички останали. За тях бе добре дошло да се отърват от животните, които само щяха да им пречат, разменяйки ги срещу слонова кост, от чиято продажба можеха да имат голяма печалба.

— Видях техните ями — продължи фелдфебелът. — Те с години събират бивните и ги крият в ями, докато им се предложи случай да ги разменят срещу добитък. Тези ями се пазят в тайна, за да не обере някой съкровищата им, но щом чува желанието ми, те отвориха една от тях и ми показаха съдържанието ѝ. Казвам ви, че останах съвсем слиян. А цената, която поискаха, е толкова нищожна, че ще направим сделка каквато Абу ал Мот още не е правил.

— Ти спазари ли се вече с тях?

— Казах им колко животни могат да получат от нас и утре те ще дойдат да сключим сделката. Ще докарат много товари слонова кост.

— Значи утре? По кое време?

— Казах им, че бързае. Затова ще тръгнат още днес, ще пътуват цяла нощ и призори ще са тук.

— Това е...

Човекът бе прекъснат. Чу се тропот на конски копита. Откъм първия огън на най-южния пост проехтя силен вик. Отговори му друг. После се разнесе възклицание на изненада, а след това видяха да се приближава някакъв ездач.

Хората наскачаха на крака и очаквателно насочиха погледи към появилия се конник. Кой ли можеше да е той? Идваше от юг а в тази посока се намираше селото Омбула. Дали не беше пратеник на Абд ал Мот?

Това предположение се потвърди. Когато ездачът стигна до огъня и можаха да видят лицето му, фелдфебелът извика:

— Бабар, ти ли си? Бъди добре дошъл и слез от коня!

Новодошлият скочи от седлото, пристъпи в кръга на своите другари, за чието предателство все още нямаше никаква представа, учудено ги огледа един подир друг и възкликна:

— В името на Аллах, не знам дали да вярвам на очите си или не! Не се ли лъжа? Вие тук, а аз си мислех, че сте в серибата. А с вас е и фелдфебелът! Та нали ти беше пленник!

— Свободен съм, както виждаш — отговори му той.

— Кой те освободи? Абу ад Мот? Той върна ли се вече?

— За това по-късно! А сега най-напред ми кажи къде ти е пушката!

— Ей къде виси на седлото.

— А ножът ти?

— Тук в пояса ми е.

— Я да го видя!

Той измъкна ножа от пояса му и продължи:

— Какви други оръжия имаш?

— Никакви. Какво толкова ме разпитваш, какво ще правиш с ножа ми?

Фелдфебелът се приближи до коня, взе пушката, окачена на издигнатата предна част на седлото, подаде я заедно с ножа на един от хората си, който ги отнесе при багажа, и забелязвайки учудването му, каза:

— Бабар, ти си един от нашите най-добри и храбри мъже. От сърце ти пожелавам дълъг живот и всичко най-хубаво, но ти още в този момент си стъпил вече с един крак върху моста, който води от земния живот към отвъдния.

— Как? Какво? — попита Бабар.

— Нали чу думите ми, наистина е така, както казах. Ще ти го обясня. Но преди това ми кажи дали походът ви има успех.

— Огромно. Заловихме около хиляда роби.

— И сега се връщате?

— Още не. Успехът направи Абд ал Мот още по-предприемчив. Той ще нападне и едно друго село, където може би ще плени не по-малко чернокожи.

— Значи не се намира вече в Омбула?

— Не. Околността на селото му се струваше несигурна. Там не можеш добре да се отбраняваш, тъй като всичко е опожарено, а се очаква беландите да се съберат, за да ни отнемат плячката. Ето защо Абд ал Мот раздели своите асакери. С триста от тях продължи по-нататък, за да залови още роби, а двеста се върнаха малко назад до едно място, където лесно може да се отблъсне всяко нападение.

— Къде е това място?

— На половин ден път оттук и също на толкова от Омбула. То представлява едно не съвсем пресъхнало корито, издълбано от дъждовните порои, където на отиване пленихме двама бели, тръгнали за Омбула с намерение да предупредят беландите за нашия газуах. Отвъд образуваното от пороищата корито има едно блато и ние лагеруваме между двете.

— Ами ти накъде си тръгнал?

— Към серибата при Абу ал Мот.

— Аллах! Нима се е върнал?

— Та ти трябва да знаеш по-добре от мен! Абд ал Мот смята, че господарят сигурно се е прибрал вече у дома, и ме изпраща да му кажа да побърза да ни догони заедно с нухрите си, защото сме твърде малко на брой, да съпровождаме толкова много роби, а същевременно и да ги опазим, ако ни нападнат.

— По дяволите! — извика фелдфебелът. — Значи Абу ал Мот се е върнал! Кой можеше да предположи! А може вече и да е по петите ни!

— По петите ви ли? Как да го разбирам? Нима сте тръгнали от серибата без разрешението му?

— Да.

— Ами кой остана там?

— Никой.

— Възможно ли е? Значи токулите са изоставени?

— Не са изоставени, а изобщо не съществуват.

— Ти да не си луд? Защо да не съществуват?

— Защото изгоряха.

— Из...

Той не можа да изрече думата. Фелдфебелът му кимна с двусмислена усмивка и продължи:

— Цялата сериба е опожарена.

— Дано Аллах запази слуха ми! — извика Бабар. — Вече не знам дали мога да ви имам доверие. Изразът на лицето ти съвсем не е на човек, комуто всичко е изгоряло. Дори се смееш. Ей там виждам натрупани кошове и вързопи. Какво означава това?

— Ще научиш. Седни при нас край огъня! Ще ти разкажа случилото се.

— Тогава побързай! Извънредно много съм любопитен да го чуя. Но защо ми поиска пушката и ножа? Защо не ми ги върна?

— И това ще разбереш. Случиха се неща, за които нямаш и представа. Ако си разумен, възползвай се! Сега зависи от теб да не изпуснеш късмета си.

Той дръпна човека да седне край огъня до него и започна разказа си.

Шварц бе видял и чул немалко. Струваше му се, че вече знае достатъчно. Пропълзя обратно през храстите и незабелязано се отдалечи. Когато се озова при своите хора, Пфотенхауер каза:

— Ама дълго трябваше да ви чакаме, сигур повече от час Чухте ли нещо?

— Повече от достатъчно!

— Нещо добро ли е?

— Не. Брат ми е пленен.

— Хиляди дяволи! Ами сигурно ли е?

— Да. На половин ден път отук е паднал в ръцете на Абд ал Мот заедно с Ловеца на слонове.

— А къде се намира в момента?

— Не знам. Не исках да чакам, докато си разкажат всичко. Но ще го науча.

— Тогава побързайте! Естествено ще трябва незабавно да тръгнем, за да измъкнем двамата от плен.

— Това се разбира от само себе си, но тази нощ се налага да останем тук. Походът се е увенчал с пълен успех. Омбула не съществува вече. В ръцете на Абд ал Мот се намират хиляда роби, а той иска да залови и други!

— Тъй! Та това е ужасно! Е, ние ще му пообъркаме малко сметките, което може би ще му струва и живота, но я ми разкажете ясно за какво разговаряха там край онзи огън. Щом брат ви Зеп, моят

най-добър приятел, е пленен, то и аз трябва да чуя със същите подробности и да разбера как го е пленил Абд ал Мот. Пък после ще можем хубавичко да обмислим как да го отървем.

Дума по дума Шварц му разказа чутото и Сивият се разгневи ужасно. Щом Шварц свърши, Пфотенхауер процеди през зъби:

— Тъй значи, тъй! Спипали са моя Зеп и кой знае к'во ще правят с него! Чул сте, че е искал да предупреди негрите. Значи ще имат силното желание да му отмъстят и сигур няма да се отнасят с него като към скъп гост. Но аз ще дойда, ще дойда аз, Нац Птичаря, и тогаз тежко ви и горко, ако от главата му е паднал и един косъм. А сега бързо да вървим при онзи огън, иначе като нищо ще вземем да изпортим цялата история!

— Тези опасения едва ли са оправдани, но не е изключено фелдфебелът на бърза ръка да вземе някое решение, което да ни направи задачата по-трудна.

— К'во може да е то?

— Той вече знае, че господарят му, Абу ал Мот, се е върнал. Възможно е Бащата на смъртта да е тръгнал да го преследва и ето защо фелдфебелът навярно ще бъде наведен на мисълта да изпрати срещу него някой съгледвач, за да гарантира сигурността си.

— Е, туй няма да е кой знай к'во нещастие за нас, щото веднага ще спипаме тоз съгледвач. Но на мен не ми се чака и минута повече. Хайде да тръгваме и да ги нападнем!

— Да, време е.

— Как ще стане таз работа?

— Ще се разделим. Разполагаме с осемдесет души, с които ще трябва напълно да ги обградим, за да не може никой да избяга. От тях аз ще взема трийсет и ще ги заведа до мястото, където бях преди малко. Ще залегнем в храсталаците между бивака и блатото. Вие заедно с останалите петдесет души ще заобиколите лагера откъм равнината, като се промъкнете между двата огъня и животните, оставени ей там надясно. Вашите хора трябва да се разположат в полукръг, чийто два края да се срещнат с правата линия, образувана от моите асакери. Щом стане това, вече няма да има никаква пролука и тогава ще се нахвърлим върху онези типове. Няма да ги избиваме. Просто ще ги прегазим. Уплахата им ще ни бъде добър помощник. Ще убием само онзи, който вдигне оръжие да се съпротивлява.

— Подръка ли са им пушките?

— Не. Оставили са ги при товарите. Но в поясите им видях ножове и пистолети. Най-важното е бързо да ги нападнем и незабавно да ги смажем. Що се отнася до мен, с удари ще поваля на земята онези, до които успея да се добера, така че да изгубят съзнание и лесно да бъдат вързани.

— Туй е най-умното, к'вото може да има. Осемдесет срещу четиридесет? Но ако решим да ги щадим и да ги поваляме само с юмруци, някой от тях лесно могат да ни избягат. Ще река на моите хора хич нищо да не казват, изобщо да не говорят. Безмълвно да се нахвърлят върху тях и да удрят с прикладите. Всеки удар — един човек, и то да бъде по главата. Нали?

— Да, и аз смятам това за най-доброто.

— Ами как ще разбере кога сте готови за нападение, или пък как ще разберете вий, че аз съм готов?

— Трябва да си дадем някакъв сигнал.

— Какъв?

— Изберете го вие!

— Гласа на някоя птица. Туй ще е най-подходящо. Ама за да не направи впечатление, трябва да прозвучи съвсем естествено. Дали сте запознат с щъркела абдими?

— Да.

— Как се казва на латински?

— *Sphenorhynchus Abdimi*.

— Правилно! А на арабски?

— Симбил или симбила.

— А на Судански?

— Шумбриях.

— Много добре! — похвали го Сивия, който дори и в такъв момент не можеше да се откаже от привычката си да изпитва другите. — Когато смутят съня му, този щъркел издава едно особено глухо тракане. Известно ли ви е?

— Да.

— Ама не можете го имитира, нали?

— Мога и то дори много добре. Не е трудно.

— Хубаво. Туй ще е сигналът. Ще го даде онзи, който се приготви пръв. А когато го повтори другият, това ще е мигът за

нанасяне на удара. Готови ли сме?

— Да. Само да дам инструкциите.

След като бе обяснено на осемдесетте мъже какво трябва да правят, те се разделиха на два отряда. Предвожданите от Шварц хора получиха по-трудната задача — да се промъкнат между храсталаците и там да заемат позиция, при което трябваше да внимават да не вдигат какъвто и да било шум. Шварц посочи на всеки участник точното му място, а това им отне време. Тук-там един или друг се блъскаше в клоните и те прошумоляваха, но за щастие разговорът край огъня се водеше на толкова висок глас, че тези леки шумове не бяха доловени от враговете.

Самият Шварц зае място в средата на веригата и така се озова точно зад фелдфебела, когото трябваше да повали пръв. Но най-важният човек за него си оставаше Бабар, пратеникът на Абд ал Мот. Единствено от него можеше да научи каквото искаше и трябваше да узнае. Затова той насочи вниманието си главно към него.

Почти в същия миг, когато Шварц залегна сред храстите, Сивия даде уговорения сигнал. В същото време той чу фелдфебелът да пита пратеника:

— А сега бъди разумен и избирай! Обясних ти всичко с най-големи подробности. С кого искаш да бъдеш, с мен или с Абд ал Мот?

— Естествено с теб! — заяви Бабар. При теб ще водя друг живот, който съвсем ще се различава от живота ми при него, и аз ти казвам, че щом дойдат, повечето от нас ще преминат на твоя страна. Но това си остава много рисковано. Появи ли се Абу ал Мот, всички сме загубени.

— Още не сме. Не се страхувам от него.

— Не забравяй, че сме петдесетина, а той води неколкостотин души!

— Ние ще бъдем повече от петдесетина. Но тъй както стоят нещата ще трябва да променя плана си. Не бива да оставам тук, за да не позволя на Абу ал Мот да ни смаже. Утре в ранни зори ще дойдат дорите със слоновата кост. Възможно най-бързо ще сключа сделката с тях и после тръгваме на път за Омбула. Развея ли знамето на бунта, всички мои предишни другари ще минат на моя страна и тогава нека Абу ал Мот заповяда. Ще го застрелям и така ще сложа край на господството му!

— И ще започне твоето! — подкрепи го пратеникът.

Не му било съдено да излезе прав, защото тъкмо в този миг други хора взеха мерки господството на фелдфебела изобщо да не започва. Шварц даде сигнала, изскочи от скривалището си и с такава сила удари стария фелдфебел в слепоочието, че той, без да гъкне, се просна настрани на земята и остана да лежи като мъртъв. В следващия миг юмрукът на немеца повали и пратеника.

Това стана толкова бързо, че ловците на роби не намериха никакво време да направят и опит за съпротива. Сковани от уплаха, те продължиха безмълвно да стоят по местата си дори когато нападателите се нахвърлиха от всички страни върху тях. Едва след като повечето бяха повалени, останалите се развикаха и се опитаха да се отбраняват, но напълно безуспешно.

Тази схватка бе извънредно странна и нещо невиждано за темпераментните суданци, които не захващат каквото и да било, без крясъци и викове. Нападателите строго се придържаха към дадените им инструкции. Никой от тях не проговори и дума. Удряха с прикладите си и почти всеки удар поваляше някого. Малцината, които успяха с ръце да парират насочените към тях удари, започнаха да се молят за милост. Те разбраха, че всяка съпротива е напразна.

Никога край Нил сто и двайсет души не са се били толкова безшумно и навярно никога подобна схватка не е приключвала толкова бързо. Всеки аскери се беше запасил с въжета и върви или нещо подобно и не измина и четвърт час, откакто Шварц бе отговорил на сигнала на Сивия, когато всички хора на фелдфебела заедно с предводителя си лежаха вързани на земята.

Лесно можете да си представите какви очи опули фелдфебелът, когато дойде в съзнание. Понечи да посегне с ръка към мястото, където го бе ударил юмрукът на немеца, но не можа да се помръдне, защото беше вързан. Тогава широко отвори очи и се огледа наоколо. Видя своите хора вързани и наобиколени от аскери, които безмълвно бяха подпрели ръце на пушките си.

Погледът му падна върху Шварц и Пфотенхауер, но пак не проговори. Всички останали също мълчаха. Тогава пленникът неочаквано съзря...

— Allah ia sillib — всемогъщи Боже! — изкрещя той и в ужаса си направи усилие да се изправи, но не успя. — Господи, закрилай ме от

дявола, деветдесет и девет пъти убит с камъни! Нима духовете на умрелите се скитат по земята?

Беше видял онбашията. „Възкръсналият“ му отговори:

— Да, скитат се. Това са Dschinn el intikam^[5] които преследват изменниците. Ти ме подлъга, като ми каза, че съм щял да заповядвам заедно с теб. Не удържа на думата си и започна да ми нареждаш какво да правя. Ето че сега ще те сполети наказанието.

Старият фелдфебел не отговори. Почти обезумелият му поглед все още бе втрещен в подофициера, който продължи:

— Нарочно скочих в реката, заплувах под вода и избягах за да доведа Абу ал Мот. Но волята на Аллах била друга. Вие не паднахте в неговите ръце, а станяхте пленници на тези двама ефендита, в чиято власт е животът ви.

— Той е жив! Не е мъртъв! — процеди фелдфебелът. — Не се е удавил, а е станал... предател! Дано Аллах го изгори! Но кои са мъжете, одързостили се да ни нападнат, без нищо да сме ги обидили? Незабавно ни развържете!

Тези думи бяха отправени към Шварц.

— Само търпение! — отговори му той. — Няма да останеш вечно с тези въжета.

— Нито час, нито минута, нито миг няма да ги търпя! Освободи ме, иначе си загубен! Ти не знаеш, че тук не сме сами. Наблизо има още наши воини!

— Само десет. Имаш предвид пазачите, дето са малко понататък, нали? Почти от два часа те лежат край огньовете си вързани също като теб. Човекът, който пропусна Бабар да мине, е от моите хора, а не е ваш другар.

— Ти знаеш името ми? — попита пратеникът.

— Да.

— Откъде?

— Знам го, това ти стига. А сега слушайте какво ще ви кажа!

Той седна на земята пред фелдфебела и Бабар и после продължи:

— Вие сте се разбунтували срещу Абу ал Мот, но не е това причината да ви пленим. Аз също съм негов враг, както съм враг и на Абд ал Мот. Нападнах ви само защото сте се числили към неговите хора. Дали ще ви върна свободата или не, зависи единствено от вас. Животът ви е в моите ръце.

— Ефенди, кой си ти? — попита фелдфебелът.

— В момента не е необходимо да знаеш. Искам да ти кажа, че Абу ал Мот се е върнал. Той дойде с триста нухри. Нападнах го и го победих. Сега бяга към Омбула, но аз ще го нападам и там и...

— Върни ни свободата! Ще ти помагаме! — извика фелдфебелът.

— Нямам нужда от помощта ви. Вие сте се разбунтували срещу вашия господар и сте нарушили думата, която сте му дали. Не мога да ви използвам за нищо. Вашият занаят е престъпен и Абу ал Мот е голям грешник. Въпреки това спрямо него сте клетвопрестъпници и не желая да си имам работа с вас. Всички до един заслужавате смърт. Но дали ще ви съдя или ще ви предоставя на съвестта ви, ще реши този човек. Той посочи към пратеника.

— Аз ли, ефенди? — попита той.

— Да, ти.

— Изглежда познаваш и мен, и всички други, а?

— Познавам и вас, и взаимоотношенията ви по-добре, отколкото самите вие.

— Но за нас си цяла загадка!

— Тя ще бъде решена, макар и не веднага.

— Аз не знам нищо за теб, никога не съм те виждал. Знаем само че сме твои пленници и от думите ти се разбира, че при определени обстоятелства ще ни помилваш.

— Така е. И това зависи единствено от теб, понеже само твоето поведение ще определи как да постъпя с вас.

— Какво трябва да направя?

— Да ми отговаряш откровенно.

— Питай ме! Стига да мога, ще ти кажа всичко каквото искаш да знаеш.

— Можеш, само да желаеш. На около половин ден път отук сте пленили двама бели, нали?

— Да.

— Кажете ми преди всичко дали са все още живи.

— Живи са.

— Ранени ли са?

— Не. Здрави са и се чувстват добре, но Абд ал Мот ще ги убие.

— Кога?

— След като се върне в серибата.

— Слава Богу! Значи все още не е твърде късно! Какви са тези мъже?

— Единият е чуждоземен ефенди, гяур, чието лице прилича на твоето тъй, както си приличат двама братя.

— Продължавай!

— Другият е емир и е арабин.

— Знаеш ли името му?

— Абд ал Мот го каза, когато видя човека за пръв път край блатото, но после не го е споменавал вече. Той го нарече Барак ал Кази, емир на Кенадем.

В същия миг се разнесе силен вик. Той се изтръгна от устата на Сина на тайната. Младежът се втурна към Бабар и извика:

— Как беше? Какво име каза?

Цялото му поведение, гласът, както и изразът на лицето му издаваха необикновено силно вълнение.

— Емир на Кенадем — отвърна пленникът.

— Ке-на-дем! Кенадем! — повтори Синът на тайната първо бавно, а после бързо. По страните му изби руменина, но още в следващия миг изчезна. Силно задъхан, той продължи:

— Кенадем! О, главата ми, паметта ми, моят спомен! Аллах, Аллах! Кенадем, Кенадем! Каква сладка, каква прекрасна дума! Знаех я, тя лежеше погребана в мен, не, не беше погребана, а само дремеше и трябваше да бъде събудена! Но все не се намираше човек, който да я назове, който да я изрече. Кенадем, тъй се казваше моето родно място, тъй се казваше селището, където живееха моите родители! Кенадем, Кенадем! Къде се намира? Кой знае къде се намира!?

Той се огледа наоколо с такъв поглед, с такъв израз на лицето, сякаш от отговора зависеше животът му.

— Намира се в Дар Рунга — отговори Шварц. — Южно от езерото Рахат Гарази.

— Ти знаеш ли го, ефенди, бил ли си там?

— Не, но съм срещал това име в книги, намирал съм го на различни карти.

— В книги и карти! Аллах, о, Аллах! Да можех да видя някоя такава книга или карта! Не намерих родното си място. Далеч съм от него. Палмите му се поклащат във въображението ми, но няма как да ги видя. Ето защо ще бъда очарован, ако мога да хвърля поглед на една

такава книга или карта, където се намира името му. Кенадем, о, Кенадем!

Шварц бръкна в джоба си и извади плосък калъф от червена кожа, в който имаше няколко карти.

— Идвам от Севера и ето тук имам една негова карта. Кенадем също се намира на нея.

— Покажи ми го, покажи ми го, ефенди! — извика младежът, като посегна към картите с намерението да ги изтръгне от ръката му.

— Почакай! Ти няма да го намериш. Трябва аз да ти го покажа.

— О, ще го намеря, сигурно ще го намеря! Веднага ще забележа името Кенадем дори между хиляди други!

— Няма да можеш, защото е написано с много по-различен шрифт от онзи, който познаваш. Седни при огъня!

Абд ас Сир се настани на земята. Шварц разгърна картата на скута си, показва му съответното място и обясни:

— Това оцветено в зелено малко късче земя е Дар Рунга. Туй съвсем дребно продълговато място е езерото Рахат Гарази, а по-надолу виждаш мъничко колелце, което е Кенадем. Името е написано до него с европейски букви.

— Махни си пръста! Само на моя пръст се полага да стои върху Кенадем! Значи това е той, това! Там сияят във великолепието си олбайдровите горички, които винаги виждах в сънищата си! Там, там! О, Кенадем! Ефенди, твоята добрина е голяма, сигурно ще ми изпълниш едно желание!

— Какво е то?

— Подари ми Кенадем!

— Това не е във възможностите ми, защото той не е моя собственост.

— Какво? Нима тази карта не е твоя?

— Да, картата е моя.

— И не желаяш да ми дадеш моя Кенадем? Не ти искам цялата карта, моля те само да ми разрешиш да изрежа с ножа си онова парченце, където се намира родното ми място!

Той беше обхванат от силна възбуда. Непрестанно целуваше своя Кенадем, поднасяйки картата към устните си.

— Аха, значи това имаш предвид! — каза Шварц. — Тогава нямаш нужда от нож. Цялата карта е твоя.

— Наистина ли? Възможно ли е? О, господарю, о, ефенди, колко щастлив ме правиш!

Той скочи на крака, целуна ръка на немеца, нещо, което този горд и сдържан млад човек при други обстоятелства не би направил за нищо на света, и държейки все още в ръка разтворената карта, отново се обърна към Бабар:

— А как беше името на емира?

— Барак ал Кази.

— Ба-рак-ал-Ка-зи — повтори Абд ас Сир, като сложи длан на челото си, сякаш се мъчеше да изтръгне оттам някакъв спомен. После изведнъж трепна и извика: — Сетих се, сетих се, знам го! Да, да, тъй беше! Барак ал Кази^[6], така наричаха баща ми. Когато издаваше заповед да накажат негов поданик или да бият с камшик някой роб, той се изправяше с мрачно изражение на лицето и казваше: „Наричате ме Барак ал Кази, е, добре, тогава ще бъда такъв!“ Ето защо мразех това име, а майка ми пребледняваше, щом го чуеше. И плененият от Абд ал Мот човек е Барак ал Кази, емирът на Кенадем, така ли?

— Да.

— Татко, татко! Трябва да дойда при теб, трябва! Ефенди, нека тръгнем на път! Трябва незабавно да отида да го освободя от ръцете на мъчителите му!

— Опомни се! Овладей се, Абд ас Сир! — помоли го немецът. — Потърпи до разсъмване. Тогава ще тръгнем.

— До разсъмване! Цяла вечност! Но ти си прав, ефенди, сърцето ми иска да поема на път, но разумът ми ме съветва да потърпя. А ти как ме нарече току-що? Абд ас Сир — Слуга или син на тайната! Така се казвах в продължение на петнайсет години, но отсега нататък се отказвам от това име, защото то вече е лъжливо. Тайната е разкрита и аз се казвам Масуф. И тъй, цялото ми име е Масуф бен Барак ал Кази ал Кенадеми! Аз знам името си, знам моето родно място! О, ефенди, не ме спирай! Трябва да се махна оттук, трябва да се разходя в нощта, да извикам на север: „Кенадем!“, а на юг, където се намира баща ми — „Барак ал Кази ал Кенадеми“. Тръгвам, тръгвам, иначе сърцето ми ще се пръсне!

Той бързо изчезна. Шварц понечи да извика подир него, за да го предупреди, но се отказа. Познаваше младежа и знаеше, че щом се успокои, ще се върне.

Пфотенхауер се извърна, за да не видят сълзите в очите му и промърмори:

— Огън момче, момче и половина! Де и аз да имах едно такова! А у нас учените пишат и говорят, че полудивите народи нямали ни сърце, ни душа! Нека дойдат сами тук и видят тез хора със собствените си очи! Вий к'во мислите, прав ли съм?

— Разбира се! — отвърна Шварц, към когото беше отправен въпросът. — Тази сцена трогна и мен. Но сега нямаме никакво време. Трябва да узнаем и някои други неща.

— За вашия брат, моя близък приятел? Да! Побързайте да го попитате!

Шварц отново се обърна към Бабар:

— Ти каза, че Абд ал Мот познавал емира. А дали и Барак ал Кази познава ловеца на роби от преди?

— Да, дори го назова по име.

— А ти запомни ли го?

— Да. Ебрид бен Лафса.

— Къде се намират двамата бели? Дали са останали при онези двеста мъже, които са се разположили на лагер край блатото, или са продължили заедно с Абд ал Мот и другите триста души?

— Ефенди, ти да не си всезнаещ? — учудено го попита човекът. — Бях убеден, че тук съм единственият, от когото може да се узнае, че войниците ни са се разделили на две.

— Както виждаш и чуваш, ако не всичко, поне знам много, така че непременно ще забележа опиташ ли се да не ми кажеш истината. Аз трябва да освободя и на всяка цена ще освободя тези двама пленници. Помогнеш ли ми, на всички ще ви върна свободата.

— Даваш ли ни честната си дума?

— Да.

— Тогава ще ти кажа всичко. Ще те заведа до онова корито, дето е издълбано от поройните дъждове, както и до блатото, между които се намира бивакът.

— Искам да заловя и Абд ал Мот.

— И в това ще ти помогна. Само не забравяй обещанието си!

— Няма. Но днес ще трябва да останете вързани. Утре ще ви махнем въжетата.

Настъпилото в момента мълчание им позволи да чуят отдалеч протяжния вик: „Кенадем!“, а после проехтя и името „Барак ал Кази“. Синът на тайната даваше воля на чувствата си.

— Не биваше да му позволяваме да се отдалечава — каза Сивият.
— Ако някой го чуе, може да си изпатим.

— Кой ли ще го чуе? В цялата околност няма други хора освен нас. Да го оставим да си вика! След като даде отдушник на голямата си радост, пак ще се върне.

Докараха десетте пленени пазачи на добитъка. Веднага след превземането на бивака, Шварц беше изпратил един вестonosец да повика хората от малките огньове. Ако постовете бяха хранили някаква надежда, че фелдфебелът ще ги освободи, в този миг тя съвсем се изпари. Те видяха, че и останалите техни хора са пленени. Шварц им заповяда да насядат при своите другари по съдба. Те се подчиниха и веднага очите им затърсиха подофицера, но той беше заел такова място, че погледите на предадените от него войници да не могат да го открият.

Асакерите се настаниха около пленниците. Неколцина от тях огледаха наличните провизии и донесоха някои неща, които им бяха харесали, но преди всичко тютюн и големи стомни, пълни с мерисах. Робините имаха много работа — от намереното брашно трябваше да изпекат питки.

Междувременно Шварц и Пфотенхауер накараха Бабар да им разкаже всичко, случило се по време на похода към Омбула. Той често се беше навъртал покрай Абд ал Мот и двамата пленници и затова можеше да ги осведоми какви разговори бяха водили тримата. Описа им много точно целия лагер и разположението му, каза им в коя част се намират пленените мъже и освен това трябваше да отговори още на куп други въпроси на Шварц, чиято цел той тъй и не разбра. Дори от време на време и Сивият поглеждаше твърде учудено, когато колегата му зададеше някой такъв въпрос, който му се струваше напълно излишен или пък даже смешен.

Бабар им каза още, че на по-следващия ден Абд ал Мот щял да се завърне от втория си грабителски поход и предварително бил издал строга заповед, в случай че бивакът им бъде нападнат, незабавно да убият двамата бели пленници. Веднага щом Шварц чу тези думи, той се обърна към асакерите, които седяха най-близо до него:

— Кой от вас ще се реши сега през нощта да се върне на дахабийето с малката лодка?

— Аз — бързо отговори Бащата на единайсетте косъма. — Аз могат с радост пътувал към дахабийе нашето!

— Но това е опасно!

— Вий не сте ли мен опознавали кат' маджарин най-обезстрашения?

— Да, знам, че не си страхлив. Но да преплаваш сам езерото? Ще ти дам двама асакери да те придружават.

— Аз могъл отидат сам. Аз нямат нужда от придружаване, асакерското!

— Човек не бива прекомерно да рискува! Даже и самото отиване до лодките е опасно. Наоколо се навъртат диви животни.

— Аз нивга не боят се от добитък нецивилизования! — презрително каза дребосъкът. — Аз сме бил дори победител над два лъва, оженените.

— Нали бях свидетел. Но тук се намират и други животни, преди всичко имам предвид хипопотамите, които вечерно време излизат на сушата, а призори отново се връщат във водата. Ами ако те срещне някой такъв звяр!

— Туй ще ми е бил безразлично съвсем многото. Аз никогаш не бил страхуват кон сухоземния, тъй че не ще се страхувал и от кон речния. Нали аз вземал с мен моя пушка слоноубийствената!

— Която при всеки изстрел ти удря такъв шамар ли? Не, сам няма да те пусна да тръгнеш. Избери си двама придружители!

— Щом вий заповядвали, трябва аз подчинил се. Но к'во щял прави аз на дахабийе?

— Ще занесеш на Хасаб Мурат нареждането да каже на всички капитани, утре още в ранни зори, значи щом започне да се развиделява, с петте кораба да напуснат реката, да навлязат в езерото и да хвърлят котва там, където спряхме лодките, за да слезем на брега. Можеш да успокоиш хората от дахабийето, че тук всичко е наред, а на моя слуга му кажи да запали смолисти дърва с мазнина и да ми приготви една шепа сажди.

— Хубаво! Аз съм щял изпълнят заповед с грижовност обичайната и също дал слуга поръчка споменатата и саждената. Но кога трябва върнат пак в лагер тукашен?

— Щом утре рано сутринта корабите потеглят, ти можеш да тръгнеш с лодката пред тях, за да ми известиш пристигането им.

— Ще съм го съобщил с удоволствие най-колелопреклонното!

Той отдаде чест като истински войник, избра двама асакери да го придружават и се отдалечи с тях.

— Сажди ли? — попита Сивия. — Че за какво ли са ви?

— За да се превърна в негър.

— Да не сте нещо мръднал?

— Сериозно говоря.

— Нима и тук по горното течение на Нил има маскаради и палячовци?

— Както изглежда има! Може би ще се наложи да помоля дори и вас да играете ролята на такъв палячо.

— Я не ми излизайте с таквиз номера! Моят нос хич не става за подобни щуротии. Нивга не съм могъл да участвам в маскаради. И знайте ли защо?

— Е?

— Щом понечех да си сложа някаква маска, носът ми се оказваше твърде голям и заради него тя винаги падаше. А пък ако речех да отида без маска, всички начаса ме разпознаваха пак заради този нос.

— Неприятно. Наистина и аз разбирам, че с такъв нос от вас ще излезе някой съвсем невероятен негър. За съжаление ще трябва да се откажа от помощта ви, но не познавам друг човек, на когото мога да поверя тази роля.

— Ами к'ва роля имате предвид?

— Нали чухте, че ако бивакът бъде нападнат, ловците на роби ще убият двамата пленници. Значи щом искаме да го атакуваме ще трябва преди това да ги измъкнем оттам, за да ги спасим. За тази цел не виждам друго подходящо средство освен да се промъкна до тях почерней като негър.

— И затуй искате да дойде с вас още някой?

— Да.

— Туй е съвсем друго нещо. Тогаз веднага тръгвам с вас. И тъй, в името на Аллах, направете ме колкото е възможно по-черен!

— Но премислете и опасността! Открит ли ни, свършено е с нас.

— Глупости! Мен не могат ме хвана! Е, за успокоение ще ви кажа, че ще предприемем тази толкова рискована стъпка едва след свечеряване. Преди това ще наредя да обградят лагера. В тъмнината няма да се изложим на опасността да събудим подозренията им с вашия нос, който е толкова малко негроиден. А спипат ли ни, ще дадем сигнал на нашите хора да ни се притекат на помощ. Навярно все ще можем някак си да се защитим, докато те дойдат.

— Естествено! Идвам с вас като негър. Решено! Отсега се радвам.

— Но ще трябва да се съблечем почти напълно и да натрием целите си тела със сажди и мазнина!

— Няма значение, все ми е едно, стига само после пак да се сдобия с моя кавказки произход. Заради туй еднократно почерняване няма вечно да останем негри, я! Значи точка по въпроса, решено е! Тъй ще бъде!

Поставената за тази вечер задача бе решена и вече можеха да се отдадат на почивка. Асакерите заспаха, поне онези, които не бяха длъжни да охраняват пленниците. Но Шварц и Пфотенхауер не успяха дори да подремнат. Единият знаеше, че опасност застрашава брат му, който от своя страна бе близък приятел на другия и се радваше на неговата сърдечна привързаност, тъй че от безпокойство и двамата се лишиха от толкова необходимия им сън.

Малко по-късно към тях се присъедини и трети човек — Синът на тайната. Завърна се значително успокоен и седна наблизо. И той не можеше да спи къде от радост, че тъмата, обгърнала произхода му, най-сетне се бе разсеяла, къде от тревога поради опасното положение, в което се намираше баща му.

В полунощ се смениха пазачите на стадата. Тогава си легнаха и тримата, като се загърнаха с мрежите срещу комари. Искаха поне да направят опит да заспят. Но от време на време някой от тях забелязваше, че другите двама продължават неспокойно да се въртят на постелите си, и когато утрото наближи, Шварц стана и се освободи от мрежата, за да предприеме обиколка на постовете. Незабавно и Пфотенхауер скочи на крака и го попита:

— Спахте ли?

— Не.

— И аз не можах. Изобщо вече никогаш няма да лягам край блато. Не се търпят тез дяволски изчадия, комарите. Няколко от тях успяха да се проврат под мрежата ми. И туй хайде, както и да е, ако се бяха задоволили да хапят само подметките на ботушите ми, ама не, те бяха хвърлили око единствено на носа ми. Тез твари нямат никакъв класическо-естетически вкус. Тъй че и аз ставам. Ами к'во ще правим сега?

— Ще наобиколя постовете.

— Туй няма никакъв смисъл. Ще ви предложи нещо по-добро.

— Какво?

— Лов на хипопотами. Срам и позор ще е, ако поне не зърнем едно таквоз животно, щом сме тук край Блатото на хипопотамите. Тъкмо сега е времето, когато се връщат във водата, след като са пасли на брега до насита.

— Великолепно предложение. Идвам с вас.

— Добре! Но к'во е положението с оръжията?

— Моята пушка е тук.

— Не е достатъчно. С един или два изстрела не можеш утрепа хипопотам, освен ако сте заредили с патрони „дум-дум“.

— Не са у мен, а на кораба.

— Жалко! Аз имам малко от тях, ама няма да станат за вашия калибър. Ами знайте ли де е ахилесовата пета на един хипопотам?

— Да, между окото и ухото.

— Не е лошо. Но още по-добре е да го улучиш зад ухото. Ако човек знай точно мястото, експлозивният куршум пръсва черепа и разкъсва мозъка. Вий идете от Севера и навярно не сте опитвал такъв вид лов. А аз и вашият брат Зеп вече не веднъж сме убивали по тоз начин хипопотами. Веднага ще заредя с „дум-дум“. След туй тръгваме.

Щом Сивият приготви пушката си за стрелба, двамата напуснаха лагера. Тъкмо в този момент небето на изток взе да просветлява и те можеха да различат поне дърветата и храстите, между които започнаха бавно да се промъкват, оглеждайки се много внимателно на всички страни.

Не се насочиха към езерото, а тръгнаха по брега на блатото, защото там беше по-вероятно да срещнат някой хипопотам. Постепенно стана по-светло, тъй че можеха да виждат все по-ясно.

Сивият обръщаше внимание на всяка дреболия. По едно време той се спря и посочи към някаква странна следа.

— Знайте ли кой е минал оттук? — попита той.

— Естествено хипопотам!

— Да. Я огледайте дирята по-подробно! Тоз бехемот е излязъл ей там от водата и следите му ясно си личат в мекия мъх. Вляво и вдясно вървят две успоредни редици от отпечатащи с диаметър цяла стъпка, а в средата по земята е оставена дебела черта, където се е влачил коремът му. Това е... ха, видяхте ли го?

— Да.

— К'во беше туй? Изскочи ей от онзи кух дънер, дето съвсем сигурно има мравки.

— Капски тръбозъб.

— На латински?

— *Orycteropys aethiopicus*.

— Правилно! Ами на арабски?

— Абу Батлаф, Баща на ноктите.

— Да, защото има толкоз дълги нокти. За пръв път видях такъв нокът в сбирката на моя учител по естествознание, който притежаваше много таквиз редки кости. Той съвсем не беше лош орнитолог и аз научих доста неща от него, ама хич не можеше да ме понася.

— Странна работа — обади се Шварц, след като двамата отново продължиха пътя си. — Та вие изобщо не сте лош човек!

— И нивга не съм бил такъв! Но винаги съм бил много любознателен и често му задавах таквиз въпроси, на които навярно и най-големият мъдрец не може да отговори. Туй го ядосваше и в него се загнезди мисълта при удобен случай тъпкано да ми го върне. И тоз случай му се представи скоро. Знайте ли кога?

— Кога? — попита Шварц добросърдечно.

— На изпита. Постави ме в таквоз затруднение, дето нивга няма да забравя. Вярно, хич не обичам да говоря за това, щото к'ва ли полза да го чуят чужди хора, но пред приятели човек няма защо да е толкоз мълчалив и затворен и затуй ще ви доверя таз случка. Но вий няма да я разпространявате, нали?

— Нямам такова намерение! — увери го Шварц.

— Е, ето как стана? Тъкмо като бях в десети клас, трябваше да имам изпит. Разбира се, туй беше цял празник и аз взех, че се

издокарах, сложих си снежнобял нагръдник и висока яка, вързах и нова пъстра вратовръзка. Естествено тъй както се бях излъскал, си мислех, че изпитът ми е в кърпа вързан. Бях съвсем сигурен в себе си и очаквах въпроса, който щяха да ми зададат. И ми го зададоха, ама какъв въпрос бе само! Я се опитайте да го отгатнете!

— Моля, продължете по-добре разказа си!

— Да, ще продължа, защото сигурно нивга няма да можете да се досетите. И тъй, аз станах от мястото си, щото тъй го изисква учтивостта и тогаз учителят ми каза да му отговоря защо птиците имали пера. Е, сега к'во ще речете?

— Че какво да ви кажа? Не са ме попитали мен, а вас!

— Съвсем правилно!

— И какво му отговорихте?

— Е, отначало хич дума не обелих. Стоях си като истукан и зяпах учителя, тъй както песът зяпа месечината по пладне, щото хич не можех да си обясня отде му беше хрумнал такъв въпрос. Но след туй бях обзет от гениална мисъл и...

Тук той бе прекъснат, защото се разнесе изстрел, който съвсем не идваше отдалече. Гърмежът не беше като от обикновена пушка, а сякаш от някоя мортира.

— Кой ли стреля? — попита Бащата на щъркела. Прилича ми кажи-речи на оръдеен изстрел.

— Сигурно е словакът — отговори Шварц, — защото така гърми неговият катил елфил. Навярно се намира в опасност. Затова бързо при него!

Те се втурнаха напред, без да обръщат внимание на хрусталаците и тръстиката, които затрудняваха придвижването им. Само след броени секунди дочуха глас, който страхливо викаше:

— *Mussa' adi — to jest hrozne* — помощ, помощ!

— Да, това е той. Едновременно говори на арабски, словашки и немски — продължи докторът. — Веднага, Щефан, идваме!

Явно викацията за помощ човек го позна по гласа, защото с пронизителни крясъци отговори на своя познат немски език:

— Дошли бързо, бързо, бързо! Иначе чудовище изяли мен жив-живеничкият! Вече разтворил свой пастил!

Естествено с думата „пастил“ той имаше предвид „паст“. Следователно се намираше до някое голямо и опасно животно. А какво

беше то двамата успяха да видят, щом заобиколиха един врязал се в равнината храсталак. Там блатото образуваше малък залив и изпогазената на брега тръстика ясно показваше, че на това място някой от хипопотамите имаше навика да излиза от водата и да се връща в нея. През нощта той е навлязъл сред храстите, нахранил се е, за да реши тъкмо сега пак да се прибере в блатото. За нещастие, точно по същото време Бащата на единайсетте косъма слязъл от лодката си на сушата и се изпречил на пътя на животното. Вместо да избегне хипопотама храброто човече стреляло по него и тъй като куршумът му не ранил смъртоносно чудовището, в момента то го беше „сгацило“ в пълния смисъл на думата. Беше се спряло на десетина крачки от брега и точно между него и блатото стоеше словакът. Захвърлил празната си пушка и прилепил ръце до тялото си, дребосъкът бе втренчил изпълнения си със страх поглед в бехемота, който беше застанал също тъй неподвижно, без да сумти или да издава каквито и да било други звуци, а само бе раззинал пастта си и то толкова широко, че като нищо би могъл да захапе тялото на едър мъж. Не можеше да се види къде го е улучил куршумът, но изглежда, поне за момента, изстрелът беше парализирал чудовището. В противен случай това приключение щеше да свърши твърде зле за дребосъка.

Словакът не смееше да помръдне ни крак, ни ръка, но щом видя, че двамата учени му идват на помощ, сметна за безопасно да раздвижи поне устните си и извика:

— Бързо стрелят по хипопотам, иначе изгълтат мен цял-целеничкия! Улучат добре чудовище, иначе сме загубили ний и тримата!

Шварц спря и вдигна пушката си, но Бащата на щъркела му подвижна:

— Не вие! Вашият куршум има твърде малко сила. Ако внимавате добре, ще видите колко бързо туй добиче ще рухне при моя изстрел.

Той застана така, че да може да се прицели зад ухото на звяра и натисна спусъка. След това мигновено последва и втори изстрел и то в главата на животното. Разхвърчаха се парченца от месо и кости. Хипопотамът се олюля, предните му крака се подкосиха и той коленичи, но после с мъка се изправи, безформеното му тяло се наклони първо надясно, а след това наляво и едва тогава се строполи

на земята. Веднага щом бе ударено от куршума „дум-дум“, животното затвори пастта си. Дебелата му кожа потръпна, образувайки неголеми гънки, и после пак се изглади. Смъртта бе настъпила.

В същия момент Синът на едрата шарка направи мощен скок настрани, сякаш едва току-що бе съзрял тази опасна твар и извика:

— Не пипали го! Хипопотам обичат се преструват. Ако още жив били, изпохапят нас всички тримата.

— Глупости! — засмя се баварецът. — На този стар шишко и през ум не му минава да се преструва. Ами всъщност що правите таквиз скокове? Трябваше да отскачате преди туй!

Макар словакът да смяташе, че все още се намира в опасно положение, пак успя да се разгневи. Отговори следното:

— Та вий могли ли скачат кога пред вас изправят се бехемот? Ако аз раздвижил мен, тогаз и той бил се размърдал и отхапал бил глава моята.

— Не, драги мой. Вий сигурно сте улучили животното нейде в челюстта и тъкмо от туй е получило схващане на устата. И тъй като таквоз нещо никога досега не му се е случвало, чудовището е било толкоз изплашено, че не е могло да помръдне от мястото си. Просто се е оковало от страх.

Дребосъкът му хвърли поглед, изпълнен със съмнение, и отговори:

— Туй не могли повярват аз. Схваната уста туй болест човешката, а не хипопотамската.

— Аха! Е, щом отбирате повече от тез работи, сигурно сте прав. Вярно че до ден-днешен не съм виждал бехемот със схваната уста. Но ако не бяхме дошли, спукана ви беше работата. Струва ми се, че дори и на вас положението ви е изглеждало напечено. Или се лъжа, а?

— Да, тъй е — призна Бащата на единайсетте косъма. Аз също ги стрелял слон и хипопотамут, но нивга не виждали тъй отблизо добиче страховитото. Вий бил спасили живот моят и аз с радост подали ръката моята на вас, в случай че преди туй видели дали хипопотамутът наистина мъртви.

Той протегна ръка, но не посмя да се приближи до Пфотенхауер, защото орнитологът пристъпи до бехемота, за да го разгледа. Куршумът „дум-дум“ беше направил дълбока дупка в главата му и беше изхвърлил навън голяма част от мозъка.

— Какво силно и развито животно, сигурно е дълго над четири метра — обади се Шварц, оглеждайки великанското му тяло.

— Да, т'ва си е стар мъжкар — отвърна Пфотенхауер. — Но въпреки туй ще е страшно вкусен за наште хора.

— Вероятно. Но досега аз не съм ял хипопотамско месо.

— Ами тогаз просто трябва да го опитате. Уверявам ви, че хич не е лошо, а сланината му се смята за деликатес дори от познавачи. Не сте ли на същото мнение, господин Ускар Ищван?

Това учтиво обръщение, изречено с много дружелюбен тон, не остана без резултат. Бащата на единайсетте косъма имаше добро сърце. Той не можеше да не признае пред себе си, че Пфотенхауер го е избавил от голяма опасност и затова се приближи до него, стисна му ръката и отговори:

— Да, сланина бил съм деликатес. Аз съм бил ял вече сланина суровата и печената и туй съм били лакомство несравнимо. Но ако вий не били дошъл, то аз сам бил станал лакомство, а туй не могъл бил желание моето. Вий били сте враг моят, а аз враг вашият. Туй ще...

— О, не, не — прекъсна го Пфотенхауер. — Аз не съм бил ваш враг, само от време на време не се разбирахме съвсем добре.

— О, разбирал съм вас добре многото, но вий не искали проумеят образование и научността моята. Но ако хипопотамутът бил ухапал мен мъртъв, тогаз отишли били по дяволи всички познания латинските и моите. Затуй аз искат простили всички обидчивости вашите и занаятът съм бил приятел вашият и чудесният. Направили вий също тъй?

— Разбира се, че съм съгласен! Едно е сигурно — винаги е по-добре да имаш един приятел, отколкото един неприятел. И тъй, ето ви ръката ми, стиснете я здраво! От тоз миг нататък да няма вече между нас ни свади, ни кавги.

Тъй като дребосъкът държеше вече десницата му, при последните думи Сивият му подаде и лявата си ръка. Словакът я улови, погледна го приятелски в засмяното лице и каза:

— Аз сме изцяло съгласителен. Дружба нашата да бъде вечна и за да стане още по-сърдечната, отколкото казали сте вий, нека тук край

трупa хипопотамския склучим побратимство непоколебимото. Заявя аз дружба моята и вий изкажете доверие вашето!

Пфотенхауер издърпа ръцете си, направи замислена физиономия и отговори:

— Не мога да кажа, че имам особено доверие тъкмо в такваз работа. Знайте ли, не е много благочестиво да се побратимяваш с някого край един труп. Такваз дружба трябва да се полее с бира и понеже тук не се намира подобно питие, ще почакаме още малко, докато отидем заедно в Бавария. Там всичко ще мине леко и весело.

— Туй сме бил възглед много правилен — съгласи се дребосъкът. — Побратимство мокрото е по-хубаво от побратимство сухото. Значи още оставаме на „вий“ учтивото, но въпреки туй приятелство могло бъдат съвсем верно и вечностно.

— Естествено! Ще видите какъв приятел мога да бъда, когато стане напечено. Но преди всичко да решим к'во да правим с животното. Оставим ли го тук, крокодилите ще се нахвърлят върху него.

— Нека Щефан го пази — отговори Шварц, — а ние ще се върнем в лагера, за да изпратим хора. Утринната ни разходка и без друго свърши.

— Да. Вече се съмна и междувременно сигурно всички са се събудили. Мисля, че Щефан няма да допусне някой да му отмъкне бехемота.

— Аз ли? — веднага кипна словакът. — Туй да не съм обиденост?

— И през ум не ми е минавало! Нали сме приятели и нивга вече няма да се обиждаме.

— Настоятелствам да е тъй! Ако сте вий помислили, че аз оставят ми отмъкнали хипопотам от мен пазения, тогаз не ще и помисля да направят с вас побратимство баварското и мокрото. Аз ще заемал незабавно положение отбранително и вий могли сте отидат със спокойствие доверителното и задушевното.

Той вдигна пушката си, за да зареди изстреляната цев, а двамата немци се отправиха към лагера. Разбира се, те имаха не един и два повода да си поприказват, но за щастие съвсем случайно не се стигна до разговор и благодарение единствено на това обстоятелство Шварц направи едно откритие, което иначе щеше да им се изплъзне. Той

вървеше пръв, забил поглед в земята. Не бяха изминали още и половината от пътя, когато внезапно спря, посочи надясно към няколко млади прекършени папратови листа и тихо каза:

— Спрете! Оттук сигурно е минал някой.

— Възможно — отвърна с безразличие Пфотенхауер, но също така тихо.

— Като че гледате много леко на този случай.

— Мислите ли, че заради такъв дреболия трябва да съм обзет от тежки мисли?

— В нашето положение човек трябва да обръща внимание на всичко.

— Сигурно тук е бил някой от нашия лагер.

— Не. Никой от нас не е идвал насам.

— Ам'че тогаз оттук е минало някое животно и е смачкало папратовите листа.

— Нека ги разгледаме.

— Щом ви доставя удоволствие, нямам нищо против. В туй време ще продължа нататък.

— Не, моля ви, драги, почакайте за минутка!

Той се наведе, за да огледа внимателно влажната блатиста земя. Когато отново се изправи, лицето му беше придобило разтревожен израз. Пфотенхауер го забеляза и попита:

— К'во има? К'во видяхте? Физиономията ви хич не ми харесва.

— Тук се е намирал човек и то съвсем наскоро. Бил е бос.

— Не е ли минал още снощи оттук?

— Не, защото в такъв случай по папратовите листа все още щеше да стои росата, а тъй като тя не се вижда по това растение, значи то е било отъпкано след падането й.

— Кой знае кой ли ни е търсил. Хората са забелязали, че липсваме и някой е хукнал подир нас.

— Не е така. Следата не води от лагера насам, а оттук към лагера. Да я проследим, като избягваме всякакъв шум!

Той отново закрачи начело и то бавно, за да не изгуби дирята из очи. А тя водеше точно в посоката, от която неотдавна бяха дошли двамата с Пфотенхауер. Не след дълго следата се отклони наляво, където личеше значително по-ясно. Шварц се спря, посочи към отпечатъците и прошепна на своя спътник:

— Въпросният човек е доста глупав. Дотук е вървял почти изцяло по нашите следи и би трябвало да знае, че двама души са се отдалечили от лагера. И че когато двамата се върнат, непременно ще забележат ясната диря, оставена от него.

— Може все пак да е от нашите хора, тъй че да няма никакъв повод да е толкова предпазлив.

— Ако беше така, той щеше да напусне лагера, за да ни търси и щеше да проследи дирята ни. А щеше и да вика. Но понеже не е станало нищо подобно, ние съвсем сигурно си имаме работа с чужд човек и трябва да сме предпазливи. Взирайте се внимателно напред, за да го открием преди той да ни е забелязал.

Те също се отбиха вляво. Тази нова посока несъмнено щеше да ги преведе между бивака и врязалия се дълбоко в сушата залив на блатото. Тук още вечерта местата между храстите бяха изпогазени, едно обстоятелство, което несъмнено много утежняваше търсенето на новата следа, а то и без друго едва се различаваше. Ето защо Шварц закрачи напред колкото можеше по-бързо, за да догони непознатия още преди да стигне до лагера.

Постепенно тръстиката остана назад. Появиха се дървета, които растяха доста далеч едно от друго, а влажната хумусна почва бе покрита с меки и гъсти горски лишеи, където бяха останали дълбоки отпечатъци от човешки крака. Двамата се придвижваха от едно дърво до друго, търсейки прикритие зад стволовете им. Тъкмо Шварц се намери да излезе иззад един лубахн, по-широк от човешко тяло, за да достигне с няколко бързи скока следващото дърво, когато баварецът го хвана отзад за дрехата и припряно му прошепна:

— Стойте тук! Ей сега зърнах онзи тип.

— Къде? — тихо попита Шварц, като бързо пак се скри зад дървото.

— Възможно е да съм се заблудил, но не ми се вярва. Пребройте шест дървета направо. Там от дясната страна пак расте един лубахн, който е кажи-речи по-дебел от тоя тук, дето сме ние. Точно там нещо помръдна и мисля, че е онзи обесник, дето го търсим.

Шварц погледна към споменатата посока. Зрението му беше по-остро и по-тренирано от зрението на Пфотенхауер. Той видя не само

дървото, но и човека, застанал до него.

— Прав сте — пошушна той на спътника си. — Там има някой.

— Кой ли е той?

— Не знам. Във всеки случай не е от нашите хора. Носи някаква наметка от маймунски кожи със съвсем същия цвят като стволите на дърветата и затова не е лесно да го различиш от лубахна.

— Защо стои там? Що не продължава?

— Може би е доловил откъм бивака някакъв шум, който го е накарал да бъде предпазлив. Несъмнено се кани тайно да се промъкне до там. Вероятно не е сам.

— К'во ще правим сега? Ще го застреляме ли?

— В никакъв случай.

— Но ако ни види, ще избяга и ще останем с празни ръце!

— Нека ни види, или по-скоро нека види не мен, а вас!

— Туй ще е навярно най-голямата възможна глупост.

— Не е. Това е военна хитрост. Речем ли сега да се промъкнем до него, той ще ни чуе, защото, както изглежда, тъкмо в този момент у него са се зародили подозрения. Тръгнете тихо и незабележимо наляво и след като го изпреварите, свърнете под прав ъгъл надясно, давайки си вид, че сте се насочил към бивака. При това положение той ще се озове между вас и мен. Ще направите така, че непременно да ви види, но се преструвайте, сякаш изобщо не го забелязвате. И когато минавате близо край него, той сигурно ще насочи цялото си внимание към вас и няма да ме усети, преди да съм го стиснал за гърлото.

— Хм-м, таз мисъл не е никак лоша. Само го дръжте по-здраво, та да не ви офейка!

— Не се безпокойте. Впрочем, щом го заловя, ще ви повикам. Бързо ще се притечете и двамата все ще успеем да се справим с един чернокож. А сега побързайте, преди да е продължил по-нататък!

Пфотенхауер безшумно се втурна в указаната посока.

Щом го изгуби от поглед, Шварц започна да наблюдава непознатия. Не след дълго чернокожият направи бързо движение, сякаш се стресна от някакъв подозрителен шум, и приклепна зад дървото, като предпазливо взе да наднича иззад него, защото беше забелязал Пфотенхауер. Подходящият момент за Шварц настъпи. Колкото можеше по-бързо той се запромъкна от дърво на дърво, докато стигна на няколко крачки от ствола, зад който се беше притаил

непознатият. От него не се виждаше абсолютно нищо, защото бе наметнал през глава дългата си дреха, за да се слее напълно с околните предмети. Тъкмо в този момент, сякаш изцяло потънал в мислите си, Пфотенхауер бавно премина край прикрилия се човек и то толкова наблизко, че Шварц можа добре да го види. Бащата на четирите очи имаше възможност още в същия миг да връхлети и сграбчи непознатия, но предпочете да изчака, докато той отново се изправи. Това стана съвсем скоро. Шварц направи два скока, стисна го за гърлото, събори го на земята и го притисна. Човекът успя да издаде вик, обърна глава към нападателя си и положи отчаяни усилия да се освободи.

Шварц за малко щеше да го изпусне в мига, когато зърна лицето му, защото дясната му половина заедно с целия нос липсваха. Всичко това, както и кръвясалите от напрежение очи, излъчващи голяма уплаха, му придаваше ужасяващ вид. Но този човек не беше негър. Тесните му устни и слънчевият загар на здравата половина от лицето му го доказваха. Беше гологлав, косата му бе изцяло обръсната, а темето му имаше същия тъмен загар като лицето. Трудно бе да се определи възрастта му, но можеше да се предположи, че никак не е млад. До него лежеше боздуган от много кораво дърво, чиято топка бе обкована с къси, яки шипове. Освен боздугана единственото оръжие, с което разполагаше, бе един нож, затъкнат под набедрената му престилка.

Викът, издаден от този човек, накара Пфотенхауер да се втурне към двамата. С негова помощ Шварц успя да върже ръцете на пленника на гърба.

До този момент никой не беше продумал нито дума. Сега обаче Шварц попита на арабски:

— Кой си ти и защо дебнеш наоколо?

Човекът огледа двамата с мрачен поглед и едва след това отговори на същия език:

— Ами вие кои сте и защо ме нападнахте?

— Защото един приятел ще дойде открито при нас, тъй че сме принудени да те смятаме за враг.

— Че къде е вашият лагер?

— Тук край Блатото на хипопотамите.

— От тази страна ли?

— Да.

— Тогава не сте ли от онези ловци на роби, които са се разположили да бивакуват точно на това място?

— Не сме. А сега отговаряй на моите въпроси! Кого или какво търсиш тук?

— Идвам да закупя животни и други неща.

— Аха, значи ти си човекът, когото фелдфебелът очакваше днес рано сутринта?

— Да.

— Защо се приближаваш толкова потайно?

— От предпазливост. Исках да се убедя дали фелдфебелът не ме е излъгал. Както научавам, ти го познаваш и все пак казваш, че не си от неговите хора. Как да го разбирам?

— Ние сме тръгнали на поход за отмъщение срещу ловците на роби и пленихме фелдфебела заедно с целия му отряд.

— Значи всичко каквото е имал е преминало във ваши ръце, а?

— Да. Но въпреки това ти ще постигнеш целта си, защото нямам нищо против да склуча същата сделка с теб.

Останалата здрава половина от лицето на пленника грозно се изкриви от гняв и човекът отговори:

— Аллах да те прокълне! Ти ме изпревари, но няма да задържиш плячката задълго. Незабавно ме освободи, защото иначе ти и хората ти ще отидете в пъкъла още днес, когато слънцето застане в най-високата си точка на небето!

— И кой ще ни отвори вратите за ада?

— Моите войни, които с цялата си мощ ще ви връхлетят, ако в най-скоро време не се върна при тях.

— И колко са на брой?

— Аз заповядвам на повече мъже, отколкото пръсти имат твоите хора на ръцете и краката си.

— Значи девет пъти повече! А ти знаеш ли колко войници се намират под моите заповеди?

— Изобщо не ми трябва да знам, мога да предположа. И тъй, пусни ме да си вървя, иначе всички сте загубени.

— Какво ще направиш, ако ти изпълня желанието?

— Това не е желание, а заповед и ти трябва да ѝ се подчиниш. После ще разделя с теб плячката, която си взел от фелдфебела.

— Хм-м! — усмихна се Шварц. — Къде се намират твоите хора?

— Неколцина от тях са съвсем наблизно. Оставих ги да ме чакат и се отправих да разузная какво става в лагера. Не се ли завърна в най-скоро време, те ще побързат да пресрещнат главния отряд, който идва насам, и да го уведомят, че съм попаднал в плен на враговете. След това нито Аллах, нито аз ще се смилим над вас.

— Ти говориш с тона на емир, под чиито заповеди има хиляди воини. Проявяваш непредпазливост, защото разгневиш ли ме, не аз, а ти ще си загубен. Криеш от мен броя на твоите хора, но аз ще ти покажа най-открито с колко войници разполагаме. Стани и ме последвай!

Шварц изрече тази подкана, защото току-що откъм водата прозвуча силен заповеднически глас и не му беше трудно да предположи, че корабите пристигат. Той помогна на пленника да се изправи и го поведе към брега, последван естествено от Пфотенхауер. Там потърси такова място, откъдето се откриваше свободен изглед към водната шир и разбра, че не се е излъгал. Виждаха се приближаващите се кораби, теглени от лодките и гонени от попътния утринен вятър. Лодките бяха пълни с гребци, а палубите на големите плавателни съдове гъмжаха от хора.

— Аллах акбар! Толкова много кораби! — смаяно възкликна човекът. — Какви са тези многолюдни екипажи и какво мислят да правят тук?

— Ще унищожат воините ти веднага щом се появят. А сега си направи сметка кой ще отиде в ада, ние или вие.

— Та това е истинска флотилия и цяла армия от войници!

— Ела да отидем малко по-нататък! Ще ти покажа и други хора.

Той го улови за ръката и го задърпа към бивака. Когато прекосиха храсталаците, излизайки на открито, човекът забеляза неочаквано големия брой на присъстващите и извика:

— Та тук наистина се събира цяла армия! Господарю, да не си решил да завладееш Судан?

— Не, искам само да накажа Абу ал Мот.

— Абу ал Мот? — побърза да попита непознатият. — Нямах ли и друга цел?

— Не.

— Няма ли да нападнеш селата на негрите бонго?

— Не. Искам само да обезвредя Абу ал Мот. След това веднага се оттегляме.

— Ще ми се закълнеш ли?

— Да.

— В твоите прадеди и в твоята брада?

— С удоволствие и то веднага.

— Тогава нека Аллах те благослови и след време ти отреди най-мекото и удобно място на седмото от своите небеса! Ако ръцете ми не бяха вързани, щях да те прегърна и да те помоля да ме смяташ за свой приятел и съюзник.

— Сериозно ли говориш?

— Напълно сериозно, господарю. Серибите са истински пъклени места за клетите жители на тази страна, а Абу ал Мот е най-големият сатана в човешки образ! Никой досега не е имал силата или смелостта да се опълчи срещу него, така че той е оковал във вериги цялата страна. Взема всичко каквото си пожелае сърцето му. Всеки трябва да му се подчинява, а който откаже, е загубен, защото или ще бъде убит или отвлечен в робство. Сега обаче, когато е дошъл един такъв емир с толкова голяма сила, непременно ще изчезне всякакъв страх и аз ти предлагам моите услуги и воини, за да се бием заедно срещу Абу ал Мот.

Той говореше с въодушевление, а лявата половина на лицето му сияеше от радост. Това не беше преструвка, не беше добре изиграна роля и все пак Шварц отговори следното:

— Значи ти не си приятелски настроен към Абу ал Мот, така ли?

— О, не, мразя го!

— Но въпреки това идваш да търгуваш с неговия фелдфебел.

— Да търгувам ли? — изсмя се зловещо човекът. — Да, канех се да търгувам, но не тъй, както си мислеше фелдфебелът. Не съм донесъл нищо за размяна. Искях да нападам тези кучета и да ги избия. Ето защо се разгневих, когато чух, че заедно с имуществото си те са ти паднали вече в ръцете. Но сега можеш да задържиш всичко. Отстъпвам ти го от сърце. Само ми кажи къде се намира Абу ал Мот. Положението му хич не е тъй добро както преди, защото фелдфебелът му е изменил. Единствено това ми придаде куража да превърна обещаната сделка във враждебно нападение.

— Как ти е името?

— Абу ад Дабух^[7], понеже обикновено се бия само с боздуган и досега никой не ме е побеждавал с това оръжие.

— А колко души си повел?

— Двеста.

— Нима са ти нужни толкова много, за да нападнеш петдесетина ловци на роби?

— Само за нападението не, господарю, защото не сме страхливци. Но за отвеждането на животните са необходими много хора, а всичко трябва да стане възможно по-бързо и всяка следа да бъде незабавно заличена, тъй като Абу ал Мот не бива да разбере какво се е случило тук, край блатото. Фелдфебелът, хората му и всичко друго трябва да изчезне безследно, а за да свършим тази работа четиристотин ръце съвсем не са твърде много. Ще ми се довериш ли? Каж ми какво си решил!

Шварц развърза въжетата му и отговори:

— Връщам ти свободата. Разбера ли, че всичко е така, както ми каза, ще станеш мой съюзник и ще бъдеш до мен, когато победеният Абу ал Мот лежи в прахта пред краката ми.

— Господарю, казах ти истината. Позволи ми да доведа моите придружители, за да може един от тях да препусне обратно и да извести на воините ми какви промени са настъпили!

— Има време. Говориш за препускане. Хората ти коне ли яздят?

— Не коне, а камили. Доведох също и товарни камили, предназначени да носят плячката, която мислехме да заграбим тук.

— Ще получите част от нея. Радвам се, че имаш толкова много камили, защото те ще ни помогнат да ускорим нашия поход.

— Накъде ще се отправите?

— Към Омбула в земите на беландите. Абд ал Мот е отишъл там, разрушил е селото, избил е ненужните му хора, а по-яките е отвлякъл в робство.

Бащата на боздугана остана няколко мига като окаменял. После буквално изкрещя:

— Дано Аллах го предотврати, защото сме съюзници с беландите и там имаме роднини!

— Аллах не го е предотвратил, а вече е станало.

— Сигурен ли си?

— Да. Снощи тук пристигна един пратеник, за да го съобщи на другите ловци на роби. Абд ал Мот се кани да залови още роби, а Абу ал Мот е на път към него.

— Господарю, нека тогава тръгнем час по-скоро да избием тези песове! Вече сме достатъчно могъщи, за да се справим с тях.

— Още днес ще започнем похода. А сега ела с мен при другите да обсъдим останалото.

Те бяха застанали край първите храсталаци, но след тези думи веднага се отправиха към центъра на бивака, където хората на фелдфебела все още седяха или лежаха вързани на земята. Щом фелдфебелът видя Бащата на боздугана, възкликна:

— Шейхът, когото очаквахме! Това е добре, защото той сигурно ще се застъпи за нас.

Но шейхът здравата го изрита и отговори:

— Мълчи, о, потомък на краставо псе! Напълно сте си заслужили участта. Ако този чуждоземен емир не ви беше пленил, аз щях да ви смачкам. Дано отидете в геената и горите в огъня, който причинява вечни болки, но никога не убива!

Всички присъстващи бяха отправили погледи към шейха, но никой от тях не го гледаше с такива очи и с такъв израз на лицето като Абд ас Сир, Синът на тайната. Той седеше настрана заедно със Сина на верността, но щом съзря непознатия, веднага скочи на крака и вече не свали погледа си от него.

— Какво ти е? Кой е той? Познаваш ли го? — попита Бен Уафа.

— Аз... аз... да, сигурно го познавам — отвърна Абд ас Сир, а очите му се разширяваха все повече и повече.

— Е, кой е той?

— Не... не... не знам.

— Щом го познаваш, трябва да знаеш кой е!

— Аз... аз не мога да си спомня.

Той хвана главата си с две ръце, сякаш вярваше, че с този жест ще помогне на паметта си, ала напразно. Взе да се разхожда насам-натам, да говори сам на себе си, започна да образува различни имена от отделни срички, после отново приклезна до Бен Уафа, накратко, държеше се като човек, на когото, както обикновено обичаме да казваме, думата му е на езика, но не може да я изрече. Най-накрая той даже легна на земята и пръстите му задълбаха дупки, сякаш търсеното

име можеше да бъде изровено, заудря и зарита с крака, но пак не постигна никакъв резултат.

Междувременно Шварц и Пфотенхауер разказаха на шейха каквото бе необходимо да знае, за да го запознаят с настоящето положение. Той научи кои са двамата, но много неща, ако не и повечето не бе в състояние да си обясни. Схвана само това, че с Абу ал Мот е свършено, че той ще бъде заловен и после предаден на всяващия страх и ужас Баца на петстотинте от Фашода. Всичко това предизвика неговия възторг и ако хората му бяха вече тук, той с голяма радост незабавно би тръгнал на път.

— Достатъчно многобройни сме, за да бъдем сигурни в успеха си — отбеляза Шварц. — Но за съжаление не съм уверен, че можем да разчитаме на нухрите. Взема ли ги с мен винаги мога да очаквам да преминат на страната на Абу ал Мот. А оставя ли ги тук, ще трябва да отделя за тях много пазачи, от които не мога току-така да се лиша.

— Ако само това те тревожи, ще ти помогна — отговори шейхът.

— Как?

— С хатиба^[8] на моето племе. Аллах му е дал способността да държи въодушевяващи речи, тъй че и най-коравосърдечните хора не са в състояние да му устоят. Когато нещо го прихване или бъде осенен свише, той ни напуска и тръгва на път, като стига чак до земите на шилюките. Много добре познава нухрите и знае как да им говори. Разреши му да се качи на корабите и да им държи проповед. Можеш да бъдеш сигурен, че след това те ще горят от нетърпение да пролят кръвта си в битка срещу Абу ал Мот.

— Ще опитаме. А сега да отидем при твоите хора и да изпратим един вестonosец при останалите, който да им каже, че трябва да побързат.

Когато Шварц и шейхът пресичаха свободното място в средата на лагера, те минаха покрай Абд ас Сир. Той все още продължаваше да се държи твърде странно и двамата доловиха думите, които младежът мърмореше като на себе си:

— Абу... Абу... Абу ан... ан... ан... о, Аллах, помогни ми да се сетя!

— Какво му е на този младеж? — попита шейхът — Да не би да е умопобъркан?

— Не е. Но произходът му тъне в пълна неизвестност и съвсем доскоро той нямаше почти никаква надежда да разреши тази загадка. Може би тъкмо в този момент размисля над нещо, което все още не му е ясно.

Те продължиха нататък. Наблизо до лагера, недалеч от мястото, откъдето Йозеф Шварц и Ловецът на слонове бяха наблюдавали бивакуващите ловци на роби, между храсталаците стояха трима ездаци на камили. При тях имаше и още едно животно. Това беше камилата на шейха. Бащата на боздугана отиде при тях заедно с Шварц, за да изпрати един от войните като вестносец и да отведе останалите в лагера. Той изговаряше всяка дума така, че Шварц да може ясно да я чуе и сам да се убеди, че новият му съюзник наистина има честни намерения.

Хората на шейха не бяха малко учудени от това, че вместо планираното нападение тук беше сключен съюз. Но след кратките думи на предводителя си, от които разбраха най-важното, те изпаднаха в голямо въодушевление от предстоящото приключение. Пратеникът прегусна, а останалите се отправиха с камилите си към лагера.

А там Абд ас Сир все още си блъскаше главата над търсенето от него име, което все му се изплъзваше. Отново и отново започваше с Абу... Абу... ан..., но не можеше да намери продължението му. По едно време младият му приятел, ниям-ниямът, се обади:

— Не си ли спомняш вече къде си го виждал?

— Не.

— Тогава няма никакъв смисъл да се напругаш за името му.

— О, има! Сетя ли се името му, веднага ще ми дойде на ум и мястото, където съм се запознал с него. Изпитвам неясното чувство, че този човек може да ми направи голяма услуга.

— Тогава продължавай да напругаш паметта си! Аллах сигурно ще те наведе на вярна мисъл. И аз ще се помъча да стигна до някакъв резултат.

— Ти ли? Че как можеш да намериш нещо, което самият аз напразно търся?

— Ако Аллах пожелае, аз ще го намеря по-лесно и по-бързо от теб. Ето че вече се връщат и водят двама други ездаци. На твое място аз бих попитал човека за името му.

— Да, и на мен ми мина през ума. Но толкова често хората си сменят имената. Все пак ще направя един опит.

Младежът се изправи, пристъпи няколко крачки напред и когато Шварц и шейхът се канеха да минат край него, той попита Бащата на боздугана:

— Господарю, би ли ми казал името си? Все още съм млад и всъщност би трябвало да почакам, докато ме заговори по-възрастният. Но Аллах ще те възнагради, ако ми изпълниш молбата.

— Добре, ще ти го кажа — отговори шейхът. — Наричат ме Абу ад Дабух.

След като му благодари, Абд ас Сир се обърна към своя приятел и разочаровано му каза:

— Не е това името, което имам предвид.

— Значи той не е търсеният от теб човек — обади се Бен Уафа.

— Съвсем сигурно е той. Това половин лице съм го виждал вече някъде и то преди раните му да заздравеят. По онова време трябва да съм бил малко хлапе.

— При нас няма такъв обичай, но нали хората, които говорят арабски, избират имената си според притежаваните качества и белези на хората?

— Да, често става така.

— Е, ами тогава знаеш ли как бих нарекъл този човек?

— Как?

— Абу ан Нухс ал Уиш^[9].

При тези думи Сина на тайната плесна с ръце и извика:

— Хамдулиллях, намерих го, намерих го! Да, ти беше прав. Аллах ти го каза първо на теб. Ти нарече този човек Баща на половината лице, но по онова време името му още не беше толкова дълго, казваше се само Абу ан Нухс, Баща на половината. Спомних си, спомних си! Хвала на Аллах и на всичките пророци!

— Радвам се, че можах да ти помогна, но сети ли се и къде си чул това име и следователно къде си видял човека?

— Да, вече знам, вече знам. Той дойде в нашата шатра целият облян в кърви, а майка ми почисти и превърза раните му. После той лежа при нас дълго, дълго време болен. Често ме вземаше при себе си на постелята и много обичаше да бъбри с мен. Голям шегобиец беше и все ме караше да го наричам Баща на половината, защото му бе

останало само половината лице. Тази история, също както и всичко друго, се беше напълно заличила от паметта ми и сега си я припомних едва след като го видях. О, Аллах, Аллах, ще мога да си поговоря с него за моето родно място и за майка ми!

— Ако действително е той!

— Той е, той е, ще отида при него. Не е възможно да е друг освен Абу ан Нухс. Отивам при него!

Младежът се канеше да се отдалечи, но се оказа, че не е необходимо. Хората наоколо бяха чули думите му. И шейхът ги беше доловил. Той се приближи и попита:

— Чух, че изрече името Абу ан Нухс. Кого имаш предвид?

— Теб, господарю — отговори Синът на тайната. — Това не е ли твоето име?

— Не е, но преди време така ме наричаше на шега едно малко момче, което често седеше при мен и с присъствието си облекчаваше моите страдания и болки.

— Къде е било това? Кажи ми, о, кажи ми бързо!

Шварц и Пфотенхауер също се бяха приближили, а надойдоха и други хора, за да чуят какъв е този толкова възбуден разговор.

— Това стана в Кенадем, в страната Дар Рунга.

— Кенадем, о, Кенадем! — ликуващо извика Абд ас Сир.

— Нима го знаеш? — попита шейхът.

— Не, но те моля в името на Аллах да ми отговориш и на другите въпроси, макар да съм много по-млад от теб! Как се озова навремето в Кенадем?

— Бях дал обет да посетя гроба на прочутия марабут^[10] от Тундзур. Пътят беше дълъг, много дълъг, но аз благополучно достигнах целта си и поднесох молитвите си. После освободен от греховете си тръгнах обратно, ала между езерото Рахат Гарари и Кенадем ние поклонниците бяхме нападнати от разбойнически керван. Неколцина от нас започнаха да се отбраняват. И аз бях сред тях. Бяхме повалени, а аз получих удар от сабя в лицето, който ми отнесе не само носа и бузата, но и половината от брадичката. Аллах взе временно душата ми от тялото, за да ми спести големите болки. Така ме намерил един пътник, който минал по-късно оттам и разбрал, че у мен все още мъждука искрица живот. Той ме отнесъл в Кенадем и там дойдох в съзнание, когато ме превързваха.

— Как се казваше човекът, който те е спасил?

— Той беше Барак ал Кази, емирът на Кенадем.

— А виждал ли си жена му?

— Много, много пъти, защото жените в Кенадем нямат обичая да се забулват пред гостите на своя господар.

— Опиши ми я!

— Защо?

— Опиши ми я, бързо! — настоя младежът кажи-речи със заповеднически глас, без да обърне внимание на неговото „защо?“

— Тя беше блага и милостива като луната, по чиито лъчи на земята се спуска росата, на която дължим плодородието. Всички я обичаха. Емирът беше мрачен и суров човек, но нашите души намериха път една към друга. Той ми бе спасил живота и ние взаимно си пуснахме по малко кръв, за да я изпием в знак на вечно братство. Неговият живот е мой живот, а моята смърт ще означава и за него смърт. Той ме обичаше. Освен мен обичаше и жена си, и детето си, само че къде-къде повече.

— Ти познаваше ли детето му?

— Момчето ли? Да. То беше като дар от Аллах, голяма радост за майка си и надежда за баща си.

— И тази надежда сбъдна ли се?

— Не знам, защото оттогава кракът ми никога повече не е стъпвал в Кенадем.

— Ами емирът, твоят кръвен брат, не те ли е посещавал?

— Не е. Само веднъж преди един месец, когато не съм си бил у дома, идвал някакъв непознат, който се представил за Барак ал Кази, емир на Кенадем, и поискал да говори с мен. Но понеже не ме заварил, той си тръгнал още същия ден. Сигурно става въпрос за някаква грешка, защото неколцина от моите хора твърдят, че в този човек разпознали прочутия ловец на слонове.

— Емирът от Кенадем и ловецът на слонове са едно и също лице.

— Аллах? Нима е възможно!

— Ей сега ще разбереш, че е възможно. Знаеш ли как се е казал синът на емира?

— Да, и на двата му крака липсваше малкото пръстче. Ето защо му бяха дали името Масуф ат Тмани Сауаби-Илиш — Масуф с осемте пръста на краката.

— Я погледни!

Той събу й му показва първо десния, а после и левия си крак.

— Schu halamr el adschib — какво чудо! И ти имаш само осем пръста! Или да не би да...

Той млъкна, внимателно огледа Сина на тайната и после продължи:

— Твоите черти все още не са се оформили окончателно, за да мога след толкова дълго време да открия в тях прилика с твоя баща или твоята майка, но един вътрешен глас ми нашепва, че ти си синът на моя кръвен брат. Отговори ми, кажи ми дали предчувствието ми ме лъже или не!

— Аз съм, господарю, аз съм момчето, на което разрешаваше да играе с теб и на шега да те нарича Абу ан Нухс. Досега не знаех кой съм. Едва в последно време ми бе дадена възможност да хвърля един поглед в тайната, обгърнала моето родно място. Но след като те познах, вече съм толкова сигурен, че съм синът на онзи емир от Кенадем, сякаш ми го е казал самият пророк.

— Тогава ела да те притисна до сърцето си, сине и наследнико на моя кръвен брат! Един вътрешен глас ми казва, че това си ти, съвсем отделно от напълно убедителните ти думи. Имам чувството като че срещнах самия него. Твоите приятели са и мои приятели, а десницата ми ще ти помага срещу всички твои врагове.

Той хвана ръцете на Сина на тайната и го притегли до гърдите си, за да го целуне. После заедно с него седна на земята и от този миг за двамата околният свят престана да съществува. Кое то бе съвсем естествено, та те имаха да си кажат и да се питат толкова много неща!

Шварц им обърна гръб и си тръгна, за да ги остави сами, и едва в този момент се сети, че Бащата на единайсетте косъма все още стои сам при убития хипопотам и чака хората, които трябваше да му изпратят. И така немецът с висок глас обяви, че е убит голям и тлъст Хусан ал' Бахр, което бе посрещнато от асакерите с голямо ликуване. Шварц изпрати Бащата на смеха заедно с неколцина войници да отидат до въпросното място, като им го описа толкова точно, че не беше възможно да се объркат.

Когато стигнаха там, те завариха словака да стои с пушка на рамо при животното. Изпаднал в отвратително настроение, той ги посрещна с думите:

— Да не би да имате в крачолите си тояги, та не можахте да се размърдате по-бързичко! Повече от час стоя край туй чудовище, за да не му позволя отново да оживее. Ако се беше съвзело и избягало, всичките ми молби и упреци нямаше да ми помогнат с добро да го задържа тук. Но не ви ли стига, че го застрелях за вас? Да не би да искате да го метна на гръб и да ви го донеса?

— Какво? Ти ли го застреля? — попита Бащата на смеха.

— Да. Че кой друг? — отвърна гордо дребосъкът.

Ами друг. Вярно че куршумът на твоята *Baruhdi er rad*^[11] е много голям, но все пак не е в състояние да направи такава дупка. Това може да стори само *rssas scharmat*^[12], а аз знам, че единствено Бащата на щъркела има подобни куршуми, значи той е убил животното, а не ти.

Докато войниците, без да обръщат внимание на двамата, се заловиха с дългите си ножове да разрязват хипопотама, дребосъкът се сопна гневно на приятеля си:

— Мълчи! Да не си бил тук? Вярно че устата ти е не по-малка от пастта на това чудовище, ала мозъкът ти е толкоз нищожен, че с него не може да се насити и една нимли^[13]. Ти не чу ли трясъка на моята пушка?

— Ние доловихме два изстрела и точно те ни събудиха. Тъй като липсваха Сихди Асуад и Бащата на щъркела, веднага разбрахме, че те двамата са стреляли. А сега искаш да ни метнеш, че си бил ти. Опитай се да пратиш за зелен хайвер някой друг, но не и човек като мен, дето знае имената на всички села и народи, всички градове и хора на земята!

— Я не ми говори за твоите хора и села! Не ми се вярва да ти е известно дори онова селище, където хората са се разбягали от уплаха веднага щом са видели новородената ти физиономия. А аз знам всички езици на света, както и латинските науки. Главата ми можеш да я разгърнеш като книга, където всичко е написано, и поискам ли само, моят ум озарява науките подобно на слънцето, което няма равно на себе си.

— *Schu halalk, uskut* — ама че дрънканици, я млъкни! — изкрещя като побеснял Бащата на смеха, при което направи такава физиономия, сякаш се разтапяше от блаженство. — Когато моят лик се е появил за пръв път на тази земя, тогава е изпаднало във възторг не само слънцето, а и целият небосклон. Известно ли ти е името ми и знаеш ли

кой съм аз? Казвам се хаджи Али бен хаджи Исхак ал Фарези ибн хаджи Отайба л'Ошер бен хаджи Маруан Омар ал Гандези Хафид Якуб абд Аллах ал Санджаки. А твоето име гласи само Ускар Ицван. Е, как може да се мери с моето?

— Разбира се! Твоето дълго име не е нищо друго освен една тения^[14], а човек винаги се радва, когато успее да я отстрани заедно с главата и опашката ѝ. Обаче моето име излъчва сила и благозвучие и всеки, който го чуе, се радва на музиката в него. А каквото името, такъв и човекът. Докато ти още спеше и с хъркането си гневеше вселената, аз бях вече на крак, за да се бия с исполина на животинския свят. Я погледни долната му челюст! Виждаш ли тази дупка в кожата? Куршумът ми улучи тук хипопотама с такава сила, че той получи схващане на устата и не успя нито да се помръдне, нито да каже една разумна дума. Единствено благодарение на този мой куршум чудовището отиде при своите прадеди и прароднини. Е, кажи ми тогава вършил ли си някога подобно нещо или можеш ли някога да извършиш!

— Като нищо! — отвържа му Бащата на смеха. — Само извикай някой хипопотам и веднага ще видиш как ще се изплаши от мен.

— Наистина ти вярвам, защото, щом зърне физиономията ти, начаса ще избяга.

— Я не говори за лицето ми! — гневно извика хаджията. — Кой друг е виновен за вида му освен ти?

— Аз ли!?

— Да, само ти! Лицето ми беше като една перла на мъжката красота. Чертите му си съперничеха по блясък с началните думи от Корана. Очите ми излъчваха сила и благост, а страните ми грееха като утринната зора. Но всичко това беше преди да те видя. Когато дойде ти и се изпречи пред погледа ми, обзелият ме ужас така разтреса цялото ми тяло, сякаш имаше земетресение, и винаги щом очите ми се спрат на теб, ме обхваща все същият панически страх, който тъй внезапно ме лиши от това въплъщение на всички мои най-големи достойнства. Мога да се надявам на изцеление от страданието си само когато не те виждам повече и завинаги се разделя с теб.

— Тогава си обирай крушите и да не си посмял някога пак да ми се мернеш пред очите! — гневно изкрещя изпадналият от своя страна

в ярост дребосък. — Ти си *mismahri et tabuht*, гвоздеят на моя ковчег, и *es sabab kabri*, причината, за да отида в гроба. Откакто те познавам, бавно, но сигурно загивам и ядовете, които си имам с теб, разяждат костите на моя живот. Ти уби младостта ми и предварително унищожи дните на старостта ми. Дано за наказание ангелът на Страшния съд набоде с игли кожата ти толкова нагъсто, колкото нагъсто са и космите на пудела!

— А теб дано те обеси на единайсетте косъма на мустаците ти и то точно над онзи комин на ада, от който...

Той не можа да продължи, защото при споменаването на единайсетте косъма словакът изпадна в такава ярост, че повече не бе в състояние да се владее.

— *Uskut, dschidd ed dija w'esch schu'ub* — мълчи, о, дядо на селата и народите! — процеди през зъби той. — Незабавно ще се запознаеш още по-добре и с мен, и с моите мустаци!

Още докато изричаше тази заплаха, той се нахвърли върху хаджията, да го сграбчи за гърлото. По време на разгорещения словесен двубой двамата бяха променили първоначалните си места. Дребосъкът беше пристъпил напред, а Бащата на смеха бе отстъпил, тъй че в момента стоеше с гръб до самата вода. Той се опита да се изплъзне от нападението и направи скок назад, ала изгуби почва под краката.

— *Ja mussabi, rah nirrak* — о, нещастие, ще се удавим! — изкрещя арабинът и изчезна във водата, която точно на това място беше доста дълбока.

Той бе съвсем прав, когато се изрази в множествено число, защото приятелят му се озова в същата опасност. Дребосъкът така се беше засилил, че след като другият бързо отстъпи, не успя да се задържи на брега и също падна в блатото. Високо над двамата се вдигнаха водни пръски.

Войниците извикаха от уплаха, сякаш самите те се бяха озовали във водата. В случая те се страхуваха не толкова, че двамата могат да се удавят, колкото от опасността, заплашваща ги от страна на крокодилите, от които блатото гъмжеше. Хората, живеещи по бреговете на Нил, са обикновено сръчни плувци, войниците също бяха такива. Водата сама по себе си не представлява за тях опасност, но трябва много да се пазят от обитаващите я чудовища.

Ето защо в първия момент асакерите не обърнаха внимание на мястото, където изчезнаха двамата приятели, а огледаха цялата видима водна повърхност, за да се уверят дали нейде не се мярка крокодил. И наистина, малко по-надолу, на един малък пясъчен нанос лежах няколко от тези животни, които надигнаха глави. Крясъците на войниците толкова ги смутиха, че те не се спуснаха във водата. Често се случва такова влечуго да се изплаши от гласовете на много хора дори и когато е гладно.

В този момент дребосъкът изплува на повърхността. Той се чувстваше добре във водата. Първо се заглежда страховито за крокодили, а после взе да търси Бащата на смеха. След като не го видя, изплашено извика:

— Ma hai hu. Wain fl jah — няма го тук. Къде ли е?

— Ва'd taht el moi — още е под водата — отговориха му.

— О, Аллах, тогава ще му се свърши въздухът и сигурно ще се удави най-мизерно.

Свадата бе веднага забравена и той се гмурна да търси приятеля си. Само след няколко мига на повърхността се появи Бащата на смеха и извика:

— Къде е Бащата на единайсетте косъма? Не го виждам!

— Пак плува нейде под вода, за да те търси — гласеше отговорът.

— Какъв добряк, какъв приятел, какъв великолепен човек! Заради мен ще си навлече смъртта. Трябва да го последвам!

Той отново се гмурна, а в следващия миг изплува словакът. След като и този път не видя другия, той изкрещя:

— Мъртъв е! Никой човек не може да издържи толкова дълго под водата. Удавил се е, но аз трябва да спася поне трупа му!

— Чакай! — каза му. — Той току-що се показва и пак се спусна към дъното да те търси.

— Какъв храбрец, колко мил и прекрасен човек! Но не бива да му позволя да се бави толкова, иначе ще го докопат крокодилите.

И той отново изчезна. След малко на доста голямо разстояние една от друга се появиха две глави, от които се стичаше вода. Плюейки, те отърсиха коси и се огледаха. Единият съзря другия и зарадвано извика:

— Наистина ли си ти, приятелю на моята душа, утеха и мир за сърцето ми?

— Да, аз съм, о, наслада за моите очи. С какво блаженство те виждам спасен, о, светлина и топлина на моя живот!

— Тогава ще побързам да те прегърна, о, щастие на моето съществуване!

— И аз ще доплувам до сърцето ти, дарителю на най-блажената радост!

Силно ликувайки, двамата се втурнаха да плуват един срещу друг, за да се прегърнат във водата. После, хванати ръка за ръка, те се отправиха към брега. В мига, когато го достигнаха и излязоха от водата, един от войниците посочи към споменатия нанос и извика:

— Крокодилите са изчезнали. Забелязали са ви и сега идват, за да ви изядат. Отдалечете се по-скоро от блатото!

Няколко бързо приближаващи се бразди във водата доказваха, че той има право. Само след броени секунди животните стигнаха до брега и на повърхността се показаха техните тъмни тъпи муцуни.

— Хамдулиллях, закъснях. Ти ме спаси! — извика словакът и прегърна с едната си ръка своя приятел.

— Шарафалиллях, да, сметките им излязоха криви! — отвърна му той. — Но не аз спасих теб, а ти мен. Ако не беше ти, сега щях да съм храна на трапезата на тези чудовищни гущери. Дано Аллах ги прокълне!

— Да, дано животът им е къс, а смъртта ужасна. Предците им да изпадат в забрава, а внуците и поколенията им да бъдат осъдени на вечен глад. Дано болест разяде телата им, а мъката — техните души, докато искрено се покаят и проумеят, че поглъщайки месата на живи хора, вършат грях спрямо повелите на Аллах!

— Те никога няма да се покаят, защото сърцата им са закоравели и ушите им не чуват предупреждаващите ги гласове. Ще продължат греховния си живот и ще отидат да се пържат във вечния огън, без никога да могат истински да изгорят. Но да се радваме, че се отървахме от техните зъби и нека им кажем, че ги презираме и ще ги презираме во веки веков!

По типично ориенталски начин двамата започнаха да обсипват крокодилите с най-обидни ругатни и ги проклеха да попаднат в най-дълбоките бездни на ада. После взаимно си размениха благодарности.

Всеки твърдеше, че другият го е спасил и колкото по-разпалена бе преди малко свадата им, толкова по-възторжени бяха уверенията в дружба и приятелство, с които се превъзнасяха един друг. След като тази сцена свърши, те изцедиха дрехите си от водата и се заловиха да помагат на войниците да нарежат на дълги парчета месото и дебелията сланина на хипопотама. После набучиха тези късове на копия и ги отнесоха в лагера, където междувременно бяха запалени няколко огъня, на които щеше да бъде приготвено вкусното печено.

В това време плавателните съдове се приближиха до брега и хвърлиха котва. Когато екипажите им надушиха миризмата на печено месо, изявиха силното желание да им се разреши да слязат на брега, нещо, с което Шварц се съгласи неохотно, защото поне на нухрите той все още им нямаше особена вяра. Но Бащата на половината му даде съвета да спечели привързаността им, като прояви към тях доверие, тъй че и те получиха позволение да слязат от корабите. На войниците обаче бе тайно заповядано внимателно да ги наблюдават, за да не може никой от тях скришом да напусне лагера.

От хипопотама се запасиха с толкова голямо количество месо, че всеки от присъстващите стотици хора получи по едно солидно парче и възможността да го приготви и изяде, както пожелае. Начинът, по който се извърши всичко това, можеше да даде на някой художник богат материал за цяла папка с живописни битови картини.

Било писано разигралите се весели сцени неочаквано да бъдат прекъснати по един поне в началото неприятен начин. Шварц седеше заедно с Пфотенхауер, с Бащата на половината и Хасаб Мурат. Те ядяха печена хипопотамска сланина, която според Шварц имаше превъзходен вкус.

— Отлична е, нали? — попита Бащата на щъркела. — Нито един месар или колбасар в Германия не може да ти предложи нещо похубаво, а тук край Нил знам едно-единствено нещо, дете не само може да се сравнява с нея, но дори е и още по-голям деликатес.

— Какво е то? — попита Шварц.

— Туй е слонско печено, ама трябва да е от точно определено място. И знайте ли кое е то?

— Ял съм месо от слон, но не знам от коя част на тялото му е най-вкусно.

— Тогава трябва да ви кажа. Тук по тез места хич не е изключено да ни срещне някой такъв господин „elephas“ или дори цяло стадо. Удаде ли ни се тогаз добър случай за някой хубав изстрел, ще ви дам практическото доказателство за моето теоретично твърдение. Знайте ли де трябва да бъде улучен слона с куршум, за да падне веднага?

— Да. Там, където започва хоботът от главата.

— Вярно е, макар че с куршуми „дум-дум“ може да го раниш смъртоносно и другаде. Та малко по-надолу от споменатото място човек трябва да си отреже парче от хобота. От него става най-хубавото печено каквото съм ял някога.

Пфотенхауер извъртя очи така, че се показа бялото им, и млясна с език, с което искаше да изрази възможно най-добре страхотния вкус на въпросния деликатес. При това носът му закима толкова енергично, сякаш възнамеряваше да потвърди думите му по най-убедителен начин.

— Слонски хобот? — невярващо попита Шварц. — Мислех, че е твърде жилав.

— О, не. Месото му е крехко като език на северен елен. Но пък и онуй парче от хобота само по себе си не представлява деликатесът в завършения му вид, а трябва да се изпече в подходяща за тази цел мазнина. И туй е мазнината, съдържаща се в клетъчната тъкан на бъбреците, а тя е мазнина ви казвам, к'вато с нищо не можеш я сравни. Как ми се ще още начаса отнейде да вземе да се появи такъв слон, та да ви покажа онуй, дето за съжаление не съм в състояние да опиша!

— Чревоугодник такъв! — усмихна се Шварц. — Наистина започвам да вярвам, че, заради това малко парче хобот ви се иска да дотича цяло стадо слонове. Едно не съвсем безопасно желание!

— Да не би да се страхувате?

— Не. Но помислете си само за бъркотията, която тези животни могат да предизвикат тук!

— Появят ли се спокойно, няма к'во толкоз да се опасяваме. Но ако са раздразнени, може да ни се случи нещо лошо. Знайте ли кое животно наричат „скитник“?

— Да. Това са стари мъжкари, които заради злобата им стадата не искат повече да търпят и след като бъдат изгонени, са принудени да се скитат съвсем сами. Те са извънредно опасни животни. Тежко и

горко на човека, който неочаквано се срещне с такъв екземпляр и то в открит и равна местност!

— Да, появи ли се такъв скитник, може да съсипе всичките ни животни. Навярно едно по едно ще ги набучи всички на бивните си. Но най-лошо е да срещнеш такъв звяр тъкмо когато бяга от онези, които са го изгонили от стадото си. Той помита и смачква всичко пред себе си, държи се като обезумял от ярост и тогава дори и най-храбрият стрелец ще постъпи разумно, ако бързо се отдръпне от пътя му и по-добре изобщо повече да не му се мярка пред очите.

— Да не би сам да сте преживял подобна случка?

— Да, наистина, това беше край Бахр Джур. Бях седнал заедно с двама ниям-ниями и дерях кожата на убитите птици. Внезапно земята под нас взе да трепери, разнесе се тътен, сякаш имаше земетресение и... я слушайте! К'во беше туй? Не чухте ли?

Шварц наостри слух и след малко отговори:

— Звучи също като далечен малък водопад. Но наоколо няма никакви водопади!

— Не, туй е съвсем друго нещо. Май че сам повиках злото и ей го на идва. Дано само имаме още време да откараме стадата на сигурно място!

Той скочи на крака, сви длани около устата си като рупор и с надалеч кълтящ глас извика на хората, които пазеха говедата:

— Harisih, ruh el bakar, b'id b'id ruh. El ifjal, el ifjal! Пазачи, отведете стадата далеч, далеч оттук. Слоновете, слоновете!

Този вик се разнесе из целия бивак. Всички, които седяха, скочила на крака и грабнаха оръжията. Пазачите се втурнаха към животните и с помощта на копията и силни викове ги натириха към равнината в посоката, която им показва Пфотенхауер с двете си ръце и то с движения, наподобяващи крило на вятърна мелница.

Силният шум, доловен от него, се беше разнесъл от ляво, откъм гората, покрила отвъдния бряг на тесния остър залив на блатото. Но в момента той бе заглушен от крясъците на пастирите и виковете на войниците, с които те един друг се окуражаваха. Ала Пфотенхауер се оказа с най-здрави бели дробове.

— Raħa, hudu, ja nas, willa nihma maijit — спокойствие, тишина, хора, иначе сме загубени! — прогърмя гласът му над обширната равнина и всички незабавно се подчиниха на заповедта му, което не

беше толкова резултат от добра дисциплина, колкото следствие на страха, накарал суданците да млъкнат.

В настъпилата тишина отново долови шума и то с удвоена сила. Приличаше на земетресение. Земята сякаш трепереше.

— Aiwa, ifjal, ja Allah — да, това са слонове, о, Боже! — възкликна Бащата на половината.

— Kull kati — цяло стадо! — съгласи се с него Хасаб Мурат. — Какво ще правим? Да отидем ли на безопасно място?

Той се канеше да избяга, обаче Бащата на единайсетте косъма, приближил се заедно с Бащата на смеха, го хвана за ръката, задържа го и каза:

— Щом не се боиш от лова на роби, няма защо да се страхуваш и сега. В сравнение с ловеца на роби слонът е истински ангел.

И обръщайки се към Шварц, той продължи на немски език:

— Го'син докторе, сега вий ще видиш, че аз не страхували слона могъществения. Аз ще пратил му куршум от пушка моята право в носа хоботния!

Шварц нямаше време да слуша уверенията му. В подобни случаи изглежда миговете придобиват съвсем други измерения. Откакто Пфотенхауер долови шума, до момента не бяха изминали и две минути, а вече земята затътна и затрепери, както започва да се тресе и слабият зид на някоя къщица при преминаването на тежкотоварни автомобили. В същия миг въздухът бе прорязан от толкова силен и остър звук, който сякаш проехтя едновременно от стотина тромпета. После иззад храсталаците тичешком се появи голиатът на всички четириноги животни. Хоботът му беше високо вдигнат, а малката смешна опашчица бе щръкнала право назад и много приличаше на насочено за отбрана късо копие.

Един от бивните зъби на слона липсваше. Останалият зъб имаше извънредно големи размери и свидетелстваше за голямата възраст на животното, което при холката сигурно бе високо поне четири метра, а дължината му навярно бе с цял метър по-голяма.

С високо вдигнатия хобот, плющящите великански уши и пронизителния тръбен рев слонът представляваше толкова величествена и завладяваща гледка, че суданците бяха обзети от непреодолим ужас. Те захвърлиха оръжията си и побягнаха, за да се

изпокрият зад храсти и дървета, като нададоха панически крясъци, привличайки така вниманието на слона.

Испаднал в ярост от нещо, което все още не можеше да се види, той се носеше напред слепешката, но в този миг спря, за да огледа разкрилото се пред него свободно място. Великанът забеляза бягащите войници, както и малката групичка от останалите на мястото си хора, имали дързостта да му се противопоставят. Той описа с хобота си кръг, после го вдигна високо, готов за удар и се втурна към малцината мъже.

Сред тях бяха европейците, Синът на верността и храбрият Баща на смеха. Всички останали, както и Бащата на половината и Хасаб Мурат бяха изчезнали. Пленените и вързани хора на фелдфебела лежаха заедно с него напълно неподвижно и безмълвно, за да не привлекат вниманието на животното върху себе си.

Но имаше и още един човек, който не избяга — Абд ас Сир, Синът на тайната. Още с появяването на слона младежът се хвърли на земята и вместо да избяга бързо запълзя право срещу него.

— Бягай, в името на Аллаха! — извика му Синът на верността. — Той ще те смачка. Това е „хахджил“.

Тази дума има значение на нехранимайко, негодник, скитник. Следователно заради необузданата му ярост, злоба и коварство това чудовище бе прогонено и отбягвано даже и от себеподобните си.

— Да, хахджил е — потвърди Пфотенхауер. — Вашите куршуми не могат да му направят нищо. А не улуча ли и аз слабото му място, Господ да ни е на помощ!

Мъжете се бяха скупчили близо един до друг, пушките им се насочиха срещу животното. Но вече споменатото място, в което трябваше да се целят, не се виждаше, защото слонът държеше хобота си изправен нагоре като че сам съзнаваше уязвимостта на основата му и искаше да я предпази със самия хобот.

Разбира се, всичко се разигра много по-бързо, отколкото е възможно да бъде разказано. Животното се приближи на не повече от четиридесетина лакътя.

— Разпръснете се и стреляйте отстрани — извика Бащата на щъркела, — така ще имаме по-добра цел.

Той направи няколко скока настрана и другите последваха примера му с изключение на дребничкия словак, който приклепна на

едно коляно и насочи дулото на тежкия си катил елфил право към отворената паст на великана.

— Аллах, помогни на куршума ми да проникне в мозъка — извика той, — иначе това добиче ще ме смачка!

Той натисна спусъка и изстрелът му има двоен успех. Бащата на единайсетте косъма бе така ритнат от пушката в главата, че се просна на земята.

— Lisir'rak — сега загазихме! Свършено е с мен! — изкрещя той, без да отмества втренчения си поглед от слона.

Ала хоботът на великана не се спусна да сграбчи или смачка дребничкия стрелец. Той изобщо не се помръдна, дори самият слон остана неподвижен. И това бе втората последица от изстрела. Големият тежък куршум бе накарал животното да спре в най-бързия си бяг. То стоеше на мястото си като парализирано, без да помръдва нито на сантиметър, което, разбира се, трая само броени секунди, но се оказа достатъчно за спасението на словака.

Верният му приятел. Бащата на смеха, видя надвисналата над главата му опасност и му подвикна:

— Бягай! Аз ще го задържа!

Той се втурна няколко крачки напред и изпрати един куршум на животното в дебелията част на хобота му, естествено без да постигне желанния резултат. И той, и словакът щяха да загинат, ако през тези кратки секунди Синът на тайната не беше намерил време да изпълни своя замисъл.

Абд ас Сир бе стоял малко встрани и слонът, без да го забележи или без да му обърне внимание, профуча покрай него и после, улучен от куршума на дребосъка, спря на място. Тъкмо в мига, когато Бащата на смеха стреля, Синът на тайната светкавично се изправи на крака, втурна се към един от задните крака на великана, замахна с дългия си нож и му нанесе удар, за да пререже сухожилието. Дали не успя да улучи точно въпросното място или пък ножът му се оказа недостатъчно остър, накратко, намерението му се провали и слонът бързо се извърна да види кой е новият му неприятел.

Но той забеляза не само един, а много повече врагове. До този момент вниманието на всички бе насочено към самотника, но не и към причината за предишния тътнещ шум, от който можеше да се предположи, че се приближава цяло стадо. Старият отшелник беше

дръзнал да се приближи до група себеподобни и те го бяха погнали, за да го прогонят надалеч. След като той заобиколи гората край врязалия се навътре залив на блатото, преследвачите му го изгубиха из очи и някоя и друга минута го търсиха наоколо. Ала ето че в този миг и те се появиха иззад последните дървета. Да го зърнат и с ужасяващо тръбене да се втурнат подир него, бе работа само за секунди. Несъмнено тези врагове му се струваха далеч по-страшни от хората, защото той бързо се обърна и панически побягна в предишната си посока, без да си отмъсти за нанесените му рани.

Четириногите му противници бяха дванайсет на брой, едно малко стадо, с което не му бе възможно да мери сили. Несъмнено всички се числяха към едно и също семейство, чийто предводител, стар мъжкар, тичаше начело. Следваха го четири мъжки животни, четири женски и три малки. Разгневени от скитника, те не обърнаха никакво внимание на присъстващите хора, а с тежки стъпки, но и с почти невероятна бързина преминаха край тримата мъже и продължиха преследването — само че не всичките.

Словакът и приятелят му се бяха изплъзнали от „нехранимайкото“, без да бъдат засегнати от краката му. Когато се появи втурналото се напред стадо. Бащата на щъркела извика:

— Оставете мъжкарите да отминат и се целете само в малките! Тогава съвсем сигурно и женските няма да ни избягат.

В същото време той се прицели в горната част от хобота на първия млад слон. Шварц видя това и взе на мушка второто малко. Само секунди след двата изстрела изтрещя и трети, понеже Пфотенхауер незабавно изпразни и втората си цев по третото младо животно. Поради младостта на слоновете куршумите „дум-дум“ проявиха мигновено въздействието си. Двете животни рухнаха на земята с разбити чела. Шварц също беше улучил съвсем точно въпросното място, ала неговият куршум не можеше да има същия светкавичен резултат. Раненият млад слон спря, размаха хобота си насам-натам като махало на стенен часовник, издаде сърцераздирателен болезнен рев и започна да се олюлява, сякаш бе пиян.

— И на този му стига — извика Пфотенхауер. — А сега незабавно да се изпокрием зад по-дебели дървета. Бързо, бързо!

Недоизрекъл още тези думи, той побягна към гората и другите го последваха на часа. Останаха само Абд ас Сир и Бен Уафа, които легнаха на земята и се опитаха да се прикрият в тревата.

— Защо бягаме? — попита Бащата на смеха, когато се озова зад едно дърво недалеч от Пфотенхауер. — Нали победихме!

— Я погледни там надясно, ей ги че вече идват — отговори му немецът. — Бързо зареждайте пушките! Слониците ще искат да отмъстят за своите малки.

Той имаше право. Майките бяха дочули стоновите на малкото, улучено от Шварц, бяха се отказали от преследването и бързо се връщаха. Със силно тръбене те тичаха към въпросното място. Щом го достигнаха, всяка от тях веднага намери своето дете. Майките на убитите започнаха да ги опипват с хоботите си. А майката на смъртно раненото малко докосна няколко пъти раната на любимата си рожба, взе нежно да я гали и застана страна до страна съвсем близо до нея, за да я подкрепя и да не ѝ позволи да падне. Но ласките и усилията на слоницата останаха напразни. Малкото все повече и повече се накланяше и най-сетне се строполи мъртво на земята. Тогава всяка от майките отиде при другите, за да огледа и опипа с хобота си и техните деца. Така те се убедиха, че всички малки са мъртви, вдигнаха високо хоботи и издадоха жални тръбни звуци.

— А сега ще последва отмъщението — обади се Пфотенхауер.

— Вероятно ще ни търсят и открият.

— Имам чувството, като че наистина заслужаваме наказание — отговори Шварц. Та вижте мъката на тези майки! Каква покъртителна сцена. Всеки, който има сърце, сигурно ще ги съжали.

— Е да, ето че пак се проявява немската емоционалност. Човекът е най-лошото от всички хищни животни. Но я погледнете! Виждате ли какво става?

Той посочи към слониците.

— Да. Едната от майките приклепна на задните си крака и затръби още по-жалостиво.

— А ето че рухна и другата. А-а, сецам се! Знайте ли защо падат?

— Да не би Синът на тайната да...

— Да, той е заедно с Бен Уафа. Храбри момчета. Пропълзели са до животните и са използвали ножовете си. Трябва да идем при тях,

щото може да се озоват в опасно положение. А не бива да оставяме и клетите животни да страдат твърде дълго.

Двамата младежи се бяха прикрили в тревата толкова добре, че завръщащите се слоници не ги забелязаха. След като животните стигнаха при малките си, момчетата се промъкнаха до тях изотзад, което не бе свързано с кой знае колко голяма опасност, понеже цялото внимание на майките бе насочено към техните рожби. Щом се озоваха на около десетина крачки от тях, Бен Уафа измъкна своя кулбадах, един силно закривен и тежък нож почти с формата на сърп, който е много опасно оръжие, както за нанасяне на удари, тъй и за хвърляне от разстояние, бързо се втурна към първата слоница и с две чевръсти движения преряза сухожилията на задните ѝ крака. После се промъкна до третото животно и му нанесе два парализиращи удара тъкмо в момента, когато втората слоница рухна под ножа на неговия приятел.

Ревящите от болка и ярост слоници се опитаха да се извърнат към мъчителите си и влачейки се, да се придвижат напред и да ги нападнат, ала не бяха в състояние да ги достигнат.

Действително тези мигове будеха жалост и състрадание. За щастие белите бързо се приближиха и с няколко точни изстрела сложиха край на мъките им.

— Тъй, вече не чувстват болки — каза Пфотенхауер, докато отново зареждаше пушката си. — Ама че лов, ама че успех! Шест слона за някакви си петнайсетина минути!

— Всъщност едно съвсем излишно избиване! — отбеляза Шварц.

— Защо?

— Защото изобщо не можем да използваме това огромно количество месо. А нито женските, нито малките имат бивни зъби.

— Аз съм на друго мнение. Може и тъй да стане, че туй месо да ни свърши голяма работа. Та нали не знаеме дали по време на похода ни ще намерим за всички достатъчно храна.

— Ха! По моя преценка всяка слоница има като нищо по четири тона тегло, а всяко младо слонче по тон. Възрастният мъжкар може да тежи шест тона, а понякога и повече. Всичко това прави петнайсет хиляди килограма месо. Е, как ще изядем такова количество най-много за два дни? По-дълго месото не може да се запази.

— Тогаз зле познавате наште суданци. Ще видите само как ще ядат, не, ами направо ще плюскат и ще се тъпчат. Впрочем слонът не се състои изцяло само от месо. Трябва да приспаднем костите и то какви кости! А ако става дума за човечност, тогаз ще е по-добре да умрат няколко слона повече, отколкото да гладуват стотици хора, макар и за кратко време. Впрочем тези животни няма да са последните. Я пак си заредете пушките! Все още далеч не сме си свършили работата.

— Мислите, че ще се появят и други слонове ли?

— Други не, ами същите, дето вече бяха тук. Щом мъжкарите забележат, че госпожите им липсват, ще зарежат скитника и ще се върнат да ги търсят. Слоновете умеят да проследяват дирите на себеподобните си не по-зле, отколкото и хората вършат това.

— Но няма да убиваме повече никой от тях, нали?

— Няма. Наистина жалко за хубавите зъби на мъжките. Бивните на мъжкаря, който тичаше начело на стадото тежат заедно може би към сто и двайсет килограма. Ха, я се огледайте наоколо! След като всичко премина, нашите суданци се осмеляват да се покажат от скривалищата си.

Наистина, щом видяха, че вече не ги заплашва никаква опасност, хората предпазливо започнаха да се измъкват иззад храсталаците и дърветата, подвикваха на другите, намиращи се още по-надалеч и скоро всички се събраха около убитите слонове. Дори и нухрите се появиха до един, което бе ново доказателство, че нямаха никакво намерение да търсят Абу ал Мот или неговите ловци на роби.

Определиха няколко групи, всяка с отделен ръководител, за да нарежат на късове месото на животните. Предвид очакваните огромни порции месо, хората бяха завладени от небивало веселие, което, за съжаление, се оказа твърде краткотрайно, защото едва-що бяха започнали своята работа, когато откъм запад, накъдето пазачите бяха откарали стадата, се разнесе хор от крещящи гласове, към които се присъединиха ревът и мученето на волове и крави.

— Какво ли е това? — попита Шварц. — Дали стадото се е подплашило?

— Възможно е. Нека изчакаме да видим какво ще се окаже — отвърна Пфотенхауер.

Не се наложи да чака дълго. Тъй като орнитологът се намираще сред много хора, те му закриваха гледката към въпросната посока, но

това бе само за кратко време, защото със силни крясъци тълпата се пръсна на всички страни.

— Ал Хахджил, ал Хахджил! — проехтя изпълненият със страх вик от многобройни уста и само след няколко секунди не се виждаше вече нито един суданец. Те отново се изпокриха зад храстите и дърветата, където и преди малко бяха потърсили закрила.

Едва след това шепата храбреци, останали на мястото си, получиха възможност свободно да видят какво ставаше на запад. Ревейки от страх, оттам се приближаваше един бик, като тичаше колкото му крака държаха. По петите го преследваше старият слон, който преди малко бе гонен от цялото стадо. Всяка заблуда беше изключена, понеже той лесно можеше да се разпознае по липсата на единия счупен бивен зъб.

— По дяволите, става напечено! — извика Пфотенхауер. — Сега всичко зависи от това, накъде ще се насочи бикът.

— Загубен е — обади се Шварц. — Слонът е два пъти по-бърз.

— Да. Туй говедо идва право къмто нас, но изглежда слонът ще го догони всеки миг. Стойте съвсем спокойно, за да не ни забележи скитникът.

Ето че слонът настигна бика. Вместо да го нападне изотзад, той се изравни с него, заби отстрани бивния си зъб в тялото му и още докато тичаха, го подхвърли във въздуха.

Дочу се тъпият шум от падането на бика върху земята. Въпреки ужасната си рана, той се опита да се изправи на крака, но скитникът се спря и отново го запокити нагоре и то още по-високо от преди. После започна да го тъпче с крака и да му нанася с хобота си толкова мощни удари, че скоро победеното животно се превърна в мека безформена маса.

Гневът на „нехранимайкото“ бе предизвикан от враждебно настроените слонове, а при вида на стадото говеда се беше разпалил още повече. Изглежда смъртта на бика не го задоволи и той се огледа за нови жертви. Именно тогава съзря малката неподвижна групичка от хора и се понесе към тях с такава скорост, която не отстъпваше на бързината и на най-добрия състезателен кон.

— Спасявайте се в гората и по дърветата! — изкрещя Пфотенхауер. — При бяското му тичане и дума не може да става за

точно прицелване и сигурна стрелба.

Този път краката на иначе толкова безстрашните мъже заработиха с необикновена бързина. Най-дребничкият от тях. Бащата на единайсетте косъма правеше най-големите скокове. Той не тичаше, о, не, той просто летеше напред като изстрелян от тетивата на лък. В същото време викаше на немски:

— Го'син доктор, стреляли по слон, стреляли де, стреляли! Ако слон нас докопа със зъб неговия, тогаз полетим ний във въздух атмосферния и били строшени кокали нашите и всичките! Стреляли бързо, бързо!

Най-близо по петите му го следваше неговият приятел Бащата на смеха. Той правеше лъвски скокове и изрева на един дъх:

— О, Аллах! О, провидение! О, вечност! Сигурно ще ме докопа, слонът, проклетият, неверникът! Дано преди туй пропадне в ада, там, дето е най-дълбоко и има още друга яма, която води още по-надолу!

На суданецът му е свършено невъзможно да мълчи. Той трябва да говори и да крещи дори когато това безкрайно много му вреди.

Чуваха се и гласовете на Абд ас Сир и Бен Уафа, които може би искаха да накарат слона да свърне в друга посока. Двамата се затичаха надясно, докато животното продължи в права линия точно подир словака и приятеля му. Другите завиха наляво. Те забелязаха, че слонът не е вече по петите им и спряха.

— Да пукна, ако нявга през живота си съм търчал така! — каза Пфотенхауер, поемайки си дълбоко дъх. — Ако бяхме останали на мястото си, куршумите ни хич нищо нямаше да навредят на този звяр, ала ний сичките щяхме да бъдем отгпкани и смачкани. Ей го, де търчи право към гората. Явно е хвърлил око на дребосъка и на дядото на всички градове и народи. Нека побързаме да ги догоним, за да помогнем на двамата!

— Чакайте! — задържа го Шварц. — Да не проявяваме непредпазливост! Не виждате ли, че двамата юнаци току-що се добраха до гората! Там ще намерят сигурно прикритие, тъй че са спасени. Ние обаче само ще се изложим на опасността да ни връхлетят връщащите се мъжкарни. Ако искаме да последваме нашите приятели, трябва да го сторим, като заобиколим и внимаваме да не ни видят слоновете. Елате!

В този момент и „скитникът“ стигна до гората. Той се вряза в нея така, сякаш под краката му имаше само трева. При това прегъваше настрани като тръстика или просто пречупваше стволите на дървета, дебели, колкото мъжко бедро. Бащата на единайсетте косъма дочу зад гърба си силното прашене и пукот на прекършени клони и помисли, че слонът е съвсем близо по петите му, но не посмя да се огледа, а продължи да тича все напред. Но ето че единият му крак се заплете в някакво пълзящо растение и той се просна на земята. Бащата на смеха прелетя покрай него. Тогава дребосъкът бързо се изправи и отново се понесе напред... и за малко да падне в дълбоката вода на блатото, на чийто бряг изведнъж се озова. Наблизо забеляза могъщия ствол на едно дърво. Поглеждайки нагоре, той видя краката на своя приятел. Подскочи нагоре, залови се за най-долния клон, изтегли се на ръце и стъпи върху него. Следващият клон не беше кой знае колко високо. Бащата на единайсетте косъма искаше да продължи още по-нагоре, защото все още не се намираше достатъчно високо и слонът с лекота можеше да го докопа, ала бе принуден да се откаже от намерението си. Дървото беше пострадало от паднал гръм и изгубило короната си. От оцелелите три клона третият бе прекършен така, че бе останало само късо пънче, на което имаше място за един-единствен човек. Точно там се беше настанил хаджията и неволно бе направил такава физиономия, сякаш се намираше на седмото небе на Мохамед, а не в смъртна опасност.

— О, Аллах, какво да сторя! — завайка се дребосъкът. — Ти не можа ли да си избереш някое друго дърво! Всички останали дървета са по-високи и имат повече клони. А тук онзи звяр ще ме откъсне като зряла круша!

— Да не съм те молил да се катериш подир мен! — отвърна му от горе неговият приятел с такава гримаса, като че умираше от смях. — Аз съм на сигурно място. Хоботът му не може да стигне чак до мен.

— Но до мен може! О, Аллах, Аллах, какво да правя! Ей го че идва, вече е тук, тук е!

Обзелият го страх беше колкото голям, толкова и основателен, защото пращането и шумоленето се разнасяха вече съвсем наблизо.

— Пропълзи по-нататък към края на клона! — посъветва го хаджията. — Той е не по-малко дебел от твоето тяло и стърчи доста

навътре над водата. Там чудовището няма как да те достигне. Но побързай, защото вече го виждам!

От по-високото си място той съзря главата на слона, който в този миг обви с хобота си едно изпречило се на пътя му дръвче, изтръгна го от земята заедно с корените и го запокити настрани.

— Да, ще пропълзя, ще пропълзя — ужасено извика дребосъкът. — Това е единственият начин за спасение.

Той започна да лази на четири крака със завидна бързина, докато под тежестта на тялото му клонът се огъна почти до водната повърхност. Там Бащата на единайсетте косъма не можеше да бъде достигнат от слона и едва тогава облекчено въздъхна, но това не трая повече от няколко секунди, защото под него нещо се раздвижи и когато хвърли поглед надолу дребосъкът съзря един хипопотам, който лежеше във водата така, че се подаваха само ноздрите, очите и ушите му.

— Аллах керим — изплашено възкликна човечето. — Alla' fohk l'ischsch el Husan el bahr. — Боже милостиви. Увиснал съм над леговището на хипопотам!

В същия миг слонът достигна дървото и виковете на Бащата на единайсетте косъма привлякоха вниманието му. Но на първо време животното го остави на спокойствие и се обърна към хаджията, който изкрещя отгоре на приятеля си:

— Дръж се здраво, много здраво, иначе си загубен! Ако този хусан те докопа, ще те направи на каша!

Малките очички на слона хвърлиха злобен поглед към хаджията, животното издаде заплашителен тръбен рев и после проточи хобота си, за да сграбчи своя враг. За щастие не можа да го достигне, защото Бащата на смеха седеше два лакътя по-нависоко и освен това бе присвил крака до тялото си. Полустрахливо-полузлорадо той подвикна надолу:

— Опитвай се, опитвай, о, сине на безчестен баща и племенник на вуйчо, когото си направил за смях! Присмивам се на твоята сила и презирам твоя ум. Качи се горе де, щом искаш да ме хванеш!

Скоро слонът разбра, че усилията му са напразни и обърна поглед към Бащата на единайсетте косъма. Приблужи се до самия край на брега и протегна хобот, за да го докопа, но и него не успя да

достигне. С голямо задоволство дребосъкът забеляза неуспеха му и подигравателно подвикна:

— Страшно ли ти се иска да ме хванеш, а, баща на хобота и големите уши? Ами че тогава покатери се при мен, за да те погалья! Много ми се ще...

Той не успя да довърши какво толкова много му се искаше, защото слонът бързо взе друго решение, което се оказа съдбоносно за дребосъка. Животното бе проумяло, че трябва да се опита да постигне целта си по съвсем друг начин. Ето защо то обвини хобота си около клона и го разтърси с такава сила, че Бащата на единайсетте косъма не можа да се задържи, отхвъркна надалеч и плъсна във водата.

Слонът вложи толкова големи усилия да се докопа до жертвата си, че изгуби равновесие. Предните му крака се плъзнаха по хлъзгавия бряг. Той се опита с хобота да се задържи за клона, ала напразно, защото тялото му бе много тежко. Клонът се счупи и животното падна във водата, която се разплиска нависоко и после го погълна.

Обаче още в следващия миг слонът се появи, тоест най-напред се показва издигнатият му право нагоре хобот и на часа бе сполетян от злостастната си участ. „Скитникът“ бе паднал в блатото недалеч от хипопотама, който бързо се приближи, разтвори огромната си пасть, и щом хоботът попадна в нея, шумно я затвори и се гмурна. В продължение на десетина секунди водата вреше и кипеше, вдигаха се високи кървави вълни, а после се появи слонът, но без хобот, тъй като той беше отхапан. От ярост и болки животното издаде направо неописуеми звуци и се огледа за противника си. В този миг само на метър-два от него на повърхността изплува хипопотамът. Слонът замахна с глава и нанасяйки му страшен удар, заби целия си бивен зъб в тялото на бехемота. В следващата секунда и двете животни отново изчезнаха под водата.

По време на тази кратка и ожесточена схватка над водната повърхност изскачаше ту задната част от тялото на слона, ту едната страна на хипопотама. „Скитникът“ не можеше да се отърси от бехемота, а той пък напрягаше всичките си сили, за да задържи врага си под водата и да го удави. Вдигнаха се такива огромни вълни, сред които нависоко пръскаха цели фонтани, че не бе възможно да се следят отделните движения на двете животни.

Докато траеше битката между великаните на животинския свят, останалите обитатели на блатото благоразумно се държаха далеч настрана, което беше цяло щастие за Бащата на единайсетте косъма, отхвъркнал толкова навътре във водата, че ако не бе това благоприятно обстоятелство, крокодилите щяха да го докопат преди още да успее да се добере до брега. Дребосъкът изплува бързо на повърхността и напрегна всички сили час по-скоро да стигне до сушата. След като най-сетне се изкатери по брега, той се извърна и тъй като от него се стичаше вода, размаха юмруци и извика:

— Хамдулиллях, спасен съм! Искяхте да ме изядете, но сега нека шейтанът ви разкъса заедно с цялото ви потомство! Елате бързо насам и вижте как се справих със слона и с хипопотама!

Последните му думи бяха отправени към Шварц и Бащата на щъркела, които тъкмо в този момент се приближаваха по брега.

— Да, елате, елате бързо! — извика и хаджията от дървото.

— Изобщо няма нужда ние да ги убиваме, защото сами взаимно ще се изтрепят. Погледнете Бащата на хобота! Мъчи се да изкара хипопотама на сушата, но не може да се освободи от него и ще трябва най-мизерно да се прости с живота си.

Бехемотът беше мъртъв. Под краката на слона имаше вече дъно и пристъпвайки заднешком, той се опитваше да завлече тежкото животно на зъба си до брега. Но въпреки всички положени усилия не му се удаваше да се освободи от него и „скитникът“ не преставаше да реве от ярост, при което от смъртоносната му рана бликаше дебела струя кръв.

— Ето че опасността ни се размина — обади се Пфотенхауер.

— Да сложим най-сетне край на тази история!

Той се прицели с пушката си в слона и натисна спусъка. При първия изстрел животно се олюля, при втория подритна със задните си крака и после падна във водата, която го скри от погледите им. Щом видя това, хаджията само за броени секунди се спусна от дървото.

— Фахрулиллях, слава на Аллах! — ликуващо възкликна той. — Победихме ужасните противници, убихме страшните чудовища. Покрити с позор лежат във водата и трябва да се срамуват от безчестната си смърт. Рухнаха поразени от моята хитрост, надвити от дързостта ми. Всички ще ме хвалят и прославят, когато ядат от месото на тези великани.

— Я мълчи? — обади се Бащата на единайсетте косъма. — Та какво ли направи ти? Покатери се на дървото и изчака, докато животните умрат. Едва след това слезе на земята. Сравниш ли поведението си с моето геройство, незабавно ще трябва хвалебствените ти крясъци да замлъкнат!

— Тъй ли? — попита хаджията и в гнева си направи такава гримаса, сякаш се разтапяше от невиджано блаженство. — Я ми изброй подвизите си де? Ти също избяга на дървото и дори пропълзя чак до самия край на клона. След туй слонът те изтръска във водата и ето че си се изтъпанчил пред мен като мокра кокошка, та чак ми става жал за теб?

— Не дрънкай такива глупости! Нима с моя скок в блатото не подлъгах по най-хитър начин слона и той да влезе във водата, където намери смъртта си? Е, тогаз не съм ли аз човекът, комуто трябва да се припише победата?

Вероятно двамата пак щяха да започнат някоя разпалена свада, но надигналите се наоколо радостни крясъци сложиха край на препирнята им. Разбягалите се от слона хора бяха чули изстрелите и се бяха окуражили. След като се приближиха предпазливо, видяха, че вече няма от какво да се страхуват. Целият бряг гъмжеше от тях. Всички нададоха такива ликуващи викове, че ако и преди бяха напрегнали гърлата си по същия начин, сигурно щяха да обърнат в бяг не само слона, а и всички хипопотами от близката околност. Хората затанцуваха и заскачаха от въодушевление и едва след доста време Шварц и Пфотенхауер успяха да въведат спокойствие и ред сред тълпата.

От корабите донесоха дебели въжета, с чиято помощ, както и с цената на големи усилия, успяха да измъкнат на брега двете животни, за да ги изкормят и разсекат на парчета. Докато една част от хората останаха да се занимават с тази работа, двамата немци заедно с другите се върнаха в лагера, защото се опасяваха, че слоновете пак ще се появят, за да потърсят женските. За щастие предположенията им не се оправдаха.

Малко по-късно един от хората, останали да работят на брега, дойде в лагера и съобщи, че току-що далеч в реката са забелязали някаква лодка, която свърнала и се насочила към блатото. Шварц и Пфотенхауер незабавно се затичаха към брега, последвани от по-

близките си спътници. Над блатото и през тесния ръкав, свързващ го с Нил, можеха да хвърлят поглед към неголяма част от реката. Точно оттам с голяма скорост се приближаваше лодка, карана от няколко гребци. Шварц извади бинокъла, за да я разгледа, а после го подаде и на Бащата на щъркела. Още след първия поглед, който ѝ хвърли, орнитологът се обърна към Сина на верността и възбудено му каза:

— Това е лодка на ниямах^[15]-ниямите. Какво ли означава появяването ѝ? Вземи бинокъла и я разгледай!

Бея Уафа изпълни тази подкана и след гладко отговори:

— Бойна лодка на нашето племе! Защо и как е попаднала тук? На кормилото ѝ седи Уахафи, най-хитрият воин на моя народ, който е запознат много добре с бреговете на реката чак до езерото Омбай. Когато баща ми изпраща този човек, винаги става въпрос за някакво важно начинание. Страшно съм изненадан от появяването на тази лодка.

— Няма защо да се плашим — обади се Пфотенхауер, — тъй като с този плавателен съд не идват наши врагове. Хората обаче не знаят, че се намираме на това място и щом забележат корабите ни, незабавно ще поемат в обратна посока. Следователно трябва да ги уведоим, че тук ще заварят само приятели.

— Аз ще ги предупредя.

Бен Уафа се затича по левия бряг на блатото и стигна до тесния ръкав, който го свързваше с реката тъкмо в момента, когато лодката минаваше през него. Чуха го как извика нещо на екипажа ѝ. Веднага последваха радостни възгласи и плавателният съд се приближи към сушата. Младежът скочи в лодката и после хората загребаха, за да прекосят блатото. Още отдалече Уахафи, кормчията, разпозна Бащата на щъркела.

— Господарю, колко се радвам, че те виждам — извика му той. — Ние не идваме сами, а ни следват многочислени воини.

— Защо? — попита Пфотенхауер, щом лодката спря до брега и хората стъпиха на сушата.

— При нас дойде един търговец от Метамбо. Преди това той посетил серибата на Абу ал Мот и научил, че в момента ловецът на роби отсъствал, но веднага след завръщането си се канел да ни нападне. Тогава кралят реши да го изпревари. Свика всичките си

воини, а мен изпрати напред да разузная какво е положението в серибата.

— От нас можеш да го научиш много по бързо и най-подробно. А къде трябва да отнесеш вестта на краля?

— При малката рекичка, която се влива в Нил над Нирхах. Там той ще се скрие с флотилията си, за да ме чака.

— С колко хора разполага?

— Повел е над пет пъти по сто храбри мъже, разпределени в много лодки.

— Това е добре. Вярно че сме достатъчно силни, но присъедините ли се към нас, нито един враг няма да успее да ни се изплъзне. А за колко време ще стигнете с лодката си оттук до краля?

— За не повече от един ден.

— Тогава елате с нас в лагера ни. Имаме да ти разказваме много неща.

Новодошлите се зарадваха извънредно много, че толкова неочаквано се срещнаха със сина на своя крал, а също и със Сина на тайната. Но когато узнаха какво се бе случило, смайването им нямаше граници. Направиха съвещание и решиха, че Уахафи незабавно трябва да се върне при своите и да уведоми краля какво е положението. От мястото, където се намираха, ниямах-ниямите трябваше да тръгнат право към Омбула, за да се срещнат там с Пфотенхауер, Шварц и хората му.

Тъкмо когато Уахафи се канеше да тръгне на път, забелязаха един конник, който бавно се приближаваше от юг. Появяването му бе толкова важно и неочаквано, че Пфотенхауер побърза да насочи далекогледа си към него.

— Бял е — каза той, — и е въоръжен до зъби. Кой ли може да е той! Във всеки случай едва ли е пак вестоносец на Абд ал Мот, тъй като роботърговецът още вчера изпрати един.

Уахафи взе бинокъла, за да хвърли също един поглед. Изглежда се беше научил да си служи с него по време на престоя на Пфотенхауер сред ниям-ниямите. Веднага щом разгледа лицето на ездача, той каза:

— Та това е Дауари, Търсача! Там където отиде, по петите му винаги следват кланета и убийства.

— Значи го познаваш? — попита Шварц.

— Твърде добре. Аз съм единственият човек от моето племе, който го познава. Виждам го при негрите моро. Едва си тръгна и се появи керван на роботърговци, за да нападне селото. Той обикаля серибите и познава всички ловци на хора, с които прави какви ли не сделки.

— А той познава ли те?

— Не.

— Тогава остани още малко тук. Изглежда че идва при нас с определена цел. Едва ли самотен пътник ще се осмели да влезе в лагер като нашия.

В поведението на човека не се забелязваше ни най-малката несигурност. Той се насочи право към тях, слезе от коня, поздрави и после попита Шварц:

— Изпращат ме при вас. Нали сте от хората на Абд ал Мот?

— А ти кой си? — осведоми се Шварц, без да отговори на въпроса му.

— Аз съм войник и се натъкнах на кервана с роби, предвождан от Абд ал Мот. Той ме взе на служба и ме изпрати при вас.

— Какво имаш да ни съобщаваш?

— Незабавно трябва да потеглите към планините Гута, където той ще ви чака в клисурата ас Суар.

— Защо се е отправил натам?

— Защото иска да нападне няколко села на племето мундо.

— И кога ще пристигне на онова място?

— Вдругиден. Ако побързате, можете да бъдете там един ден след него.

— Как ти е името?

— Амар бен Суба.

Шварц впи изпитателен поглед в лицето му. Човекът го издържа с усмивка, без да се смути. Чертите му издаваха, че е смелчага, ала не будеха доверие.

— Истината ли казваш? — попита Шварц.

— Да. Защо да те лъжа?

— И все пак лъжеш!

При тези думи човекът измъкна от пояса си пистолет и заплашително отговори:

— Ха си го казал още веднъж, ха съм те застрелял! Не позволявам да ме обиждат!

Ако смяташе, че така ще направи силно впечатление на немца, той се видя излъган. Шварц изби оръжието от десницата му, изтръгна пушката от лявата му ръка, замахна с нея и с приклада му нанесе такъв удар по главата, че човекът рухна на земята. Само секунди по-късно бе разоръжен и вързан. Оказа се, че от удара е изгубил съзнание само за няколко минути. Щом се съвзе и видя че е вързан, той се развика:

— Така ли се отнасяте към пратениците и доверените хора на вашия предводител? Абд ал Мот сигурно ще ви накаже!

— Мълчи! Не ни размивай със заканите си! — отвърна му Шварц. — Ти си лъжец и затова се отнесохме към теб, както подобава. Не си изпратен от Абд ал Мот.

— Май че изобщо не си ме разбрал, а?

— Разбирам те по-добре, отколкото мислиш и подозираш. Ти се нарече Амар бен Суба, но името ти е друго. Ние те познаваме, ти си Дауари, шпионинът на ловците на роби.

— Лъжеш се. Аз съм човекът, за когото вече се представих.

— Господарю, не му вярвай! — намеси се Уахафи. — Той е Дауари, много добре го познавам.

Пленникът му хвърли гневен поглед и отговори:

— Кой си ти, дето твърдиш, че ме познаваш и дръзваш да ме обвиняваш в лъжа? Щом се освободя, ще ти платя за тази обида с ножа!

Той наистина имаше вид на човек, напълно способен да изпълни заканата си. Но Шварц гневно му се сопна:

— Я си дръж езика зад зъбите! Аз знам кой си и какво искаш, и нямам никакво желание да слушам грубостите ти.

— Нищо не знаеш! Всичко е точно така, както ви казах, и ако не се подчините на донесената от мен заповед, ще си имате работа с Абд ал Мот.

— Искаш да кажеш с Абу ал Мот!

— Не, идвам по поръчение на Абд ал Мот.

— Тъй! Ами кога изпрати той предишния си вестоносец?

— Не знам. На мен нищо не ми е казал. Идвал ли е вече някой друг негов човек?

— Да. Ако наистина те беше изпратил Абд ал Мот, той сигурно щеше да ти каже, че само един ден преди това е наредил на свой човек да донесе съвсем друго нареждане. Ти къде се срещна с предводителя на ловците на роби?

— В Омбула.

— Та той изобщо вече не е там.

— Още е там!

— Не е. И ти самият скоро ще го признаеш.

— Нищо не признавам, а мога само да потвърдя, каквото вече казах.

— Е добре, аз пък ще ти докажа, че съм сигурен в моите сведения. Сега ще бъдеш наказан с бастонада, ще те бият по стъпалата на краката, докато признаеш истината.

— Да не си посмял! Отмъщението ми ще бъде страшно!

— Нищожество, ти се осмеляваш да ме заплашваш? Това е такова нахалство, на което незабавно трябва да се отговори с наказание. Кой от вас има опит в бастонадата?

На въпроса му незабавно се отзоваха над двайсет от струпалите се наоколо мъже. От гората отсякоха един по-дебел клон. Дауари лежеше по гръб. Един от хората седна върху тялото му, после вдигна краката му нагоре и ги вързаха за изправения кол, държан от двама мъже. Един друг отрязва от хрусталаците няколко пръчки, дебели колкото пръст, и започна да шиба голите му стъпала.

Пленникът стисна здраво зъби. Искаше да превъзмогне болките и да не издаде нито звук, ала напразно. Още при третия или четвъртия удар той силно извика, а после крясъците му се превърнаха в животински рев. Скоро той помоли:

— Спрете! Пуснете ме! Всичко ще си призная. Ще кажа истината!

Шварц направи знак да спрат и отвърна:

— Както виждаш, нямам намерение да се оставя да ме заблуждаваш нито пък да търпя грубостта ти. И тъй, отговаряй откровено на въпросите ми, иначе ще те бият, докато ти смъкнат месото от костите! Не си бил в Омбула при Абд ал Мот, нали?

— Не — простена човекът.

— А пътем си срещнал Абу ал Мот с неговите хомри, така ли е?

— Да.

— Той те е изпратил да дойдеш тук с поръчението, което вече чухме.

— Така е.

— С каква цел? Какви намерения има?

Дауари се поколеба да отговори. Затова Шварц продължи:

— Няма защо да размисляш, а отговаряй бързо, иначе подновяваме бастонадата! Знам за какво става въпрос и без да ми кажеш. Абу ал Мот иска да ни подмами в клопка. Истина ли е или не?

Човекът продължаваше да мълчи, впил искрящите си от гняв очи в немеца. С какво удоволствие и радост би повел на гибел и Шварц, и хората, които го измъчваха! Ала суданецът, който го биеше, го шибна два пъти толкова силно, че Дауари изрева от болки и призна следното:

— Спрете, спрете! Да, така е. Трябваше да бъдете подмамени в клисурата ас Суар и там щяха да ви унищожат.

— Кой? Абу ал Мот има само шепа хора. Дали се кани да отиде при Абд ал Мот и да го заведе заедно с неговите ловци на роби до клисурата?

— Да.

— Но той знае че дори и в този случай ще е твърде слаб, за да се мери с нас. Следователно трябва да си осигури и някаква допълнителна помощ. Ето защо предполагам, че е изпратил някой от своите хомри да доведе и други съюзници. Но понеже не може да разчита на негърските племена, му е наредил да отиде до някоя сериба. Признавай!

Дауари отново се поколеба, но след като видя, че суданецът отново замахва да го удари, извика:

— Чакай, така е! Господарю, ти отгатна истината. Аллах те е надарил с голяма проникателност. Абу ал Мот изпрати двама хомри да отидат в серибата Уламбо, чийто собственик е негов приятел.

— Добре! Съветвам те да бъдеш разумен. Намираш се в моя власт и ще разбереш, че не се шегувам. Ти дойде при нас, за да ни предадеш и заслужаваш смърт. И няма да я избегнеш, ако упорито продължаваш да се държиш враждебно към нас. Но откажеш ли се от всичките си коварни замисли, няма да ти се случи нищо лошо, а покъсно ще те пусна да си вървиш.

— Наистина ли? — бързо попита Дауари.

— Да, аз не лъжа като теб.

— Закълни ми се!

— Аз съм християнин и никога не се кълна. Думата ми струва колкото десет клетви. Да не би Абу ал Мот да е разчитал на нухрите, които пленихме?

— Да. Понеже ти ми обеща свободата, ще призная цялата истина. Абу ал Мот предполага, че си придумал нухрите да минат на твоя страна. Аз трябваше да тръгна с вас и по пътя тайно да говоря с тях и да им обещавам всичко каквото си пожелаят, само и само да ти изменят и да се съюзят с нас срещу теб.

— Не е съвсем лошо измислено. Само че в сметките си и ти, и той сте забравили, че си имате работа с европейци, а не с глупави негри. Ние щяхме привидно да ти се доверим, но твърде скоро щяхме да разкрием подлите ти кроежи. Вече ти дадох доказателство за това, а и краката ти го почувстваха. Значи по пътя е трябвало да разговаряш с нухрите, а? Но какво разбираш под „по пътя“? Откъде мисли Абу ал Мот, че ще минем?

— Нареди ми да ви придумам на първо време да оставите корабите и да се отправите към клисурата по суша.

— Този поход щеше да трае два дни и през това време наистина можеше да се направи какво ли не срещу нас. Вече знам достатъчно и няма да настоявам за други сведения. Ще останеш вързан, докато вече няма да си в състояние да ни вредиш и тогава ще те пусна на свобода. Ударите, които получи са съвсем заслужени. Моето по-нататъшно отношение към теб ще се определя единствено от поведението ти. Запомни го!

Отнесоха Дауари настрани, където остана сам и нямаше с кого да разговаря. После двамата немци, Бащата на половината, Уахафи, Хасаб Мурат и другите техни верни другари се събраха на кратко съвещание.

Оказа се, че както Уахафи, тъй и Синът на верността и Абд ас Сир много добре познават планините Гута и клисурата ас Суар. Думата „суар“ е множествено число от „сура“. Частицата „ас“ е определителен член. И тъй, името на клисурата ас Суар се превежда като Клисуре на сурите, тоест на главите на корана. Уахафи обясни откъде е дошло това име:

— Някога в тази клисура живял един благочестив проповедник на исляма, който искал да убеди чернокожите да почнат да вярват в

Аллах, но те не пожелали да го чуят и го убили. Докато умираше, той проклет мястото на своята смърт. Веднага след това всички дървета в клисурата загинали. Потокът пресъхнал. Нито капка роса не падала от небето, а животните избягвали това тъжно място, докато най-сетне дошъл един друг имам и снел проклятието от клисурата. Той засадил толкова палми талеб, колкото са сурите на Корана, тоест сто и четиринайсет, като при всяка от тях повтарял „Hamdulillah issai' jid eddinji“^[16], и гледай ти — те се хванали и пораснали. Оттогава мястото станало свещено и ако Абу ал Мот е решил да ни унищожи там, то намерението му е двойно по-голям грях, който трябва да се накаже. Затуй Аллах ще го предаде в ръцете ни.

— Толкова ли си убеден в това? — попита Шварц.

— Да. Не може да ни се изплъзне. Той изобщо не предполага, че ще пристигнем там преди него. Няма да тръгнем по суша, а ще продължим с корабите.

— Мислиш ли, че така ще се придвижим по-бързо? По суша имаме възможност да поемем в права посока, а по вода сме принудени да следваме всеки завой на Нил. А не забравяй; че ще плаваме и срещу течението.

— Това е вярно, но нима досега не сте теглили корабите с лодки? Имате предостатъчно хора, за да сменяте гребците. Можете да плавате ден и нощ. А тръгнете ли по суша, ще трябва да спирате да си почивате и да спите и така ще загубите ценно време. Освен това Абу ал Мот вярва в успеха на плана си, но понеже не предполага, че ще дойдете по Нил, ще насочи цялото си внимание в съвсем друга посока. Съветвам ви незабавно да тръгнете на път. Абд ас Сир и Бен Уафа са запознати много добре с реката и ще ви служат като лоцмани. Аз обаче веднага ще се върна да уведомя краля. От мястото, където се е разположил с лодките и хората си, той държи в ръцете си серибата Уламбо, от която Абу ал Мот очаква помощ. Ако тамошните ловци на роби решат да изпълнят желанието му и да му се притекат на помощ, ние ще се изпречим на пътя им.

— Невъзможно ни е незабавно да тръгнем, защото се налага да изчакаме войните на Бащата на половината.

— Те ще пристигнат тук преди да е изминал и час — отговори вождът.

— Но нали яздят коне или камили, а ще трябва да се качат на корабите!

— Ами тогава ще оставят животните тук. Та нали и вие не можете да вземете вашите стада и ще трябва да ги поверите на една малка група хора, които ще ни чакат тук, докато се върнем. Ето, я погледни към равнината! Виждаш ли дългата върволица от ездачи? Това са моите воители. Значи не е необходимо да се бавиш дори и споменатия един час.

— Тогава всичко е наред и аз отивам при моята лодка, за да не губя никакво време — обади се Уахафи. — Утре вечер ще ни догоните, а вдругиден още призори можем да се озовем в клисурата ас Суар. Ние се отбихме насам, за да застреляме някакъв дивеч край блатото и после да продължим. Но сега става излишно и едното, и другото, понеже ще вземем от месото на слона и можем да поемем обратно. Дано Аллах бъде с вас и ви пази от всяко нещастие!

Той си тръгна толкова бързо, като че смяташе каквото и да е възражение срещу предложенията си за съвършено невъзможно, но и без друго останалите разбраха, че действително им беше дал най-добрия възможен съвет.

Приближаващите се в момента воители бяха вече уведомени за всичко от вестносеца, изпратен да ги пресрещне. Ето защо те никак не се учудиха, че вместо фелдфебела и малцината негови подчинени на това място завариха лагер, който гъмжеше от хора. Всички те имаха яки фигури и непокорен характер, а бяха и добре въоръжени. Затова ги посрещнаха с радост и ги поздравиха с добре дошли като съюзници...

Следващия следобед, когато слънцето почти докосваше хоризонта, малката ескадра достигна едно място, където реката правеше остър завой на изток, а от юг в нея се вливаше по-малък приток, чието устие бе все пак твърде широко.

— Това е ръкавът, в който трябва да навлезем, теглени от лодките — каза Абд ас Сир, застанал до Шварц и Пфотенхауер на палубата на първия кораб. — Познавам го, а ми е известно и мястото, където ни очаква кралят на ниям-ниямите.

Но преди още някой да успее да му отговори, нейде отпред се разнесе силен пронизителен вик и същевременно видяха как от устието на притока изскочи една лодка и като стрела се насочи към тях, подир нея се появиха и множество други бойни ладии, образуващи

цяла флотилия. На кормилото в първата от тях седеше Уахафи, който с вече споменатия вик даде сигнал на останалите да го последват.

Корабите бяха имали попътен вятър, тъй че можаха да използват платната си, но освен това бяха теглени и от лодки с гребци. Сега към тях се присъединиха и лодките на ниям-ниямите, с чиято помощ бързината им се удвои. Ескадрата навлезе в притока и продължи нагоре срещу течението му, докато достигна друга още по-малка река, вливаща се от страни, чиято ширина и дълбочина позволяваха на дахабийето да навлезе в устието ѝ. В него изтеглиха на буксир и останалите кораби, след което хвърлиха котва, наредени един подир друг.

Всичко това стана съвсем навреме, тъкмо когато слънцето изчезна зад хоризонта и настъпи толкова краткотрайното здрачаване. И от двете страни на рекичката растяха храсталаци, а зад тях се простираше високостеблена гора от дървета сунут. На левия бряг точно пред хвърлилите котва кораби храстите бяха изсечени с груби остри ножове, за да се отвори място за бивак.

Клоните им бяха използвани за построяването на колиби, подредени в правоъгълник, отворен към реката. Макар че все още не се бе напълно смрачило, в средата му гореше голям огън. Между него и водата се беше насъбрала тълпа от воители, които с радостни приветствени викове размахваха оръжията. Те се бяха струпали около нещо като подиум, издигнат от пръст и клони, върху който седеше мъж, държейки в двете си ръце някакви предмети. Все още не можеше ясно да се различи какво представляваха те.

— Това е кралят на ниям-ниямите — обясни Пфотенхауер, обръщайки се към Шварц. — Той обича да посреща чужденците, седнал върху трон.

— А какво държи в ръце?

— Скиптър и топка с кръст.^[17]

— Бре да се не види! Значи също като кралят върху немските карти за скат.^[18]

— Да. Чул е от някого, че европейските владетели притежават такива предмети като символи на своята власт и своя сан и затова е наредил и на него да му изработят скиптър и топка с кръст. При всяка аудиенция ги държи в ръце. Да слезем на брега! Той ни очаква.

— А как трябва да го поздравя без да се унижа, но и без да го обидя?

— Като всеки порядъчен немец. Правете същото, каквото правя и аз, и хич няма да се тревожите. Той сносно говори арабски, тъй че разговорът ни няма да ви създаде затруднения.

Те минаха по дъската, спусната от борда към брега, и слязоха на сушата, последвани от обичайните си придружители. Двамата вървяха начело, а подир тях крачеха Хасаб Мурат с Бащата на половината, после идваха Бащата на единайсетте косъма заедно с хаджията и подир тях един до друг следваха Синът на верността и Синът на тайната. Налагаше се другите все още да останат на борда. Само ниям-ниямите спряха лодките си на брега и слязоха на сушата. Те образуваха колкото многобройна, толкова и живописна почетна гвардия, предвождана от Уахафи.

Когато шествието стигна до „трона“, ниям-ниямите застанаха в кръг, а другите изкачиха четирите стъпала, водещи до него. Щом се озоваха горе, без много церемонии Пфотенхауер пристъпи към краля, протегна му десницата си и каза:

— Massik bilchair ja malik. Kif chatrak — добър вечер, о, кралю. Как си?

Кралят сложи скиптъра настрана, хвана и разтърси подадената му ръка и добродушно отвърна:

— Ilhamd'illa bchair. W'int kif halak — слава Богу добре съм. А ти как си?

— В'anzahrak fi chair kamahn. Bischkur afdalak — под твоя поглед и аз се чувствам добре. Благодаря ти! — отговори му Пфотенхауер и посочвайки към Шварц, добави: — Водя ти един мой приятел и го препоръчвам на любовта ти. Той е брат на Асуад, заедно с когото тръгнахме на път от твоето село.

— Уахафи ми е разказвал за него. Той прилича на брат си и както съм чувал, го наричат Abu'l arba ijun — Баща на четирите очи. Той ми е сърдечно добре дошъл.

При тези думи, без да изпуска десницата на Пфотенхауер, кралят остави настрана топката с кръста и подаде на Шварц освободената си вече лява ръка. Сърдечното разтърсване започна отново, прие което, кимайки на словака и приятеля му, добродушният владетел каза:

— Несъмнено това е Бащата на единайсетте косъма, заедно с Бащата на смеха. Уахафи ми е споменавал и за тях и...

— Прости ми, о, кралю! Наистина ме наричат така, както ти каза, но го разрешавам само на най-близките си приятели. Всъщност името ми е Хаджи Али бен Хаджи Исхак ал Фарези ибн Хаджи Отайба Абу л'Ошар бен Хаджи Марван Омар ал Гандези Хафид Якуб Абд Аллах ал Санджаки!

— Добре, добре! — усмихна се кралят. — Това име е твърде дълго за езика ми и понеже се смятам също за твой близък приятел, ще те наричам както преди.

После му представиха Бащата на половината и Хасаб Мурат и той ги приветства не по-малко дружелюбно. След като размениха първите любезности, той сметна, че вече му е позволено да поздрави своя син Бен Уафа. Прегърна го, сърдечно го целуна, а после притисна до гърдите си и Сина на тайната. Направи го така, както би го сторил всеки немски баща с детето си и с приятеля му. Неговата любов към сина, както и искрената му благосклонност към непознатите си личаха толкова ясно от изражението му, че с това правеше изключително подкупващо впечатление.

Лицето му бе кръгло и пълно, а цветът му тъмнокафяв. Имаше широкоплещеста, не особено висока фигура. Беше облечен с обикновена дреха, доста наподобяваща домашен халат, върху който беше препасана сабя. В момента не носеше друго оръжие. Единственото му украшение представляваше неговата коса, оплетена на множество тънки плитчици, които, изправени нагоре, образуваха нещо като обърната фуния, върху чийто връх бе закрепена препарирана чинка.

Седалката на „трона“ заемаше трите страни на подиума, тъй че на нея имаше място за няколко души. Шварц и Пфотенхауер се настаниха отляво и отдясно на краля, а останалите насядаха от двете им страни. След това двамата немци трябваше да разкажат всичко на владетеля. Той ги изслуша внимателно и мълчаливо, а след като научи и най-малките подробности, каза на Шварц:

— Надявам се, че брат ти е все още жив, а също и Ловецът на слонове. Ако са ги убили, Абу ал Мот и Абд ал Мот ще го изкупят с хилядократни мъки и болки. Обещавам ти. Утре по това време ще

знаем как стоят нещата, защото ще стигнем до клисурата ас Суар още преди зазоряване.

— Значи си на мнение, че трябва да тръгнем в поход още сега и да вървим цяла нощ?

— Няма да вървим, а ще плаваме. Тази река минава толкова близо край клисурата, че после ще е необходимо само за половин час да прекосим гората, за да се озовем при целта си.

— Ами какво е положението със серибата Уламбо? Абу ал Мот е изпратил двама души до нея, за да иска помощ.

— Пратениците се върнаха. Изобщо не са се бавили там.

— И какъв е резултатът?

— Не знам. Не пожелаха да ми го кажат.

— Значи си разговарял с тях?

— Да. Заловихме ги. Не исках да ги принуждавам да проговорят, а предпочетох да изчакам пристигането ви. Наредих да ги вържат ей там отзад за дърветата и им оставих двама пазачи. Ако желаете, ще заповядам да ги доведат.

— Направи го и то веднага!

Междувременно бяха запалени още няколко огъня, край които се бяха разположили ниям-ниямите. Тези хора бяха въоръжени с ятагани, лъкове и стрели, с копия и тарамбиши^[19]. По заповед на краля един от тях се отдалечи, за да доведе двамата хомри и пазачите им.

Щом се появиха пленниците, Шварц веднага ги позна. Той ясно видя как се изплашиха, когато го забелязаха. Бащата на единайсетте косъма бе обзет от гняв и ги заплаши с юмрук, но сметна че е под достойнството му да ги заговори, а подвикна на Шварц и Пфотенхауер:

— Туй съм хомри проклетите и убийствените. Не позволим ний пак избягали и офейкали. Трябва понесли наказание справедливото и назидателното!

— Не се безпокой, сигурно този път няма да ни се изплъзнат — отговори му Шварц. А после, обръщайки се към хомрите, продължи:

— Виждам, че ме познахте. Участта ви зависи от вашето поведение. Направите ли искрено признание, ще избегнете мъчителната смърт. Какво постигнахте в серибата Уламбо?

Те му хвърлиха мрачни погледи, шепнешком размениха няколко думи помежду си и после единият от тях отговори:

— Не сме били в Уламбо.

— Не лъжи! Много добре знам, че Абу ал Мот ви е изпратил да отидете там.

— Това не е вярно!

— Не те съветвам да ме изкарваш лъжец! Иначе и теб може да те сполети участта на Дауари.

— Дауари ли? — възкликна човекът.

— Да. Въобразили сте си, че ще му повярваме и ще влезем в клопката. Сигурно слънцето ви е изсушило мозъците, та можете да ни смятате за толкова глупави. Наредих да го накажат с бастонада и той ни призна всичко!

— Този пес!

— Ха! Сега го ругаеш, но усетите ли ударите по вашите стъпала, и вие ще станете също тъй откровени.

— Само посмей! Ние сме истински правоверни и сме привърженици на Пророка, а ти не си нищо повече от един християнин!

— Аз не определям поведението си към вас според вярата ви, а според вашите дела. И ако имате намерение да хулите вярата ми, която е по-добра от вашата, е, хулете я, щом искате да получите двойно повече удари.

— Покажи ни Дауари, за да ти повярваме!

— Не виждам никаква необходимост да ви изпълнявам желанието, щом мога чрез бастонадата да ви принудя да ми отговорите, но въпреки всичко ще ви го покажа, защото съм християнин и не обичам насилието.

Той изпрати словака и хаджията да доведат Дауари. Вследствие на получените удари той не бе в състояние да върви и се наложи да бъде носен. Няколко нухри го домъкнаха и го сложиха да седне до хомрите. Те го посрещнаха с презрителни и гневни погледи, а после му обърнаха гръб.

— Аха, значи проявявате високомерие към него, а? — обади се Шварц. — Е, на бърза ръка ще се смирите. Ще признаете ли какво сте се споразумели с хората от серибата?

— Нищо няма да признаем.

— Да видим дали ще удържите на думата си.

С тях се случи същото, което преживя и Дауари предишния ден. Вързаха краката им за копия с голите стъпала нагоре. Още първите

удари донесоха желания резултат. Те признаха, че в серибата са им дали отрицателен отговор. Разбира се, това можеше да е и коварна измислица, но Шварц повярва на думите им. Ако бяха получили подкрепления, двамата сигурно нямаше да поемат сами обратно към Абу ал Мот. Отведоха ги настрани заедно с Дауари.

Неколцина от хората на краля много добре знаеха пътя до клисурата ас Суар. При корабите щяха да останат достатъчно ниям-ниями, за да ги охраняват. Наличните лодки можеха да поберат другите воители, ако насядаха в тях малко по-нагъсто от обикновено. Решиха първо да се нахранят и след това да потеглят на път.

Разполагаха с предостатъчно храна. Ниям-ниямите се бяха запасили с провизии, а другите имаха дори в излишък хипопотамско и еленско месо, което все още не се беше развалило. Решиха да вземат със себе си, каквото останеше от него, защото не бе трудно да се предположи, че отвлечените от Абу ал Мот роби сигурно щяха да имат голяма нужда както от храна, така и от вода.

Излишното месо изпекоха на огньовете, понеже така щеше да се запази годно за ядене по-дълго време, отколкото сурово. После кралят избра хората, които трябваше да останат при плавателните съдове. След това подредиха товарите в лодките. Качиха се и екипажите им. За по-голяма сигурност по време на нощното плаване ниям-ниямите бяха приготвили факли, за да осветяват реката. Кралят заедно с най-личните участници в похода се качи в първата лодка, която побираше към четиридесет души. Върху добре подредени камъни на носа ѝ гореше огън. Отблъснаха я от брега и другите ги последваха. Старият фелдфебел и хората му оставиха на корабите. Но Дауари и двамата хомри взеха със себе си, защото предполагаха, че ще им бъдат необходими. Откакто видяха каква огромна сила е потеглила срещу Абу ал Мот, двамата хомри изглеждаха съвсем сломени.

Твърде необикновено бе това плаване сред потъналата в нощния мрак девствена гора. Поне по-едрите представители на животинския свят вече спяха, но в тъмнината се стрелкаха хиляди светулки, а стотици хиляди, дори милиони хапещи мухи и комари летяха около огъня и пламъците на горящите факли, тъй че на човек просто му се струваше, сякаш тези насекоми буквално ваят като дъжд.

Кралят седеше до огъня и не обръщаше внимание на тези мъчителни. Шварц и Пфотенхауер бяха наметнали върху главите си

мрежите против комари. Зад тях се беше настанил словакът и тихо си шушукаше с хаджията. Огънят озаряваше близките брегове и хвърляше несигурна светлина върху тропическата растителност, намерила условия за развитие край реката.

— Знайте ли — обади се Бащата на щъркела, — струва ми се, че се намирам в театър, чийто декори представляват гора, населена с феи и елфи. Вижте само как светлината пропълзява нагоре по палмите, как подскача по короните им! Южната растителност е съвсем различна от нашия северен растителен свят. И все пак родната букова или борова гора ми е хиляди пъти по-скъпа от тази палмова гора. Не е ли тъй?

— Съгласен съм с вас.

— Разбира се! Знам, че разликата е голяма, макар да не съм ботаник. Предпочитам да се занимавам с животинския свят и най-вече с птичия. К'ви птици само намерих тук и препарирах! Направо са разкошни, великолепни и все пак не могат да се сравнят с онези, дето виждаш и чуваш из нашите гори. Та няма тук нейде се долавят птичи песни? Нищо подобно, няма и следа от тях! А у нас мога с часове да лежа в тревата и да слушам славеите... фър-р-р! К'во беше туй? Видяхте ли този екземпляр?

С почти безшумни удари на крилете голяма птица с тъмен цвят прелетя точно над горящия огън от десния към левия бряг на реката. Бащата на щъркела изненадано скочи на крака и сочейки с ръка подир изчезналата птица, повтори въпроса си. Тъй като лицето му беше силно осветено, ясно се видя как носът му също се изви наляво, сякаш съвсем независимо от волята на притежателя си и той имаше намерение да проследи полета на птицата.

— Естествено, че го видях — отговори Шварц.

— Ами дали го и познахте?

— Разбира се. Това беше бухал, едно изключително рядко животно за тези места.

— Да, не се среща кой знае колко често. Поне аз не съм го виждал досега. Знайте ли как го наричат местните хора?

— Свидетеля.

— Защо?

— Заради звуците които издава. Крясъкът му прилича на „шухуд“, което е множествено число от „шахид“ — свидетел.

— Правилно! Ами как е латинското му име?

Бащата на единайсетте косъма слушаше този разговор. Думата „латински“ го наелектризира. Той се понадигна от мястото си и за да не го изпревари Шварц, бързо отговори:

— Бухал се казват на латински „бубалус“. Съм го знаел още от време многото и дългото.

Пфотенхауер се обърна към него, позамисли се и попита:

— Тъй ли? Значи „бубалус“ е бухал! Ам’чи тогаз к’во означава латинското „бубо максимум“?

— „Бубо“ съм значел бивол рогатият.

— Бре к’ви познания! Я виж ти! Жалко само, че е точно обратното. „Бубо“ е бухал, а „бубалус“ означава бивол.

— Туй съм не могъл повярват. Сигур вий сте се сбъркали.

— Не, не греша. Та нали тъкмо аз трябва да го знам.

— Не могло да забравят вий?

— Не. Я попитай господин доктора Шварц кой е прав!

Естествено Шварц нямаше как да не даде право на Бащата на щъркела, затова словакът недоволно каза:

— Значи туй съм бил объркване мое незначителното. Глава учената понявга има моментности кога сякаш не си е у дома. Но кат се върне, на часа пак сичко се оправя. Все пак аз учил съм мой латински гимназиалния и познавал област научната с всичките й видове. Аз винаги имал бистра и ясна капуц.

— Капуц ли? — учудено попита Пфотенхауер. — К’во означава пък туй?

— Не знайте ли вий?

— Значението на думата ми е добре известно, но нямам представа к’во искате да кажете.

— Та нали капуц латинското означава глава немската!

— А-а... тъй, тъй! Ами к’во е тогава „капут“?

— Капут значат кепе, качулка. Та туй вий трябвало знаят!

— Аха, трябвало да го знам! Е, драги приятелю, пак обърка нещата. „Капут“ е глава, а под вашето „капуц“ може да се разбира само кепе, боне, качулка.

— К’во, как вий нарекли мен? Драги приятелю? Задържали сте го за себе си! Щом вий бламират латински мой, то аз не бил приятел вашия. Приятел разпознавал се по познание взаимното. Вий отказали съгласие с мен заслуженото, тъй че трябва аз гледат на вас кат на враг

противния. Все казват аз бил оня, дето бил в заблуждение обърканото. Аз молят вас не говорили повече латински, щото всяко дете може чули вас и проумели, че вий в живота свой целия не следователствали го правилно!

При този съвет Пфотенхауер избухна в сърдечен смях, което толкова разпали гнева на дребосъка, че той тропна с крак и извика:

— Що са смейте вий и хилите? Разсмивали сте вий над мен, или над сам себе? Щом някой подигравал мен, съм вземал пушка моята и ще съм правил от него труп съвсем мъртвия!

В голямото си раздражение той наистина взе пушката си и запъна спусъка ѝ.

— Какво? — възкликна Пфотенхауер, който в подобни случаи започваше да говори съвсем правилен немски. — Искате да ме застреляте?

— Да, ще съм ви застрелял съвсем целия. Аз също имал чест в тяло моето!

— Признавам, че е така, но за тази работа изобщо не си заслужава току-така да убиеш човек! Нима искате да застреляте онзи, който с куршума си ви избави от хипопотама, когато бяхте в смъртна опасност?

При тези думи дребосъкът изпусна пушката, плесна се с длани по челото и отговори:

— Сам аз съм бил хипопотам! Гневът мой сегашният съм бил по-голям от хипопотам вчерашния. Вий спасил мен живот моя, а аз искали застрелят вас от яд неблагодарствения. Ето ви ръка моята и моля за извинение лесно простимото!

Той подаде ръка на Бащата на щъркела, а той я стисна и разтърси най-сърдечно. Дребосъкът се бе почувствал сериозно обиден. Фактът, че въпреки това помоли за извинение, показваше колко добро сърце има.

Двамата немци продължиха прекъснатия си разговор съвсем тихо, за да не дадат възможност на Бащата на единайсетте косъма отново да се намеси и да изпадне в гняв. Към полунощ всички, които нямаха работа, легнаха да подремнат, а гребците ги приспаха с монотонния шум на веслата.

Когато гребците събудиха Шварц и Пфотенхауер, все още бе тъмна нощ. Греблата бездействия, защото лодките бяха стигнали

целта си и стояха вързани за дърветата и храстите по брега. Екипажите им слязоха на сушата.

И тук се налагаше да оставят хора, да надзирават плавателните съдове. Допълнително запалиха и други факли. Всеки взе оръжията си и провизиите, които трябваше да носили походът започна.

Пътят им водеше през ширналата се надалеч гора от дървета арадебах^[20], чиито стволи растяха на такова разстояние един от друг, че не им причиняваха особени затруднения. Бяха запалили достатъчно факли, тъй че нямаше как водачите да се заблудят. Но не беше изключено хора от отряда на Абд ал Мот да се намират вече нейде наблизо и затова избягваха да вдигат и най-малкия шум.

Така продължиха да вървят бавно и тихо по-малко от час. Тогава водачите им, които познаваха местността добре, спряха и шепнешком съобщиха нещо на краля. А той сподели с немците, че са стигнали съвсем близо до клисурата и ги попита дали трябва да се спуснат долу или не.

— Не, в никакъв случай — отговори Шварц.

— Защо?

— Защото не е разумно. Или враговете ни вече са долу, което едва ли може да се очаква, но пък тогава бихме попаднали право в ръцете им или те ще дойдат по-късно, а в такъв случай спокойно можем да изчакаме настъпването на деня. Заповядай да изгасят факлите! Ще насядаме или налягаме ей тук. Това е най-умното, което можем да направим.

Съветът му беше изпълнен. Многобройните пламъчета изчезнаха и никой случайно преминал наблизо човек не би могъл да предположи, че тук са се разположили на лагер стотици хора в очакване на съвсем скоро предстоящи бойни действия.

В онези географски райони както вечерният здрач, тъй и утринното развиделяване са съвсем краткотрайни. Долу откъм клисурата се разнесе силен крясък на птица и сякаш гласът ѝ разбуди утрото — толкова внезапно тъмнината отстъпи на сивкавия сумрак, който все по-бързо просветляваше. Отначало се различаваха само стволовете на дърветата, после клоните им, а най-накрая отделните листа и цветове и най-тънките вейки. Там, където само допреди няколко минути цареше непрогледна тъмнина, настана светъл ведър

ден и в утринната свежест на гората към онзи първи птичи глас се присъединиха хиляди други.

Шварц беше вече на крак и заедно с Пфотенхауер продължиха до самата клисура. Водачите им бяха проявили изключителна безпогрешност. Ако бяха вървели само още стотина метра по-нататък, пътниците можеха да паднат в клисурата от почти отвесните гранитни скали, каквито впрочем са и целите планини Гута.

Все още се намираха сред гората от арадебах, чиито корони образуваха над главите им такъв плътен покрив, че едва ли някъде можеше да се зърне късче небе. Но право пред двамата немци нямаше нито клони, нито шума, пред тях се простираше клисурата и нищо не пречеше на погледа да я обходи цялата.

Там, където започваше и свършваше, тя бе широка около осемдесет крачки, в средата ширината ѝ достигаше може би стотина метра, а на дължина бе десетина пъти по-голяма. От двете ѝ страни скалистите стени се издигаха толкова стръмно нагоре, че изглеждаше невъзможно човек да ги изкатери. От мястото на бивака несъмнено за хората бе трудно да се спуснат долу, но от другата страна се намираше входът на клисурата, който наистина бе твърде тесен, ала, тъй като беше на едно ниво с дъното на клисурата, оттам проникването в нея не представляваше никаква трудност. Дърветата достигаха до самия скалист ръб на клисурата. Там изчезваше всякаква растителност и по почти отвесните стени и стръмни скалисти склонове не се забелязваше дори стръкче трева. Но най-долу лекият утринен ветреца развяваше многобройните корони на необикновено високи палми, следователно там сигурно имаше вода.

В този момент към двамата учени се присъединиха кралят и Уахафи, който посочи надолу и каза:

— Ей там виждате сто и четиринайсетте Нахл ас Суар^[21], засадени от имама, за да прогонят проклятието от клисурата. Иначе в близката околност няма нито една друга палма, от което можете да разберете каква сила са имали молитвите му, извършили истинско чудо.

— Изглежда долу все още няма жив човек — обади се Шварц. — Значи наистина сме изпреварили Абу ал Мот и може би разполагаме с достатъчно време да огледаме клисурата. Откъде ще се спуснем в нея?

— Съществува един единствен път, по който се влиза, а също и излиза. Ей го там право срещу нас.

— Сигурен ли си?

— Да, понеже съм бил тук няколко пъти и напразно се опитвах отнякъде да се изкача по скалите. Сега ще застана начело и ще ви заведа до входа. Тъй че дайте заповед за тръгване!

— Почакай, да не бързаме толкова! Нима мислиш, че всички наши хора трябва да навлязат в клисурата?

— Естествено.

— И да изчакат там идването на Абу ал Мот?

— Да.

— В такъв случай ще бъдем загубени!

— Защо?

— Влезе ли Абу ал Мот в долината, ще ни забележи и ще спре още на входа й. Ще се окажем обградени от неговите хора и скалите, няма да можем да се изкатерим по тях и не виждам как ще му попречим да ни избие както си иска.

— Господарю, що за мисли ти идват! Нима не си преброил с колко ръце и глави разполагаме?

— Какво ли ще ни помогнат и двойно повече ръце, ако главите, на които се подчиняват, не са се научили да разсъждават! Не виждаш ли колко е тесен входът? Двайсет души са напълно достатъчни да го препречат.

— Тогава ще го атакуваме!

— Ще ни струва твърде скъпо, защото там наоколо са пръснати големи скални късове, зад които воините на Абу ал Мот могат да се прикрият. Те ще избиват нашите хора, без ние да имаме възможност да улучваме.

— Какво значение има, ако изгубим трийсет, четиридесет или петдесет души? Не разполагаме ли с много стотици?

— Уахафи, аз съм християнин и за мен е свещен животът дори на един-единствен човек. Тъй че ще се опитам да направя всичко възможно да не бъде убит никой от нас.

— Господарю, това е изключено!

— Нека по-добре не спорим сега по този въпрос. Ще знам какво да правим едва след като огледаме клисурата. Ще сляза в нея с неколцина души, чуваш ли, само с неколцина, за да разузнаем как

стоят нещата. Всички други ще останат тук да чакат завръщането ми. Но в никакъв случай няма да разреши хората до един да се спуснат долу и там да се разположим на лагер, защото постъпим ли така, тогава ще се осъществи желанието на Абу ал Мот — ще попаднем в капан.

— Но как смяташ да го победиш?

— Това трябва тепърва да се изясни. Макар да не ми се вярва да постъпи така, защото го смятам за далеч по-умен, все пак поне не е напълно изключено самият Абу ал Мот да влезе в клисурата, за да лагерува в нея. Тогава ние ще заемем входа и той ще попадне в собствената си клопка.

— Че защо, да е толкова немислимо подобно решение? — попита Пфотенхауер.

— Защото, ако го вземе, направо ще заслужава бой!

— Да, ако го вземе, въпреки че ни очаква. Но той си мисли, че е възможно да дойдем най-рано едва утре. Нима в такъв случай е изключено днес Абу ал Мот да използва тъй удобното място?

— Хм-м, вярно, това не ми мина през ума.

— Но иначе напълно споделям вашето мнение. Съгласен съм също да се спуснем долу на разузнаване. Нека тръгнем незабавно, защото не бива да губим никакво време. Нали няма как да разберем кога точно ще се появи Абу ал Мот.

На първо време всички бойци трябваше да останат по местата си. Предводителите им тръгнаха близо покрай лявата отвесна стена на клисурата. Имаха възможност да хвърлят поглед в нея. От двете страни на дъното ѝ, а също в предната и задната ѝ част се издигаха палми. В средата се простираше зелена поляна, но никъде не се виждаше поток или някакъв воден басейн. Когато Шварц изрази учудването си, Уахафи му отговори:

— Нека първо слезем долу и тогава ще видиш, че има вода. Когато се озоваха над входа, видяха, че скалата се спуска отвесно надолу, и се наложи да се върнат малко навътре в гората, после да свърнат наляво и по обиколен път да слязат до входа. Впрочем това не се оказа толкова трудно и след около десетина минути теренът започна да се спуска, образувайки не особено стръмен склон. Гората свърши. Минаха сред пръснати тук-там храсталаци и най-накрая за свое учудване Шварц видя пред себе си покрита с трева равнина, от която

се издигаше подобната на подкова планина, в чието сърце се връзваше клисурата.

Както измери Шварц, нейният вход беше широк дванайсет крачки. Щом минаха през него, хората получиха възможност да обхванат с поглед цялата продълговата котловина чак до най-задния ѝ край. Тя им предложи много своеобразна изненадваща гледка.

Високо горе се развяваха короните на дърветата арадебах, после следваха свършено голите скали, спускащи се стотина крачки надолу. В подножието им цялата котловина беше опасана от нисък насип, подобен на дига. По продължението му имаше издълбан улей, където се събираше процеждащата се от стръмните склонове вода, образувайки малко поточе, което близо до входа на котловината изчезваше под земята, в една дупка между скалите. Именно тази вода напояваше палмите талеб, засадени върху насипа на еднакво разстояние една от друга.

— Преброй ги! — каза Уахафи на Шварц. — Отдясно са петдесет и отляво петдесет, в дъното на котловината има седем и тук отпред близо до входа още седем. Всичките са сто и четиринасет. А сега се приближи до тях, за да видиш как се казва всяка една!

Той го дръпна да отиде при най-близката палма. На ствола ѝ, малко по-ниско от човешки бой, се виждаше една дума, издълбана още преди години с арабски шрифт. Отделните резки бяха набъбнали, образувайки подутини с дебелината на човешки ръст, тъй че не бе трудно да се разчете думата.

Там бе изписано „Ал Фатиха“. На следващото дърво Шварц прочете думата „Ал Бакара“, а на третото се виждаше „Аила ал Амран“. На четвъртата палма стоеше „Ан Нисуан“, а на петата „Ат Таули“. Преведени тези думи означават: „Въведението“, „Кравата“, „Семейството на Амран“, „Жените“ и „Масата“. Това са заглавията на първите пет глави от Корана. Имамът не се беше придържал съвсем строго към книгата на пророка, а беше издълбал думите според своя собствен диалект. От само себе си се разбира, че едно толкова затънтено място с тези сто и четиринасет палми, надписани с главите на Корана, е голяма светиња за всеки мохамеданин. Ниям-ниямите не са привърженици на Пророка, но все пак при общуването си с мюсюлманите бяха възприели от исляма поне толкова, че и те чувстваха нещо като свещена боязън пред тази клисура.

Предводителите се спряха и се задоволиха само отдалеч да обходят с поглед мястото. Двамата немци продължиха нататък. Но когато кралят и другите се опитаха да ги последват, Шварц ги помоли:

— Останете тук! При входа има толкова много камънак и нападали парчета от скалите, че краката ви няма да оставят отпечатъци. Но по-нататък в тревата следите ви ще личат и когато Абу ал Мот пристигне, могат да ни издадат. Той не бива да разбере, че още днес в клисурата са влизали хора. Ние двамата знаем как да вървим, като оставяме съвсем незначителна диря, а дори и нея умеем да заличаваме.

Двамата стигнаха приблизително до средата на клисурата. Това бе достатъчно, за да се убедят, че дори и най-ловкият и храбър тиролски ловец на диви кози не би успял да се изкатери по гранитните скали където и да било. Точно това желяха да узнаят учените, след което се върнаха обратно, без да забравят грижливо да заличат останените в тревата следи.

Веднага щом излязоха от клисурата, те разбраха колко разумно бяха постъпили, защото тъкмо в този момент Бащата на единайсетте косъма посочи към равнината и извика на своя фамозен немски:

— Внимание всички заострили! Ей там появили сме точки, тъмни и подвижните. Що за хора там могли идвали, дали приятелски или неприятелски? Нека ний скрият нас, та да не видели те също точки нашите!

Мъжете бързо се оттеглиха първо сред храстите, а после и под короните на дърветата. Оттам, в края на гората, прикрити зад гъсталака, можеха да наблюдават какво става в равнината, без самите те да бъдат забелязани.

Отначало точките бяха само четири-пет, но подир тях следваха все нови и нови, докато малко по-късно те образуваха много дълга и тясна черта, движеща се право към клисурата. Отделните точки ставаха все по-едри. След десетина минути можеха вече да се различат начело петима ездачи, следвани от петнайсет-двайсет пешеходци. След още пет минути пред очите им се появи вече целият керван, който се придвижваше все в същия ред — след верига от двадесетина пешеходци винаги следваха по няколко ездачи.

— Туй е Абу ал Мот със своите ловци на хора и отвлечените негри — обади се Пфотенхауер. — Идват. Добре стана, че не е

необходимо да ги чакаме по-дълго! Скоро танцът започва!

— Тъжен танц, ако не за нас, то поне за противниците ни. — отговори Шварц. И обръщайки се към краля, той добави: — Ще остана тук с моя приятел да наблюдавам кервана, а вие се върнете при нашите хора и ги уведомете за пристигането на неприятеля. Нека ни чакат на мястото, където са в момента и да не го напускат преди да сме се присъединили към тях. Натъпчете парцали в устата на двамата хомри и на Дауари, за да не могат да викат и преждевременно да издадат присъствието ни.

Заедно с останалите кралят се отдалечи да изпълни нареждането му, а двамата учени отново насочиха цялото си внимание към приближаващия се керван. Те видяха как един конник препусна в галоп от края на кервана, за да догони челото му, сигурно с намерение да даде някаква заповед на водачите.

— Туй ще е Абу или Абд ал Мот — каза Пфотенхауер. — Сигур ще изпрати напред някой да провери дали всичко е наред в клисурата.

Той наистина не се лъжеше, защото двама от първите петима ездачи се отделиха от кервана и се приближиха в галоп. Бяха брадати типове със загорели от слънцето лица. Изглежда смятаха, че присъствието на други хора в местността е съвсем малко вероятно, тъй като препускаха, без да проявят никаква предпазливост и направо навлязоха в клисурата. Само след броени минути отново се появиха и се върнаха да докладват на своя предводител.

Междувременно керванът се беше приближил толкова, че ако не чертите на лицата, то поне можеха да се различат отделните човешки силуети. Шварц дишаше тежко и шумно. Той сви юмруци и каза:

— След десетина минути ще знаем дали брат ми е с тях, тоест дали е още жив или не. Не го ли видя, тежко и горко на тази пасмина! В такъв случай няма да има никаква милост!

Скоро пред очите на двамата се разкри такава гледка, от която сърцата им изтръпнаха. Видяха какво означава един газуах — робски керван.

От коня на един от първите ездачи започваше дълго въже, увито около вратовете на петнайсет крачещи един подир друг негри, чиито ръце бяха вързани на гърба. Чернокожите бяха съвсем голи, а целите им тела — покрити с подути и кървящи рани от удари с бич. Изглежда те не бяха проявили изискваното от тях покорство и затова бяха бити.

Подир първата група следваха други трима ездаци с дванайсет негри, вързани съвсем по същия начин. Освен това всеки от тях носеше или по-скоро влачеше на краката си тежки дървени букаи. И краката им бяха покрити с кървави рани от бич и мъжете едва можеха да вървят.

След тях и още една група конници се бе проточила дълга верига от роби, мъкнеща страшния шабах, тежкия дървен чатал, в който е пъхнат вратът на роба.

Подир тях се влачеха останали без сили жени и момичета с различни товари, чиято тежест почти ги смазваше. На всичко отгоре глезените на краката им бяха свързани с къси въжета, тъй че да могат да правят съвсем малки крачки и да им е невъзможно да мислят за бягство. Следваха ги навързани близо едно за друго момчета, чиито лица бяха така подути и обезобразени, че да те побият тръпки на ужас. Това бе последица от тъй наречените „гулуф“ — три резки с нож, направени на всяка буза като вечен и видим знак на робството. Раните им бяха гноясали и гъмжаха от насекоми.

Друга група от кервана образуваха известен брой негри със завързани за коленете китки на ръцете, така че бяха принудени да вървят прегънати надве. Накратко казано перото отказва да опише мъките, на които бяха подложени пленниците, за да привикнат на покорство и да им попречат да избягат. На една майка дори бяха вързали на гърба ѝ вече разлагащия се труп на около осемгодишно момченце, което несъмнено бе нейно дете. Тъй като с непрестанен плач тя е искала да и го върнат, ловците на роби са го застреляли и по такъв ужасен начин отново ги „събрали“.

По всичко личеше, че робите са изтощени и кажи-речи вече загиваха от глад и жажда. Бяха ги принудили да вървят през цялата нощ.

Отначало Шварц не забеляза всичко това. Той търсеше брат си и на нищо друго не обръщаше внимание. Все повече и повече хората от кервана навлизаха в клисурата, а брат му не се виждаше. Сърцето му започна лудо да бие, а дишането му се учести. После той така взе да скърца със зъби, че Пфотенхауер го чу и се опита да го успокои:

— Само не губете надежда. Все още не са преминали водачите им, а ми се струва, че тъкмо при тях трябва да се търсят таквиз пленници като брат ви и Ловецът на слонове.

В този момент се приближиха двама конници, които носеха бели бурнуси и язدهа един до друг. Щом успя да различи чертите на единия от тях, Шварц веднага процеди през зъби:

— Абу ал Мот! Ето го най-сетне!

— Да, той е — кимна Пфотенхауер, — а другият е Абд ал Мот. Ами я погледнете кой ги следва по петите! Жив е, жив е! Виждате ли го до Ловеца т слонове?

Наистина това бяха Йозеф Шварц и прочутият ловец. Изглеждаха сравнително добре, все още носеха дрехите си и нямаха вид на сломени хора. По лицата им нямаше и следа от примирение със сполетялата ги участ.

— Слава Богу! — промълви Шварц. — Как ми се иска да се втурна и да го изтръгна от ръцете им!

— Ще провалите всичко!

— Добре го знам. Трябва да се овладея. Но ще му покажа, че съм наблизно.

— За Бога не ни издавайте! — изплашено прошепна неговият спътник.

— Не се безпокойте! Ще му дам знак, който той много добре познава.

Ловеца на слонове и другарят му по неволя бяха вързани заедно един до друг така, че да не могат да се разделят, нито пък да си помръднат ръцете. Освен това около кръста на всеки от тях беше опасано въже и после здраво стегнато за стремената на Абд ал Мот. Двамата се намираха вече близо до клисурата, когато се разнесе характерният крясък на лешояда. Никой не му обърна внимание, понеже в Судан лешоядите се срещат много често, но Йозеф Шварц рязко вдигна глава. В страните му нахлу кръв, а очите му заблестяха. Той погледна надясно към храсталаците, откъдето долетя този вик и между първите дървета видя как се мярна ръка, размахала пушка. Ала той не спря нито за миг и веднага отново сведе глава. Притежаваше достатъчно самообладание, за да прикрие голямата си радост. Само тихо, съвсем тихо прошепна на своя спътник, с когото тъкмо в този момент навлязоха във входа на клисурата:

— Какъв късмет, че Абу ал Мот не обърна внимание на крясъка на лешояда!

— Защо? — попита го Ловеца на слонове също тъй тихо.

— Защото не беше птица, а моят брат.

— Аллах ил Аллах! Кой би...

— Тихо, не викай така! Нали ще те чуят! Много добре познавам този вик. По време на пътешествията ни из далечни опасни земи той често ни е служил да се откриваме един друг и да се събираме след краткотрайна раздяла, без да се налага да се викаме. Дали е сам или с него има и други хора е все едно, той ще ни измъкне, дори да сме и в центъра на лагера. При това съм съвсем сигурен, че ще го направи още тази вечер или най-късно през нощта. Но нека не издаваме с нищо новата си надежда!

Емил Шварц видя, че брат му чу и разпозна сигнала. На първо време това го задоволи. Вече знаеше, че още утре той ще е свободен. Изчака, докато последните роби и техните мъчителни изчезнаха в клисурата, и заедно с Пфотенхауер се изкачи обратно горе на височината.

— К'во ще предприемем най-напред? — попита го орнитологът, докато бързо се катереха редом един до друг. — Веднага ли ще ги нападнем?

— Не, защото в такъв случай незабавно ще убият брат ми. Щом стигнем горе, ще обясня как според мен трябва да постъпим. Действително не проумявам как е възможно иначе толкова разсъдливият Абу ал Мот да рискува да се разположи на лагер в клисурата, където можем съвсем лесно да го затворим в чудесен капан. Достатъчно е с малко хора да завардим входа и той няма никакъв шанс да се измъкне. Освен това го превъзхождаме далеч и по многочисленост и отгоре най-удобно можем да очистим хората му с куршумите си, без ни най-малката опасност за нас. Няма никакво съмнение, че е загубен, но въпреки всичко не бива да използваме сила, защото може би ще изложим на риска да бъдат избити не само моят брат и Ловецът на слонове, а и отвлечените роби. Когато човек с морала на Абу ал Мот разбере, че е изправен пред сигурна гибел, той е способен на всякакви престъпления.

Кралят бе изпълнил добре възложеното му поръчение. Когато двамата учени се изкачиха горе, всички хора бяха налице и никой не беше напускар мястото. Синът на тайната се приближи до Шварц и го попита:

— Господарю, много се страхувам за баща си. Керванът на робите пристигна. С него ли е и Ловецът на слонове?

— Да, видяхме го.

— А как е? Как изглеждаше?

— За дадените обстоятелства е много добре.

— Слава на Аллах! Тежко и горко на ловците на роби, ако не успеем да го освободим невредим!

— Ще успеем. Можеш да разчиташ на това. Впрочем той вече знае, че избавлението му не е далеч. Брат ми вървеше до него и аз му дадох знак да разбере, че съм тук наблизо.

— Тогава да не се бавим, а веднага да ги нападнем!

— Не. Първо ще започнем преговори с Абу ал Мот.

— Защо? Те нищо не подозират за присъствието ни. Връхлетим ли ги внезапно, уплахата така ще ги скове, че ще ги победим преди още да помислят за съпротива.

— Дори предположенията ти да се сбъднат, ще се пролее човешка кръв, а точно това ми се иска да избегна. Но ми се струва, че двамата предводители на кервана наистина ще бъдат изненадани, ала в никакъв случай няма да изгубят самообладание. И първото нещо, което ще направят, е да убият баща ти и моя брат. Нима трябва да ги излагаме на такава опасност?

— Не, господарю, не — припряно отвърна младежът. — Но как смяташ да ги спасиш?

— Ей сега ще чуете.

Шварц сподели с тях плана си и след кратко съвещание той беше приет, понеже всички разбраха, че е най-доброто, което можеха да направят.

Най-сетне воините тръгнаха да обградят клисурата. Всичко се извърши толкова тихо и предпазливо, че намиращите се в нея хора нищо не забелязаха. След десетина минути скалите наоколо бяха заети от воините, които бяха получили точни указания как да постъпят във всички възможни случаи.

Без никакво колебание Шварц смяташе, че от всички свои подчинени най-много може да разчита на войниците от Фашода и ето защо се беше разпоредил именно те да заемат входа на клисурата. Кралят, Хасаб Мурат и командването на частите, настанили се горе по скалите. Шварц се отправи надолу с войниците. Заедно с него бяха

Пфотенхауер, словакът, хаджията и Синът на тайната. Синът на верността пожела да остане горе при баща си.

Шварц взе със себе си и Дауари, както и двамата хомри. В резултат от бастонадата те не бяха в състояние сами да се спуснат от височината и се наложи да ги носят. Те бяха наблюдавали цялата подготовка и вече знаеха, че за Абу ал Мот няма никаква надежда за спасение.

Безгрижието и непредпазливостта в поведението на този човек бяха наистина учудващи. Когато Шварц и хората му стигнаха долу, видяха, че той дори на входа не беше поставил постове. Немецът предпочете все още да не се приближава до прохода, а на първо време спря в края на гората, за да даде необходимите указания на тримата пленници.

— Предоставям ви една възможност да изкупите престъпленията си поне дотолкова, че по-късно да мога да ви върна свободата — каза им той. — Сега ще наредя да ви развържат, за да отидете при Абу ал Мот в клисурата. Краката ви сигурно ще издържат това късо разстояние. Кажете му, че е напълно обграден. Кажете му също с какви оръжия разполагаме и какъв е броят ни. Това ще го накара да бъде разумен и отстъпчив. Поставям му следните условия: ще трябва веднага да ни предаде Ловеца на слонове и моя брат и то заедно с цялото им отнето имущество. Освен това самият той, както и Абд ал Мот трябва доброволно да дойдат тук и да се предадат. Съгласят ли се, ще им пощадим живота. Ако приеме тези условия, ще пуснем всички негови хора да си вървят, без да им се случи нищо лошо. Но отхвърли ли исканията ми, не бива да очаква от нас милост и снизхождение. Самите вие знаете много добре, че целият керван е в ръцете ни. Във ваш собствен интерес е да го придумате да приеме условията ми, тъй като ще споделите неговата участ. Подчини ли се и вие ще бъдете свободни, принуди ли ни да се бием, и вие ще бъдете застреляни.

Тримата гледаха мрачно пред себе си. Бяха убедени, че Абу ал Мот няма да приеме тези условия. Ето защо един от хомрите попита:

— Не можеш ли да поставиш други по-приемливи искания?

— Че какви други? Няма по-приемливи. На всички ви подарявам живота, който сте проиграли. Какво друго още желаете?

— Убеден съм, че той ще откаже.

— Тогава сам отива на гибел.

— А може ли и воините му да научат какво искаш от него?

— Да. Дори много ще се радвам, ако им го кажете. Може би неколцина от вас ще проявят достатъчно разум и ще го придумат да се предаде. Съвсем определено очаквам от вас тримата да постъпите така. Животът ви се намира в собствените ви ръце.

— А как да ти известим какво е решил?

— Нека ми изпрати някой човек, който ще е упълномощен да води преговори.

— Няма ли да го плените?

— Няма. Уверявам те, че ще може да се върне винаги когато пожелае.

— Който и да е той?

— Да.

— Ами ако самият Абу ал Мот се реши да дойде?

— Дори и в този случай ще удържа на думата си. Ще гледаме на него като на парламентър, чиято личност, свобода, както и собственост са неприкосновени. Тъй че ни най-малко няма да му попречим да се завърне. Нещо повече, готов съм да го разведа наоколо и да му покажа нашите позиции, за да разбере, че твърдоглавието му сигурно ще бъде гибелно за него. Вече знаете всичко и можете да тръгвате.

Той ги развърза и те се отдалечиха, куцайки на изранените си крака. След като тримата изчезнаха във входа на долината, войниците го заеха. Известен брой от тях трябваше по най-бърз начин да насекат по-дебели клони, с които щяха да го барикадират. Така щяха да имат прикритие срещу вражеските куршуми, в случай че Абу ал Мот вземеше решение незабавно да предприеме нападение, но това едва ли можеше да се очаква.

Шварц и Пфотенхауер застанаха на такова място, откъдето пред тях се откриваше свободен изглед към клисурата. Забелязаха, че отвлечените негри бяха отведени в задната ѝ част. На преден план се виждаха ловците на роби, прилежно заети с онези приготовления, които са обичайни при изграждането на всеки лагер. Вдясно, върху споменатия насип, опънаха една палатка — сигурно бе предназначена за двамата предводители. Отначало във всеобщата суетня хората, всеки от които бе напълно погълнат от собствената си работа, изобщо не забелязаха приближаването на тримата пратеници и също тъй малко

обърнаха внимание на това, че непознати войници се бяха укрепили пред входа на клисурата.

Но ето че хомрите и Дауари се приближиха до първите ловци на роби и заговориха един от тях. Шварц видя как взеха да показват назад. Погледът на човека се отправи в тази посока... последва силен вик, изразяващ уплаха и предупреждение, и всички очи се насочиха към входа, където Шварц заповяда на войниците си да вдигнат пушки и да се прицелят, сякаш се канят да стрелят.

Тогава в клисурата настана неописуема суматоха. Хората закрепяха, втурнаха се към оръжията си, безпомощно затичаха насамнатам. Всеки искаше да направи нещо за собствената си закрила, за да се спаси, но не знаеше какво. Тримата пратеници не се виждаха вече. Бяха погълнати от човешката тълпа.

Но ето че се разнесе силен глас, който звучеше някак глухо и сподавено, но въпреки това можеше да се чуе из цялата котловина.

— Това е Абу ал Мот — обади се Шварц. — Заповяда на хората си да запазят спокойствие.

Тревожните викове и безцелното тичане престанаха. Всеки спря там, където се намираше в момента. Шварц нареди на войниците да сложат предпазителя на пушките. За около петнайсет минути в клисурата се възцари най-дълбока тишина, но изглежда това бе затишие пред буря, защото всеки бе грабнал оръжията си и всички хвърляха заплашителни погледи към изправилите се на входа хора.

Най-сетне настъпи леко раздвижване. На едно място ловците на роби се отдръпнаха настрани и измежду тях се появи някакъв човек, който бавно и колебливо се отправи към обсадилите ги неприятели. Той нямаше никакво оръжие. В ръка държеше само един перест палмов лист като знак за миролюбивите му намерения. Когато се приближи на около двайсетина крачки, той спря, размаха палмовото листо и поздрави:

— Селям! Мога ли да дойда при вас и после пак свободно да се върна?

— Да, нали така обещах — отговори Шварц. — Тъй че спокойно ела!

Човекът се приближи. Беше най-обикновен аскери, когото Абу ал Мот изпращаше сигурно само да разбере дали противниците не му кроят някоя коварна клопка.

— Изпраща ме Абу ал Мот — каза той. — Господарят ми иска сам да разговаря с вас и ме накара да попитам дали наистина няма да му попречите да се върне, в случай че не се споразумее с вас.

— Кажи му, че щом съм обещал, ще, удържа на думата си.

— Значи да дойде, така ли?

— Да, но разбира се, не бива да носи някакво оръжие.

— Тогава ще се върна при него, за да му предам твоите думи. Селям!

Човекът им обърна гръб, като започна да се отдалечава с бавни и колебливи крачки. После извърна глава, хвърли назад радостен и учуден поглед и побягна така, сякаш се е отървал от страхотна опасност. Значи все пак не им бе имал доверие, а беше вярвал, че ще го задържат и вече няма да го пуснат.

— Боже мили, ама тъй си плю на петите тоз обесник, сякаш някой му плаща за това! — засмя се Пфотенхауер — Адски се радва, че не го изядохме.

— Че кой яде такъв нехранимайко, дето не е с ума си здравословния — обади се Бащата на единайсетте косъма. — Къде-къде съм по-хубав парче печено свинското, или пък шницел с червен пипер телешкия. Я погледни, погледни! Ей там идва Абу ал Мот самият!

Той беше прав. Тълпата на ловците на роби отново се разтвори и направи път на техния предводител. Високомерно изправен, с горда и тежка походка, робовладелецът бавно се приближаваше. Погледът му обаче беше забит в земята. Не се виждаше да носи оръжие. Едва след като се озова почти непосредствено пред Шварц, Абу ал Мот вдигна очи.

— Селям! — поздрави той също тъй кратко, както и преди малко неговият пратеник. — Надявам се, че ще устоиш на думата си и няма да ме задържиш!

— Стига да си изпълнил условията ми.

— Какви са те?

— Да дойдеш невъоръжен.

— Погледни! Накарай да ме претърсят, да видим дали ще намерят и една игла!

Той разгърна бурнуса си. Шварц махна с ръка и каза:

— Вярвам ти. И тъй, щом разговорът ни свърши, можеш да се върнеш при хората си.

— Дори и ако не се съглася да изпълня желанията ти?

— Дори и тогава.

— В такъв случай нека излезем навън и да преговаряме на открито!

Той се наклони да се промъкне между скалата и натрупаните клони, с които входът на клисурата бе запълнен вече доста нависоко, но Шварц то спря с думите:

— Стой! Не бързай толкова. Ако искаш да излезеш, необходимо е да вземем специални предпазни мерки.

— Че какви мерки? — попита Абу ал Мот с обиден и учуден тон.

— Ще трябва да ти вържа ръцете на гърба.

— Защо?

— За да не можеш да избягаш.

Ловецът на роби се изсмя подигравателно.

— Да избягам ли? Откъде ти хрумна! Да избягам, след като съм убеден, че сте ми в ръцете и най-после мога да си отмъстя! Нали чу условието ми — да не ми попречите да се върна!

— Това все още не ме убеждава в намеренията ти.

— Но как мога да ви избягам? Дори и да успея бързо да се шмугна и да изчезна в гората, нали ще бъда принуден да се откажа от цялата си собственост и тъй като нямам никакви оръжия, сигурно ще загина в тази пустош по най-мизерен начин.

— Ами! Няколко дни ще се изхранваш с плодове и все ще се добереш до някоя сериба. Впрочем ти съвсем не си толкова беден и съвсем не са ти голи ръцете, както искаш да се представиш.

— Какво искаш да кажеш?

— Повел си със себе си само робите, а къде са плячкосаните стада?

Мъртвешкото кокалесто лице на стария само за миг се разкриви от гняв, но после той отново се усмихна и отговори:

— Стада ли? Не те разбирам.

— Ако някой от нас не разбира другия, това сигурно съм аз. Не проумявам как, след всичко което си преживял и препатил, все още можеш да ме смяташ за глупак. Тръгнете ли на лов за роби, вие отвличате не само хората, а и животните, както и всичко, имащо

някаква стойност за вас. Убеден съм, че сте заграбили и стадата на Омбула. А оттам Абд ал Мот дори е отишъл и по-нататък. Сигурно ще докара и друга богата плячка.

— Лъжеш се. Заловихме само роби. Ако бяхме взели и коне, говеда, овце и камили, ти щеше да ги видиш тук при нас.

— Не мисли, че можеш да ме заблудиш. Ти искаше да ни подмамиш в тази клисура, за да ни унищожиш, а стадата само щяха да ти пречат. И понеже освен това са щели да забавят бързото придвижване на твоите хора, ти си оставил животните на някое друго място.

— Каква мъдрост, каква изключителна мъдрост проявяваш! — подигра му се Абу ал Мот. Но по всичко си личеше, че язвителността му служеше само като маска, за да прикрие своя гняв и разочарование.

— И тъй, ако успееш да ни се изплъзнеш — продължи Шварц, — ще побързаш да отидеш при стадата. Хората, които си оставил да ги пазят, ще те снабдят с оръжия. После няма да ти е толкова трудно да прежалиш понесените тук загуби и отново да започнеш предишния си престъпен начин на живот.

— И навярно ти не ще допуснеш това?

— Така е.

— Аха! Ами кой те е упълномощил да бъдеш мой съдия?

— Законите, които властват по тези земи.

— Не ме карай да се смея! Казаха ми, че си имал толкова много воители, че никак немалко да ти е трудно да ни смажеш в клисурата. А можеш ли да го докажеш?

— Много лесно.

— Как?

— Като те разведа около клисурата и ти покажа, че си напълно обграден.

— Хайде, направи го!

— С удоволствие, но само при условие, че позволиш да ти вържем ръцете.

— Какви ги дрънкаш! Аз, Абу ал Мот, да разреша да ми вържат ръцете! Да не си луд! — избухна ловецът на роби.

— Бъди по-въздържан! — предупреди го Шварц. — Ако не престанеш с грубостите си, ще те шибна с камшика през лицето, макар че имах добрината да гледам на теб като на парламентъор! Та кой е Абу

ал Мот? Да не е човек на честта или светец, комуто дължим почит и уважение? Крадец и разбойник е той и трябва да бъде унищожен като една от най-вредните и отровни гадини. Изпълня ли желанието ти да те разведа наоколо, това ще е проява на такава любезност, каквато никой друг няма да ти окаже и затова ти трябва да се подчиниш на волята ми. Ако не искаш, нямам нищо против, обаче ще трябва да се откажеш от настояването си да видиш какви мерки съм взел.

Тонът, с който Шварц изговори тези думи, не остана без резултат. Освен това, без съмнение, за Абу ал Мот бе извънредно важно да успее съвсем точно да разбере в какво положение се намира. Ето защо той каза:

— Е, ако доброволно позволя да ми вържат ръцете, не е позор. Но се надявам, че после ще ме развържете!

— Разбира се!

— Добре, нямам нищо против! Ще се примиря, няма как.

Тогава те му разрешиха да мине през барикадата. Той подаде ръцете си и веднага ги вързаха здраво на гърба му. Заобиколен от четирима войници, роботърговецът започна обиколката, в която взе участие само Шварц. Пфотенхауер остана при асакерите, защото мислеше, че може да разчита на себе си повече, отколкото на техния предводител. Все пак не беше изключено Абу ал Мот да е замислил някой вероломен план и да е дал заповед на хората си да започнат нападение в отсъствието на двамата немци.

Ако ловецът на роби беше хранил надеждата, че тримата пратеници може би са описали положението му в твърде черни краски, той скоро разбра, че се е лъгал. Докато вървеше горе, съвсем близо покрай стръмно спускащите се стени на котловината, и броеше застаналите наоколо хора, лицето му придобиваше все по-загрижено изражение. Оглеждаше и оръжията им. Той видя мрачните им застрашителни погледи и постепенно се убеди, че със сила нищо не може да постигне и е принуден да разчита само на хитростта и коварството си.

Когато Абу ал Мот минаваше покрай нухрите, които неотдавна беше наел на служба, той се изплю пред вожда им и извика:

— Naif alaik — позор за теб!

Но обидата незабавно бе последвана от наказанието. Вождът се приближи до него и така го удари с юмрук в лицето, че от устата и

носа му веднага потече кръв. След това му каза:

— Мръсно куче, предател! Позорът остава за теб! Спомни си за waka'a en nahg, за битката в реката! Не избяга ли най-страхливо? Не ни ли изостави позорно и коварно? Ако Бащата на четирите очи нямаше толкова благородно и доброжелателно сърце, дано Аллах го благослови за това, всички ние бяхме загубени. А сега ти ме ругаеш и хулиш, защото сме му благодарни, така ли? Пътят ти води към гибел и право в ада. Дано отидеш да се печеш на огъня му там, където жарта е най-силна!

— Господарю, как допускаш да бъда бит от хората ти! — избухна Абу ал Мот. — Нали ми обеща, че нищо лошо няма да ми се случи!

— Всекиму заслуженото — отвърна спокойно Шварц. — Естествено аз не допусках, че ще предизвикаш гнева им. Щом ги обиждаш, ще си носиш последствията. Сам си си виновен за всичко. В твоето положение по би ти подхождало да си предпазлив и скромен.

— Но твой дълг е да ме закриляш!

— А твое задължение е да се държиш кротко и учтиво. Не се ли съобразяваш с това, тогава нямам нищо против хората, които си обидил, да те пречукат или удушат. Пръста си няма да мръдна за теб. Получи си заслуженото.

Продължиха по-нататък, а когато обиколката приключи, се върнаха обратно долу, където междуременно Пфотенхауер не бе стоял със скръстени ръце и изцяло беше преградил входа. Бе оставена само една съвсем тясна пролука, през която едва-едва можеше да се промъкне човек. От тънки клони войниците бяха изплели „стени“. Изправяха ги две по две една срещу друга и запълваха пространството между тях с пръст, за да не може да ги пробие нито един куршум. Щом Абу ал Мот видя тези приготовления, лицето му помръкна и след като ядно се изсмя, каза:

— Сигурно ужасно много се страхувате от нас, та се трудите с такова трескаво усърдие, сякаш трябва да издигнете цяла калаа^[22].

— За страх и дума не може да става, защото той ще е напълно неоснователен, както сигурно и сам си разбрал. Но когато най-важното е да се предотврати смъртта или нараняването макар на един-единствен човек, тогава и за най-тежкия труд не може да се каже, че е излишен или смешен, щом с негова помощ се постига тази цел.

— Свали ми ремъците? По всичко си личи, че вече се каниш да започнеш преговорите, които, разбира се, ще бъдат съвсем безрезултатни.

— Сигурен съм, че ще имам резултат, ако не за теб, то без никакво съмнение за мен. И тъй нека седнем!

Развързаха ръцете на стария и се настаниха в кръг на тревата. Абу ал Мот направи такава физиономия, като че проявяваше голямо благоволение към другите, допускайки ги тъй близо до себе си, сякаш той бе човекът, от когото зависеше участието на двамата немци и техните хора.

— Този тип хич не ми харесва — обади се Пфотенхауер на немски. — Физиономията му е много самоуверена, всъщност направо безсрамна и ми се струва, че крои нещо лошо, за което изобщо не се сещаме.

— Не знам какво би могло да бъде — отговори Шварц.

— И аз хабер си нямам, ама замисля нещо. Туй е толкоз сигурно, колкото е сигурно, че бирената чаша има дъно. Просто трябва да сме предпазливи.

— Защо говорите на език, който не разбирам? — попита Абу ал Мот. — Не знаете ли, че това е неучтиво? Или се страхувате от мен?

— Ако някой от нас се страхува, изглежда това си ти — отвърна Шварц. — Само страхливецът е подозрителен. А ако желаш да сме учтиви към теб, изискваш прекалено много. След всичко извършено от теб, нямаме никакво основание да ти правим комплименти. И изобщо те съветвам да промениш тона, с който ни говориш, иначе няма да се церемоним много-много!

— Няма да се церемоните ли? — изсмя се ловецът на роби. — Наистина не е нужно, защото нямате никакво основание за това. По-скоро аз съм човекът, който проявява снизходителност, понеже не аз съм във властта ви, а обратното — вие сте в ръцете ми — Само умопобъркан може да твърди подобно нещо!

— Мълчи! Ако някой от пас двамата е обзет от умопомрачение, това си ти! Мога да го докажа.

— Докажи го — отвърна Шварц.

— Нима условията, които ми постави, не са условия на умопобъркан?

— Едва ли.

— О, така е! Казваш, че трябвало не само да ви предам твоя брат и Ловеца на слонове, но също и Абд ал Мот, а и самия себе си. Нима не го пожела?

— Да, наистина.

— И няма ли да признаеш, че това е безумие?

— Не. Навярно не сме седнали тук да обсъждаме естеството на условията ми. Разреших ти да дойдеш при нас само по една-единствена причина — за да разбере дали ще се съгласиш да ги изпълниш или не.

— Веднага ще разбереш. Можех да ти го кажа и още със самото си идване.

— Твоето желание ме кара да се смея.

— Тъй! Имаш ли да ми казваш още нещо?

— Не.

— Тогава разговорът ни излезе по-кратък, отколкото си мислех. Повече няма за какво да говорим.

Шварц се изправи на крака.

— Да, няма какво да говорим повече — съгласи се Абу ал Мот и също стана. — Значи мога да си вървя, а?

— Да.

— М'assalahmi. Fat wakhti. — Сбогом. Времето ми изтече!

Той се отправи към оставения в преградата отвор, без някой да му попречи. Когато стигна до него, се обърна и попита:

— Какво ще правите сега?

— Скоро ще разбереш.

— Да не би да стреляте по нас?

— Естествено.

— Не, не вярвам.

— Че кой ще ни попречи?

— Вашият разум. Щом дадете първия изстрел, ще наредя да убият брат ти!

— И при втория изстрел навярно ще пречукате Ловеца на слонове, нали? — попита усмихнато Шварц, макар че никак не му беше весело.

— Естествено. А след това ще се случи и нещо друго.

— Какво?

— При всеки следващ изстрел ще бъде пронизвай с нож по един от робите, които искате да освободите. Следователно ще постигнете точно обратния резултат.

Той направи подигравателна гримаса и добави:

— Сега разбирате ли кой в чии ръце се намира — дали аз във вашите или вие в моите?

— Несъмнено първото е вярно.

— Какво? Ама ти наистина си луд!

— Изпаднал си в голямо заблуждение, защото първият улучен от куршума ми ще си ти, а вторият ще е Абд ал Мот. Струва ми се, че вече знаеш колко добре стрелям!

— Може да стреляш и като самия Шейтан, все ми е тая! Да не би да мислиш, че ще застана така, та да е нужно само да насочиш пушката си към мен? Заплахите ти ме размиват! — Тогава се скрий и убивай колкото искаш! В такъв случай ние ще постъпим иначе. Ще застреляме хората ти един подир друг. Накрая ще останеш ти заедно с Абд ал Мот. Само не питай каква смърт ви очаква после!

— Заплашвай, заплашвай! Но аз знам много добре как стоят нещата. Ти никога няма да допуснеш да бъде убит брат ти!

— Щом не мога да го спася, нека умре!

— Не се опитвай да ме заблудиш! Толкова съм сигурен в себе си, че ще благоволя да ти направя едно предложение.

— Нямам желание да го чуя. Благоволениято ти съвсем не ми е нужно.

— Тогава си запуши ушите, за да го чуят другите! Ще освободя брат ти и Ловеца на слонове. Ще им върнем и имуществото.

— И какво искаш в замяна?

— Да си отидете и да ме оставите на мира!

— Няма да го бъде.

— Тогава дано Шейтанът ви изяде. Последната ми дума е, че брат ти ще умре при първия изстрел!

— А последното, което аз ще ти кажа, е, че ако му падне и косъм от главата, ще наредя да те режат къс по къс. А сега можеш да си вървиш.

— Да, отивам си. Пази се от отмъщението ми. Не се шегувам!

Той се промъкна през тесния отвор на барикадата и с гордо вдигната глава влезе в клисурата. Словакът все пушката си и попита:

— Да застрелят ли обесник дръзкия и безсрамствения? Тогаз веднага съм свършил съвсем цялата история!

— Не — махна с ръка Шварц. — Дал съм му дума и тя важи. Няма да наруша обещанието си.

— Разбира се! — съгласи се Пфотенхауер. — За съжаление ще трябва да удържим дадената дума, но и мен страшно ме сърбят ръцете да го надупча с няколко куршума. Хич не ми допадна, че този тип ни беше тъй хубаво в ръцете, но бяхме принудени да го пуснем да си върви. Ама какъв нахален и безочлив негодник! Вместо да си подвие опашката, той се държа така, сякаш единствената му работа е да подписва молби. И к'во ще става сега? Вярвате ли, че действително ще постъпи както ни каза?

— Не.

— Охо! Като нищо го очаквам от него.

— Но не и аз.

— Тогаз го мислите за по-добър, отколкото е всъщност.

— Не, но смятам, че не е дотам глупав да изпълни заплахата си.

— Защо да е неразумна подобна стъпка?

— Защото в такъв случай и от наша страна не може да разчита на милост.

— Да, туй е вярно. Ама к'ва полза от отмъщение, щом то не може да ни помогне да съживим мъртвите?

— Той знае, че няма да ни избяга. Внимателно го наблюдавах и разбрах, че е убеден в това. Абу ал Мот държи в ръцете си само един коз. Вече ни го показва, но аз много се съмнявам, че ще го използва. Би означавало сигурната му гибел.

— Възможно е да се откаже от него и все пак от Абу ал Мот може всичко да се очаква, а... какво е това? Я вижте, пак идва!

Наистина бе така. Ловецът на роби се връщаше, но не се приближи съвсем. Спря се на разстояние, от което можеха да разговарят и попита:

— Ще ми разрешите ли пак да си отида, ако още веднъж дойда при вас?

— Да — отговори му Шварц.

— Постъпихте глупаво! — прошепна Пфотенхауер. — Този път той нямаше нашето обещание и можехме да го очистим!

— Късно е вече за това. Поднових дадената си дума. Впрочем повторното му идване е доказателство, че съм бил съвсем прав.

Абу ал Мот се приближи до прохода в преградата, без обаче да я премине, и попита:

— Какво ще направите с мен, ако се предам?

— Ще пощадим живота ти — отвърна Шварц.

— А ще ме пуснете ли пак да си вървя?

— Не. Ще те отведе във Фашода.

— А-а! При Бащата на петстотинте ли?

— Да. Така му обещах.

— Много си откровен. Благодаря ти. Прави каквото искаш, но няма да ме заловиш жив!

Той пак си тръгна, без нито веднъж да се обърне да погледне назад. Сигурно бе твърдо убеден, че няма да стрелят по него.

— Туй е безподобно нахалство! — разгневи се Пфотенхауер. — Увереността на тоз негодник може да ме накара да се пръсна от яд. Ако не бяхте прибързал да му кажете „да“, сега щеше да лежи ей там в тревата с моя куршум в тялото си!

— Оставете това! — каза Шварц. — Засега съм напълно доволен, че се върна да ми зададе такъв въпрос.

— Но все още тъпчем на същото място, както и преди!

— Възможно е, но това няма вечно да продължава.

— Тогава нека побързаме. Да не си мислите, че ще можем да стреляме, без да изложим брат ви на опасност?

— Мисля това, което вече ви казах, но предпочитам да не предизвиквам Абу ал Мот. Защо да използваме насилие, когато само с малка хитрост пак можем да постигнем целта си?

— За к'ва хитрост говорите?

— Вече споменах за нея. Ще измъкнем от клисурата брат ми и Ловеца на слонове. Успеем ли, няма да е необходимо да се церемоним с ловците на роби, защото единственият коз на Абу ал Мот ще е в наши ръце.

— Мътните го взели! Сериозно ли говорите?

— Да.

— Ще се предрешим и ще разиграем театър, тъй ли?

— Поне аз съм твърдо решен да го направя. В никакъв случай не искам да ви увещавам, понеже признавам, че тази работа е много опасна и не...

— Стига сте го усуквал и говорете като разумен човек! — прекъсна го Бащата на щъркела. — К'вото можете вий, мога го и аз, а вашият брат ми е толкоз близък приятел, че заради него с голямо удоволствие ще участвам в подобен маскарад.

— Е, това е всичко друго, но не и шега. Спипат ли ни, свършено е не само с нас, но и с хората, които искаме да спасим.

— И аз самият го знам. Тъкмо затуй мисля, че няма да позволим да ни хванат. Остава само да решим кога и как да го извършим.

— Кога ли? Още тази нощ, нали?

— Да. Планът ни може да се проведе само в пълен мрак.

— Но дотогава може да се случи к'во ли не!

— Убеден съм, че ще се случи много малко или абсолютно нищо. Абу ал Мот няма да предприеме каквото и да било и ще е много доволен, ако го оставим на спокойствие.

— Тогава трябва да решим по какъв начин да стане. Ще се маскираме ли като негри?

— Да.

— Не бих дал такъв съвет.

— Защо?

— По много причини. Първо, дори и да си начерня цялото лице с мойта голяма и дълга брада няма да успея да метна хората, че съм негър, щото никой чернокож не притежава подобна брада. И второ, тъй ще можем да се движим само там, където са отвлечените роби, а съвсем сигурно е, че двамата, дето искаме да ги измъкнем, се намират при Абу ал Мот. По-добре ще е, ако боядисаме лицата си в кафяво и се предрешим тъй, че да минем за ловци на роби.

— И тогава ще ни разкрийт по големите бради. Не. Няма смисъл да се смесваме с робите, защото и между тях ще има предостатъчно хора на Абу ал Мот. Въпросът е дали изобщо е необходимо да се показваме на когото и да било. Може би ще трябва да се промъкнем тайно, тъй както индианците се приближават до враговете си. И в този случай за нас ще е голямо предимство, ако си начерним лицата, защото няма да ни различат в тъмнината.

— Както искате. Ще върша всичко к'вото кажете. Нали сте далеч по-опитен и по-сръчен от мен. Ами отде ще вземем черна боя? Да запалим ли огън, за да получим въглени?

— Чернилката от въглени не се задържа. Допрем ли с нещо лицата си, ще се образуват бели петна, които могат да ни издадат. Нали имаме тлъстина от слона и сланина от хипопотама. Така ще се запасим с достатъчно сажди.

Словакът беше свидетел на този разговор, проведен на немски език и чу всичко. В този момент той се обади:

— Аз също искам намажат сажди върху лице моето, тъй че станел негър черноватия и можел тръгне заедно да измъкне двамата приятели пленническите.

— Ти ли? — засмя се Шварц. — Само ти си човекът за тази работа, няма що!

— Да, аз съм бил човек за туй подходящият! Аз не страхувал от никого!

— Вярвам ти. Но за онова, което замисляме, са необходими и други качества. Трябва да съумееш с един-единствен удар да повалиш в безсъзнание случайно появилия се неприятел и то така, че да не издаде никакъв звук. Но и това не е всичко. Нужни са и много други неща, които ти не можеш да правиш.

— О, аз съм могъл всичко и к'во ли не. Аз молят за разрешение участвал в тайно промъкване тъй интересното!

— Не, принуден съм да ти откажа. Ще рискуваш не само своя живот, но и нашия.

— Не ще съм рискувал нищо. Аз ще...

— Не, не и точка по въпроса! — прекъсна го Шварц.

Дребосъкът разочаровано му обърна гръб. Другите забелязаха опечалената му физиономия и понеже не разбраха водения на немски език разговор, попитаха какво се е случило. Той им обясни. Щом Синът на тайната научи намеренията на двамата немци, той също пожела да се присъедини към тях, защото ставаше дума за баща му. Но и на него му отказаха.

Скоро стана време да донесат месо за войниците, както и сланина за получаването на сажди. Словакът получи поръчението да се изкачи горе с няколко асакери, за да вземат необходимото. Той направи знак на Сина на тайната и на хаджията да го придружат.

Те оставиха войниците малко да ги изпреварят, за да не могат да чуват думите им и тогава дребосъкът каза:

— Защо и ние да не се направим на негри? Нима Ловецът на слонове не ти е баща? Не е ли преди всичко твое задължение да го освободиш?

Единствено жаждата за приключения го караше да не се съобразява със забраната на Шварц. Абд ас Сир пък бе подтикнат от синовната си обич да се съгласи с предложението му. А хаджията от своя страна бе винаги готов да направи онова, което правеше и неговият приятел. След като словакът си осигури одобрението им, той продължи:

— И тъй, какво ни пречи да направим сажди от сланина и да се превърнем в негри? Ще изчакаме, докато Бащата на щъркела и Бащата на четирите очи изчезнат в клисурата, ще се начерним и ще ги последваме.

— Но къде ще направим сажди и за нас, без да го забележат? — попита винаги разсъдливият Син на тайната.

— Там където ще правят и другите. Сигурно двамата господари няма сами да се заловят с тази работа, а аз ще се погрижа да я възложат на мен. Тогава ще направя такова голямо количество, че да остане и за нас. Ние също сме герои и не желаем да лежим бездейно тъй близо до нашите неприятели.

— Не, не сме герои — отвърна Абд ас Сир. — Не можем да се сравняваме с нашите двама предводители. Обаче баща ми е пленен, смъртна опасност е надвиснала над главата му и е мой дълг да му се притека на помощ. Вие ще ме подкрепите, но без да казвате никому нито дума.

Те продължиха да обсъждат плана си и най-накрая се стигна до нещо като истинско съзаклятие срещу техните предводители.

Горе на височината се намираха запасите им от месо, увити в рогозки от палмово лико. Взеха от тях толкова, колкото смятаха, че ще са им необходими.

Намериха една издълбана кратунка, където щеше да гори маста. След като месото бе занесено долу, най-напред запалиха голям огън, на който да приготвят печеното за вечеря. После Бащата на единайсетте косъма предложи услугите си да направи саждите и има късмета да получи съответното разрешение. Той се отдели настрана и стъкна един

по-малък огън, над който постави нанизаната на пръчка сланина така, че маста да капе в кратунката. Щом приключи с тази работа, дребосъкът сложи кратунката на земята, запали маста, заби наоколо няколко клона и разпъна на тях една от рогозките. Тя улавяше черния дим и лека-полека по нея започнаха да се наслагват сажди. След около час се събра толкова много чернило, че с негова помощ десетина бели можеха да се превърнат в негри.

Междувременно Шварц се изкачи горе на височината, за да каже на намиращите се там командири какъв резултат имаха преговорите му с Абу ал Мот и да им даде нови указания. Най-важното от тях бе да не стрелят каквото и да ставаше долу, освен ако не им изпратеше по някой вестonosец изрична заповед за това.

След като се спусна долу, той тръгна да търси вода, така необходима за всички. Недалеч от мястото, където се бяха разположили, успя да открие изтичащата от клисурата вода, която още преди да я напусне изчезваше в споменатата вече дупка. Така на първо време се подсигуриха с всичко необходимо.

Предиобедът, а също и следобедът изминаха, без да се случи нещо особено. Хората на Абу ал Мот се държаха много спокойно. Бяха се оттеглили още повече към задния край на клисурата и изглежда не обръщаха особено внимание на обсадителите. Предводителите на кервана с роби усилено мислеха как да се спасят, но не им хрумваше план, който да им вдъхне надежда за успех.

Свечери се. Приблизително в средата на клисурата бе запален огън, поддържан със сухи палмови листа, намиращи се наоколо в изобилие. По едно време от горе се спуснаха Лобо и Толо, двамата негри от племето беланда. Когато Шварц ги попита защо са напуснали местата си, Лобо му отговори:

— Лобо и Толо сме беланди. Клет негри от Омбула сме също беланди. Лобо и Толо искат отидат да утешат приятели беланди и им помогнат, ако в опасност.

— Какво? Искате да влезете в клисурата?

— Да, отидат в клисура.

— Ще ви заловят!

— Няма заловят. Нощ сме черна, клисура сме черна, а Лобо и Толо също черен. Тях изобщо не видят. Ако разрешение не получат, двамата много плачат.

— Но нали ако ви открият ще загинете! Не забравяйте, че сте избягали от Абд ал Мот! А сигурно е, че ще ви видят!

— Ние промъкнат до пленници и никой няма обърнат ни внимание. Ние вземем остър нож и срежем въже на пленник.

Когато Шварц чу последните думи, планът на двамата, решили да рискуват живота си за своите съплеменници, не му изглеждаше вече толкова безполезен. Той поразмисли, посъветва се накратко с Пфотенхауер и после съобщи на Лобо и Толо следното:

— Добре, нямам нищо против, но ще трябва да следвате съвсем точно указанията ми.

— Лобо и Толо правят всичко, к'вото заповядат добър бял господар!

— Ще се промъкнете до вашите съотечественици и ще ги освободите от въжетата и ремъците. Но привидно ще трябва да останат така, сякаш все още са вързани, за да не забележат пазачите им нищо. Щом чуете от нашите позиции изстрел, всички ще захвърлят въжетата и дървените яреми и ще се втурнат към изхода. Разбрахте ли?

— Разбрали.

— А сега ще пропълзя през тесния отвор, за да разузная докъде пътят ви е свободен и безопасен.

— Не! Не господар, а Лобо пропълзя през дупка. Лобо сме черен и могат добре промъкват. Още в сериба пълзят до къща на Абд ал Мот.

Шварц знаеше тази история и вярваше, че негърът добре ще се справи с работата си. Ето защо му разреши да тръгне и Лобо изчезна през тесния отвор. Вътре в клисурата не бе никак лесно да го забележат, защото Шварц още при спускането на нощта беше наредил да изгасят огъня и входът тънеше в пълен мрак. След около петнайсетина минути негърът се върна и съобщи следното:

— Сме всичко добър. Клет беланда съвсем назад. После ловците. В средата огън. Вдясно горе на насип шатра на Абу ал Мот. След туй само шестима ловци, недалеч оттук. Сигур трябва внимателен наблюдават нас. Но седят един до друг на земя и приказват. Лобо два път мина край тях, без те забележат. Сега можем ли Лобо и Толо тръгват?

— Да, вървете и нека Бог е с вас! Но бъдете предпазливи, не вършете щуротии и се придържайте съвсем точно към указанията ми!

Двамата пропълзяха през пролуката и останалите да ги чакат хора с напрегнато внимание наостриха слух, да чуят дали някакъв шум щеше да издаде, че дръзките негри са заловени. Но както и преди в клисурата цареше дълбока тишина.

— Ето ви два живи примера за онези презрени хора, за които в Европа се злослови, че стояли почти на едно стъпало на развитие с животните — каза Шварц. — Едва ли ще намерите и един измежду хиляди бели, който да поеме за съотечествениците си същия риск като тези двама храбреци. Но вече ми се струва, че е време и за нас. Ще се заемем ли с нашето преобразяване?

— Да — отвърна Пфотенхауер. — Сега ще сме в относителна безопасност. Ако ловците на роби предполагат, че ще предприемем нещо, сигурно мислят, че ще стане по-късно. И тъй, на работа!

Те накараха словака да им донесе черната рогозка, съблякоха се и останаха само по една къса препаска през хълбоците. Целите си тела начерниха със сажди. Видът на Бащата на щъркела беше ужасяващ. Като оставим настрана дългата му сива брада, която естествено също бе „посаждена“, сигурно по целия широк свят нямаше да се намери чернокож с такъв нос, какъвто имаше тази „имитация“ на негър. После двамата затъкнаха под препаските ножа и револвера си и изчезнаха през отвора.

Веднага щом немците тръгнаха, словакът донесе втора рогозка, покрита със сажди, която бе приготвил и скрил, докато Шварц беше горе на височината. Дребосъкът, хаджи Али и Синът на тайната също се съблякоха и се натриха със сажди. Капитанът на асакерите се смяташе вече за командир на тази позиция и затова ги попита какво са намислили да правят. Бащата на единайсетте косъма го успокои, уверявайки го, че действат по поръчение на двамата немци, които трябвало незабавно да последват. После те също се промъкнаха през тясната пролука.

След като Шварц и Пфотенхауер се, озоваха отвъд преградата, те легнаха на земята и тихо и бавно запълзяха напред. Не бяха стигнали още кой знае колко далеч, когато съзряха пред себе си шестимата пазачи, споменати от Лобо. Затова те свърнаха малко надясно и благополучно преминаха край тях. Черната боя се оказа превъзходна маскировка.

Запълзяха нагоре по насипа, където се издигаше шатрата на Абу ал Мот. Искаха да се доберат до нея, понеже вярваха че някъде наблизост се намират и двамата пленници, които възнамеряваха да спасят.

Малко по-нататък, от лявата им страна, гореше огънят. Между него и входа лагеруваха само шестимата пазачи. Край огъня и по-назад към дъното на котловината удобно се бяха разположили ловците на роби. А още по-далеч, там, където лежаха робите, беше вече тъмно.

Над главите на двамата учени тихо шумоляха короните на палмите. Пред себе си те съзряха да светлее нещо, което се открояваше на фона на тъмната скала. Беше търсената шатра. Те се добраха до нея, без да ги смути нито човек, нито каквото и да било друго. Скелетът на шатрата се състоеше от дълга върлина в средата и дванайсет странични пръти, забити наоколо в земята и горе завързани за основната върлина. Върху тях бе опънато светло ленено платнище. Входът се намираше отпред, откъм страната на огъня. Отзад платнището не беше завързано за колчета, а в земята бяха забити десетина парчета от клони, високи около три стъпки, върху които имаше заковани летви и краят на лепеното платнище беше метнат направо отгоре. По този начин до самата скалиста стена се бе образувало ниско покрито помещение, където можеха да се складират различни предмети, които иначе биха пречили в самата шатра.

В този миг във вътрешността ѝ се разнесе глас. Друг му отговори.

— Това са Абу ал Мот и Абд ал Мот — прошепна Шварц, легнал до самата шатра.

— И аз ги познах по гласовете — отвърна Пфотенхауер. — Тези типове несъмнено са напълно сигурни, че няма да посмеем да предприемем каквото и да било, тъй като не са оставили дори един пост пред вратата.

— Разчитат на двамата си заложници. Я слушай!

Отново чуа гробовния глас на Абу ал Мот. После се разнесе друг глас, но не беше на Абд ал Мот.

— Господи, това е брат ми! — промълви Шварц. — Значи пленниците са тук!

— Какъв късмет! Бързо, да ги измъкнем!

— По-полека! Първо ще разузнаем, ще чуем, ще видим и тогава ще действаме. Следвайте ме и правете само каквото правя и аз. Но

преди всичко избягвайте и най-слабия шум, иначе сме загубени и то не само ние двамата!

Той повдигна леко платнището там, където то бе проснато хоризонтално върху летвите и погледна вътре. Шварц съзря ниско, тъмно и тясно помещение, което обаче малко по-навътре беше осветено. Отстрани под платнището лежах няколко пакета. В шатрата седяха четирима мъже, от които в момента се виждаха само краката и телата им до кръста.

— Елате! — прошепна той на спътника си. — Но тихо, за Бога, съвсем тихо!

Той пропълзя навътре под летвите и платнището. Пфотенхауер направи същото рамо до рамо с него. Скоро главите им почти достигнаха мястото, където платнището се издигаше вече нагоре по страничните върлини. Шварц предпазливо надникна към вътрешността на шатрата. Начерненото му със сажди лице все още беше в сянка и не можеше да се забележи, а той добре виждаше четиримата присъстващи мъже.

Брат му и Ловецът на слонове седяха, подпрели гръб на основната върлина в средата на помещението, за която бяха вързани. Глезените на краката им също бяха вързани, както и извитите им на гърба ръце. От дясната им страна седеше Абд ал Мот, а от ляво с гръб към Шварц — Абу ал Мот, който тъкмо в този миг каза:

— Аллах да ме накаже, ако ви мамя. Тук сме съвсем сами и утре сутринта тръгваме на път за моята сериба.

— Не лъжи! — отвърна му Йозеф Шварц. — Защо заобиколихме толкова много, за да дойдем до тази клисура, щом си се отправил за серибата си?

— Да не би да съм длъжен да ви давам сметка за моите действия и постъпки?

— А може би ще дойде време да ти поискаме сметка. Дори мисля, че то е вече твърде близо.

— Мисли каквото си искаш! Само ме размиваш.

— По загриженото ти лице няма и следа от смях. Рано сутринта ти беше в доста по-добро настроение. Защо после изведнъж стана толкова строг към нас? Защо трябва да спим тук в тази плякосана палатка, нещо, което не е ставало досега? Искаш да сме ти съвсем

сигурни в ръцете. Затова предполагам, че наоколо има някой, който се кани да ни освободи.

— Ха! Че кой ли ще е той?

— Брат ми.

— Куче! Кой ти го издаде? — подскочи Абу ал Мот.

— Кой ми го издаде ли? Току-що ти самият се издаде! Значи предположението ми е вярно. Не е възможно преди това да си видял брат ми. Нищо не си знаел за него. А сега изведнъж се оказва, че го познаваш. Следователно той е тук и е поискал от теб да ни освободиш. И съвсем не е сам, защото иначе ти щеше да заловиш и него, когато сте разговаряли. Придружават го и други хора, повече хора, отколкото са твоите. Значи съм спасен!

— Не се радвай! Предпочитам да ви убия, отколкото да ви освободя!

— Ха! Не познаваш брат ми. Той сам може да се справи със стотина типове като теб.

— Забий му ножа си! — подкани Абд ал Мот своя предводител. Как позволяваш на един гяур да ти се подиграва!

— Мълчи! — отвърна му старият. — И сам знам как да постъпя. Какво си седнал да ме поучаваш! По-добре излез навън да видиш дали пазачите изпълняват, дълга си! Ако спят, заповядай, да ги бичуват!

Абд ал Мот стана и мърморейки, се отдалечи. Чуха, че тръгна по насипа в посоката, откъдето бяха дошли Шварц и Пфотенхауер.

Абу ал Мот впери заплашително поглед в пленниците си и ги попита:

— Кой ви издаде, че вашият брат е тук? Сигурно е някой от моите хора.

— Няма да ти кажа.

— Ще ми кажеш, иначе те очаква бастонада!

— Само посмей! Ще заповядам да те бият с камшик до смърт.

— Кога ще стане това? Когато Шейтанът те отвлече в геената ли?

Може би ще го направи още тази нощ.

— Напротив! Доколкото познавам брат си, още тази нощ ще бъдем свободни.

— И кой ще ви освободи?

— Аз — разнесе се глас зад него.

Емил Шварц се беше промъкнал още малко напред, тъй че да може да се изправи зад гърба на Абу ал Мот. Щом чу глас зад себе си, арабинът се изплаши и понечи бързо да се извърне, но две ръце го сграбчиха за гърлото толкова здраво, че дъхът му секна и в предсмъртен страх той взе да рита с крака.

Пфотенхауер също тъй бързо изпълзя навън. Пленниците съзряха две черни полуголи човешки фигури, осветени от маслената лампа, която висеше закачена за една от страничните върлини. Двама негри с дълги бради! Единият от тях имаше огромен нос и въпреки тъмната боя Йозеф Шварц веднага го разпозна. Той позна и гласа на другия, макар да бе изговорил само една едносрична дума.

— Емиле, ти! Пфотенхауер! Възможно ли е? Толкова бързо! — възкликна той.

— Тихо, тихо! — предупреди го брат му. — Пфотенхауер, срежете въжетата на двамата! Аз си имам още работа със стария ловец на роби.

Той все още държеше с едната си ръка Абу ал Мот за гърлото и с другия си юмрук му нанесе няколко удара по главата, докато най-сетне негодникът престана да се движи.

— Тъй, това се казва късмет! — каза той после. — Не само че ви освободих, но спипах и този мерзавец, което означава безкръвна победа, защото така керванът ще се види принуден да се предаде. Пълзете подир мен да излезем от задната страна на шатрата. Не бива да се показваме отпред, иначе незабавно по петите ни ще се втурнат преследвачи!

Влачейки подир себе си Абу ал Мот, той изпълзя навън от същото място, през което влязоха в шатрата. Другите го последваха, понеже Пфотенхауер вече бе освободил пленниците. Те шумно и дълбоко поеха дъх и протегнаха схванатите си крайници.

— Слава Богу, най-сетне, най-сетне сме свободни! Емиле, Пфотенхауер, никога няма да забравя какво направихте за мен!

— Тихо! — предупреди го брат му. — Все още не сме в безопасност. Светлината от огъня достига чак дотук. Лягайте на земята! Ще трябва да пълзим, още повече че вие двамата сте облечени със светли дрехи. Помогнете ми да влачим негодника!

Запълзяха към входа на клисурата. Емил Шварц, който бе начело, теглеше подир себе си тялото на изпадналия в безсъзнание Абу ал Мот,

а другите двама го тикаха отзад. Не бяха стигнали още кой знае колко далеч, когато откъм мястото на шестимата пазачи се разнесе силен глас:

— Wakkif, la lakuddam, imsik — стой, спри, дръжте го!

Намесиха се и други няколко гласа, изтреця и един изстрел. Същевременно бегълците забелязаха малко по-нататък пред себе си няколко устремили се към изхода човешки силуети, които носеха нещо тежко с по-светъл цвят.

— Какво ли е това? — попита Емил Шварц. — Ето че от долу идват пазачите. Устремили са се към изхода. Кой ли са тия пред нас? А-а, досещам се! Словакът също искаше да се почерни със сажди. Йозеф, Ловецо на слонове, вземете стария ловец на роби и тичайте към изхода. Там има тесен проход, през който можете да пропъзлите. Отвън са нашите войници. Пфотенхауер, вади ножа и револвера и бързо с мен към пазачите!

Той се затича надолу по насипа и Бащата на щъркела го последва по петите. Неиде отпред се разнесоха два револверни изстрела. Пазачите, стигнали вече доста близо до преградата, отстъпиха назад. Те видяха, че към тях се приближават двама чернокожи и ги взеха за свои хора.

— На помощ! — извика им един от пазачите. — Враговете ни са нахлули в клисурата. Ей ги там къде бягат. Плениха един от нашите. И... о, Аллах, а горе по насипа тичат и други двама, които също носят пленник.

— Тогава тичайте и вие, негодници! — обади се Шварц и повали човека, който го заговори, после удари по главата и още един пазач така, че той залитна настрани и накрая се нахвърли върху третия.

Понеже ученият не използва револвера си, не го използва и Пфотенхауер. Доколкото бе възможно не биваше да се пролива кръв. И тъй, Шварц сграбчи пушката на четвъртия, изглежда единствената, която пазачите имаха при себе си, изтръгна я от ръцете му и с един удар го просна на земята. Немецът се намери да се обърне и срещу петия, но този пазач заедно с шестия вече бягаше към огъня. „Номерата“ от едно до четири с мъка се изправиха един подир друг на крака, но веднага си плюха на петите. Ала ето че в този миг откъм задния край на клисурата се разнесе страхотен рев, сякаш всички диви животни се бяха събрали, за да дадат сатанински концерт.

— Боже мили, робите са се освободили! — извика Шварц. — Изстрелите, изстрелите! Нали казах на Лобо, че един изстрел ще е сигналът за пленниците да побягнат към изхода. Страхувам се, че нещата са се променили. Робите не бягат, а са се нахвърлили върху мъчителите си. Каква ужасни касапница ще стане! Елате да излезем навън при нашите хора, които сигурно не знаят как да се държат. Там навярно ще научим повече подробности.

А подробностите бяха следните:

След като предприемчивият Баща на единайсетте косъма, непоклатимо решен веднъж на своя глава да изиграе ролята на герой, премина през тесния проход, той се отправи също като Шварц и Пфотенхауер надясно към насипа. Тримата се закатериха по него пълзешком и стигнаха горе тъкмо в момента, когато излезлият от шатрата Абд ал Мот минаваше оттам. Дребничкият словак се изправи и го попита:

— Кой си ти?

— Абд ал Мот. Ами вие, чернокожи песове такива, какво се скитате наоколо! Аз ще...

Той не успя да доизрече заканите си, защото дребосъкът се нахвърли върху него, сграбчи го с две ръце за гърлото, стисна го с всички сили, събори своя противник на земята и подвикна на двамата си спътници:

— Дръжте го! Ще му обработя главата с юмруци.

Естествено всичко това не можеше да стане, без да привлекат вниманието на пазачите върху себе си. Ловците на роби се изправиха на крака и се загледаха към съответното място. Абд ал Мот беше изгубил съзнание.

— Ама че улов! — обади се дребосъкът. — Да го завлечем при прохода. После ще се върнем.

Те хванаха изпадналия в безсъзнание човек и го задърпаха към своите. Щом пазачите видяха какво правят, един от тях извика на групата да спре и понеже това остана без резултат той стреля с пушката си, но за щастие без да улучи някого. Тогава шестимата ловци на роби се затичаха подир тримата смелчаци. Въпреки товара си дребосъкът и приятелите му проявиха такава бързина и сръчност, че първи достигнаха барикадата. Тогава преследвачите им се втурнаха

обратно право срещу Шварц и Пфотенхауер, които ги принудиха да продължат бягството си още по-енергично.

След като и двамата немци минаха през преградата, Шварц нареди бързо да разпалят огъня. Словакът го позна по гласа и тържествуващо извика:

— Сте ли тук вече и вий? Сигур нищо сте не хванал, а? Аз обаче хванал един враг прочутия и го хлопал по глава в несвяст.

— Кой е той? — попита Шварц.

— Абд ал Мот. Щял съм отиде пак и заловил също Абу ал Мот мизерствения.

— Ти с всичкия ли си си?

— Аз имал много упованост и много храбростност. Аз хванал го за гърло дишащото и задушил, докато паднал в безсъзнателност и после го домъкнал тук.

— Нима е възможно! Наистина ли си заловил Абд ал Мот?

— Вий може го повярвал. Туй сме бил Абд ал Мот истинния и насъщественият.

— Мъжага и половина си! Но и ти, и ние можехме здравата да си изпатим. Чуваш ли крясъците и ревовете от задната част на клисурата? Вината е единствено твоя! Бързо разпалете огъня!

Пламъците лумнаха. Светлината им падна върху лицето на Абд ал Мот. Тримата, които го бяха заловили, стояха близо край него. Синът на тайната видя това лице със затворени в момента очи, единственото лице, запечатало се в паметта му от неговото ранно детство.

— Ебрид бен Лафса ал Багирми! — изкрещя той. — Познах го, той е! Той е Ебрид бен Лафса, когото моят баща намери и спаси!

В този миг наблизко извика друг глас:

— Кой спомена това проклето име? Кой от вас може да го познава?

Тези въпроси бяха изречени от Ловецът на слонове. Синът на тайната втренчи поглед в лицето му и отвърна:

— Аз. Ами ти кой си? Да не би да си човекът, когото наричат Ловецът на слонове? Ти ли си Барак ал Кази, емирът на Кенадем?

— Аз съм.

— О, Аллах, Аллах, Аллах! Той е моят баща, моят баща!

Някогашният страх от баща му, изпитваното отвращение от него, за което от време на време споменаваше, бе внезапно изчезнало. Той се втурна към емира и се хвърли в обятията му.

— Ти... ти мой син? Нима е възможно? Нима заради мен Аллах би извършил подобно чудо? — попита Ловецът на слонове съвсем слисан.

— Аз съм, аз съм. Повярвай ми! По-късно всичко ще ти обясня.

— Вярвам ти, с каква радост ти вярвам! Хамдулиллях! Вече не съм Бала Ибн, Бащата без син. Сега родината ми пак ще отвори врати за мен. Клетвата ми е изпълнена и мога да се завърна в земите на моите прадеди и в Кенадем, родното огнище на семейството ми!

— Да, към Кенадем, към Кенадем! Вземи ме със себе си! Ако ти беше Бала Ибн, аз бях Бала Аб, Синът без баща. Но вече се намерихме, сега пак сме заедно и нищо, нищо няма да ни раздели!

Двамата стояха прегърнати и нито чуваха, нито виждаха какво става наоколо. По всяко друго време тази сцена щеше да предизвика най-живо съчувствие в останалите, но в момента всички бяха твърде много заети със съвсем различни неща.

Щом огънят се разгоря достатъчно, за да се разпознават един друг, Шварц се втурна към брат си да го прегърне, за което още не беше намерил време. Той го притисна до гърдите си, зацелува го най-сърдечно, пак го притисна до гърдите си, после го побутна малко назад, за да може по-ясно да разгледа тъй скъпото му лице, ала изплашено възкликна:

— Мътните го взели, Йозеф, какво ти е? Как изглеждаш само!

— Че как ще изглеждам? Сигурно както обикновено! — отговори Йозеф, който от ласките на Емил все още изобщо не бе успял да продума.

— Не, съвсем не изглеждаш както обикновено. По-рано ги нямаше тези петна по лицето. Изглежда при Абд ал Мот така са се отнасяли към теб, че...

— Това ли било? — прекъсна го брат му през смях. — Човекът си намазал цялото лице и тяло със сажди, прегръща ме и ме целува като луд и после се чуди, че съм станал на черни петна! Драги, и това не е малко!

— Ах, да! От радост, че се срещнахме и те избавихме, изобщо забравих за саждите. А ето го и нашият Пфотенхауер. Нима изглеждам

тъй ужасно като него?

В този момент Бащата на единайсетте косъма си проби път до тях и каза:

— Погледнал лице също моето. Не бил ли съм и аз негър черен и истински?

Шварц и Пфотенхауер избухнаха в гръмогласен смях, което никак не беше чудно при вида на дребосъка. Тогава и Бащата на смеха се промъкна до тях, начерненото му със сажди лице се изкриви в една от най-смешните му физиономии и той каза:

— Аз, хаджи Али, също бях там. И аз участвах в пленяването на Абд ал Мот.

— Значи вие двамата. Но аз видях трима души. Кой беше третият?

— Абд ал Сир, ей го там.

Той посочи към мястото, където стоеше младежът. Баща му го беше хванал за раменете и като го побутна малко назад извика с болезнено разочарование:

— От моя приятел Асуад разбрах, че ще намеря детето си. Ти се представи за мой син и понеже огънят все още не се беше разгорял и не различавах лицето ти, повярвах на твоите думи. Но сега виждам, че съм се излъгал. Ти си негър, а моят син има в жилите си най-чиста арабска кръв. Кожата му трябва да е по-светла и от моята.

— И наистина е по-светла — обади се Емил Шварц. — Само че я е намазал със сажди, за да прилича на негър и да се промъкне до теб да те освободи.

— Какво? — попита емирът. — Така ли си постъпил? Изложил си се на такава опасност, за да освободиш баща си? Вече няма никакво съмнение — ти си моят син. Аллах те е надарил с храбростта на баща ти. Ела пак да те прегърна!

Той понечи отново да го притисне до гърдите си, но изведнъж го пусна, направи скок настрани и извика:

— Чакай, един се кани да бяга и то тъкмо Сина на ада, комуто дължим всичките си страдания! Куче, остани при нас, за да мога да те смачкам с краката си като акраб^[23] чиято отрова убива ухапания.

Абд ал Мот беше дошъл в съзнание и щом видя, че тъкмо в този момент никой не му обръща внимание, реши да използва удобния

случай и да офейка. Емирът го хвана и го тръшна на земята с такава сила, която пораждаше опасения, че едва ли му е останала здрава кост.

— Да, нека бъдем бдителни — обади се Емил Шварц. — Тези двама негодници имат твърде висока стойност за нас, та да си позволим да им предоставим каквато и да било възможност за бягство. Вържете ги здраво, ако щете тъй здраво, че кръв да потече от месата им! Но я чуйте какво става в края на клисурата! Там е направо страшно. Мисля, че отмъщението е започнало кървава жетва.

Ревовете и крясъците се бяха засилили толкова, че изобщо не бе възможно да се различат отделни гласове и звуци. Погледнеше ли човек през тесния проход, не се виждаше нищо друго освен тъмни призрачни сенки, които се гонеха една друга на фона на пламтящия огън.

До този момент Шварц и другарите му бяха твърде много заети със самите себе си, но вече насочиха цялото си внимание към събитията, разиграваци се в клисурата. Вярно, че нищо не можеше ясно да се различи, но все пак освен многобройните тичащи и крещящи сенки от време на време виждаха да се приближават два силуета, единият от които гонеше другия. Резултатът бе винаги един и същ — един от силуетите биваше повален на земята, а другият бързо се връщаше на бойното поле.

— Какво да правим? Дали не трябва да се намесим? — попита Пфотенхауер.

— Сигурно ще е безполезно — отвърна Йозеф Шварц. — Види ли се веднъж черният роб на свобода, той не се оставя отново да го оковат преди да е останал съвсем без сили. Впрочем ние само бихме направили бедата още по-голяма, защото ще ни е съвсем невъзможно да различим приятел от враг.

Той имаше пълно право. Това не беше трудно да се разбере и ето защо всички се разположиха около огъня, за да изчакат изхода от битката.

Постепенно ревовете и крясъците започнаха да отслабват. След време само тук-там се разнасяше пронизителен предсмъртен вик, последван от ликуващия крясък на победителя. Най-сетне всичко утихна. Виждаше се само голяма тълпа от черни сенки, скупчили се на едно място, където навярно се съвещаваха. Една от тях се отдели от множеството, приближи се и пропълзя през отвора. Беше Лобо.

— Е — попита Пфотенхауер, — какво имаш да ни съобщаваш?
— Мъртъв — отвърна простичко чернокожият.
— Кой?

— Всички.

— Но кого имаш предвид?

— Всички търговци на роби. Никой не останал жив.

— Ужасно! Изобщо нямахме такива намерения. А как стана?

— Лобо промъкват с Толо вътре и никой не видял тях. Отиват при клет добър беланда негър. Всички бил вързан, но прерязват въжетата и чакат. Тогава разнесъл изстрел и още други два. Значи било време. Негър захвърлят въжета и втурват върху ловци,душат тях с ръце, убиват с пранги и яреми, наръгват с техни собствен нож, докато те мъртъв, всички мъртъв!

— Та това е било истинско клане! Цяло чудо е, че нападнатите ловци на роби не са потърсили спасение при нас.

— Не могли. Негри заставал на техен път, никого не пропускат.

— Но и от ваша страна сигурно са паднали много жертви!

— Много също мъртъв и ранен, твърде много. Но за отвличане в робство отмъстено. Няма залоят пак нещастен беланда негър!

— Те ли те изпратиха при нас?

— Да. Трябвало дойде тук и каже, че битка свършил. Приятели да дойдат и ръка да стиснат на храбър благодарен негър.

— Ще дойдем. Имате ли някакви неотложни желания? Гладни ли сте?

— Няма т глад. Абу ал Мот носят много месо и брашно. Негър трябвало носи, а сега яде.

Той се върна при сънародниците си. Немците и техните приятели го последваха. Негрите ги посрещнаха с шумно и бурно ликуване. Лобо им беше разказал колко много са задължени на тези чужденци. Направо невъзможно е да се опише полесражението. Представляваше невероятна ужасна гледка и бе свършено непригодно за лагеруване на оцелелите хора. По съвета на белите, след като отстраниха преградата, негрите излязоха от клисурата, за да бивакуват в откритата равнина. На първо време се налагаше да скрият от тях Абу ал Мот и Абд ал Мот, защото иначе двамата щяха да бъдат разкъсани на парчета.

Естествено белите се поинтересуваха от по-нататъшните планове на освободените чернокожи. Рано сутринта негрите се канеха да тръгнат на път и да се върнат по родните си места. Бяха взели от клисурата всичко, каквото носеше керванът, също и животните. Предположенията на Шварц се оказаха верни — отвлечените стада, както и всички други трудно преносими вещи бяха оставени нейде по-назад под охраната на петдесет души. Негрите знаеха това място и, разбира се, решиха на връщане да си възвърнат собствеността. Тежко и горко на петдесетината ловци на роби! Бяха загубени, още повече че чернокожите бяха присвоили и оръжията на престъпниците.

— Наистина е ужасяващо — каза Емил Шварц, когато отново седяха край огъня. — Близо петстотин души мъртви! Но така ловът на роби задълго ще бъде преустановен. Това е щастливата последица от тази страшна нощ.

— Не ми е жал за тези негодници, защото бях техен пленник — каза брат му. — Знаем какви сатани бяха. И кой ги е направил такива? Чия е единствената вина за днешното масово убийство? На двамата мерзавци, дето лежат тук при нас и на всичко отгоре имат нахалството да си дават с погледи различни знаци, които не разбираме.

— Не заслужават да ни се мяркат пред очите. Вържете ги ей там на онова дърво, та да не ги гледаме!

Брат му понечи да възрази, обаче Емил се обърна към него на немски, за да не го разберат пленниците:

— Остави ме да правя каквото съм намислил! Преследвам определена цел. Забелязах, че си правят различни знаци, които не са ми ясни. Много ми се иска да знам какво имат да си казват. И тъй, отведи ги до дървото и ги вържи там така, че да няма възможност да се движат, но да могат да разговарят. Нека ги пази един войник, но да седне по-далеч от тях, за да са сигурни, че няма да ги чува. Междувременно ще се промъкна съвсем близо до тях и ще ги подслушам.

— Този план съвсем не е лош. И тъй, да ги махнем оттук!

Отначало бяха скрили пленниците от негрите, но после бяха наредили пак да ги довлекат при огъня. Сега ги отнесоха до споменатото от Шварц дърво, край което растеше един храст. Докато ги връзваха, Шварц незабелязано пропълзя и легна под клоните на храста. Беше толкова близо до тях, че можеше да ги стигне с ръка, тъй

че щеше да разбере думите им дори и да разговаряха шепнешком. Впрочем понеже бяха вързани на двете противоположни страни на дървото, те нямаше как да говорят съвсем тихо, ако искаха да се чуват. Погледите им не можеха да проникват чак до огъня и следователно не виждаха, че Шварц не се намира вече там. Пазачът седеше на подходящо разстояние. Щом двамата помислиха, че са вече сами, Абд ал Мот тихо каза:

— Какъв ден! Най-злощастният от целия ми живот! Днес бе истински ад, а тези немци са най-големите сатани! Ти как позволи да те заловят?

— Ами ти? — гневно отвърна на въпроса с въпрос Абу ал Мот.

— Трима от тях се нахвърлиха върху мен на насипа.

— А мен ме спипаха още в шатрата, където незабелязано се бяха промъкнали. Сигурно пазачите са задрямали. Сега са мъртви и това им е наградата. Дано Аллах ги накаже вечно да седят върху търкаляща се топка, та никога да не могат да вкусят от сладостта на съня!

После те взаимно си разказаха как бяха заловени и накрая Абу ал Мот яростно процеди през зъби:

— Проклет да е денят, когато реших да нападам Бащата на четирите очи! Той е учен човек и понеже на такива хора акълът им винаги е единствено в книгите, аз си въобразих, че ще мога лесно да се справя с него. Кълна се в Аллах, че излезе съвсем иначе! Кой можеше да си помисли, че след като ми се изплъзна, ще вземе да ме преследва! И сега напълно ме съсипа.

— Напълно ли?

— Да.

— Едва ли.

— Съвсем сигурно е! Загубен съм. Че какво ми остана?

— Парите.

— Нима ги имам? Мога ли да ги взема? А дори и да успея, какво бих могъл да направя с тях? Ще съм принуден до края на живота си да избягвам тези райони и да отида на някое съвсем отдалечено място, където никой не ме е виждал и където няма да се появят никакви мои познати. Но дори и този избор не ми е останал.

— Наистина ли смяташ положението ни за толкова безнадеждно?

— Да, поне моето. Знаеш ли какво ме чака?

— Не.

— Този немски пес иска да ме предаде на Али Ефенди във Фашода.

— На Бащата на петстотинте? О, Аллах! Ако наистина го направи, загубен си!

— Да, просто ще бъда бичуван до смърт като моите хомри, които Бащата на четирите очи плени и също изпрати във Фашода.

— Може би само те заплашва, а?

— Не, той съвсем не се шегува.

— Но и тогава все още има надежда. За да се спуснете по реката до Фашода, е необходимо много време и навярно все ще ти се удаде случай да избягаш.

— Не се зальгвай! Така добре ще ме затворят и толкова зорко ще ме надзират, че за бягство и дума не може да става. Има само една-единствена възможност да си възвърна свободата.

— Коя е тя?

— Не по пътя, а едва във Фашода, след като ме предадат на Бащата на петстотинте. Той обича справедливостта, но още повече обича парите. Разбираш ли ме?

— Да. Искаш да се откупиш. Но в такъв случай ще трябва да му издадеш мястото, където криеш парите си!

— И през ум не ми минава! Той ще ги вземе и въпреки това пак ще нареди да ме бият до смърт. Не, необходим ми е такъв доверен човек, който ще му плати първо половината, а после, след като ме освободеше му даде остатъка.

— Но ти липсва такъв доверен човек.

— Не е вярно, имам го.

— Кой е той?

— Ти.

— Но аз нямам пари и самият съм пленник.

— О, на тебе ще ти хвърлят един бой и ще те пуснат да си вървиш, понеже си само мой подчинен и следователно не носиш моята отговорност.

— Не забравяй Ловеца на слонове! Той има срещу мен нещо повече от кръвно отмъщение.

— Нали намери сина си, от прекомерна радост ще ти прости. Само го помоли най-смирено. Плачи и се престори на разкаян! Тогава

тези немски християни сигурно ще те подкрепят и ще се застъпят за теб, а тяхната дума тежи.

— Ах, ако постъпят така ще бъда спасен! Съветът ти е добър.

— Проявиш ли искрено разкаяние, несъмнено ще го направят. Ако щеш кажи им, че искаш да станеш християнин. Повярват ли ти, няма начин да не те освободят. После ще отидеш до серибата и ще вземеш парите.

— Не знам къде са.

— Ще ти кажа. Известно ми е, че си ми верен, че няма да ме измамиш и ще направиш всичко, за да ме спасиш. Ще ми се закълнеш ли?

— Кълна ти се в моите деди, в брадата на пророка и във всичките халифи!

— Това ми стига. Докато лежахме край огъня, ти направих някои знаци. Разбра ли ги?

— Не всички. Искаше да кажеш нещо за пари, но останалото не го схванах.

— Сега мога по-добре да ти обясня и ще побързам, защото не знаем кога ще ни разделят. Когато отидох при серибата след опожаряването ѝ, шейхът и хората му бяха претърсили вече останките. Той подозира, че някъде съм закопал пари. Че къде иначе може да е печалбата от толкова години труд! Но не са попаднали на въпросното място, няма и да го открият. На юг от оградата нощуваха стадата ни. Там гореше един огън. Копай под огнището и ще се натъкнеш на скала, но тя не е истинска — това е само пясък, вар и глина, които са добре забъркани и здраво трамбовани. Под този пласт се намират шест даруф^[24] натъпкани само с лъскави Абу ноктах. Това е моето богатство. Един от тези мехове ще бъде твой, ако успееш да ме спасиш. Но ти не бива...

— А ако не пожелае да те спаси, навярно ще вземе всичките, а? — разнесе се глас до самия него. — Но нито ти, нито той ще получите макар и един-единствен Абу ноктах, защото аз ще ги извадя и ще ги разделя между моите хора, които освен това ще получат и стадата, отвлечени от твоя фелдфебел от серибата.

Това беше Шварц. Той се изправи и отиде при огъня, за да изпрати още един пазач, тъй като пленниците не биваше повече да разговарят помежду си.

Абу ал Мот нададе вик на отчаяние и сведе глава. Той изпитваше чувството, сякаш вече се е изправил до зейналия си гроб...

На следващото утро, малко след изгрев слънце, освободените беланди потеглиха към родните си места. Щастливи, че са се отървали от робство, те все пак с тъга мислеха за завръщането си в своите опустошени домове. Негрите взеха трупове на своите съплеменници, за да ги погребат заедно с убитите в Омбула. Сбогуването им с техните спасители беше изключително трогателно.

По-късно и победителите поеха по същия път, по който бяха дошли, защото трябваше да се върнат при своите лодки и кораби. Труповете на ловците на роби оставиха да лежат там където си бяха — готова храна за хищните птици и животни. Абу ал Мот и Абд ал Мот бяха охранявани толкова добре, че у тях угасна всякаква надежда за бягство.

На корабите не се бе случило нищо ново. Веднага се качиха на борда, за да отплават първо до *Maījeh husan el bahr*. Кралят на ниям-ниямите ги придружаваше заедно с хората и лодките си. Щом достигнаха блатото, заклаха няколко глави от оставения там добитък. Останалите животни дадоха на шейха Абу ан Нухс, Бащата на половината като награда за него и хората му. Той се раздели сърдечно със съюзниците си и доволен се завърна в родината си.

После флотилията продължи надолу по реката към спечелилата си зловеща слава сериба на Абу ал Мот. Накараха го да присъства, когато изровиха меховете и разпределиха съдържанието им така, че всеки остана доволен от получената сума и никой никому не завидя.

Тогава се започна истинското сбогуване. Братята Шварц заедно с приятеля си Пфотенхауер и ниям-ниямите трябваше пак да поемат на юг. Искаха да продължат своите изследвания, както и събираческата си дейност, да посетят владенията на Емин Паша, а после през Занзибар да се завърнат в родината си. Другите се отправиха на север.

Абу ал Мот и Абд ал Мот повериха на Ловеца на слонове, защото той беше най-сигурният и най-строг пазач за тях. Емирът се канеше да стигне с дахабийето до Фашода и там да предаде на Бащата на петстотинте Абу ал Мот заедно с фелдфебела и неговите хора. Но за Абд ал Мот Ловецът на слонове заяви следното:

— Него ще отведе в Кенадем. Оттам той отвлече сина ми и там ще го сполети наказанието на Аллах. Откакто намерих детето си,

моето сърце не е вече толкова кораво, обаче този сатана ще разбере, че за него все още мога да бъда такъв, какъвто бях и преди — Барак Строгия, пред когото треперят всички непокорни.

Емил Шварц му написа своя адрес и го помоли някой път при удобен случай да му пише. И така, всичко бе вече уредено и трябваше да „изпият“ Wadscha el wida^[25]. Словакът и Бащата на смеха помолиха за разрешение да останат при немците и братята с радост се съгласиха. Раздялата се оказа най-болезнена за Сина на тайната и Сина на верността, ала и това отмина. После корабите поеха на север, а гребците на ниям-ниямите подкараха лодките си на юг. Победителите се разпръснаха в различни посоки и всеки от тях остана с убеждението, че е изпълнил дълга си и е нанесъл дълбока рана на търговията с роби поне що се отнася до този район. Само Хасаб Мурат тайничко си правеше други сметки. Той бе помогнал да бъде унищожен един от най-опасните му конкуренти, Абу ал Мот, и имаше намерение да продължи доходния си занаят, но да върши всичко похитро, отколкото дотогава и да проявява повече човечност. Преживяното бе направило дълбоко впечатление дори на човек като него...

Онзи, който вземе в ръка адресната книга на един от известните южногермански университетски градове и я отвори на първата буква А, веднага ще му се набие в очи едно необикновено дълго име. То гласи: хаджи Али бен Хаджи Исхак ал Фарези ибн Хаджи Отайба Абу л'Ошар бен Хаджи Марван Омар ал Гандези Хафид Якуб Абд Аллах ал Санджаки. Подир името четем следното сведение: „Търговец в Ориенталия, Гартенщрасе 6, партер.“

Онзи, който реши на този адрес да си купи шишенце розово масло, турски чибук или нещо подобно и се отправи към въпросната къща на номер шест, ще намери голяма прилична на дворец постройка, чиято лява половина на партера е заета от споменатия магазин и граниещите с него жилищни помещения. На поставената над магазина табела се чете, изрисувания със златни букви малко неправилен надпис „Хаджи Али, ориенталист“.

Вътре във високия, красиво боядисан коридор, на металическа плоча е написано: „Ускар Ищван, портиер, учител по чужди езици и автор на орнитологически трудове — партер, вдясно; професор д-р Емил Шварц — 1-и етаж; професор д-р Йозеф Шварц — 2-и етаж;

професор д-р Игнациус Пфотенхауер — 3-и етаж.“ А който мине в подходящо време покрай сградата и вдигне поглед към третия етаж, може да види един отворен прозорец, където изпод червения фес стърчи огромен нос и оживено се движи насам-натам над подаващата се доста напред дръжка на една масура^[26], за да не пропусне нищо от разиграващите се по улицата сцени.

А долу на прозореца от дясно на вратата в свободните си часове седи дребно човече със съвсем оскъдна проскубана брада, занимавайки се прилежно с една от безбройните преработки на дебел ръкопис с многообещаващото заглавие „Защо птиците имат пера?“. Тази безрезервно отдала се на орнитологията личност, естествено не е никой друг освен Бащата на единайсетте косъма. Откакто се беше върнал от Судан заедно с тримата си господари и Бащата на смеха, при когото клиентите ходеха не толкова заради стоките му, колкото заради комичната му физиономия, словакът бе поставен като портиер на общата, обитавана от всички негови приятели къща. Той се титулуваше учител по чужди езици, но досега не беше имал нито един ученик и си беше втълпил в главата чрез издаването на един научен труд да докаже на Бащата на щъркела, че и той е виждал птици и е размислял над тях. Затова Бащата на единайсетте косъма се наричаше „автор на орнитологически трудове“ и за тема на своята работа бе взел разглеждането именно на онзи прочут въпрос от не по-малко прочутия разказ на Пфотенхауер, който и до ден днешен все още не е довършен.

Тъкмо в този момент той пак седи над своя ръкопис, който е изпращан вече на двайсетина или трийсет издателства, но и винаги връщан обратно със забележката, че неговият немски език не отговаря на научното съдържание. Ето че малкото прозорче до него се отваря и пощенският раздавач му подава едно писмо. Портиерът и авторът на орнитологически трудове го взема и до няколкото чуждестранни пощенски марки прочита адреса на Емил Шварц, написан сякаш от детска ръка. Върху обратната страна на плика с арабски шрифт се вижда името на Барак ал Кази.

Тогава дребосъкът бързо скача от мястото си, изтичва в магазина и изкрещява на хаджията:

— Сме били ли трима професори още в градина задната?

— Да. Току-що виждам ги тях — отвърща познавачът на всички народи и села на сносен немски, който бе научил в течение на две години.

— Излезли с мен навън, бързото, бързото! Сме дошъл писмо африканското от ловец на слонове, пищеция!

Той се затичва към градината с грейнало от радост лице и хаджията го последва. Тримата споменати господа седят в голямата беседка и пушат. След като чуват вестта, изкрещяла още отдалече с мощен глас, те скачат на крака. Оглеждат писмото от всички страни и го отварят. Естествено съдържанието му е на арабски и преведено то гласи следното:

„Кенадем, 12 rewī ul achir^[27]

До моя приятел, прочутия муаллим^[28], Бащата на четирите очи.

Аллах е велик и дава нощната роса. Обещах ти и затова ти пиша. Хора много и аз съм добре. О, Сине на моето блаженство, щастлив съм, че те намерих в Клисурата на молитвите! Утеха за моите очи, любимец на душата ми! Тази година фурмите ще дадат богат плод. Той е добре, порасна едър и силен. Моята любима камила ослепя с едното око, а ти как си, как са брат ти и Бащата на щъркела? Пророкът е гладувал в пустинята, тъй както и вие гладувахте за мен и аз за вас. Блазе на онзи, който има син! Бичуваха го до смърт. Ти знаеш, че го е заслужил този Абу ал Мот. Не го проклинам. Дано и твоите камили растат добре, както и палмите на твоята нива! Защото виното е забранено и никой правоверен не си пъха носа в бъчвата. Въпреки всичко фелдфебелът и хората му не избягнаха участта си. Само от чадата на покорството могат да се очакват добри плодове. Затова ги бичуваха и хвърлиха в затвора, където все още лежат, защото, хвала на Аллах, моето богатство расте с всеки изминал ден. Абд ал Мот също е мъртъв. Не ме питай къде и как! Ето изпращам ти писмото. А сега пиши и ти! От следващия петък започвам да се оглеждам на юг и на север в очакване на отговора ти.

Пиши ясно, понеже окото съзира много неща, които разумът не вижда. Две от шатрите ми се скъсаха, а няколко овце се изгубиха. Събувай си обувките, когато влизаш в джамията, и щедро раздавай милостиня, защото аз съм твой приятел.

Барак ал Кази, емир на Кенадем.“

-
- [1] Пасище за добитъка. Б. нем. изд. ↑
[2] Тютюн. Б. пр. ↑
[3] Червей — *Filaria*. Б. нем. изд. ↑
[4] Ракия. Б. нем. изд. ↑
[5] Духове на отмъщението. Б. нем. изд. ↑
[6] Барак Строгия. Б. нем. изд. ↑
[7] Баща на боздугана. Б. нем. изд. ↑
[8] Свещеник, странстващ проповедник. Б. нем. изд. ↑
[9] Баща на половината лице. Б. нем. изд. ↑
[10] Мюсюлмански отшелник. Б. пр. ↑
[11] Силно гърмяща пушка. Б. пр. ↑
[12] Експлодиращ куршум. Б. пр. ↑
[13] Мравка. Б. нем. изд. ↑
[14] В случая става въпрос и за игра на думи, защото на немски „тения“ означава и „километрично дълга дума“ (име). Б. пр. ↑
[15] Форма за множествено число от ниям-ниям. Б. нем. изд. ↑
[16] „Слава на Бога, всемирния властелин.“ — Началните думи на Корана. Б. нем. изд. ↑
[17] Емблема на императорската власт в Германия. Б. пр. ↑
[18] Вид игра на карти обикновено за трима души. Б. пр. ↑
[19] Форма за мн.ч. от „трумбаш“, примитивно метателно оръжие подобно на бумеранг. Б. нем. изд. /Б. пр. ↑
[20] *Tamarindus indica*. Б. нем. изд. ↑
[21] Палми на сурите. Б. нем. изд. ↑
[22] Крепост. Б. нем. изд. ↑
[23] Акраб — скорпион. Б. пр. ↑
[24] Големи мехове за вода. Б. нем. изд. ↑
[25] Болката от раздялата. Б. нем. изд. ↑
[26] Суданска лула. Б. нем. изд. ↑

[\[27\]](#) Единадесетият месец от мюсюлманското летоброене. Б. пр.

↑

[\[28\]](#) Учител. Б. пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.